13
22
0
2

13
21 D
46

A V c 19

13-22.d.2

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAXIS
EPISCOPALIS
EA QVAE OFFICIVM, ET POTESTATEM EPISCOPI CONCERNVNT CONTINENS.

IN QVA VARIA SVMMORVM PONT. decreta ad vſum fori Eccleſiaſtici omnino neceſſaria ex probatis exemplaribus excerpta referuntur.

PAVLI PIASECII V.I.D. C.P.

Prothonotarij Apoſtolici ſtudio & opera.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS,

Apud Societatem Minimam. M DC XI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

BENIGNO
LECTORI.

PROMETHEVM humana quæ è limo fingebat corpora, ſurrepto igni è cælo animare ſolitum fabulantur Poetæ. Ego quoque benigne lector praxim hanc, ipſam per ſe aridam, & exanguem, quo vſui tibi eſſe poſſit, varijs Summorum Pontificum declarationibus, & decretis illuſtrare, et quaſi animæ viuentis infuſione viuificare volui. Enim vero iſta vſqueadeo ſunt neceſſaria; vt eis omiſſis, aliunde praxis Eccleſiaſticæ præcepta quærere, nil ſit aliud, niſi fonte relicto, riuos ſectari; eorumque ignaro, varijs ſæpè difficultatum, quæ in exercenda iuriſdictione Epiſcopali paſſim occurrunt nexibus illaqueari, & in obſcuros controuerſarum apud doctores opinionũ ſcopulos impingere ſit neceſſe. Reliquum etiam libelli huius qualis qualis ille ſit, non omnino ſuperuacuum arbitrere, nam licet multi huius ſæculi erudi-

tiſsimi viri circa idem argumentum elaborarunt, quibus me fateor non poſſe comparari, ne quidem æquari, illi tamen alÿs ſcribendi facultatem non præripuerunt, quinpotius præbuerunt: præſertim in tam copioſa Epiſcopalis poteſtatis meſſe, vt quam plura adhuc volumina comprehendere vix ſufficerent. Quod tumetipſe iudicabis, cum quædam apud diuerſos ſparſa hic in vnum recollecta, quædam omnino prætermiſſa, hic pro virium tenuitate, ſumma (auſim dicere) breuitate, annotata, æquo iudicio ponderaueris. Quidquid id eſt tuæ vtilitati, ſi ſeruit, ac commoda. Vale.

Digitized by Google

SVMMARIA PRAECIPVARVM materiarum, quæ hic tractantur.

De electione, & electi poteſta. fol. 1
De conferendis ordinibus. 19
De ſubditis ordinandis. 21
De fœminis, Gentilibus, Infidelibus non ordinandis. 27
De requiſitis ætatis, confirmationis, Natalium. 29
De honeſtate vitæ, & morum in ordinandis requiſita. 33
De corpore vitiatis, bigamis, inuitis non ordinandis. 42
De illiteratis, & non habentibus certum titulum prouiſſionis, non ordinandis. 46
Quomodo ſint ordin. s cõferẽdi. 52
Qui ſint effectus ordinationis. 58
In quibus caſib. diſpẽſare poſſit Epiſcopus cum inhabilibus ad ordines. 60
De benedictionibus Epiſcopi. 69
De confirmatione. 71
De conſecratione oleorum. 73
De conſecratione Eccleſiæ Altaris, & paramentorum Eccleſiæ. 74
De iuriſdictione fori pœnitentialis, & in quibus non poſſit abſoluere Epiſc. 79
In quibus abſoluere poſſit Epiſc. 93
De caſibus Epiſc. reſeruatis. 95
De ſynodo. 111
De ſtatutis ab Epiſc. faciendis. 116
De Viſitationibus. 123
De viſitatione Eccl. Cathedr. 127
De viſitatione Eccl. Paroch. 139
De viſitatione Eccl. Græcor. 157
De viſit. benef. ſimplicium Confrater. Hoſpitalium. 167
De viſita. Regularium. 179
De viſitat. ſanctimonialium. 207
De viſitatione quorumuis exemptorum viſitationis proceſſu, & effectu. 225
De iudicijs. 230
De perſona iudicis. ibid.
De perſona Actoris. 241
De perſona Rei. 246
De matrimonijs. 252
De iureiurando. 259
De Hæreticis. 261
De Simonia. 275
De immunitate Eccleſiaſtica. 283
De Decimis. 288
De ordine iudiciorum. 295
De pœnis, & primo de iterdicto. 297
De ſuſpenſione. 299
De excommunicatione. 302
De pœnis corporalibus. 311
De appellationibus. 318
De iuriſdictione voluntaria. 324
Quæ beneficia conferre poſſit Epiſcopus. ibid.
Quomodo ſint beneficia conferenda. 352
De bonis menſæ Epiſcopalis. 376

CON-

CONSTITVTIONES SVMMORVM Pontificum ſingulariores quæ hic continentur.

Greg.	*XIIII.*	*De promouendis electis ad Epiſcopatum.*	*folio.* 2
Iulij	III.	*De non capienda benef. poſſeſſione litteris non expeditis.*	9
Six.	*V.*	*De Viſitandis liminibus Apoſtolorum.*	15
Clem.	VIII.	*De Regularibus ordinandis à ſuo Diœceſano.*	25
Pij.	II.	*De clericis male ordinatis.*	30
Six.	V.	*De procurantibus abortum.*	38
Greg.	XIIII	*Correctoria præcedentis.*	40
Pij.	V.	*De Regularibus non profeſſis non ordinandis ſine prouiſionis titulo.*	48
Greg.	XIII.	*De ordinandis extra tempore patribus Soc. Ieſu.*	58
Clem.	VIII.	*De clericis male ordinatis.*	63
Pauli.	V.	*Bulla cænæ Domini.*	80
Clem.	VIII.	*De confeſſione per litteras, damnata.*	92
Pij.	V.	*De Regularibus approbandis ad confeſſiones.*	94
Clem.	VIII.	*De caſibus reſeruatis non abſoluendis.*	96
Ioan.	XXII.	*Quæ cenſenda ſit leuis percuſſio clerici, decl.*	101
Six.	V.	*De habitu clericali deferendo.*	134
Leo.	X.	*De vitandis in concionibus.*	140
Pij.	V.	*De conceptione B. V. M.*	142
Eiuſdem.		*De doctrina chriſtiana pueris tradenda.*	144
Greg.	XIII.	*De medicis hebræis ad ægrotos non admitten.*	145
Leo.	X.	*De miſſis audiendis in Eccl. mendicantium.*	148
Pij.	*V.*	*De reuerentia Diuinorum.*	150
Eiuſdem.		*De medicis accedentibus ad infirmos.*	153
Pij.	IV.	*De viſitandis Græcorum Eccleſijs.*	157
Clem.	VIII.	*De ritibus Græcorum.*	160
Clem.	VIII.	*De confraternitatibus.*	172
Leo.	X.	*Moderatio priuilegiorum mendicantium.*	180
Greg.	XIII.	*Reuocatio priuil. Regul. à Pio. V. conceſſorum.*	185
Eiuſdem.		*De regulari delinquente puniendo.*	189
Pij.	V.	*De Eccl. Militiæ S. Ioan. viſitandis.*	191
Clem.	VIII.	*De nouis monaſterijs mendic. ædificandis.*	194
Greg.	XIII.	*De præcedentia iudicanda.*	196
Pij.	V.	*Declaratio qui ſint ordines mendicantium.*	198

Pij. V. De

Pij. V. Declar. Societ. Ieſu eſſe ordinem mendicant. 199
Eiuſdem. De clauſura monialium. 207
Eiuſdem. De eadem clauſura. 210
Greg. XIII. Reuocat. licentias ingrediendi Monaſ. Monial. 212
Eiuſdem. Ne prælati ſine cauſa ingrediantur clauſuram. 213
S. Cōgr. Reg. Ordinationes circa Viſit. Monial. 217
Greg. XIII. Cauſas executionis litterarum breuis non intelligi, c. 20. ſeſſ. 24. Conc. Trid. 231
Mart. V. De clericis non trahendis ad iudicium laicorum. 247
Pij. V. Declaratio, c. 3. ſeſſ. 24. Conc. Trid. de Matr. 255
Eiuſdem. De remotiori gradu exprimendo in diſpenſationibus. 256
Greg. XIII. De iurantibus illicita. 259
Pij. IV. De confeſſore prouocante pœnitentem ad libidinem. 263
Pij. V. De impedientibus officium S. Inquiſitionis. 264
Clem. VIII. Contra hæret. negantes SS. Trinit. 266
Greg. XIII. De Iudæis puniendis ab officio Inquiſi. 268
Clem. VIII. De Thalmud. Iudæorum non tenendo. 271
Greg. XIII. De Iudæis cogendis ad conciones audien. 273
Pij. V. De ſimonia beneficiali. 277
Eiuſdem. De ſimonia confidentiali. 279
Greg. XIIII. De extrahendis reis ex Eccleſia. 284
Greg. XIII. De exempt. à ſoluendis decimis Soc. Ieſu. 290
Clem. VIII. De nullitatibus circa proceſſum iudicialem. 296
Pij. V. De monitorijs ad finem reuelationis. 305
Clem. VIII. De non ordinato celebrante miſſam. 313
S. Cōg. Epiſ. De admittendis appellationib. 319
Reg. Cancell. reſeruantes Papæ beneficia. 325
Nicol. V. Concordata Germaniæ. 335
Leo. X. Concordata Galliæ. 341
Pij. V. De curatis beneficijs conferendis. 353
Eiuſdem. De admittendis reſignationibus. 360
Greg. XIII. De publicandis reſignationibus. 362
Pij. IV. Forma profeſſionis fidei. 370
Greg. XIII. Forma profeſſionis fidei à Græcis faciendæ. 373

COPIA

GLI Eccellentiſſ. Sig. Capi dell' Eccellentiſſ. Conſilio di X. infraſcritti hauuta fede dalli Signori Reformatori del Studio di Padoa, per relatione à loro fatta dalli due à queſto deputati cioè del Reuerendo Padre inquiſitor, & Circ. Secretario del Senato Gioan Merauiglia con giuramento che nel libro intitolato Praxis Epiſcopalis, & quæ officium, & poteſtatem epiſcopi concernunt continens Pauli Piaſecij I. V. D. che non ſi troua coſa contra le leggi, & è degno di ſtampa; concedono licentia, che poſſa eſſere ſtampato in queſta città.

Dat. die 5. Iulij. 1611.

D. Coſtantin Renier.
D. Zuane Marcello. } Capi dell' Eccellentiſſ. Conſil. di X.
D. Lorenzo Gabriel.

Illuſtriſſ. Conſilij X. Secretarius.

Bartholomeus Cominus.

1611. adi 6. Luglio.

Regiſtrato in libro à carte 82.

Ioan. Baptiſta Breatto officij.

Contra Blaſphemiam. &c.

Digitized by Google

PRAXIS EPISCOPALIS

PAVLI PIASECII V.I.D.

PROEMIVM

De electione, & electi poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *Electiones Capitulorum liberæ ſublatæ.*
2 *Electos examinandi, & promouendi modus.*
3 *Electo quodnam ius acquiratur.*
4 *Electus expedire tenetur litteras ſuæ promotionis.*
5 *Electus confirmatus antequam conſecretur, quæ poſſit.*
6 *Capitulum ſede vacante poteſt ea, quæ ſunt iuriſdictionis.*
7 *Electus confirmatus intra tres menſes conſecrari debet.*
8 *B neficia electi non niſi habita poſſeſſione vacant.*
9 *Coadiutoris titulo aliquando aſſumitur, quis ad epiſcopatum.*
10 *Coadiutor, quæ poſſit.*
11 *Limina Apoſtolorum, quomodo viſitanda.*

DE Poteſtate, & officio Epiſcopi tractaturis, expedit de ipſius Canonico ingreſſu pauca præfari; hinc etenim tanquam è fonte quodam tota Epiſcopalis deriuatur authoritas, per tex. c. noſti, de elect. & non niſi poſt electionem, & confirmationem Canonicã inter ſponſum Epiſcopum, & ſponſam Eccleſiam, coniugium ſpirituale contrahitur, ca. inter corporalia, de translat. §. ſicut autẽ. Nec immerito quidem, oportet enim vt Paſtor intret per oſtium, & non ipſe ſibi aſſumat honorem, ſed vocetur tanquam Aaron, cap.

qualiter, tit. cit. de electio. Non ideo tamen vniuerſam electionis materiam tractabimus, ſed eam tantum, quæ vſu noſtrorum tempo-
1 rum obſeruatur: libera etenim Capitulorum Electionis amiſſa prærogatiua, omnes illę antiquæ circa electionem difficultates euacuatæ ſunt, eas qui volet videre poteſt apud ſummiſtas, & præcipuè apud Hoſt. in ſum. eod. tit. Hodie autem omnes Eccleſiæ Cathedrales, & Metropolitanæ, reſeruatæ ſunt diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ per ſecundam Regulam Cancellariæ. In aliquibus vero Reges, vel Principes iurepatronatus prætenſo, nominant pro libitu eligendum, & capitulum ſuper huiuſmodi perſona nominata, fingit electionis ſuæ proceſſum, libera electione, vix alicubi reliqua. Quoad indagandam tamen perſonæ promouendæ ſufficientiam, mores, doctrinam, & ſeruandũ in examine, confirmatione modum, ſalubriter prouidit Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. & ſeſſ. 24. cap. 1. de ref. cuius ordinationem deinde, Gregor. XIIII. renouauit, & in multis ampliauit, vt in eius Bulla, quæ ſequitur.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

2 *ONus Apoſtolicæ ſeruitutis, ad quod nuper nos dignatio Diuina prouexit, aſſidue admonet in eam potiſſimam curam nobis eſſe Paſtorali ſollicitudine incumbendum, vt quæ à ſacris Oecumenicisq; Concilijs pro communi totius Chriſtiani populi ſalute, piè, prudenterq; ſtatuta ſunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deſerantur, ea præſertim, quæ ad bonos idoneosq; Paſtores, Cathedralibus ac ſuperioribus Eccleſijs gubernandis præficiendos pertinent, nam ſi in quibuſuis Eccleſiæ gradibus, & miniſtris curandum eſt tales eligi, qui Religione, & ſanctitate fideles ædificent, multo certè magis elaborandum eſt, ne in eius electione erretur, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, cui tanquam ſeruo fideli, & prudenti, totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obſeruantiam, aliorum forma eſſe debet cum certum ſit, gregis ſalutem magnopere pendere ex boni paſtoris præſtanti vita, & doctrina, Sane Venerabiles Patres, qui ex toto terrarũ orbe ad ſacrum generale Tridentinum Concilium à ſummis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris euocati, magna frequentia conuenerunt, cum in alijs rebus multis præclarum ſtudium ad corrigendos deprauatos mores, & collapſam Eccleſiaſticam diſciplinam reſtituendam oſtenderunt, tum in eo potiſſimum inſigni zelo, magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate, prudentiaque excellentes, & in Eccleſiaſti-*

cleſiaſticis functionibus, diu multumque verſati, Eccleſijs cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in minoribus conſtituti Cremonen. Eccleſiam regeremus, in eodem Concilio cum ſanctis, & egregijs illis Patribus interfuimus, & Concilio abſoluto ad Eccleſiam noſtram reuerſi magno ſemper deſiderio flagrauimus, vt tam ſalubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque, ut id fieret pro virili parte curauimus. Multo nũc magis, cum diſponente Domino omnium Eccleſiarum cura, & ſollicitudo, nos premit, ſummo deſiderio tenemur, vt Paſtores ij præficiantur Eccleſijs, qui opus ſuũ, & miniſterium impleant, & de ouium ſalute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc ſaluberrimo, & pernceſſario negotio, quod eſt de Epiſcopis eligendis, & præficiendis, videtur eſſe præcipuum, vt inſtructio, examen, & inquiſitio de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter, ac ſeriò inſtituatur, vt omnis fallaciæ fuco ſemoto certo confidere valeamus, tales à nobis Chriſti gregi paſcẽdo eſſe præpoſitos, quales tãtum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro ijſdem ouibus redimendis propriæ vitæ ac ſanguini nõ pepercit, & quidem in hac parte prouidentia dicti Concilij Tridentini, minime defuit, cum ſtatuerit ac mandauerit, vt in Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præſcriberetur, quibuſque locis, & Prouincijs, propria examinis ſeu inquiſitionis aut inſtructionis faciendæ forma Rom. Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis vtilis atque oportuna eſſe videretur. Verum neque id hactenus niſi à pauciſſimis factum eſt, neque ſpes eſt niſi longiſſimo temporis ſpatio, vt ab omnibus fiat, atque interim dum certa examinis, ſiue inquiſitionis ratio à Prouincialibus Concilijs expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalibus decretis, ſperari poſſe videbatur, & experientia ipſa docuit, per tot annos à publicatione Cõcilij prædicti elapſos, quid in vnaquaque Prouincia opus ſit, quid ve poſſit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, matura deliberatione, ac de eorum vnanimi conſilio, & aſſenſu, præſenti noſtra perpetuo valitura conſtitutione decernimus. Vt cum extra Rom. Curiam examen, inſtructiò ſiue inquiſitio facienda erit, nemo omnino cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis vè fuerit, inquiſitionem prædictam ſibi arrogare præſumat, ſed integrum hoc negotium ijs, qui à prædicto Triden. Conc. deſignantur. Apoſtolicæ videlicet, ſedis legatis, ſeu Nuncijs Prouinciarum, aut eius de quo inquiſitio fit Ordinario, eoque deficiente ordinarijs vicinioribus relinquatur, niſi iuſtis de cauſis nobis aut pro tẽpore exiſtenti Rom. Pontifici per ſpeciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum eſſe viſum fuerit. Quod ſi forte aliquis

prædictorum conſanguinitate, aut affinitate vſque ad tertium gradum incluſiuè promouendum contingeret, vt omnis ſuſpitio carnalis affectus à tam ſancto negotio repellatur, ille quidem eo caſu cenſeatur excluſus, atque ad eum, qui proximè ſequitur, hoc eſt ſi legatus excludendus erit ad Nuncium, ſi Nuncius, ad ordinarium, ſi ordinarius, ad viciniorem ordinarium, inquiſitionis officium deferatur. In curia vero, hæc functio ſpectet, vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore exiſtente Rom. Pontif. deligentur, vel ad Cardinales earum Prouinciarum, ſeu Regnorum, apud nos, & ſedem Apoſtolicam Protectores, in quibus Eccleſiæ ipſæ conſiſtũt, ſi tamen ad ipſos huiuſmodi vacantium Eccleſiarum relatio pertinebit.

Quod ſi de Epiſcopo, vel Metropolitano extra Rom. Curiam degente ab vna Eccleſia ad aliam ex aliqua graui, & iuſta cauſa transferendo agetur, hoc munus deficientibus legato, vel nuncio Apoſtolico eius Prouinciæ aut Regni vbi Eccleſia ipſa à qua transfertur, ſita erit, ad Metropolitanum, ſi Epiſcopus, ad ſuffraganeum vero antiquiorem reſidẽtem ſi Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia ſacrũ Trid. Conc. non ſine magna ratione eminentes perſonas, & quæ negotij magnitudinem probè intelligerent ad hoc officium nominauit, declaramus & ſtatuimus tam legatos ſiue nuncios, quam ordinarios, vel alios ab hac ſancta ſede forte delegandos, non per Auditores aut Vicarios alios vè miniſtros, ſed per ſeipſos inquirendi munus exercere debere, quamuis ab huiuſmodi perſonis alijsque viris peritis adiuuari poſſint, & ſi Prælatus inquirens, per ſe non poſſet ob locorum diſtantiam teſtes examinare circa articulum aliquem, vt legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiuſmodi, licebit ei articulum illum alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare, non autem vniuerſam inquiſitionem. Quod ſi forte contingat, aliquem ſupradictorum legitimè impediri, vt per ſe hoc munus præſtare non poſſit, ad alios ea cura trãsferatur, qui ſunt ab eodem Conc. Trid. ad hoc officium deſignati, vt ſupra dictum eſt, de ijs, qui ob conſanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hoc, vt mens eiuſdem ſacri Concil. rectè ac fideliter debitæ exequutioni mandetur, & tale ſit examen quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac ſtatuimus, non eſſe in vita ac doctrina promouendi inueſtiganda, eam rationem adhibendam, vt ab ipſo promouendo articuli offerantur, ac teſtes producantur, ſed oportet, vt Prælatus, qui munus inquirendi ſuſcepit, articulos conſcribat, atque ipſe ex officio ſuo illos teſtes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis ſincerum ac fidele teſtimonium daturos eſſe exiſtimet. Verum, vt inquiſitio prædicta facilius, ac plenius perfici, atque expediri queat, vtile erit ſi prælatus, qui inquiſitionem facturus eſt, vel à promouendo, vel ab aliquo alio confici curet ſchedulam,

in qua

Digitized by Google

in qua ſint ordine deſcripta, nomen promouendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, profeſſio, functio ſi quam is fortè exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore verſatus fuerit, denique amici ac familiares, qui tã ipſum, quam parentes eius intimè norint. Quod ſi promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipſius ætas, gradus, dignitas, ſacri ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid eiuſmodi comprobetur, admittẽdum, ac proceſſui inſerendum erit, modo documentum publicum ſeu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum cenſuimus, ac expreſſe prohibemus, ne ad teſtimonium dicendum de fide Catholica, vita moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendam Eccleſiam, quilibet homines admittãtur, ſed viri tantum graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ac vt ſupra diximus ſincerum ac fidele teſtimonium dare velint. Proinde tam cognati ac nimium familiares, quam inimici atque æmuli excludendi erunt. Porro teſtes eiuſmodi Prælatus, qui examen ſeu inquiſitionem habiturus erit ſeorſum ac ſigillatim examinabit, & ſi quando iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet, tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem, eoſdem etiam ſerio, & grauiter admonebit, ipſos reos futuros apud omnipotentem Deũ eorum omnium quorum, vel committendo, vel omittendo rei erunt, qui promouebuntur, ſi vel falſa narrando, vel retinendo vera, in cauſa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei eiuſmodi Eccleſijs præficiantur. Diligenter etiam teſtium qualitates cognoſcere ſtudebit, ac potiſſimum, quam ſint ad promouendos affecti, vt inde conijciat, vtrum ex affectu, an ex veritate teſtimonium dicant. Denique cum teſtes de qualitatibus promouẽdi interrogabit, dabit operam, vt quoad eius fieri poterit, omnia & ſingula, quæ ad prædictã inquiſitionem facere videbuntur per ipſos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in generalium ſynodorum decretis alijſque Canonicis ſanctionibus cõtinentur, probe cognitæ eſſe debeant ijs quibus inquiſitionis officium demandatum eſt, quales ſunt natum eſſe ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum trigeſimum iam expleuiſſe ſacris ordinib. ſaltem ante ſex menſes initiatũ eſſe, gradũ Doctoratus aut licentiæ, in Theologia, vel iure Canonico, aut certe publicum alicuius Academiæ teſtimonium obtinuiſſe, quo ad alios docendos idoneus eſſe declaratur, ad hæc in Eccleſiaſticis functionibus diu eſſe verſatum, innocentia vitæ, prudentia, vſu rerum, integra fama, doctrina denique præditum eſſe; tamen quia circa doctrinã plures fraudes cõmitti ſolent, & ſepe contingit, vt nonnulli ſcientia vacui, de ſolo Doctoris titulo aut priuilegio glorientur, volumus vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel Docto-

ra-

ctoratus, aut licentiæ titulis, & priuilegijs gaudent, vel etiam à publicis Academijs teſtimonium habuerunt, quod idonei eſſent ad alios docendos; niſi forte aliquorum inſignis doctrina ex publica ipſorum functione notoria eſſet. Ita vero inquiſitio facienda erit, vt quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico, promouendus operam dederit cognoſcatur. Et quoniam in quibuſdam prouincijs nulla ſunt ſtudia generalia, neque vllę publicæ ſcholæ, neque vſus habet, vt qui ſtudijs operam nauant, vllis Doctoratus aut licentiæ inſignibus decorentur, declaramus in eiuſmodi locis ſufficere, ſi teſtimonio virorum grauium, & ſacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorum conſtet, promouendos ea ſciẽtia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum, ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeãt ſatisfacere. Teſtes præterea deponant ſe de ſcientia promouendorũ, certos redditos eſſe ex eo, quod prædictos promouẽdos, ſpecimen ſuæ doctrinæ, publice, vel priuatim dediſſe cognouerint. Quod autem ad Regulares pertinet cum ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla ſubrepere poſſit in eo, quod idem Trid. Conc. ſtatuit, vt regulares à ſuis ſuperioribus ſufficientis doctrinæ teſtimonium habeant. Declaramus nomine ſuperiorum, eos duntaxat intelligendos eſſe, qui nullum ſui ordinis ſuperiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis ordinis Abbates, magiſtri, aut miniſtri, aut prępoſiti generales, aut quarumlibet Congregationũ præſidentes ſiue definitores, aut viſitatores, Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocunque vocabulo nominentur, & in eorum abſentia, ipſorum Vicarij, ſeu commiſſarij generales, vel in Rom. Curia Procuratores ordinum aut congregationum generales, in hac parte ſuccedant. Et nihilominus præter ſuperiorum teſtimonium, quia fidem facient eiuſmodi regulares ad alios docendum idoneos eſſe, volumus ea ſeruari, quæ de ijs diximus, qui publicum ſuæ doctrinæ ab aliqua Academia teſtimoniũ habẽt, vt videlicet ſerio, inquiratur, an regulares ad Cathedrales Eccleſias promouendi eos progreſſus in ſtudijs fecerint, qui in futuro Antiſtite requiruntur. Poſt inquiſitionem vero de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendi, necnon informationem de ſtatu Eccleſiæ, alijsque neceſſarijs rebus, quæ pariter coram ſuperius expreſſis Prælatis iuxta eiuſdem Concilij decreta fieri debet, profeſſio fidei Catholicæ à promouendo facienda erit, quam quidem ab eo duntaxat recipiendam eſſe declaramus, ad quem inquiſitio pertinebit, niſi fortè, qui profeſſionem emiſſurus eſt à prælato inquirente longè diſtet, tunc enim is Prælatus ex ſubdelegatione inquirentis profeſſionem admittere debebit, cui promouendus vicinior erit; quod idem intelligatur de informatione de ſtatu eccleſiæ accipienda, ſi quando contingeret, vt in alia Prouincia ſiue Regno eſſet eccleſia, in alio promouẽdus.

dus. Recipiet autem Prælatus profeſſionem promouendi præſente Notario publico ac teſtibus atque eam à ſe admiſſam, ac receptam propriæ manus ſubſcriptione, teſtabitur. Is quoque qui profeſſionem eiuſmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi ſolet, nomen ſuum manu propria adſcribet. Denique his peractis Notarius publico inſtrumento fidem faciet de profeſſione prædicta adhibitis teſtibus, vt præfertur. Vbi vero totum examen ſeu inquiſitio de perſona promouenda perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta cum toto teſtimonio ac profeſſione fidei emiſſa, ad hanc ſanctam ſedem, vt Concilium ſtatuit, quam primũ clauſa, & obſignata in forma authentica tranſmittenda erit. In qua re obſeruari volumus, vt profeſſio fidei iiſdem omnino verbis deſcripta ſit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IIII. prædeceſſor noſter ſtatuit obſeruandam, & vt prælatus, qui inſtructionem, examen, & inquiſitionẽ fecit, vel per litteras ſeparatas, ſimul tamen cum proceſſu mittendas, vel per ſubſcriptionem dicti proceſſus ſignificet, quanta fides teſtibus examinatis eorumque dictis, & ſcripturis productis ſuo iudicio habenda ſit: ſimul etiam, quid de promouendo ipſe ſentiat, proceſſus autem ſic formati, & ad curiam tranſmiſſi, à Cardinale cui promouendi munus incumbit, & à tribus prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris eſt, iuxta formam concilij prædicti ſubſcribentur, & expedientur. Volumus autem vt Cardinalis relator moneat promouendum, ſi præſens in curia fuerit, vt iuxta Concil. Lateranen. nouiſſime celebratum, omnes Cardinales ſiue maiorem partem Collegij adeat, antequam eccleſiam proponat, vt quæ à referente collega ſint audituri, occulta fide quantum ad perſonam promouendi attinet, cognoſcere poſſint. Hæc porro omnia, quæ de promouendis ad eccleſias cathedrales dicta ſunt, ad eos etiam pertinere atque in eorũ promotione ſeruanda eſſe declaramus, & decernimus, qui nominati, præſentati aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac prioratus ſeu præpoſitatus, monaſteriorum regimina, aut alias Regularium cuiuſuis Ordinis aut etiam ſæcularium præfecturas, de quibus conſiſtorialiter prouideri contigerit, atque eos præſertim quibus præter curam, & regimen Monachorum, aut canonicorum clericorumque Regularium vel ſecularium annexa eſt in populũ iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis: excepta tamen ætate circa quam nihil innouamus. Quo vero ad doctrinam, cum generalia concilia, nõ ſtatuãt vt perſonæ promouendæ ad Regulares dignitates Doctoratus ſiue licẽtiæ gradum ſuſcipere, vel publicum teſtimonium, ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum ſit vt ea doctrina polleãt, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere, valeant, declaramus, & ſtatuimus, vt prælati, qui inquirendi munus ſuſcepturi ſunt, ſtudioſe ac diligenter inquirant ſuper doctrina eiuſmodi perſonarum iuxta modum, & formam ſuperius præſcriptam,

ptam, vt nos, & pro tempore Romani Pontifices habita de illis vera infor matione per proceſſum, qui ab inquirente tranſmittetur, certo ſtatuere ac iudicare poſſimus an perſona promouenda vere ſit talis, qualem dignitas illa ad quā prouehenda eſt, exigit, & requirit. Hortamur vero in viſceribus Domini noſtri Ieſu Chriſti, a paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac ſancta ſede nominandi, præſentandi, vel etiam eligendi futuros Epiſcopos, & Abbates ius habent, vt ſerio apud ſe cogitent, quanti momenti ſit hoc negotium, ex quo ſalus animarum, tranquillitas Reipub. incolumitas Religionis, propagatio fidei aliaque permulta, & maxima bona dependent. Illud etiam ſæpe, & ſæpius, ad mentem reuocent, quod ſācta Trid. Synodus admonet. nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutē vtilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis vero, præſentandis, vel eligēdis ad regulares dignitates, præter ea quæ ſuperius obſeruanda eſſe declarauimus illud quoq; paternis his noſtris hortationibus, & monitionibus adijciendum cenſuimus, vt nominationis, præſentationis, vel electionis ius habentes, eos deligere ſtudeant, atque omnino conentur, qui non modo eum ordinem ſint ante profeſſi, ſed in eodē etiā ſatis diu laudabiliter verſati, neque enim decet vt magiſtri aliorum eſſe incipiant, qui non fuerint ante diſcipuli, & ſubditis imperare præſumant, qui prius, non didicerint ſuperioribus obedire. Eos denique, qui vel examinando, & inquirendo, vel teſtimonium ferendo, operam ſuā in hac re præſtabunt ſeriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momenti, uerſentur, ut à Deo, & à nobis laudem pro bono opere expectare ualeāt. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prohibitionis voluntatis, declarationis, decreti, ſtatuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autē hoc attētare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ in monte Quirinali. Anno Incarnat. Dom. 1591. prima Maij. Pont. noſtri anno primo.

3 Electus autem præſentatus ſeu nominatus acquirit ius ad rem, ſed non in re. Caſſad. conſil. 18. nume. 4. de pręben. vnde antequam à ſuperiore fuerit confirmatus in adminiſtratione ſpiritualium, vel temporalium Eccleſiæ ad quam aſſumitur, neque titulo electionis, neque titulo procuratoris, vel Æconomi, nec in toto, nec in aliqua parte, ingerere ſeſe debet, alioquin ius acquiſitum, per electionem amittit ipſo facto, & amplius eligi non poteſt ad illam eccleſiam,

cap.

Digitized by Google

cap. noſti. cap. qualiter, de elect. c. auaritię. eod. titu. in 6. Tenetur itaque intra vnum menſem à die habitę notitiæ, vel dati conſenſus electioni, in perſona, vel legitimè impeditus, per procuratorem pro confirmatione obtinenda ad ſedē Apoſtolicam iter arripere, alioquin amitteret ius quęſitum per electionem, niſi cauſam rationabilem diuturnioris morę habuerit, c. cupientes, loco citato in 6.

4. Et quidem in ſcripto ſuę confirmationis teſtimonium à ſede Apoſtolica obtinere debet, nec eccleſia vel capitulum abſque litteris cōfirmationis huiuſmodi ipſum recipere, vel de prouentibus eccleſiæ aliquid ipſi dare teneretur, imo recipientes ipſum hoc modo abſq; litteris efficerentur ſuſpenſi à ſuis beneficijs, extrauagan. iniunctæ, de elect. comm. quam poſtea Iulius. III. renouauit, & ampliauit cōſtitutione ſua vt ſequitur, relata per Quar. verb. beneficiorum poſſeſſio.

SAnctiſſimus, in Chriſto Pater, & Dominus noſter, Dominus Iulius Diuina prouidentia PP. III. Cui nuper innotuit, quod licet alias fe. re. Gregor. X. in generali Conc. Lugdun. ſua generali conſtitutione ſanciuerit, qđ nullus ex tunc de cętero adminiſtrationem dignitatis, ad quam electus eſſet, prius quam celebrata de ipſo electio confirmaretur, ſub œconomatus, vel procurationis nomine, aut alio de nouo quæſito colore, in ſpiritualib. vel temporalibus per ſe, vel per alium, pro parte vel in totum gerere, vel recipere, aut illis ſe immiſcere præſumeret, omnes illos, qui ſecus feciſſent, iure ſi quod illis per electionem quæſitum foret, decernens, eo ipſo priuatos, & piæ me. Boniſac. VIII. etiam ſua perpetuo valitura conſtitutione sāciuerit, vt Epiſcopi, & alij Prælati ſuperiores, necnō Abbates, priores, & cæteri monaſteriorum regimina exercentes, quocunque nomine cenſerentur, qui apud ſedem Apoſtolicam promouerentur, aut confirmationis, cōſecrationis, vel benedictionis munus reciperent, ad cōmiſſas eis eccleſias & monaſteria, dictæ ſedis litteris eorum promotionem, confirmationem, conſecrationem, ſeu benedictionem huiuſmodi continentibus, non confectis, accedere, vel bonorū eccleſiaſticorū adminiſtrationē accipere non præſumerent, nullique eos abſque dictarum litterarum oſtenſione reciperent, aut eis parerent, vel intenderent, quod ſi forſan contra præſumptum fuiſſet, quod per epiſcopos, prælatos, Abbates, Priores, & alios monaſteriorū regimina exercentes prædictos, medio tempore actum foret, irritum haberetur, nec quicquā interim ijdē epiſcopi vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercentes, de Eccleſiarum vel monaſteriorum eorundem prouētibus perciperent, & re. me. Paul. III. Rom. Pont. prædeceſſ. noſtri, quibuſcunque tabellionibus publicis, ſub excommunicationis latę ſententię pœ-

B na inhi-

na inbibuerit, ne ex tunc de cætero, de tranſumptis ſupplicationum, præterquam habentium clauſulam, quod earum ſola ſignatura ſufficeret, ac decreto, & conceſſione litterarum ſeu mandatorum, poſſeſſionem beneficiorum eccleſiaſticorum vigore ſupplicationum huiuſmodi apprehendi, rogari deberent, neuè illa ſcribere, vel ſubſcribere, aut quouis modo authẽticare, vel partibus tradere præſumerent, volens, & Apoſtolica auctoritate ſtatuens inter cætera, quod partes tranſumptis, ſeu litteris, aut mandatis huiuſmodi ex tunc deinceps vtentes, ac illorum prætextu poſſeſſionẽ huiuſmodi apprehendentes, fructus quos ex illis pro tempore perciperent, ſuos non facerent, quinimo ad beneficia in eiſdem tranſumptis, & litteris ac mandatis expreſſa, efficerentur ipſo facto perpetuo inhabiles, & ad reſtitutionem fructuum ex illis pro tempore perceptorum, in vtroq; foro tenerentur. Decernentes ſic iudicari debere, ac irritum, &c. & ſucceſſiue ſanctitas ſua attendens quod ante confectionem litterarum gratia Apoſtolica eſt informis, inter alia voluerit, ſtatuerit, & ordinauerit, quod iudices in Rom. Curia, vel extra pro tempore exiſtentes, etiamſi eſſet, S. R. E. Cardinales, vel cauſarum palatij Apoſtolici auditores, aut quicunque alij, nõ iuxta ſupplicationum ſuper impetratione ſignatarum tenores, & formas iudicare deberent, etiam decreto irritanti adiecto. Nihilominus diuerſi epiſcopi, & alij prælati ſuperiores, & Abbates, litteris ſuper diſpẽſatione retinendi beneficia, per eos antequam promouerentur, aut eorum electiones confirmarentur obtenta, per prædictam ſedem pro tempore conceſſis, minimè confectis, beneficia per eos obtenta prædicta retinere, & diuerſæ aliæ perſonæ eccleſiaſticæ, poſſeſſionem beneficiorum eccleſiaſticorum eis dicta auctoritate conferri, ſeu commẽdari, vel in eorum fauorẽ vniri, aut alias diſponi, conſueta, litteris Apoſtolicis deſuper non expeditis apprehendere præſumunt, inhabilitatem, & alias pœnas in ſanctionibus, & inhibitione, ac voluntate, & ſtatuto prædictis contentas damnabiliter incurrendo in animarum ſuarum periculum: Volẽs periculis animarum huiuſmodi occurrere. Sanctiones, & inhibitionem ac volũtatem, & ſtatutum huiuſmodi, quorum tenores ſanctitas ſua acſi de verbo ad verbum inſererentur, haberi voluit pro expreſſis, approbans innouans ac perpetuo obſeruari debere decernens, & ſanctiones ipſas ad inferiora beneficia eccleſiaſtica quæcun que quomodocunq; qualificata amplians, & extendens, hac ſua in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuit, & ordinauit, quod omnes, & ſingulæ perſonæ eccleſiaſticæ tam ſeculares, quam quorumcunque ordinum Regulares, cuiuſuis ſtatus gradus ordinis, vel conditionis exiſtant, etiãſi epiſcopali, vel Archiepiſcopali aut Patriarchali, vel alia maiori dignitate præfulgeant, quod de cætero litteris ſuper diſpenſationem retinendi beneficia per eos antequam promoueantur, aut eorum electiones confirmentur

obtenta

*obtenta eis per ſedem eandem pro tempore conceſſis minimè confectis, be-
neficia ipſa retinere, aut poſſeſſiionem alicuius, ſeu aliquorum beneficiorũ
Eccleſiaſticorum cum cura, vel ſine cura, ſecularium vel quorumuis ordi
num regularium, quæcunque, & qualitercunque qualificatorum eis dicta
autboritate Apoſtolica conferri ſeu commendari, aut in eorum fauorẽ, ac
commodum vniri, ſeu alias diſponi conceſſionem litteris Apoſtolicis ſu-
per collatione, ſeu commenda, aut vnione, ſeu alia diſpoſitione huiuſmodi
non expeditis, per ſe vel per alium, ſeu alios eius nomine etiam ſupplica-
tionum, ſeu ſumptorum, vel tranſumptorum huiuſmodi aut collationũ eis
poſt modum de ipſis beneficijs tanquam etiam tunc certo modo in ſuppli-
catione expreſſo vacantibus, ordinaria vel alia quauis autboritate facta-
rum prætextu, apprehendere præſumpſerint, aut per alios apprehenſam ra
tam, & gratam habuerint, ipſorum beneficiorum non poſſeſſores, ſed meri,
& nudi detentores, ac violenti ſine aliquo titulo in eis intruſi cenſean-
tur, & pro talibus habeantur, & reputentur, nec fructus ſuos faciant, ſed
ad illorum reſtitutionem vt præfertur teneantur, & obligati exiſtant, con
ſtitutiones ſeu dictæ cancellariæ Regulæ de annali, & triennali poſſeſſore
in illis locum non habeant, nec eiſdem detentoribus, & intruſis in aliquo
ſuffragentur, quinimo beneficia per eos tempore promotionis ſuæ, aut eorũ
electionis, confirmationis, obtenta, litteris ſuper diſpenſatione ea retinen-
di ſibi conceſſa nõ expeditis retinentes, aut poſſeſſionem beneficiorum litte
ris Apoſtolicis ſuper illis non confectis apprehendentes, ſeu per alios ap-
prehenſam ratam, & gratam habentes, beneficia ſic retenta aut apprehen-
ſa, & omne ius, quod in illis vel ad illa pro tempore quomodolibet habue
rint, eo ipſo amittant, illiſque, & illo priuari, ac ad illa de cætero obtinen-
da perpetuo inhabiles, nec illa vlterius, & prætextu noui tituli aut nouæ
commẽdæ vel vnionis ſeu alterius diſpoſitionis etiam autboritate Apoſto
lica factæ aſſequi valeant, ſed beneficia ipſa tanquam de iure, & facto va
cantia alijs conferri, ſeu commendari, & per quoſuis tam ab eorum ordi-
narijs collatoribus quam à ſede prædicta libere impetrari poſſint, & ſi be-
neficia ipſa litigioſa fuerint, collitigantes in omni iure, & ad omne ius, qđ
beneficia retinentibus aut poßeſſionem apprehendentibus huiuſmodi in
eiſdem beneficijs vel ad illa quomodolibet competebat, aut competere po-
terat, eo ipſo abſque iuris aut hominis miniſterio ſurrogentur, & ſurrogati
eſſe cenſeantur, ac in eorum fauorem cauſa deſuper pendens aduocata, &
lis extincta fuiße, & ſimiliter eſſe cenſeantur. Quodque de cætero ſuppli
cationes etiam manu noſtra, & motu proprio ſignatæ, niſi habuerint clau
ſulam, quod earum ſola ſignatura ſufficiat, nullam aliam, quam pro littera
rum ſuper illis confectione, fidem aut probationem faciant, ſeu præſtent,
nec vlla eis in aliquo alio caſu fides adhibeatur, & adhiberi poſſit. Decer-*

nens ſic, & non aliter, tam in eadem curia, quam extra eam, & in partibus, per quoſcunque iudices ac commiſſarios, quauis etiam Apoſtolica authoritate prædicta fungentes, etiam cauſarum palatii huiuſmodi Auditores, & ipſius, R. E. Card. in quauis cauſa, & inſtantia, ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi authoritate, & facultate, iudicari, & definiri debere, ac irritum. &c.

Placet publicetur.

Lecta, & publicata Romæ in Cancell. Apoſt. An. Incarn. Dom. 1553. die 17. Maij. Pont. an. 4.

Solent itaque expediri Bullę ſuper promotione ſeu confirmatione. Aliquando tamen, ex cauſa ne eccleſia vacans patiatur propter moram, quę intercurit in expeditione Bullarum, poſt propoſitionẽ pro mouendi in conſiſtorio, ſolet concedi Breue ad capiendam poſſeſſionem, antequam Bullæ expediantur. Staph. de reſcrip. in forma breuis. tit. 2. num. 3. & eſt praxis curiæ vulgatiſſima.

5 Accepta vero poſſeſſione ſiue vigore breuis, ſiue vi bullarum, plena adminiſtratio competit confirmato, etiamſi nondum fuerit conſecratus, & ſtatim ea omnia exercere poteſt quæ epiſcopalem poteſtatem Iuriſdictionis concernunt, vt iudicare, excommunicare, corrigere, iuramenta à Vaſallis recipere, beneficia conferre, inſtituere, c. tranſmiſſam, de elect. iun. gl. ver. de talibus. Indulgẽtias quoq; cõcedere poteſt, quia conceſſio indulgentiarum ſequitur Iuriſdictionem. Arm. verb. indulgentia, num. 4. Syl. ibi. nu. 13. Imo etiamſi nõdum fuerit ſacerdos indulgentias dare poteſt. ijdem, & Ang. ib. nu-
6 mero 6. Zab. in Clem. 2. q. 3. de pænit. & remiſſ. Has tamen capitulũ ſede vacante vel eius Vicarius concedere nõ poteſt, licet omnia alia poſſit quæ ſunt iuriſdictionis. Zab. cit. Quar. verb. cap. ſede Vac. nu. 12. ſicut neque illa poſſunt, quę Epiſcopo competunt ex priuilegio, Vt illa, cap. vlt. de pænit. & remiſſ. c. quod nonnullis, de priuileg. c. vlt. eo. ti. in 6. neque illa quę ex delegatione, cõueniũt epiſcopo. Fel. in cap. cam te. à num. 17. de reſcrip. Zbroz. de Vicar. lib. 1. quæſt. 16. Ea autem quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, non poteſt confirmatus facere ante conſecrationem ſuam, vt Ordines conferre. Sed infra tres menſes a die promotionis, debet, conſecrationis munus ſuſcipere,
7 alioquin teneretur ad fructuum perceptorum reſtitutionem. Et ſi intra alios tres menſes neglexerit facere ſe conſecrari, ipſo iure eſſet priuatus Eccleſia ſua. Conc. cit. ſeſſ. 23. de ref. c. 2.

Conſe-

Conſecratur autem à tribus Epiſcopis, duobus codicem Euangeliorum ſuper caput ipſius tenentibus, & manus ipſi imponentibus, tertio autem benedictionem ſuper ipſum fundente. cap. Epiſcopus. 23. diſt. Vngitur chriſmate in capite, & in manibus, cap. cum veniſſet, de ſacr. vnct. aliæque ceremoniæ myſteriorum pleniſſimę adhibentur, quæ in Pont. Rom. videri poſſunt. & qui volet apud Socolouium, qui ſacrarum ſcripturarum, & Doctorum authoritatibus eaſdē eruditiſſimè explicauit, edito de conſecratione Epiſcopi libello.

8 Vacant autem beneficia omnia ante poſſeſſa ſuſcepta conſecratione, & libere cōferri poſſunt, per eum ad quem pertinet, cap. cum in cunctis, de elect. & etiamſi nondum elapſis tribus menſibus conſecretur, vacant tamen, ſi habet liberam adminiſtrationem Epiſcopatus; alioquin licet fuerit conſecratus non cenſerenrur vacare, ſi non habuerit poſſeſſionem, nec per ipſum ſteterit quominus habuerit: ad vacationem enim vtrumque requiritur, & conſecratio, & adepta poſſeſſio. cap. ſi qui Epiſcopi. 92. diſt. Innoc. in cit. c. cum in cunctis. Staph. de vacat. per promot. num. 2. imo etiamſi labantur tres menſes non vacant beneficia, niſi habuerit adminiſtrationem bonorum. Innoc. loco citato.

9 Nonnunquam aſſumitur quis ad Epiſcopatum viuente alio, cum illi datur in Coadiutorem cum futura ſucceſſione ex cauſa. Et tum datur ipſi titulus alicuius Epiſcopatus in partibus infidelium, quo vtitur viuente Coadiuto. Patiſ. de reſign. lib. 7. quæſt. 20. talis tamen in adminiſtrationem aliquam ingerere ſeſe non poteſt, niſi in quantum ipſi fuerit à Coadiuto conceſſum, cum & in litteris ſuæ promotionis ſemper addatur clauſula, ne ſe intromittat in adminiſtrationem. Imo etiamſi detur coadiutor dementi, non amplius ipſius poteſtas extēdetur, quam fuerit in litteris expreſſum. Nau. de Cle. ægr. conſil. 2. & 3. Thom. Campeg. in ſuo tract. de Coad. Epiſcop. & de ipſius facultatibus cōſulta S. Cong. Rituū. reddidit hęc reſpōſa relata per Quar. verb. Archiep. Auth. quas nos ad maiorem communicatio-
10 nem hic quoque inſerendas putauimus, vt ſequuntur.

Die Iouis. 31. Ian. 1591. Congregatio. Illuſtriſſ. DD. Card. ſuper ſacris Ritibus, ad dubia nomine Illuſtriſſ. DD. Card. Paleotti, & Veronen. propoſita, ſic reſpondendum cenſuit.

Ad primum dubium cenſuit Coadiutori cum futura ſucceſſione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter, quia licet ſit Coadiutor cum futura ſucceſſione, ex quo tamen non habet ius in re, ſed ad rem, non debet recognoſci tanquam ſuperior, & caput, ſed vti Coadiutor, & eo magis, quia contin-

ra 93.diſtinct.imo hoc iurant,vt in forma iuramenti Epiſcoporum, cap.ego. de iureiur. circa, quam viſitationem liminum emanauit quoque conſtitutio Six.V.cuius verba ſequuntur.

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex, Beatiſſimi Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſor,in altiſſima militantis Eccleſiæ ſpecula Diuina diſpoſitione collocatus,ex credito ſibi Apoſtolicæ ſeruitutis officio, omnium Eccleſiarum ſollicitudinem habere, totiuſque Dominici gregis, qui vnius ſanctæ catholicæ,& Apoſtolicæ Eccleſiæ,per vniuerſum orbem terrarum diffuſæ, ſacro ouili concluditur,curam gerere tenetur. Huius vero tam grauis,& ingentis oneris Angelicis plane humeris formidandi, magnitudinem, vt facilius ferre poſſit,venerabiles fratres ſuos catholicos Epiſcopos,in partē ſuæ ſollicitudinis aduocauit,qui tanquā ſeniores in populo Dei,pleni ſapientiæ ſpiritu; in ſua quiſque paſtorali vigilia excubantes, illius ſupremi in terris paſtoris, immenſos labores ſubleuarent, in quo vno,Deo auctore plenitudo reſidet poteſtatis. Nimirum, vt Epiſcoporum opera, & adiumento, vbique locorum gregis ſibi commiſſi vultum agnoſceret, & ſpiritualium ouium morbos intelligeret,curationeſq; adhiberet, atque ex ſui muneris officio,perdita requireret, abiecta reduceret, cōfracta alligaret,infirma conſolidaret,pinguia, & fortia cuſtodiret, denique aſſiduis paſtorum vocibus admonitus,de toto Eccleſiarum ſingularum ſtatu certior redderetur,ne quicquam omnino illum lateret earum rerum,quas ad Dei gloriam augendam, ad Chriſtianam Religionem propagandam, ad animarum ſalutem procurandam, neceſſario eundem ſcire, atque intelligere oportet, vt omnibus cognitis,& examinatis,pro ea, quæ ſibi à Chriſto Domino tributa eſt, ſumma poteſtate, alia in vinea Domini Sabaoth euellat,alia plantet,alia ædificet,alia deſtruat, quemadmodum ex rerum & temporum conditione ſalubrius in Domino viderit expedire.Ob quas ſane cauſas iure optimo, & Spiritus ſancti inſtinctu, à ſanctiſſimis Pontificibus Prædeceſ.noſtris,iam ab antiquiſſimis temporibus inſtitutum eſt, & per multas ætates magno Eccleſiæ Dei commodo obſeruatum,vt ſinguli Epiſcopi, Archiepiſcopi,primates, & Patriarchæ,certis præſcriptis temporibus,per ſe ipſos, vel per certum eorum nuncium, omni occaſione ſepoſita, Beatiſſimorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, qui hanc almam Vrbem ſuo ſanguine conſecrarunt, limina, tanquam fidei petram, & totius ſacerdotalis vnitatis fontem, iure iurando ſe viſitaturos pollicerentur,atque ita S.R.E.matris ſuæ complexu recreati,& paterno ſummi Pō-tificis

ſtificis colloquio roborati, ad eccleſias ſuas regendas alacriores, & inſtructiores redirent. Cæterum hæc tam ſalutaris atque neceſſaria conſtitutio, partim hominum negligentia, partim antiqui humani generis hoſtis aſtutia, varijs etiam inſurgentibus temporum calamitatibus valde refriguit, aliis alia, atque alia impedimenta prætexentibus, in graue animarum ſuarum periculum, & quibus præſunt eccleſiarum detrimentum. Nec vero dubitandum eſt, quod ſine maximo animi mærore commemorare non poſſumus, pernicioſiſſimas hæreſes, quibus multis iam annis, hominum peccatis ita promerentib. eccleſia vexatur, & Chriſti Domini veſtis dilaceratur, ex eiuſmodi ſaluberrimæ viſitationis intermiſſione, partim ortas eſſe, partim latenti progreſſione, magnum incrementum accepiſſe. Nam ſi celeriter in ipſo naſcentis mali initio ab ipſis epiſcopis pro rei grauitate ad Roman. Pont. relatum eſſet, ſane illius prouidentia, & auctoritate, ſtatim venenatæ ſtirpes ex agro Domini euulſæ eſſent, & diabolici ignis ſcintillæ ſubito oppreſſæ atque reſtinctæ, in tot flammas, & luctuoſa incendia non erupiſſent. Hæc atque alia grauiſſima incommoda, cum primum ad ſummi Apoſtolatus apicem, meritis licet imparibus, Deo ita volente vocati ſumus, attentius conſiderantes, non ſolum ex intimis animi ſenſibus indoluimus, ſed ſtatim de adhibendo remedio Diuina gratia adiutrice cogitare cæpimus. Vrget enim nos Dei timor, & acres animo noſtro ſtimulos dies noctesque ſubijcit, quemadmodum in tremendo illius iudicio, adminiſtrationis noſtræ rationem reddamus. Nam ſi huic tanto malo, quod magis quotidie ingraueſcit, non occurramus, non poſſumus nobis ipſis nō valde timere, cum crebro in mentem veniant, & quaſi aures noſtras perſonent ſacræ illæ voces comminationis, & terroris plenæ: Fili hominis ſpeculatorē dedi te domui Iſrael, & ſanguinē eius de manibus tuis requiram. Et quod Petro à Domino dictum eſt: Confirma fratres tuos. Et illud Apoſtoli Pauli, quod tanto magis ad nos pertinet, quanto maiorem præter cæteros, paſtoralis officij curam ſortiti ſumus. Attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Quocirca eorundem prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhærentes, ſimulque modum, & temporum ſpatia eccleſiarum earundem præſulibus, pro cuiuſque interuallo, & locorum diſtantia, moderantes.

HAc perpetua conſtitutione ſancimus decernimus, & mādamus, vt oēs Patriarchæ Primates, Archiepiſc. Epiſc. per vniuerſum orbem terrarum conſtituti à nobis deinceps ordinandi, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, antequam munus conſecrationis ſuſcipiant, ſeu eis conſecratis pallium de B. Petri corpore ſumptum tradatur, aut ſi ad aliam eccleſiam

cleſiam transferantur, antequam illius regimini, & adminiſtrationi ſe im miſceant, ſi quidem præſentes in curia fuerint in manibus S.R.E. Diaconi Cardinalis ordine prioris, ſi vero abſentes, in manibus Antiſtitis, qui ad impendendũ munus prædictum, aut ad tradendum pallium huiuſmodi à ſede Apoſtolica delegabitur, iurent iuxta formulam in libro cancellariæ Apoſtolicæ. Quinterno appellato, nuper deſcriptam, ſe Beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli, limina ſtatutis in hac noſtra conſtitutione temporibus, perſonaliter ac per ſe ipſos viſitaturos, ac nobis, & ſucceſſoribus noſtris pro tempore exiſtentibus Romanis Pontificibus ratione͂ reddituros de toto eorũ paſtorali officio, deque rebus omnibus ad ipſarum qui bus præſunt eccleſiarum ſtatum, ad cleri & populi diſciplinam, animarũ denique, quæ illorum fidei creditæ ſunt ſalutem, quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica humiliter recepturos, & quam diligentiſſime exequuturos. Quod ſi legitimo impedimento detenti fuerint, iurent ſe prædicta omnia adimpleturos per certum nuncium ad illa ſpeciale mandatum habentem, de gremio ſuorum capitulorum, aut alium in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu alias perſonatum habentem, aut ſi huiuſmodi hominem eccleſiaſtica dignitate, & perſonatu præditum nõ habeant per Diœceſanũ ſacerdote͂, & ſi clero careant, oĩno per aliũ aliq́ue͂ presbyterum ſæculare͂, vel regulare͂ ſpectatæ probitatis, & religionis de ſupradictis oĩbus plene inſtructũ. De huiuſmodi aute͂ impedimento docere debeant per legitimas probationes, ad dictum primum Diaconum Cardinalem per ſupradictum nuncium tranſmittendas. Quin etiam Principes temporales ſi quid pro eorum pietate, & erga hanc Apoſtolicam ſedem obſeruantia Rom. Pont. voluerint ſignificare, eoſdem ſiue Epiſcopos, ſiue alios, qui ab eis mittentur fidos habebunt nuncios ac relatores, quorũ operę ab eadem ſede pro illorum Dominijs Ditionibus, & rebus firmãdis ac ſtabiliendis, & cum Dei, & Sanctæ religionis cauſa ſine qua tuto conſiſtere haud poſſunt coniungendis, oportuna ſinceræ charitatis officia, con ſilia, atque ſubſidia expectare certo poterunt. Adhoc autem debitum viſitationis officium commode expleudum ſupradicti omnes Patriarchæ pri mates, Archiepiſcopi, & epiſcopi Itali videlicet, vel ex Italicis inſulis, vnde in Italiam cõmodius traijci poteſt, veluti Siculi, Sardi, Corſi, & alij adiacentium prouinciarum Italiæ ac etiam Dalmatiæ, & Græcarum, quæ è regione ipſis Italię, & Siciliæ oris ſunt, tertio anno: Germani vero, Galli, Hiſpani, Belgæ Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti, Iberni, & cęteri omnes, qui in Europa ſunt citra Mare Germanicũ, & Belticum, ac omnium Inſularum Maris Mediterranei; quarto anno, & qui intra Europæ fines ſunt bis prouincijs remotiores, ac etiam Africani littoribns noſtris aduerſi, ac inſularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Euro-

lis Europæ,& Africa, citra continentem noui orbis tam, qui nunc ſunt, quam qui ad catholicam fidem per miſerioordiam Dei aliquando redierint, quinto anno, Aſiatici vero, & qui extra Aſiam, & in alijs nouis terris Orientalibus, Meridionalibu:, Occidentalibus, & Septentrionalibus, tam in inſulis, quam in continentibus, & denique in quibuslibet mundi partibus, decimo anno iter ſuſcipiant, & Deo concedente perficiant, idẽque inſtitutum, tertio quoq;, quarto, quinto, & decimo anno repetant, & obſeruent. Hæc autem annorum ſpatia à tempore ſuſcepti muneris conſecrationis, vel pallij traditionis, aut translationis, vt præfertur incipiant. Quæ ne longius differãtur, volumus, quod tempus qualecumq; excurſum alicui ex ſupradictis præſulibus, qui ſiue morte præuentus, ſiue alia quacumq; de cauſa ob non finitum tempus ei præſcriptum dicta limina non viſitauerit, ita illius ſucceſſori effluxiſſe, & excurriſſe intelligatur, vt termino ipſo iuxta prædeceſſoris ſui iuſiurandum completo, debitam tunc viſitationem quamprimum conficere teneatur. Hi vero ex ſupradictis antiſtitibus, qui hactenus ab hac ſancta ſede ordinati ſunt, aut dictum pallium ab ea ſuſceperunt, aut ad aliam eccleſiam translati ſunt, prout cuiq; diſtantia locorum, & temporum interualla præſcripta ſunt, ad ſupradicta omnia obſeruanda à die publicationis præſentis conſtitutionis omnino teneantur. Iubemus igitur in virtute ſanctæ obediẽtiæ ſupradictis omnibus Antiſtitibus præſentibus, & futuris, vt viſitationem prædictam ſibi ſuiſque eccleſijs adeo vtilem ac neceſſariam, iuxta præſcriptam formulam omnino conficiant. Si vero quod abſit non egerint, eos ab ingreſſu eccleſiæ ac etiã ab adminiſtratione tam ſpiritualium, quam temporaliũ, necnõ à perceptione fructuum ſuarum eccleſiarum, à capitulis eorum omni exceptione, & mora ceſſante interim libere exigendorũ, & in opus fabricæ ſeu ornamentorum eccleſiæ emptionem prout maior exegerit neceſſitas inſumendorum, ipſo facto tamdiu ſuſpenſos eſſe volumus, donec à contumacia reſipiſcentes relaxationem ſuſpenſionis huiuſmodi à ſede prædicta meruerint obtinere. Non obſtantibus &c. Dat. Romæ, Ann. Incarnatio. Dom. 1585. 13. Kalend. Ianuarij.

PRAXIS

PRAXIS EPISCOPALIS

PARS PRIMA

De Poteſtate ordinis Epiſcopalis.

POteſtatem Epiſcopi duplicem conſiderat, gloſ. in capitu. tranſmiſſam. verb. de talibus, de electio. ibique Innocent. & alia ſimilis gloſ. in capit. I. de translat. verbo, confirmaſſe, nimirum poteſtatem Ordinis Epiſcopalis, & poteſtatem Iuriſdictionis. Sub eadẽ itaque diſt. nos quoque eã proſequemur, ab ea quæ eſt Ordinis vt pote nobiliori incipientes.

Caput Primum.

De conferendis Ordinibus.

SVMMARIVM.

1 *Ordo eſt ſacramentum.*
2 *Ordinis ſacram. quid ſit.*
3 *Ordines ſunt nouem.*
4 *Ordines alij maiores, alij minores.*
5 *Materia, & forma Sacram. ordinis, quæ.*
6 *Sacramenti ordinis miniſter, proprie, eſt Epiſcopus.*
7 *Abbas benedictus quatuor minores conferre poteſt.*

PRimum occurrit tractanda Ordinis Epiſcopalis functionum nobiliſſima, q̃ in ordinatione Cleri verſatur poteſtas. Quã nos quo facilius exequamur, pauca ea nimirum quæ non tam præſentis inſtituti ſunt, quam illorum qui de ſacramento Ordinis ſpeciales tractatus faciunt, tanquam materiam non noſtram, ad intelligentiam tamen propoſitæ quæſtionis neceſſariam, indiſputata ſupponamus.

1 Et primo ſupponendũ ſacramẽtũ Ordinis eſſe vere, & proprie ſacramentum in Eccleſia Dei à Chriſto Domino noſtro inſtitutum,

ita Conc. Floren. in decreto Armenis tradito.& Conc.Trid.ſeſſ. 23. cap.3.& Can.2.& 3.Victor.de ſacr.Ord.num.226.communiterque Theologi,& Canoniſtæ,in cap.ad abolendam,de Hæret.ita vt contrarium ſentire Hæreticum ſit.

2 Secundo ſupponamus cum Nau.in ſuo man.cap.22.num. 17. ſacramentum Ordinis eſſe ſignaculũ Eccleſiæ quo traditur character, & poteſtas conſecrandi Euchariſtiam,vel in id miniſtrandi.

3 Tertio ſupponamus cum Canoniſtis hoc communiter docentib. quorum opinio præſenti tractatui magis conueniet,Ordines eſſe in Eccleſia nouem.Primam tonſuram, Oſtiariatum,Lectoratum,Exorciſtatum,Acolytatum,Subdiaconatum,Diaconatum,Presbyteratũ, & Epiſcopatum,ita Hoſt. in ſum. de Ord. ab Epiſc. qui renun. num. 1.Ang.verb.ordo.1 num.1.& teſtatur de hac communi Canoniſtarum,Nau.loco cit.num.18.Et quidem quantum ad ſeptem intermedios attinet,concordant tam Theologi quam Canoniſtę,eos eſſe Ordines,De vltimo etiam videlicet Epiſcopatus ſatis clare probat Angel.& Nau.loc.cit.& tex in c.cleros.21.& c.1.32.diſt. c.vn. de ord. ab Epiſc.qui renun. Concil.Trid loco cit.can.7. Quo ad primum autem,ſeu primam tonſuram probant communiter Doctores, in c. cũ contingat.de ætat.& qual.& gl.in c.nullus de temp.Ord. in 6. verb. tonſuram.Et magis confirmat,quod iura participare volunt,ordinatos ad primam tonſuram ex priuilegijs Cler.vt gl.in cit.c.cum contingat,dicit eos gaudere priuilegio Canonis.ſi quis ſuadente, & c. 2.de inſtitut. docentur eſſe capaces beneficiorum Eccleſiaſticorum, à quibus excluduntur laici. Imo & in pœnalibus huiuſmodi clerici primæ tonſuræ includuntur ę.que cum alijs clericis,vt aperte.Conc. Trid.cit.ſeſſ.14.cap.2.de ref. ſuſpendit ordinatum ad primam tonſuram ab alieno Epiſcopo,& ſeſſ.23.c.4.& c.6.de ref.eadem prohibitione ligat illos qua & ordinatos ad maiores, ſimiliter textus, c. nullus.cit.de temp.ord.in 6.

4 Quarto.Ordines prædictos diuidi in minores, qui ſunt quinque primi,& maiores,qui ſũt quatuor reliqui a ſubdiaconatu incluſiue.

5 Supponamus,& Quinto in ſacramento Ordinis requiri materiã, & formam.Materia eſt illud inſtrumentum per cuius traditionem confertur Ordo,vt de ſingulis infra dicetur.Forma ſunt verba quib. in traditione inſtrumenti materialis vtitur Ordinator. Victor. loco cit.num.229.

6 Vltimo ſupponamus Sacramenti huius verè, & proprie Epiſcopum eſſe diſpenſatorem,& miniſtrum. Vict.loco cit.num.234.Concil.Trid.cit.ſeſ.23.c.4.& can.7.Et licet Abbas ſi fuerit benedictus,

& preſ-

& presbyter, ſuis monachis Ordines minores conferre poſſit, c. vlt. 69. diſt. c. Abbates, de priuil. in 6. quod & congr. Reg. declarauit cõſulta ſuper dubio ſimili ab Abbat. Caſſinen. in anno. 1594. in hęc verba.

7 *Cong. cenſuit, quod Abbas benedictus poſſit Regularibus ſibi ſubditis conferre primam tonſuram, & quatuor minores, ac etiam benedicere calices, & paramenta ſine vnctione olei ſancti, necnon omnes benedictiones facere ſine aliqua licentia.*

Licet etiam Papa ſimplici ſacerdoti vt conferat minores committere ſoleat. Victor. loc. cit. nume. 234. tamen cum hoc caſu non ex vi officij, ſed potius ex priuilegio ſpeciali poteſtas iſta illis cõpetat, nihil impedit, quominus ordinandi officium ſolis dicatur cõuenire Epiſcopis.

Et his ita præſuppoſitis difficultates quæ circa ordinationes occurrunt articulatim videamus. Et primo.

De Subditis Ordinandis.

SVMMARIVM.

8 *Subditos tantum ſuos ordinare debet Epiſcopus.*
9 *Subditus quomodo efficiatur quis.*
10 *Domicilium quomodo acquiratur.*
11 *Dimiſſoriales habens ordinari poteſt a non ſuo Diæceſ.*
12 *Dimiſſoriæ quomodo ſint concedendæ.*
13 *Dimiſſoriæ à quo concedi poſſint.*
14 *Regulares quoque dimiſſorias habere debent à ſuis ſuperioribus.*
15 *Familiaris triennalis ordinatur abſque dimiſſorijs.*
16 *Epiſcopus titularis ratione familiaritatis ordinare non poteſt.*

8 NOn niſi ſubditos, & Diæceſanos ſuos dẽt ordinare Epiſcopus, c. cum nullus, c. nullus, de temp. ord. in 6. cap. primates. 71. diſt. Hoſt. cit. de temp. ord. num. 5. Conc. Trid. cit. ſeſſ. 14. c. 2. & ſeſ. 23. c. 8. de ref. vbi ordinatorem qui contra fecerit à collatione Ordinum in quibus peccauerit per annum, & ſic ordinatum ab exercitio ordinis ſuſcepti ad beneplacitum proprij Epiſcopi ſuſpendit.

9 Tripliciter autem quis efficitur ſubditus, & Diæceſanus Epiſcopi.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

pi. Ratione Originis, ratione domicilii, & ratione beneficij, cap. cũ nullus, cit. Et hoc ad effectum ſuſceptionis ordinum, nã quo ad alios effectus plures poſſent enumerari modi quibus quis efficitur de iuriſdictione alterius.

Ratione Originis, vbi nimirum quis natus eſt, gloſ. in c. 1. de vſuris, in 6. ver. alienigenas, & l. qui ex vico. ff. ad municip. Vbi etiãquis baptizatus fuit, inde trahere originem dicitur, & per librum baptiſmi probari poſſet origo. Bald. conſil. 183. Rebuff. in tract. de pacif. poſſ. num. 217. Gonzalez. ſuper, 8. Reg. Canc. gl. 9. §. 1. à num. 105. ad 115.

Ratione domicilij, vel parentũm, liberi enim domicilium parentum ſequuntur. l. aſſumptio. §. vlt. l. filij. §. 1. ff. loco. cit. Et quidem domicilium patris non matris, l. filios. C. de municip. & origin. niſi ſit vulgo quæſitus, talis enim matrem ſequetur, l. cum legitime, ff. de ſtatu hom. vel ſi deſit patris domicilium, maternum erit ſequendum Gonz. loc. cit. à nu. 14. ad 20.

Vel ſui, ſi illud in aliquo loco legittimè conſtituit. Conſtituitur autem domicilium, cum quis in locum aliquem maiorem partẽ bonorum transfert, & ibi contrahit, dies feſtos celebrat. aliter enim ſola emptio domus vel alicuius partis bonorum domicilium non facit. c. dilectus, de reſcript. c. ſi Epiſcopus, de Paroch. c. cum nullus, in 6. cit. iunctis, gl. Hoſt. in ſum. cit. de foro comp. nu. 4. Ang. Arm. ver. domicilium. Quod ſi bona nõ habeat, acquirere dicetur quis domicilium, vbi habitat longo tempore, & continuè cum animo ſeu aliquo adiuncto actu vel ſigno aſſumpti domicilij. Abb. in c. ſi. de paroch. Ang. loco cit. Si vero nullus adſit externus actus aſsumpti domicilij, ex decem annorum habitatione præſumetur aſſumptum domicilium, niſi adſit aliquod indicium illum nõ habere animum permanendi ibidem, quod accidit in ſcholaribus, ita Felin. in cit. c. dilectus, de reſcript. num. 11.

Ratione beneficij, vbi nimirum quis Canonicè obtinet beneficium Eccleſiaſticum ſiue illud ſit ſimplex ſiue curatum, c. cum nullus, cit. Ioan. Andr. Franch. ibid. Genue. tamen in ſua praxi, c. 48. nu. 3. teſtatur ſeruari in curia Neap. vt aliquis non ordinetur abſque dimiſſorijs, ratione beneficij ſimplicis. Beneficium autem debet eſſe ſufficiens ad ſuſtentationem iuxta arbitrium Epiſcopi, vt obſeruat, Quaranta. verb. ordo. cit. Et caueri debet ne beneficium conferatur in fraudem, quo quis extrahatur ex aliena Diæceſi, talis enim fraus nõ prodeſſet, c. eos qui. de temp. ord. in 6. iun. gl, ver. figmẽto. Quar, loco citato.

Et ex

Et ex iſta diuerſitate rationum quęrendæ Diæceſis, non abſurdè inferri poteſt, de plurium Epiſcoporum Diæceſi aliquem eſſe poſſe. Imo, & ratione ſolius domicilij hoc idē cōtingere poteſt, nihil.n. obſtat, quominus quis pluribus in locis, plura domicilia conſtituat. glo. in cap. cit. cum nullus, & l. ſenatores, ff. de ſenatoribus, in n. glo. verb. adiectionem, & l. in adoptionem, C. de adoptionib. imo & plura beneficia reſidentiam requirentia obtinens, totidem domicilia habere cenſetur. Felyn. loco cit. num. 3. In dubio autem Diæceſis appellatione illa potius eſt intelligenda, quæ eſt domicilij, vt teſtatur. Nau. de conſtitut. conſ. 4.

Ampliatur autem noſtrum principale dictum, quod non ſit ordinandus niſi ſubditus, vt procedat etiam in minoribus Ordinibus, iura enim prohibitoria etiā de iſtis expreſſè loquūtur, vt patet ex text. citatis. Quinimo magis peccatur in ordinatione ad minores, quia tum, & à ſpirituali, & à ſæculari poteſtate ordinatus ſubtrahitur, & ponitur fundamentum ſine quo reliqui ordines dari non poſſunt, quod notat Rebuff. de litt. dimiſſ. num. 16. & Quar. loco cit.

Ampliatur ſecundo, vt neque ille ordinari debeat, qui domicilium acquiſiuit, ſi prius ab alio epiſcopo ad alicuius eccleſiæ ſeruitium fuerit ordinatus, talis enim inconſulto priore epiſcopo locū ſuū primum deſerere non poteſt. Conc. Trid. cit. ſeſſ. 23. cap. 16. de ref. Quar. loco cit.

Ampliatur tertio etiamſi perſona eſſet bene cognita, & ſufficiēs. Dec. conſ. 455. nu. 7. Quar. loco cit.

Quarto extende etiam ad Regulares, iſti enim debent etiam ordinari ab ordinario loci in quo ſitum eſt monaſterium, licet in ipſis non requirantur alij modi quæſitæ Diæceſis, vt ex decreto Cong. Conc. infra referendo, patebit, & ordinatum fuit à Leo. X. in Conc. Later. in Bulla moderationis priuileg. Religioſorum, quę infra ponetur: ab hac tamen obligatione excepti ſunt patres Soc. Ieſu, quibus Gregor. XIII. indulſit, vt à quocumque Antiſtite Catholico ordinari poſſint, vt ex ipſo priuilegij tenore infra referēdo patebit.

Quinto ampliari poteſt, vt neque ille ordinari poſſit, qui nullius eſt Diæceſis, Conc. Trid. cit. ſeſſ. 14. c. 2. de ref. Vicinior tamen epiſcopus quem ſemel locus ille carens ſuo Diæceſano elegerit, tales ordinare, & dimiſſorias ipſis concedere poſſet, vt etiam reſpōdit cong. Conc. Epiſcopo Cauen. 5. Maij, Ann. 1587.

Ampliatur vltimo, vt neque Archiepiſcopus ſui ſuffraganei ſubditum, vel in ipſius Diæceſi ſine ſpeciali ipſius voluntate ordinare poſſit, cap. ſaluo, & ſequ. 9. q. 3. Hoſt. cit. in ſum. de offic. ord. nu. 7.

Limi-

Digitized by Google

11 Limitari tamen poſſet. Primo, vt non procedat in illis, qui literas commendatitias, vel dimiſſorias habent à proprio ordinario, iſti enim licite à quouis ordinari poſſunt. Conc. cit. ſeſſ. 23. cap. 8. & ſeſſion. 6. cap. 5. de ref. quod in tantum operatur, vt cum huiuſmodi dimiſſis etiam diſpenſari poſſit à non Diæceſano ordinatore in caſibus per epiſcopum diſpenſari conſuetis, conceſſa enim ordinandi facultate, videntur conceſſa ea quoque ſine quibus ipſa ordinatio expediri non poſſet, ca. præterea, de off. deleg. Hoſtienſ. cit. de ſcrut. in ord. in fine. Super interſtitijs tamen temporum ad ſuſcipiendum ordines à Conc. præſcriptis, cit. ſeſſ. 23. ca. 13. de ref. diſpenſare non poſſet, niſi hoc in dimiſſorijs expreſſe concedatur, vti reſponſum fuit à S. cong. epiſc. epiſcopo de Aleſſe. die 9. Aug. Ann. 1593. & cōmuniter ſeruatur in praxi.

Differunt autem commendatitiæ à dimiſſorijs, quia illæ ad effectum tantum ſuſceptionis ordinum dantur, dimiſſoriæ vero etiam à iuriſdictione dimittunt, Sylu. Tinto, in tract. de ord. quæſt. 8. artic. 12.

12 Concedēdæ ſunt dimiſſoriæ ex iuſta cauſa, & prius examinari debet, ſuper habilitate ad ſuſcipiendum ordines ille, qui petit dimitti Conc. cit. ſeſſ. 23. cap. 3. de ref. idque in litteris exprimi debet, nihil tamen obſtat quominus dimiſſus iterum examinari poſſit ab ordinatore ſi ipſe examinare voluerit; idem Conc. ſeſſ. 7. c. 11. de ref.

Et concedit illas Epiſcopus Diæceſanus vt ex iuribus & Cōc. cit. patet. Niſi fuerit excommunicatus, vel ſuſpenſus, declaratus, tunc
13 enim dimiſſoriæ ipſius non valerent, ſed ſubditi poſſent ſe facere ordinari à viciniori epiſcopo; incumberet tamen ipſis onus probandi epiſcopum fuiſſe excommunicatum. cap. 2. de temp. ord. in 6. Rebuff. de dimiſſ. nu. 19.

Concedit dimiſſorias, & Vicarius generalis epiſcopi ſi habeat ad hoc ſpeciale mandatum ita quod etiam in caſu, cap. cum nullus, cit. in 6. tutius ſit, vt habeat expreſſum ad hoc mādatum. Sbroz. de vic. epiſc. lib. 2. quæſt. 41. Rebuff. de for. vic. num. 47. Quar. loco cit.

Capitulum quoque ſede vacante anno vacationis elapſo dimiſſorias cōcedere poteſt, & ante annum elapſum illis tantum, qui ad ſuſcipiendos ordines beneficij receptione arctantur, & illis, qui præſentantur ad beneficium eccleſiaſticum, ad effectum ſuſcipiendi minores quo capaces fiant beneficij ſuſcipiendi, Conc. cit. ſeſſ. 7. c. 10. de ref. Capitulum quoque ſede vacante ante lapſum anni vacationis ſedis obtinenti facultatem à ſede Apoſtolica de ſuſcipiendo ordines, cum licentia ſui ordinarij huiuſmodi facultatem ſubordinatam

tam

tam concedere poteſt. Nauar. de temp. ord. conſ. 19. in antiq. Quar. loco cit. Et inſuper eodem anno durante Capitulum concedere poteſt Epiſcopo extero exercitium Pontificalium, & ordinationẽ proprioꝝ ſubditorum non tñ ſubditorũ vacãtis ſedis. Henriq. in ſum. lib. 10. de ordin. c. 22. Quar. cit. ver. Capitulum ſede vac. q. 11. Genuen. in prax. cap. 87. num. 33. eadem omnia Vicarius capituli ſede vacante poteſt, imo ad ipſum ſpectat, niſi ſibi Capitulum hoc particulariter reſeruauerit, aliqua enim ſibi reſeruare poteſt. Quar. cita. ver. capitulum. dubitatur 4.

Dimiſſorias etiam cõcedunt regulares ſuperiores ſuis monachis, iuxta modum, & formam traditam in hac ordinatione, Clem. Papę VIII. vt ſequitur.

De mandato S. D. N. Clementis Diuina prouidentia Papæ Octaui tenore præſentium mandatur omnibus & ſingulis quorumcumque Regularium ſuperioribus, vt de cætero obſeruent, & obſeruari faciant, ea quæ in decreto ſacræ cong. Conc. Trid. continentur, cuius tenor eſt talis.

Congregatio Conc. cenſuit ſuperiores Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere: ad Epiſcopum tamen Diæceſanum nempe illius monaſterij in cuius familia ab ijs ad quos pertinet is Regularis poſitus fuerit, & ſi Diæceſanus abſuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, ad quemcumque alium epiſcopum, dum tamen ab eo epiſcopo, qui ordines contulerit examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus quo Epiſcopus diæceſanus, vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes. Verum cum à ſuperioribus Regularibus Epiſcopo Diæceſano abſente, vel ordinationes nõ habente litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ Diæceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officij, & dignitatis ſeu adminiſtrationis ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſdem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrent. In quorum, &c. Dat. Romæ, die 15. Martij, Ann. 1596.

Semel autem conceſſæ dimiſſoriæ ſemper durant, nec expirant morte ciuili, vel naturali concedentis, niſi per ſucceſſorem reuocentur. Card. in clem. fin. quæſt. 5. de elect. Nau. in cap. placuit, de pœni. diſt. 6. num. 34. & 163. Neque conceſſæ à capitulo expirant finita ſedis vacatione, Imol. in cap. 2. ne ſede vacan. Rebuff. de for. dimiſſor. num. 43. Quar. ver. cit. Capitulum, dubitatur ſecundo.

D Limi-

Digitized by Google

Limitatur ſecundo noſtra propoſitio de ſubditis ordinandis, vt
15 non habeat locum in familiari triennali, familiarem enim huiuſmo di ordinare poteſt epiſcopus licet fuerit ex alterius Diæceſ. Concil. cit. ſeſſ. 23. cap. 9. de ref. Ita tamen, vt beneficium ſufficiens ipſi ſtatim cõferat. Conc. ibi. Et quidem etiam ordinando ad minores, tenetur promoto prouidere de beneficio hoc caſu, quia nimirum facultas promouendi familiarem fundatur in collatione beneficij. ita declaraſſe ſac. Cong. Conc. teſtatur Pariſ. de reſig. lib. 4. quæſtio. 2. num. 92. Dicitur autem familiaris, qui præſens ſemper aſſiſtit epiſcopo, nõ qui in longinquo moratur, etiamſi ibidem ſumptibus epiſcopi viuat, Maiol. lib. 4. de irreg. cap. 2. num. 5. Lopez ad Diaz. cap. 26. rationemque dant iidem Doctores, quia in longinquo mores talium Epiſcopus cognoſcere non poteſt, ob quem reſpectum Concil. videtur dediſſe hanc facultatem Epiſcopis. Quar. cit. ver. ordo.

Sublimitari tñ debet hac limitatio, vt licet poſſit Epiſcopus familiarẽ ordinare, diſpenſare tñ cum ipſo non poteſt in caſibus in quibus licitè alias poſſet diſpenſare cum ſuis ſubditis; neque circa interſtitia in promouendo ſeruanda, niſi arctetur intra certum tempus ad ſuſcipiendum ordines propter beneficium acceptum requirens certum ordinem, Nau. de temp. ord. conſ. 12. 23. & 28. in antiq. Quar. loc. cit. Zerol. p. 2. ver. ordo ad 7. Sublimitatur ſecundo, vt nõ habeat locum in Epiſcopis titularibus, iſti enim ratione familiaritatis neminem ordinare poſſunt, textus expreſſus Conc. Trident. ſeſſ. 14. c. 2. de ref. in illis verbis (*etiam prætextu familiaritatis continuæ commenſalitatis ſuæ*) & hoc, quia non habet Diæceſim in qua familiaris fiat domiciliarius, cum neque ipſi dicũtur eſſe in do-
16 micilio proprio, neque habent beneficia de quibus prouideant ordinatis. Quar. loco cit. Imo Pius V. decreto ſuo Conſiſtoriali ordinauit, ne tales Epiſcopi titulares Pontificalia exercere poſſint, abſque expreſſa licentia ſedis Apoſtolicæ, niſi in Diæceſi ad quam fuerint dati ſuffraganei, & quod de cætero non dentur niſi eccleſijs Cardinalium, & illis, quæ ſolitæ fuerunt eoſdem habere, & cum aſſignatione certi ſtipendij ad minus Ducatorum auri ducentorum de camera, quos propria authoritate percipere poſſint, vt teſtatur Fran. Leo in ſua prax. c. 39. num. 17.

De

De fœminis Gentilibus, & Infidelibus Iudæis non Ordinandis.

SVMMARIVM.

17 *Fœmina ſi ordiantur non recipit characterem.*
18 *Hermaphroditus ordinari non debet, & quando recipiat characterem.*
19 *Baptiſmus eſt ianua ſacramentorum.*
20 *Baptiſmum, vel alia ſacram. iterantes quomodo efficiantur irregulares.*
21 *Neophyti, Apoſtatæ, ordinari non debent.*

17 FOeminæ non poſſunt ordinari, & ſi ordinentur, non recipiunt characterem, cap. noua. de pœnit. & remiſſ. S. Thom. in 4. diſtin. 25. quæſt. 2. art. 1. Arch. in cap. Diaconiſſam, 27. quæſt. 1. Hoſtienſ. in ſum. de temp. ordin. nu. 31. §. ſed & præter, & omnes communiter Theol. & Canoniſtæ. Hermaphroditus etiã, ſi in fœmineum ſexum magis declinet, vel dubium ſit ad quem declinet magis, ordinari nõ
18 poteſt, & ordinatus non reciperet characterem, Ang. verbo ordo 3. num. 21. ad quod citat tex. cap. illiteratos 26. diſt. Arm. ver. Hermaphro. nume. 2. & communiter interpretes, in cap. ſi teſtes, §. Hermaphroditus 4. quæſt. 2. Quod ſi in virilem ſexum magis declinet, ordinatus reciperet characterem, ordinari tamen non debet. Authores citat.

Gentiles quoq; Pagani Iudæi. Cathecumeni, & vno verbo, qui nõ ſunt baptizati non debent ordinari, & ordinati non reciperẽt cha
19 racterem. Quia nimirum Baptiſmus eſt ianua, & fundamentum omnium ſacramentorum, cap. 1. & 3. de presb. non bapt. ibique Abb. Innoc. Hoſ. in ſum. tit. eo. Nau. in man. cap. 27. num. 207. Viuald. de irreg. num. 36.

Rebaptizati etiam ſeu bis baptizati ſiue à Catholicis ſiue ab Hæreticis, ſcienter, vel ignoranter, maximè vero ſi poſt factum ratam habuerint iterationem, ſponte etiam, vel metu, qui non cadit in conſtantem licet ordinati characterem recipiant, ordinari tamen prohibentur, cap. qui bis ignoranter de conſecr. diſt. 4. Nau. loco cita. num. 246. Viuald. loco cit. num. 39. Arm. verb. irregularitas, nu. 84. Ang. ibid. 1. nu. 24. hacque eadem irregularitate ligari dicit ipſum rebaptizantem, & rebaptizationis miniſtrum.

De illis tamen, qui ignorantia probabili, vel metu cadente in cõſtantem, fuerunt rebaptizati, omiſſis diuerſis diuerſorum diſtinctionibus, ſecurior videtur ſententia, Arm. loco cit. qui dicit cum tali-

bus per epiſcopum diſpenſari poſſe, ita quod in caſu ſimili quo non
videretur ſequi irregularitas ad maiorem cautelam petenda ſit ab
20 epiſcopo diſpenſatio, præſertim in tanta Doctorum diſcrepantia,
quorum plurimi nullã ignorantiam, vel aliam rationem, tenent ex-
cuſare poſſe in tali caſu rebaptizationis quominus ſequatur irregu-
laritas, ad hoc facit Hoſt. in ſum. de ſacram. non. iter. circa finem.

Iterantes autem alia ſacramenta characterem imprimentia, vt
Ordinis, Confirmationis, licet peccent iuxta modum iterationis, ir-
regularitatem tamen huiuſmodi non contrahunt, ita tenet Scot. in
4. diſtinct. 7. quæſt. vlt. Victor de ſacram. confirma. num. 45. Angel.
Arm. loco cit. qui citta. ad hoc Hoſt. cũ tamen ipſe contrarium pror
ſus teneat loco cit. in fine. Hanc etiam opinionem eſſe communem,
& iuribus magis conſonam teſtatur. Nau. loco cit. num. 247. licet ip
ſe teneat contrarium ductus conſuetudinis authoritate, de qua
tamen non conſtat, nec auditur aliquis in ſimili caſu diſpenſatio-
nem petijſſe.

Huc reducendi ſunt Neophiti, Apoſtatæ, & fidem abnegantes,
quod ordinari non poſſint etiam poſtquam eccleſiæ fuerint recon-
21 ciliati, recipiunt tamen characterem ſi ordinantur: de Neophitis
eſt text. cap. 1. diſt. 48. Hoſtienſ. cit. in ſum. de temp. ordin. num. 30.
ne videlicet efferantur ſuperbia. Intelligendum tamen de recenter
conuerſis, non de illis qui à multis annis facti ſunt Chriſtiani. Feli. in
cap. eam te. de reſcript. num. 12. Nau. loco cit. num. 205. De Hæreti-
cis eſt tex. c. quicunque, & c. ſtatutum, de Hæret. in 6. vbi pæna hu-
iuſmodi extenditur ad filios, & ſecũdam generationem paternam,
& primam maternam. De Apoſtatis vide tex. cap. placuit, & cap. hi
qui. diſt. 50. In hæreſi præterea baptizati, ſiue ab hæreticis baptiza-
ti arcentur ab ordinibus, cap. qui in aliquo. 51. diſt. cap. qui in quali
bet. 1. quæſt. 7. Et qui differunt baptiſmum vſque ad adultam æta-
tem, vel ægritudinem, cap. ſi quis, 57. diſt. Ang. verb. irregularitas,
num. 55. Ab Epiſcopo Hæretico, Apoſtata, excommunicato, ſuſpen-
ſo, interdicto, Simoniaco declarato, vel intruſo, ordinati, licet cha-
racterẽ recipiant, ad ſuperiores tamen ordines non ſunt promouen
di, & in ſuſceptis abſque diſpenſatione miniſtrare, non poſſunt, cap.
gratia, cap. ſi qui. & ſeq. & cap. conſtat multos, 1. q. 1. Arm. verb. ir-
reg. num. 78. vbi diſtinguit de talibus, nimirum, ſi id fecerint ſcien-
ter, non niſi per Papam diſpenſandos eſſe, ſi vero ignoranter, vel me
tu cadente in conſtantem, poſſe cum illis per Epiſcopum diſpenſari.

Ordinati autem ab Hæretico, qui non fuit Epiſcopus, vltra, id qđ
ſunt inhabiles ad ordines, etiam illa ordinatio nullum ipſis impreſ-
ſit

ſit characterem,ita quod ſi ex gratia Papæ fuerint diſpenſati, iterũ debeant ordinari,cap.Daibertum,& ſeq.1.quæſt.7.Ipſi etiam ordinandi,dum fuerint excommunicati,ſuſpenſi, ordinari non debent. Nau.loc.cit.Ang.lo.cit.num. 22. ſimiliter, & violatores interdicti Eccleſiaſtici ſi illud violent in ordinibus exiſtentes,actum aliquem ordinibus deputatum exercendo,ad ſuperiores ordines promoueri, non poſſunt,ſi autem violent exiſtentes laici, licet peccent,non tamen incurrunt prohibitionem ab ordinibus.Nauar.cit.nu. 243.

De requiſitis ætatis, Confirmationis, Natalium.

SVMMARIVM.

22 *Aetatem requiſitam non habens ordinari non debet.*
23 *Aetas requiſita quæ ſit in quibuſque ordinibus.*
24 *Bulla Pij. I I.contra malè promotos.*
25 *Illegitimi ordinari prohibentur.*
26 *Legittimitas ſecundum canones,non ſecundum ius ciuile conſideratur, quoad ordines.*
27 *Infantes vulgo expoſiti an pro legittimis ſint habendi.*

22 ORdinandi præterea non ſunt qui non habent ætatem requiſitã. Quæ prohibitio non eſt quidem de neceſſitate Sacramenti,'nã quo ad hoc nulla ætas certa requiritur, ita vt etiam in cunis puer ad Sacerdotiũ vel Epiſcopatum ſi ordinetur,recipiat characterem, licet ipſi nõ generetur inde præiudicium,quo minus reclamare poſſit factus adultus,niſi ratum habuerit in ætate legittima. Hoſt. in ſum.cit.de temp.ord.num.31.§.ſed & præter.Arm.verb.ætas, num. 1.Eſt igitur prohibitio hæc de neceſſitate præcepti,authores. citat. Eſt autem ætas requiſita,quo ad primam tonſuram, & tres primos minores,annorum ad minus ſeptem,ad Acolytatum,annorum duodecim,cap.nullus,de temp.Ord.in 6.cap.in ſingulis, 77. diſtinctio. hæc enim moderanda eſt ex præſcripto iuris communis,vt declarauit.S.Cong.verbis.

Cong.Conc.reſpondit nullam eſſe à Trid.Conc.præſtitutam ætatem tonſuræ,& quatuor minoribus ordinibus,ſed eam attendendã quæ à ſacris canonibus præſcribitur.

De re-

23 De reliquis vero ordinibus poſt iura antiqua diſpoſuit Conci. Trid. cit. ſeſſ. 23. ca. 12. de ref. aſſignando ad ſubdiaconatum annos, Viginti duos, ad Diaconatum annos viginti tres, ad Præsbyteratum annos viginti quinq;, & ſufficit, quod annus ſit inceptus, niſi in Epiſcopatu in quo requiritur annus trigeſimus completus, capitulo cum in cunctis, de elect. iun. gloſ. clem. generalem. de ætat. & qual. Hoſt. cit. eod. tit. num. 1.

Pœna autem ante ætatem requiſitam ordinari ſeſe faciētium eſt, quod ipſo facto efficiuntur ſuſpenſi. c. vel non eſt compos. de temp. ord. & extat ordinatio Pij II. quam hic propter frequentem eius vsū inſerendam duximus, vt ſequitur.

Cum ex ſacrorum Ordinum collatione character inuiſibilis animæ im-
24 *primatur, ſacra miſteria diſpenſentur, & ipſarum cura tribuatur animarum; in eorum ſuſceptione exceſſus graues tanto magis plectendi ſunt, quantò ex illis maiora in mentibus fidelium ſcandala generantur. Cum itaque ſicut fide dignorum relatione, non niſi moleſtè accepimus, non nulli clerici extra tempora à iure ſtatuta, quidam ante ætatem legittimam, ali qui vero ſine dimiſſorijs litteris, contra ſanctiones Canonicas ſe faciāt ad ſacros ordines promoueri. Nos eorundem temeritatem tali caſtigatione re primentes vt alijs in poſterum cōmittendi ſimilia aditus præcludatur, authoritate Apoſt. præſenti conſtitutione perpetuo valitura ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes, & ſinguli, qui abſque diſpēſatione Canonica, aut legittima licentia, ſiue extra tempora à iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legittimam, vel abſque dimiſſorijs litteris etiam Citramontani à Citramontanis, (præterquam ſi in hoc vltimo caſu per Cameram Apoſtolicam iux ta ipſius ſtylum ordinati fuerint) ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint promoueri, à ſuorum ordinum exequutione ipſo iure ſuſpenſi ſint. Et ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint; eo ipſo irregularitatem incurrant, preterea vltra alias pænas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs Eccleſiaſticis quæ obtinēt, poſſint iure priuari. Volumus autem quod præſens noſtra conſtitutio in Rom. Curia exiſtentes poſt quindecim dies, abſentes vero Italicos poſt duos mēſes, alios vero Vltramontanos póſt ſex menſes ab ipſius in audientia cōtra dictarum, & Cācel. Apoſt. publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli, ergo &c. Dat. Romæ. anno Incarn. 1461. 15. Kal. Decem.*

Ad minores tamen ordines ſi quis ordinetur contra ordinationē præmiſſam, non incurret ſuſpēſionem huius extrauag. Nau. cit. c. 25. num. 70. De Epiſcopo vero ordinante ante ætatem debitam, cum ne

que

que Conc. neque dicta extrauag. quicquã diſponant, recurrendum erit ad iura antiqua vt videlicet poſſit ſuſpendi à collatione Ordinum per ſuperiorem, non tamen erit ipſofacto ſuſpenſus, c. vel nõ eſt compos. cit. Creditur autẽ in materia ætatis, dicto parentum, vel teſtiũ, l. de ætate ff. de minoribus Rebuff. de litt. primæ tonſ. num. 13.

Ordinari prohibentur qui confirmationis Sacramentum prius non ſuſceperint. Conciliũ loco citato. ſeſſ. vigeſimatertia, cap. 4. ſi tamen ordinentur, dummodo non faciant ex contemptu, nullam incurrunt cenſuram. Victor. cit. de ſacr. ord. nume. 232. & plus dicit Nau. in tali caſu nec ordinatum nec ordinantem peccare mortaliter. in man. c. 22. num. 9. ad quod citat. Sot. in 4. diſtinct. 14. quæſtio. 1. artic. 4.

25 Requiritur præterea in ordinando vt non ſit illegitimus, c. 1. de filijs præsb. & tales dicuntur, qui ex parentũ coniunctione, ſacris canonibus reprobata, naſcuntur, & de horum diuerſitate, tradit Hoſt. cit. in S. tit. qui filj ſint legit. Ang. verb. filius. Nau. cit. cap. 22. à num. 19. dum tractat de impedimẽtis matrimonij, ratione quorum, vltra. conceptos, ex adulterio, inceſtu, fornicatione, ſequitur prolis illegitimitas.

Ampliatur hoc requiſitum, vt procedat etiam in illo qui ſecretè ſcit ſe eſſe illegitimum, quoad forum enim cõſcientiæ, ordines ſuſcipere non deberet, niſi obtenta diſpenſatione quam ſufficeret obtinere ſecretè. Nau. cit. cap. 27. num. 201. licet non teneatur credere matri dicenti eum eſſe ex adulterio conceptum. Panor. in cap. per tuas. de probat. & communiter Doctores, in l. ſi vicinis. C. de nuptijs. Imo, etiamſi ambo parentes negarent eum eſſe ſuum filium, nõ teneretur ſtare ipſorum aſſertioni, dummodo probare poſſit aliquibus argumentis ſe eſſe filiũ, vt aperte tex. in c. trãſmiſſa, qui filij ſint legit. iun. glo. & l. ſi poſthumus, ff. de lib. & poſth. §. ſiquis. l. Lucius, ff. de condit. & demonſtrat. Patris enim dictum filio non præiudicat, l. 1. ff. de Carb. Edict. neque matris. l. imperatores, ff. de probatio. licet è contra confeſſio parentum, multum proſit filijs, arg. l. 1. §. Iulianus, ff. de lib. agnoſcen.

26 Ampliatur ſecundo, vt procedat, etiamſi natus eſſet quis ex matrimonio licito ſecundum ius ciuile, ſecundum Canones vero prohibito, in ordinibus enim legittimitas canonica eſt attendenda, non ciuilis, ca. per venerabilẽ qui filij, ſint legit. Hoſt. in S. ibid. num. 11.

Ampliatur & vltimo, vt huiuſmodi illegitimi, ordinari non poſſint, etiamſi legittimentur per Imperatorem, ſeu alium Principem ſęcularem: legittimatio enim huiuſmodi illis non ſuffragatur, niſi in

foro.

foro ſæculari,& in terris tantum illius qui legittimat.c.lege.10.diſt. Panorm.in cap.per venerabilem,cit.Ang.verb.legittimatio,num.4. ſecus de legittimatis per Papam,vt infra. Limitatur autem Primo, vt non habeat locū in natis ex ſoluto & ſoluta,qui poſtmodū legittimè contraxerunt, filij enim ante nati legittimantur per hoc ſubſequẽs matrimonium,& ſunt habiles ad ordines, c. tanta. qui filij ſint legitti.ſi nimirum tempore quo geniti fuerint, nullum ad fuerit impedimentum, quo minus contrahi poſſet matrimonium, alias ſi ad fuerit impedimentum,licet poſtea diſpenſentur ſuper impedimento ad effectum contrahendi,& contrahant,filij tamen ante nati manebunt illegittimi,niſi in diſpenſatione cum illis quoque expreſſe diſpenſetur. Ang.loco cit.& verb.legittimatio.num.7.vbi Panorm.& Ioan.And.in cap.per venerabilem,cit.tenentes contrarium, dicit intelligi debere,& loqui de matrimonio ſtante impedimento contracto,& in eo prole ſuſcepta,nam tum ſi poſtmodum tollatur impedimentum per diſpenſationem,diſpẽſatio hæc retrotrahetur,quoad filios ante genitos,arg.l.cum mihi decem,ff.de ſolu.

Sublimitari etiam debet hæc noſtra limitaito,vt ſi illegitimus ordinetur,& poſt facto ipſius parentes contrahant,licet ipſe legittimetur per hoc ſubſequens matrimonium,ordinum tamen ſuſceptio nõ conualidatur,& manet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto,donec cum ipſo diſpenſetur.Viuald.de irreg. num.119.

Limitatur ſecundo dictum principale,vt non procedat, in caſu cum parentes ſtante impedimento contraxerint prolemque ſuſceperint,ſed impedimentum alter eorum vel vterque ignorauit, proles enim ſic ſuſcepta habilis erit ad ordines,cap.ex tenore.qui fil.ſint legitt.& in tantum quidem vt etiamſi lite iam mota ante ſententiam concipiatur proles,& propter impedimẽtum vir,& mulier poſtmodum ſeparentur,adhuc iſta proles gaudebit iure legittimitatis,cap. cum inter.& cap.ex tenore.iun.glo.verb.legittimū,loc.cit. Limita tertio in illis,quorum parentes in infidelitate exiſtentes,in gradu canonibus prohibito contraxerunt,ſic enim nati poſt conuerſionem legittimi habentur,& ordinari poſſent,niſi ex alia cauſa prohibeantur,cap.vlt.loc.cit.Hoſt.in S.ibid.num.11.

Limita quarto,in illegittimis ingredientibus Religionem, Iura enim Religionis fauore cum talibus diſpenſarunt,c.1. de fil. præsb. Prohibuerat tamen Six.PP.V.illegittimos,ad Religiones recipi,ordinatione ſua.incip.cum de omnibus,de anno.1587.publ. die. 27. Nouem.ſed eam prohibitionem poſtmodum Greg.XIIII.alia ſua ordinatione,incip.circunſpecta de anno.1590.idib.martij, relaxauit,

permit-

permittens arbitrio ſuperiorum Regularium ſuſceptionem illegitimorum.

27 Limitatur quinto, vt non procedat in infantibus vulgo expoſitis; iſti enim præſumũtur pro legittimis, & poſſunt ordinari, c. cum deputari, de Iudic. Ibique Felin. num. 10. In dubio enim, ſemper pro fauore prolis iudicatur, cap. ex tenore. cit. qui fil. ſint legit. Quinimo tales, etiamſi de ſeruili eſſent conditione, conſequuntur plenam libertatem, l. nemini. C. de Epiſcop. audie. l. 3. & vlt. ibidem de infant. expoſit. cap. ſi expoſitis, 87. diſt. iun. gl. c. vnico. de infan. expoſ. Ibique Ana. Gabr. Palleot. de ſpurijs, cap. 63. a num. 3. ad finem, vbi hãc ſententiam multis probat, & communem eſſe teſtatur. Hoſt. quoque in S. tit. cit. qui fil. ſint. legit. num. 8. refert eandem opinionem, licet magis inclinet in contrariam, ex ratione, quod vulgo non exponantur niſi illegittimi; quod eo magis verum eſſet vbi conſtaret euidentribus coniecturis ſic expoſitum eſſe ſpurium. Et hæc ſecunda opinio magis practicatur, vidique ſæpius in ſimilibus diſpenſationes expediri in Rom. Curia.

De honeſtate vitæ, & morum in ordinandis requiſita.

SVMMARIVM.

28 *Infames non debent ordinari.*
29 *Infamia triplex.*
30 *Seruitus quænam impediat ſuſceptionem ordinum.*
31 *Homicidæ non poſſunt ordinari.*
32 *Abortum procurans quam irregularitatem incurrat.*

28 Vitæ probatæ ſunt ad Ordines aſſumendi. Concil. loco citat. ſeſſ. 23. capi. 5. 7. & 12. de ref. ca. hinc etiam. 49. diſt. Vnde infames, criminoſi, non ſunt ordinandi. Et infamis dicitur, cuius ſtatus, vita, & moribus, eſt reprobatus. Angel. verb. infamia, in princip.

29 Triplex autem numeratur infamia. Facti, iuris, & Canonica, Canonica eſt, quæ propter quodlibet peccatum mortale incurritur, c. infames, 6. quæſt. 1. & cap. vlt. 25. diſtinct. cap. quoniam 48. diſtin. ſed hęc infamia, ſola pęnitentia tollitur, vt docet Pan. in c. ex diligẽti, de Sim. Vital. de irreg. num. 105. nec de ea, quis iudicari poteſt in foro exteriori, cum ſit occulta, tenetur tamẽ in conſcientia, habens

peccatum morale, con fiteri prius, antequam ordines ſuſcipiat.

Facti infamia eſt cum aliquis apud bonos, & graues viros infamatur vel frequentatione criminum, quæ non vno actu, ſed pluribus inducunt infamiam, vel vno crimine patrato, ſi ita iure ſit definitũ. Prioris generis poſſunt eſſe exempla, aleatores, cap. inter dilectos, de exceſſ. prælat. Vinolenti, & delicatè viuentes, cap. ante omnia, c. eccleſiæ Principes 25. diſtinct. ſeditioſi, cap. ſeditionarios, 46. diſt. concubinas, ſeu fornicarias habentes, cap. qui in aliquo. 51. diſtinc. Conuiuia facientes, cap. multis, 44. diſt. tabernarum frequentatores, mimis, & hiſtrionibus attendentes, vel eadem exercentes, in ſcena ludentes, cap. clerici, de vita & honeſt. cler. cap. maritus, 33. diſt. Item vſurarij, cap. 2. loco cit. de vita & hon. Item & ſordidas artes exercentes, clem. 1. eodem titu. ſed hæc infamia ceſſat arte relicta. Actus ēt frequentatus requiritur, & aſſuefactio, vt ex ea talis vilitas perſonæ ſequatur, aliter enim vnus actus, ſeu plures, ſine aſſuefactione, non ſufficerent ad infamiam contrahendam Innoc. in c. cum decorem, tit. cit. de vita, & hon. cler. licet Abb. ibid. teneat contrarium, argum. text. in cap. ita nos. iun. glo. ver. vſum 25. quæſt. 2. & Arch. in c. illud diſt. 12. qui dicunt binum actum ſufficere, ad contrahendam hanc infamiam.

Secundi generis infamiæ facti, exempla ſunt, periurium, c. querelã, de iureiuran. homicidium hæreſis, ſimonia, adulterium, c. qui in aliquo, 51. diſt. 1. q. 1. per totum. Et qui contrahit cum duabus, vel habet duas ſponſas, l. quid ergo, ff. de his, qui not. infam.

Qui lenocinium exercuit, filias, vel neptes proſtituit, l. athletas, §. ait prætor, ibid. qui pugnauit cum fera, l. 1. §. item ſenatuſconſ. ff. de poſtulando. Diximus autem apud bonos, & graues viros debere infamari, nam dicta paucorum, & leuium perſonarum, non inurerent infamiam, Ang. loco cit. num. 2. Et requiritur, quod ſit infamatus ex vero delicto, ſi enim ſolum fama ſpargatur, purgare ſe poterit, & ordinari.

Iuris vero infamia eſt, cum quis Iudicis ſententia, vel ex genere delicti, vel ex genere pœnæ, vel ſimul vtroque infamis efficitur, vt cum pronuntiat iudex aliquem eſſe adulterum, l. palam, §. in adulterio, ff. de ritu nupt. vel vſurarium, cap. infames. 3. quæſt. 7. Cum princeps mittit quem in exilium ſeu aliam pœnam infligit, qua inducitur infamia. l. quod ait, ff. de his qui notan. infam. cit. euidẽtior enim eſt infamia, quæ ex pœna procedit, quam, quæ ex ſententia. Innoc. in cap. qualiter, de accuſ. Et cum quis publica pœnitentia crimina defleuit, c. maritum, 33. diſt.

Qui

Qui vero fuſtibus ceduntur,ſiquidem ob crimen à ſuperiore,fiũt infames ſi vero non ob crimen nullam incurrunt infamiam, l.ictus, ff.de his,qui notantur.cit.

Et contrahitur hæc infamia iuris, etiamſi non ferat iudex ſenten tiam,dummodo reus confiteatur delictum,cap.teſtimonium,de teſtibus.Vel ſi ob crimen,quis à teſtimonio repellitur, l.eos,ff.de decurion.& notat.glo.in cap.ipſi Apoſtoli, 2.quæſt.7. Arbitri tamen ſententia non induceret infamiam, l.quid ergo, §.ex compromiſſo, iun.glo.ver.non facit,ff.de his,qui notantur cit. Collegimus autem hic infamias iuris ciuilis,& canonici,quia ad paria iudicãtur, & in famis in ciuili eſt etiã infamis in canonico,c.oẽs,6.q.1.Inn.loco cit. de accuſ. Et infamis,reſtitutus ab Imperatore ſeu Principe nõ recognoſcente ſuperiorẽ,dũmodo pœnituerit,non eget alia diſpenſatione,ſed poteſt promoueri,Abb.in cap.cum te.de ſent. & re iud.Arm. verb.infamia,num.7.

Omnes itaque prædicti infames,prohibentur ordinari,c.vlt.iun. cta glo.25.diſt.c.omnes,6.quæſt.1.c.vlt.iun.gl.ver. notorium, & verb.iudicio comprobatum.de temp.ord.

Status,& conditio perſonarum in ordinandis etiam cõſideratur. Vnde ſerui prohibentur ordinari,56.diſt.per totum,Hoſt.in ſ.de ſeruis,non ord. Ang.ver.ſeruitus. Dicitur autem ſeruus, qui iure gentium contra naturam ſubijcitur Dominio alterius,Inſtit.de iure perſonarum.§.ſeruitus,ſed quoniam ſeruitus huius generis in tota ferè Europa his temporibus non ſeruitur, plura de ea congerere eſſet ſuperfluum,alia genera ſeruitutum ſi quæ ſunt videamus.

Et primo occurrũt ſerui originarij, & adſcriptitij, qui videntur ab ordinibus repellendi,Ang.loco cit.num.2.ſed iura municipalia, vt plurimum, talibus concedunt licentiam, ad ſtatum Eccleſiaſticum aſpirandi, vt in multarum Prouinciarum ſtatutis videre licet. Aliud genus ſeruitutis eſt voluntarium,cum quis voluntariè ſeruitijs alienis mancipatur.Et quidem,vel publicis,vel priuatis.Si publicis,& in cauſis ſanguinis,vt iudex criminalis,Notarius,lictor,miles,apparitor,procurator,& de iſtis eſt diuerſa,& grauior prohibitio,vt infra,ſi in cauſis ciuilibus,& perſeuerat in officio,quod eſt miſerabilium perſonarum, vt pupillorum cura, tutela, legibus, vel à iudice impoſita, & talis promoueri poteſt etiam non depoſito officio cap.peruenit,86.diſt.ſi vero officium non ſit miſerabilium perſonarum,promoueri non debet, niſi officium deponat, cap.1.2.& cap.ſed nec procuratores. Ne cler.vel mon. Vltra etiamſi officium depoſuerit,ſed remanet obligatus ad ratiotinia,promoueri non de-

Digitized by Google

bet,niſi redditis ratiotinijs,cap.præterea, 51.diſt.

Priuati alicuius ſeruituti deditus, ſi perſeuerat, promoueri non debet, 21.quæſt.3.per totum, ſi autem non perſeuerat, ſed remanet obligatus ex dolo,vel perfidia, de quo ipſi quæſtio mouetur, vel eſſet publicè infamatus,promoueri quoque non debet, cap.omnipotens.de accuſ.Hoſt.in ſum.de oblig.ad ration.num.3. Quod ſi obligatus remanet ex culpa tantum, vel ex mutuo,ſeu alia obligatione ciuili ordinari poteſt.Hoſt.loco cita.Inn.ibid.in cap.magnus.Ang. verb.ratiotinia.

Et licet de criminoſis in genere ſupra dixerimus,in ſpecie tamen de homicidis aliqua adhuc,dicenda ſunt, cum iſti maiore prohibitione teneantur.

Vnde Homicidæ non poſſunt ordinari, cap.1. c.continebatur,c. de cætero,de homic.& communiter Doctores. Et ſub hac prohibitione,quo ad incurrendam irregularitatem, continetur non ſolum homicidium ipſum ex quo mors ſequitur,ſed etiam abſciſſio membri ita quod abſcindens membrum hominis afficiatur irregularitate huius generis.Dicitur autem membrum pars hominis diſtinctum officium habẽs vt manus,pes, non autem digitus,qui potius eſt pars membri,cap.vlt.de homic.in 6.iun.glo. magna,clem. vn.de homic. iun.glo.ver.muriler.Nau.loco cit.num.206.

Ampliatur, vt procedat huiuſmodi prohibitio in homicida tam iniuſto,quam iuſto:iuſtus autem dicitur,qui dum homicidium facit licitè facit,vt eſt iudex, qui ſontem ad mortem condemnat, & omnes illi,qui lege permittente occidunt,vt occidens bannitum,paganum in bello,adulterum deprehenſum cum vxore, matre, ſorore, cap.clericum, 50.diſt.Sylu.verb.homicidium, 1.quæſt.3. Viual.de irreg.num.204.

Amplia ſecundo ad illos,qui non per ſe, ſed per alium exequuntur homicidium,vt qui mandat,cap.periculoſè.de pœniten. diſt.1. vel qui auxilium,conſilium dat homicidio,cap.ſicut dignum,de homicid.cap.ſi quis viduam,50.diſt.ſola tamen voluntas non inducit irregularitatem,Arm.ver.irregularitas.nu.10.

Amplia tertio ad illum,qui cauſam dat homicidio,vt ſi quis venenum præbet,maleficijs inficit, abortum procurat fætus animati, canem incitat, ex cuius morſu mors, vel mutilatio ſequitu .
Cauſa tamen debet eſſe proxima,& directa ad homicidium immediatè,non autem remota, vt ſi quis præbeat arma eunti ad bellum, licet ibi homicidium committatur, non tamen dans arma fit irregularis, quia præſtatio armorum non directè tendebat ad eum finem.

Secus

Secus in illo,qui defendere ſe non valenti, in ipſo periculo pugnæ, arma ſubminiſtrauit,ſequuto enim homicidio incurrit ille, qui arma ſubminiſtrauit,irre gularitatem, Nauar. cit.cap.27.à num.206. ad 218.

Amplia quarto ad illum,qui caſualiter,& nolens occidit,ſed rei illicitæ operam dando,cap.continebatur,de homic.

Amplia Quintò ad conſiliarios,Notarios Aduocatos, Procuratores, qui impugnant reum, qui poſtea ad mortem condemnatur. Item & lictores, apparitores, cuſtodes, & omnes, qui iudici ſiue in ferenda,ſiue in exequenda ſententia ſanguinis,operam præſtant,ſeu aſſiſtunt cum quis iuſticiatur,ad eum effectum, ne effugiat. Nauar. loco cit.num.217.De iſtis tamen,qui aſſiſtunt ſeu comitantur iuſticiandum,Vict.de Sacr.Ord.num.239.dubitat, quod incurrant irregularitatem, niſi ſic aſſiſtant, quod non ſequeretur mors niſi ipſi aſſiſterent.

Amplia ſexto ad illos,qui furem, ſeu alium malefactorem iudici tradunt,vel detinent,donec apprehendatur, iſti enim irregularitatem incurrunt ſi ſequatur mors,niſi fuerint proteſtati,ſe nolle mortem ipſius,cap.prælatus.de homicid.in 6.ſimiliter,& qui circa executionem Iuſtitiæ, aliquem actum facit, quo facilius mors ſequatur, vt ſi hortatur quis miniſtrum Iuſtitiæ,vt mortem acceleret,enſem acuit,ſcalam,funes, vel alia inſtrumenta,quibus mors paratur, ſubminiſtrat.Nau.loco cit.ad num.238. Victor. loco cit.qui etiam tales excuſat ab irregularitate, ſi faciunt actum aliquem bona fide, & non intendendo accelerationem mortis.

Ampliari poſſet ſeptimo ad illum, qui ira vel deſperatione ductus,violentas manus ſibi iniecerit,& membrum aliquod ſibi abſciderit,cap.qui partem,cap.ſiquis abſciderit, cap.hi qui.55. diſtinct. Non tamē fieret irregularis,huius generis qui hoc faceret ex neceſſitate,ob vitandum morbum ex conſilio medici, hoc enim caſu excuſatur,tam ipſe,quam medicus, & chirurgus abſcindens membrū, cap.ſi quis à medicis,cap.ſi quis in infirmitate,diſt.cit.

Limitatur autem primo, vt non habeat locum hæc irregularitas in caſu cum aliquis occidit in defenſione vitę propriæ, clem. vnic. de homic. ſeruato ſcilicet moderamine inculpatæ tutelæ,ita quod occidat,eo,quod nec fugere,nec alio quouis modo effugere poſſit. Nau.loco cit. Viuald. de irreg.nu.225.qui notat defenſionem tum excuſare ab irregularitate, ſi illam præceſſerit periculum.In defenſione autem bonorum,vel vitæ patris, matris,vxoris,non excuſaretur ab incurrenda irregularitate,licet ſecundum leges licitè defen-

dat,

Digitized by Google

dat, & ſine peccato, cum irregularitas etiam ſine peccato incurratur.glo.vlt.in cit.clem.de homicid.& cap.ſuſcepimus, de homicid. Arm.ver.irregularitas,num.41.

Limitatur ſecundo, vt non incurratur irregularitas, ſi infans occidat,vel exiſtens in frænesi, vel dormiens, clem.cit.

Limita tertio in illo, qui occidit antequã fuiſſet baptizatus,poſt baptiſmum enim non remanet talis irregularitas, cap.ſi quis viduam.iun.glo. ver. poſt baptiſmum,50. diſtinctione. Nau. Victor. loc. cit.

Limita quarto in illo,qui debilitauit membrum alterius,ita vt illo amplius vti non poſſit,non tamen ſit abſciſſum,nam licet ſic debilitatus ex defectu membri efficiatur irregularis, debilitans tamen non incurrit irregularitatem,Nau.lo.cit.

Limita vltimo,vt non procedat,ſi occidatur homo non completus, vt ſi quis procuret abortum antequam fœtus, anima rationali
32 informetur (quod accidit in mare poſt dies quadraginta, in fœmina poſt dies octuaginta à conceptionis die) non incurrit enim talis irregularitatem, licet peccet grauiter, cap.ſicut ex literarum, de homicid.cap.quod vero,cap.Moyſes,32.quæſt.2.& ſi dubitetur num fuerit maſculus an fœmina,præſumẽdum eſſe de maſculo,vult Nau.conſ.22.de homicid.in antiquis.

Et licet Six.V.conſtitutione ſua incip. Effrenatam. procurantes abortum etiam fetus inanimis, vltra alias pœnas, irregularitatem incurrere decreuerit hæc tamen conſtitutio cum ſuis pœnis,quoad fætum huiuſmodi inanimatum moderata fuit,& reducta ad terminos iuris communis, à Greg.XIIII. Quæ conſtitutiones cum vltra diſpoſitionem iuris antiqui,aliquas penas de nouo contra cauſantes abortum, contineant, & in multis vſui eſſe poſſunt, eas hic ſubiunximus,ea Sixti V. eſt vt ſequitur.

EFrenatam perditiſſimorum hominum,& infra.Omnes.& quoſcunq; tam viros,quam mulieres,cuiuſcunque ſtatus,gradus,ordinis, ac cõditionis, etiã clericos ſæculares, vel cuiuſuis ordinis regulares,quauis dignitate,& præeminentia Eccleſiaſtica vel mundana fulgentes,qui de cætero per ſe,aut interpoſitas perſonas,abortus,ſeu fætus immaturi,tam animati,quam etiam inanimati,formati,vel informis,eiectionem procurauerint,percuſſionibus,venenis,medicamentis,potionibus, oneribus, laboribuſque mulieri prægnanti impoſitis,ac alijs etiam incognitis,vel maximè exquiſitis rationibus, ita vt reipſa abortus inde ſecutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres,quæ ſcienter præmiſſa fecerint, penas tam diuino

uino

uino quam humano iure, ac tam per canonicas ſanctiones, & Apoſtolicas cõſtitutiones, quam ciuilia iura, aduerſus veros homicidas, qui homicidiũ voluntarium, actu, & re ipſa patrauerint, propoſitas, & inflictas (quorũ omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura, conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ipſaſque pœnas, leges, & conſtitutiones, ad caſus præfatos extendimus. Eos vero qui Clerici fuerint, omni priuilegio, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & ſedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuo reſeruamus, ipſo facto priuamus, & in futurũ inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus: adeo vt illi qui hoc delictum commiſerint, non ſecus, atque ij, qui ſua voluntate homicidium, perpetrauerint, iuxta Concilij Trid. decreta, etiam ſi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum, fuerit, ad ſacros ordines promoueri, aut in ſuſceptis ordinibus miniſtrare nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarũ, conferri liceat, ſed omni ordine ac beneficio, & officio perpetuo careant; necnon & illos, qui clerici non fuerint; & talia perpetrauerint, non ſolum pœnas incurrere ſupranarratas, ſed etiam inhabiles ad ordines, & alia prædicta, decernimus, & declaramus. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubiecti, vt præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per iudicem Eccleſiaſticum depoſiti, & degradati, curiæ & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos vere homicidas, per diuinas leges, ac ciuilia iura eſt diſpoſitum. Præterea, eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fœtum concipiant, impedimentum pręſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, ſiue quocunque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas quę eadem pocula ſponte ac ſcienter ſumpſerint. Quocirca mandamus vniuerſis, & ſingulis iudicibus ordinarijs, & delegatis, tam Eccleſiaſticis, quam ſecularibus, quibus contra criminum reos, etiam quo ad cauſas huiuſmodi de iure, vel ratione delicti aut perſonarum, legittimè competet iuriſdictio, ita tamen vt inter eos pręuentionis locus ſit, vt in his delictis quę vt plurimum occulto perpetrantur, contra quoſcunque non ſolum per accuſationem, & delationem, verũ etiam per inquiſitionem, & ſimplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de iure inhabiles, eorundem tamen iudicum arbitrio habita ratione perſonarum, cauſarum, & qualitatum illarum, ac circumſtantiarum quarumcunque admittant, ac in eos qui culpabiles fuerint prout per nos ſancitum eſt, demum animaduertant. Inſuper vt immaniſſimi huius delicti grauitati, non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac prouideamus: omnes & ſingulos cuiuſcun-

que

que ſtatus, gradus, ordinis vel cõditionis exiſtẽtes, tã laicos, quã clericos ſæculares, & cuiuſcũq; ordinis regulares, necnon mulieres ſæculares, vel quæcunq; ordinẽ profeſſas qui, vel quæ, vel vti principales, vel vt ſociæ, conſciæ vè, ad tale facinus committendum, opem, conſilium, fauorem, potionem, vel alia cuiuſcunque generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, vel alias verbis, aut ſignis iuuerint, aut conſuluerint, vltra ſupradictas pœnas, ipſo facto, nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus. Decernẽtes, ac declarantes, quod per quæcunque iubilæa, & indulgentias per nos & ſucceſſores noſtros etiam anno iubilæi aut alio quouis tempore, etiam Cruciatæ ſanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo conceſſas, & concedẽdas, necnon per quaſcunque litteras Apoſtolicas, quibuſuis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam, per nos, & ſucceſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore priuilegiorum mare magnum, vel alias quo modolibet nuncupatorum, quibuſuis congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Cõcilij Trid. vel alias per nos, & prædeceſſores noſtros, quomodocumque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, nec perſonæ ſic vt præfertur delinquentes, & excommunicatę præterquam in mortis articulo, abſolui valeant, nec cum ijs clericis qui huiuſmodi delicta perpetrauerint, etiamſi eorũ crimẽ occultum fuerit, ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fungentes, quam per nos, & Rom. Pont. noſtros ſucceſſores, & tunc non niſi vrgentiſſimis de cauſis, diſpenſari poſſit. Ac tam abſoluendi, quam diſpenſandi facultatem huiuſmodi, etiam quoad forum conſcientiæ, in caſibus ſuperius expreſſis, nobis, & ſucceſſorib. noſtris duntaxat reſeruamus: ſtatuentes ſic in præmiſſis vniuerſis, & ſingulis, per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos etiam cauſarũ Palatij Apoſt. & S.R.E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere. Irritumque, & inane. &c. Non obſtantib. &c. Dat. Romæ in monte Quirinali. Ann. incarnat. Dom. 1588. 4. Kalen. Nouemb.

Tenor autẽ Greg. XIIII. conſtitutionis qua moderatur præmiſſa Six. V. conſtitutio, eſt vt ſequitur.

SEdes *Apoſtolica*, & infra. *Dudum ſiquidem fel. recor. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, iuſtitiæ zelo accenſus, contra procurantes abortum fætus, tam animati, quam inanimis, eiuſque grauiſſimi ſceleris participes, & adiutores, necnon contra eos, qui mulierum fæcunditatem impedirent, & ſterilitatis potiones, ſeu veneni præberent, conſtitutionem edidit*

edidit, ſub Dat. 4. Kal. Nouemb. Pont. ſui ann. 3. per quam vltra diuerſas ſpirituales, & temporales pœnas, etiam inter alia excommunicationis ſententiã contra eos promulgauit, ſibique, & ſucceſſoribus ſuis tantum, abſoluendi facultatem reſeruauit, prout in eadem conſtitutione plenius continetur. Cum igitur poſtmodum experientia docuerit, ex remedio huiuſmodi, non eam, quæ ſperabatur vtilitatem, & fructum proueniſſe, verum potius multis ſathanæ malitia ad peccandum inductis, difficiliori ob ſoli ſedi Apoſt. reſeruatam abſoluendi facultatem, reddito ad pœnitentiam aditu, eos à nefarijs huiuſmodi flagitijs perpetrandis, non ſolum non retraxiſſe, ſed etiam plurimorum ſacrilegiorum, grauiſſimorumque peccatorum, & ſcelerum occaſionem dediſſe. Nos igitur animaduertentes gladium Eccleſiaſticæ diſciplinæ, præſertim quoad cenſuras, & pœnas ſpirituales, ita exercendam eſſe, vt ad medicinam tendat, non ad perniciẽ animarum, verumque Paſtorem cuius vices in terris gerimus, quantum diuina eius gratia adiutrice poſſumus, imitari volentes, qui venit animas hominũ ſaluare non perdere, neminique quantumcumque grauiter, & enormiter deliquerit, viam ſalutis præcluſit, quin potius ad eam aſſequendam copioſè remedia adhibuit, ac nobis reliquit, & ſimul vtilius cenſentes vbi nec de homicidio, nec de animato fœtu agitur, pœnas non imponere duriores his, quæ per ſacros Canones, & leges prophanas ſunt inflictæ. Habita ſuper hoc cum venerabilibus fratribus noſtris, S. R. E. Cardinalibus ſuper negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum deputatis, matura deliberatione, de eorum conſilio, conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, vt à peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata, tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui poſt noſtram conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet presbyter, tam ſæcularis, quam cuiuſuis ordinis regularis, ad Chriſti fidelium confeſſiones audiendas per loci ordinarium approbatus, plenam, & liberam in foro conſcientiæ tantum, abſoluendi habeat facultatem eandem prorſus, quam idem Six. prædeceſſor ſibi ac ſuis ſucceſſoribus reſeruauit. Quo vero ad pœnas procurantium abortũ fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac ſacrorum Canonum, & Concilij Trid. diſpoſitionem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, tam quoad præterita, quam quoad futura, perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem conſtitutio in huiuſmodi parte nunquam emanaſſet. Non obſtantibus eadem prædeceſſoris noſtri conſtitutione quam quoad reliqua omnia, præter contenta in hac noſtra conſtitutione, in ſuo robore omnino permanere volumus, cæte-

riſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem vt præſentium tranſumptis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo Prælati Eccleſiaſtici munitis, eadem prorſus fides habeatur in iudicio, & extra illud, quæ eiſdem originalibus haberetur exhibitis, vel oſtenſis. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, in monte Quirin. Ann. Incarnat. Dominic. 1591. prid. Kalen. Iun. Pontif. anno primo.

De corpore vitiatis Bigamis, Inuitis non ordinandis.

SVMMARIVM.

33 *Corpore vitiatus quis dicatur.*
34 *Cæcitas, quæ impediat ordines.*
35 *Auditus ſeu aliorum ſenſuum, vel membrorum officio carens non ordinatur.*
36 *Deformitas corporis inſignis, quomodo impediat ordines.*
37 *Bigami non ordinantur.*
38 *Bigamia triplex.*
39 *Inuitus nemo debet ordinari.*

Corpore vitiati ordinari non debent. Tales autem ſunt, qui toto corpore, vel aliqua eius parte ita ſunt affecti, vt commodè celebrare non poſſint, vel notabilem deformitatem præſeferant. Sed quia hęc deſcriptio non ita late patet, vt omnia ſic vitiatorum genera comprehendat, quinimo vix tradi poteſt, neque ab authoribus affertur, ideo potius exempla corpore vitiatorũ in iure expreſſa, quo facilius, hæc prohibitio ſciatur, adferamus. Vnde primo cæcus promoueri non poteſt, cap. hinc etiam 49. diſt. Monoculus etiã ſeu vno oculo videns altero cæcus non ordinatur, cap. ſi euãgelica,
34 55. diſt. Et quidem ſi oculus ſit erutus cum hoc caſu præter cæcitatem inducatur deformitas, difficulter diſpenſatur ſi autem ſit ſola cæcitas ita vt oculus ſit integer, nec deformis appareat, iſque ſit oculus dexter dummodo ſiniſtro ſufficienter videatur, nullam cauſat, irregularitatem, & poteſt promoueri. Nau. loco cit. num. 199. Ang. ver. corpore vitiati, num. 2. ſi autem oculus affectus, ſit ſiniſter, cum iſte vocetur oculus Canonis, & ſine ipſo non poſſet legi Canõ ſine indecora ad populum conuerſione, cauſat irregularitatem Nauarr. loco cit.

Albu-

Albuginem in oculo habens arcetur ab ordinibus, cap. hinc etenim 49. diſt. ſecus de habente maculam, quæ non ſit adeo deformis De lippis autem, & habentibus aſſiduè lachrimantes oculos, dicendum eſt, quod ſi inde non ſequatur notabilis deformitas, ordinari poſſunt, Viuald. de irreg. cit. num. 143.

Auditus etiam ſenſu carens promoueri non debet, ſi tamen in vna auricula tantum hunc defectum patiatur, vel non omnino ſit ſurdus, ſub hac prohibitione non cadit.

Auriculam ſeu cartilaginem ſupereminentem, qui amiſit, ſi hoc inducat notabilem deformitatem promoueri quoque non debet, tanto magis ſi hoc fuerit paſſus ex opere illicito. Ang. Viuald. loco cit.

Mutus item, ſeu qui officio linguæ caret, aut impeditam habet pronuntiationem, ita vt vix intelligi poſſit, non promouetur.

Similiter, & claudus enormiter, ita vt ſine ſcipione ad altare accedere non poſſit, non promouetur, ſecus ſi claudicet aliquantum, & ſine adminiculo poſſit ambulare, & ſi non ex illicito opere malum contraxit, cap. ſi quis iun. glo. 55. diſt.

Manu carens, vel digito neceſſario ad fractionē Euchariſtiæ non promouetur, ca. expoſuiſti de corp. vitiat; cap. presbyterum de cler. ægrot. Parte tamen digiti carens, vel vngulam ab ipſo auulſam habens, ita vt commodè poſſit frangere euchariſtiam, licite promouetur, cap. 1. & vlt. loco cit. de corp. vitiat.

Habens aliquam in corpore deformitatem, quæ ſcandalum, vel horrorem generet, non promouetur, vt gibboſus, dentes habens nimium prominentes, vel digitos plures, ſeu compactos, ita vt ſine periculo in fractione celebrare non poſſit, partes tamen ſuperfluas, vt digitos plures, abſcindere poſſet, & ſic promoueri, glo. in ca. qui partem, cit. 55. diſt.

Naſum truncum, vel deformiter tortum habens, vel labiorum graui deformitate laborans, enormibus citatricibus, vel maculis in facie ſignatus, ſimiliter non promouetur. Viuald. de irreg. nu. 147.

Hic ponendi ſunt, qui aliqua alia infirmitate corporis pepertuò laborant, vt qui morbum Epileuticum ſeu caducum patiuntur, maleficiati in toto corpore, non tamen ſi in aliqua parte tantum eſſent maleficiati, quæ nihil impediret actiones debitas, Viuald. loc. cit. num. 186.

Aenergumeni quoque ſeu à Dæmone obſeſſi, non ordinātur, cap. cum in litteris. 7. quæſt. 2. niſi ab vno ad minus anno vexari deſierint, cap. communiter 33. diſt. & tum ad minores tantum ordines,

non vero ad maiores promoueri poſſent Nau. de temp. ord. cōſ. 35.

Qui etiam ſimulant ſe dæmoniacos, eadem pœna puniendi vi..ētur. Viuald. loc. cit. nu. 187.

Similiter & deliri, frænetici, niſi à multo tempore pati hūc morbum deſierint, non ordinantur, c. quamuis. 7. q. 1.

Leproſi quoque, ſcabiem perpetuam enormem habentes, non ordinantur. cap. hinc etenim, 49. diſt.

Inter vitiatos corpore non immerito ponendi quoque ſunt, qui vinum ſine nauſea bibere non poſſunt, tales enim non eſſe ordinandos propter periculum in celebratione cenſet Nau. loc. cit. 204.

36 Et circa iſtam materiam generaliter obſeruari debet. Primo irregularitatem huius generis non ſequi ex imbecillitate, vel defectu membri, ſed ex deformitate, vel impotentia ad celebrandum, tum & culpa ex qua natus fuit defectus, vnde abſciſſus à medicis, ab hoſtibus, vel à parentibus puer, vel ita natus, ſeu alio membro carens, aut deformitatem habens, quæ extrinſecus non apparet, non prohibetur promoueri, ſecus tamen ſi ex opere illicito eſſet abſciſſus, nam tunc non ordinaretur.

Secundo huiuſmodi vitia corporis, melius ex ſe oculis ſubiecta diiudicari, quam ſcripto exprimi poſſe, glo. in ca. presbyterum, ver. deformitatem de cler. ægrot. vnde ſemper hic defectus pendebit ex iudicio ordinatoris, cap. communiter, 33. diſtinct. cap. 1. de corp. vitiat. ibique Innoc. Ang. ver. corp. vitiat. nu. 5.

Tertio & vltimo. hoc vitium aliter cōſiderandum eſſe, ſi accidat iam ordinato ad aliquem ordinem, aliter vero in illo, qui nunquam fuit ordinatus, iſte enim ſi defectum patiatur, oīno eſt repellēdus ab ordinibus, ille vero licet factus ſit inhabilis ad celebrationē, poſſet tamen alia officia clericalia exercere, vt prædicare, confeſſiones audire, miniſtrare, & ita promoueri, vel ſaltem tolerari in ſuſceptis. Nau. loc. cit. num. 200. Ang. cit. num. 4. Hoſt. in ſum. de corp. vitiat. num. 3. poteſt enim eſſe vt aliquis ſit irregularis, ne promoueatur ad ſuperiores, nō tamen ſit irregularis vt miniſtret in ſuſceptis Innoc. in cap. ad audientiam, de homic.

37 Item Bigami prohibētur ordinari. cap. 1. & 2. de Big. non ord. in tantum autem hæc prohibitio extenditur, vt etiamſi quis ante baptiſmum cōtraxerit bigamiam, ſeu vnam vxorem habuerit ante baptiſmum, alteram poſt baptiſmum, tamen durabit prohibitio, bigamiæ enim impedimentum per baptiſmum non tollitur, cap. acutius iun. gl. 26. diſt. Hoſt. in ſum. cit. de Big. num. 5. & 6. vbi multas rationes colligit propter quas bigami non ordinantur.

Triplex

38 Triplex autem eſt bigamia.gloſ.in c.2.de bigam.Vera,cum quis duas vxores veras,alteram mortua altera,habuit,& cognouit. cap. ſiquis,33.diſt.nec ſufficit quod contrahat,ſed etiam quod cõſumet matrimonium,multominus ſufficerent ſola ſponſalia,etiam cũ pluribus,nullam enim hæc inducunt bigamiam.Arm.verb.bigamia,nume.2.Nau.loc.cit.nu.195.

Interpretatiua bigamia dicitur,cum quis contrahit cum vna vidua.cap.maritum,cit.33.diſt. Et quidem corrupta per alium, nam ſi fuerit deſponſata tantũ,vel ſi matrimonium ex aliqua cauſa non fuerit conſummatum cum primo,nulla ſequetur bigamia . Mulierẽ meretricem publicam,ſeu per alios corruptam,accipiẽs in vxorem vel vxorem propriam cognoſcẽs,quam ſcit commiſiſſe adulterium, ſimili genere bigamię ligatur,corruptam vero per ſe ipſum ſi ducat, vel ipſemet,ſiue ante matrimonium,ſiue ſtante matrimonio plures cognoſcat,nõ efficitur bigamus. Scurrilem præterea ſeruam,vel publicam fabularum actricem ducens,tanquam de bigamia huiuſmodi ſuſpectus,promoueri non debet,cap.ſi quis viduam,34.diſt.

Similitudinaria bigamia eſt,cum aliquis in ſacris Ordinibus conſtitutus,vel poſt votum ſolenne Religionis,caſtitatis, contrahit de facto,& conſumat matrimonium,tunc enim vltra quod nullum eſt matrimonium,cap.1.de cler.coniug.cap.omnium,32.diſt.etiam bigamia huius generis incurritur,cap.à nobis,de big.non ord.Nauar. loc.cit.Ang.Arm.verb.bigamia.

39 Inuitus quoque nemo debet ordinari,& ordinans inuitum,ab officio ſuo per annum ſuſpenditur,cap.1.74.diſt. Diſtinguendum eſt autem de inuito. Nam aut non reclamauit voce vel ſigno.& tũ præſumitur voluntarius,nec ordinator incurret pœnam , ordinatuſque obligatur ſacramento ordinis.cap.ſi ſeruus.54.diſt.ſi vero reclamauit.Et tum adhuc diſtingui poteſt , quod coactio illa aut fuit conditionalis,videlicet adhibito terrore,minis pœnarũ,& metu qui poſſet cadere in conſtantem,& tum imprimitur quidem character,non tamen præiudicat ordinato,quin poſſit reclamare,& liberari voto continentiæ,cap.perlatum,cap.cum dilectus , de his quæ vi metus vè.cap.veniens.2.de ſponſ. niſi poſtmodum in libertate exiſtens, ratum habuerit : ſi vero coactio fuit conditionalis, terrore vel metu adhibito qui non cadit in conſtantẽ,licet,& hoc modo non debeat quis ordinari,tamen ſi ordinetur,& character imprimitur, & ordinatus tenebitur voto caſtitatis,c.cum dilectus,cit. Quod ſi coactio fuerit mera,& abſoluta,vt accidit in amente,dormiente,vel omnino reclamante,etiam dum ordinatur,nec character imprimitur,nec

ordi-

ordinatus recipit ligamen Ordinis. capitul. de Iudæis. 45. diſtin. cit. cap. vbi iſte. 74. diſtinct. cap. maiores, de Baptiſmo.

¶ De amente tamen, & dormiente, quod diximus intelligendũ eſt, ſi ante amentiam vel dormitionem, nullus præceſſerit in eo actus, vel ſignum voluntatis, ſuſcipiendi ordines. Ex cauſa tamen poſſit quis cogi ad ſuſcipiẽdos ordines, vt ſi habeat beneficiũ, quod requirit aliquem ordinem ſpecialem, talis enim cogi poteſt ſaltem ſubtractione fructuum, vel priuatione beneficij, ad ſuſceptionem Ordinum beneficio annexorum.

De illiteratis, & non habentibus certum titulum non ordinandis.

SVMMARIVM.

40 *Doctrina quæ requiritur ad ordines.*
41 *Miniſtrans in ordine quem non habet non debet ordinari.*
42 *Beneficij Eccleſiaſtici titulus requiritur in ordinando.*
43 *Regulares non profeſſi non ordinantur ſine titulo beneficij.*
44 *Soc. Ieſu patres cenſentur religioſi profeſſi, poſt emiſſionem votorum ſimplicium.*
45 *Seruitio Eccleſiæ deputatus tanquam habens prouiſionem, ordinari poteſt.*

ILliterati ordinari prohibentur, cap. fin. de ætat. & qualit. c. illiteratos, 36. diſt. diuerſa autem litteratura ſecundum ordinum di-
40 uerſitatem requiritur. Et ad primam tõſuram quidem ordinandus, ſufficit ſi ſciat fidei rudimẽta, legere, ſcribere. Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. de ref. Ad alios minores promouẽdi, latinam linguam intelligere debent. ibid. cap. 5. & 11.

Ad ſacros maiores ordinandi, ſcire debẽt ea quæ exercendo eorũ ordini conueniunt, ibi. c. 13. Ad præsbiteratum talis ſcientia requiritur, vt ordinatus Sacramenta adminiſtrare, & populum in his quæ ad ſalutem ſcitu neceſſaria ſunt inſtruere valeat, ibid. cap. 14.

Non præſumitur autem eſſe quis ſciens niſi probetur. cap. ſi forte iun. gl. verb. ſcientiæ, de elec. in 6. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſ. 91. num. 18. Pariſ. de reſig. lib. 10. quæſt. 3. num. 64. Gonzalez. ſuper. 8. Canc. gl. 4. num. 105.

Non

Non debent item ordinari qui in Ordinibus malè ſuſceptis vel nondum ſuſceptis miniſtrarunt, cap. 1. & 2. de cler. non ord. miniſtr.
41 ſi nimirum miniſtrauerit quis ſolemniter, & in actu propriè, & ſpecialiter illi ordini deputato, alias enim ſi hoc fecerit non tanquam in illo ordine conſtitutus, ſed quia actus ille in alio minori ordine, vel etiam per laicum exerceri conſueuit, non cadit ſub prohibitionem. vt cum Subdiaconus Euangelium cantat ſine manipulo, in defectu Diaconi, vel miniſtrat quis ad altare tanquam nudus miniſter. talis non efficitur irregularis. Ang. verb. irregularitas, nu. 38. Quar. cit. verb. ordo. limit. 2. ſuper extrauag. Pij. II.
42 Titulum ſeu beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ad ſuſtentationem non habentes ordinari prohibentur, idem. Conc. ſeſſ. 21. cap. 2. de ref. Quam autem pœnam incurrant facientes ſe ordinari ſine titulo, controuerſum eſt inter authores. Nau. enim. conſil. 1. q. 16. de conſt. Maiol. lib. 4. de irreg. cap. 15. dicunt talem incurrere ipſo facto ſuſpenſionem, authoritate tex. cap. 1. & 2. 70. diſtinctione. Ea tamen iura correcta fuerunt per cap. cum ſecundum, de præb. vt teſtatur, gl. vlt. in cap. 2. ibi. de præbent. & per Conc. Trid. loc. cit. non fuerunt innouata alia iura, præterquam cit. cap. cum ſecundum, vt declarauit S. Cong. Conc. verbis, relatis apud Gonzal. cit. gloſ. 5. §. 10. num. 24. de quo etiam annotatur apud Nau. de conſtit. conſil. 1. nu. 45. declarationis huius verba ſunt.

Concilium renouat tantum pœnas, cap. cum ſecundum, extra de præb. in hoc capite.

Et iterum.

Ordinatus contra formam huius decreti ſine beneficio aut patrimonio, non eſt per hoc ſuſpenſus, nec aliquam pœnam incurrit, ſed cogendus eſt ordinarius ei prouidere iuxta, cap. cum ſecundum, ext. de præben. & h. c ſolus Canon nõ alij à Concilio renouatus eſt, † niſi ordinatus impoſuerit ordinatori aſſerendo falſe ſe habere prouiſionem.

Propter huiuſmodi itaque declarationes intrepidè tenẽdum eſt, non ſuſpendi ipſo facto ſic promotum, ſed ordinator tenebitur ipſi prouidere de beneficio. iuxt. cit. cap. cum ſecundum, ſi nimirum ordinator ſciens illum nõ habere beneficiũ, ordinauit; alioquin ſi doloſe ordinatus aſſerit ſe habere prouiſionem, non teneretur prouidere ipſum Epiſcopus, ſed poſſet ipſum ſuſpendere à ſuſceptis ordinibus, ita tenet Pariſ. lib. 2. de reſig. quæſt. 6. num. 18. & teſtatur de prædicta declaratione Cong. Conc. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 48. Hẽriquez.

riquez.in ſum.lib.13.de excomm.cap.37.

Si autem Ordinator aliquem ordinaret accepta ab eo promiſſione de non petenda prouiſione, iam hoc caſu ordinatus ab ordine ſuſcepto, & Ordinator à collatione ordinum ipſo iure efficerentur ſuſpenſi, c.penultimo de ſim. Similiter & quilibet præſentās aliquem ordinādum ad ſuam prouiſionem, recepta ab eo promiſſione de nō petenda prouiſione, ipſo facto incurrit ſuſpenſionem ab exequutione ſuorum ordinum donec à Papa fuerit abſolutus, tex.cit.

Ampliatur autem dictum principale, vt neque Regulares nō profeſſi, ſine titulo poſſint ordinari, quinimo iſti maiore prohibitione ligantur, & contrauenientes ipſo facto incurrant ſuſpenſionem propter ordinationem Pij V. vt ſequitur.

43 *Romanus Pontifex ſacrorum Cōciliorum author, & interpres, illa quæ in huiuſmodi Concilijs à prudentibus patribus in Spiritu Sancto legittimè congregatis ſalubriter ſancita ſunt, pro ſui paſtoralis officij debito, dū æquitas, honeſtas, & decus ſuadet, ſicuti declarare, & moderari, ita etiam ad alios caſus extendere conſueuit. Sanè cum non deceat Diuino miniſterio adſcriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidū aliquem quæſtum exercere, Sac. Trid. Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps clericus ſæcularis, quamuis alias moribus, ſcientia, & ætate eſſet idoneus, ad ſacros ordines promoueretur, niſi prius legittimè conſtaret, eum beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficeret, pacificè poſſidere, vel alias ordinari non poſſet, niſi iuxta decreti ab ipſo Concilio deſuper editi formam, & tenorem.*

Cum autem nulla in huiuſmodi decreto religioſorum clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vti moleſtè accepimus) certorum ordinum Religioſi, ſeu Canonici, vel clerici, intra clauſtra monaſteriorū, ſeu domorum, more Regularium in communi viuentes, qui nunquam, ſeu nō niſi ad certum tempus profeſſionem emittunt, & ex clauſtro exire, vel dimitti, ad ſæculum redire liberè, & licitè poſſunt, Religionis prætextu, abſque titulo ſufficientis beneficij, nec iuxta dicti decreti tenorem ad ſacros ordines ſe promoueri prætendunt, & à nōnullis Epiſcopis paſſim promoueantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt ſic promoti, & à clauſtro exeuntes, & per ſæculum vagantes, vel mendicare, vel ſordidum quæſtum exercere, non ſine ipſorum dedecore, ac ordinis vilipēdio, & quam plurimorum Chriſti fideliū ſcandalo cogātur. Nos igitur qui ſingulorum, Dei miniſtrorum honorem, & decus (quantum in nobis eſt) ſinceris exoptamus affectibus, motu proprio, & ex certa noſtra ſciētia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetuo valitura ſanctione;

decre-

decretum prædictum de Clericis ſæcularibus loquens, ad omnes, & ſingulos etiam cuiuſcunque ordinis Clericos religioſos, ſiue ſæculares more religioſorum viuentes in communi non profeſſos, harum ſerie extendimus & ampliamus, ac religioſis, & alijs prædictis non profeſſis, vt ad ſacros ordines promoueri, necnon omnibus, & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis Archiepiſcopis, & Epiſcopis gratiam, & communionem ſedis Apoſtolicæ habẽtibus, vt ordines ipſis huiuſmodi religioſis perſonis impẽdere, niſi obſeruata forma dicti decreti in virtute ſanctæ obediẽtiæ, & ſub indignationis noſtræ pæna, interdicimus, & prohibemus, ac cõtrafacientes per annum à præſtatione talium ordinum ſuſpendimus. Státuentes, & decernentes promotiones quarumlibet religioſarum perſonarũ prædictarum ad ordines huiuſmodi contra ipſius decreti Conc. Trid. formam, etiam cuiuſuis licentiæ illis ab Apoſtolica ſede, vel illarum ſuperioribus cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, & præeminentiæ exiſtant, etiamſi Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant conceſſæ, prætextu factas, executione prædictorum ordinum omnino carere, nullaſque prorſus & irritas exiſtere, ſicque promotas perſonas in altari miniſtrare non poſſe. Quinimo miniſtrantes priuilegijs exẽptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs clericis conceſſis, omnino priuari, & irregularitatis, aliaſque in dicto decreto contentas pænas eo ipſo incurrere, à quib. niſi à Rom. Pont. vel in mortis articulo, minimè abſolui poſſint. Non obſtantibus, &c. Dat. Rom. prid. Id. Oct. An. 1568.

Nomine autem religioſorum profeſſorum comprehenduntur ẽt patres Soc. Ieſu, & vere ſunt religioſi profeſſi licet tantum ſimplicia vota emiſerint, & ordinari poſſunt non obſtante conſtitutione huiuſmodi, vt declarauit. Greg. XIII. Conſt. ſua incip. Aſcendente, An. 1584. 8. Kal. Iun. & Greg. XIIII. Conſt. incip. Eccleſiæ Catholicæ, an. 1591. kal. Iulij. Verba autem Conſtitutionis huius Greg. XIIII. quo ad propoſitum ſunt.

Quo vero ad reliqua quæ in controuerſiam vocata erant, ſic ſtatuimus, nomen Societatis Ieſu, quo laudabilis hic ordo naſcens, à ſede Apoſtolica nominatus eſt, & hactenus inſignitus, perpetuis futuris temporibus in ea retinendum eſſe, ac Religioſos huiuſmodi poſt emiſſa vota, etſi ſimplicia, ad ſacros etiam præsbyteratus ordines, iuxta ſummorum Pontificum conceſſiones, promoueri poſſe, eiſdemque emiſſis huiuſmodi votis, ad quemuis alium ordinem mendicantium, vel non mendicantium (Chartuſienſium duntaxat excepto) tranſire minimè licerè: laicos vel alios nõ ſacerdotes, ad ſacerdotium, vel eoſdem, aut qui ſacerdotes ſunt ad profeſſionem, aut cu

iuſuis alterius gradus mutationem aſpirare non debere. poteſtatem quoque à ſocietate dimittendi quoſuis non profeſſos, ab hac ſede Apoſt. ſepius approbatam, eoſque ab omni obligatione votorum iuxta conſtitutiones, & diplomata huiuſmodi emiſſorum, per dimiſſionem ipſam, per quam vota prædicta ceſſant, liberandi, tanquam rem magni momenti, ad ſocietatis puritatem, & conſeruationem retinendam omnino ratam intactam & illibatam eſſe volumus &c.

Quod annotare placuit, quia à pleriſque harum coſtitutionum ignaris, hoc vocari in dubium conſueuit.

Ampliatur itẽ vt neque ij qui in ſeminarijs morantur promoueri poſſint ſine prouiſionis titulo. Zerol. in praxi, p. 1. ver. ſeminarium, vbi hoc idem refert fuiſſe reſponſum à ſacr. Cong. Conc.

Ampliari poſſet præterea, vt ſic ordinatus beneficiũ ad cuius titulum fuit ordinatus reſignare non poſſit, niſi habito alio ſufficienti beneficio. Conc. cit. ibid. & facta reſignatio de tali beneficio non facta mentione, quod ad illud fuit promotus, eſſet omnino nulla, & reſignãti competeret actio ſpolij, vt fuiſſe declaratum à S. congreg. Conc. & deciſum fuiſſe in Rota coram Millino. 19. Nou. 1602. in vna Aretin. teſtatur Gonz. cit. glo. 5. §. 10. nu. 35.

Limitatur autẽ vt non procedat inſtante neceſſitate, vel vtilitate eccleſiæ, nam tum licet non habuerit beneficium, ad patrimonium tamen ſi illud habuerit ſufficiẽs ordinari poteſt, quod poſtea inconſulto epiſcopò dimittere non debet, antequam habuerit prouiſionem ſufficientem beneficij eccleſiaſtici, Conc. cit. ibid. Si etiam beneficium non eſſet ſufficiens per ſe, nec patrimonium, ſed vtrumq; ſimul ſit ſufficiens, ad vtrumque ſimul ordinari poſſet Zerol. ver. dimiſſoriæ ad 5.

Limitatur ſecundo, vt licet quis non habuerit beneficium promoueri tamen poſſit ſi fuerit deputatus ad ſeruitium alicuius eccleſiæ, vt ad Vicariatum, miſſarum celebrationem, & ſimiliũ Zerol. in prax. p. 1. ver. dimiſſoriæ, ad 5. Pariſ. de reſig. lib. 2. quæſt. 6. num. 34. Quaran. ver. Ordo. cit. qui ad hoc propoſitum reſponſum Six. Pa-
45 pæ V. refert, cuius tenorem hic inſeruimus, vt ſequitur.

Six. Papæ V. Venerabili Fratri Patriarcha Venetiarum.

VEnerabilis Frater ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Romanum Pontificem quem Dominus Eccleſiæ ſuæ ſanctæ præeſſe, & prodeſſe voluit, aſſiduè inuigilare decet, vt in eccleſijs magnarum præcipuè ciuita-

ciuitatum, non deſint, qui miniſterio Diuino aſcripti ad Dei gloriam, & hominum religionem augendam deſignentur. Relatum ſiquidem nobis nuper fuit in iſta ciuitate Venetiarum, nobilium, & populi frequentia celeberrima, perpauca eſſe beneficia, ſub quorum titulo multi pauperes clerici patrimonij ſufficientis titulo carentes, iuxta conſtitutionem noſtram poſſint promoueri. Nos igitur ſingularum eccleſiarum particulariter id exponentium neceſſitatibus vtilitatibusque prouidere deſiderantes, fraternitati tuæ, vt omnes, & ſingulos dictæ ciuitatis clericos, qui vita moribus, ætate, natalium legitimitate, & alijs qualitatibus à iure requiſitis per te reperti fuerint idonei etiamſi titulo beneficij eccleſiaſtici, vel penſionis annuæ non ſint prouiſi, aut patrimonialia, aliaque bona non poſſideant, dummodo alicui eccleſiæ dictæ ciuitatis, de conſenſu eiuſdem eccleſiæ rectoris fuerint adſcripti pro celebratione miſſarũ, & Diuinorum officiorum, ex quarum ſeruitio, & eleemoſynis à pijs Chriſtifidelibus elargiendis aliquid ad ſuſtentationem victus capere poſſint, & ab eadem eccleſia cui adſcripti fuerint, nullo vnquã tempore amoueri, vel ij ſi ab ea recedere poſſint, & debeant, niſi ipſis de competenti beneficio aut penſione ſuper fructibus eccleſiaſticis aſſignanda prouiſum fuerit, vel ita eorum exigentibus demeritis ab ipſa eccleſia amouendi veniant, ad quatuor, minores necnon ſacros & presbyteratus ordines debitis temporib. ſeruatiſq; Conc. Trid. decretis promouere liberè, & licitè valeas, licentiam Apoſtolica authoritate tenore præſentium concedimus &c. quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcumque. Dat. Rom. ſub annulo Piſcat. die 30. Decembris 1589.

Similiter dici poſſet de illis, qui deputantur ad Capellanias, Hoſpitalia, commendas, ſeu quęuis beneficia manualia ad nutum amouibilia, ſic enim deputati ad huiuſmodi ſeruitia poſsũt promoueri, ſed ab eiſdẽ ſeruitijs amoueri non poterunt niſi habita alia prouiſione ſufficienti, etiam in præiudicium patronorum, qui ſibi ipſis imputare debent, quod talem permiſerint promoueri ad huiuſmodi ſeruitium, nec poſſunt ipſum amouere pro ea vice Pariſ. lib. 2. de reſig. quæſtio. 6. num. 84. Gonz. cit. glo 5. §. 6. & eſt argumento reſcriptum allatum.

Idem Gonz. glo. 4. num. 36. vult poſſe promoueri abſque titulo perſonam graduatam, & litteratam, quia nimirum ex præſuppoſita litteratura, non ſit illi defutura decens ſuſtentatio, hocque reſpondiſſe Salmanticen. & Compluten. Academias teſtatur. Sed hæc opinio apertè contrariatur textui Conc. cit. Trid. illis verbis (quamuis

alias ſit idoneus moribus ſcientia, & ætate) & contrarium praxi communi ſeruatur.

Quomodo ſint Ordines conferendi.

SVMMARIVM.

46 Ordines conferre non poteſt epiſcopus in non ſua Diæceſi.
57 Tempora conferendi ordines.
48 Soc. Ieſu patres ordinari poſſunt extra tempora à iure ſtatuta.
49 Examinari quomodo debeant ordinandi.
50 Requiſita plura in ordinatione.
51 Inſtrumenta materialia, quorum traditione confertur ordo quæ ſint.

PRæmitti debet proceſſus intimatorius, & publicari per menſem ante tempus celebrandæ ordinationis dieſque, & locus celebrationis notificandus. Zer. in ſua prax. p. 1. ver. ordo, nu. 11. & praxis communis obſeruat.

Locus ordinationis celebrandæ debet eſſe in propria Diæceſi, in aliena enim Diæceſi Pontificalia exerceri non poſſunt, niſi de licen-
46 tia Diæceſani, alioquin & Pontifex ab exercitio Pontificalium, & ordinatus ab ordinibus eſſent ipſo iure ſuſpenſi, Conc. Trid. cit. ſeſſ. 6. cap. 5. de ref.

Locus itē debet eſſe cathedralis eccleſia, vel ſi ex cauſa alibi ordines celebrari contigerit, eligi debet eccleſia dignior, & adhiberi præſentia Cleri Loci. Idem Conc. ſeſſ. 23. cap. 8. de ref.

Tempora à iure ſtatuta ſunt conferendis ſacris ordinibus, quatuor Sabbatha quatuor temporum anni & Sabbatum ante Domini-
47 cam paſſionis, ſabbathum aliud hebdomadæ ſanctæ, cap. de eo. de temp. ord. Hoſt. in ſum. cit. ibid. num. 3. Et ordinatus extra hęc tēpora efficeretur ſuſpenſus ipſo iure, iuxta ordinationem Pij II. ſupra relatam. Ordinator tamen nullam pœnam incurreret ipſo facto cum non ſit in iure expreſſa, ſed poſſet puniri, nec pęnæ Bullę Six. V. ſuper hoc editę illum afficerent, cum illa ſit reuocata, & reducta ad terminos iuris & Conc. Trid. à Clem. 8. alia ſua ordinatione, quæ infra referetur. Ordines autem minores conferri poſſunt etiam extra hæc tempora, quolibet die Dominico, vel feſto, dummodo ordinatio non ſit tam frequens, vt videatur generalis ordinatio, tex. & Hoſtien. loc. cit. Patres itē Societatis Ieſu ordinari poſſunt ad quoſuis ordines

Digitized by Google

ordines, etiam maiores extra tempora ſic à iure ſtatuta, ex indulto Greg. XIII. ipſis conceſſo, vt ſequitur.

Gregorius Papa XIII. ſeruus ſeruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

48 *PIum & vtile Societatis Ieſu inſtitutum non patitur certa quædam ab ijs qui ſub eius vexillo atque diſciplina ſalutari militant, obiri, quæ in ſacris ineundis generaliter præſcribuntur. Quo circa cum dictæ Societatis ac diſciplinæ alumni, nulli eccleſiæ nulliuè loco certo mãcipati ſint, vt ibi permaneant, ſed veluti viatores omni tempore parati, expectanteſque diem & horam, qua vel ad extremas orbis regiones cum venit vſus emittantur, vbi quiſque pro captu ſuo, & iuxta datam ſibi à Domino ſapientiam, ſeſe in vinea Domini excolenda exerceat, eiuſque rei cauſa fel. record. Paulus Papa III. præpoſito eiuſdem ſocietatis conceſſerit, vt idoneos, & comprobatos ab ipſa ſocietate quibuſcumque mallet Catholicis Antiſtitibus gratiam, & communionem ſedis Apoſtolicæ habentibus præſentare poſſet, qui illos ſic præſentatos abſque vlla promiſſione, vel obligatione, ad ordines huiuſmodi promouerent. Nonnulli tamen Antiſtites poſt Conc. Trid. decreta, eos ſic præſentatos, prius in cuiuſque, tam minorum, quam ſacrorum huiuſmodi præſcripto munere exercitatos temporũ determinatorum poſt ſuſceptos, præſcriptum finem, antequam ad ſuperiores ordines aſcendant, omnino expectandum, eoſque in eorundem ordinũ functionibus, chorique officijs plenè inſtructos, & denique ſuper eorundẽ vitæ, moribus, ætate, & natalibus, ad parochi inquiſitiones, aut alias, teſtimonium, & certa alia requiſita habenda eſſe contendunt quamuis non niſi ad eoſdem ordines ſuſcipiendos numeris alioqui omnibus idonei dimittantur. Nos his incommodis quantum in nobis eſt occurrere volentes, omnibus epiſcopis, & alijs Antiſtitibus præſentibus, & futuris in perpetuum præcipimus atque interdicimus, ne ab huiuſmodi promouendis, qui licentiam à præpoſito generali dictæ ſocietati pro tempore exiſtente, vel ab eo delegatis habuerint, quicquam edictorum requirant, vel exigant, ſed ipſos etiam abſque vlla functione in ordinibus ipſis, interſtitiorumque ad illos ſuſcipiendos obſeruatione, aut inquiſitione de cantus, officijs, & ceremonijs eccleſiaſticis idoneitate, proprij Ordinarij licentia, & alijs in alijs requiſitis, ad minores, ac etiam extra tempora à iure ſtatuta, tribuſq; Dominicis, vel alijs feſtis diebus etiam continuis, ad ſacros etiam presbyteratus ordines promoueant, ac ſi illi omnibus requiſitis præditi eſſent. Nos enim illis ordines omnes prædictos ſic ſuſcipiendi, ac prædictis Antiſtitibus eos ipſis conferendi facultatem tribuimus. Non obſtantibus præ-*

m ſis,

miſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrarijs quibuſcumque præſentis autem gratiæ communicationem, omnib. alijs etiam qui ſua priuilegia cum ipſa Societate copioſè participant, participareque poterũt, quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus. Cæterum quia difficile eſſet præſentes quocumque illis opus erit deferre, volumus vt eorundem præſentium tranſumptis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu etiam dicti Præpoſiti munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Tuſculi ſub annulo Piſc. die 22. Septem. 1582. Pont. Ann. 2.

Tempore adueniente præfixo, examinari debent Ordinandi, cap.
nullus, cap. quando. 24. diſtinctione. Conc. loc. cit. ſeſſ. 23. cap. 7. de-
ponendos enim iura ſtatuunt qui non examinati ordinantur. cit. di-
49 ſtinct. cap. vlt. Et quidem ſi ab Epiſcopo ante inceptam ordinatio-
nem inhibitum fuerit, vt ſolet, ne quis ad ordinationem accedat, nõ
examinatus, nec approbatus, ſub excommunicationis pæna, ordina-
tus contra huiuſmodi prohibitionem cõtraheret ſuſpenſionem, nõ
niſi à Papa diſpenſandam, cap. 1. & 3. de eo qui furtiue. Ord. monet
tamen Hoſt. in ſum. cit. de ſcrut. in ord. in fine, vt Epiſcopi ab eiuſ-
modi excommunicationibus abſtineant, ne laqueos parent, ſed alias
pęnas inhibendo comminari poſſunt.

Diuerſum autem examen ad cautelam maiorem eſt inſtitutum. Primum, dici poteſt vno menſe ante ordinationem in loco loci, ſeu in Parochia Ordinandi, per Parochum, ſeu alium cui id committere voluerit Epiſcopus faciendum, & reductum in ſcripturam occluſũ remittendum ad Epiſcopum. Conc. loc. cit. cap. 5.

Secundum examen, feria quarta, & ſequentibus diebus immediatis ante diem ordinationis fieri debet. Conc. idem, loc. cit. cap. 7. Et hoc examen de Iure ſpectat ad Archidiaconum, cap. adhæc. cap. vt noſtrum, de off. Archid. Innoc. ibid. Hoſt. loc. cit. num. 4. Poteſt tamẽ Epiſcopus etiam alijs viris peritis hoc demandare, cap. quando, 24. diſt. gl. in cap. adhæc. cit. vel Ipſemet Epiſcopus examini præſidere poſſet, illius enim intereſt ne indigni ordinentur, & ille tenetur ex culpa examinatorum. cap. adhæc. cit. iun. gl. verb. examinentur. Et rigoroſe hoc examen inſtitui debet. cap. conſtitutus, de purg. can. cap. cum in cunctis, de elect. ſimplici tamen aſſertioni Parochianorum teſtificantium de fama bona. ſtatur, quia nimirum, cum iſtis concurrit iuris præſumptio, qua quẽlibet præſumere debemus dignũ, quẽ neſcimus indignum, cap. cum deputati, de Iudic. cap. dudum. de prę-
ſumpt.

ſumpt.l.cum pater.ſ.rogo.ff.de leg.2.& dat rationem Hoſt.loc.cit. quia virtutes naturaliter homini debent ineſſe,maxime poſt baptiſmum,cap.2.de conſecr.diſt.4.ſi tamen aliquis fuerit infamatus,ſtrictiori examine,ſeu per teſtes in ſcrutinio ſecreto ſuam innocentiam probare,& purgare tenetur antequam ordinetur.

Doctrina etiam quæ eſt quid extrinſecum,& accidẽtale homini, ineſſe alicui non præſumitur,vt ſupra diximus,nemini enim doctrina ineſſe creditur niſi labore quæratur. Vnde non per teſtes, & famam,ſed actuali examine probari debet,ita quod neque Regulares excuſantur quominus examinari de doctrina poſſint.Conc.idem,loco.cit.cap.12.quo ad mores vero,& vitam,teſtimonium ſuperiorũ illis ſufficeret.

Tertius examinis modus,ſeruatur ipſo die ordinationis dum Archidiaconus clara,& intelligibili voce monet aſtantem populum, vt ſi quis contra ordinandorum aliquem ſciens,quod illum ab ordinibus impediret,ibidem proponat.Et ibidem Epiſcopus interrogat Archidiaconum, nũ ſciat ordinandos eſſe dignos,ipſe vero reſpondet,& ſcio,& teſtificor, quãtum humana fragilitas noſſe ſinit ipſos eſſe dignos,cap.vn.de ſcrut.in ord. In qua reſponſione non peccat licet ipſe non examinauerit,dũmodo ab alijs examinatorib. deputatis ſciat fuiſſe approbatos,& dũmodo contra conſcientiã nõ loquatur.Si vero ſciret aliquod impedimentũ illud deberet Epiſcopo vel ſecreto nũciare,dummodo malitioſe nihil faciat.Hoſt.lo.cit.nu. 5.

50 Vltra prędicta requiritur circa ordinum collationem vt in miſſa conferantur. Maiores videlicet;nam minores poſſunt etiam abſque miſſa conferri etiam à non ieiuno.Ang.verb.ordo.4.num. 5. & ordo.7.per totum.Viuald.de Sac.Ord.diſt.18.num.14.Arm.verb.ordo.num.9.Maiores vero non niſi in miſſa conferuntur,cap.quod ſicut,de elect.de neceſſitate videlicet præcepti,non de neceſſitate Sacramenti,c.quod ſicut.iuñ.gl.verb.diuidatur,de elect. ibique Abb. Arm.cit.verb.ordo.num.9.

Requiritur item,vt graduatim ordines conferantur incipiendo,à prima tonſura per ordinem.cap.ſi officia.59.diſt.& accipiens ſuperiorem ordinem omiſſo inferiori,remaneret ſuſpenſus ab eius exercitio.cap.vn.de cler.per ſaltum prom.Vict.de ſacr. Ord.nume.232. Hoſtien.cit.ibid.numer.2.Non tamen teneretur ad aliud,niſi ad ſuſcipiẽdum Ordinem quem omiſit,& eo ſuſcepto licitè miniſtraret. Seruatis etiam temporũ interſtitijs conferendi ſunt ordines videlicet vno anno elapſo poſt ſuſceptionẽ vltimi minoris ad ſubdiaconatũ,iterũ ad Diaconatũ poſt annũ,& poſt aliũ ad pesbyt atũ. Conc. idem

idem.loc.cit.cap.11.& 13.& 14.Poſſet tamen Epiſcopus diſpenſare ſuper huiuſmodi interſtitijs temporum vt patet ex tex.Conc.cit. cum ad ipſum etiam,quoad Regulares promouẽdos, non ad ipſorum ſuperiores itidem Regulares ſuper huiuſmodi interſtitijs diſpẽſare pertineat.prout fuiſſe declaratum à Sac. Cõg. Cõc.refert Quar. ver.ordo.cit.his verbis.

Cong.Conc.cenſuit ſuperiores Regulares non poſſe diſpenſare ſuper interſtitijs.Regularium Ordinandorum,ſed id pertinere ad Epiſcopum Ordinantem,qui tamen,quo ad cauſam diſpenſationis, iudicium formare debet ex atteſtatione ſuperiorum Regularium.

P. Aemilius Card.S.Marcelli.

Eadem interſtitia remittere poſſe Capitulum ſede vacante ſeu eius Vicarium,in caſibus in quib. poſſet dare licentiã ordinandi teſtatur declaratum fuiſſe à S. Congr. Conc. Quar.ver. Capitulum. Quæro.10.

Nullam etiam incurrit pœnam Ordinans vel Ordinatus non expectatis interſtitijs licet peccet.Nau.conſi.4.& 6.de temp.ord.Zer. loc.cit.ad 5.

Huc ſpectat quod duo ſacri ordines eodem die dari non poſſunt cit.cap.13.Conc.Trid.cap.litteras,de temp.ord.minores tamẽ plures,vel & omnes eodem die licitè conferuntur,c.cum.H.lator.de eo qui furtiuè.Imo & ſubdiaconatum ſimul cum minoribus eodẽ die dare non prohibetur,vbi nimirum eſt co ſuetudo.Nau.cit.cap.25. num.71.Eman.Sa.in Aphoriſ.confeſ.de Sacram.Ord.nec Conc.citatum aduerſatur,cum prohibeat tantum,duos ſacros conferri.

Requiritur præterea circa ordinationem, vt Ordinãs habeat intentionem conferendi ordinem,ſicut & in collatione omnium aliorum Sacramentorum eadem intentio requiritur.Innoc.in cap.2.de Baptiſ.Imo Conc.Trid.cit.ſeſſ.7.can.11.anathemate damnat ſentiẽtes intentionem vel ſaltem,faciendi quod facit Eccleſia,non requiri in Sacramentorum collatione.

In Ordinato tamen non requiritur intentio quo ad characteris impreſſionem,dummodo non opponatur obex contrariæ voluntatis,vt quod omnino repugnet,S.Th.par.3.quæſt.19.ar.2.Vict.de ſacram.Ord.num.237.text. cap. maiores,de Bapt.in fine, & Doctor. communiter,ad quod facit quod alias diximus de puero, & inuito ordinando.

Requi-

Requiritur item, vt ordinãdi habeant indumenta neceſſaria. Sub diaconus quidem manipulum, Diaconus ſtolam, præsbyter ambiatur ſtola vtroque humero, & caſſulam habeat. c. præsbyter. c. Eccleſiaſtica, 23. diſt. Ang. ver. ordo. 7. nu. 7.

51 Requiritur, & traditio inſtrumentorum Ordinatis, prout cuique ordini aſſignata ſunt, & tradita inſtrumēta tangi debent, manu vel digito, ſi tamē nō tangantur, nihil obeſſe, nec eſſe ſupplendū, docet Arm. verb. ordo. num. 4. Victor. loc. cit. num. 230. Securius tamen eſſe vt tangantur vult Viuald. loc. cit. nu. 22. cum nimirum multi graues Doctores contactum eſſe de ſubſtantia huius ſacramenti, teneant.

Et quidem Præsbytero traditur panis cum patena, & calix cum vino, manuſque ipſius vnguntur oleo ſancto, cap. præterea. iun. gloſ. 23. diſt. cit. c. generaliter. §. vtriſque. 16. qu. 1. manus etiam ſuper ipſum imponit ordinator, & præsbyteri aſtantes. ca. præsbyter. cit. 23. diſt. cap. vlt. de Sacr. non iter. vel ſufficit, quod non omnes aſtantes, ſed duo tantum manus imponant. Hoſt. ibid. nu. 10.

Diacono Orarium ſuper ſiniſtrum humerum imponitur, Euangeliorum liber traditur, manuſque ſuper ipſum imponit ſolus epiſcopus, c. Diaconus, diſt. cit.

Subdiacono traditur calix cum patena vacuus ab Epiſcopo, Archidiaconus vero tradit ipſi vrceolos cum vino, & aqua, manile cū manutergio. c. ſubdiaconus. ibi.

Acolytho traditur candelabrum, cum cereo, & vrceoli vacui. ca. Acolytus, ibid.

Exorciſtæ liber exorciſmorum, c. exorciſta, ibi. Lectori codex Diuinarum Lectionum, cap. lector. ibid. Oſtiario claues Eccleſię. cap. oſtiarius. ibid.

Traditio autem huiuſmodi inſtrumentorum de neceſſitate fieri debet per ipſummet Epiſcopum in collatione maiorum ordinum, cap. quorundam, diſt. cit. In minoribus vero ordinibus ſufficit ſi tradantur per Archidiaconum Epiſcopo traditionis verba proferente. c. acolytus. cit. Nau. conſ. 3. de ſacr. non iteran. Sylu. ver. ordo. 2. q. 5. Arm. eod. num. 12. Viuald. loc. cit. nu. 14.

Circa ordinationem, in omnibus etiam ſeruandæ ſunt Ceremoniæ, & ritus Pontificalis Romani, nihilque omittēdum, quod ibi ordinatur. Ang. cit. verb. ordo. 7. num. 4.

Et tantò magis ſi verum eſt quod tenet Arm. lo. cit. num. 10. Omnia quæ ſunt in Paſtorali eſſe de ſubſtantia, niſi oppoſitum in iure ſit expreſſum. Et licet aliqui dicant illa ſola eſſe de ſubſtantia quorum

vſu imprimitur character, tamen in tanta diuerſitate opinionum ſecurior eſt via tenenda, & cum quid dubitatur eſſe de ſubſtantia, quod tutius, præſumendum eſt, & ſubſtantiale iudicandum Ang. loc. cita. Hoſt. de ſacr. vnct. num. 7. In dubio enim ſemper præſumitur, quod ſalutarius eſt animæ. Vnde in dubio præſumitur, quis non eſſe baptizatus, cap. paruulos, de conſec. diſt. 4. & præſumitur quis non eſſe ordinatus, cap. præsbiter. 68. diſt. & in dubio præſumitur quis excommunicatus. c. cum deſideres. §. ſecundæ. de ſent. excom. Hoſt. de ſcru. in ord. num. 5.

Quod ſi omittatur aliquid neceſſarium, cautè ſupplendũ eſt alio tempore celebrandæ ordinationis, cap. 1. & vlt. de ſac. non iter. ibique Innoc. ſi tamen omittatur leuè aliquid, vt ſi nõ tetigit calicem, candelabrum, non pulſauerit campanam, tolerari poteſt nec oberit omittenti. Hoſt. in cit. ſum. de ſacr. vnct. num. 7. & de Sacr. non iter. numero 10.

Qui ſint effectus Ordinationis.

52 Character imprimitur in anima per ordinis ſuſceptionem.
53 Ordinatus ad ſacros ordines tenetur voto caſtitatis.
54 Ordines ſuſcepti quomodo probari poſſint.
55 Ordinator, quid recipere poſſit ab ordinato.

52 PRimus & principalis ex ordinatione reſultat effectus, quia nimirum per illam imprimitur character in anima, & datur poteſtas exercendi officium ordinis ſuſcepti, Conc. cit. ſeſſ. 23. de ſacr. ord. cap. 4. & can. 4. Vict. loc. cit. num. 232. Ang. ver. ord. 1. num. 2. Arm. ibid. num. 5. Eſt autem character ſpiritualis qualitas animæ, ſignans gratiam gratum facientem, & ad gratiam diſponentem, aſſimilantem, & diſtinguentem, S. Bonau. in 4. diſt. 6. quæſt. 1. & 2. Ange. cita. ver. character, num. 1.

Imprimitur autem character in ſingulis ordinibus, ita tamen vt omnes ſimul faciant vnum ſacramentum, quæ eſt communior Doctorum ſententia, eamq; tenet S. Th. in 4. diſt. 24. quæſt. 2. S. Bonau. ibi. Turrecrem. in cap. epiſcopi, 23. diſt.

53 Secundus effectus ordinationis eſt, quod ordinatus ad ordines ſacros, obligatur ad ſeruandam caſtitatem, cap. de his, 28. diſt. cap. omnium, 32. diſt. Conc. Trid. loc. cit. cap. 13. de ref. Obligatur etiã ad recitandum horas Canonicas. Sot. de iuſt. & iure lib. 9. quæſt. 7. art. 2.

art.2.Nau.in tract.de orat. & in man.cap.25.num.97.Ad minores tamen ordinati non obligantur neque ad continentiam, neque ad recitandum officium, niſi ordinatori præcipienti, vt ſolet præcipere recitationem ſeptem pſalmorum pœnitentialium, cõſentiant ſeu promittẽnt ſe recitaturos. Nau.loc.cit. num.108.

Tertius effectus ordinationis eſt, quia per eam ordinati tranſeũt ad iuriſdictionem fori eccleſiaſtici, & gaudent priuilegijs Cleri. Ad primam tonſuram tamen, & ad quatuor minores ordinati, non aliter gaudent huiuſmodi priuilegijs, niſi habitum, & tonſuram deferant, vel obtineant beneficium eccleſiaſticum, ſeu morentur in ſeminario Clericorum tanquam in via ad ſuperiores ordines, Conc. loc.cit.cap.6.

Effectus item ordinationis eſt, quia ordinati efficiuntur nobiles, clericatus enim ordo nobilitat. Abb. Ioan. Andr. in cap. eo libentius, de ſer. non ord. Tiraq. de nob. cap.9. Genuen. in prax. cap.91.

Ordinationem ad extremum cõſequitur, quod ordinato dari debent litteræ teſtimoniales ordinationis ſuæ, ab epiſcopo ordinãte,
54 cap.1. de cler. pereg. ibique Inn. & ſine litteris nõ crederetur ipſi, cap. primatus, cap. nullum, 71. diſt. cap. legum, 2. quæſt. 1.

Nec ſufficeret habere litteras ſacerdotij, ſed omnium ordinum haberi debent, poſſet enim præſumi fuiſſe per ſaltum promotus. Hoſt. in ſum. loc. cit. de cler. peregr. num.4. Rebuff. de litt. tonſ. nume.28. *Si* tamen deperderentur litteræ, poſſet probari ordinatio per teſtes, per publicam vocem, vel famam, vel per iuramentum cõ currentibus famæ adminiculis, ea enim in quibus non agitur de præiudicio tertij, iuramento probari poſſunt. Nau. de præſumpt. conſ. 4. & de ſucceſſ. ab inteſt. Cõſ.5. Boer. deciſ.171. nu.23. Couar. prac. quęſ. cap.33. num.3. Zerol. ver. Bullæ ad 3. Vel ſi quis eſſet bonæ famæ, & longo tempore in ordine miniſtrauerit, licet non haberet litteras, præſumeretur ordinatus, Innoc. in cap. innotuit, de cler. per ſalt. prom. Felin. in cap. ſuper his, num.18. de accuſ. poſſet tamen probari in contrarium, ſed opponenti incumberet onus probandi, Felin. loc. cit.

Non poteſt autem ordinator accipere ab ordinato aliquam mer
55 cedem, munera, ne quidem forfices, mappas, pectines, vel ſimilia, ſed tantum cereum, vt declaratum fuiſſe à S. Congr. Conc. teſtatur. Genuen. cit. cap.85. num.8.

Ne quidem pro litteris teſtimonialibus, vel dimiſſorialibus. Conc. cit. ſeſſ.20. cap.1. de ref. Notarius tamen Epiſcopi, ſi non habet ſalarium pro exercitio ſui officij aſſignatum, quartam partem

H 2 aurei

Digitized by Google

aurei, & non amplius pro ſcriptura litterarum huiuſmodi recipere poteſt. Nau. in Man. cap. 23. num. 102.

Et quoniam ſuperius enumerauimus quoſdam caſus in quibus prohibentur aliqui ordinari, videndum nunc eſt paucis an iſti ſaltē diſpenſatiuè ordinari poſſint, & in quibus caſibus licitum ſit epiſcopo diſpenſare.

In quibus caſibus diſpenſare poſſit Epiſcopus cum inhabilibus ad Ordines.

SVMMARIVM.

56 *Diſpenſandi facultas à Conc. cap. 6. ſeſſ. 24. conceſſa, quæ requiſita habere debet.*
57 *Homicidium non voluntarium relinquitur in terminis iuris communis.*
58 *Diſpenſandi facultas de iure epiſcopis in quibus conceſſa.*
59 *Simoniacus quomodo diſpenſandus.*
60 *Bigamus diſpenſari non poteſt.*
1 *Ordinans habentem impedimentum, ſciens, ipſo facto diſpenſat epiſcopus.*

IN primis itaque diſpenſare poteſt quaſuis irregularitates, & impedimenta ex conceſſione Conc. Trid. cit. ſeſſ. 24. cap. 6. de ref. concurrentibus tribus requiſitis. Quorum primum eſt, vt irregularitas proueniat ex delicto, vnde ſi non proueniret ex delicto, vt eſt il-
56 legitimitas, bigamia, corporis defectus, diſpenſari non poſſet hac facultate à Conc. conceſſa. Quinimo non ſufficere, quod impedimentum proueniat ex delicto veniali ad hoc, vt hac facultate diſpenſari poſſit, tenet Nauar. cita. capit. 27. numer. 252. qui, & homicidium iuſtum ex defectu perfectæ lenitatis proueniens, vult non poſſe dici ex delicto, conſ. 39. de homicid. idemque tenet Henriq. de irreg. cap. 19.

Secūdo requiritur, vt hoc delictū ſit occultū. Et occltū hic accipitur, (ſaluo tamen vero ſenſu Concilij cui nullam gloſam apponere intendo interpretationem ipſius, S. Eccleſiæ relinquens) non pro omnino occulto, ſed prout æquiualet penè occulto, & prout opponitur notorio, & manifeſto, vel publico, ita quod ſciatur ab aliquibus etiam à pluribus, dummodo non à maiori parte viciniæ, & tergiuerſatione celari poſſit. Nau. loc. cit. num. 255. Henriq. vbi ſup. cap. 20. num. 40. Viuald. de irreg. num. 325. Zecchus de caſu reſer. caſu vlt.

Et

Et quidem attendenda eſt radix delicti,quod ſit occulta. Vnde ſi ex communicatus occultè,publicè celebret,licet celebratio ſit notoria, irregularitas tamen dicetur occulta,propter occultam excommunicationem ex qua ipſa deſcendit;vel ſi excommunicatus in vna Diœceſi,celebret in alia Diæceſi vbi non eſt infamatus,& excommunicatio ignoratur,irregularitas cenſebitur occulta.Nauarr.loco.citato. & de cler.non ord.min.conſil.2. Genuen. in prax.c.67.nu.4.

Tertio requiritur vt hoc delictum non ſit deductum ad forum contentioſum.cenſetur autem deductum ad forum contentioſum, poſtquam reus pro illo fuerit citatus,à citatione enim iudicium inchoatur,nec ſufficeret ſi ſolum capiat informationē Curiæ. Genuen. cit.c.67.num.5.Neque dicetur deductum ad forum contentioſum, ſi tantum ſocius criminis fuerit tractus ad iudicium. Nauar. de re iud.conſil.2.Neque dicetur deductum ad forum contentioſum ad effectum vt non poſſit abſolui virtute dicti c.6.ſi reus fuerit in iudicio abſolutus,licet abſoluatur ex falſis probationibus.id. Nau. loc. cit.Neque illud de quo quis accuſatus,non fuit abſolutus nec condemnatus, ſed cōpoſuit cum parte vel cum curia ſi ſit delictum trāſigibile.tale enim delictum adhuc diſpenſari poterit facultate prædicta.Genuen.loc.cit.nu.6.

Excipitur autem ab hac facultate,à Conc.conceſſa,homicidium voluntarium illicitum, & iniuſtum, & non poteſt diſpenſari.Conc. loc.cit.& ſeſſ.14.cap.7.de ref.niſi forte ad retinendum ſimplex beneficium ne egeat,non tamen ad exercitium ordinis ſuſcepti. Nau. de homicid.conſil.45.num.1.Couarr.in Clem.vn.de homic. p.2.§. 3.num.5.Zecch.cit.caſu.1.num.34.Staph.de litt. grat. tit. de mod. priu.num.11.& communiter Doctores in cap. 2. de cler. pug. imo quocunque caſu quoad beneficium diſpenſare poſſe Epiſcopum tenet Innoc. in cap. 2. de cler. non ord.miniſtr. Similiter abortus fætus animati conſtitutione Six. V. ſup. relata prohibetur diſpenſari hac facultate Conc.vt patet ex textu ipſius conſt.

In homicidio autem commiſſo in defenſione vitæ propriæ licet excedatur moderamen inculpatæ tutelæ, in defenſione vitæ paren-
57 tum, propinquorum, vel bonorum ſuorum, & alio quocumque quod à legibus non punitur,vel non omnimodè voluntarium dicitur,ſiquidem fuerit occultum, facultate prædicta à Conc.conceſſa diſpenſari poteſt.Si vero non fuerit occultum, remanebit in terminis iuris communis, ita vt diſpenſari poſſit ad ordines minores, & ad ſimplex beneficium.Hoſt.in ſum.de homi.§.vlt.Fel.ibi.in cap.ad audientiam,num.4.Nau.cit.cap.27.num.218.& nu.240.

De-

Digitized by Google

Deformatio quoque ſeu mutilatio membri, licet æqualiter cenſeatur inducere irregularitatem, ſicut & homicidium, cap.1.de cler. pug.in duel.non tamen continetur prohibitione Concilij diſpenſandi homicidium, ſed ſi fuerit occulta, diſpenſari poterit facultate prædicta, cap.6.Genuen.loc.cit.num.9.quod etiam fuiſſe reſponſum à S. Cong. Conc. teſtatur ibi. ſi vero fuerit publica, remanebit in terminis iuris communis, ita vt diſpenſari poſſit ad minores ordines, & ſimplex beneficium, vt diximus de homicidio non voluntario. Inſuper homicidium in defenſione vitæ propriæ ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ commiſſum, & mere caſuale, non continetur dicta prohibitione diſpenſandi, cum nec aliqua per illud irregularitas incurratur, nec indiget diſpenſatione, cap.lator, cap.ex litteris, de homic.Innoc.in cap.ad audientiam, ibi.& Clem.vn.eod. tit.Couar.ibi.ſup.cit.

Eiuſdem Conc.ſeſſ.23.cap.14.de ref. conceſſione, diſpenſare poteſt epiſcopus cum clerico per ſaltum promoto ſi in ordine non miniſtrauerit, & etiam ſi miniſtrauerit, ſed hoc fecerit ignoranter, diſpenſari adhuc poſſe tenet.Nau.loc.cit.num.242.

Cum eo etiam, qui plures ordines ſacros vno die ſuſcepit, quoad
58 vſum ſuſceptorum diſpenſari poſſe docet Innoc.in cap.dilectus, de temq.ord.niſi ipſemet epiſcopus circa hoc deliquerit.

Item & cum eo, qui miniſtrat in ordine quem non habet, c.2.de cler.non ord.min.iun.glo.ver.miſericordiam, Hoſt.in ſum.ibi.nu. 3.Innoc.loc.cit.

Et cum eo, qui furtiuè ordines ſuſcepit ſeruata diſtinctione, cap. 1.de eo qui furtiuè. ſi nimirum ante inchoatam ordinationem non prohibuerit epiſcopus ſub excommunicationis pœna accedere ad ordinationem non approbatos.

Abſque dimiſſorijs à nō ſuo Diæceſano, vel extra tempora à iure ſtatuta ordinatus, per epiſcopum quoque diſpenſari poteſt, cap.cōſultationi.iun.glo.ver.poterit.de temp.ord.Nau.eod.titu.conſ.38. nec Bulla Pij II. diſpenſationem in talibus Papæ reſeruat vt vidimus.

Præterea cum ordinato ab epiſcopo Schiſmatico, Hæretico, excommunicato, cuius denunciationem ignorauit, diſpenſat epiſcopus.Nau.loc.cit.in man.num.241.

Et cum violante interdictum exercendo actum aliquem ſacro alicui ordini deputatum, quoad vſum ſuſceptorum licitè diſpenſat, non tamen ad ſuſcipiendum maiores ordines. Nauar. loc. cit. nume.243.

Cum

Cum ordinato excommunicato excommunicatione maiori, ſuſpenſo, interdicto, ſi in ordine miniſtrauit, ſolus Papa diſpenſat. Ipſam vero excommunicationem, ſuſpenſionem, interdictum, tum demum abſoluit Epiſcopus, ſi non fuerit ſuperiori reſeruata. Nau. loc. citat. num. 244.

59 Cum Simoniaco quocunque qui non fuerit Simoniacus in ordine vel beneficio, diſpenſare poteſt ſemper Epiſcopus cũ nullibi prohibeatur. Hoſt. in ſum. cit. de Simon. num. 16.

Cum Simoniaco autem in ordine ſcienter, etiam occulto diſpenſare non poteſt, ſtante prohibitione Six. V. quam licet Clemẽs. VIII. reduxerit ad terminos iuris communis, illam tamen quo ad caſum hunc Simoniæ in ſuo robore reſeruauit, vt patet ex Contextu ipſius Bullæ quam hic vtilitati communi exponendam putauimus, vt ſequitur.

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ROmanũ Põtificem decet ea quæ ob iuſtas cauſas interdũ ſtatuta ſunt, cum ipſa rerum experientia ſuadet, moderari, & immutare prout in Domino ſalubriter conſpicit expedire. Alias ſanè emanarunt litteræ fel. rec. Sixti PP. V. prædeceſſoris noſtri contra clericos male promotos, ac in Epiſcopos in ordinum collatione peccantes, tenoris infraſcripti videlicet. SIXTVS. Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriã. Sanctum, & ſalutare Sacri Ordinis Sacramentum ab ipſo Domino, & ſaluatore noſtro Ieſu Chriſto inſtitutum, beatisque Apoſtolis, & eorum legittimis ſucceſſoribus ſingulari Diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam ſalutemque animarum ſanctè ac religioſe adminiſtrari decet, & infra.

Vt igitur Præſules Eccleſiarum intelligant ſi in re tam graui, & tanti momenti, culpa aut negligentia peccauerint, ſe non modo in tremendo Dei iudicio, verum in hoc quoque ſæculo Rom. Pontifici ſuæ villicationis rationem fore reddituros. Præſenti Conſtitutione perpetuo ſtatuimus, & ordinamus vt ſi in poſterum Antiſtes aliquis Epiſcopali, Archiepiſcopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgens, aut Abbas ad primam tonſuram minoreſque ordines ſuis ſubditis conferendos à ſede Apoſtolica auctoritatem habens, quemcunque ſæcularem vel cuiuſuis ordinis aut militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, ſeu alias inhabilem vel irregularem exiſtentem, vel extra tẽpora à iure ſtatuta, vel abſque veris dimiſſorijs ſui Ordinarij litteris, aut per ſaltum vel furtiuè, aut quod ſæculares ſine titulo ſufficiẽtis beneficij vel patrimonij, aut ante ætatem

tem per ſacri generalis Trid. Cōcilij decreta primæ tonſuræ aut cuique ordini præſcriptam, aut nō ſeruatis temporum interſtitijs, ita vt aliquis vnico die, ſeu continuatis diebus ad plures ordines ſacros, vel poſt vnum ordinem ſuſceptum ſine cauſa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Trid. præfixum elabatur, ad alium ordinem promoueatur ſine diſpenſatione aut indulto Apoſtolico, Clericali charactere non legitimè inſignuerit aut ad ordines minores vel ſacros vt præfertur vel alias malè promouerit, ſiue id ſcienter, ſiue ignoranter fecerit, niſi debita diligentia adhibita iuſtus error, & probabilis facti ignorantia eum excuſet, vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcunque ordinum, atque adeo ipſius tōſuræ, & ab exequutione omnium munerum Pontificalium eo ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat, alijſque grauioribus pænis noſtro, & pro tempore exiſtentis Rom. Pont. arbitrio puniatur.

Quod ſi ſpreta huiuſmodi ſuſpenſione, & interdicto in præmiſſis ſe temere ingeſſerit, etiā à regimine, & adminiſtratione ſuę Eccleſiæ ſeu Monaſterij, & à perceptione fructuum menſæ eiuſdem ac quorumcunque beneficiorum per eum in titulum vel cōmendam ſeu alias obtentorum, ſuſpēſionem eo ipſo incurrat, eiuſque interdicti aut ſuſpēſionis relaxationem, aut pœnarum remiſſionem ab alio quam à Rom. Pont. pro tempore exiſtente nequeat obtinere.

Et nihilominus Fel. rec. Pij 2. & aliorum Rom. Pont. noſtrorum prædeceſſorum, qui per ſuas conſtitutiones, aut in Cancellaria Apoſtolica publicatas regulas, contra huiuſmodi Clericos malè promotos diuerſas pœnas inflixerunt, veſtigijs inhærentes, eoſdem clericos poſthac male promotos, ab executione, miniſterio, & exercitio ordinū ſuſceptorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores, perpetuo ſuſpēſos declaramus; & ſi in eis miniſtrare præſumpſerint, illos ſic irregulares effectos, omnibus, & quibuſcunque per eos in titulum commendam, aut alias obtentis dignitatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura quomodocūque qualificatis, ſæcularibus vel cuiuſuis ordinis aut militiæ regularibus; ac etiam, ſi ipſi clerici regulares fuerint, actiua, & paſſiua voce ipſo facto priuamus, & ijs priuatos atque ad illa & alia ſimilia vel diſſimilia in poſterum obtinenda in perpetuum inhabiles, & incapaces eſſe decernimus, & declaramus, dignitatum, officiorum, & beneficiorum huiuſmodi ſic pro tempore vacantium diſpoſitionem nobis, & Apoſtolicæ ſedi perpetuo reſeruantes.

Vt autem homines qui nimia indulgentia, & ſpe impunitatis, ac veniæ facilitate hactenus fuerunt ad huiuſmodi facinora procliuiores, ea ſublata & præcluſa ab his abſtineant, & caueant in futurum; tam abſoluendi quā diſpenſandi facultatem in caſibus ſuperius expreſſis, etiam in foro conſciē-

tiæ, nobis, & ſucceſſoribus noſtris duntaxat, auctoritate, & tenore præmiſſis perpetuo reſeruamus. Inhibentes ne à quoquam ſæculari vel cuiuſuis ordinis regulari præsbytero vel Prælato quauis auctoritate fungente, nec per quęcunque Iubilea, & indulgentias, etiam pleniſſimas, & extraordinarias per noſtros prædeceſſores aut noſmetipſos vel ſucceſſores noſtros anno Iubilæi aut alio quouis tempore, & Cruciatæ ſanctæ, vel quocunq; alio titulo, modo, & forma, motu proprio, & Conſiſtorialiter, ſeu ad quorumcunque Principum Regum aut Imperatoris inſtantiam, eorumque contemplatione, & intuitu, cum quibuſuis ampliſſimis in genere vel in ſpecie derogatorijs clauſulis conceſſa, vel in poſterum cōcedenda, nec vigore aut prætextu facultatum aut priuilegiorum mare magnum, aut alias quomodolibet nuncupatorum quibuſuis ordinibus, Cōgregationibus, aut perſonis Regularibus, aut Epiſcopis per decreta Conc. Trid. aut officio ſacræ Pænitentiarię Apoſtolicæ, vel minoribus, aut etiam maiori Pænitentiarijs noſtris & Rom. Pont. pro tempore exiſtentis, vel alias quomodolibet pro tempore conceſſorum, perſonæ ſic vt præfertur delinquentes, tam ſcilicet Antiſtites, ſeu Abbates promouētes, quā clerici malè inſigniti ſeu ordinati, à reatib. & exceſſibus præfatis abſolui, præterquam in mortis articulo poſſint aut debeant, nec cum ijs ſuper irregularitate propter præmiſſa contracta etiamſi crimen pœnitus occultum fuerit quouis modo valeat diſpenſari.

Verum enimuero, quia grauioribus morbis fortiora ſunt adhibenda, remedia, & iuxta perſonarum, locorum ac temporum qualitates, leges ſunt immutandæ, pœnæque aggrauandæ, & emolliendæ, cum huiuſmodi peccatum Sathana ſuggerēte, hominumque fragilitate aſſentiente, videatur iam ad culmen vitiorum aſcendiſſe, & in præcipiti eſſe. Ideo vt homines ſaltem pęnæ timore, & proprij honoris confuſione à peccato deterreantur, nouum huic veneno antidotum cogimur præparare. Ac propterea volumus, vt qui abſolutionem, & diſpenſationem huiuſmodi petent, ſemper quamuis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium ſacræ Pænitentiariæ, ſed à nobis, & pro tempore exiſtente Rom. Pont. in vtroque foro abſolutionem petere teneantur, alioquin ipſæ conceſſiones, & abſolutiones, etiam cum clauſula, quod præſentis conſtitutionis tenor, & alia prædicta habeantur pro expreſſis, prorſus nullæ irritæ, & inualidæ exiſtant, ac nemini penitus ſuffragentur.

Cæterum ſi quis Antiſtes, vel Abbas ſeruatis quidem cunctis præmiſſis & cæteris omnibus, quæ in ipſius tonſuræ, & ordinum collatione obſeruari debent, perſonas habiles & idoneas, ſed tamen recepta ab ijs quibus tonſuram aut ordines conferet pecunia, precio, vel præmio, ſimoniacè in futurum inſignit erit, vel promouerit, volumus, vt præter alias cenſuras, & pœnas contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos à ſacris Canonibus,

nibus,& conſtitutionibus Apoſtolicis alias inflictas, & irrogatas, quibus nequaquã derogare intendimus, ẽt omnia, & ſingula ſupradicta in ſic promouentib. & promotis locũ habeant. Decernẽtes præſentes litteras ſub quibuſuis conceſſionibus, facultatibus, & gratijs, ẽt in caſibus quibuſcũque ſedi Apoſt. quomodolibet, etiam in Bulla Cænæ Domini reſeruatis, etiam ſub nomine Iubilæi plenarij, vel cruciatæ ſanctæ, abſoluendi facultatem quibuſuis perſonis generaliter, vel ſpecialiter tribuentibus, minimè comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe, & cenſeri, ſicque in præmiſſis vniuerſis, & ſingulis per quoſcumque Iudices, & Commiſſarios, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S.R.E. Cardinales ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Concilijs etiam generalibus editis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Vt autem præſentes litteræ omnibus innoteſcant, mãdamus illas ad valuas S. Ioan. Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, & in acie cãpi Floræ affigi, & publicari, & poſt quindecim dies, qui in Vrbe ſunt, qui vero extra eam, & citra montes intra quatuor menſes, qui demum vltra montes erunt, intra octo menſes à die publicationis huiuſmodi computãdos perinde afficere, & arctare, ac ſi eorum cuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, ac earundem præſentium litterarum exemplis etiam impreſſis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ obſignatis eandem fidem in iudicio, & extra illud adhiberi, quæ ipſis præſentibus adhiberetur ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Domin. milleſimo quingenteſimo octuageſimo, octauo. Nonis Ianuar. Pont. noſtri anno quarto.

Nos animaduertentes in dictis litteris nihil fere quoad ea, quæ in ordinum collatione ſeruanda ſunt diſponi, vltra id quod in ſacris Canonibus & in Concilij Trid. decretis ac aliorũ Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus diſpoſitum fuit, ſed diuerſas pœnas, & cenſuras Eccleſiaſticas contra epiſcopos, & alios prælatos in ordinum collatione peccantes, & ſimiliter contra clericos tam ſæculares quam cuiuſuis ordinis, inſtituti, & militiæ regulares malè promotos conſtitui, abſolutionemque, & diſpenſationem ſedi Apoſt. reſeruari, & alias ſicut in præfatis litteris continetur, conſiderantesque tam promouentes, quam eos qui ad dictos ordines promouentur, ſæpe cenſuris & pœnis huiuſmodi ob illarum multiplicitatem in eorum perniciem animarum, varijs modis illaqueari, nonnullos ex prælatis, & epiſcopis in conferendis huiuſmodi ordinibus

nimis

nimis ſcrupuloſè procedere, multoſque metu pœnarum, & cenſurarum præfatarum ab ordinum collatione prorſus deterreri, adeo, vt Clericorum & ſacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus ſit, omnium in præmiſſis ſecuritati ac animarum ſaluti paterna charitate proſpicere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſupradictas litteras ad terminos Sacr. Canonum, ac conſtitutionis recor. mem. Pij Papæ II. etiam prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: Cum ex ſacrorum ordinum, ſub dat. videlicet 15. Kal. Decem. Pont. ſui anno 4. cuius tenorem præſentibus pro expreſſo haberi volumus, & ad diſpoſitionem decretorum ſacri Concilij Trid. reſtringimus, & reducimus, necnō cenſuras, & pœnas in eiſdem Sixti literis contra quoſcumque præterquā contra Simoniacè ordinantes & ordinatos inflictas, quas volumus in ſuo robore permanere. (alijs etiam pœnis & cenſuris per eoſdem Canones ac conſtitutionem Pij II. Conciliumque Trid. iniunctis ſaluis, & firmis remanentibus) moderamus, & abolemus. Decernentes ſic, & non aliter per quoſcumque iudices, & commiſſarios quauis auctoritate fungentes, etiam eiuſdem Rom. Curiæ Cardinales, & cauſarum Palatij Apoſt. Auditores, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbique iudicari, & definiri debere, irritum quoque, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantib. &c. Dat. Rom. apud S. Petrum, Ann. Incarn. Dom. 1595. prid. Kalen. Mart. Pont. noſtri, ann. Quinto.

CVm Simoniaco demum in beneficio, ſi fuerit occultum, poteſt Epiſcopus diſpenſare, non tamen ad retinendum beneficium per ſimoniam huiuſmodi quæſitum, Nau. de ſim. conſ. 97. nu. 5. qui diſpenſari poſſe in caſu iſto tenet, etiamſi circa hoc deliquerit ipſemet epiſcopus, ibi. num. 12. manifeſta autem ſeu publica ſimonia per ſolum Papam diſpenſatur, niſi fuerit commiſſa ignoranter, tunc enim adhuc diſpenſari poſſet per epiſcopum, cap. de ſimoniacè, iun. glo. ver. remanere, & cap. nobis. cum glo. ver. diſpēſationem, de ſim. Nau. loc. cit.

Super defectu ætatis epiſcopus non diſpenſat, cap. vel non eſt cōpos. de temp. ord. & eſt cōmunis Doct. ſentētia, & licet Hoſt. in ſum. de ætat. & qual. quoad ætatem, indiſcretam tantum diſpenſationem prohibitam eſſe Epiſcopis velit, tamen propter nouam prohibitionem Pij II. ſupra relatā dubitari hodie non poteſt facultatē hanc non competere Epiſcopo, niſi ex poſt facto, vt videlicet poſſit abſol-

abſoluere à ſuſpenſione incurſa poſtquam ordinatus ante ætatem, peruenerit ad ætatem legitimam; quod dubio procul poteſt, cum eius abſolutio non ſit reſeruata Papæ, & declaratum fuiſſe à Sacr. Congreg. Conc. teſtatur Franc. Leo. in ſuo Theſau. capit. 23. numero 53.

Cum criminoſis vt cum adultero, & alijs diſpenſare poteſt Epiſcopus, cap. at ſi clerici. de Iudic. iun. gl. verb. diſpenſare. Et cum illo qui fecit duellum, niſi fuerit ſecutum homicidium vel membri mutilatio, cap. potro. de clet. pug. in duel. Innoc. in c. dilectus, de ſcrut. in ord.

60 In bigamia ſimilitudinaria diſpenſat quoque Epiſcopus Panor. in c. 1. qui cler. vel vouen.

In Bigamia autem vera vel interpretatiua, non diſpẽſat niſi Papa. c. vn. de Big. in 6. ibique Anchar. Franc. Et licet Nau. cit. c. 27. n. 197. velit poſſe diſpenſare Epiſcopum cum Bigamo ad vſum minorum ordinũ ſuſceptorum, communior tamen eſt ſententia, quod nullo caſu diſpenſare poſſit. Abb. cit. in c. 1. de Biga. Suarez de cenſuris. diſp. 49. ſect. 6. & ita reſponſum ſibi fuiſſe à S. Cong. Conc. in anno 1606. refert. Genuen. in prax. c. 113. in fine.

Item cum hæretico, Neophyto, diſpenſare non poteſt Epiſcopus, Nau. loc. cit. num. 205.

Neque ſuper defectu corporis, quo induc it irregularitatem iudicauerit ipſe Epiſcopus, cuius iudicio hoc eſt relictũ. Viuald. de irreg. num. 174. Innoc. in cap. 1. de corp. vitiat. Ad minores tamẽ ordines, & ſimplex beneficium diſpenſare poſſet cũ tali. Villadieg. de irreg. col. 39. Nau. loco. cit. nu. 205.

Cum illegitimis ſimiliter ad minores ordines tãtum, & ſimplex beneficium diſpenſat licitè Epiſcopus, c. 1. de filijs præsb. in 6. Ioa. And. ibid. Syl. verb. illegitimi. nu. 8.

Cum expoſitis vero ſi velimus eos præſumere pro illegitimis, ad omnes ordines diſpenſare poteſt Epiſcopus, cum talibus enim facilius diſpenſatur. Abb. in c. cum deputati, de Iudic. Couarr. in cle. vn. de Homic. p. 1. nu. 9.

Regulariter autem circa diſpenſationum materiam tenẽdum eſt, in omnibus irregularitatibus Epiſcopũ diſpenſare poſſe quoad minores ordines, & ſimplex beneficium, excepta bigamia, & homicidio voluntario. Doctores communiter in c. ad audientiam de homicid. Viuald. loc. cit. nu. 317.

Itẽ & ad maiores ordines in omnibus caſibus in quibus diſpẽſare à Iure expreſsè non prohibetur, cap. nuper. de ſent. excom. iun. glo. ver.

Ver.non retinuit,& alia.gl.ſing.in c.atſi.clerici.verb.diſpenſare.ibidemque Innoc.

Ad extremũ mente tenẽdum eſt dictum Hoſt. à quibusuis legib. & prohibitionibus ſemper exceptam intelligi neceſſitatem quæ legem non habet,& in omnibus neceſſitate Eccleſiæ vel vtilitate vrgente,maxime ex poſt facto,& vbi iuſta ignorantia excuſat.Epiſcopum diſpenſare poſſe,id.in ſum.de temp.Ord.num.34.& ib.de ęta.& qual.num.1.

61 Si autem.Epiſcopus ordinaret aliquem habentem impedimentum,in quo ipſe diſpenſare poſſit,& ſciret de impedimento,cenſeretur ipſo facto diſpenſare ordinando,licet aliquo actu id non expreſſerit.Hoſt.loc.cit.de ſcrut.in ord.num.6.Arm.verb.irreg. num.91. Syl.ibid.q.28.Gratis etiam,& ſine præmio aut mercede dãda eſt diſpẽſatio.Conc.Trid.ſeſſ.25.c.18.de ref.Nau.de Sym.conſil.7.

Caput Secundum:

De Benedictionibus Epiſcopi.

SVMMARIVM.

1 *Benedicere Regem vel Principem,ad quem ſpectat.*
2 *Benedictio Abbatum quid efficiat.*
3 *Abbatiſſæ quæ eliguntur ad tempus,benedici non debent.*
4 *Virgines Deodicatas benedicendi mos ſublatus.*
5 *Benedicere ſolemniter populum ſolius eſt Epiſcopi.*

AD officium Epiſcopi pertinet benedicere Reges, & Principes. Et quidem ſi plures ſint Epiſcopi in Regno ad quod Rex vngendus eſt,metropolitanus vngere debet.Hoſt.de Sacr. vnct. nu.8. Aliter,conſuetudo locorum ſeruanda eſt,& illius Eccleſiæ Epiſcopus vnget,quæ hoc longo vſu præſcripſit vel priuilegio obtinuit.c.1.& 2.25.q.2.

1 Vngitur autẽ Rex oleo cathecumenorũ in brachio dextro , inter iuncturam manus,& cubiti,& in humero,cap.vn.de ſacr.vnct.§.vnde.Ang.verb.oleum.Imponitur quoque capiti ipſius corona , & traditur ipſi ſceptrum in manu.& gladius : ſimiliter,& Regina vngitur in brachio dextro,& recipitur ab ipſis profeſſio fidei,aliæq;Ceremoniæ adhibentur videndæ in Pontificali Romano.

Benedictæ

2 Benedicit & Abbates Epiſcopus, ex qua benedictione conſequitur Abbas vt poſſit conferre minores Ordines, cap. quoniam. 69. diſtinct. c. cum contingat, de ætat. & qual. clem. attendentes, de Relig. dom. iun. gl. verb. benedici. Ang. verb. Abbas, num. 4.

Quamuis ſi Epiſcopus tertiò requiſitus benedicere ſine cauſa renuerit, poſſet ipſe Abbas non expectata benedictione officium ſuum adminiſtrare, & ordines conferre. ſed hoc in odium temeritatis Epiſcopi ſine cauſa denegantis benedictionem Papa concedit Abbatibus, non quod benedictio prædictum effectum non operetur. tex. c. 1. de ſupp. negl. prælat. iun. gl. ver. alia. Debet autem benedictio huiuſmodi dari illis diebus, quibus minores Ordines conferri poſſunt gl. in cit. cle. attendentes. Ang. ver. ordo. num. 6. & ſine aliquo examine. Innoc. in cap. 1. de ſuppl. negl. cit. niſi quod fidei profeſſionem emittere benedicẽdus obligatur. Ceremoniæ vidẽdæ in Pontificali.

3 Similiter, & Abbatiſſę benedicuntur. clem. cit. tamen propter fragilitatem ſexus non recipiunt aliam poteſtatem, niſi ſolam adminiſtrationis, officij, gl. loc. cit. Minores autem annis quadraginta vel ad minus triginta & quæ per octo vel ad minus per quinque annos ante profeſſe non fuerint, benedici in Abbatiſſas prohibentur, cap. iuuenculas, 20. q. 1. Conc. Trid. de Reg. c. 7. Et quæ ad tempus eligũtur benedici nõ debent. Nau. cõſ. 4. de Reg. in antiq. Vnde p totam Italiam his temporibus non ſolent benedici, cum non niſi ad triennium eligantur, ex ordinatione. Greg. XIII. de anno 1583. die 1. Ianu. relata in lib. priuil. mẽd. confec. fol. 243. ne videlicet cõtingat iterari benedictionem ſi vna ſæpius eligeretur, cum tñ non ſit iterabilis, glo. ver. benedici, Clem. cit. attendentes, Nau. de Reg. conſ. 4. extra Italiam autem vbi cõſuetudo eſt, omnino debet electa ſuſcipere benedictionem, & non ſuſcipiens infra annum à die electionis, & confirmationis ſuæ, ipſo facto priuaretur officio, clem. cit. Confect. in ſum. tit. 20. cap. 2.

Virgines quoque Deo dicatas benedicere obſeruatum fuit in eccleſia, & hæc benedictio ab epiſcopo dabatur, de qua. Hoſt. in ſum. de temp. ord. nu. 4. conſuetudo tamen hęc non amplius eſt in vſu, & eam leuandam eſſe ſi alicubi adhuc vigeret reſpondit Cong. Regularium Patriarchæ Venet. 5. Decem. 1595.

Benedicit inſuper epiſcopus populum benedictione ſolemni tam in eccleſia quam per vias illique ſoli debetur hęc prærogatiua, cap. miniſtrare 26. quæſt. 6. & hæc poteſtas eſt potius ordinis quam iuriſdictionis. Turrecrem. in cap. denique 21. diſtinct. num. 12. Et etiã extra Diœceſim priuatim celebrans hanc benedictionem dare poteſt.

teſt.Zer.par.1.ver.epiſcopus,num.35.Præsbyter autem ne quidem ſimplicem benedictionem epiſcopo præſente ſine ipſius aſſenſu dare poteſt. cap.cum ad celebrandas, iun.glo. de conſecr.diſtinct.1. cap.accedentibus, de exceſſ.priuil. Abbates tamen in eccleſijs ſuis dum celebrant ſolemnem benedictionem dare poſſunt, cap.Abbates de priuil.in 6.

Caput Tertium.

De Confirmatione.

SVMMARIVM.

1 *Confirmationis ſacram.miniſter eſt epiſcopus.*
2 *Confirmationis ſacram.quid ſit.*
3 *Confirmatio quomodo facienda.*
4 *Confirmandi,quæ requiſita habere debeant.*

FRontis chriſmationem ſeu confirmationem, vt vocatur, cap. vnico,§.per frontis,de ſacr.vnct.ad ſolum pertinere epiſcopum probat tex.cap.presbyteris,de conſecr.diſt.4.& cap.quanto.de conſuetud. Conc. Flor.in decreto Armenis tradito, §.ſecundum ſacramentum eſt, & eſt actus ordinis epiſcopalis, Arm. ver.confirmatio ſacram.num.3.Nau.in Man.cap.22.num.9. Conc.Trid.ſeſſ.7.de cōfirm.ſacram.Conon.3.Cōmitti tamen poſſet per Papam Abbati,vel etiam ſimplici ſacerdoti huius ſacramenti adminiſtratio, vt teſtatur.Inn.in cit.ca.quanto,de conſuetud.Victor de ſacr.confir.num. 50.Nauar.loc.cit.num.8. epiſcopus tamen hoc delegare nō poſſet niſi alteri epiſcopo,Innoc.lo.cit.dicitque ſic teneri communiter.

Eſt aūt confirmatio, Sacrā vnctionis chriſmatis cōſecrati, qua epiſcopus frontem Baptizati inungit ſub certa verborum forma. hanc diffinitionem, Nau.loc.cit.colligit ex S.Thoma, 3.par.quæſt. 72.Et eſt confirmatio vnum ex eccleſiæ ſacram.Conc.loc.cit.canō. 1.confertque gratiam ad fortiter vincendum aduerſa mūdi huius, cap.2.& cap.nouiſſimè, diſtinct.4. de conſecr. Et imprimit characterem indelebilem, vnde non poteſt iterari. Vict.loc.cit.num.45. Ang.ver.confirmatio,num.10.Arm.eod.num.3.

Confertur hoc ſacramentū omni tempore Arm.loc.cit. Ang.ibi. qui etiam ieiunium eſſe ſolum de conſilio in hoc ſacram.dicit, imo

& vſus

& vſus obtinuit, vt plerumque à non ieiunis conferatur, & ſuſcipiatur.

3 Vnguntur in fronte confirmandi chriſmate conſecrato. Et ſi oleo tantum vngeretur quis, ſupplẽdum eſſet cautè, & chriſmate iterum vngendum repetito ſolum, ſigno te. &c. non autem alijs orationib. cap. 1. de Sacr. non iter. ibique Innoc. Ang. loc. cit. nu. 8. ſi vero quis oleo non conſecrato vngeretur, nihil fieret, & totum eſſet iterandũ. Victor. loc. cit. num. 42.

In modum crucis debet fieri delinitio cum ſit in forma verborũ ſigno te ſigno crucis. &c. c. nunquid. diſt. 5. de conſecr.

Percutitur maxilla confirmati in ſignum, confirmatum forti, & inuicto animo debere ferre pericula imminentia propter fidem.

Cum pluuiali, mitra, ſtola, & baculo Paſtorali confirmandum eſſe reſpondit Cong. Epiſcop. Suffraganeo Brixonien. 19. Feb. 1585.

Et non niſi ſuos Diœceſanos confirmare debet Epiſcopus. Arm. loc. cit. num. 3.

4 In confirmandis etiam videnda ſunt requiſita. Primo vt ſint prius Baptizati, cum omnia ſacramenta præſupponant Baptiſmum, illiq; innitantur tanquam proprio fundamento. Victor. loc. cit. nume. 46. Confiteri etiam prius debent peccata ſua, vel ſaltem ſine mortali accedere confirmandi. Nau. loc. cit. quod Ang. loc. cit. de conſilio, non de neceſſitate eſſe dicit. Contritio tamen eſt omnino neceſſaria in adultis, & eſt de præcepto Eccleſiæ. Viuald. de confirm. nu. 40.

Siue autem quis ſit ſanus, ſiue infirmus confirmari poteſt: & ætas prefecta videtur expectanda, arg. tex. cap. vt ieiuni; iun. glo. diſt. 5. de conſecr. ſed Contrarium ſeruatur communiter. Ang. loc. cit. num. 3. Victor. vbi ſup. num. 49. tamen tutius eſſe expectare ſeptenniũ propter periculum reconfirmationis, docet id. Vict. loc. cit.

Patrinum habere debet confirmandus, qui patrinus contrahit affinitatẽ, æquè vt per ſuſceptionem ex Baptiſmo. Conc. Trid. cit. ſeſ. 24. de ref. matr. cap. 2. in fi.

Et patrinus debet eſſe confirmatus, cap. in baptiſmate, diſt. 4. de conſecr. nec contraheret affinitatem, ſi non eſſet ipſe confirmatus. Ang. loc. cit. num. 11. Debet etiam eſſe alius, quam ille qui fuit in Baptiſmo, niſi neceſſitas cogat. c. in cathechiſmo, diſt. cit. Monachus item vel Abbas compater fieri prohibetur, c. non licet. c. Monachi, ibid. & c. peruenit, 18. q. 2. c. placuit, 16. q. 1.

De

Digitized by Google

Caput Quartum.

De Conſecratione Oleorum.

SVMMARIVM.

1 *Olea ſancta quomodo conſecrantur.*
2 *Olea ſancta à ſolo Epiſcopo conſecranda.*

OLeum ſanctum ſub trina diuerſiate cõſecratur. Aliud quod vocatur chriſma ex oleo oliuarum,& balſamo, cuius mixturæ miſterium explicatur, cap. vn. de ſacr. vnct. Hoc vnguntur baptizati in vertice,& fronte, Eccleſiæ, altaria, calix, patena, fons Baptiſmalis, Epiſcopus dum conſecratur in capite, & in manibus, & confirmandi. Aliud dicitur oleum Cathecumenorum, ex oleo oliuarum ſolo, hoc vnguntur baptizati inter ſcapulas,& inpectore, Eccleſia, altare ante chriſmationem, ſacerdotis manus, Reges,& Principes in brachio, & humero. Tertium eſt Oleum infirmorum; quo vnguntur infirmi, ex primæua inſtitutione Eccleſiæ, de qua in Epiſtola. can. Iacob. Apoſt. Infirmatur quis ex vobis inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum vngentes eum oleo. &c.

Hæc itaque olea ſacra à ſolo Epiſcopo conſecrantur, cap. ſiquis,
2 cit. diſt. 4. de conſecr. Et ſingulis annis conſecrari debent, cap. omni tempore, loc. cit. & itidem ſingulis annis ad omnes Eccleſias Parochiales per Præsbiterum vel ſubdiaconum ſaltem, ſub ſigillo, & decenti cultu deferenda ſunt, vetera vero cremanda. Nec aliunde peti debent niſi à proprio Epiſcopo, cap. præsbiteri. 95. diſt.

Conſecranda ſunt ſolo die Cenæ Domini. cap. litteris, diſt in. 3. de conſecr. Et in miſſa, cap. te referente, de celeb. miſſ. vbi gl. verb. ſipontina. quærit vtrum miſſa ſit de ſubſtantia huius conſecrationis, ſed tenendum eſt miſſam eſſe de neceſſitate præcepti non de neceſſitate ſacramenti, vt de ordinibus diximus.

Salutationum,& aliarum Ceremoniarum, quæ in conſecratione oleorum adhibentur, reddit rationem Guil. Duran. in ſuo rationali Diuin. lib. 6. c. 74.

Caput Quintum

De conſecratione Eccleſiæ, Altaris, & paramentorum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Lapis primarius à quo ponendus.*
2 *Eccleſiam ædificans, eandem dotare tenetur.*
3 *Conſecrata ſemel Eccleſia, reconſecrari non debet.*
4 *Conſecratio Eccleſiæ quomodo probetur.*
5 *Reconciliatio Eccleſiæ in quibus caſibus facienda.*
6 *Cimiterium eodem iure cenſetur cum Eccleſia quoad conſecrationem, & reconciliationem.*
7 *Altaria quomodo conſecranda.*
8 *Altaris portatilis vſus.*
9 *Vaſa ſacra, & veſtes conſecrantur.*
10 *Abbates, & aliorum Regularium ſuperiores, paramenta Eccleſiaſtica benedicere poſſunt.*

1 Eccleſiæ ædificari non poſſunt ſine ſcitu, & aſſenſu loci Epiſcopi, et ipſe locum ædificationis aſſignat, crucem figit, lapidemque ponit primarium, cap. nemo Eccleſiam, diſt. 1. de conſecr. Greg. Toloſſ. in ſuis part. lib. 1. tit. 4. cap. 5. Hunc tamen actum, nempe poſitionem primarij lapidis, poteſt alteri ſubdelegare, vt notat. gl. loc. cit. verb. veniat.

Aedificandæ ſunt Eccleſiæ ſine præiudicio antiquarum, & ſi quãdo nouæ Parochiales erigendæ ſunt, fieri debet abſque diminutione iurium, & emolumentorũ antiquę Parochiæ: poteſt tamẽ Epiſcopus etiam de fructibus matricis Parochialis, nouam aliam parochialem fundare ſi exigat neceſſitas, nec adſit modus dotandi aliunde, ipſa quę matrix abundet fructibus. Conc. Trid. ſeſſ. 21. cap. 4. de ref. ſine præiudicio nimirum poſſidentis, vt declarauit Cong. Cõc. Epiſcopo Andrien. in anno. 1594.

2 Alioquin ædificans Eccleſiam, dotem ſufficientem, pro alendis miniſtris, ornamentis neceſſariis, & Iuribus Epiſcopalibus ſubeundis, aſſignare ipſi tenetur, vel Epiſcopus permittẽs ędificari ſine dote ad dotandũ de proprio obligaretur, c. cũ ſicut. iun. gl. de cõſec. eccl.

Anti-

Antiqua conſuetudine ſeruatum fuit vt verſus orientem Eccleſię ædificarentur, de qua conſuet. teſtatur Clemens in 2. li. Apoſt. conſt. cap. 61. & Durand. in ratio. cit. lib. 1. c. 4.

Aedificata autem Eccleſia conſecratur quocunque die ſiue feſto ſiue feriato, c. 2. de conſecr. Eccl. cit. idque ab ipſomet Epiſcopo, eſt enim actus ordini ipſius deputatus. Vnde ipſum Epiſcopus committere non poteſt ſimplici Sacerdoti, cap. aqua. loc. cit. Hoſt. ibid. num. 2.

3 Semel etiam cõſecrata iterum conſecrari non debet, c. Eccleſijs. diſt. 1. de cõſecr. præterquam in caſibus qui ſequuntur.

Primo ſi dubitetur an fuerit conſecrata, cap. Eccleſiæ. diſt. in. cit. Arm. verb. Conſecratio Eccl. num. 3. Creditur tamen dicto vnius teſtis, qui dicat fuiſſe conſecratam ſiue de viſu ſiue de auditu, vel ſi ap-
4 pareat aliqua nota in libris Eccleſiæ vel in pariete ſeu aliqua tabula marmorea, iudicatur fuiſſe conſecratam, huiuſmodi enim ſemiplenæ probationes ſufficiunt, vbicunque nemini generatur præiudiciũ. Innoc. in c. 1. de conſecr. Eccl. Arm. loc. cit. nu. 2. & gl. in c. nuper. ver bo. niſi iuratus. de teſtibus.

Secundo reconſecratur in caſu quo parietes fuerint combuſti deſtructi, ſeu diruti omnes, ſiue maior pars, cap. Eccleſijs. cit. ſi tamen ſolum tectum combuſtum ſit, vel etiam de parietibus, quid modicum, non reconſecratur, c. de fabrica. ibidem, cap. propoſuiſti, iun. gl. de conſecr. Eccl. quod totum pendere ex iudicio Epiſcopi docet Hoſt. loc. cit. nu. 5.

Tertio ſi fuerit ab hæretico conſecrata, cap. Eccleſias, cap. arrianorum, diſt. cit.

5 Reconciliatio autem quæ eſt diuerſa à conſecratione, adhibetur in caſibus pollutionis Eccleſiæ qui pluribus modis accidere poſſunt vt primo ſi Eccleſia polluatur effuſione ſanguinis magna, & iniurioſè facta in Eccleſia. Magna quidem; vnde ſi fit effuſus modicus ſanguis, vt ſi percutiatur aliquis vt ſanguis fluat ex naribus non dicetur polluta. c. cum illorũ, iun. gl. de ſen. exc. Ang. ver. conſecratio, nu. 4. Arm. ibi. Et iniurioſè facta, nam ſi caſu aliquo percuſſus fuerit quis ad ſanguinis profluuiũ, nõ polluetur Eccleſia. Similiter non ſequetur pollutio Eccleſię, ſi foris vulneratus, cõfugiat ad Eccleſiã, & ibi fundat ſanguinem; pollutio enim fundatur ſuper violentia facta in eccleſia, non ſuper ſola effuſione ſanguinis, & è contra vulnerato aliquo in eccleſia, etiamſi egrediatur antequam ibi ſanguinem fundat, ſeu illum excipiat vaſe aliquo, vel ſi quis ſuffocatur, & moritur violenter ſine ſanguinis effuſione remanebit tamen eccle

ſia polluta propter violentiam ibi illatam. Nauar. in Man. cap. 27. num. 256.

Item polluitur eccleſia effuſione ſeminis ſiue illa fuerit licita ſiue illicita, cap. fin. de conſecr. Eccl. Hoſt. loc. cit.

Tertiò ſi ibidem ſepeliatur paganus, Hæreticus, vel excommunicatus, nec reconciliari poteſt niſi cadauere huiuſmodi exhumato ſi diſcerni poſſit, cap. eccleſiam, diſt. cit. Hoſt. loc. cit. num. 7. vbi partū in vtero exiſtentem, cenſeri vnum cum corpore materno, nec eccleſiam pollui ſi ſepeliatur vna cum matre, multis deducit.

Quartò polluitur ſi ab epiſcopo publico excommunicato reconcilietur, vel conſecretur ſiue tota ſiue eius altare, Abb. in cap. propoſuiſti, de conſecr. eccl. Arm. loc. cit. num. 7.

Sacrilegio item, & criminibus enormibus ibi commiſſis polluitur, ſed iſtis caſibus ſicut, & in alijs. qui in iure non exprimuntur, reconciliatio poteſt committi ſimplici ſacerdoti, vt teſtatur, Hoſtien. loc. cit. In omnibus etiam pollutionis caſibus ad affectum, quod eccleſia indigeat reconciliatione, requiritur, vt polluti o ſit publica, nec ſufficit, quod ſciatur à duobus, vel tribus, Abb. in cap. ſignificaſti, de adulter Zer. ver. pollutio, num. 2. Hoſt. Arm. loc. cit.

Ante reconciliationem autem in eccleſia diuina officia celebrari non debent, nec mortui ſepeliri, & celebrans fit ſuſpenſus, & ſi iterum celebret poſt ſuſpenſionem, contrahet irregularitatem, Armil. loc. cit.

Vbi tamen reconciliatio haberi non poſſet per epiſcopum, poſſet lauari eccleſia polluta, aqua exorciſata, & celebrari interim donec reconcilietur per epiſcopum, cap. fin. loc. cit. de cōſecr. eccl. ſimiliter, & eccleſia non conſecrata ſi polluatur, ſufficit, quod reconcilietur modo prædicto per ſimplicem ſacerdotem. Armil. loc. cit. num. 2.

6 De cimiterij vero conſecratione, pollutione, & polluti reconciliatione, idem omnino tenendum eſſe, quod de eccleſia diximus, teſtatur, Hoſtienſ. loc. cit. numero 9. niſi quod eccleſia polluta, cenſetur pollutum, quoque Cimiterium, non verò è contra, capit. vn. de conſecratio. eccleſ. in 6. Angel. verb. conſecratio. cit.

7 Altaria etiam conſecrantur, ſiue ſola, ſiue vna cum eccleſia, plura, ſeu vnum ſolum, cap. cum ſis, de conſecr. eccl. vnguntur chriſmate, cap. altaria, diſt. 1. cit. de conſecr. Et ritus in Pontificali præſcripti omnes neceſſario ſunt adhibendi, Ang. Arm. loc. cit.

Non niſi lapidea debent conſecrari, cap. Altaria, cit. nec ſine reliquijs

quijs ſanctorum,quæ in eis recondi debent,cap.placuit,diſtinc.cit.

Et quidem reliquię ſanctorum ab eccleſia approbatorum, vt reſpondit,S.Congr.Conc.cuidam epiſcopo, 10.Iun.1585. quæ eadē epiſcopo Interamnen.die 13. ſeptemb. 1593. & Archiep. Tranen. 8.Nouemb.1599.reſpondit non eſſe conſecranda altaria ſub quib.
8 ſepulta ſunt corpora mortuorum niſi eis remotis.

Non ſolum autem altare ſolo fixum,ſed & portatile, quod & viaticum dicitur, conſecratur, de quo loquitur,tex.cap.concedimus, diſtinct.citat. Sed iſtius vſus extra eccleſiam in qua de licentia epiſcopi celebrari conſueuit,eſt interdictus,cap.miſſarum, cap.hic ergo,diſtinct.cit.poteſt tamen concedere licentiam epiſcopus in caſu neceſſitatis celebrationem miſſæ in Oratorio priuato, adhibito altari huiuſmodi portatili, cap. concedimus, extra oratorium verò, celebrandi licentiam licet potuerit concedere de iure antiquo, modo tamen poſt Conc. Trid. eā dare non pōt epiſcopus niſi ſolus Papa,Nauar.in man.cap.25.num.81.ſed ſolis tantum epiſcopis, vt celebrare, & celebrari ſibi facere poſſint vbicumque altari huiuſmodi adhibito eſt licitum, cap.vlt.de priuil.in 6.

Violatur altare,ſolo fixum ſi loco moueatur, vtrumque autem ſi fuerit enormiter læſum,vel ſi ſigillum ſub quo reliquiæ conduntur, frangatur,ſeu lapis ſub quo ſunt reliquię amoueatur,cap.ſi motum, diſtinct.cit.iun.glo.ver.altare, quod relinquitur iudicio epiſcopi, qui ex re oculis ſubiecta,facilius dignoſcere poterit num ſit ſequuta violatio.Arm.ver.altare,& Hoſt.loc.cit. Semel autem violatum non reconciliatur amplius,ſed iterum eſt conſecrandum, loc.cit.

Conſecratio tam Altaris quam eccleſiæ ſine miſſa fieri prohibetur,cap.omnes baſilicę,diſtinct.cit.

In conſecratione eccleſiæ concedere poteſt epiſcopus vnius anni indulgentiam, & pro diebus ſingulis anniuerſarijs conſecrationis, dierum quadraginta:nec valet maior indulgentia licet plures epiſcopi conſecrent,& à pluribus concedatur, cap. cū ex eo.§. adhæc de pœnit.& remiſſ.& cap.vlt.eo.tit.in 6.

Diem autem anniuerſariam conſecrationis, ex iuſta cauſa poſſe in alium diē transferri reſpondit,S.Congr. epiſcop. Brixonien.19. Februar.1585.

Vltra eccleſiæ & Altaris conſecrationē,ad miniſterium diuinorū cōſecrantur etiam vaſa ſacra & veſtes,quæ & attrectari non debent niſi ab ordinatis in ſacris ordinibus,cap.in ſancta,diſtinct. cit.

Et quidem calix, & patena dum conſecratur vngitur chriſmate, nec debet conſecrari ligneus ſiue ex vitro,vel auricalco,ſed ex auro,

argento

argento ſiue etiam ex ſtamno fabrefactus, cap. vaſa, cap. vt calix, diſtinctione cit.

Veſtes autem, lintea, & panni altaris ſine aliqua vnctione benedicuntur ceremonijs adhibitis, quæ in Pontificali videri poſſunt, cap. veſtimenta, diſtinctione. ea. Nec epiſcopus eorum benedictionem alteri poteſt committere. Arm. ver. benedictio, num. 12. Papa tamen hoc priuilegium multis concedit, ſicut, & alia omnia, quæ non ſunt ſtricti Ordinis epiſcopalis, Vt Six. IV. & Leo X. Generalib. Prouincialibus, Vicarijs, guardianis, Ordinis Minorum, conceſſit facultatem benedicendi paramenta, & ornamenta, ad eorum eccleſiarum vſum neceſſaria, in quibus Chriſmatis vnctio non interuenit, & reconciliandi eccleſiam pollutam, aqua exorciſata ab epiſcopo, vel ſi epiſcopus in remotis agat, vt aquam huiuſmodi etiam ipſi benedicere poſſint: relatum inuenitur hoc priuilegium, apud Confect. inter priuileg. mend. fol. 140. quod & omnium aliorum mendicantium ſuperiores facere poſſunt cum æquè omnes priuilegijs iſtis participent, & vnius ordinis priuilegia alijs etiam per communicationem ſeruiunt ac ſi eis fuerint ſpecialiter conceſſa, vt Confect. cit. in ſum. tit. 3. cap. 5. Hanc eandem poteſtatem habent patres Societ. Ieſu, quorum Pius V. Societatem inter ordines mendicantium aſcripſit, & eorum priuilegijs gaudere voluit, imo expreſſe ipſis hæc facultas conſecrandi paramenta eccleſiæ fuit conceſſa à Paulo III. vt in eius Conſt. relata apud Eman. Roder. in ſua Coll. priuil. tom. 2.

Similiter & Abbates benedicere poſſunt dicta paramenta, quiſq; pro vſu duntaxat eccleſię ſuæ, cap. Abbates, de priuil. in 6. iun. glo. ver. tonſuram, nō tamen calicem, vel patenam neque alia in quibus adhibenda eſſet olei vnctio, vt glo. eadem. Neque corporalia, cap. conſulto, diſt. cit. Ang. ver. benedictio, num. 2.

Campanæ etiam ex conſuetudine eccleſiæ benedicuntur vnctione olei, & chriſmatis, libri autem eccleſiæ benedici non ſolent, gl. in cap. 1. de pignoribus.

Profanantur vaſa ſacra, & veſtes, cum amittunt formam propriā non autem ſi ſint leuiter lacera, Ang. Arm. loc. cit.

Vetuſta autem, & conſumpta, in vſus prophanos conuerti non debent, ſed in loco honeſto reponi, & ligna parietum eccleſiæ ſeu altaris cremanda ſunt, cap. ligna eccleſiæ, diſt. cit.

Pro conſecratione eccleſiæ, vel altaris, vel pro benedictionibus prædictis nihil poteſt recipere epiſcopus præter procurationem, cap. cum ſit Romana, de Simonia.

PRA-

PRAXIS EPISCOPALIS
PARS SECVNDA.
De Poteſtate, & officio iuriſdictionis Epiſcopalis.

ORdinis Epiſcopalis poteſtate ſecundum quod breuitatis ratio poſtulabat abſoluta, ſubſequitur poteſtatis iuriſdictionis ipſius tractatio. Quæ quoniam multiplex eſt, alia enim fori pœnitentialis, alia fori contentioſi, alia demnm voluntaria dici poteſt, nos etiam iuxta diuiſionem huiuſmodi aliqua de ipſa referre conabimur. Et in primis quidem eam quæ eſt fori pœnitentialis abſoluemus, tanquam affiniorem præcedenti tractatui, ſimilia ſimilibus magis coniungentes.

Caput Primum.

De Iuriſdictione fori Pœnitentialis.

In quibus caſibus abſoluere non poſſit epiſcopus in foro animæ.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt.*
2 *Papa ſolus habet plenam iuriſdictionem in eccleſia.*
3 *Papa licitè ſibi reſeruat quoſdam caſus.*
4 *Caſus reſeruati Bulla Cœnæ Domini.*
5 *Caſus Papæ reſeruati in corpore iuris clauſi.*
6 *Caſus Papæ reſeruati diuerſis Pontificum conſtitutionibus.*
7 *Votorum quinque abſolutio Papæ reſeruata.*

CIrca hoc itaque ſciendum eſt in primis, quod licet Apoſtoli à Domino parem cum Petro acceperint poteſtatem, cap. in nouo 21. diſtinctione. Hoſtienſ. de temp. ord. num. 34. Petrus tamen obtinet

obtinet principatum ex ordinatione diuina, nam illi ſoli dictum eſt Ioan. 21. paſce oues meas c. puto, 2. q. 7. conſequenter, & Papa, qui in Petri ſucceſſit locum, licet eãdem videatur habere poteſtatẽ
1 cum epiſcopis, qui in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt, cap. quorum vices, 63. diſtinctione, Concil. Triden. ſeſſio. 23. cap. 4. principatum tamen & iuriſdictionem ſolus habet, eamque immediatam
2 in vniuerſa eccleſia. extrauag. vnã ſanctã de maior. & obed. cõm. epiſcopi autem habent illam communicatiuè ab ipſo Papa. Et quidem limitata ipſis ſemper conceditur, tum quoad certum populum ſeu Diæceſim determinatam, extra quam ipſorum iuriſdictio non
3 extenditur, vnde manauit prohibitio, ne aliquis in ſubditos alienę Diæceſis iuriſdictionem exerceat, cap. placuit, de pęni. diſtinctione 6. cap. quod autem, cap. omnis, de pœnit. & remiſſ. Tum etiam quo ad genera peccatorum. Vnde Papa reſeruauit ſibi plures caſus in foro pœnitentiæ, in quibus epiſcopi etiam quoad eorum ſubditos ſeſe intromittere non poſſunt. Et primo reſeruati ſunt Papę caſus in Bulla Cænę Domini contenti, in qua cum tot fere ſint ſententiæ, quot verba, nec ſine periculo omiſſionis neceſſariorum ſummari poſſit, & vt ex ipſo fonte potius caſus huiuſmodi reſeruati cognoſcãtur, tenorem ipſius vtilitati, & commoditati omnium hic poſuimus, vt ſequitur.

Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Ad futuram rei memoriam.

PAſtoralis Romani Pontificis vigilantia, & ſollicitudo, cum in omni Chriſtianæ Reip. pace, & tranquillitate procuranda, pro ſui muneris officio aſſiduè verſatur, tum potiſſimum in Catholicæ fidei, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, vnitate, atque integritate retinenda, & conſeruanda, maximè elucet: Nimirum vt fideles Chriſti non ſint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, ad circumuentionem erroris, ſed omnes occurrant in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, neque ſe in huius vitæ ſocietate, & cõione lædant, aut inter ſe alter alteri offenſionem præbeat, ſed potius in vinculo charitatis coniuncti, tanquam vnius corporis membra ſub Chriſto capite, eiuſque in terris Vicario Romano Pontifice Beatiſſimi Petri ſucceſſore, à quo totius Eccleſiæ vnitas dimanat, augeantur in ædificationẽ, atque ita Diuina gratia adiutrice ſic præſentis vitæ quiete gaudeant, vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas ſanè cauſas Romani Pontif. prædeceſſores noſtri hodierna die, quæ anniuerſaria Dominicæ Cænæ commemoratione ſolemnis eſt, ſpirituale Eccleſiaſticæ diſciplinę gladiũ, & ſalu-

& ſalutaria iuſtitiæ arma miniſterium ſummi Apoſtolatus, ad Dei gloriam, & animarum ſalutem ſolemniter exercere conſueuerunt.

Nos igitur, quibus nihil optabilius eſt, quam fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iuſtitiam Deo auctore tueri, vetuſtum, & ſolemnem hunc morem ſequentes.

1 *Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis, Patris, & filij, & Spiritus ſancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra; quoſcumque Huſſitas. Vuicleffiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Vgonottos, Anabaptiſtas, Trinitarios & à Chriſtiana fide Apoſtatas, ac omnes, & ſingulos alios Hæreticos quocunque nomine cenſeantur, & cuiuſcunque ſectæ exiſtant, eorum credentes, receptatores, fautores, & generaliter quoſlibet illorum defenſores, ac eorundem libros Hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine auctoritate noſtra, & ſedis Apoſt. ſcienter legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes, ex quauis cauſa publicè vel occultè, quouis ingenio, vel colore: necnon ſchiſmaticos, & eos qui ſe à noſtra, & Rom. Pontificis pro tempore exiſtentis obedientia, pertinaciter ſubtrahunt, vel recedunt.*

2 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes, & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, ſeu conditionis fuerint: Vniuerſitates vero Collegia, & Capitula, quocunque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus ſeu mandatis noſtris, ac Rom. Pontificum pro tempore exiſtẽtium, ad Vniuerſale futurum Concilium appellantes: necnon eos quorum auxilio, vel fauore appellatum fuerit.*

3 *Itẽ excõmunicamus & Anathematizamus oẽs pyratas, Curſarios, ac latrunculos maritimos, diſcurrentes mare noſtrum, præcipuè à monte Argentario, uſque ad Terracinam: ac omnes eorum fautores, receptatores, & defenſores.*

4 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quorumcunque nauibus, tempeſtate, ſeu in tranſuerſũ (vt dici ſolet) iactatis, vel quoquomodo naufragium paſſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue ex eiſdem eiecta, in mari vel littore inuenta, cuiuſcunque generis bona, tam in noſtris Tyrreni, & Adriatici, quam in cæteris cuiuſq; maris regionibus, & littoribus ſurripuerint. Ita vt nec ob quodcunque priuilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi, etiam immemorabilis temporis poſſeſſionem, ſeu alium quemuis prætextum, excuſari poſſint.*

5 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris ſuis noua Pedagia, ſeu [gabellas], præterquã in caſibus ſibi à iure, ſeu ex ſpeciali ſedis Apoſtolicæ licentia, permiſſis imponunt, vel augent, ſeu imponi vel augeri prohibita exigunt.*

6 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma breuis, ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam concernentium, per Rom. Pontificem, vel S.R.E. Vicecancellarios, ſeu gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem Romani Pontificis ſignatarum: necnon falſò fabricantes litteras Apoſtolicas, etiã in forma breuis, & etiam falſò ſignantes ſupplicationes huiuſmodi, ſub nomine Rom. Pontificis, ſeu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum.*

7 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos, vel Hæreticos, per noſtras ſiue huius ſanctæ ſedis ſententia expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt, equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtamnum, chalibem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipſo canape, quam alia quacunque materia, & ipſam materiam, aliaque huiuſmodi, quibus chriſtianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum chriſtianæ Reip. concernentibus, in chriſtianorum perniciem, & damnum, ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illiſque ad id auxilium, conſilium, vel fauorem, quomodolibet præſtant, Non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, quibuſuis perſonis, Principibus, Rebuſpublicis, per nos, & ſedem prædictam hactenus conceſſis, de huiuſmodi prohibitione, expreſſam mentionem non facientibus.*

8 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes impedientes, ſeu inuadentes, eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Rom. Curiæ neceſſaria ducunt, ac etiam eos, qui ne ad Rom. Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſiue perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe vel alios, cuiuſcunque fuerint, ordinis, præeminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate.*

9 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes illos, qui ad ſedẽ Apoſtolicam venientes, & recedentes ab eadẽ, ſua vel aliorũ opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent; necnon illos omnes qui iuriſdictionem Ordinariam, vel delegatam, à nobis vel noſtris iudicibus nõ habentes, illam ſibi temerè vendicantes, ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.*

10 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeu deprędantes, Romipetas, ſeu peregrinos ad Vrbem, cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipſa recedentes, & in his dantes auxilium,*

lium, conſilium, vel fauorem.

11 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerãtes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes, S.R.E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sedisque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos à ſuis Diœce. territorijs, terris, ſeu dominijs eijcientes. necnon ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes eis auxilium, conſilium, vel fauorem.*

12 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes illos, qui per ſe, vel per alios, perſonas eccleſiaſticas quaſcumque, vel ſæculares ad Roman. Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorumque geſtores, aduocatos, procuratores, & agentes, ſeu etiam Auditores, vel iudices ſuper dictis, cauſis, vel negotijs deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi occidunt, ſeu quoquo modo percutiunt, bonis ſpoliant, ſeu qui per ſe, vel per alios, directè, vel indirectè delicta huiuſmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare, non verentur, cuiuſcumque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.*

13 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, tam Eccleſiaſticos, quam ſæculares cuiuſcunque dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationem à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum, etiam forma Breuis, tam gratiam quam iuſtitiam concernentium; necnon citationum, inhibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorũ, proceſſuum executorialium, & aliorum decretorum, à nobis, & à ſede prædicta, ſeu Legatis, Nuncijs, Præſidentibus Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Commiſſarijs, alijsque iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut alias ad curias ſæculares, & laicã poteſtatem recurrunt, & ab ea inſtãte etiã fiſci procuratore, vel aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, qui vè illa ſimpliciter, & ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine, executioni demandari, aut ne tabelliones, & notarij ſuper huiuſmodi litterarum, & proceſſuum executione, inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, notarios, executores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per ſe, vel alium, ſeu alios, publicè, vel occultè, quiuè alias quibuſcumque perſonis, in genere, vel in ſpe*

cie, ne pro quibuſuis eorum negotijs proſequendis, ſeu gratijs, vel litteris impetrandis, ad Rom. Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel litteras à dicta ſede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè vel indirectè, probibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut notarios, ſeu tabelliones, vel alias quomodolibet detinere præſumunt.

14 Item excõmunicamus, & anathematizamus oẽs, & ſingulos, qui per ſe, vel alios auctoritate propria, ac de facto, quarumcumque exemptionũ, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apoſtolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commiſſarijs noſtris, alijſq; iudicibus eccleſiaſticis ãuocant, illarum vè cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione, tanquam iudices interponunt. Qui vè partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum, citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel conſentiendum, eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt, à cenſuris, & pœnis in illis contentis, abſolui, per ſtatutum, vel alias compellunt, vel executionem litterarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium proceſſuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi corã nobis, & ſede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiamſi talia committentes, fuerint præſidentes Cancellariarum, conſiliorum, parlamentorum, cancellarij, vicecancellarij, conſiliarij ordinarij, vel extraordinarij quorumcumque Principum ſæcularium, etiamſi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, commendarij, ſeu Vicarij fuerint.

15 Qui vè ex eorum prætenſo officio, vel ad inſtantiam partis, aut aliorum quorumcumque, perſonas eccleſiaſticas, Capitula, conuentus, collegia eccleſiarum quarumcumque, coram ſe ad ſuum tribunal, audientiam, cancellariam, conſilium, vel parlamentum, præter iuris Canonici diſpoſitionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quouis quæſito colore, ac etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vſi fuerint, vnde libertas eccleſiaſtica tollitur, ſeu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut alias quouis modo reſtringitur, ſeu noſtris, & dictæ ſedis ac quarumcumque eccleſiarum iuribus, quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè præiudicatur.

16 Necnon qui Archiepiſcopos, epiſcopos, alios vè ſuperiores, & inferiores præ-

res præ-

res prælatos, & omnes alios quoſcumq; iudices eccleſiaſticos ordinarios, quomodolibet hac de cauſa, directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, vel familiares, necnon conſanguineos, & affines, impediunt quominus ſua iuriſdictione eccleſiaſtica, contra quoſcumque vtantur, ſecundum quod canones, & ſacræ conſtitutiones eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini, ſtatuunt, ac etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcumque, ſententias, & decreta, aut alias fori eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad cancellarias, & alias curias ſæculares recurrunt, & ab illis, prohibitiones, & mandata etiam pœnalia, Ordinarijs, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernunt, & exequuntur, ſeu dant auxilium, cõſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem.

17 Qui vè iuriſdictiones, ſeu fructus, reditus, & prouentus ad nos, & ſedem Apoſtol. & quaſcumque eccleſiaſticas perſonas, ratione eccleſiarũ monaſteriorum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum pertinentes, vſurpant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa, ſine Rom. Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.

18 Quiuè collectas, decimas, talleas, præſtantias, & alia onera, clericis, prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum & Eccleſiarum, monaſteriorum, & aliorũ beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorumque fructibus, reditib. & prouentibus huiuſmodi, abſque ſimili Rom. Pontificis ſpeciali, & expreſſa licentia, imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis, exigunt, aut ſic impoſita, etiam à ſponte dantibus, & concedentibus recipiunt. Necnon qui per ſe vel alios, directè vel indirectè, prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque ſint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiamſi Imperiali aut Regali præfulgeãt dignitate, ſeu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij Potẽtatus quicunque, etiã Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præſidentes, & Conſiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate inſigniti, innouantes decreta ſuper his per ſacros Canones, tam in Lateranen. nouiſſimè celebrato, quam alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum cẽſuris, & pœnis in eis contentis.

19 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoſcunq; magiſtratus, & Iudices, Notarios, ſcribas, Executores, & ſubexecutores quomodolibet ſe interponentes, in cauſis capitalibus ſeu criminalibus contra perſonas Eccleſiaſticas, illas proceſſando, banniendo, capiendo, ſeu ſententias contra illas proferendo, vel exequẽdo, ſine ſpeciali, ſpecifica, & ex-

preſſa

preſſa huius ſanctæ ſedis Apoſtol. licentia, quique eiuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel alias illa perperam abutũtur, etiamſi talia committentes, Cõſiliarij, Senatores, Præſidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.

20 *Item excõicamus, & anathematizamus oẽs illos, qui per ſe, ſeu alios, directè, vel indirectè, ſub quocunq; titulo vel colore, inuadere, deſtruere, occupare, ac detinere præſumpſerint in totum vel in partem Almã Vrbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, Corſicæ, Terras circa Pharũ, patrimoniũ B. Petri in Tuſcia, Ducatũ Spoletanũ, Comitatũ Venuyſinũ, Sabinenſem, Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Prouincias, illarumque Terras, & loca, ac Terras ſpecialis commiſſionis Arnulforum, Ciuitateſque noſtras Bononiam, Caſenã, Ariminum, Beneuentum, Peruſium, Auinionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates Terras, & Loca, vel iura, ad ipſam Rom. Eccleſiã pertinentia, dictæq; Rom. Eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubiecta, necnon ſupremã iuriſdictionẽ in illis, nobis & eidẽ Rom. Eccleſiæ competẽtẽ, de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præſumunt: necnon adhærentes, fautores, & defenſores eorum, ſeu illis auxilium, conſilium vel fauorem quomodolibet præſtantes.*

Volentes præſentes noſtros proceſſus, ac omnia & quæcunque his litteris contenta, quouſque huiuſmodi alij proceſſus, à nobis aut Rom. Pontifice pro tempore exiſtente fiant, aut publicentur, durare, ſuosque effectus omnino ſortiri.

Cæterum à prædictis ſententijs, nullus per alium quam per Rom. Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiã tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo, cautione præſtita, abſolui poſſit, etiã prætextu quarumuis facultatum, & indultorum, quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, & quorumuis Ordinum etiam mendicantium, ac militarium Regularibus, etiam Epiſcopali vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſque ordinibus, & eorum Monaſterijs, Conuentibus, & Domibus, ac capitulis, collegijs, confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis pijs necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per nos & dictam ſedem, ac cuiuſuis Concilij decreta, verbo, litteris, aut alia quacunque ſcriptura, in genere, & in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

Quod ſi forte aliqui contra tenorem præſentium, talibus, excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, abſolutionis beneficiũ impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententia innodamus, grauius contra eos ſpiritualiter, & temporaliter, prout expedire nouerimus, proceſſuri.

Decla-

Declarantes ac proteſtantes, quamcunque abſolutionem etiam ſolemniter per nos faciendam, prædictos excommunicatos, ſub præſentibus comprehenſos, niſi prius à præmiſſis cum vero propoſito vlterius ſimilia non committendi deſtiterint, ac quoad eos qui contra Eccleſiaſticam libertatem, vt præmittitur, ſtatuta fecerint, niſi prius ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, & decreta huiuſmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs ſeu capitularibus locis, aut libris in quibus annotata reperiuntur deleri, & caſſari, ac nos de reuocatione huiuſmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter ſuffragari, quin etiam per huiuſmodi abſolutionem, aut quoſcunque alios actus contrarios tacitos, vel expreſſos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam noſtram, vel ſucceſſorum noſtrorum, quantumcunque tempore continuatam, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac quibuſcunque iuribus ſedis Apoſt. ac S. R. Eccleſiæ vndecunque & quandocunque quæſitis vel quærendis, nullatenus præiudicari poſſe aut debere.

Non obſtantibus priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apoſtolicis, generalibus vel ſpecialibus, ſupradictis vel eorum alicui, ſeu aliquibus alijs cuiuſcunque ordinis, ſtatus, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamſi vt præmittitur Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quauis Eccleſiaſtica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, ciuitatibus, ſeu locis à prædicta ſede ex quauis cauſa, etiam per viam contractus aut remunerationis, & ſub quauis alia forma, & tenore, ac cũ quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatorijs conceſſis, etiam cõtinentibus, quod excommunicari, anathematizari vel interdici non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenã, & expreſſam, ac de verbo ad verbũ de indulto huiuſmodi, ac de ordinib. locis, nominib. proprijs, & cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem; necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præſcriptionibus quantumcunque longiſſimis, & alijs quibuſlibet obſeruantijs ſcriptis, vel non ſcriptis, per quæ contra hos noſtros proceſſus ac ſententias, quominus includantur in eis, ſe iuuare valeant, vel tueri. Quæ omnia quoad hoc & eorũ omnium tenores ac ſi de verbo ad verbũ nihil penitus omiſſo inſererentur, præſentibus pro expreſſis habentes penitus tollimus, & omnino reuocamus cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Vt vero præſentes noſtri proceſſus ad publicam omnium notitiam facilius deducantur, chartas ſeu membranas proceſſus ipſos continentes, Valuis eccleſiæ, S. Ioannis Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe appendi faciemus. Vt ij quos proceſſus huiuſmodi concernunt, quod ad ipſos non peruenerint, aut quod ipſos ignorauerint, nullam poſſint excuſationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cum non ſit veriſi-

veriſimile id remanere incognitũ, quod tã patenter omnibus publicatur.

Inſuper vt proceſſus ipſi, & præſentes litteræ, ac omnia, & ſingula in eis contenta, eo fiant notiora, quo in plериſque ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum ordinarijs, & prælatis vbilibet conſtitutis per hæc ſcripta committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel per alium, ſeu alios, præſentes litteras poſtquam eas receperint, ſeu earũ habuerint notitiam, ſemel in anno, aut ſi expedire viderint etiam pluries in eccleſijs ſuis dũ in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, ſolemniter publicent, & ad Chriſti fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent. Cæterum Patriarchæ, Archiepiſcopi, epiſcopi, alijque locorum Ordinarij, & eccleſiarum prælati, necnon rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac presbyteri ſæculares, & quorumuis ordinum Regulares ad audiendas peccatorum confeſſiones quauis authoritate deputati, tranſumptum præſentium litterarum penes ſe habeant, eaſque diligenter legere, & percipere ſtudeant.

Volentes earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipſis præſentibus adhiberetur ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, proteſtationis, ſublationis, reuocationis, commiſſionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ, apud S. Petrum, anno incarn. Domini 1605. 10. Kal. April. Pont. noſtri, an. 1.

M. Veſtrius Barbianus,

S. de Vrſinis.

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Chriſti, milleſimo ſexenteſimo ſexto, Indict. quarta, die vero 23. menſis Mart. Pont. Santiſs. in Chriſto Patris, & D. N. D. Pauli Papæ V. anno eius primo, ſupradictæ litteræ Apoſtolicæ, affixæ, & publicatæ fuerunt, ad valuas Baſilicarum principis Apoſtolorum, & S. Ioannis Lateran. & in acie campi Floræ per nos Bernabeum Politum, & Bernardinum Mazzatellum, S. D. N. Papæ Curſ.

Io. B. Bagni Mag. Curſ.

Vltra

VLtra Bullam præmiſſam in corpore iuris, & indiuerſorum extrauagantibus multæ aliæ reſeruationes Papales reperiuntur.

1 Cap.ſi quis ſuadēte, 17.quæſt.4.cap.mulieres, de ſent.excommun. percutientium Clericum.

2 Cap.ſtuduiſti, de offic.leg.cap.ſane, de offi.deleg.abſolutio excommunicationis latæ à legato, poſtquam ipſius legationis tempus expirauit.

3 Cap.dura.cap.ad falſariorum, de crimin.falſi, falſatiorum declaratorum, ſi intra dies viginti, poſt declarationem non obtemperauerint.

4 Cap.ſignificauit, de ſent.excomm. communicātium ſcienter cum excommunicatis à Papa.

5 Cap.tua, ibid.incendiariorum poſtquam fuerint declarati.

6 Cap.cōqueſtus, ibid.effringentium, & ſpoliantium Eccleſias ſi fuerint declarati.

7 Cap.fundamēta, de elect.in 6.eligentium in Senatorem Romanū, Imperatorem Regem, vel Principem aliquem, Comitem, & ſic electi ſeſe intrudentis in dictum officium ſine Papæ conſenſu.

8 Cap. quicunque. de ſent.excomm. in 6.tribuentium facultatem vexandi, capiendi, interficiendi, perſonas ſeu eorum ſuorumque res bona, eo quod tulerint excommunicationis, ſuſpenſionis, ſeu interdicti ſententiam.

9 Cap.multorum, §.verum.de Hæret.in 6.& Clem.1.eod.tit. inquiſitorum propter odium gratiam, fauorem, quæſtum, negligenter procedentium in eorum officio.

10 Clem.1.de priuil.Regularium ſine licētia loci parochi, miniſtrantium Eucharistiæ, vnctionis, matrimonij ſacramenta, vel abſoluentium excommunicatos à Canone, præterquam in caſibus à iure vel ſpeciali priuilegio ipſis conceſſis.

11 Clem.cupiētes, de pœnis, inducentium aliquem ad vouendum, vel iurandum de eligenda ſepultura, in eorum Eccleſijs.

12 Clem.graue, de ſent.excomm. faciētium celebrari Diuina in loco interdicto, vel prohibentium ne excommunicati tempore Diuinorum eijciantur ex eccleſia, tum & ipſorum excommunicatorum ſi non exiuerint moniti.

13 Extrauag.2.de ſepult. incidētium cadauera mortuorum, vel coquentium, vt oſſa ſeparentur, quo alio transferri poſſint.

14 Extrauag.Etſi Dominici, de pœnit. & remiſſ. violātium interdictum ſedis Apoſt.& contra Papam conſpirantium.

15 Extrauag.1.& ſecunda de Simonia, committētium Simoniam in

 ordine,

ordine, vel beneficio. vel religionis ingreſſu. Similiter accipientes pro collatione ſiue traditione poſſeſſionis beneficij partem aliquã fructuum, vel diſtributionum ipſius beneficij, ſeu de dando aliquid iurare facientes prouiſum de beneficio, voluit incurrere ſimilem cenſuram Pius V. Conſt. ſua incip. Durum nimis, ann. 1570. Kal. Iun.

16 Extrauag. Viam ambitioſæ. de regular. trãſeuntium de regula mẽdicantium, ad non mendicantes ſine licentia Papę.

17 Conc. Conſtantien. ſeſſ. 41. incip. omnis ætas. rapiẽtium bona Cardinalium dum in conclaui ſunt, ſeu electi in Papam.

18 Concil. Triden. ſeſſ. 5. de peccato originali, innouat extrauag. Six. IIII. incip. graue nimis, de reliq. & venerat. ſan. qua reſeruatur excommunicatio aſſerentium peccare mortaliter eos qui dicũt B.M.V. conceptam eſſe in peccato originali, vel è contra.

19 Extrauag. 1. de ſentent. excommun. innouata per Greg. XIII. in anno 1574. Nonis Nouemb. dantium accipiẽtium promittẽtium, aliquid in Curia Rom. pro gratia ſeu iuſtitia obtinenda.

20 Conc. Lateranen. ſub Iulio II. ſeſſ. 5. Cardinalium committentiũ Simoniam in electione Papæ.

21 Apud S. Anto. 3. par. tit. 25. num. 30. Syl. ver. excommunicatio 7. peregrinantium ad ſepulchrum Domini ſine licentia Papæ.

22 Conc. Lateran. ſub Leo X. ſeſſ. 9. Cardinalium reuelantium ſecreta Conſiſtorij.

23 Ibid. ſeſſ. 11. prædicantium falſa miracula ſeu allegãtium prophetias, quæ non extant.

24 Ibid. Detrahentium Epiſcopis Prælatis eorumque ſtatui.

25 Extrauag. munera, Pauli II. Officialium Papæ quorumcumque accipientium munera pręter comeſtabilia paucorum dierum.

26 Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 11. de ref. bona, fructus, cenſus, Eccleſiarum vel piorum locorum vſurpantium, quæ videtur in Bulla Cenæ Domini contineri.

27 Extrauag. Paul. III. & Greg. XIII. non reddentium integrẽ computa in camera Apoſtolica.

28 Extrauag. Pauli. IIII. cum ſecundum. tractantium de nouo Papa eligendo, viuente alio.

29 Pij. IV. Ea quæ. de anno. 1560. idib. Nou. pugãntium in duello, quę eadem prohibitio facta fuit prius à Iulio. 2. Leon. X. Clem. VII. & nouiſſime omnes iſtæ ordinationes renouatæ fuerunt à Clem. VIII. ordinatione ſua. incip. Illius vices. de anno. 1592. qua, omnes duellum ſeu certamen ſingulare ex compoſito ineuntes, necnon id ſuadentes aut prouocantes, opem, conſilium, fauorẽ præſtantes, equos, arma

arma & commeatus præbentes, aut comitantes, chartas libellos, ad hoc deferentes, de induſtria ſpectatores, defenſores, fautores, excommunicatione prædicta ligari decernit.

30 Extrauag. in eminentis. Eug. IV. procedentium per cenſuras contra eos qui in Curia in ſeruitio PP. ſeu pro negotijs expediendis morãtur, tum & illorum qui beneficia per priuationem ſic in curia morãtium vacantia acceptauerint.

31 Extrauag. cum ſicut. Innoc. VIII. fingentium ſe eſſe nepotes Cardinalium quo litteras graris expediant.

32 Extrauag. Romanam. P. Pij. IV. & Intolerabilis. Pij. V. accipientium beneficia in confidentiam.

33 Extrauag. Pij. IV. In ſublimi. Pij. V. In omnibus. excommunicat officiales, S. Pœnitentiariæ qui aliquid pro expeditione etiam à ſponte dantibus accipiunt, vel ea quæ ipſis ſunt prohibita expediunt, ſimiliter, & officiales Correct. Cancellariæ, & contradictarum, & reſeruat abſolutionem.

34 Conſtit. Greg. XIII. Incip. vbi gratiæ, Anni. 1575. Idib. Iunij, innouauit excõicationes antiquas contra ingredientes Monaſteria Monialium, ſine licentia expreſſa ſuperiorum, & excommunicationis incurſæ propter huiuſmodi ingreſſum abſolutionem Papę reſeruat, ſimiliter, & moniales exeuntes extra clauſtrum præterquam in caſibus magni incendij infirmitatis lepræ vel Epidemiæ, & eas receptantes comitantes incurrunt excommunicationem reſeruatam, ex conſtit. Pij. V. incip. Decori. anni. 1570. Kal. Feb.

35 Conſt. Pij, V. incip. quã plenũ, anni. 1570. 4. Non. Ian. publicãtes indulgentias, & facultatem dantes eligendi confeſſores in reſeruatis, aliquid ſoluentibus minores Prælatos voluit incurrere excommunicationem, Epiſcopos vero ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſacramentorum perceptione, vſque ad reſtitutionem, & abſolutionẽ ſedi Apoſt. reſeruauit.

36 Extrauag. Mart. V. incip. ad reprimendas excommunicat trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad forum ſæculare, & iudices ſæculares ſi iudicauerint ſic tractos clericos ad ipſorum iudicium ipſiuſq; excommunicationis abſolutionem reſeruat ſedi Apoſt.

37 Varijs extrauag. Pij. V. Greg. XIII. Six. V. excommunicantur bannitorum receptatores fautores, & abſolutio reſeruatur.

38 Multę etiam reſeruationes reperiuntur in fauorem diuerſarum Religionum factæ, vt eorum qui famoſos libellos cõtra Religioſos publicant, eorum Apoſtatas recipiunt, Religioſi ipſi per fauores, ſubornationes in electionibus eorum officia quærentes. Impedientes per-

ſonas volentes ingredi religionem,quæ in diuerſis Regulariũ priui legijs videri poſſunt apud Cõfect.in ſua collectione priuil.mendic.
39 Extrauag.Pij.V.incip.licet omnibus,excõmunicat capientes Chriſtianos habitantes in locis à Turcis occupatis.
40 Conſt.Greg.XIII.incip.inter Apoſtolicas,anni.1584.nonis.ſeptẽ. excommunicat faciẽtes iurare illicita vel de obſeruandis ordinationibus ſtatutis,contrarijs decretis Concil.Triden. & reſeruat abſolutionem.
41 Clem.VIII.decreto ſuo damnauit opinionem aſſerentium confeſſionem, & abſolutionem ſacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri,& reſeruauit abſolutionem,quod decretum ſcitu perutile hic poſuimus vt ſequitur.

Sanctiſſimus D.N.auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illuſtriſſimis,& Reuerendiſſ.DD.Cardinalibus contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus maturè,& diligenter conſiderata, hanc propoſitionem ſcilicet licere per litteras ſeu internuncium confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere,ad minus vti falſam temerariam,& ſcãdaloſam, damnauit ac prohibuit,præcepitque ne deinceps iſta propoſitio publicis priuatiſque lectionibus concionibus,& congreſſibus doceatur, neuè vnquam tanquã aliquo caſu probabilis defendatur,imprimatur,aut ad praxim quouis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit,defenderit,imprimi fecerit,aut de ea etiam diſputatiuè tractauerit (niſi forſan impugnando) vel ad praxim directè ſeu indirectè deduxerit,præter excommunicationem latæ ſententiæ quam ipſo facto incurrat,& à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fungente etiam Sanc.Roman.Eccleſiæ Pœnitentiario,niſi à pro tempore exiſtente,Romano Põtifice abſolui,alijs etiam pœnis arbitrio infligendis ſubiaceat Publicata Rom. 19.Iulij.1602.

Quintil. Adrian. Not.

7 Reſeruata eſt ad extremum Papæ diſpẽſatio quinq; votorũ Religionis,Caſtitatis,peregrinationis ad limina.S.Apoſt.Petri,& Pauli, Hieroſolimã.Cõpoſtellã.extrauag.Six.IV.Et ſ.Dominici.de pœnit.& remiſ.comm.Nau.ca.12.num.75.In præmiſſis itaque reſeruatis, abſolutiones dare non poteſt Epiſcopus, præterquam ſi priuilegium ad hoc habuerit ſpeciale, vel in caſibus vt infra referemus.

In quibus poſſit abſoluere Epiſcop.

SVMMARIVM.

8 *Epiſcopus quam poteſtatem habeat in foro pœnitentiali in ſua Diaceſi.*
9 *Confeſſio facta ſacerdoti non approbato eſt nulla.*
10 *Approbatio ad audiendum confeſſiones datur collatione beneficij curati.*
11 *Regulares tenentur petere approbationem ad audiendas confeßiones ab ordinario.*

CAſibus itaque præmiſſis exceptis, in omnibus alijs abſoluere poteſt epiſcopus in foro animæ. Abb. in cap. Deus qui. de pœnitent. & remiſſ. habetque plenam, & abſolutam quoad hoc poteſtatem in ſua Diæceſi cum ſit ordinarius cōfeſſor Diæceſi s ſuæ. Hoſtienſ. in ſum. tit. cit. num. 14. Angel. ver. confeſſio, 3. num. 3. Et ipſi principaliter incumbit cura animarum ſuæ Diæceſis, cap. quæcumque, 10. quæſt. 1. cap. præcipimus, 12. quæſt. 1. Ita, quod alij inferiores ſacerdotes licet in ordinatione ſua recipiant abſoluendi poteſtatem, tamen ſine alia ſpeciali epiſcopi licentia, & appobatione, abſoluere non poſſunt. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 15. de ref. Eſſetque confeſſio inualida ſacerdoti non approbato facta, cap. vlt. iun. glo. diſtinctione 6. de pœnitent. S. Bonau. in 4. diſtinctione 17. Ange. loco cit. num. 2. niſi iuſta ignorantia excuſet pœnitentem. Hocque idem declaratum fuiſſe à ſacr. Congr. Conc. in anno 1580. ad petitionem DD. examinatorum Diæceſis Leodien. videlicet confeſſionem nō approbato ſacerdoti factam, eſſe nullam, & iterandam teſtatur. Capeauilla, de caſ. reſeruat. cap. 3. quæſtio. prima. Dat autem epiſcopus poteſtatem hanc abſoluendi. Primo Curatis ipſa beneficij curam animarum annexam habentis collatione, vt patet ex text. Conc. cit. Ita quod poſſint confeſſiones audire in ſua parochia, non autem in aliena parochia, vt declaratum fuit à Congregat. Conc. in hæc verba.

An prouiſus de Parochiali eccleſia per concurſum, cenſendus ſit approbatus idoneus miniſter ad audiendas confeſſiones in illa Diæceſi in qua illam parochialem obtinet.

Cong. cenſ. cenſeri duntaxat in ea ciuitate, vel oppido vbi ſita eſt parochialis, non autem paſſim per totam Diæceſim.

Suum tamen ſubditum poſſet audire confeſſionem etiam in aliena pa-

na parochia, vel etiam in aliena Diæceſ. Victor. de Confeſſ. numero 152.

Etſi dimiſerit aliqua cauſa ipſum beneficium curatum, deſinit ipſius poteſtas nec poteſt excipere confeſſiones abſque alia licentia.

Datur eadem facultas ſeu approbatio quibuſcunque alijs ſacerdotibus, per examen repertis idoneis, vt Conc.cit.& quidem conceditur ad certum locum tātum ſeu tempus determinatum, vel etiam generaliter, & indiſtinctè pro arbitrio epiſcopi. Henriquez. in ſum. de ſacram.pœni.lib.3.cap.6.§.3.&7.

Datur & Regularibus, neque enim iſti poſſunt confeſſiones audire, niſi fuerint examinati, vel aliter approbati ab ordinario, vt Concil.Trid.& ſtatutum fuit in Conc.Lateran. à Leon. X. vt in ſua Bulla. incip. Dum intra mentis arcana, infra referenda, quod & Pius V. innouauit ordinatione ſua de anno 1571. 8. Idib. Auguſt. cuius verba ſequuntur.

Romani Pontificis prouidentia, & infra. Hac noſtra conſtitutione perpetua ſancimus decernimus, & declaramus, decretum Conc.Trid.de approbatione Regularium audiendis confeſſionibus ſecularium præpoſitorum ab epiſcopis faciēda, obſeruari debere ēt in omnib. Regularibus quorumuis ordinum etiam mendicantium, etiam ſub regulari diſciplina viuētibus, etiamſi ſint Lectores, aut in Theologia etiam de ſuperiorum ſuorū licentia graduati, vel promoti, vel à ſuis Magiſtris Generalibus, vel Prouincialibus Miniſtris ſæcularium confeſſionibus audiendis expoſiti. Volumus tamen eos, qui ſemel ab epiſcopo in ciuitate, & Diæceſibus ſuis præuio examine approbati fuerint, ab eodem epiſcopo iterum non examinari. Ab epiſcopo autem ſucceſſore pro maiori conſciētiæ ſuæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuſcumque regularibus quorūuis ordinum etiam mendicantium, vt præfertur ne vigore deputationis, & approbationis ab eiſdem Magiſtris, & Miniſtris Prouincialibus etiam quod illarum occaſione ab ordinarijs huc uſq; tolerati fuerint, abſque ſpeciali in poſterum licentia, & approbatione ab ordinarijs obtinenda ſæcularium confeſſiones audire præſumant, Decernentes irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter cōtigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis ac noſtris litteris prædictis & alijs poſtea quibuſcumque Regularibus conceſſis, & forſan extenſis, quas ad ea, quæ præſentibus aduerſantur & contrariantur penitus, & omnino reuocamus, &c.

Neque hæc ordinatio reuocata fuit per reductionem priuilegiorum

rum Regularium ad terminos Conc.Trid.factam à Greg.XIII. vt declarauit ſacr.Congr.Conc. relata apud Confect.in ſumm.tit.17. cap.5.in hæc verba.

Congregatio Conc.cenſuit Regulares ad audiendas in ciuitate,& Diœceſi ſecularium confeſſiones ſemel ab epiſcopo præuio examine approbatos,iterum ab eodem Epiſcopo non eſſe examinandos.Cæterum à ſucceſſore poſſe vtique examinari iuxta conſtitutionem Sanctæ memoriæ Pij. V. datam.8.id.Aug.Pont.ſui.anno.VI.quæ à Fel.rec.Greg.XIII. non eſt renocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concil. Trident.

A.Card.Caraſa.

De ijſdem approbationibus generaliter,& indiſtinctè,vel determinatè ad locum ſeu tempus certum dandis,extat reſcriptum eiuſdē Sacr.Cong.relatum apud eundem.Confect.loc.cit.cap.4.de anno. 1587.die.2.Iulij,vt ſequitur.

Regulares qui ad confeſſiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs eorumvè examinatoribus reperti,& probati fuerint,generaliter quoque & indiſtinctè abſque aliqua limitatione temporis certorumvè locorū aut generis perſonarum admittantur in Diœceſi propria. De cæteris vero qui non adeo idonei reperientur ſi petierint ſe admitti,arbitrio ordinariorum relinquitur ipſos cum limitata facultate prout eiſdem ordinarijs magis expedire videbitur probare,& admittere. Qui autem in domibus laicorum confeſſiones ex cauſa audierint,ſtatim Parochum admonere teneātur,& fidem auditæ confeſſionis pro medico aduenіente relinquere.

F.Mich.Bonellus Card. Alexand.

Georg.Palearius.Secret.

De caſibus Epiſcopo reſeruatis.

SVMMARIVM.

12 *Caſus Epiſcopo reſeruatos nemo poteſt abſoluere.*
13 *Caſus qui ſint reſeruati Epiſcopo.*

14 *Here-*

14 *Hæreſis caſum abſoluere non poteſt Epiſcopus.*
15 *Caſus aliquos quando ſibi poſſit reſeruare Epiſcopus.*
16 *Capitulum ſede vacante abſoluere poteſt in caſibus Epiſcopo reſeruatis.*
17 *Caſus reſeruati quando expirent.*
18 *Epiſcopus an debeat ipſe confeſſiones audire.*

Licet autem modo præmiſſo approbet Epiſcopus inferiores ſa-
cerdotes ad confeſſiones audiendas,adhuc tamen reſeruati ſunt ip-
ſi certi caſus ſpeciales,qui ſub approbatione,& facultate modo præ
miſſo conceſſa non veniunt, niſi expreſsè concedantur; in generali
enim conceſſione non veniunt ea quæ requirunt ſpeciale mandatũ.
cap.ſi Epiſcopus,de pœnit.& remiſſ.in 6.Clem.non poteſt, de pro-
cur.Felin.in cap.ſedes,de reſcript.à num. 3. Et de non abſoluendis
12 caſibus Papę vel Epiſcopo reſeruatis vltra iura antiqua, emanauit
recens Decretum Cong.Conc.vt ſequitur.

Sacra Congreg.S.R.E.Cardinalium negotijs,& conſultationibus Epiſcoporum,& Regularium præpoſita,iuſtis & grauib.cauſis id exigẽtibus ac de Sanctiſ.D.N.Clem.Papæ.VIII.ſpeciali mandato,viuæ vocis oraculo deſuper habito,Sacerdotibus omnibus tam ſęcularibus quam Regularibus,per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentibus ad confeſſiones audiendas probatis,quorumuis Ordinum etiam mendicantium, Militiarũ, aut congregationum etiam Societatis Ieſu,& generaliter quarumcunque aliarum quouis nomine nuncupentur,iubet, & præcipit ne quis eorum ſub prætextu priuilegiorum indultorum aut facultatum generaliter vel ſpecificè, ſcripto aut viuę vocis oraculo vel per communicationem à ſede Apoſtolica vel eius authoritate eorum ordinibus congregationibus Collegijs vel Societatibus aut Archiconfraternitatibus ſæcularium,aut ſingularibus perſonis ſeu alias quomodocunque ſub quibuſuis tenoribus,formis, & clauſulis,etiam derogatoriarum derogatorijs ad cuiuſuis etiam Imperatoris,Regum aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum ſeu confirmatarum,alicui cuiuſuis ſtatus gradus,& conditionis ac dignitatis tam Eccleſiaſticæ quam ſæcularis etiam Regiæ vel Imperialis ab vllo ex caſibus clarè vel dubiè in Bulla die Cenę Domini legi ſolita, contentis, vel alias quomodocunque ſedi Apoſt.reſeruatis,aut in futurum per Sanctitatem ſuam eiuſuè ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla vel aliter reſeruãdis,nec etiam in caſibus quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarunt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt,nullo caſu etiam neceſſitatis vel impedimenti niſi in mortis articulo ſeu cum noua,& ſpeciali ſanctitatis ſuæ aut ſucceſſorum ſuorum vel Ordinariorum,quoad caſus ab ipſis tantum reſer

uatos

uatos impetrata in ſcriptis licentia Ordinarijs locorum exhibenda abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat, ſed cũ opus fuerit pœnitentes ad ſuperiores legittimosque Iudices ſuos accedere conſulant ſub pœna contrafacientibus tam Regularibus quam ſecularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confeſſiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque vlla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine niſi à Rom. Pontifi. habilitatio diſpenſatio, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſſit impartiri. Sanctitas enim ſua (quatenus opus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obſtantibus quibuſcunque. Præterea nouerint pœnitẽtes abſolutionem ſi quã obtinebunt contra huiuſmodi prohibitionem eſſe nullam nulliusque roboris, & momenti. Et ne locorũ Ordinarij, quibus ius hoc reſeruãdorũ caſuũ cõpetit, pluriũ quã opus ſit reſeruatione ſubditis aut cõfeſſarijs in animarũ ſalute procuranda cooperatoribus, ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſque tantum quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarũ que ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſuis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſario reſeruandos eſſe iudicauerint reſeruent. Dat. Rom. die. 9. menſis Ian. 1601.

Eiuſdem Decreti declaratio ſequitur.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Cong. ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur; & vt clarius appareat in quibus caſibus vigore eiuſdem decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S. D. N. Clem. PP. VIII ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum, Decretum ita moderatur ac declarat, videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Ac præterea violationis immunitatis Eccl. in terminis Conſtitutionis Fel. rec. Greg. XIIII. quæ incipit. Cum alias nõnulli. Violationis clauſuræ Monialiũ ad malũ finẽ. Prouocãtiũ, & pugnãtiũ in duello, iuxta Decretũ Sac. Conc. Trid. & Conſt. fel. rec. Greg. PP. XIII. incipientẽ. Ad tollendum. Inijcientium violentas manus in Clericos iuxta canonem ſi quis ſuadente. & c. 17. quæſt. 4 ac Iuris diſpoſitionem. Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam cõfidentiæ beneficialis. Item omnes caſus quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pœna inhabi-

litatis audiendi confeſſiones, eadem ſacra Cong. vult, & mandat dictũ decretũ in ſua firmitate, & priſtino robore permanere. Ac prǽterea declarat eos quidẽ ſacerdotes, tã ſæculares quã Regulares qui aliquo ex priuilegijs indulti, & facultatib. in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint poſſe iuxta eorũ, priuilegia indulta, et facultates vſu ante idẽ Decretũ receptas & quæ ſub alijs reuocationibus nõ cõprehenduntur, tantum, & non alias abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, alijs vero ſacerdotibus huiuſmodi priuilegia non habentibus, nihil de nouo cõcedi. Sed ne locorum Ordinarij ad quos caſuum reſeruatio ſpectat, ea in re modum excedãt, eadem ſacr. Congre. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorũ tantum, & grauiorum criminũ abſolutionem ſibi reſeruent, quorũ reſeruatio ad Chriſtianã diſciplinã retinendam cõferat in ædificationẽ, non autem in deſtructionem cedat, ne alioqui Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrorum coarctà poteſtate Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ mentis contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cænæ Domini legi conſueta contentos, neque alios ſedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos. Facultatem vero, & licentiã abſoluẽdi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viua voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotũ ſæcularium aut Regularium ſub prætextu quod per primo dictum Decretum non fuerit ſufficiẽter eorum ſpecialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto ſic, vt præfertur declarato, contrauenire audeat, ſanctitas ſua cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus, in fauorem quorũcumque Ordinum ſeu inſtitutorum Regularium aut ſacerdotum tam ſæcularium quam Regularium editis, necnon eorundem Ordinum ſeu Inſtitutorum ac etiam Eccleſ. & Monaſteriorum, & aliorum ſæcularium ſeu Regul. locorum quorumcumque etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſt. etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea aut alias nuncupatis, eiſdem ordinibus ſeu inſtitutis ac etiam eccleſijs, & Monaſterijs, & ſæcularibus ſeu Regularibus locis aut perſonis ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis Clauſulis, necnon irritantibus, & alijs Decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſt. poteſtatis plenitudine aut alias quomodolibet, etiã per viam communicationis ſeu extenſionis conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem

lesidem

les idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda aut alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forēt præſentibus pro expreſſis habens, quo ad ea quæ præſentibus aduerſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſè derogat., contrarijs quibuſcumque non obſtantibus, Datum Romæ. 1601. 26. Nouemb.

Alex. Card. Flor. Epiſ. Præneſt.

Et cũ prædicta Congregationis prohibitio, vt vidimus per Italiã tantum operetur ſuum effectum, extra Italiam remanebit diſpoſitio iuris communis, ita quod confeſſio, & abſolutio à reſeruatis ſit inualida, & confeſſarius ſæcularis abſoluens poſſit puniri ab ordinario pęna per ipſum contra tales ordinata; Regularis vero incurrat excommunicationem à ſolo Papa abſoluendam, ex diſpoſitione, Clem. 1. de priuil. & extrauag. 1. eod. titu. commun. nam etiã ante præmiſſum decretum Cong. nullis priuilegijs ſe tueri poruerũt Regulares, vt poſſent abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis. Super quo reſponſum fuit ab eadem Cong. B. Carolo Borrom. Cardin. Archiep. Mediolan. referente Confeſſ. in ſuo Com: tit. 17. cap. 6. in hæc verba.

Illuſtriß. & Reuerendiß. Domine.

CVm à ſacra Congregatione Cardinalium, qui propoſiti ſunt Decretis Trid. Conc. interpretandis, Illuſtriſſ. amplitudo tua quæſiuerit, an Regulares ex priuilegio à ſede Apoſtolica impetrato, præſertim autē ex eo, quod nominant Maremagnum poſſint in caſibus quos ſibi epiſcopus reſeruauerit abſoluere confitentes. Hac de re vbi congregatio accuratè egiſſet, deinde ad ſanctiſs. D. N. retuliſſet, ſanctitas ſua etiam de ſententia cõgregationis cenſuit, ex facultatibus per hoc Maremagnũ aliavè Priuilegia Regularibus conceſſis, factam eis non eſſe poteſtatem abſoluendi in caſibus ſibi ab Epiſcopo reſeruatis. Deus Illuſtriſſ. amplitudini tuæ perpetuam vitæ tranquillitatem, & incolumitatem largiatur. Dat. Rom. die 10. Septemb. 1577.

13 Sunt autem caſus Epiſcopis reſeruati, alij de iure, alij de conſuetudine, aliquos autem poteſt ſibi reſeruare Epiſcopus. Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. de caſuum reſeruatione.

De iure reſeruati ſunt. Primo excommunicationes Papæ reſeruatæ, quarum in certis caſibus abſolutio inferiori permittitur, tunc

 enim

enim per inferiorem non quilibet ſacerdos,ſed epiſcopus intelligitur.Nau.cap.27.num.262.

Vt permittitur abſolutio caſuum quorumlibet etiam Papæ reſeruatorũ ſi ſint occulti nec deducti ad forum cõtentioſum, Conci. Trid.ſeſſ.24.cap.6. de ref. Quoad caſus tamen Bullæ Cænæ Domini non procedit hoc Decretum Conc.ita quod nõ poſſunt epiſcopi vigore ipſius abſoluere dictos caſus Bullæ Cenæ Domini,vt fuiſſe declaratũ à Greg.XIV.&Clem.VIII.teſtatur Genu.ĩ praxi cit.c.67. nu.10.& legitur declaratio S.Cõg.quoad caſũ hæreſis,vt ſequitur.

An Epiſcopus,& Inquiſitores poſſint hodie ex cap.6.ſeſſ.24. abſoluere lapſos in hæreſim non obſtante Bulla Cenæ Domini.

Cong.cenſuit eam Bullam derogare decreto,cap.6.

De hac declaratione teſtatur etiam Pegna, in 3.par. direct. Inquiſ.comm.141.& particulariter,quoad caſum Hæreſis,quod non poſſit abſolui vigore dicti decreti Conc. cap.6. poſt Bullam Cænæ Domini,tenet.Nauar.loc.cit.num.275.ita quod de hoc nullum reſtet dubium quicquid dicat Viual. de abſol.num.13. cum & quotidie videamus in praxi multos epiſcopos obtinere à ſede Apoſtolica facultatem abſoluendi ab Hæreſi etiam occulta.

Conceditur item epiſcopis abſolutio caſuum Papalium , in caſu quoquis legitimo impedimento detentus ad ſedem Apoſtolicam, vel ad eius Legatum accedere non poteſt, cap.quamuis, cap.ea noſcitur,cap.quod de his,de ſentent.excommun. Felin.in cap.quamuis,cit.Nau.loc.cit.num.89. Cauſæ autem legitimè impedientes numerantur,paupertas,valetudo imbecilla,perpetua infirmitas,cõditio ſexus,ſi ſit mulier,ſeu ſtatus, vt ſi non ſit ſui iuris,ſeu ſi ſit ſeruus, grauis ſenectus, membrorum mutilatio , inimicitiæ capitales ob quas ſecurus iter peragere non poſſet,vel ſi aliquod periculum probabile immineret ex peregrinatione,quos caſus colligit Innoc. in cap.1.de ſentent.excommun.Tunc tamen circa abſolutionem debet abſolutis ſi impedimentum non habent perpetuum,imponi conditio , vt impedimento ceſſante,teneantur repræſentare ſeſe ſedi Apoſtolicæ, & niſi facerent reinciderent in priores cenſuras , cap. eos qui,de ſent.excom.in 6.

Conceditur,& abſolutio leuis percuſſionis Clerici,cap.peruenit, de ſentent.excomm.quæ ex qualitate perſonæ percuſſæ,percutientis,mo-

tis, modo, loco percuſſionis, ſeu ex re oculis ſubiecta facilius indicari poteſt, quam eius regula certa tradi. & quidem excepto homicidio, & membri mutilatione. Semper relinquitur taxanda huiuſmodi iniuria arbitrio iudicis ex communi Doctorum ſententia, vt teſtatur Felin. in cap. cum illorum, num. 12. de ſent. excommun. & Doct. per eum cit. Explicat et quæ ſit atrox iniuria extrauag. Ioan. 22. relata apud Confect. in priuil. mend, quam, & nos hic inſerendã vtiliter putauimus, eo quod à Nau. ſatis diuerſis verbis, & mutilatè refertur, loc. cit. num. 91. & ſequitur.

PErlectis litteris veſtris circa abſolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perſpeximus, quæ eſſet modica aut leuis iniuria, circa quam ſicut talis loquitur, abſoluendi vobis contulimus poteſtatem. Ad quod cum ſit facti potius quam iuris quæſtio, vobis prout poſſumus reſpondemus, illam videlicet modicam percuſſionem aut impulſionem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorẽ, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effuſionem ſanguinis non excedit, nec ſi tum leuiſſimi ictus aut pugni, percuſſione ſanguis exiret, tranſire in atrocem iniuriam profitemur, vt propter hoc ſit ab abſolutione talium abſtinendum, vt tamen non ſolum ipſum factum, imo etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriandi circa hoc diligentius attendatur, & ipſius facti circumſtantia, loci videlicet, & et perſonæ, quæ ſit leuis, vel modica, grauis aut enormis iniuria manifeſtius cognoſcatur. Loci quidẽ vt in theatro, vel in foro, coram Rege, Prælato, vel iudice in eccleſia, corã multis, in aliquo loco publico alicui iniuria conferatur. Perſonæ veluti ſi magiſter, vel iudex aut etiã magiſtratus aut prælatus, Pater aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel perſonatu conſtitutus ab inferiori, vel humili, contra naturam iuris patiatur, per hæc quidem graues videantur iniuriæ, & quæ ſint leues aut modicæ tanquam ex oppoſito cognoſcantur. Sanè quia negotij natura nõ patitur, vt ad plenum omnia diſſerantur, iudicium talis enormis iniuriæ veſtro duximus arbitrio committendum, vt poteſtatem veſtram cum ad hæc proceſſeritis, temperetis, vt citra metas huiuſmodi potius, quam vltra eas citra abſolutionẽ talium procedatur, ne iniuriantes de vicina abſolutione confiſi, de facili in atroces prorumpant percuſſiones, vel iniurias, & ſententias Canonis iam periculoſius contemnentes, in excommunicationis ſententias procliuius prolabãtur. Tolerabilius eſt enim aliquos, qui per vos etiam poſſunt abſolui, nobis vel ſuperiori abſoluendos relinquere, quam contra ſtatuta Canonum imagine quadam abſolutionis (quod non ſit ſine grandi periculo) quenquam relinquere innodatum, cum vmbra

non

bra quadam videatur in opere, veritas autem non ſubeat in effe-ctu, &c.

Secundo de iure reſeruata eſt Epiſcopo excommunicatio, quam ipſe tulit, vel eius prædeceſſor, abſolutionem ipſius ſibi reſeruando, cap. nuper de ſentent. excommun. ſimiliter, & participantis in crimine excommunicato excommunicatione ipſi reſeruata, cap. ſi concubinæ, ibid. Omnes etiam excommunicationes maiores iuris quarũ abſolutio nemini eſt reſeruata, per Epiſcopum non per inferiorem abſolui debent. glo. ſing. in cap. ſi Epiſcopus de pœnitent. & remiſſ. & ſemper eſſe recurrendum in illis ad Epiſcopum, in caſu tamen quo de facili nõ poſſet haberi Epiſcopus, etiã per ſimplicem ſacerdotem poſſe abſolui, tenet Innoc. in cap. nuper, de ſent. excom. Nauarr. vero indiſtinctè, quoad forum conſcientiæ excommunicationes hhuiuſmodi, vult poſſe abſolui per proprium confeſſorem, & authoritatem; glo. cit. procedere tantum quoad forum exterius. loc. cit. num. 39. & 262.

Tertio de iure reſeruata ſunt Epiſcopo peccata, propter quæ ſolemnis pœnitentia eſſet iniungenda, quæ debent eſſe peccata grauia & ſcandaloſa 26. q. 6. c. vlt. & quomodo imponatur huiuſmodi pœnitẽtia. traditur. c. in capite 50. d. Authores tñ moderni hanc ſolemnẽ pœnitentiam dicunt non amplius eſſe in vſu, Arm. ver. caſus, nu. 5. vnde & blaſphemiam quam numerat, glo. in cap. 2. de pœniten. in 6. inter reſeruatos Epiſcopo, idque ratione ſolemnis pœnitentiæ, quæ pro ea imponebatur, dicunt poſſe abſolui per quemcumque ſacerdotem, Arm. loc. cit. num. 8. Nauar. loc. cit. num. 262. quoad forum tamen exterius reſeruatio tenebit Ang. eo. ver. caſus, Nau. loc. cit. Publicam tamen huiuſmodi pœnitentiam damnoſo non vſu intermiſſam, optima ratione iubet ſeruari, & imponi pro publicè cõmiſſis delictis, Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 8. de ref.

Quarto reſeruatur Epiſcopo incendium, domorum, frugum aliarumvè rerum ex propoſito factum, & conſilium auxilium ad id præſtitum, cap. ſi quis, & cap. peſſima, 23. quæſt. 8. ſi tamen Epiſcopus incendiarium huiuſmodi excommunicauerit, iam ipſe abſoluere non poterit, ſed ſolus Papa. cap. tua nos, iun. glo. de ſent. excommu. Et ita datur caſus, in quo excommunicationem à ſe latam, Epiſcopus abſoluere non poteſt. ſimiliter, & clericum Hæretico ſacramẽta adminiſtrantem, licet priuare poſſit officio, reſtituere tamen ipſum non poteſt, cap. excommunicamus, de Hæret. Item & degradare poteſt, ſed degradatum reſtituere non poteſt, cap. ex tua, de cler.

non

non reſid.& clarius,cap.ideo,iun.glo.ver.ac reſtitutionibus,2.quæſtio.6.ſolemniter nimirum degradatum,nam verbo tantum degradatum reſtituere poteſt,ibid.& cap.Epiſcopus,11.quæſt.3.

Peccatum item à quo Epiſcopus rationabiliter abſoluere noluit, ipſi eſt reſeruatum,nec inferior de eo intromittere ſe poteſt ſine ſpeciali permiſſu, cap.inferior, 21. diſtinctione Armil. loco cita. numero 5.

Item & peccatũ clerici quod annexam habet irregularitatem poni ſolet inter reſeruatos Epiſcopo.Hoſt.loc.cit.num.14.Nauar.tamen loco cit.num.261.dicit talem poſſe abſolui à peccato per quemlibet Confeſſorem antequam cum illo in irregularitate diſpenſetur, ipſam vero irregularitatem diſpenſandam fore per ipſummet Epiſcopum. Quas autem irregularitates ipſe diſpenſare poſſit, vel non dictum iam fuit in præcedentibus.

Præterea Diſpenſatio, & commutatio votorum numeratur pro reſeruato,quam licet Nauar. loc.cit.vna cum excommunicationis abſolutione ex claſſe reſeruatorum excludat,nos tamen ne alio minus conuenienti loco hanc materiam reaſſumere cogamur,& maximè cum hic nomẽ caſus ſumatur generaliter pro vinculo quo quis ligatus ad habentem poteſtatem venit abſoluendus, eam caſibus recenſitis ſubiungamus.

Diſpenſatio itaque votorum pertinet ad Epiſcopum ſeu alium prælatum ordinariam ſeu quaſi epiſcopalem iuriſdictionem habentem,c.1.de voto,Innoc.Abb.ibi.Hoſtienſ.in ſum.cit.de voto, num. 16.& eſſe communem opinionem teſtatur Ang.loc.cit.Nauar.cap. 12.num.75.

Diſpenſatio nimirum votorum omnium præter illa quinque Papæ reſeruata,quæ ſupra poſuimus. Vt votum ſimplex continentiæ ſi adſit magnum periculum incontinentiæ,& ſit difficilis ad Papã recurſus, idemque ſi fuit ex leuitate ſeu facilitate vouendi emiſſum, ſeu meticuloſum, licet non adfuerit metus cadens in conſtantem, ſed inſtet periculum fornicationis. Arm.ver. diſpenſatio, num.17. Item & votum caſtitatis ab altero coniugum emiſſum ob metum periculi: Ang.ver.votum,3.num.9.Temporale etiam votum continentiæ,verbi gratia, ad annum factum, ſine dubio poteſt diſpenſare,& multo magis votum de non nubendo, cum huiuſmodi votum non contineat directè votum caſtitatis.Nau.loc.cit. Et generaliter in omnibus alijs,ex cauſa tamen,nam ſine cauſa diſpenſare non poteſt,cap.non poteſt,& ſeq.1.quæſt.7.Hoſt.loc.cit.num.16.Et è contra ſi non diſpenſaret cum adeſſet iuſta cauſa, peccaret Archid.in

cap.

cap.quanto,2.quæſt.5.Arm.loc.cit.num.14.ſi vero cauſa eſſet temporalis,ad tempus eſſet concedenda diſpenſatio.

In commutatione voti debet haberi reſpectus expenſarum, quæ in expletione ipſius voti fuiſſent faciendę habita perſonarum ratione,vt illæ expendantur in aliquod opus pium.Nau.loc.cit.

In voto autem de dando,faciendo,vidēdum eſt,num inde iam ſit quæſitum ius alicui,diſpenſare enim amplius non poſſet Epiſcopus, ſine illius aſſenſu,cui ius eſſet quæſitum,niſi eſſet ipſius Dominus ſuperiorvè tam abſolutus,vt poſſit ipſi tollere,& dare alteri rem quæſitam.Arm.verb.diſpenſatio.cit.num.20.

Ad extremum,gl.in cap.ſi Epiſcopus,de pœnit.& remiſſ.in 6. ponit pro reſeruato,matrimonium clandeſtinè,& contra interdictum Eccleſiæ contractum.

Quoad forum videlicet contentioſum,nam quoad forum cōſciētiæ poſſet abſolui à quolibet confeſſore,Ang.Arm.verb.caſus.cit.& communiter non numeratur inter reſeruatos, nos tamē vel propter ſolas diſpenſationes matrimoniales,quę ſolius ſunt Epiſcopi,alium æquè aptum locum illas ponendi vix habituri,illum poſuimus.Quo ad diſpenſationes itaque huiuſmodi,dicendum eſt in omnibus impedimentis quæ impediunt matrimonium contrahendum, non tamen dirimunt contractum Epiſcopus diſpenſare poteſt, cap.ruſus, qui cler.vel uou.Palud.in 4.diſt.28.quæſt.2.Arm.ver. matrimoniū, nu.60.Similiter,& in impedimentis per ſuas vel Anteceſſorum ſuorum conſtitutiones inductis.Nau.c.22.nu.85.

1 Et in matrimonio clandeſtino contra interdictum Eccleſiæ contracto quo ad omiſſas ſolemnitates, non tamen quo ad illas quæ ſunt de ſubſtantia matrimonij vt quod non cōtrahatur præſente Parocho,& teſtibus,cum contra Concilium diſpenſare non poſſit,niſi vt de nouo iſtæ ſolemnitates ſubſtantiales adhibeantur.

Diſpēſat,& in impedimētis impediētib. & contractū dirimentib. & in gradib.prohibitis ex poſtfacto iſtis concurrentibus.quod impedimentum ſit occultum,quod ſeparatio ſine ſcandalo fieri non poſſit, quod matrimonium ſeruatis Eccleſiæ ſolemnitatibus fuit con-
2 tractum,quod probabilis ignorantia impedimenti fuit tempore cōtractus,& ſi ad Papam difficilis ſit recurſus. Arm. verb. diſpenſatio. nu.19.Nau.loc.cit.

De conſuetudine autem reſeruātur caſus Epiſcopo, de quibus extrauag.Bened.II.incip.inter cunctas,de priuileg.comm.

Et Primo quidem homicidium voluntarium, ſeu realis membri abſciſſio.Nau.cit.c.27.nu.262.

Secun-

Secundo. Peccatum falſitatis, quo crimine tenentur, litteras vel ſcripturas falſantes, teſtis falſus, non ſolum dicens falſum, ſed & occultans veritatem, & teſtis recipiens pecuniam ne ferat teſtimoniũ vel vt ferat verũ teſtimoniũ. Iudex etiam accipiens præmium profe renda iuſta ſeu iniuſta ſentẽtia, ſimiliter, & Notarius aduocatus pro curator aduerſę parti inſtrumenta ſuę partis oſtendens, l. 1. ff. ad leg. Corn. de falſis, & monetam adulterãs, c. quanto, de iureiuran. Abb. ibid. quos omnes comprehẽdi ſub nomine falſarij communiter tenẽt Doctores, in c. 1. de falſarijs. Falſarij autem litterarum Papæ alia reſeruatione ligantur, vt vidimus ſupra.

Tertio peccatum violationis immunitatis Eccleſiaſticę, vt ſi quis Eccleſiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Eccleſiam ſupra retulimus, imo omne ſacrilegiũ eſt reſeruatum Epiſcopo ex con ſuetudine, teſte Syl. verb. caſus, q. 4.

Quarto Sortilegium, Diuinatio, incantatio, talia enim crimina abominanda ſunt. 26. quæſt. 5. cap. 1. Et hoc fit cum aliquis per inuo cationem Dæmonis manifeſtam, vel etiam tacitã hoc eſt ſignis per alium pactum cum Dæmone habentem inuentis futura ſcire quęrit, fruges, hominum vitas, ſeu brutorum infaſcinat, furta explorat. & ſi milia. Ang. verb. ſors. nu. 3. Syl. loc. cit.

Addit Nau. loc. cit. peccatum retinendi incerta aliena, ſed communis eſt ſententia, detinentem incertum poſſe reſtituere vel conuertere in opus pium hoc incertum ſine requiſitione Epiſcopi, & ſic abſolui per quemcunque. Ang. verb. reſtitutio. 2. nu. 14. Arm. verb. caſus. cit. nu. 9. & idem Nau. c. 17. nu. 92.

Caſus autem quos ipſimet Epiſcopi reſeruare ſibi conſueuerunt, ſunt grauiora crimina, vt abortus procuratus, oppreſſio infantum, inceſtus, violatio monialium, vitium contra naturam, & alia plura quorum certa regula dari non poteſt cum poſſint reſeruari quæcunque crimina pro arbitrio ipſius Epiſcopi, modum tamen in reſeruatione caſuum huiuſmodi ſeruandum quem Sac. Cong. Conc. dedit in ſubſequenti reſponſo Archiepiſcopo Neapolitano vtilitati communi hic inſeruimus. Cuius tenor eſt.

15 *Illuſtriſſimè, & Reuerendiſſ. Domine. Accipiet Illuſtriſſ. amplitudo veſtra vna cum hiſce litteris exemplum declarationis quam ſacra Congregatio S. R. E. Cardinalium, negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, de expreſſo. S. D. N. mandato nuper edidit ſuper Decreto de prohibita abſolutione à caſibus reſeruatis die. 9. Ianu. 1601. promulgato, quod in ſuis Diæceſibus Oſtienſi, & Neapolitana publican-*

dum ac ſtudioſè obſeruandum diligenter curabit.

Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem ſeu notam ſingulorum caſuũ à ſe reſeruatorum huc miſerint, compertum eſt in hoc genere variè quid à varijs admiſſum fuiſſe, quod aliqua emendatione indigeret, quoſdam nimirum quædam reſeruaſſe, quæ iam Apoſtolica ſedes ſibi reſeruarat, alios alia quæ minimè expediebat, nonnullos vero in ea re modum exceſſiſſe vt nullum fere ſupereſſet peccatum, quod non ſibi vendicaret indifferens illa reſeruandi ratio, quæ (vt neceſſe erat) res pleraſque leuis momenti, & alioquin Conc. Trid. aliorumque ſacrorum Canonũ ſententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum ſatis hic explorata erat cuiuſque loci conditio, ac neceſſitas, non potuit vnicuique reſeruationum huiuſmodi ſigillatim modus ac temperamentum, quod res poſcebat adhiberi. Nec ſanè debuit vna eademque regula omnibus Eccleſijs præſcribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum eſt, & fieri vix poteſt vt omnia omnib. in locis æquè probentur, & proſint. Quæ cum ita ſint, viſum eſt eidem Sac. Congregationi præter illam declarationem, priuatas quoque litteras ad ſingulos Ordinarios mittere quibus moneantur vt ſimul ac eas acceperint omnes caſus ſibi iam olim reſeruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præſtantibus viris, de integro diſcutiant, diligenterque examinent, & ad ipſius Decreti iam declarati normam accomodent, eorum multitudinem ſic reſecantes, vt ad quam pauciſſimos, eoſque maximè neceſſarios redigantur ijdem caſus, vnde ſalutaris ille ſequatur effectus, cuius cauſa hæc reſeruandi atrociores quoſdam caſus Epiſcopis in ſua cuique Diœceſi tributa eſt auctoritas.

Præcipuè verò hæc monenda cenſet Sac. Congregatio vt videant ipſi Ordinarij ne illos caſus promiſcuè reſeruent, quibus annexa eſt excommunicatio maior, à Iure impoſita, cuius abſolutio nemini reſeruata ſit, niſi forte propter frequentiam, ſcandalum, aut aliam neceſſariam cauſam aliqui huiuſmodi caſus nominatim reſeruandi viderentur, neque caſus in quib. abſolutio niſi cum reſtitutione vel executione eorum ad quæ pœnitentes tenentur, non confertur, neque illos, qui etſi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti verſantur, & frequenter inter idiotas euenire ſolent, vti damni dati, & ſimilium. In peccatis etiam carnalibus reſeruandis multa vtantur circũſpectione propter periculum ſcandalorum, in ijs maximè perſonis, in quas ob acceſſum ad confeſſarios extraordinarios vel frequentem reditum ad ordinarios, ſuſpicionis aliquid cadere poteſt. Poſtremo eam potiſſimum ineant ac ſequantur rationem, quæ conſideratis diligenter cuiuſque Prouinciæ, ac populorũ moribus, natura, ac propenſione, magis in Domino expedire videbitur. Poſtquã autem ab ijs peracta, deſcriptaque fuerit hæc moderatio, vnuſquiſque eam primo quoque tempore

ad me

ad me perferendam curet, addita inſuper cauſa, quæ cuiuſque caſus reſeruationem potiſſimum ſuaſerit. Hoc enim S.D.N. deliberatū eſt vt poſtmodum ſingulæ huiuſmodi reſeruationes diſtinctius examinentur, quo perfectè tādem adiutrice Dei gratia, opportunum ijs incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipſius Sanctitatis ſuę mandato ijdem Ordinarij monentur, vt per totam ſuam Diœceſim, ac præſertim in ijs locis, qui à Ciuitate, & cathedrali ſede longius remoti ſunt, Pænitentiarios alioſque Sacerdotes conſtituant ac delegent quibus facultatem abſoluendi à caſibus ſibi reſeruatis concedant, ita vt his quoque liceat eandem alijs confeſſarijs ſi opus ſit, etiam viua voce impartiri. Idque maximè in ſolemnioribus & præcipuis anni feſtiuitatibus, vt peccatores quib. obuia, & facilis fuerit huiuſmodi ſacerdotum copia, ad peragendam confeſſionem alliciantur, quā alioquin plerique vel ob idipſum ommittere poſſent, ſi neceſſe haberent pęnitentiæ miniſtros, quibus indigent, longius quærere. In eam igitur curam quantum in ſe erit ſeduló incumbet Illuſtriſſ. amplitudo veſtra vt hæc omnia ex Sanctitatis ſuæ, & Sacræ congregationis mente, debitæ exequtioni mandentur, ea diligentia eoque zelo vbique adhibito, quem optimus quiſque Paſtor erga animarum ſibi creditarum ſalutem præſeferre debet. Vt autem apud ſe ſucceſſoresque ſuos perpetuum extet monumentum quid hic circa totam hanc reſeruandi rationem deliberatum ſit, dabit operam, vt hæ litteræ vna cum ipſo Decreto ac Declaratione, in publicis ſuarum curiarum Epiſcopalium actis integrè deſcribantur. Eas vero cum primū acceperit, dignabitur facere nos ea de re certiores, miſſura poſtea quanto otiùs fieri poterit expetitum nouæ reſeruationis indicem ex præſcripto huiuſce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipſa Sac. Congre. ego Illuſtriſſ. Dominationi veſtræ ſcripſi Deum præcatus vt eandem quā diutiſſimè incolumem tueatur. Romæ. die. 26. Nouem. 1602.

Dignabitur etiam amplitudo veſtra Illuſtriſ. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exemptis ſeu nullius Diœceſis, ſi qui ſint in ſua Prouincia, innoteſcat Decretū hiſce litteris incluſum, tum etiā hæc reliqua quæ ei ſcribuntur ſuper caſuum reſeruatione.

Alex. Card. Floren.

Vnde colliguntur vtilia monita, & præcepta circa caſuum reſeruationem ab Epiſcopis obſeruanda. videlicet.

Ne reſeruent caſus contentos in Bulla Cenæ Domini ſeu alias reſeruatos ſedi Apoſtolicæ.

Neque eos quibus annexa eſt de iure maior excommunicatio.

Neque eos in quibus abſolutio non datur niſi facta reſtitutione.

Neque eos qui verſantur circa res parui momenti licet cũ peccato mortali committantur.

Item vt in reſeruatione peccatorum carnalium adhibeatur magna circumſpectio propter periculum ſcandali, quod oriri poſſet, ex acceſſione frequenti ad extraordinarios confeſſarios, aliquarum perſonarum.

In ſumma vt quam pauciſſimi atrociorum, & grauiorum criminum reſeruentur, & illi quos Epiſcopus neceſſarios iudicauerit ad retinendum populum in diſciplina Eccleſiaſtica.

Præcipitur præterea vt Epiſcopi ſacerdotibus inferioribus, locis oportunis facultatem abſoluẽdi ab huiuſmodi reſeruatis cõcedãt, ne videlicet militet contra charitatem, quod eſt pro charitate inductum, & pœnitẽtes deterreantur à pœnitentia propter inopiam confeſſorum, vel difficilem acceſſum ad ordinariũ. Imo ſi abſque cauſa denegaret hanc facultatem, ceſſare reſeruationem tenet Sot. in 4. diſt. 1. q. 1. art. 5.

Dum autem concedit abſolutionem reſeruatorum, per hoc non cenſetur concedere facultatẽ abſoluendi Cẽſuras, neque vota, neq; irregularitates diſpenſandi. Imo licet dicat, committimus tibi vices noſtras, adhuc non cenſetur dare poteſtatem in reſeruatis ſpecialiter. Hoſt. in ſum. cit. de pœnitent. & remiſſ. nu. 14. Ang. verb. abſolutio. num. 4. Nau. cit. cap. 27. num. 261. ſecus autem ſi Papa dat facultatem in reſeruatis ſibi, ille enim concedendo abſolutionem reſeruati cenſetur concedere etiam abſolutionem Cenſuræ, aliter eſſet fruſtra illa conceſſio reſeruati, cum cuilibet Papali Caſui ſit annexa Cenſura, nec abſoluitur niſi vtrumque ſimul, caſibus vero Epiſcopalibus non ſemper eſt cenſura annexa.

Prętet hæc autem obligatur etiam Epiſcopus ex ordinatione Cõcil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 8. de ſuo in Eccleſia Cathedrali conſtituere pęnitentiarium cum vnione præbendę, cumque Doctorem ſiue licentiatum in Theologia ſeu in Iure Canonico. Qui quidem pœnitentiarius ſi ſuę præbendę fuerit adnexum pœnitentiariæ officium, poterit abſque alia aliqua facultate abſoluere in omnibus caſibus Epiſcopo reſeruatis. Capeanilla. de caſibus reſer. cap. 5. quæſt. 1. diff. 2. Alteri tamen non poteſt eandem poteſtatem ſubdelegare, niſi habuerit expreſſam ad hoc poteſtatem ab epiſcopo, delegatus enim ad nudum miniſterium ſubdelegare non poteſt niſi ipſi expreſſè ſit conceſſum, cap. vlt. §. cæterum. de off. deleg. Palud. in 4. ſent. diſt. 17. quæſt. 4. abſolutionem tamen caſus particularis in facto occurrentis poſſet alteri committere ſeu nudum miniſterium abſoluendi. Nauarr.

citat.

citat. capitulo. 27. numero. 45.

Vicario quoque ſuo communiter dare ſolet Epiſcopus facultatẽ abſoluendi reſeruatos,ſed id expreſsè concedere debet, aliter enim Vicarius vigore generalis mandati Vicarialis abſoluere non poſſet Arch.in cap.2.de pœnit.in 6.Hoſt.loc.cit.de pęnit.num.14.circa finem.Rebuff.de forma.Vic.num.179.

16 Item & capitulum ſede vacante abſoluere poſſet reſeruata Epiſcopo,imo & cenſuras, & irregularitates in quibus Epiſcopus ipſe diſpenſaret, poteſt diſpenſare.cum ſuccedat in omni Iuriſdictione quæ Iure Ordinario competit Epiſcopo.cap.ſi Epiſcopus. de ſuppl. negl.pręl.in 6.Feder.de ſen.Conſ.3.& 4.Nau.de temp.ord.conſ.31. vbi dicit capitulum ſede vacante poſſe diſpenſare cum illegitimo ad minores Ordines,& ſimplex beneficium,ex cauſa tamen legitima & propter quam diſpenſatio eſſet debita,vt declarat Quar. verb.capitulum,quæro.2.qui & tenet Vicarium capituli ſimpliciter datum & ſine ſpeciali facultate,hoc facere non poſſe.In facultate etiam diſpenſandi vigore.cap.6.ſeſſ.24.Epiſcopis,cõceſſa,ſuccedere capitulũ tenet.Henriquez in Sum.lib.14.de irreg.c.20.§.1.in fine.Genuen. in ſua prax.c.67.nu.20.

Vigore Iubilæi & aliarum conceſſionum Apoſtolicarum abſolnũtur etiam reſeruata. Papa enim dare poteſt facultatem abſoluendi huiuſmodi reſeruata Epiſcopo,nec per hoc tollit ius caſus reſeruandi epiſcopis debitum,ſed tantum limitat aliquando ex cauſa iuſta, & honeſta.Nau.cit.cap.27.num.263.In ſimilibus autem attendendus eſt tenor reſcripti ſiue Bullæ,& ſecundum quod fuerit expreſſũ, tantum,& non amplius poteſtatis ad abſolutionem huiuſmodi erit vſurpandum.In dubio autem pro reſeruatione potius eſt iudicandũ vbi enim vertitur periculum animæ quod tutius eſt ſequendum vt alias diximus ex Hoſt.de ſcrut.in ord.nu.5.

In articulo autem mortis nullus caſus eſt reſeruatus, & quilibet ſacerdos abſoluere poteſt ſiue Papæ ſiue Epiſcopo reſeruata. Conc. Trid.cita. ſeſſ.14.cap.7.ita nimirum vt imponat infirmo conditionem,quod ſi conualuerit,repreſentet ſe ſuperiori cui fuit peccatum reſeruatum,aliter enim reinciderent in idem.cap.eos qui. de ſentent. excomm.in 6.

Quod vero ad perſonam ipſiusmet Epiſcopi attinet, in omnibus caſibus in quibus ipſe habet poteſtatem abſoluendi,cõfeſſarius quoque per ipſum electus,illum poteſt abſoluere,cap.ne pro dilatione, de pœnit.Hoſt.in ſum.ibid.num.15.etiam in delictis quorum abſotio conceditur decreto.Conc.Trid.cap.6.de ref.ſeſſ.24.Henriquez. lib.14.

lib. 14. de irreg. cap. 18. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 89. vbi teſtatur id fuiſſe à ſacr. Congr. Conc. declaratum. communiterque omnes aſſerunt, & legitur eiuſdem ſacr. Congregatio. declaratio in hæc verba.

Congr. Conc. cenſuit de omni peccati vinculo, de quo poteſt abſoluere, vel diſpenſare Epiſcopus, poſſe etiam confeſſorem ab Epiſcopo electum ipſum Epiſcopum abſoluere, & diſpenſare.

Imò taliter electus confeſſarius, habet tantam poteſtatem ſuper Epiſcopum quantã haberet Archiepiſcopus, qui eſt ipſius proprius confeſſarius, Ang. ver. confeſſio. 3. num. 7. & iſtam poteſtatem habet non ab Epiſcopo eligente, ſed à iure permittente, S. Ant. 3. par. ſum. tit. 17. cap. 2. §. 2. Syl. ver. confeſſor, 1. quæſt. 9.

Sciendum item quod Caſus quos Epiſcopus ſibi reſeruat, expirant morte ipſius, non vero illi qui de iure, vel conſuetudine ipſi reſeruantur, neque illi quos per modum ſtatuti reſeruat, cum enim ſtatutũ duret, ipſa etiam reſeruatio durabit, & abſolutio petenda eſt à ſucceſſore ſeu Capitulo vacante ſede.

Inſuper quæri hic ſolet vtrũ hodie expediat vt ipſemet Epiſcopus
18 audiat cõfeſſiones, & pro parte affirmatiua induci poſſent exempla B. Ambroſij, B. Vgonis, B. Ludouici Epiſcopi. Hoc tamen tempore, quo pleriſque locis Epiſcopo imminet etiam adminiſtratio iuſtitiç temporalis, minus expediret Epiſcopum paſſim excipere confeſſiones, non enim poſſet ſecurè procedere in his, quæ ipſi reuelarentur in confeſſione, licet illa ſciuerit extra confeſſionẽ, propter periculũ ſcandali, quod facilè hinc oriri poſſet, cũ ex cõmuni Doctorum ſententia confeſſor de peccato ſibi confeſſo, non debeat loqui etiam quatenus ipſi eſt notum extra confeſſionem, vbi adeſſet periculum ſcandali. Turrecrem. in cap. ſacerdos, diſtinctione 6. de pœnitent. Tolet. inſtruct. ſacerd. lib. 3. cap. 16. Refert etiam Genuen. in ſuo manual. paſtor. cap. 62. quod B. Carolus Borromeus interdum pœnitentiæ ſacramentum miniſtrare ab Epiſcopi officio alienum non putabat, & Epiſcopos, qui id feciſſent commendabat, non tamen ipſe perfecit. Cuius ſancti exemplum eo ipſo die, cum in notam ſumeremus, qui fuit dies 22. Maij Anni 1609. tempus alioquin ſerenũ & ſole ferueſcente ſiccum, Diuina Maieſtas Sanctitatem tanti viri inſigni miraculo confirmauit, imago enim ipſius Sancti in æde D. Pauli Romæ ad Columnam Antonianam, à primo mane vſque ad veſperam miraculosè ſudauit, & ſæpius ſudarijs deterſa, & ſoli quo ſicca-

ſiccaretur expoſita,tãto vberiores ſudoris guttas reddebat.Rſmo. D.Viceſgerente Illuſtriſs.Cardin.Vicarij S.D.N. & multis inſignibus Vrbis Prælatis,totoque populo miraculum intuentibus.

In reſeruatis autem cum recurritur ad Epiſcopum,debet pęnitẽs confiteri omnia ſua peccata,& Epiſcopus,vel omnia abſoluere,vel eum ad inferiorem remittere poteſt,permiſſa facultate abſoluendi reſeruatum, quam ſufficit ſignificare ipſi pœnitenti, vt faciat ſe abſolui ab inferiori,& creditur ipſi dicenti facultatem huiuſmodi ſibi ab Epiſcopo eſſe conceſſam,Nauarr. cap.16.num.6. Zechus,de caſibus reſeruat. obſeruat.4. Capeauil. de caſibus, cap.9. quæſtione vnica.

Caput Secundum.

De Iuriſdictione fori iudicialis extraordinaria.

ORdinem propoſitum ſequentes alteram partem Iuriſdictionis Epiſcopalis, quæ eſt fori iudicialis contentioſi proſequamur. Quam quoniam multipliciter exerceri contingit, aliquãdo enim iudex ex officio ſuo per inquiſitionem, vel denunciationem crimina inueſtigat, quod iudiciũ extraordinarium dici ſolet, glo.in ca.quoniam ver.extraordinario.de probationibus. aliquando inſtante actore contra reum iudicialibus terminis ſeruatis procedit, ordinarium hoc dici poteſt, nos quoque ad ſubdiuiſionem huiuſmodi noſtrũ tractatum reducemus, & pro reſolutione prioris membri iuriſdictionis,de ſynodo,& de viſitationibus pauca,eaque in praxi ſæpius occurrentia referemus poſtmodum forenſia tractaturi.

De Synodo.

SVMMARIVM.

1 *Synodus annis ſingulis celebranda.*
2 *Synodo quinam intereſſe teneantur.*
3 *Præcedere in conceſſu ſynodali quinam debeant.*

4 *Teſtes*

4 *Teſtes ſynodales qui dicantur.*
5 *Seminarij redituum rationes in ſynodo audiendæ.*
6 *De quibus debeat moneri clerus in ſynodo.*

AD occurrendum Eccleſiarum incommodis in dies naſcẽtibus & ad mores Cleri reformandos, controuerſias componendas,
1 ſalubriter ordinarunt Canones Sacri, vt quilibet Epiſcopus in ſua Diæceſi ſemel in anno ſynodum conuocet, cap. quoniam. 18. diſtinctione Conc. Triden. cit. ſeſſ. 24. cap. 2. de ref. Et ſi ipſe iuſto aliquo impedimento detineatur, poſſet deputare aliquem in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, qui loco ipſius ſynodo præſit, & illam celebret. argu. tex. cap. Epiſcopus, 1. loc. cit. negligens autem celebrare ſynodum pœnam ſuſpenſionis per duos menſes ſuſtinere deberet, cap. vlt. cit. diſtinct. 18.

Modus autem ipſius celebrandæ eſt. Vt in primis moneantur omnes, qui intereſſe ſynodo tenentur, circumlato proceſſu intimatorio ſynodi, & loci, temporis ipſius celebrandæ, cap. proprer, loc. cit. & cap. vlt. de his quæ fiunt à Præl. ſufficit autem vnica monitio licet in iudicialibus trina requiratur, vt notat, glo. in cap. ſi Epiſcopus, cit. diſtinct. 18.

Tenentur autem de iure venire ad ſynodum, Primo Abbates ſi
2 ſit conſuetudo, & ſi propter aliquam cauſam fuerint vocati, cap. Abbates. 18. quæſt. 2. & cap. decernimus, diſtinctione 18. cit. ca. ex ore, de priuil. cap. vt Apoſtolicę, eod. tit. in 6. Et ratione capellarum, & Eccleſiarum Baptiſmalium ſi quas habent ſubiectas, vel ſaltem mittere debent Capellanos, qui illas adminiſtrant. Abb. in cap. quod ſuper, de maior. & obed. Et ſi citentur ſeu contra illos quærelæ opponantur in caſibus in quibus contra ipſos procedere poteſt Epiſcopus iuriſdictione ordinaria, vel delegata, cap. propter, diſtinct. 18. cit. Tenentur venire & monachi curam animarum exercentes, vel Capellas obtinentes, Conc. loc. cit. Alij aũt monachi & pręlati mendicãtes quorũ eccleſijs cura animarum non eſt adnexa, venire non tenentur. Felin. in dicto cap. quod ſuper. num. 1.

Sæculares item clerici Capellas, vel beneficia curata obtinentes venire tenentur ſimiliter, & Capitulum eccleſiæ cathedralis de neceſſitate debet inuitari, cap. vlt. de his quæ fiunt à Prælatis. Abb. ibi. num. 4. & poteſt comparere per nuncios ſeu aliquos deputatos ex gremio Capituli, non autem omnes ex capitulo venire debent, ſed pars in ſeruitio Eccleſiæ manere, vt declarauit, ſacr. Congr. Epiſco. Vicario Vercellen. 10. April. 1594. Habet autem Capitulum vocem

con-

conſultiuam, ſede autem vacante etiam deciſiuam habet, cum ſuccedat in iuriſdictione.

Capitula etiam Collegiatarum Eccleſiarum vocanda eſſe ad ſynodum declarauit ſa. Congr. vt teſtatur Quar. ver. Concilium, quæro, 4. quæ legitur talis.

Cong. Conc. cenſuit Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad ſynodum eſſe vocanda.

Et non ſolum Diæceſani, ſed etiam alij nullius Diæceſis ad Epiſcopi proximioris ſynodum, quem ſemel elegerint venire tenentur. Conc. loc. cit.

Laici etiam ad ſynodum inuitari poſſunt, ſi de eorum præiudicio agatur vt ſi tractetur quid circa fidem, cap. vbi nam, 96. diſtinctione, vel circa matrimonia, cap. ad ſedem, 35. quæſt. 5. aderunt tamen non vt doceant, vel iudicent, ſed vt audiant, gl. in cap. vlt. ver. contingere, loc. cit. de his quæ fiunt à præl.

Temporis autem ratio, & loci attendenda eſt, vt non celebretur tempore quo ieiunijs, & deuotionibus ſeu celebrationi præcipuarũ ſolemnitatum eſt vacandum, neque graui hieme, & temporibus ad itinerãdum periculoſis, & loco proportionato ad omnes qui venire debent ne aliqui nimium, itinere fatigentur, Card. Alex. in cap. quoniam, cit. diſtinct. 18. & circa finem.

Die autem præfixa è domo ſua clero comitante campanis & organo ſonantibus in Eccleſiam deſcendit Epiſcopus, ibique de S. Spiritu Miſſa peracta, & orationibus, vt in Pontificali ordinantur recitatis, ad vigilantiam circa cultum Diuinum ſynodumque cum fructu, & vtilitate celebrandam clerum exhortatur.

Legit deinde Notarius Epiſcopi omnium ſynodo intereſſe obligatorum nomina, qui ſinguli vocati reſpondentes adſum, accedere debent ad oſculum manus Epiſcopi, in ſignum obediẽtiæ, quam ipſi reddere tenẽtur, cap. quod ſuper, cit. de maior. & obed.

Capiunt poſtmodum ſua loca quiſque ſecundum gradus ſui præeminentiam. Et ſiquidem plures adeſſe contigerit Epiſcopos, ſecundum prius conſecrationis tempus, quiſque priorem capiet locum, cap. vlt. 17. diſtinctione. Præſidens tamen ſynodo non atteto conſecrationis ſuæ tempore priorem obtinere debet locum, & ille, qui ſedis Apoſt. priuilegio ſuper hoc fuerit munitus, glo. loc. cit. Canonici autem cathedralis Eccleſiæ Capitulariter ſedentes ſeu eorum Nuncij, repræſentantes capitulum præcedunt Abbates. Felin. in cap. paſtoralis, de off. deleg. nu. 9. imo quod omnes clerici ſæculares debeant præcedere Regulares. tenet Gemini, & Card. Alex. cit. c. ſi. 17.

P diſt.

dict. cætus enim clericorum ſæcularium, nobilior eſt cætu monachorum vt notat. gl. fi. in c. qualiter, & quando de accuſat. Boer. de auctor. mag. Conſilij. num. 14. Cautius tamen promulgatur decretum, quo caueatur nullius præcedentiæ præiudicari licet non ſuo loco nominetur vel collocetur.

Et circa præcedentiam huiuſmodi Greg. XIII. declarationes factas ad inſtantiam Conc. Prouincialis Rothomagen. hic ſubiungere placuit, ea enim omnia etiam ad ſynodum Prouincialem accomodari poſſunt, vt ſequuntur, relatæ apud Genuen. in ſua prax. c. 89.

Primo in actibus Conciliorum Prouincialium attendendum eſſe tempus ordinationis Epiſcoporum, non autem dignitatem aut ordinem Eccleſiarum.

Secundo Commendatarios inter Abbates recipiendos eſſe.

Tertio Canonicos Cathedralium Eccleſiarum præferendos eſſe quando capitulariter procedunt; Abbates Benedictos, & qui vſum mitræ habent præcedere commendatarios, poſt hos locum obtinere dignitates, poſtea collocandos eſſe Procuratores.

Quarto nō teneri niſi eos qui de Iure vel conſuetudine intereſſe debēt, capitula tamen Eccleſiarum Cathedralium ſpecialiter inuitanda eſſe: obligari autem ad decreta Conc. Prouincialis omnes qui Epiſcoporum Iuriſdictioni ſubduntur, exemptos etiam in caſibus in quibus de iure communi, & Conc. Trid. ſpecialiter Epiſcopis aut Concilio Prouinciali in ipſos poteſtas tributa eſt, & contra inobedientes iuris remedijs procedendum.

Quinto Abbates, commendatarios, Capitulorum deputatos vocem duntaxat conſultiuam habere, Epiſcoporum Procuratores poſſe ſi Conc. Prouinciali placuerit, & deciſiuam habere.

Hactenus verba declarationum. Quod autem ſequitur in ſynodo peragenda, eſt qđ inhiberi ſolet ſub pęna excōmunicationis nequis illi cētiatus diſcedere audeat niſi finita ſynodo, & bñdictione accepta. Eligēdi deinde inſigniores Theologi ſeu Iuriſperiti pro cōſiliarijs, quibus dat Epiſcopus vocem conſultiuam, & ſi velit etiam deciſiuam, eligitur, & ſecretarius, & Notarius ſynodi, quem ordinē colligit ex diuerſis Concilijs. Mich. Thomaſius, in ſuo tractatu de ratione ſynodi.

His tēporibus pleriſque etiam locis laudabiliter ſeruatur quod principio ſynodi legitur Profeſſio fidei iuxta præſcriptum Bullæ Pij. IV. incip. iniunctum, & ea lecta epiſcopus ſi primam ſynodum poſt ſuam promotionem celebrat, clara, & intelligibili voce S. Fidem Catholicam

tholicam iuxta normam ipſius Bullæ ſe tenere profitetur,damnatq; & anathematizat Hæreſes ab Eccleſia damnatas,quod & in ſynodo Prouinciali prima vice cum adeſt poſt promotionẽ facere tenetur. Similiter & clerici omnes beneficia Eccleſiaſtica obtinentes in prima quaque ſynodo poſt ſuam promotionem,fidei profeſſionẽ emittere obligantur.Conc.Trid.cit.ſeſſ.25.cap.2.de ref.

4 Faciunt deinde ſuas relationes teſtes ſynodales, aliter vocantur denunciatores vt teſtatur Felin.in c.ſicut olim de accuſat. Iſti enim per Diæceſim haberi debent,viri prudentes, & fide digni qui ſi viderint aliquid in Diæceſi corrigendum referant in ſynodo.cap.epiſcopus.in fine.35.quæſt.6.& Doctores communiter,in cit.cap.ſicut olim.

Vſus tamen eorum interijt,ſed illorum loco,epiſcopi fiſcales ſibi creare conſueuerunt,vt refert Diaz.in ſua prax.crim.cap.4.quos Fiſcales dicit debere eſſe clericos,qui iurent in principio de fide liter adminiſtrando officio ſuo.

Datur etiam locus omnibus proponendi ſuarum eccleſiarum neceſſitates,vel querellas quas habent ad inuicem,& accuſati ſi adſint tenentur reſpondere licet non fuerint citati,habent tamen ius reuocandi domum,ſi ſint actiones reales ſeu ciuiles,imo etiamſi ſint perſonales,nõ tamen notoriæ & de quib. euidenter conuinci non poſſint,niſi ſint cauſæ de ſui natura in ſynodo tractandæ.Card. Zab. in c.graue.de præben.

Eliguntur ſubſequenter ad minus ſex examinatores, qui promouendos ad beneficia curata examinent,ſuique officii rationem in ſynodo de præterito reddant,& ibidem puniantur ſi deprehẽdantur deliquiſſe circa huiuſmodi officium.Conc.Trid.cit.ſeſſ.24.cap.18. de ref.De modo autem faciendæ huiuſmodi electionis,extat reſcriptum Sac.Congr.ad Patriarcham Venet.in hunc modum.

Illuſtriſſ.ac Reuerendiſ. Domine vti Frater. Conſultationi Ampl.tuę ſuper examinatoribus in ſynodo approbandis ſic reſpondit Cong.Sac.Trident.Conc.interpretum.nempe.Examinatores qui ab Ampl.tua propoſiti fuerint,à ſynodo tam per vota ſecreta quam aperta poſſe probari. Itaq; Ampl.tua,eum modum in probatione ſeruari faciat,quem magis expedire iudicauerit. Quod reliquum eſt Deum illi quam beneficentiſſimum prẹcamur.Romæ die.11.Iuly.1592.

Vti Frater.

Hieron.Card.Mattheius.

Digitized by Google

Aſſignantur,& perſonæ ad id aptæ ad minus quatuor quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur,quorum ſi aliquis deceſſeris,epiſcopus de conſilio Capituli in locum ipſius alium ſufficere poteſt, vſque ad futuram Synodum. Concil.citat.ſeſſio. 25. capitulo. 10.de ref.

5 In eadem ſynodo audiendæ ſunt rationes redituum ſeminarij, per quatuor deputatos,quorum duo ex capitulo, vnus electus à capitulo alter ab Epiſcopo, duo,alij ex clero ſimiliter vnus electus ab ipſo clero alter ab Epiſcopo eſſe debet. Defectus etiam ſeminarij corrigendi ſunt. Vbi vero erectum non fuerit, vel non ſit ſufficienter prouiſum,elaborandum eſt Epiſcopo quomodo erigatur,vel dotetur,alioquin à Synodo Prouinciali iuris remedijs ad hoc cōpelli poſſet. Conc.cit.ſeſ.23.cap.18.de ref.

Erigi autem debet & dotari ex fructibus quorumcunque beneficiorum Diœceſis,etiam Abbatiarū,Prioratuum, & aliorum Regularium,quibus pro qualitate redituum cuiuſlibet imponere poteſt Epiſcopus certam quantitatem pro ipſo ſeminario annuatim ſoluendā. De bonis tamen ſtabilibus tantum, nam de bonis quæ in incerto vt in Eleemoſinis piorum,vel ſimilibus conſiſtunt, nihil debere contribui,reſpondit.Sac.Cong.Epiſcopo Triuentino.die.23.maij.1586.

6 Publicantur præterea in ſynodo huiuſmodi decreta ſynodi Prouincialis,& aliqua inſigniora capitula Generalis Concilij poſtremò præteritę prælegenda ſunt,præcipuè de reſidentia curatorum,de vitæ honeſtate à clero tenenda, de obſeruandis circa Diuinorum vel matrimoniorum celebrationē, aliaque prout temporum neceſſitas exegerit,cap.vlt.18.diſtinct.c.ſicut olim,de accuſ.cit. & de ordine ſeruādo in ſynodo epiſcopali conſuli etiam poſſet Henricus Botteus in ſuo tract.de ſyn.epiſ.

De ſtatutis ab Epiſcopo faciendis.

SVMMARIVM.

7 Statuta quænam poſſit facere Epiſcopus.
8 Statuta condere poteſt Epiſcopus non expectato conſenſu capituli.
9 Statuta quæ facere non poſſit ſine aſſenſu Cleri.
10 Synodaticum debetur Epiſcopo,ex eccleſijs ipſi ſubiectis.
11 Charitatiuum ſubſidium poteſt petere epiſcopus à ſuo clero.

12 *Acta Synodi Diœceſanę publicari poſſunt licet non præſententur ſedi Apoſtolicæ.*

Licitum etiam eſt Epiſcopo in ſua Diœceſana ſynodo condere ſtatuta ſeu ordinationes aliquas, prout viderit expedire ad retinẽ-
7 dum in diſciplina Clerum vel abuſus tollendos. cap. 1. diſtinctione. 3. de conſecr. iun. glo. verb. generaliter, cap. catholica. 11. diſtinctio. cap. 2. de maior. & obed. iun. gloſ. cap. vt animarum, de conſtitutio. in 6.

Statuta tamen quæ condit non debent contrariari ſacris Canonibus, cap. quod ſuper his. loco cit. de maior. ſubiacerent enim nulli tati, vnde non valeret ſtatutum, quod aliquis à ſententia non poſſit, appellare: valeret tamen ſi iuberet in aliquibus cauſis ſummariè procedi. Bald. in c. cum omnes, de conſtit.

Neque contraria Ordinationibus Rom. Pontif. capit. omnia, 25. quæſtio. 1.

Neque circa fidei dubia, hæc enim decidere ſpectat ad Papam. c. quoties, 24. quæſt. 1.

Neque contraria ſtatutis metropolitani, ſeu Prouincialis ſynodi, c. cum inferior. loc. cit. de maiorit.

Neque in præiudicium priuilegiorum Cleri. capit. de Eccleſiaſticis. 25. q. 2.

Neque in diminutionem emolumentorum ipſius Cleri. c. veſtræ nobis, de locato.

Item neque contraria immunitati Eccleſiaſticæ, nam neque quoad ſuam perſonam particularem poſſet renunciare libertati in fauorem vniuerſi cleri inductæ. cap. ſi diligenti, de foro comp. neque poteſt clericum ſubijcere Iuriſdictioni laicali. ca. decernimus, de Iud. ibique Hoſt. in ſum. num. 4. Tho. Gram. deciſ. 29. nu. 10.

In caſibus tamen qui ſequuntur poſſet Epiſcopus contra Canones aliquid ſtatuere.

Primò ex cauſa noua, & vrgenti, quam veriſimiliter Canon. non præuidit, ſi nimirum ſuperior de facili conſuli non poſſit, & periculum ſit in mora, Abb. in cap. fin. de conſuet.

Secundò in caſibus à iure non determinatis, vel ſi ſtatuendum ſit contra ius ciuile.

Tertiò ſi aliquid ſtatuat antequam Canon promulgetur, tenebit enim ſuum ſtatutum licet cõtrariaretur Canoni. cap. 1. de conſtitutionib. in 6.

Quartò, ſi ſtatueret contra ius ſolum in ſuum præiudicium. cap. cum

cum dilectus, iun. glo. ver. conſtitutum, de conſuet. vt ſi ſtatuat ſuper iuriſdictione ſua Innoc. in cap. veſtra de locato. Abb. ibid. Imo, & in præiudicium ſucceſſorum, ſi ſtatutum faciat, derogans antequam fuerit ſequutus actus aliquis quo iuris communis priuilegium acquiritur Epiſcopo, prælatus enim poteſt præiudicare eccleſiæ ſuę in quærendis, licet in quæſitis præiudicare non poſſit Innoc. in cap. fraternitatem, de donat. Bald. in l. pupillorum, C. de repud. hæredit.

Quintò ſi faceret ſtatutum conſuetudini contrarium, nam licet conſuetudinis, & legis par ſit poteſtas, diſtinctione, 11. per totum, ſi tamen eſt minus rationabilis, licet fuerit iuramento firmata, adhuc tamen ab ea recedi poteſt, cap. in his, diſt. cit. iun. glo. cap. 1. de ijs quæ fiunt à maiori par. Tanto magis ſi ſtatuat circa ſolemnitates, & ordinem in ſua Eccleſia contra conſuetudinem ſine aliquo præcepto maiorum inductam, cap. Eleutherius, 91. diſt. Arch. ibid.

Sexto ſi ſtatuto ſuo auget vires iuris communis, ſine alteratione ipſius, vt ſi decernat excommunicationem contra non ſeruantes Canones, quæ tamen excommunicatio nõ exprimitur in ipſis Canonibus, vel ſi apponat pœnam vbi non eſt appoſita, vel aggrauat appoſitam.

Septimo ſi iuris intellectus ſit dubius, puta quod in vno loco nõ reſidentes velit priuari beneficijs ipſo iure, vt cap. ex tua de cler. nõ reſid. & in alio loco dicat priuandos per ſententiam, cap. inter quatuor, ibid. tunc enim Epiſcopus poſſet ſtatuere pœnam quam vtiliorem iudicauerit. Secus ſi eſſet in iure determinata, nam illam ſuo ſtatuto immutare non poſſet, Abb. in cap. innotuit, de eo qui furt. ordin.

Octauò ſtatuere poteſt aliquid non contrauenièndo iuri communi in præiudicium Cleri ipſo conſentiente, vel præſente, & non contradicente. Innoc. cit. in cap. veſtra, de locato, tantò magis ſi ſtatuat contra id quod clero concedit ius commune, antequam ipſi ius fuerit quæſitum.

Nono in caſu quo contra Canones rationabilis cõſuetudo fuerit præſcripta, tunc enim viribus conſuetudinis innixum ſtatutum epiſcopi, valeret, licet contrariaretur Canoni Felin. in cap. quod ſuper his, de maior. & obed. num. 1 c.

8 Eadem ſtatuta facere debet epiſcopus cum conſilio Capituli ſui, cap. Epiſcopus, 24. diſtinctione, & conſuetudo ſi qua eſſet in contrarium, reputaretur irrationabilis, nec tenenda. Hoſtien. de his, quæ fiunt à Præl. num. 2. Non tenetur tamen ſequi conſilium ipſius capituli.

tuli,ſuper quo reſponſum fuit Patriarch.Venet. à ſacr. Congregat. vt ſequitur.

Illuſtriſſ.& Reuerendiſſ.Domine vti Frater.

Sacra Congr.Illuſtriſſ. Patrum qui Trid. Conc. interpretando à S.D. N.præfecti ſunt per libellum Ampl.tuæ nomine porrectum, conſulta reſpondit,eădem Ampl.tuam,in ſynodo Diæceſana facere poſſe conſtitutiones abſque conſenſu,& approbatione Cleri, debere tamen requirere conſilium Capituli, licet illud non teneatur ſequi niſi in caſibus à iure expreſſis,non obſtante, quod ex forma Rom. Pontificalis in celebranda Diæceſana,& prouinciali ſynodo,expreſſè habeatur,vt cōſtitutiones in ſynodo publicandæ à patribus per verbum placet confirmentur,cui congregationis ſententiæ Ampl. tua inhærens in ſuam ſynodum nauiter peragendam incumbat,& bene valeat in Domino,quem vt illi in huiuſmodi Paſtoralibus ac ſalutaribus munijs ſua gratia ſemper adſit, ex animo rogamus,Romæ,die 27.Apr.1592.

Hieron.Card. Matthæius.

Cum autem excipiat caſus in iure expreſſos, videamus qui ſint
9 iſti, & breuiter. In primis de iure requiritur conſenſus Capituli in illis omnibus in quibus vertitur,ipſius intereſſe,cap.vlt.de his quæ fiunt à præl. Vnde ſi collatio beneficiorum pertineat tam ad capitulum,quam ad Epiſcopum,ſine Capituli conſenſu, nihil de illis diſponere poterit Epiſcopus,cap.ea noſcitur,loc.cit.

Item in caſu quo diminueretur Eccleſiæ authoritas, tunc enim nihil faceret,ſi ſtatueret ſine conſenſu capituli, cap.dilecti,de maior.& obed.

Similiter in caſu quo ageretur de alienatione bonorum Eccleſię damnoſa,cap.1. de his quæ fiunt à præl. Vel ſi ageretur de obligatione Eccleſiæ,cap.quod quibuſdam,de fideiuſſ.

Item ſi ageretur de præiudicio quoad ſubiectionem, vel limitationem conſenſus Capituli,cap.vlt.loc.cit.de maior.& obed.

Ad extremum in caſuum criminalium ventilatione, 15. quæſt. 7.per totum.Et maximè in iudicanda perſona aliqua ex collegio capituli,ſiue Cathedralis ſiue collegiatæ Eccleſię,nam ſine aſſiſtentia, & voto duorum ex capitulo deputatorum,non poteſt iudicare perſonam capitularem ex noua ordinatione Conc.Trid.ca. 6. ſeſſ.25. de ref.quod videtur indultum capitularibus in recompenſam priuilegiorum,& exemptionum antiquarum,quibus idem Concilium in multis derogauit.

Debet

D·bet autem capitulum hos duos qui aſſiſtunt in iudicijs Epiſcopo eligere initio cuiuſlibet anni, & ſi non elegerint, poſſet Epiſcopus procedere ſolus, & iudicare vt reſponſum fuit à Sacr. Cong. Epiſcopo Gerundinen. his verbis.

Cong. Conc. cenſuit debuiſſe canonicos, & debere in principio anni eligere illos duos, ſi id non fecerint, Epiſcopum poſſe procedere, & ita referendum Sanctiſſimo. Sanctiſſimus audita relatione Cong. dixit reſcribendum Epiſcopo prout Congr. cenſuit, hoc addito, vt antea capitulum moneat, ſi à principio anni non eligant, ſe ſolum eam iuriſdictionem exerciturum, non admiſſa electione quam poſtea fecerint.

Illa autem ſpecialiter aduertenda ſunt epiſcopo in condēdis ſtatutis, vt quam rariſſimè apponat excommunicationis pœnas, ne videlicet ex frequentia contemnantur. Abb. in c. clericos, de cohab. cler. & mul. Couarr. in cap. alma mater. num. 10. ſed potius vtatur pœnis temporalibus, rarius tamen pecuniarijs, ad euitandam auaritiæ ſuſpicionem, quæ abeſſe longè debet ab Epiſcopo, c. cum ab omni. de vita, & hon.

Et quoniam epiſcopi ſtatuta ligare tantum debent quoad pœnam non quo ad culpam, vt tradit Abb. in cap. cum olim. de cler. cō iug. num. 5. ideo aperte deberet Epiſcopus declarare virtutem ſui ſtatuti. Henricus Bott. de ſynod Epiſ. part. 3.

Denique cauere debet vt abſtineat à multitudine præceptorum, nec ſtatuat niſi ſuper neceſſarijs, neque faciat ſtatuta quæ nihil proficere, vel quod grauius quæ veriſimiliter contemptui futura ſuſpicatur, aliquando enim toleranda ſunt potius aliqua mala, ne eueniant grauiora, nā qui nimis emungit elicit ſanguinem. ca. denique 4. diſt. Imo illud Chriſoſtomi, ſuper Matthæum, mente eſſet retinēdum. *Circa vitam tuam eſto auſterus, circa aliorum benignus, audiant te homines parua mandātē, & grandia facientem.* & aliud Bernardi. *Quid iugū veſtrum ſuper eos aggrauatis, quorum onera potius portare deberetis.*

An autē poſſit aliquid exigere à Clero pro ſui ſuſtentatione, quæri poſſet hoc loco.

Et certum eſt quod taleis, & exactionibus Clerum onerare prohibetur, capit. quoniam, 18. diſtinct. cap. qui cognouimus, cap. quoniam relatum, 10. q. 3.

Synodaticum tamen ſeu cathedraticum iure ſuo exigere poteſt, 10 cuius nomine à qualibet Eccleſia duo ſolidi debentur, valore ipſorum

rum computato, ſecundum antiquam conſuetudinem dandi in qua libet Diæceſi, cap. conquerente, iun. gl. de off. Ord. Neq. vllo tempore præſcribi poteſt quo minus debeatur ſynodaticum; cum detur in ſignum ſubiectionis, & in honorẽ Cathedræ. in parte tamen præſcribi poſſe tenet Abb. in cap. paſtoralis de donat. Enriquez. de Syn. Epiſcop. par. 2. num. 90. Imo licet pleno iure libertaretur Eccleſia, adhuc non cẽſeretur remiſſum ſynodaticum niſi expreſſe ponatur, gloſ. in cap. paſtoralis, cit. Innoc. ibid. nemo enim cenſetur eſſe ſine ſubiectione, niſi probet, alioquin cenſeretur quis acephalus, ca. nulla ratione, 93. diſt. Regulares tamen à præſtatione ſynodatici ſunt exempti. cap. inter cætera. 10. q. 3. cit.

21 Charitatiuum etiam ſubſidium petere poteſt in caſibus à iure expreſſis, cap. fin. 10. q. 7.

Videlicet ſi fuerit pauper ita quod reditus menſæ ipſius ad tuendam dignitatem Epiſcopalem non ſufficiant, vel ſi vrgeant debita ipſius Eccleſiæ, aut ſi non habeat ſumptum pro expediendis Bullis in Curia. ſimiliter & pro ſumptu inſumendo in itinere ad viſitanda limina Apoſtolorum, ſeu ad Concilium Prouinciale ſiue Generale, quando eſſet pauper, cap. cauendum, 10. quæſt. 3. cit. cap. cum Apoſtolus, § prohibemus, de cenſ. vbi addit Innoc. quod etiamſi cauſa iuſta ſubſit, tamen requiri in imponendo hoc ſubſidio conſenſum capituli, & cleri. Si autem dubitaretur de cauſa, pateret recurſus clero ad ſuperiorem, cap. cognouimus, 10. quæſt. 3. cit. Hoſt. de off. ordin. in ſum. num. 3.

A pauperibus tamen exigi non poteſt, & dicitur pauper qui ex anmo reditu nõ recipit vltra decentem ſuſtentationem, vt notat Bellencinus, de charit. ſubſid. quæſt. 30. Menoch. de arb. iud. cent. 6. caſu. 5. 20. num. 10.

Neque præſcribi vnquam poteſt charitatiuum ſubſidium, eſſet enim præſcribere contra charitatem, idem. Bellen. quæſt. 45. Taxa autem eſt arbitraria. Card. in clem. 1. de exceſſ. præl. § nonnulli, nume. 4. Et arbitrium ſtat penes clerũ offerentem, ſi petatur plus quã antea ſolebat dari; inuito enim clero vltra id quod dari antea conſueuit exigi non poſſet. Afflict. deciſ. 136. videri poteſt & Boer. deciſio. 133 & ſeq. Rauin. de charit. ſubſid. Duen. in Reg. verb. charitatiuum ſubſid.

Pro Rege autem ſeu Principe nullo caſu exigi poteſt à clero aliquod ſubſidium ſeu donatiuũ, niſi ipſe clerus conſentiat, penes quẽ etiam ſtat arbitrium quantum velit offerre, vt declarauit S. Cong. Oeconomo Meſſanen. 22. Ian. 1596.

Expeditis negotijs ſynodi legit Notarius abſentiū nomina, qui abſentiam ſuam ſiue per litteras ſiue per nuncios non excuſarunt, & Epiſcopus pronunciat illos contumaces, pœnaſque decernit per ipſos intra tempus certum luendas. Et priusquam ſynodus dimitta tur acclamationes fiunt cum gratiarum actione iuxta ritum Pontificalis, & accedunt ſinguli iterum ad oſculum manus Epiſcopi, illud que ſibi inuicem dant in charitate. Interim autem Archidiaconus verbis in Pontificali præſcriptis, concluſam ſynodum dimitti ſignificare debet, Epiſcopo ſolemniter omnes benedicente.

Cum autem decreta ſynodi Prouincialis non poſſint publicari niſi prius fuerint præſentata ſedi Apoſtolicæ, & ab eadem probata, dubitari poſſet, an etiam Diæceſanę ſynodi decreta ſimiliter publicari non debeant inconſulto Rom. Pontifice. ſed hæc dubitatio ſoluta eſt reſponſo Sac. Cong. Conc. ita quod non debent Romā trāſ-
12 mitti, ſed publicanda ſunt arbitrio Epiſcopi. ſequitur tenor reſcripti Sac. Cong.

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domino vti Fratri Domino Epiſcopo Hoſtienſi.

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domine vti Frater. Non eſt in more poſitum apud Patres Illuſtriſſimos, qui Trid. Conc. Decretis interpretandis præfecti ſunt Diæceſanas ſynodos recognoſcere, ſed Prouinciales tantum emendare. Quare vt voluntati atque paſtorali Ampl. tuæ zelo in tuæ ſynodi correctione quoquo modo ſatis per me fieret, illud pro mea in te, & Eccleſiam tuam charitate mihi ſumpſi, vt ſynodum ipſam percurrerem, ſimulque ea adnotarem quæ notatu digna viſa ſunt; quemadmodum licebit in extremis ipſis ſynodi pagellis, vbi noſtras animaduerſiones adſcripſimus
D *inſpicere. Quod ſupereſt, tu clerusque tuus in tot ſalutarium conſtitutionū obſeruatione, nauiter incumbite, memores vnam optimamque legem eſſe, legum obſeruantiam. Valete in Domino. Romæ. prid. Kalend. Decemb. 1586.*

Ampl. tuæ *vti frater*

A. Card. Caraſa.

Caput Tertium.

De Viſitationibus.

SVMMARIVM.

1 *Viſitationes ſingulis biennijs facere debet Epiſcopus.*
2 *Epiſcopus quam normam in viuendo tenere debeat.*
3 *Familia qualis eſſe debeat Epiſcopi.*
4 *Familiam armatam an poſſit tenere Epiſcopus.*

NON ſolum in ſynodali congregatione, de qua ſupra egimus, ſed etiam in viſitatione particulari, tenetur epiſcopus inquirere, & corrigere defectus ſubditorum. Vnde omnes Eccleſias ſibi ſubiectas, totamque Diæceſim, ad minus ſemel quolibet biennio circumire obligatur, Concil. Trid. cit. ſeſſ. 24. cap. 3. de ref. Non tamen præcisè intra hoc tempus tenetur expedire viſitationem ſuam, ſed relictum eſt arbitrio ipſius, moderato tamen, ſuper quo legitur reſcriptum ſacr. Congreg. Conc. in hæc verba.

Dubitauit Epiſcopus Aſtoricen. an teneretur ſuam viſitationem concludere intra certum, & determinatum tempus, iuxta latitudinem ſuæ Diæceſis.

Congr. cenſuit. Concilium nullum tempus, ad hoc præfixiſſe, ſed reliquiſſe arbitrio Epiſcopi, quod tamen debet eſſe moderatum, & diſcretum.

SEd quoniam nihil magis alios ædificat, quam innocentia Prælatorum, ſicut è conuerſo, maiorum delicta facilè trahuntur à ſubditis in exemplum, cap. nemo 33. diſtinctione ca. præcipuè, 11. quæſtio. 3. ne viſitator volens ſubditis exhibere medicamenta ſalutis, præbeat mortis exempla, prius domum ſuam reformare, moreſque & vitam ad ſanctorum Canonum præſcripta componere, ac factis ipſis, & actionibus, ſe muneri ſuo conformem oſtendere deberet. Ideò pauca nos quoque de norma in viuendo ab Epiſcopo ſeruanda viſitationi præmittamus, non noſtris verbis in materia tam graui vſuri,

ui vſuri, ſed Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de ref. vt ſequuntur.

Optandum, & infra. Quapropter exemplum Patrum noſtrorum in Concilio Carthaginenſi, non ſolum iubet, vt epiſcopi modeſta ſuppellectili, & menſa, ac frugali victu contenti ſint; verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota domo, caueant ne quid appareat, quod à ſancto hoc inſtituto ſit alienum, quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præſeferat, omnino vero eis interdicit, ne ex reditibus eccleſiæ, conſanguineos, familiares vè ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, ijs, vt pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa, imo quam maximè poteſt, eos ſancta ſynodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vnde multorum malorum in eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant &c.

Viros item boni teſtimonij, graues, doctos, circa ſe habere debet Epiſcopus, & non niſi per clericos in cubiculo ſibi inſeruiri facere, 3 cap. cum paſtoris, & cap. vlt. 2. quæſt. 7. Et quia domus Epiſcopi quaſi in ſpecula eſt poſita, eſtque magiſtra publicæ diſciplinæ, & quicquid in ea agitur, id omnes putant ſibi licere, prouidere debet Epiſcopus, vt tota familia ſua ſit honeſta, ad hoc optimè faciunt verba S. Bernardi, ad Eugenium, lib. 4. cap. 10. vbi dicit.

Domum Epiſcopi decet ſanctitudo, decet modeſtia, decet honeſtas, horum diſciplina cuſtos, ſacerdotes domeſtici, aut cæteris honeſtiores, aut fabula omnibus ſint: ament te domeſtici, ſi non, facito, vt te timeant, alius alia diſpenſet, de diſciplina tu prouide, illud nemini credas, pertinet ad te vt his quos præ oculis habes, quatenus totius honeſtatis ac condecentiæ ſpeculum ſint, & forma: non licet tibi vt vitia domus tuæ vltimus ſcias, ſi inſolentior ſermo coram te ſonuerit, ſi indecens habitus apparuerit, manus tua ſit ſuper huiuſmodi, tu vlciſcere iniuriam Dei, in vultu, in habitu, in inceſſu illorum, qui tecum ſunt, nihil reſidere impudicum, vel indecens patiaris, &c.

Maximè autem, tam in ſua perſona, quam in ſuis miniſtris, auaritiæ ſuſpicionem vitare debet, cap. cum ab omni de vita & honeſta. Conc. Trid. cit. ſeſſ. 21. cap. 1. de ref. vnde & Cancellariam ſuam Epiſcopum locare, & inde aliquod emolumentum habere non poſſe legitur fuiſſe reſcriptum à ſac. Cong. Côc. in ann. 1598. Epiſcopo Ariminen.

minen. In quibus tamen caſibus licite poſſit aliquid accipere à Clero, dicemus ſuo loco.

Hic non incongruè quæri adhuc poſſet, num Epiſcopus poſſit tenere familiam armatam, Et quidem cum Eccleſia habeat carcerem, & Epiſcopus pœnas corporis in cauſis ad forum ſuum ſpectantibus
4 infligere poſſit, cap. contra idolorum, 26. quæſt. 5. cap. cum Epiſcopus, de offic. ord. Abb. in cap. 1. ibid. Dec. conſ. 131. in princip. & conſil. 300. num. 4. rationabiliter hinc concludi poſſet, quod debeat etiam habere executores armatos, per quos reos capere, in carcerē detrudere, & punire valeat. Et ita poſt multas Doctorum cōtrouerſias teſtatur Franc. Leo in ſua prax. cap. 9. num. 26. declaratum fuiſſe à ſac. Congr. Conc. coram Pio Papa V. maximè intuitu textus cap. 3. ſeſſ. 25. Conc. Trid. vbi ordinatur, quod iudices Eccleſiaſtici debeant prius procedere contra reos ad pœnas reales, quam ad pœnā excommunicationis. Et de locis quidem vbi Eccleſia habet dominium temporale, nemini dubium eſt, poſſe prælatum ſeu ipſius in tēporalibus Vicarium tenere executores armatos, in alijs autem locis vbi nō habet iuriſdictionem temporalem, licet, vt diximus in hoc defendi poſſit ſi teneat, tamen vbi non eſt conſuetudo, cautius facit ſi non proprijs miniſtris vtitur in executione facienda, propter euitandum liuorem laicorum, qui his temporibus contra iuriſdictionem Eccleſiaſticam maximè efferbuit, ſed potius in talibus requirendum eſt brachium ſæculare, ſeu iudex ſæcularis, vt familiam ſuam armatam Prælato præſtet, cap. 1. de off. ord. Innoc. & Doctor. communiter, ibi. Dec. in cap. ſignificaſti, de offic. deleg. num. 5. Iudex autem ſæcularis dum præſtat familiam, non debet cognoſcere de æquitate ſententiæ iudicis Eccleſiaſtici, maximè ſi tantum accomodat ipſi familiam, Alciat. in cap. 1. cit. Lopez. ad Diaz. in cap. 154. vbi tamen ipſe iudex ſæcularis eſſet executor ſententiæ prælati, vel delictum eſſet mixti fori, ſeu ſi notoriè appareret ſententiam eſſe iniuſtam, cognoſcere poſſet, Abb. Alciat. in cap. 1. cit. Genuen. in ſua prax. cap. 44.

Quod autem ad ordinem in ipſa Viſitatione proſequenda ſeruandum attinet, antequam ipſa incipiatur, præmonendi ſunt ſubditi generali publicato per Eccleſias edicto de viſitatione celebranda, tēpuſque ipſius, & locus à quo incipiendum ſit intimandus, cuius intimationis forma videri poteſt, apud Ant. Reſta in ſuo Direct. Viſit. Reliqua autem in viſitatione ſeruanda quo meliori methodo explicentur, diſtinctè de locis viſitandis videamus.

De Viſitatione Cathedralis Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

5 *Cathedralis Eccl. nulla exemptione ſe tueri poteſt quominus viſitetur.*
6 *Viſitationis inchoandæ modus.*
7 *Præbendis non perſonis adiungenda ſunt officia ordinum.*
8 *Diſtributiones quotidianæ præſentibus tantum debentur.*
9 *Diſtributiones abſentium accreſcunt præſentibus.*
10 *Diſtributiones, quando lucrantur abſentes.*
11 *Abeſſe ab Eccleſia quanto tempore poſſit Canonicus.*
12 *Vnitæ Eccleſiæ præbendis quomodo ſint adminiſtrandæ.*
13 *Habitum clericalem deferre obligantur beneficiati.*
14 *Habitus clericalis, quis ſit.*
15 *Anniuerſariorum numerus ſicut, & miſſarum reduci poteſt.*

PRima itaque viſitanda eſt Eccleſia Cathedralis, cap. Romana, de
cenſ. in 6. nec aliqua exemptione ſe tueri poteſt, quo minus viſi-
tetur. Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 4. de ref. Quare die præfixa viſitationi
adueniente, Clero comitante, cappa Pontificali ſuper rocchetum
5 indutus Epiſcopus in Eccleſiam Cathedralem deſcendere debet,
ibique miſſa de S. Spiritu per ipſummet Epiſcopum, ſiue eo impedi-
to, per aliquem inſigniorem pręlatum celebrata, orationibuſque ad
eum vſum in Pontificali Romano præſcriptis, recitatis, & ſermone
de vtilitate, & cauſis viſitationis habito ad particularem Eccleſiæ
viſitationem deſcendet. Et primo Ciborium, Fontem Baptiſmalem,
Altaria, ſacriſtiam, veſtes, apparamenta eccleſiæ, num in decenti cu
ſtodia teneatur, reuidebit, circa, quæ particulariores animaduerſio-
nes videri poſſunt in direct. Viſit. cit. & nos infra de viſitatione pa-
rochialium aliqua referemus, hic ſolum ea quæ peculiaria ſunt in
viſitatione Cathedralis Eccleſiæ videamus.

Reuiſis itaque præmiſſis, deſcendere debet epiſcopus ad locum in quo congregari ſolet capitulum, cum omnibus Pręlatis, Canonicis illius eccleſiæ ad ſonum campanæ congregatis, adiuncto ſuo notario, qui clericus eſſe debet, argum. tex. cap. vt iuxta de offic. ord. & aſſumptis ſecum duobus iuriſperitis, qui poſſunt eſſe externi, & non de gremio capituli Conc. Trid. in c. cit. & ſeſſ. 25. cap. 6. de ref.

Factis

Factis autem à notario connotati, numero Prælatorum, & Canonicorum, nominibus ſingulorum, tum & qualitate, quantitate prouentuum præbendarum, quærere debet quomodo capitula ſua celebrent, quoties generalia, quoties particularia, & quo ordine, & num ad pulſum campanæ ſoleant congregari.

In receptione, inſtallatione ſeu admiſſione ad poſſeſſionem Canonicatuum, præbendarum, vel diſtributionum, num accipiant deductiones aliquas ex fructibus, ſolutiones, donatiua, ſeu iucundos ingreſſus, vel ſi quo alio nomine vocentur, hæc enim non debent exigi niſi in pios vſus conuertantur. Conc. cit. ſeſſio. 24. cap. 14. de refor.

Statuta qualia habeat, & ne faciant recipiendos iurare, de obſeruando aliqua illicita, vel decretis Conc. Trid. contraria.

Profeſſionem fidei num exigant à recipiendis, hanc enim tenetur quilibet emittere aſſequutus Canonicatum, vel præbendam, etiam ſi illam emiſerit in manibus Epiſcopi ſeu in manibus cõferentis beneficium, Conc. loc. cit. cap. 12.

Archidiaconus, ſcholaſticus, an ſint Doctores ſeu licentiati in Teologia, vel iure Canonico, aliter enim ipſorum prouiſio eſſet nulla Conc. loc. cit. & ſeſſ. 23. cap. 18. de ref.

Inquirendum etiam eſt an quilibet officium ſuæ præbendæ adnexum exerceat, & ſi non habuerint diſtincta officia, ipſe epiſcopus aſſignare poſſet aliquibus ordinem presbyteratus, aliquibus ordinem Diaconatus, Subdiaconatus ordinem alijs imponendo, ita tamen vt ad minus dimidia pars Canonicatuum, presbyteratus ordinem adnexum habeat, niſi fuerit loci conſuetudo, vt plures, vel omnes habeant presbyteratum. Conc. cit. ſeſſ. 24. cap. 12. de refor.

7 Et in hac ordinum diſtributione debet requirere epiſcopus conſilium capituli, illud tamen non tenetur ſequi, vt declaratum fuiſſe à ſac. Cong. Conc. refert Zerol. in ſua prax. par. 2. ver. capitulum.

Aſſignandus autem eſt ordo, non perſonis, ſed canonicatibus ſeu præbendis ſingulis, ex voto eiuſdem ſacr. Congrega. Concil. edito his verbis.

Cong. Conc. cenſuit debere Epiſcopum cum conſilio capituli, deſignare quibus canonicatibus quiſque ordo annexus eſſe debeat, non quibus canonicis, quoniam Conc. ſeſſ. 24. cap. 12. mandat ſacros ipſos ordines annexis canonicatibus, non autem perſonis eos obtinentibus.

Aſſignatis autem huiuſmodi ordinum officijs, non teneret collatio

tio Canonicatus facta illi qui non haberet ætatem, quam ordo illius præbendæ annexus requirit, vel qui ſaltem infra annum ob ætatis defectum ordinem illum recipere non poſſet, id Conc. ſeſſ. 22.c. 4. & ſeſſ. 24. cap. 12. cit. de ref. Is etiam non poſſet habere vocem in capitulo antequam ordinem ſuæ præbendæ annexum ſuſceperit, & ſi infra annum non promoueretur, dimidia pars diſtributionum ipſi ſubtrahēda eſſet. Clem. 2. de ætat. & qual. multomagis illi qui ad minus ſubdiaconatus ordine non ſunt inſigniti, carere debent voce actiua in capitulo. clem. cit. & Conc. loc. cit. ſeſſ. 22. cap. 4. ita quod neque capitulum diſpenſare ſuper hoc poſſit, & vocem prædictam concedere. Nau. de cler. non reſid. conſil. 7. Vocem tamen paſſiuam habere poſſet, item & ſtallum in choro, & domum ſeu præbendam optare, niſi loci obſtaret conſuetudo cōtraria, vt notat. gl. in Clem. cit. verb. capitulo & verb. extunc. Card. ibid. Gemin. in c. vn. de cler. non reſid. in 6.

Videndum præterea in viſitatione an obtinēs præbendam Theologalem faciat functiones ſibi incumbentes, & num ſufficiens ſit ad interpretandum ſacram ſcripturam per ſeipſum. Conc. cit. ſeſſ. 5. c. 1. de ref. Vbi autem non fuerit erecta præbenda Theologalis, curare debet Epiſcopus vt erigatur ſuper præbenda primo vacante, & ſi fructus præbendæ adhoc non ſufficerent, dotari poſſet annexione fructuum alicuius ſimplicis beneficij.

De diſtributionibus quotidianis aduertēdum eſt an aliquæ ſint: an ſint ſufficientes, & ne ſint ita tenues vt veriſimiliter negligātur, tunc enim Epiſcopus ex fructibus canonicatuum ſeu præbēdarum tertiam partem detrahere, & diſtributiones augere deberet ex ordinatione cit. Conc. ſeſſ. 21. cap. 3. de ref. Vbi autem eſſent diſtributiones ſufficientes, tertia pars huiuſmodi fructuum præbendarum detrahi non poſſet applicanda diſtributionibus. Zerol. in prax. par. 2. verb. diſtributiones, neque poſſet detrahi aliqua pars fructuum beneficiorum extra Eccleſiam cathedralem exiſtentium, applicanda diſtributionibus, niſi ipſa beneficia fuerint incorporata præbendis canonicalibus, quod reſponſum fuiſſe Archiepiſcopo Genuen. à ſac. Cong. Conc. refert. Zer. ver. diſtributiones cit. p. 1.

Per vnionem tamen aliquorum beneficiorum ſimplicium etiam extra cathedralem Eccleſiam exiſtentium augeri poſſent diſtributiones prædictæ. Conc. cit. ſeſſ. 24. cap. 13. de ref.

Diligenter etiam viſitator inquirere debet an diſtributiones hu-
8 iuſmodi iuxta præſcriptum iuris diuidantur. Non niſi enim præſentibus, & intereſſentibus dari debent, cap. vn. de cler. non reſid. in 6.

Conc. loc. cit. c. 11. Nec ſufficit adeſſe in Eccleſia dum Diuina peraguntur, ſed oportet eſſe præſentem in choro vt lucrentur diſtributiones, vnde non excuſaretur canonicus quominus amittat diſtributiones, etiãſi adeſſet in eccleſia miſſam celebrans extra chorum eo tempore quo horę canonicales decantantur, ſuper quo declarationem editã à Sac. Cong. Cõc. refert Gonz. ſuper 8. Canc. §. 7. proem. num. 81. in hæc verba.

Qui tempore quo cantatur vna hora in choro, miſſam celebrat in eadẽ Eccleſia ex deuotione vel obligatione, non dicitur interfuiſſe illi horæ, nec illius diſtributiones accipere poteſt. Si vero iuſſus fuerit à ſuperiore vt celebraret, tunc reciperet, ſuperior tamen debet cauere à tali iuſſione.

Neque excuſaretur quominus amitteret diſtributiones, aſſociãs Epiſcopum ſeu prælatum audientem miſſam in alia Eccleſia eo tẽpore quo horæ canonicales decantãtur, quod etiam fuiſſe declaratum ab eadem Sac. Cong. refert id Gonz. loc. citat. numero. 183. his verbis.

Non poſſunt canonici videlicet duo aut plures aſſociantes eorum prælatum quandoque volentem audire miſſam non in cathedrali ſed in alia Eccleſia ciuitatis, participes fieri diſtributionum quotidianarum, quæ nõ niſi præſentibus, & inſeruientibus dantur.

Neque ratione trium menſium quibus abeſſe licitum eſt, lucrare poteſt abſens diſtributiones. Pariſ. de reſig. quæſt. 10. num. 65. quod etiam declaratum fuiſſe à dicta S. Cong. teſtatur. ibid.

Neque debentur diſtributiones Vicario ſi non interſit occupatus in adminiſtratione iuſtitię. Neque epiſcopo obtinenti portionẽ canonicalem niſi interſit, quoad omnia enim tum cenſeri debet vt canonicus, & ſedere debet inter canonicos in loco ſuę promotionis, cap. à collatione, iun. gl. de appel. in 6.

Neque debentur intereſſentibus per modicum tempus, omnibus enim horis intereſſe tenentur canonici, & per omnes horas debet fieri compartitio diſtributionum. Clem. cit. de ętat. & qual. iun. gl. verb. certis horis. Card. ibid. quod etiam declaratum fuiſſe à Sacr. Cong. teſtatur. Nau. de cler. non reſid. conſil. 9.

Non poteſt etiam Epiſcopus neque capitulum remittere amiſſionem diſtributionum vt clare patet ex textu Conc. loc. cit. in illis verbis. (*quauis colluſione aut remiſſione excluſa*) idem docet Na-

uar.loc.cit.conſil.7.nume.1. Menoch. de arb. iud. ad caſum, 419. numero 6.

9 Diſtributiones autem huiuſmodi quibus priuantur abſentes, accreſcere debent pręſentibus ſi ſit conſuetudo loci.gloſ.in clement. citat. verbo. pars dimidia, diſtributiones nimirum antiquitus factæ ex fructibus menſæ communis, diſtributiones autem factæ poſt, Concilium Tridentinũ ex tertia parte fructuum præbendarum, non accreſcunt intereſſentibus, ſed applicari debent fabricæ eccleſiæ aut alicui pio loco ex ordinatione eiuſdem Conc. ſeſſ.22. cap.3.de ref.& ita diſtinguit Nau.de verbor.ſignificat. conſ.3.Zer. lo.ſupra cit.ad 4. Rebuff. autem in prax. benef. de diſpenſ.de non reſid.num.10.diſtinguit, quod ſi ſtatutum eccleſiæ ſeu conſuetudo ſit vt diſtribuatur præſentibus aliqua ſumma, verbi gratia, decem, tunc accerſcit abſentium pars præſentibus: Si vero ſolitum ſit cuilibet intereſſenti dari certam quantitatem, vt vnum aureum, tunc licet aliqui abſint, præſentibus tamen nihil amplius eſt diſtribuendum, neque illis accreſcit pars abſentium, idem docet. Card.Imol. in cit.Clem.Couar.lib.3.var. reſ.cap.13. qui in talibus dicit attendendam eſſe locorum conſuetudinem.

In caſibus tamen, qui ſequuntur etiam abſens lucrari poſſet diſtributiones quotidianas. Vt ſi aliquis abeſt pro exercitio curæ animarum imminentis ipſi capitulo, vel qui abeſt pro negotijs capituli, cap.ex parte 2.de cler.non reſid.Nauar.eod.tit.conſ.8.num.1. Couar.loc.cit.num.8.

Pœnitentiarius quoque interim dum confeſſiones audit, cenſetur pro præſente in choro nec ammittit diſtributiones, Conc.loco cit.cap.8.

Similiter, & Theologus ſeu Lector eo die quo legit ſacram lectionem pro præſenti habetur.vt declaratum fuiſſe à ſac.Congreg. conc.coram Gregor.X I I I. teſtatur Gonz. loc.ſupra cit. nu.180.

Infirmus etiam infirmitate durante participare debet ex diſtributionibus quotidianis etiamſi culpa ſua fuerit effectus ægrotus, cap.vn.de cler.non reſid.in 6.cit.Franch. Gemin.ibi.ſi nimirum dũ erat bene ſanus ſolitus fuerit frequentare chorum.Felin.in cap.apoſtolicæ,num.12.de excep. & ſi talis ſit infirmitas cum qua non poteſt ſine periculo adeſſe in choro, itemq; ſi decumbat in ciuitate ſeu loco vbi ſita eſt ipſa eccleſia, Couar.loc.cit.à nu.8.

De ſenio autem confectis, & in ſpecie de conſuetudine eccleſiæ Compoſtellę, in qua ſenio cõfecti, & qui per quadraginta annos eccleſiæ deſeruierint, poſtea tanquam rude donati, cenſentur ſemper

pro

pro præſentibus, participantque ex diſtributionibus quotidianis, reſpondit Greg.XIII.ſtatutum, ſeu conſuetudinem huiuſmodi eſſe tolerandam.

Suſpenſo item interdicto excommunicato iniuſtè, vel in exilium relegato debentur diſtributiones, Felin. loc. cit. Similiter & carcerato licet propter violentam criminis ſuſpitionem fuerit carceratus, dummodo poſtea declaretur ipſius innocentia, ſiue primi iudicis ſiue appellationis iudicis ſententia, & ſolitus fuerit dum eſſet liber frequentare chorum. Gemin. in cap. vn. cit. de cler. non reſid. in 6. Couar. loc. cit. Et in tantum quidem, quod ipſi debentur non tantum diſtributiones quotidie diſtribui ſolitæ, ſed etiam fructus certis tantum temporibus præſentibus diſtribuendi. Nauar. loc. cit. de cler. non reſid. conſil. 10. & 11.

Similiter & mortuaria, portiones funerales, & quæ pro anniuerſarijs mortuorum dari ſolent; hæc enim æquiparantur diſtributionibus quotidianis. Lap. Gemin. in cap. vn. cit. in 6.

Ad extremum diſtributiones groſſæ quæ dantur in fine anni vel certis aliquibus temporibus, quæ non poſſunt propriè dici diſtributiones quotidianæ, extrauag. cum nonnullæ. §. præterea, de præb. cō mun. & efficiunt potius præbendam. Tiber. Decian. conſil. 43. num. 13. maximè vero ſi in illis ſolis conſiſtant omnes reditus canonicatus ſeu præbendæ, debentur abſentibus ex iuſta cauſa, vt ratione ſtudiorum, cap. de cœtero. cap. audientiam, de cler. non reſid. Gemin. in cap. vn. ſup. cit. Calder. conſil. 1. de cler. non reſid. detracta nimirum portione quæ communi menſæ debetur. Innoc. in cap. licet de præben. ſeu detracta tertia parte intereſſentibus aſſignata à Conc. ſup. cit. quod etiam declaratum fuiſſe à Sac. Cong. Conc. refertur, apud Quaran. verb. reſidentia, his verbis.

Cong. cenſuit canonicum abſentem ſtudiorum cauſa, percipere quidem fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas, quod ſi in huiuſmodi diſtributionibus omnes capituli reditus conſiſtant, percipere etiam diſtributiones dempta tertia parte quę inſeruientibus accreſcit; nullo autem caſu debere ipſum canonicum percipere diſtributiones miſſis aut defunctorum anniuerſarijs applicatas.

Similiter & duo canonici Epiſcopo inſeruientes fructus huiuſmodi præbendæ groſſos, abſentes licitè petere poſſunt iuxta. tex. in c. ad audientiam, cit. quod etiam docet Nau. loc. cit. de cler. non reſid. conſil. 2. nu. 2.

Non ſolum autem ſubtractione diſtributionum puniẽdi ſunt abſentates ſe à ſeruitio Eccleſiæ, ſed etiam alijs pęnis ſi ſe non correxerint puniri poſſunt, videlicet ſequeſtratione particularium fructuũ præbendę, pro prima cõtumatia dimidia parte fructuum, pro ſecunda totis fructibus, Cenſuris eccleſiaſticis, & alijs iuris remedijs, & creſcente contumatia etiam priuatione ipſius beneficij. Conc. loc. cit. ſeſſ. 24. cap. 12. de ref. ita tamen vt intercedant ad minus ſex mẽſes poſt iniunctam vnam pęnam antequam procedatur ad aliam, vt docent communiter doctores, in c. ex tuæ. de cler. non reſid.

Neceſſario autem ſeruãdi ſunt dicti gradus pœnarum pręſcripti à Concilio antequam deueniatur ad priuationem, facta enim priuatio non ſeruata forma hac Concilij, eſſet nulla, vt fuiſſe deciſum in Rota Rom. coram Seraphino, in vna Salamãtinen. del Petroſo. die. 5. Decem. 1567. teſtatur Gennen. ſæpius. cit. c. 112. Citari etiam debet huiuſmodi non reſidens in perſona ante priuationem, ſi ſciatur vbi moretur, & ſi non ſciatur citandus eſt per edictum publicum trina citatione, nec ſufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio eſſet omnino nulla vt probat. Abb. lib. 1. conſil. Conſ. 67. Fel. in cap. conſuluit, num. 13. de off. deleg. Verall. deciſ. Rotę. 114. p. 1. & reſponſum fuit in dicta Salamantin.

Cẽſetur autem abeſſe quis etiamſi maneat in ciuitate vbi ſita eſt Eccleſia, ſed non inſeruit nec frequentat Eccleſiam vt declaratum legitur à Sac. Cong. his verbis.

An puniendi ſint qui à ſeruitio Eccleſiæ abſunt quamuis vbi ipſa Eccleſia conſiſtit ſint præſentes.
Cong. cenſuit eſſe puniendos.

Et ad eandem reſidentiam, etiam Collegiatarum Eccleſiarũ canonici tenentur, ſuper quo datum fuit reſcriptum à Sac. Cong. Cõc. in vna Comen. An. 1598. die 5. Iulij vt ſequitur.

Cong. Cenſuit canonicos Eccleſiarum collegiatarum etiam in oppidis non inſignibus exiſtentium teneri ad reſidentiam, niſi eſſent collegiatæ rurales prorſus deſtructæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, & quarum canonicatus ea eſſent fructuum tenuitate, vt qui eos obtinuerint, nec ex eis ali poſſint, nec aliunde habeant vnde commodè viuant.

11 Tres tamen menſes in anno licitum eſt abeſſe tam à cathedrali

quam

quam à collegiata, qui tres menſes computari debent ſiue ex vna abſentia continua, ſiue ex pluribus interpolatis. Conc. lo. cit. nec requiritur Ordinarij licentia ad huiuſmodi abſentiam trium menſium. Zerol. cit. par. 1. verb. priuatio ad 4.

Vltra tres etiam menſes prædictos abeſſe licitum eſt cum licentia ordinarij, quam ipſe concedere poteſt ex cauſa rationabili virtute textus, c. vnico, cit. de cler. non reſid. in 6. nec iſti facultati epiſcopi derogauit Concilium. vt docet Zerol. loc. cit.

Inquirendum eſt preterea viſitatori ſi aliquas Eccleſias curam animarum annexam habentes vnitas habeat capitulum, quomodo 12 illæ adminiſtrentur, & prouidendum ne ipſimet Canonici per ordinem in illis curam exerceant, ſed vt aſſignent commendariũ perpetuum pro exercitio curæ, aſſignata ipſi certa fructuum portione.

Ipſi quoque canonici ſi aliquam animarum curam ſuis præbendis particularibus adnexam habent, videndum eſt ne in illa exercẽda negligentias committant.

Si autem aliquis haberet in titulum aliquod beneficium curatũ vltra canonicatum, compellẽdus eſt vt doceat de diſpenſatione, curatum enim beneficium cum canonicatu in cathedrali eſt omnino incompatibile, nec poteſt vtrumque ſimul retineri ſine diſpenſatione, Conc. loc. cit. c. 17.

Præcipuè autem elaborandum eſt viſitatori vt de morum, & vitę honeſtate capitularium ſe bene informet, & ſi quæ contraria Eccleſiaſticis inſtitutis inuenerit, corrigat. Et circa hæc præter ea quæ de perſona Epiſcopi ſupra ex Concilio Trid retulimus, ad quæ etiam quilibet inferiores clerici ſeruanda obligantur, vt patet ex textu ipſius Concilij: à ſacris quoque Canonibus ordinatum eſt vt clerici ebrietates vitent, tabernas ne frequentent, aleas, taxillos, ne ludant negotiationes, artes mechanichas, ſæculariaque negotia ne exerceant, mulieribus ne cohabitent. Hoſt. in ſum. de vita & hon. cleric. num. 2. quæ tanto magis in canonicis cathedralis Eccleſiæ euitari debent, cum illi norma totius cleri, & ſenatus Eccleſiæ cenſeantur. Vnde viſatator inquirere debet an aliquis circa pręd icta culpabilis inueniatur.

Prædia quoque conducere non debent vt ea colant lucri gratia, cap. ſecundum, ne cler. vel mon. Si tamen aliquis egeat ab Eccleſia vel ab alijs clericis conducere poſſet, ex ſententia. Innoc. in cap. ſecundum. cit.

13 Ad vitæ honeſtatem ſpectat quod clerici iubentur deferre habitum, & tonſuram clericalem. Conc. cit. ſeſ. 14. c. 6. de ref. nouiſſimè autem

Digitized by Google

autem contra non deferentes habitum clericalem emanauit conſtitutio. Six. V. die. An. 1589. die. 5. Ian. vt ſequitur.

Cum ſacroſanctam, & infra. Hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione præcipimus, & mandamus omnibus, & quibuſcunque clericis non ſolum in ſacris, ſed etiam in alijs minoribus ordinibus conſtitutis, & clericali tantum tonſura inſignitis, & nedum beneficia Eccleſiaſtica qualiacunque etiam ſimplicia nunc, & pro tẽpore obtinentibus, & in illis vel ad ea ius habentibus, verum etiam penſiones ſuper quibuſuis fructibus, reditibus aut prouẽtibus quarumuis Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Cathedralium, & aliarum quarumcunque Eccleſiarum ſeu Abbatialiũ Capitulariũ, & conuentualiũ menſarũ, necnon Monaſteriorũ, Præpoſiturarũ, Prępoſitatuũ, Prioratuum, Præceptoriarum, Hoſpitalium, Canonicatuum, præbendarum, dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationum, officiorum, & beneficiorum quorumcunque Eccleſiaſticorũ, ſæcularium, & quorumuis ordinum Regularium, ſeu illorum diſtributionibus quotidianis, ac iuribus, emolumentis, & obuentionibus vniuerſis ſibi reſeruatas, aut fructus ipſos prædiauè, aut bona Eccleſiaſtica loco pẽſionum ſibi aſſignatos vel aſſignata, ex quacunque conceſſione ſeu diſpenſatione Apoſtolica, percipientibus, etiam coniugatis, præſertim ſi ijdem clerici coniugati iuxta conſt. piæ memor. Boni. PP. VIII. prædeceſſoris noſtri in Concil. Trid. innouatam priuilegijs clericalibus vti velint, tam in Rom. curia degentibus, quam extra eam vbilibet gentium, & locorum conſtitutis, vt ipſi & eorum quilibet quantumuis exempti exiſtant, & quouis priuilegio vel immunitate gaudeant, quacunque dilatione aut tergiuerſatione poſtpoſita, debeant omnino qui in Vrbe præſentes fuerint, intra quindecim dies, qui vero citra montes intra quatuor menſes, qui denique vltra montes conſtituti ſunt intra octo menſes à die publicationis pręſentium litterarum in Rom. Curia faciendæ, tonſuram, & habitum clericalem, veſtes ſcilicet talares, aut milites infra dicendi quibus penſiones aut fructus aliauè bona Eccleſiaſtica reſeruata ſunt, ſuæ militię conuenientem, quacunque remota excuſatione aſſumere, & iugiter deferre, in futurum autẽ non niſi actu clericis in habitu clericali, & tonſura, & militib. infra dicendis in militari incedentibus, ſuæ militiæ propria, aut alia quæcunque Eccleſiaſtica etiam ſimplicia beneficia reſpectiuè conferantur, aut commendentur, aut penſiones fructus vè aut bona Eccleſiaſtica reſeruentur. Alioquin ipſos, & ipſorum quemlibet, qui quoad geſtandum habitum clericalem, & militarem ſupradictum lapſo huiuſmodi tempore eorum vnicuique vt ſupradictum eſt præfixo, noſtris huiuſmodi præcepto, & mandato nunc & in poſterum perpetuis futuris temporibus cum effe-

ctu

ctu non obediuerint, præter alias pœnas contra eos inflictas, etiam quibuſcunque dignitatibus, adminiſtrationibus, officijs, canonicatibus, & præbẽdis ac beneficijs etiam ſimplicibus, & præſtimonijs per eorum quemlibet in titulum, commendam, vel alias pro tempore obtentis, necnon penſionibus, & fructibus, ac prædijs, boniſque Eccleſiaſticis huiuſmodi quocunq; modo eis reſeruatis vel reſeruãdis, omnique iure ſibi in eis vel ad ea quomodolibet competenti, harum ſerie ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine priuamus, ac ſine vlla alia monitione, citatione, iudicis decreto aut miniſterio, ipſo facto priuatos declaramus, ac tam beneficia ipſa per priuationem huiuſmodi vacare, libere alijs cõferri poſſe, quàm etiam penſiones caſſatas, extinctas eſſe, & fore ac fructuũ & aliarum rerum reſeruationes ceſſare, & quenquam vlterius ad illorũ ſolutionem minimè teneri, & ob non ſolutionem cenſuras & pœnas aliquas incurrere non poſſe nec debere decernimus: ipſaſq; dignitates, perſonatus adminiſtrationes, officia, necnon canonicatus, & præbendas & beneficia ſic pro tempore vacantia, collationi prouiſioni, & diſpoſitioni, noſtræ, & Romani Pontif. pro tempore exiſtentis perpetuo reſeruamus. Statuentes ſic in præmiſſis vniuerſis, & ſingulis per quoſcumque iudices, & Commiſſarios etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, facultate, in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere, necnon irritũ, & inane, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Cæterum milites quarumuis militiarum ſub regula aliqua approbata canonicè inſtitutarũ, vel alios Rom. Curiæ officiales, qui non vti clerici, ſed potius tanquã milites iuxta priuilegia, & diſpẽſationes Apoſtolicas eis in genere, vel in ſpecie per nos aut prædeceſſores noſtros nominatim conceſſa, & ſub fel. recor. Pij Papæ V. prædeceſſoris noſtri conſtitutione, quæ incipit, ſacroſanctum. &c. huiuſmodi priuilegiorum forſan reuocatoria minimè comprehenſa, beneficia militiæ, quam profeſſi ſunt regularia obtinent, ſeu penſiones ſuper quibuſuis fructibus, reditibus, & prouentibus, Eccleſiaſticis etiam prædictarum Eccleſiarum, & beneficiorum ſæcularium, aut fructus ipſos ſibi reſeruatos percipiunt, aut obtinebunt, vel percipient, in futurum, ſiue clericali charactere inſigniti ſint, ſiue non ſint, qui vero clerici ſunt etiamſi ab initio tempore reſeruationis penſionum ſeu fructuum huiuſmodi regularem habitum nondum ſuſceperint, nec militijs officiorum Romanæ Curiæ aſcripti fuerint, ſed poſt factas eorum cuique reſeruationes, ante vel poſt publicationem, præſentis conſtitutionis milites effecti extiterint, ſub præcepto, & mandato præfatis de habitu, & tonſura clericali deferendis, nolumus comprehendi,

bendi, ſed ijs permittimus, vt regulari habitu militiæ, quam profeſſi ſunt conuenienti, vel ſi ipſi milites Roma. Cur. officiales fuerint, qui penſiones aut fructus alia vè prædia aut bona Eccleſiaſtica ex diſpenſatione ſeu priuilegio Apoſtolico percipiāt, habitu militari ſupraſcripto abſque alicuius cenſuræ, vel pœnæ Eccleſiaſticæ incurſu licitè vti valeant, & nihilominus tam beneficia ſuæ militiæ regularia retineant, quam etiam penſiones ſuper Eccleſiarum, & beneficiorum prædictorum etiam ſæculariū fructibus, ſeu bona, vel fructus præfatos ſibi pro tempore reſeruatos percipiāt. Non obſtantibus, &c.

Quæ conſtitutio fuit poſtea ab eodem Pont moderata, & declarata alia ſua Conſt. anni eiuſdem. prid. Kal. Febr. vt ſequitur.

P*Aſtoralis, & infra. Omnibus, & quibuſcumque clericis, tam in Roman. Curia. quam extra eam vbilibet gentium, & locorum conſtitutis, qui penſiones, fructus, aut prædia, vel bona Eccleſiaſtica, ſibi in vna, vel pluribus vicibus reſeruata, & conceſſa, ſummam ſeu valorem annuū 60. ducat. auri de Camera in ſimul nō excedētes ſeu excedentia percipiūt aut percipient in futurum: Ac præterea noſtris familiaribus, nobis in quibuſdam inferioribus miniſterijs, quales ſunt, qui à pedibus, ſeu parafrenarij, menſæ diſpoſitores, aut credentiarij, aut diſpēſatores vulgo dicuntur, & alijs ſimilibus ſeruitijs actu miniſtrantibus, quique in futurum inſeruient: necnon quibusuis noſtrorum infirmorum familiarium, actu nobis in Palatio noſtro Apoſtolico inſeruientium familiaribus, continuis commenſalibus, præſentibus, & futuris, qui penſiones aut fructus, bona vè Eccleſiaſtica loco penſionum, vſque ad quamcumque ſummam, & valorem nunc percipiunt, aut in poſterum pro tempore percipient, vt ipſi, & eorū quilibet, in habitu, & tonſura clericali incedere minimè teneantur, ſed laicali habitu impunè, & licitè vti poſſint, quo ſua munia promptius expeditiusque obire valeant, nec pœnis in eadem conſtitutione inflictis ſubiaccant, authoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpeciali gratia concedimus, & indulgemus, Reliquis autem noſtris, aut perſonarum nobis inſeruientium familiaribus continuis commenſalibus, omnibusque, & ſingulis alijs tam clericis quam militibus, beneficia fructuum, vel bonorū Eccleſiaſticorum reſeruationes, ac penſiones obtinentibus, aut in ipſis beneficijs, vel ad ea ius habentibus in Vrbe præſentibus, tempus quindecim dierum in dicta Conſtit. præfixum, necdum elapſum, ad alios quindecim dies à fine dicto primi termini computādos extendimus, & prorogamus. Ac demum militibus, tam militiarum canonicè inſtitutarum, quam Roman. Cur. officialibus, qui iuxta præfatam noſtram Conſt. in militari habitu*

bitu incedere tenentur, vt veſtibus communibus, cum inſignibus tamen Crucis, aut Numiſmatis ſuæ militiæ proprijs, vti valeant, atque hac ratione ipſius Conſt. præcepto, plenè ſatisfacere cenſeantur pariter indulgemus. Eos vero clericos aut milites, quibus penſiones aut fructus, bon av è aut prædia Eccleſiaſtica ad quãcumque ſummam reſeruata, aut reſeruari conceſſa ſunt, vel poſt hac reſernabuntur, non aliter ad gerendum huiuſmodi habitum teneri volumus, niſi poſtquam penſiones, fructus, aut alia præfata cum effectu exigere, aut percipere cæperint, vel per eos ſteterit, quominus exigant, vel percipiant. Decernentes, &c.

Quis autem habitus proprius ſit clericorum nullibi determinatur, vt teſtatur, glo. fin. in Clem. 1. de elect. niſi quod nimia breuitas & longitudo reprobatur, cap. clerici, de vita, & honeſt. cler. quare
14 honeſtas veſtium clericalium ponderabitur ex conſuetudine, & vſu cuiuſque regionis, cap. ſi quis virorum, 30. diſtinctione, iun. glo. ver. veſte, videlicet ne ſint communes cum illis quibus laici, & militares in illa regione vtuntur, gl. lo. cit. & alia gl. ſimilis, in cap. clerici, cit. ver. deauratis. Prohibitus tamen eſt aliquorũ vſus expreſſe. Vt primo veſtes viridis, & rubei coloris prohibitæ ſunt, Cardinalibus tantũ S. Rom. Eccleſiæ ab Inn. IV. ſub Concilio Lugdunenſi de anno 1240. conceſſus fuit galeri, & purpuræ vſus. Platina in vita illius, PP.

Virgulatæ item veſtes ſeu variatæ coloribus clericis prohibentur. Item frena, ſellæ, pectoralia, calcaria deaurata, fibulæ, corrigiæ, auri, vel argenti ornatum habentes, annuli, niſi quibus ratione dignitatis eſt conceſſum, Clem. 2. de vita & honeſt. cler. Gregor. Toloſſ. partit. lib. 4. titu. 8. cap. 2. Arma item deferre, vnguentis inungi, barbam, vel comam nutrire prohibentur, cap. clerici, 23. diſtinctione & 21. quæſt. 4. per totum.

Regulariter autem circa cultum habitus ſeruari à clero debet, vt neque ſit vilis nimium, neque delicioſus, ſed mediocris ſublato exceſſu ſæculari, & retenta dignitate Eccleſiaſtica, nam vt D. Hieronym. ad Euſtoch. de virginit. ait, neque affectatæ ſordes neque exquiſitæ delitiæ conueniunt.

Excuſaretur tamen clericus ab habitu decẽti, ſi propter aliquod veriſimile periculum transformari cogeretur, vel ſi propter paupertatem veſtire ſe non poſſet, cap. clerici, cit. neque priuatus eſſet beneficio prout ordinat relata ſupra conſtitutio Six. V. vel priuilegio fori, propter vnicam habitus omiſſionem, ſed ad hoc requiritur perſeuerantia, & vt communiter exiſtimetur laicus Proſper. Farinac.

S in pract.

in pract.crim.titu.de inquiſ.quæſt.8.num.68. Dum etiam in itinere, vel in villa moratur clericus, vti eum poſſe veſte talari vltra genua tantum propendente reſpondiſſe legitur Congr.Epiſcoporum. Epiſcopo Triuentinen.15.Ian.1591.

Circa bona ſtabilia communia Capituli,& particularia præbendarum, inquirendum eſt quomodo gubernentur: Alienatio prohibita Canonibus an aliqua ſit facta, limites eorum quomodo defendantur: Ne locentur Iudæis, neque vltra triennium, neque anticipatis ſolutionibus propter prohibitionem, Concil.Triden. ſeſſ.25. cap.11.de ref.

Si non fuerit in præterito obſeruatum, ordinandum eſt, vt certis temporibus aliqui ex capitulo deputentur, qui bona omnia tam communia quam particularium reuideant, & ex eorum relatione Capitulum, quæ viderit corrigenda, vel reparanda, illis quibus incumbit ſub pœnis reparanda iniungat.

Oeconomum an habeant, & rationem redituum an ſingulis annis,& quo ordine ab ipſo exigant, videri debet.

Domus etiam Canonicales ne locentur laicis, vel ne mulieribus concedantur ad habitandum prohiberi debet.

Priuilegia, ſcripturæ, libri fundationum ſeu actorum eccleſiæ, quo ordine teneantur,& cuſtodiantur, quæri debet, & vt archiuiū ſeparatum pro ipſorum cuſtodia habeatur, ordinari poteſt.

Statuta, vel ordinationes ſi quas habet Capitulum, viſitator reuidere debet,& ſi quæ inuenerit irrationabilia, vel decretis Concilij Trident.ſeu Canonibus ſacris contraria, illa caſſare & annullare poteſt.

Videre item debet, an legata ſi quæ relinquuntur Eccleſiæ, ſecundum mentem teſtatorum diſpenſentur, & quomodo ſatisfaciant capitulares obligationibus miſſarum, anniuerſariorum, ſi ad aliqua obligantur, tenentur enim ad miſſas, anniuerſaria ſiue viuorum ſiue mortuorum,& alia munia, quæ anteceſſores ipſorum acceptauerunt, ſi legatū pro quo illa munia fuerunt ſuſcepta, ceſſit in vtilitatē Eccleſiæ, cap.ſignificatum, de præben.ibique Abb.nu.7.Butr.ib.nume.12.& tanto magis tenerentur, ſi appareret ex conſuetudine à prædeceſſoribus obſeruata illa onera obeundi. vt fuiſſe deciſum in Rota Rom.in vna Pampilonen.16.Nouemb.1588.coram Comitulo.teſtatur Genuen.in prax.cap.56.

Et circa eadem anniuerſaria vtiliter adhuc notari poteſt, quod ſicut miſſarum numerum reducere poteſt Epiſcopus ex iuſta cauſa ad minorem numerum, ſeu aliter de illis diſponere, ex conceſſione,

Conc.

Conc. Trid. cit. ſeſſ. 25. cap. 4. de refor. ita & anniuerſaria reducere poſſet ſi ſubſit per ratio, vt patet ex reſcripto ſac. Cong. Conc. relato apud Quar. ver. miſſa, in hæc verba.

Perilluſtri ac Reuerendiſſimo vti frati Domino Archiep. Neapol.

PErilluſtr. & Reuerendiſſ. Domine. Cum ex libello hoc Capituli ipſius cathedralis nomine oblato cognitum eſſet Illuſtriſſ. Cardinalibus, qui ſacra Trid. Concilij decreta interpretantur, dubitari abs te, an eiuſdem Conc. decretum ſeſſ. 25. cap. 4 intelligatur etiã de anniuerſarijs. Illi Amplitudini tuæ ſignificandum cenſuerunt, decretum prædictum in ſacrorũ etiã anniuerſariorũ reductione locum habere, vt in margine ipſius libelli adſcriptum eſt. Quamobrem Ampl. tua præfati Canonis facultate in caſu propoſito vti non dubitabit, & bene in Domino valebit, Romæ, die 26. Nouem. 1583.

Ampli. tuæ vti frater.

Philip. Boncomp. Card. S. Six.

De Viſitatione Eccleſiæ Parochialis.

SVMMARIVM.

16 *Parochus tenetur erudire populum in rebus ad ſalutem neceſſarijs.*
17 *Prædicatori quæ ſint vitanda in prædicando.*
18 *Conceptio B. M. V. an fuerit cum peccato orig. an ſine, in concionibus diſputari non debet.*
19 *Doctrinam Chriſtianam tenetur docere pueros parochus.*
20 *Medici Iudæi ad ægrotos Chriſtianos non ſunt admittendi.*
21 *Sacramenta adminiſtrari debent gratis.*
22 *Miſſa ſemel tantum in die celebranda.*
23 *Feſtis diebus, quæ opera exercere ſit licitum.*
24 *Reuerentia quanta ſit ſeruanda in eccleſia.*
25 *Medici accedentes ad infirmos, quæ ſeruare debeant.*
26 *In adminiſtratione ſacra. matrimonij, quæ ſint ſeruanda.*
27 *Parochum non poteſt liberare à reſidentia Epiſcopus.*
28 *Parochus an teneatur ad fabricam Eccleſiæ ſuæ ex ſuis prouentibus.*

EA quæ in præcedenti titulo retulimus, non ſolum Canonicorum viſitationi, ſed etiam Parochorum, & cuiuſuis ex clero in

multis applicari poſſunt. Quæ autem ſpecialiter in viſitatione Parochi aduertenda ſint, ex ijs, quæ propriè ad eius officium pertinent, facilè colligemus. Spectat autem ad ipſum, verbi Diuini prędicatio, miſſarum, & Diuinorum officiorum celebratio, ſacramentorum videlicet Baptiſmi, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, matrimonij, extremæ vnctionis adminiſtratio.

16. Vnde circa primum aduertere debet viſitator, an Parochus diebus dominicis, & feſtis inter miſſarum ſolemnia explicet populo diuina eloquia, docendo neceſſaria ad ſalutem, quæuè ſequenda, quæ fugiēda ſint ad obtinendam vitam æternam. quod præcipit facere, Conc. Trid. ſeſſ. 5. cap. 2. de ref. Similiter an virtutem ſacramentorum explicet, dum illa miniſtrat, leuia, & prophana, & diſcurſus minus neceſſarios omittendo, id. Conc. ſeſſ. 24. cap. 7. de ref. Quod ſi circa hæc parochus negligens, vel inſufficiens reperiatur, poteſt epiſcopus ex fructibus ipſius eccleſiæ aſſignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat. id. Conc. loc. cit. ſeſſ. 5.

Regulares, & quoſuis alios ab epiſcopo non approbatos, in ſua eccleſia prædicare ne permittat, Conc. loc. cit. nullus enim ne quidem epiſcopus dum eſt in aliena Diæceſi, prædicare poteſt abſque Diæceſani licentia, vt reſpondiſſe. Clem. PP. VIII. in vna Neapol. teſtatur Genuen. in prax. cap. 58.

Et de habenda approbatione ad prædicandum, & de obſeruandis, vitandiſque in prædicatione libet hic referre ordinationem Leon X. factam in Conc. Lateranen. vt ſequitur.

17. *Superna maieſtatis præſidio, & infra, Sacro approbante Concilio, ſtatuimus, & ordinamus, vt nullus tam clericus ſæcularis, quam cuiuſcumque etiam mendicantium ordinis regularis, aut quiuis alius, ad quē facultas prædicandi, tam de iure, quam de conſuetudine, vel priuilegio aut alias pertinet, ad huiuſmodi officiū exercendū admittatur, niſi prius per ſuperiorem ſuum reſpectiuè, diligenter examinatus (qua in re conſciētiam ipſius ſuperioris oneramus) ac morum honeſtate, ætate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur, & hic quacumque poſtea prædicaturus acceſſerit, de huiuſmodi examine & idoneitate ſua, per litteras authenticas ſeu alias ſui examinatoris approbatoriſque, epiſcopis, & alijs locorum ordinarijs fidem legitimè faciat. Mandantes omnibus, qui hoc onus ſuſtinent, quique in futurum ſuſtinebunt, vt Euangelicam veritatem, & ſanctam ſcripturam, iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorū, quos*

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſia, vel vſus diuturnus approbauit, legendoſque hactenus recepit, & in poſterum recipiet, prædicent, & explanent, nec quicquam eius proprio ſenſui contrarium, aut diſſonum adijciant, ſed illis ſemper inſiſtant, quæ ab ipſius ſacræ ſcripturæ verbis ritè ac ſanè, & præfatorum Doctorum interpretationibus intellectis non diſcordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichriſti aduentum, aut certum diem iudicij prædicare, vel aſſerere nequaquam prȩſumant, cum veritas dicat, non eſſe noſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate, ipſoſque qui hactenus ſimilia aſſerere auſi ſunt mentitos, ac eorũ cauſa reliquorum etiam rectè prȩdicantium auctoritati, non modicum detractum fuiſſe conſtet. Inhibentes omnibus & ſingulis clericis ſȩcularibus vel regularibus præfatis, cȩteriſq; cuiuſcunq; ſtatus, ordinis, & conditionis exiſtant, qui hoc onus aſſument, ne de cætero in ſermonibus ſuis publicis, alia quȩq; futura ex litteris ſacris conſtanter prædicere, nec illa à Spiritu ſancto vel diuina reuelatione ſe habuiſſe affirmare; & alienas inaneſque diuinationes aſſeueranda, aut alio quocunque modo tractanda aſſumant, ſed ex diuinæ vocis præcepto, euangelium omni creaturæ cum vitiorum deteſtatione, & virtutum commendatione enucleent, & declarent, & pacem ac dilectionem mutuam à Redemptore noſtro tantopere commendatam vbique fouentes, non ſcindant veſtem inconſutilem Chriſti, ſed ab epiſcoporum, & prælatorum ac aliorum ſuperiorũ eorumque ſtatus ſcandaloſa detractione, quos coram vulgo, & laicis non modo incautè, ſed etiam intemperanter reprehendunt, & mordent, & ab eis malè geſtorum expreſſis quandoque nominibus, aperta, & manifeſta redargutione abſtineant. Denique conſtitutionem fȩ. re. Clementis PP. V. quæ incipit. Religioſi, quam tenore præſentium innouamus, & approbamus, inuiolabiliter ab eis obſeruari debere decernimus, vt hac ratione ad vtilitatem populi prædicantes, & cum Domino lucrifacientes, talentum, quod ab illo acceperāt, ſuperlucrari, & eiuſdem gratiam, & gloriam conſequi mereantur. Cȩterum ſi quibuſdam eorum, Dominus futura quædam in Dei Eccleſia inſpiratione quapiam reuelauerit, ut per Amos prophetam ipſe promittit, & Paulus Apoſtolus prædicatorum princeps, Spitum, inquit, nolite extinguere, prophetias nolite ſpernere, hos aliorum fabuloſorum, & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minime volumus. Extinguitur namque ipſius gratia ſpiritus Ambroſio teſte, ſi incipientibus loqui, feruor contradictione ſopitur, & tunc ſpiritui ſancto iniuria certè fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti eſt, eo quod non de facili credendum ſit omni ſpiritui, ſed ſint probandi ſpiritus, teſte Apoſtolo, an ex Deo proueniant, volumus vt lege ordinaria tales aſſertæ inſpirationes, antequã publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apo-

ſtolicæ ſedis examini reſeruatæ intelligantur. Quod ſi ſine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens neceſſitas aliud ſuaderet, tunc eodem ordine ſeruato, ordinarijs loci notificetur, vt illi adhibitis ſecū tribus aut quatuor doctis, & grauibus viris, & huiuſmodi negotio cū eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt (ſuper quo eorum conſcientias onera-mus) licentiam concedere poſſint. Si qui autem cōtra præmiſſorum aliquod committere quicquam auſi fuerint, vltra pænas contra tales à iure ſtatutas, excommunicationis etiam ſententiam, à qua non niſi à Rom. Pōtifice, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui poſſint, eos incurrere volumus. Et vt eorū exemplo alij attentare ſimilia minimè audeāt, eis prædicationis etiam officium interdictum eſſe perpetuo decernimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus ac priuilegijs, & indultis, & litteris Apoſtolicis, ordinibus, & perſonis præfatis, etiam in mari magno comprehenſis, ac etiam à nobis forſan approbatis, innouatis vel etiam de nouo conceſſis: quæ quoad hoc, nolumus eis in aliquo ſuffragari. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ in publica ſeſſ. in Lateran. ſacroſan. Baſilicæ ſolemniter celebrata, an. incar. Dom. 1516. 14. Kalend. Ianuar. Pontific. ann. 4.

Similiter prohibitum eſt ne prædicatores in ſuis ſermonibus ad populum de conceptione B.M.V. in peccato originali, affirmatiuè vel negatiuè quicquam aſſerant, vt extrauag. Graue nimis. de reliquijs. comm. & cit. Conc. Trid. ſeſſ. 5. de peccato orig. quæ prohibitio innouata etiam fuit cum adiunctione pœnarum contra præuaricantes à Pio. V. conſt. ſua quæ ſequitur.

18 *Super ſpecula, & infra. Nos igitur qui prædeceſſorum noſtrorum ſaluberrima decreta, pro viribus ſalua eſſe cupimus, potiſſimum illa quæ à ſacroſancta Synodo Trid. denuo ſunt confirmata, liberam cuique facultatē relinquentes opinandi huius controuerſiæ quamlibet partem, prout vel magis pium, vel magis probabilem eſſe iudicauerit. Prædictorum igitur concionatorum aliorumque contentioni, atque temeritati, populorumq; ſcandalis occurrere ſtudentes. Motu proprio non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiā, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, ſtatutum fe. re. Six. IV. prædeceſſoris noſtri, ſuper ea re, quod à præfata ſynodo innouatum eſt (illud præſentibus acſi de verbo ad verbum eſſet inſertum, pro plenè & ſufficienter expreſſo, & inſerto, habentes,) Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficacius, à cunctis obſeruetur, perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, ac per Apoſtolica ſcripta mandamus,*

quate-

quatenus nemo cuiuſcunque ordinis,gradus,cōditionis vel dignitatis exiſtat,in popularibus concionibus,vel vbicunque promiſcua virorum, & mulierum multitudo conuenire ſolet,de huius controuerſiæ alterutra parte diſputare,rationibus vel doctorum auctoritate aſſerendo propriam ſententiam,& contrariam refellendo aut impugnando, vel de hac ipſa quæſtione,cuiuſuis pietatis,aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere.vel dictare præſumat.Qui contrafecerit ſuſpenſionis pœnam à diuinis abſque noua declaratione ipſo facto incurrat,ſi modo fuerit in ſacris conſtitutus,& quocunque præterea gradu ſiue dignitate vel adminiſtratione fungatur,illis omnibus ſit ipſo iure priuatus,& ad eadem vel ſimilia munera obtinenda,vel obeunda perpetuæ inhabilitatis cenſuræ,ipſo etiam facto ſit obnoxius,ſuper quibus niſi à Rom.Pōtifice pro tempore exiſtente, diſpenſari ſiue abſolui non poſſit. Et nihilominus alijs pœnis ſi opus fuerit à proprio prælato pro delicti menſura infligendis ſubijciatur,prout ſubijcitur.Cæterum quamdiu per Apoſtolicam ſedem,altera pars definita nō fuerit,oppoſitaque ſententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ diſputationibus,ſiue generalium aut Prouincialium capitulorum, vel vbi alias interſunt,qui rem capere poſſunt,nec ſcandali vlla ſubeſt occaſio,de illa quæſtione diſſerere,& argumentis vtramlibet partem vel aſſerere vel impugnare,dum tamen neutra veluti erronea præiudicetur,ſeruenturque illa omnia quæ à dicto Sixto prædeceſſore noſtro ſtatuta ſunt,quorum ſingula vt præfertur,etiam quantum ad alias pœnas duximus innouanda,& innouamus per præſentes,&c.Dat.Romæ.an.incarn. Dom.1570.prid.Kal.Decemb.Pont.an.5.

Indulgentias item quaſcunque abſque ordinarij licentia Parochus publicare non debet.cit.Conc.ſeſſ.21.capit. vlt.de ref.& ſi in iſtis abuſus irrepſerit inquirere,& remediare tenetur viſitator. id. Conc.ſeſſ.25.in decreto.de Indulg.

De ſanctorum vtili,& neceſſaria inuocatione, & ſacrarum reliquiarum veneratione iuxta Eccleſiæ vſum, videndum eſt an parochus populum inſtruat.id.Conc.loc.cit.de inuocat.Sanct.

Miracula ficta vel noua ne publicet,niſi prius fuerint ab Epiſcopo examinata, & approbata. Epiſcopus autem caſibus huiuſmodi miraculorum occurrentibus,ſingula diligenter examinare debet, adhibitis Theologis ſeu alijs peritis viris.Conc.loc.cit.

Nec credendum eſt in talibus teſti ſingulari. Archid. in cap. nec mirum,26.quæſ.5.& interrogari debent teſtes de ſingulis circumſtantijs caſus occurrentis,& de cauſis ſcientiæ, non enim ſufficeret ſi diceret teſtis ſe ſcire quia audiuit ab alijs,vel quia manet in vicinia.

nia. Abb. in cap. venerabili. de teſtib. Felin. in cap. licet ex quadam, eod. titu. Cautius etiam Reuerendiſſ. Vicesgerens Illuſtriſſ. Card. Vicarij Vrbis noſtro tempore occurrente miraculoſo imaginis B. Borromæi ſudore, ianuas Eccleſiæ claudi, imaginem ipſam operiri, concurſum populi arceri fecit, donec ipſe ſuper facto cum peritis, & prudentibus viris ſumpſiſſet informationem.

Videndum præterea quomodo ſe gerat parochus circa doctrinam Chriſtianam, & fidei rudimenta ſingulis diebus dominicis, & feſtis pueris explicanda, iuxta ordinationem cit. Conc. ſeſſ. 24. cap.
19 4. de ref. Et ad huius præclari instituti maiorem obſeruationem, emanauit quoque Pij. V. conſtitutio huiuſmodi.

Ex debito paſtoralis officij, & infra. Cupientes igitur tam pio tamque laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, ex certa noſtra ſcientia vniuerſos, & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, cæterosque Eccleſiarum prælatos, & locorum quorumcunq; ordinarios, vbilibet conſtitutos præſentes, & futuros, rogamus, & hortamur attente, eis ac eorum in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarijs ſeu officialibus generalibus per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus hoc opus ſanctiſſimum toto pectore amplectentes, aliquas Eccleſias in ſuis ciuitatibus, & Diœceſibus reſpectiuè, ſeu loca honeſta in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendum doctrinam chriſtianam conuenire poſſint, deputent, & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus ſaltem dominicis eoſdem infantes, & pueros, ac alias perſonas diuinæ legis expertes, in articulis fidei, et præceptis ſãctæ matris Eccleſię inſtruãt, confirment, & eligant, atque tot ſocietates ſeu confraternitates, quot ad hoc tam ſanctiſſimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate noſtra erigant, & inſtituant. Nos enim vt promptius, & alacrius ad hanc curam ſubeundam omnes Chriſti fideles alliciantur, & eo libentius curam ipſam ſuſcipiant, quo ex hoc dono cæleſtis gratiæ conſpexerint ſe vberius refectos, de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu ſtatutis à iure temporibus firmum confitendi propoſitum habentibus qui in aliqua dictarum ſocietatum ſeu confraternitatum vbilibet conſtitutarum intrauerint, & adſcripti fuerint, illis videlicet tam qui alios docuerint, quam qui ab aliis in articulis fidei, & præceptis eccleſiæ huiuſmodi inſtructi fuerint, quotieſcunque in præfato ſanctiſſimo exercitio ſe occupauerint, quadraginta dies de iniũctis eis pœnitẽtiis auctoritate Apoſtolica tenore præſentium miſericorditer in Domino relaxamus præſentibus,

bus, perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Dat. Romæ. die. 6. octobris. 1572.

Preterea vidèdum eſt an Parochus prout tenetur, habeat Bullam Cœnæ Domini, eamque populo ſaltem ſemel in anno ad notitiam deducat. ſimiliter, & conſtitutionem de medicis Hæbreis Gregor. XIII. vt ſequitur.

Alias piæ memoriæ, & infra. Vniuerſis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus diſtricte prohibemus, & interdicimus, ne poſthac Iudæos vel alios infideles ad ipſorum Chriſtianorum ægrotantium, & infirmorum curam vocent, ſeu admittant, aut vocari admittiue faciant, concedant vel permittant. Mandantes propterea omnibus, & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, necnon dilectis filijs alijs locorum ordinarijs, & quibuſuis parochis alijsue animarum curam habentibus, & exercentibus ſub indignationis noſtræ, ac alijs arbitrio noſtro infligendis pœnis, vt præſentes litteras noſtras in ſuis Eccleſijs quæ in illis ciuitatibus vel diæceſibus conſtitutæ ſunt, in quibus Hebrei, & alij infideles moram trahunt, quamprimum ad eos perlatæ fuerint, & deinde ſingulis annis initio quadrageſimalis ieiunij publicent, aut publicari faciant, & quod ſi quis poſt earũ publicationem etiã quomodolibet exemptus, ac cuiuſcunque ſtatus, gradus ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtens aduerſus illas facere auſus fuerit, ſacramẽta ei Eccleſiaſtica nullatenus miniſtrentur, nec etiam à Regularibus exẽptis, & ſic decedens Eccleſiaſtica careat ſepultura, Quæ quidem omnia parochi ægrotantibus ſignificare apto tempore non omittant, præſertim cum Iudæum vel infidelẽ medicum ab eis admiſſum eſſe cognouerint, & alias ipſi locorum ordinarij contra huius mandati transgreſſores debita animaduerſione procedant, Iudæosque ipſos nihilominus iuxta Pauli, & Pij Pontificum prædictorum litteras contra illos editas pro earum tranſgreſſione puniant. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. ann. 1581. Die. 30. Mart.

Circa ſecundum videlicet miſſarum, & officiorum diuinorum celebrationem, videndum eſt viſitatori, quomodo parochus ſit frequens in miſſis celebrandis, & vt ad minus diebus dominicis, & feſtis celebret, cap. quotidie, de conſecr. diſtinct. 2. Si autem Eccleſia abundaret fructibus, poſſet ipſi adiũgi capellanus vel etiam plures, quo frequentius miſſæ celebrentur, cit. Conc. ſeſſ. 21. cap. 4. de ref. Vt autem diſtinctius indagandi defectus circa miſſarum, & diuino-

rum celebrationem conſiderentur, reducendi videntur ad tria capita, ex quibus communiter omnes alij defectus emanare ſolent, & iſta ſunt, auaritia, irreuerentia, ſuperſtitio.

Quoad auaritiam prohibet Conc. ſeſſ. 22. de euit. in celeb. pacta quæuis, mercedem pro celebratione fieri; item & importunas eleemoſynarum exactiones, ſi tamen datur aliquid gratis ſeu in modum eleemoſynæ, licitè accipi poteſt, Nauar. in man. cap. 23. nume. 102. ſeu pro ſtipendio ſuſtentationis ſi aliunde non habet ſacerdos, quo viuat, Arm. ver. ſimonia; num. 19.

21. Similiter neque pro adminiſtratione aliorum ſacramentorum, neque pro ſepultura quicquam exigi debet, & exigens committeret ſimoniam, ſi tamen conſuetudo ſit circa huiuſmodi aliquid accipiendi, licitè accipi poteſt, dummodo fiat ſine pacto, & liberè ſacramentum prius conferatur, cap. ad Apoſtolicam, de ſim. & ſi non detur, non eſt propterea retardanda ſacramenti adminiſtratio. Innoc. in cap. ad Apoſtolicam; cit. Nauar. conſ. 2. de decimis, niſi forte deneganda ſint ſacramenta, vel ſepultura, ex permiſſione ſeu mandato Epiſcopi; Genuen. in prax. cap. 76. num. 10.

Ad irreuerentiam autem ſpectat, ne miſſæ in Eccleſia non conſecrata celebrentur. Poteſt tamen epiſcopus concedere licentiã in talibus eccleſijs celebrandi, ſuper altari viatico ſeu portatili.

Neque in domibus priuatis miſſæ poſſunt celebrari, ſi tamen oratorium in domo priuata conſtruatur de licentia Epiſcopi quod ipſe poteſt concedere, licitè ibi miſſa celebraretur: magna tamen circumſpectione vti debet Epiſcopus in ipſis concedendis, & non niſi ex cauſa grauis neceſſitatis concedere, ipſaq; oratoria poſtmodum ſingulis annis viſitare obligatur, Conc. Trid. loc. cit. præcipuè autẽ in huiuſmodi conceſſionibus apponi deberet. Vt oratorium decenter extructum, & ornatum, & ab omnibus actibus domeſticis liberum exiſtat. tum vt conceſſio intelligatur ſine parochialis Eccleſiæ præiudicio, & excipiantur dies Natalis D. N. Reſurrectionis, Pentecoſtes, quibus ibidem celebrari non liceat, ſed parochialis frequentetur, quodque alij præterquã ſeruitio perſonę cuius intuitu oratorium conceditur neceſſarij, ibidem audientes miſſam, ab obligatione audiendi miſſam in eccleſia, per hoc non liberentur, quæ & ſtylus Rom. Curiæ in facultatibus extruendi oratoria huiuſmodi, apponere conſueuit.

Huc ſpectat, quod plures miſſæ eodem die ab eodem celebrari prohibentur, cap. ſufficit, de conſecr. diſtinctione 1. præterquam in die Natalis Domini, vel propter ſuperuenientem depoſitionem corporis

11 poris defuncti, ſi conſuetudo ſit ne ſepeliatur ſine miſſa, vel ſi non ſit Eucharistia, & neceſſario ſit communicandus ægrotus, & vbi parochus haberet duas Eccleſias, nec habeatur, qui dicat miſſam in alia eccleſia, cap. conſuluiſti, de celeb. miſſæ, iun. glo. Nauar. in man. cap. 25. num. 87. vbi ſeptem caſus enumerat in quibus miſſa pluries eodem die celebrari poteſt, pęna tamen nulla ſtatuta eſt contra pluries celebrantes ſine cauſa, vt teſtatur Diaz. in prax. crim. cap. 30. ſed remittitur arbitrio iudicis qui ſecundum circumſtantias delicti pœnam imponere poteſt, & quidem maiorem, ſi aliquis cauſa lucri hoc fecerit, cap. ſufficit, cit. & in ſimili caſu fuiſſe in curia Neapol. impoſitam pęnam triremium per triennium refert Genuen. loc. cit. cap. 79.

Sine orario ſeu Stola, & alijs veſtibus ſacris celebrari, & alia ſacramenta adminiſtrari non debent, contrafaciens iudicis arbitrio puniri poſſet. cap. Eccleſiaſtica, 23. diſtinctione Diaz. vbi ſup. cit. cap. 33. Neque alij ritus, ceremoniæ aut orationes adhiberi in celebratione poſſunt, niſi illæ, quæ ſunt ab Eccleſia approbatæ, & vſu receptæ, Conc. loc. cit. Vnde & ritu græcorum celebrare Latinis, vel ritu Latino græcis prohibuit. Pius V. conſt. ſua incip. Prouidentia, de ann. 1566. 28. Kal. Sept.

Statutis item horis celebrandum eſt, Conc. ibid. & horæ debitæ ſunt, poſt horam diei tertiam, cap. nocte, diſtinctinctione 1. de conſecr. ſiue, vt non celebretur poſt meridiem, neque ante diei lucem. Nauar. in man. cit. cap. 3. num. 86. præterquam in nocte Natiuitatis Domini, tum tamen non poſſe recte dici præterquam vnam miſſam ante lucem vult. Nau. loc. cit. num. 87. Neque priuilegio ſpeciali aliquis ſe tueri poteſt vt miſſas non debito tempore, ſeu veſpertino celebret, omnia enim priuilegia huiuſmodi annullauit, idem Pius V. in an. 1566. conſtitutione ſua, incipit: Sanctiſſimus pub. Romæ, 29. Mart. poſtmodum tamen Greg. XIII. indulſit patribus Socie. Ieſu, vt vna hora ante auroram poſſint celebrare miſſam decreto ſuo incipien: quanta in vinea Domini. de ann. 1578. 9. Mart. relato in collectione priuil. mendican. Emanuelis Rod. to. 2. fol. 461.

Reliqua requiſita ad celebrationem Miſſæ, vt nimirum ieiunus, & nocturno diei ad minus recitato, aliaque, quæ circa celebrationem obſeruanda, vel euitanda ſunt, videri poſſunt apud Silueſt. Armil. Nauar. & communiter ſummiſtas locis ſupra cit.

Ad reuerentiam item diuinorum ſpectat ne publicè, & notoriè criminoſi altari miniſtrent, vel ſacris interſint, Conc. loc. cit. neque interdicti, ſuſpenſi, vel excommunicati, cap. cum deſideres, cap. ſi-

T 2 ſigni-

gnificauit, de ſentent. excommun. & cap. is qui, eod. tit. in 6.

Populum item obligatur monere Parochus, vt miſſas frequẽtet, & inſtituere de præcepto eccleſiæ ſub peccato mortali diebus feſtis miſſam audiendi, cogi tamen non poſſunt, vt miſſam hanc audiant in Parochia, quia nimirum, Conc. loc. cit. vtitur verbo (moneãt) & ita fuiſſe reſpõſum à S. Cong. Cõc. refert. Zerol. in prax. par. 2. ver. Parochia: Quinimo extat declaratio Leo X. qua declarat ſatisfieri huic præcepto ſi audiatur miſſa in eccleſijs Regularium, eius declarationis tenor relatus apud Confect. in collect. priu. mend. fol. 149. eſt huiuſmodi.

Intelleximus quoſdam in dubium reuocare, & perinde conſcientijs timoratis ſcrupulum inijcere, ſi Chriſti fideles, qui Dominicis, & feſtis diebus extra eccleſias ſuas parochiales miſſas audiunt in eccleſijs Fratrum Ordinum mendicantium, eccleſiæ præcepto de miſſa audienda ſatisfaciant. Nos ambiguitatem huiuſmodi penitus tollere volentes, vt cum ſinceriori conſcientia fideles quique Deo creatori ſuo ſeruiant, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium notum facimus, omnes Chriſti fideles vtriuſq; ſexus (qui non contempto proprio ſacerdote parochiali) in eccleſijs Fratrum Ordinum mendicantium Dominicis, & feſtis diebus miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto eccleſiæ de miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati pœnamvè propterea incurrere. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque, &c. Dat. Rom. ſub annu. Piſcat. die 13. Nouemb. 1517.

Non modicum etiam facit ad maieſtatem decoris Eccleſiæ ſeruandum, apparatuum, veſtium altaris, & ornamentorum eccleſiæ munda, & decens pro facultate loci cuſtodia, vnde ſingula diligenter viſitatori reuidenda ſunt, & ſi quæ indecentia reperiatur corrigenda. Tecta item, & fabrica tota eccleſiæ intus, & foris circumſpicienda eſt, & ſi quid reparatione indigeat prouidendum.

Quis autem teneatur ad expenſas tam pro veſtibus, quam pro fabrica eccleſiæ; dicendum eſt, quod ſi adſit quarta pro fabrica, ex illa ſunt faciendæ expenſæ, cap. volo, 10. quæſt. 3. ſi autem non habeatur quarta huiuſmodi ſeu fructus ſeparati pro fabrica, tenetur ad expenſas parochus, c. decernimus, loc. cit. quæſt. 1. & cap. de his, de eccl. ædif. ſi nimirum habeat vltra decentem ſuſtentationẽ, quæ computatur ad centum ducatos, ita vt neque penſio imponi poſſit ſuper Parochiali, niſi remaneant centum pro rectore, cit. Concil. ſeſſ. 24. cap. 13. de ref. Si autem Parochus fuerit pauper, ad expenſis fabricæ eccleſiæ tenentur parochiani, & poſſunt ad hoc per epi-

ſcopum

ſcopum compelli, id.Conc.ſeſſ.21.cap.4.de ref. ad conſeruandam autem domũ ſuam plebanalem tenetur omnino parochus ipſe.vſu fructuarius enim ad ſarta tecta ſeruanda obligatur,l.eum ad quem C.de vſufruct.

Non minus item ad cultum Diuinum cum decore perficiendum ſpectat, vt dies feſti ab eccleſia inſtituti ſeu locorum vſu pio recepti ſeruentur, quæ obſeruatio in quibuſnam conſiſtat conſulendi ſunt ſummiſtæ, nobis ſufficiat ad hoc propoſitum referre ſac.Con greg.Conc.declarationem relatam à Quar.ver.dies feſtus.

23 *Cong. Conc. cenſuit licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſarijs, ac tempore perituris præſertim tempore vindemiarum ac meſſium, ac recollectionis fructuum, vel ſi neceſſitas vrgeat ac ſuadeat pietas. Cæterum quoniam verendum eſt ne priuatis affectibus, domeſticarumque rerum ſtudio aliqui eo perducantur, vt hac ſacrorum canonum indulgentia in alijs etiam caſibus abutantur, iidem Patres Illuſtriſs. adijciunt ad ordinarij cuiuſque iudicium ac cenſuram pertinere, vt dignoſcat num vere vlla ex cauſis ſupraſcriptis ſubſit, propter quam liceat diebus feſtis rebus ſeruilibus vacare vt nec dierum feſtorum obſeruantia vlla in re violetur, nec opera illis diebus ſumma cum ratione permiſſa impediantur, &c.*

Hier. Card. Matth.

Sub eadem obſeruantia dierum feſtorum poni poteſt, quod mercatus, & nundinæ diebus feſtiuis exerceri non debent, & ab ordinario prohiberi poſſunt. Steph. Gratian. in deciſ. Rotæ March. deciſ. 11. à num. 17. vbi refert ad hoc propoſitum declarationem ſac. Congreg. præfatæ occaſione nundinarum Recanaten. factam relatam etiam à Quar. ver. dies feſtus in hoc verba.

Præceptum de Dominicis, & feſtiuis diebus ſanctificandis, & obſeruandis ſub prætextu mercatuũ, nundinarum, & feriarum nullatenus eſſe violandum. Cæterum his diebus licere Agaſonibus, ac alijs iumentorum vectoribus, ſeu mercium conductoribus, baiulis, & alijs huiuſmodi ſeruitutibus, ac miniſtris, ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptũmque iter miſſa tamen prius audita, tranſeundo proſequi, & continuare. Non autem debere ſarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo incipiendũ; Neque mercatoribus aut alijs ciuibus, & viatoribus ijs diebus etiam clauſis apothecis merces vẽdere, emere, aut aſportare licere, niſi tantum ad victum neceſſaria, aut alia mi

nuſcula

nuſcula, & modici momenti opera iam conflata, & elaborata, pro tranſeuntium hoſpitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præſentaneæ neceſſitate, & opportunitate. In quo partes erunt Epiſcopi præpoſitis edictis prouidere, vt in primis hi feſti dies debita obſeruatione colantur, ſimulque populorum eo confluentium neceſſitatibus quantum ſine diuina offenſione fieri poteſt conſulatur. Quo ad iudicia autem, quæ dominicis & feſtis diebus ſilere debent id obſeruari poterit, quod iure communi permittitur, in quibuſdam vrgentibus caſibus, qui moram, & dilationem nō patiuntur. In quibus & alijs iuriſdictionem conſulum nundinis præpoſitorum concernentibus, conſtitutiones, & ſummorum Pont. ſi quæ habent priuilegia, & allegatum breue, fel. recor. Pij V. ſeruanda eſſe ſtatuit.

Ad decorem item eccleſię facit ne ibidem conuiuia exerceantur, cap. nulli, 42. diſtinctione. ſuppellectilia profana ibi non aſſeruētur niſi tempore incendij, hoſpitalitatis, & ſimilium, cap. 2. de cuſt. euchar. Laici ne presbyterium ingrediantur, dum miſſa celebratur, c. ſacerdotum, de conſecr. diſtinctione 2. cantus laſciui, & profani nō adhibeantur, Conc. loc. cit. de euit. in celeb.

Et ne ſingula circa ſacrorum cultum enumerare cogamur, cum alterius potius inſtituti ſint, & vix tractatu integro expediri queāt, ſolam adhuc conſtitutionem Pij V. circa hanc materiam editā, quæ omnino ſcitu rectoribus eccleſiarum, & neceſſaria videamus, cuius tenor ſequitur.

24 *Cum primum Apoſtolatus, & infra. Statuimus, & ordinamus vt ad Eccleſias ſit humilis, & deuotus ingreſſus, quieta conuerſatio, deuotis orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimum Sacramentū adorent, ad nomen Ieſu Chriſti Domini noſtri cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſijs ſeditionem faciat, tumultū excitet, clamores moueat, impetumque committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes iudiciorum, & alia quæcunque diuinum officium perturbare poſſunt. Nullus intra Eccleſias deambulare audeat, ſiue præſumat dum celebrantur ſacra miſſarum miſteria, & alia diuina officia. Qui vero prædicta petulanti animo contēpſerint, præter Diuinæ vltionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrij pęnas incurrent, quæ omnia locorum quoque ordinarij in ſuis Eccleſijs facient obſeruari. Quicunque vero in Eccleſijs dum ibi ſacrificium miſſæ, & Diuina celebrantur officia, ac verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad Sanctiſſimum Sacramentum irreuerenter ſedere, aut aliquid quod ſcandalum generet aut Diuina perturbet officia, facere*

præ-

Digitized by Google

præſumpſerit, pœnam vigintiquinque ducatorum incurret præter alias arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas, & qui non habet in ære, luet in corpore aut exilio mulctabitur. Qui vero in Eccleſijs cũ mulieribus impudicis ſiue etiam honeſtis colloquium ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per menſem. Qui in Eccleſijs vt ſupra obſcœnis, & inhoneſtis verbis aut ſignis vſus fuerit vel alia fœda colloquia cum perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pęna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis cathedralium collegiatarum, & parochialium eccleſiarum capitulis, Rectoribus, Vicarijs, ſacriſtis, oſtiarijs, & alijs ipſarum cuſtodibus; quatenus præfatos omnes in Eccleſijs delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant; vel ſaltem ipſis ordinarijs, vel officialibus noſtris puniendos deferant: quod ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes ſeu Eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, prædicationum, aliorumque Diuinorũ officiorum, ire non ſinant, ſed eos ad valuas Eccleſiarum ſtare faciant; ſub pęna duorum aureorum capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos eijci curauerint, & Parochis dimidij aurei; Religioſis etiam clauſtralibus ſiue regularibus præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, vt in Eccleſijs ſuis deputent aliquem qui tales eijciat; & ſi negligentes fuerint, grauiſſimè ab ordinario corripiantur, quod ſi illi parere recuſauerint; grauiſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarum, etiam corporaliter punientur arbitrio noſtro ſiue ſuperiorum. Et vt in eccleſijs nihil indecens relinquatur, ijdem prouideant vt criptæ omnes, & depoſita ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omnino amoueantur, prout alias ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocetur. Cum vero dierum feſtorum obſeruatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege Diuina præcipiatur, cupientes abuſus prauos qui ex eorũ inobſeruantia inualuerunt omnino corrigere, & antiquorum canonum ſtatuta renouantes; mandamus vt omnes dies dominici, & præcipuè in honorem Dei B.M. Virginis, Sanctorum Apoſtoſtolorum feriati, cum omni ueneratione obſeruentur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent; Diuinis officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & ſeruili opere abſtineant; mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & iudiciorum ſtrepitus conquieſcant. Qui vero in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſſe deprehenſus fuerit; præter Diuinam vltionem, & amiſſionem animalium quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pęnas incurret arbitrio noſtro ſeu Vicarij noſtri in Vrbe, in alijs autem locis arbitrio ordinariorum vel aliorum magiſtratuum ita vt præuentioni locus ſit. Quibus

omni-

Digitized by Google

omnibus diſtrictè præcipimus vt hæc diligenter obſeruari procurent: illas autem feſtiuitates quæ iuxta conſuetudinem locorum ſolemniter celebrari cõſueuerunt, iuxta laudabilem conſuetudinem debita cum reuerentia obſeruari faciant, ſub pœnis arbitrio ipſorum imponendis, & moderandis, &c. Dat. Rom. Kal. April. An. 1566.

Superſtitio demum vt corrigatur, inquirere debet viſitator an aliquis circa candelarum vel miſſarum certum numerum vſus tenaciter ſeruetur, an ſuper reb. aptis ad ſortilegia, vel adhibitis verbis aut orationibus ceremonijſuè ſuperſtitioſis Diuina peragantur, talia enim prohibet Conc. loc. cit. de euit. in celeb.

Ne item miſſa pro defunctis ordinata, pro viuis celebretur quo illi mortis periculum incurrant, ſic enim celebrans eſſet deponendus, cap. quicunque, 26. quæſtio. 5. Diaz. in prax. citat. capitulo 35. & 39.

Imagines Eccleſię, & altarium aduertendum eſt an pietatem præſeferant, neuè ibi ſit geſtu aut corporis diſpoſitione aliquid indecorum vel ſcurrile ſeu profanum. Ne etiam exponantur imagines aliorum ſanctorum, quam illorum qui ab Eccleſia ſunt approbati. cita. Conc. ſeſſ. 25. de reliquiis & vener. Sanct. Imagines item etiam in ædibus priuatis ſitæ quibus populus ſuperſtitioſè abuteretur interdicendæ ſunt. Siman. de cath. inſtit. tit. 33.

Quoad tertiam autem functionem Parochi quæ verſatur circa ſacramentorum adminiſtrationem plurima viſitatori conſideranda ſunt, quorum ſingula facilius in ipſo viſitationis actu prudenti viſitatori occurrere, quam ſcripto exprimi poſſunt, & ſatis exquiſitè collecta reperiũtur, in Direct. Viſit. Ant. Reſt. cit. Nos ea ſolũ quę ſæpius occurrunt, & maiori cum iactura omittuntur attingemus.

Vnde primo viſitandum eſt Tabernaculum vbi SS. Sacramentum Euchariſtiæ conſeruatur, quod in Altari maiori, vel ſi commode ibi non poterit, ſaltem in aliquo eccleſię conſpicuo, & nobiliori loco collocari debet, decenter pro facultatibus loci exornatum, bene clauſum, & clauis ipſius non relinquatur in altari ſeu alio communi loco, ſed penes capellanum vel Parochum cuſtodiatur. Intus etiam decenter ornari debet, & tenẽdæ ſunt ibi duæ pixides, in quarum vna conſeruetur SS. Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos, & pixides iſtæ non niſi ſuper altari viatico vel ſuper corporali collocentur, cauendum etiam ne ibidem olea ſacra teneantur, ſed in alio ſeparato decenti loco. Videndum item quam frequenter renouetur SS. Sacramẽtum, renouari enim debet ſaltem ſingulis octo diebus.

Ad infirmos cum defertur, non niſi præeuntibus luminarijs, ſonāte campana, à Parocho ſeu capellano ſuperpelliceo induto, & pſalmos ſeu orationes inter eundum recitante deferatur. Per plateam etiam in qua habitant Iudæi deferendum non eſſe reſpondit. S. Cōgreg. Rituum. Epiſcopo Anconit. 22. Feb. 1593.

Circa feſtum Paſchatis quo omnes fideles in propria Parochia cōmunicare obligantur, cap. omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. videndum eſt an Parochus adhibeat diligentiam, & ſciat qui præcepto non ſatisfecerint, deferatque ſuperiori puniēdos, poſſunt enim tales interdici ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſi moriātur denegari illis debet Eccleſiaſtica ſepultura. cap. omnis vtriuſque ſexus, cit. Satisfacerent tamen tales præcepto Eccleſiæ ſi communicarēt in Eccleſia cathedrali, Epiſcopus enim, & Eccleſia cathedralis concurrunt in cura animarum cum omnibus Parochis Diœceſis, cap. quæcunque, 10. quæſt. 1. & quilibet ex Diœceſi recipere poteſt Sacramenta in cathedrali. Genuen. in prax. cap. 76. nu. 22. Similiter ſatisfacit præcepto communicans quocunque die hebdomadæ ſanctæ vel infra octauā Paſchæ ſeu quocunque die quadrigeſimæ ſi ſit conſuetudo. Nauar. in Man. cap. 21. num. 45.

Videndum præterea ne parochus publicos, & notorios peccatores vt vſurarios publicos, meretrices, ad communionem admittat niſi ipſi conſtiterit de ipſorum pœnitentia; occultos tamen peccatores licet ipſis in confeſſione abſolutionem nō dederit, à communione quam petunt publicè, repellere non poſſet, ne videatur detegere peccata ipſorum occulta. Arm. verb. communio. num. 23. Nau. loc. cit. num. 55.

Periculo mortis item laborantes non niſi à Parocho viaticum ſumere debent, Itaque videndum eſt quomodo Parochus diligens ſit in reuiſendis infirmis, & cohortandis ad pœnitentiam, & bene moriendum, puniendusque eſſet grauiter, ſi deprehenderentur aliqui mortui ſine ſacramentis negligentia ipſius, capitu. ſi præsbiter. 26. quæſtio. 6. nullo enim caſu excuſari poteſt Parochus quominus miniſtret ſacramenta morienti, ne quidem metu peſtis ſeu alterius cōtagioſæ infirmitatis, vt probat. Ripa. in tract. de peſte. num. 147. Soarez. diſp. 44. de extr. vnct. Genuen. in Man. c. 61. num. 8. Rebuff. de diſpen. de non reſid. num. 30.

De ijſdem infirmis à medicis curandis aptè hic referri poteſt cōſtitutio Pij. V. de an. 1566. die 11. Mar. vt ſequitur.

25 *Supra gregem dominicum, & infra. Sane cum infirmitas corporalis*

 nonnun-

nonnunquam ex peccato proueniat, dicente Domino languido quem ſanauerat, vade noli amplius peccare ne quid deterius tibi contingat, ac propterea piæ memoriæ fel. rec. Innoc. tertius prædeceſſor noſter, medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneāt, vt animarum medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema ægritudine cōſtitutis ſuadetur in deſperationis articulum incidant; Nos igitur volentes hoc tam ſalutare præceptum nulla temporis præſcriptione aboleri, ſed ſemper obſeruari, conſtitutionem præfatam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, & hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & decernimus, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto iacētes vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant vt idoneo confeſſori omnia peccata ſua iuxta ritum S.R.E. confiteātur, neque tertia die vlterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo confeſſor ob aliquam rationabilem cauſam, ſuper quo eius conſcientiam oneramus, conceſſerit, & eis per fidē confeſſoris in ſcriptis factam conſtiterit, quod infirmi vt præmittitur peccata ſua confeſſi fuerint. Coniunctos vero ac omnes familiares, & domeſticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certiorem faciant, ac tam parochus quam coniuncti, & familiares præfati, infirmum ad confeſſionem peccatorum ſuadeant, & inducant.

Quod ſi qui medicorum præmiſſa non obſeruauerint, vltra pœnas in dicta conſtitutione cōtentas, quas incurrere declaramus, perpetuo infames, & gradu medicinæ quo inſigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio ſeu Vniuerſitate medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obſeruentur, volumus, & eadem authoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus poſthac vbique locorum in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio, & Vniuerſitate concedatur, niſi omnia in præſenti noſtra conſtitutione contenta, medio eorum iuramento, coram Notario publico, & teſtibus, obſeruare in eorum manibus vel ordinarij iurauerint, & de huiuſmodi iuramento in priuilegio ſeu licentia medēdi ſpecialis mētio fiat. Quod ſi Collegia, & vniuerſitates præfatę non recepto à promouendis iuramēto huiuſmodi, eoſdem ad gradum prædictum promouerint, aut eiſdem medendi licentiam præſtiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi, incurrant. Mandantes in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus, & ſingulis venerabilibus Patriarchis, primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, quatenus in ciuitatibus, & diæceſibus proprijs, præſentes noſtras litteras publicari faciant, ac iuramentum prædictum à medicis iam promotis, ſeu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in ciuitatibus, & Diæceſibus prædictis admittant, niſi eis conſtiterit, eoſdē

iura-

iuramentum huiuſmodi præſtitiſſe, & contumaces, & iurare ac iuramentum huiuſmodi iam præſtitum exhibere recuſantes, gradu medicinæ, & omnibus priuilegijs eiſdem medicis, tam coniunctim, quam diuiſim eis, & eorum cuilibet conceſſis per quoſuis etiam Rom. Pontifi. priuent ac ab ingreſſu Eccleſiæ arceant donec reſipuerint.

Non obſtantibus præmiſſis priuilegijs, indultis, litteris Apoſtolicis, quibuſuis perſonis, collegio, & vniuerſitati ſub quibuſuis verborum formis, & tenoribus conceſſis. Quæ omnia quo ad effectum validitatis conſtitutionis noſtræ tantū reuocamus, caſſamus, & annullamus, & omnes Principes ſæculares ac alios Dominos, & magiſtratus temporales, rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera miſericordię Ieſu Chriſti, eiſdem in remiſſionem peccatorum nihilominus iniungentes, quod in præmiſſis omnibus eiſdem Patriarchis, primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis aſſiſtant, & ſuum fauorem, & auxilium præſtent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. &c.

Fontis baptiſmalis cuſtodia reuidenda conſequenter eſſet, num decenter pro facultate loci ſit ornata, an intus ſit aqua mūda, & ſufficiens, & deſuper cautè occluſa, & ne parochus aliquem culpa ſua ſine baptiſmo mori permittat, eſſet enim deponendus, ſi id admiſerit, cap. quicumque de conſecr. diſt. 4.

Circa eiuſdem Sacramenti adminiſtrationem videndum eſt ne parochus quoſuis ad ſuſceptionem ex baptiſmo admittat, ſed tantum vnū patrinum, & vnam patrinam, quibus etiā annunciet quodnam vinculum ex compaternitate cum ipſo baptizato, baptizatiq; patre & matre contrahant: librum etiam vt habeat, in quo nomina baptizatorum, parentum compatrumque ipſorum diligenter annotentur. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 2. de ref. matr.

26 Circa matrimoniorum celebrationem videnda ſunt, quæ ſequūtur, nimirum ne tēporibus prohibitis, à Dominica videlicet prima aduentus ad diem Epiphaniæ, & à feria tertia carnis priuij ad Dominicam in Albis, matrimonia ſolemniter celebrentur id. Conc. loc. cit. cap. 10. ſine ſolemnitatibus tamen etiam his tēporibus prohibitis contrahi, & conſummari matrimonia, banna item publicari licitè poſſunt, cum ſolę ſolemnitates nuptiarum ſint prohibitæ, Nau. cit. cap. 22. num. 71.

Videndum item vt ante matrimonij contractum trina denunciatio præmittatur, niſi Epiſcopus eam ex cauſa omittendam duxerit. Præterea vt in trium vel duorum ad minus teſtium præſentia contrahatur, alioqui omnino inualidus eſſet contractus, cit. Conc. ibi cap. 1.

Secundæ item nuptiæ ne benedicantur, cap. vir autem, de ſecun. nupt. niſi eſſent ſecundæ ex parte viri tantum, vt ſi viduus ducat virginem, tunc enim benedici poſſunt. Arm. ver. matrimonium, nume. 71. ſeu potius loci conſuetudo in talibus obſeruetur. Nauarr. cit. cap. 22. num. 83.

Cum autem reſidentia parochi ad exercitium curæ animarum præcipuè conducat, diligenter viſitator aduertere debet, quomodo parochus frequens ſit circa ſuam eccleſiam, & ne extra parochiã habitet, neque in ciuitate, ſed penes eccleſiam in domo presbyterali, nevè frequenter abſit, non enim poteſt amplius, quam per duos menſes in anno abeſſe, ſiue iſti menſes continui ſint, ſiue ex diuerſis interpolaris abſentijs computentur, & tunc adhuc non poteſt abeſſe niſi licentia ab epiſcopo obtenta, quæ gratis eſt concedenda, & ſubſtitui debet interim capellanus qui curã in abſentia adminiſtret. cit. Conc. ſeſſ. 23. cap. 1. de reſo. In tantum autem obligatur curatus
27 ad reſidẽtiam, vt ne quidem pro ſeruitio Epiſcopi, vel Diæceſis abeſſe poſſit vltra duos mẽſes prædictos, quod in diuerſis caſibus fuiſſe declaratum à ſac. Congr. Conc. refert. Gonz. ſuper 8. Canc. glo. 6. num. 258. vbi legitur declaratio eiuſdem Cong. in hæc verba.

An ſi Epiſcopus iudicauerit expedire vti opera alicuius curati pro Secretario, vel pro Vicario foraneo, poſſit abeſſe, vel excuſetur à reſidentia, dummodo cura ſua Eccleſię diligenter exerceatur.
Cong. cenſuit non poſſe.

Et iterum.

Epiſcopus non poteſt vti opera parochi in viſitatione, vel alio ſeruitio ſuæ Diæceſis, niſi pro tempore duorum menſium, & idoneus vicarius deputetur.

Eandem congregationem cenſuiſſe, quod etiam rector parochialis eccleſiæ, cui datus eſt coadiutor, & etiam ipſe coadiutor teneatur ad reſidentiam, refert idem Gonz. ibid. glo. 4. §. 9. num. 15. & 30.

In caſibus tamen à iure permiſſis quos notat gl. in ca. vlt. de cler. non reſid. abeſſe poſſet, vt cauſa infirmitatis ſi inciderit in morbum dum eſſet extra parochiam, vel ſi eat ad curandam valetudinẽ; Propter graues inimicias ex quibus veriſimiliter immineret ipſi vitæ periculum, dummodo Vicariõ pro exercitio curæ relinquat, & interim reconciliationem procuret, quod ſi culpa ipſius infra annum reconciliatio non haberet effectum, puniri poſſet, vt notat. Quar. cit.

verb.

verb.reſidentia. Aliæ autem cauſæ à reſidentia excuſantes licet non iuuent curatos, alijs tamẽ beneficiatis ſeruire poſſunt, vt eas enumerat Rebuff. loc. ſup. cit.

Ad extremum De bonis, & prouentibus Eccleſiæ Parochialis videri debet quomodo adminiſtrentur, ne deſolentur, vel alienentur
28 neuè locentur vltra triennium, vel anticipatis ſolutionibus. Si etiã exiguos fructus haberet Eccleſia, deberet viſitator ſeu Epiſcopus prouidere vt neceſſaria Parocho non deſint, vel per aſſignationem aliquarum decimarum, vel compellendo parochianos vt ipſi neceſſaria ſubminiſtrent, cit. Conc. ſeſſ. 21. cap. 4. de ref. Vel etiam vnire poſſet duas parochiales, vbi vna non ſufficeret ad ſuſtentationem Rectoris, & populus non ſit ita frequens vt vnus curæ animarum ſufficere non poſſit Conc. loc. cit. cap. 5.

Poſſet, & nouam parochialem eccleſiam erigere vbi parochia eſſet tam ampla vt per vnum adminiſtrari non poſſit, vel vbi populo, ob locorum diſtantiam ad vnam eccleſiam difficilior pateret acceſſus. Et tum poſſet dotari noua eccleſia ex fructibus prioris eccleſiæ matricis ſi ipſa abundet fructibus, ſine tamen præiudicio poſſeſſoris, vel ex collectis parochianorum. Conc. lo. cit. cap. 4.

De Viſitatione eccleſiarum Græcorum.

SVMMARIVM.

29 *Græcorum Catholicorum eccleſiæ ſubduntur Epiſcopo loci.*
30 *Græcorum ritus in quibus tolerantur ab eccleſia.*

GRæcorum Eccleſiæ, qui ad vnitatem San. Rom. Eccleſiæ, Catholicæ redierunt, ſubduntur Epiſcopo Latino, in cuius Diæceſi exiſtunt, cap. quod tranſlationem, de tempor. ordin. & recenter emanauit ſuper hoc conſtitutio Pij Papæ Quarti, vt ſequitur.

Pius Papa IV. Ad futuram rei memoriam.

ROmanus Pontifex præcipuus æquitatis, & religionis aſſertor, facultates, & gratias ab Apoſtolica ſede conceſſas, ex quibus tempore procedente animarum pericula, & inter Catholicos ſcandala prouenire animaduertit, pro ſui paſtoralis officij debito maturè reuocare conſueuit.

u.t.Sane nonnulli locorum ordinarij nuper ad audientiam noſtram referri curarũt,quod in quam pluribus Regni Siciliæ citra, & vltra pharum & alijs Chriſtiani nominis ciuitatibus,& locis,magna Græcorum, tam Religioſorum, & ſæcularium clericorum, quam laicorum multitudo reperitur,qui eccleſiæ Græcæ mores, & ritus obſeruantes, ſeque ſuos proprios eiuſdem nationis prælatos habere,ac illis,non autem locorum ordinarijs ſubeſſe,ſed immunitatum,aliorumque priuilegiorum ſibi per fe.re. Leonem X.Paulum III.Iulium etiam III.& forſan alios Rom. Pont.prædeceſſores noſtros, & dictam ſedem antiquitus conceſſorum prætextu,ſe ab eorundem ordinariorum iuriſdictione, & ſuperioritate exemptos eſſe prætẽdẽtes,impunitate ſibi propoſita,in diuerſas hæreſes, nefariasq; opiniones, & abſurda deliramenta paſſim prolabuntur,aſſerentes inter alias eorum blaſphemias nullum eſſe defunctorum purgatorium,Rom.Pontif. aliquam in eos iuriſdictionem, vel auctoritatem habere negantes,indulgentias ab illo conceſſas damnantes, eccleſiaſticas ſententias, & cenſuras ab eo latas ſpernentes,ſanctiſſimæ Dei genitricis Virg. Mariæ,Beatorum Apoſtolorum,& aliorum Dei ſanctorum feſtiuitates ab eccleſia Romana ſanctisque patribus ordinatas non obſeruãtes, ſanctiſſimum Eucharistiæ ſacramentum ſuis infantibus in Baptiſmo exhibentes, inhumata defunctorum cadauera ſuperſtitione quadam impia,& pluſquam barbarica è ſepulchris eruentes igneque comburentes, Ordinariorum, locorum quos habitant viſitationem iuriſdictionemque contemnentes,& eccleſiaſticam diſciplinam perturbantes, ac demum huiuſmodi alijsque ſuis opinionibus erroneis atq; ſacrilegis,populos Latinos inficientes,correctionẽ legitimã ſuæ prætenſæ exceptionis clypeo repellentes, in ſuis impietatibus abuſibusq; cõſeneſcunt,& immoriũtur,& in ſuarũ vicinorumq; populorũ præſertim ſimpliciũ animarũ perniciẽ,& ſcandalũ plurimorũ.Nos igitur prouidè conſiderantes,eiuſdẽ ſedis intentionẽ nunquã fuiſſe, exceptionẽ aliud vè priuilegiũ à ſe conceſſum iri, vt inde ſcelerũ impunitas & aĩarum periculum emergat,abuſibus, & periculis huiuſmodi,quantum cum Deo poſſumus,tempeſtiuè obuiare volentes,ac quarumcunque exemptionum,aliorumque priuilegiorum dictis Græcis eorumque prælatis,rectoribus, Abbatibus, & alijs, tam S. Baſilij, & alterius ordinis regularibus, quam ſæcularibus ac etiam laicis perſonis quocumque nomine nuncupatis,per præfatos, & alios quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros,ac nos,& ſedem præfatam in genere, vel in ſpecie hactenus conceſſorum,ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innouatorum,litterarumque deſuper confectarum,& inde ſequutorum tenores,præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes,motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,omnes & ſingulas exemptiones,

nes, ac prout illas concernunt, deſuper confectas litteras prefatas, ad hoc videlicet, vt ipſi locorum ordinarij quaſcumque Grecorum eccleſias, monaſteria, prioratus, & alia pia loca, tam ſecularia, quam cuiuſuis ordinis regularia, earumque prælatos, etiamſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, ac maiori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, miniſtros, & quaſuis alias eiuſdē nationis perſonas, in ſuis ciuitatibus, & Diœceſib. conſiſtentia, quoties opus fuerit, viſitare, ac in illis ſuam ordinariam iuriſdictionem, plenamque, & omnimodam ſuperioritatem, in ijs, quæ Dei cultum, ſacramentorum adminiſtrationem, & animarum ſalutem, hæreſumque extirpationem concernunt, exercere, & exequi liberè, & licitè valeant, reliquis ipſorum Græcorum in diuinis celebrandis, alijsque ritibus à ſede Apoſtolica approbatis, nec nō priuilegijs & gratijs Apoſtolicis intactis remanentibus, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo reuocamus caſſamus, & annullamus, ac reuocatas, caſſatas, & annullatas eſſe, nec ipſis Græcis clericis, vel laicis, eorūve Prælatis, Eccleſijs, Cenobijs, aut alijs pijs locis in aliquo ſuffragari, ſed illos omnes, & ſingulos, locorum, in quibus moram traxerint, ordinariorum viſitationi, correctioni, punitioni, iuriſdictioni, & oĩmodæ ſuperioritati in præmiſſis ſubeſſe, illiſque tanquam ſuperioribus ſuis, ſuarumque animarum paſtoribus humiliter obedire, & ſic per quoſcumque iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, ſublata eis quauis aliter iudicandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quicquid ſecus à quoquā quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus. Non obſtantibus premiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ceteriſque contrarijs quibuſcumque. Per hoc tamen non intendimus, quod ipſi Greci ab eorum Grecanico ritu abſtrahantur, vel alias deſuper quoquomodo per locorum ordinarios, aut alios impediantur. Et quia difficilè foret, preſentes ad diuerſa loca in quibus illarum exhibitio forſan erit neceſſaria, circumferri, volumus, & eadem auctoritate ſimiliter decernimus, quod earundem preſentiū tranſumptis et impreſſis, Notarij publici manu ſubſcriptis, & perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillo ſignatis, plenaria & indubia, eaque prorſus adhibeatur fides in iudicio, & extra, quę præſentibus adhiberi deberet, ſi forēt exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romę apud S. Petrum ſub annulo Piſcator. die 16. Feb. 1564. Pont. anno 5.

Quæ autem Epiſcopo viſitāti, in huiuſmodi Eccleſijs Grecorum, ſaluis eorum quoad reliqua ritibus, aduertenda ſint & corrigenda, facile ex ſubinſertis conſtitutionib. Romæ ex mandato Clem. Papæ VIII. impreſſis, petebit, vt ſequuntur.

Per-

Perbreuis inſtructio ſuper aliquibus ritibus Græcorum ad Reuerẽdiſſ. Patres DD. Epiſcopos Latinos, in quorum ciuitatibus, vel Diœceſibus Græci, vel Albanenſes Græco ritu viuentes degunt, ac litteræ quædam Apoſtolicæ ad ipſos Græcos, & eorum ritus pertinentes, necnõ forma profeſſionis fidei orthodoxæ à Græcis ad vnitatem S.R.E. venientibus facienda, mandato ſanctiſſimi D.N.D.Clem.Papæ VIII.ſimul excuſſæ Romæ, apud impreſſores camerales, Anno Domini 1597.

Circa Sacramentum Baptiſmi.

Præsbiteri Græci, baptizatos chriſmate in fronte non conſignent, & ideo ab ipſis in ordine baptiſmi apud eorum euchologium prætermittantur, quæ ſequuntur poſt illa verba. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, *&c. vſque ibi.* εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς σχῆμα κύκλου; *hoc eſt, & poſt orationẽ, &c. (vbi habetur forma huius conſignationis, vſque ad verba. poſtea facit ſacerdos figuram circuli, &c.*

Circa ſacramentum Confirmationis.

Epiſcopi Latini infantes ſeu alios baptizatos, à presbyteris Græcis de facto chriſmate in fronte conſignatos confirment, & tutius videtur, vt cũ cautela, & ſub conditione id faciant, videlicet (niſi es cõfirmatus, ego te non confirmo, ſed ſi non es confirmatus, ego conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti) præſertim vero cum veriſimiliter dubitari poteſt, quod ab Epiſcopis Græcis fuerint baptizati.

Circa ſacramentum Euchariſtiæ.

Sanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramẽtum, quod pro infirmis aſſeruatur, ſingulis octo diebus, aut ſaltem quindecim renouetur.

Non aſſeruetur idem ſacramentum toto anno, ſi tamen aſſeruatum fuerit, ſaltem in fine anni ſumatur.

Tollatur abuſus tundendi, vel etiam miſcendi ſacro oleo, ac iterum coquendi, vel alias exſiccandi ſpecies ſacramenti ſacræ Euchariſtiæ feria quinta Cænæ Domini, vt deinde illud aſſeruent.

Si Græci velint accipere altaria portatilia ab Epiſcopis Latinis conſecrata, bene erit, ſin minus, tolerentur eorum, thioni ſiue throni ſuper altaria lapidea ponendi cum celebrant.

Corporalia vti Latini habeant, niſi thionis etiam pro corporalibus vtantur.

Circa

Circa ſacramentum Pœnitentiæ.

In caſu neceſſitatis presbyteri Græci catholici, poſſint Latinos abſolue re; vtantur forma abſolutionis in generali Concilio Florentino præſcripta, & poſtea ſi voluerint, dicant orationem illam deprecatiuam, quam pro forma huius abſolutionis dicere tantum conſueuerunt.

Tollendus abuſus vbi eſt, vt vir atque vxor, ſimul, & eodem tempore, eidem presbytero confiteantur.

Aqua ex ritu Græco in die Epiphaniæ, vel primo die menſis benedicta, conſeruetur in eccleſia, vt illa fideles aſpergantur.

Circa oleum ſanctum Cathecumenorum, & infirmorum.

Non ſunt cogendi presbyteri Græci olea ſancta, præter chriſma, ab Epiſcopis Latinis Diœceſanis accipere, cum huiuſmodi olea ab eis in ipſa oleorum, & ſacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, ſeu benedicantur. Chriſma autem quod non niſi ab Epiſcopo, etiam iuxta eorum ritum, benedici poteſt, cogantur accipere. Prohibeantur vero ab epiſcopis Græcis externis ſchiſmaticis ſeu San. Roma. Eccle. communionem non habentibus, illud accipere, vel eo vti.

Circa ſacramentum Ordinis.

Ordinati ab epiſcopis ſchiſmaticis, aliàs ritè ordinatis ſeruata debita forma, recipiunt quidem ordinem, ſed non executionem.

Proinde ordinati ab epiſcopis ſchiſmaticis, correcti, vel emendati, reconcilliandi ſunt, & abſoluendi cum pœnitentijs ſalutaribus, dummodo errores, vel ſaltem ſchiſma ordinatoris abiurent in iudicio, vel publicè, vel ſecretò pro qualitate facti. In ordinibus autem per eos alias ritè ſuſceptis miniſtrare non permittantur, niſi cum ipſis ſuper irregularitate, huiuſmodi occaſione contracta, auctoritate ſanctæ ſedis Apoſtolicæ fuerit diſpenſatum.

Non ſunt admittendi, epiſcopi ſchiſmatici, ſiue pro ordinibus, ſiue pro alijs ſacramentis conferendis, ſed detinendi, quoad ſancta ſedes Apoſtolica deſuper conſulatur, & reſponſum habeatur.

Græci ſine litteris dimiſſorijs epiſcopi Latini Diœceſani ad ſacros ordines promoti, ſuſpenſi ſunt, & ſi ſuſpenſi in ſuis ordinibus miniſtrauerint, efficiuntur irregulares, ſicut & Latini.

Super huiuſmodi autem & ſimilibus irregularitatibus, diſpenſandi facultatem à ſancta ſede Apoſtolica, obtineri oportet.

Digitized by Google

Si Epiſcopus Latinus Gręcum aliquem ordinare voluerit, qui à presbytero Græco in baptiſmo chriſmate in fronte de facto fuerit conſignatus, debet illum antea confirmare, ſaltem ſub conditione, videlicet. Niſi es confirmatus, &c. vt ſupra.

Presbyteri vidui ſeu vxoribus orbati, habitum deferāt diuersū ab alijs.

Circa ſacramentum Matrimonij.

Curent ordinarij locorum, vt decretum ſacri generalis Concilij Trid. de reformatione matrimonij, vertatur in linguam Grecam vulgarem, & in locis, & parochijs Grecorum, Albanenſium euulgetur, & publicetur. Matrimonia inter coniuges grecos dirimi, ſeu diuortia quoad vinculum fieri, nullo modo permittāt, aut patiantur, & ſi qua de facto processerunt, nulla & irrita declarent.

Maritus Latinus, vxoris grecæ ritum non ſequatur.

Latina vxor non ſequatur ritum mariti greci.

Græca vero vxor ſequatur ritum mariti Latini.

Quod ſi id fieri non poſſit quiſque coniugum in ſuo ritu, Catholico tamen manere permittatur.

Proles ſequatur patris ritum, niſi præualuerit mater Latina.

Presbyter græcus coniugatus ante ſacrum ſacrificum, ſeu ſanctam miſſam celebrandam, vel per hebdomadam, vel per triduum abſtineat ab vxore.

Circa alia dogmata.

Græci credere tenentur, etiam à filio ſpiritum ſanctum procedere, ſed non tenentur pronunciare, niſi ſubeſſet ſcandalum, præſertim ſi degant inter Latinos, aut neceſſitas poſtularet confitendi fidem Catholicam, quia tunc oporteret etiam pronunciare.

Nunquam monachis Græcis, ſeu Calogeris, animarum cura committatur, niſi ex neceſſitate, vel alia iuſta cauſa.

Presbyteri ſeculares Græci abiuratis ſchiſmate, & erroribus, atque in fide Catholica bene inſtructi, in parochialibus ſeu curatis eccleſijs Græcorum inſtitui poſſunt.

Tolerandus eſt apud Grecos vſus carnium die ſabbathi, vbi ſine ſcandalo fieri poteſt, in locis tamen ipſorum, & inter eos tantum.

Item tolerandum eſt, vt ad ieiunium eadem die ſabbathi in quadrageſima, excepto vno ſabbatho ſancto, ex antiqua traditione non teneātur, ſed duntaxat ad abſtinentiam.

In ieiunijs biduanis, vel triduanis, vel alias à Diœceſanis, vel in iubileis à ſummo Rom. Pontifice indictis, dies ſabbathi in eis comprehenſus,

vel

vel præſcriptus, in alium diem pro plebibus Græcis ab ipſis Diœceſanis Apoſtolica authoritate ſanctiſſimis D.N.Clementis diuina prouidentia Papæ VIII.permittitur commutari.

Si ipſi Greci ad obſeruationem ieiuniorum, & vigiliarum Latinę Eccleſiæ induci poſſent, optimum eſſet, ſed non cogantur, cum ipſi qualibet hebdomada, & feria quarta, & ſexta ieiunent.

Græci exiſtentes inter Latinos, dies feſtos de præcepto eiuſdem Latinæ Eccleſię ſeruare teneantur.

Inſuper idem Sanctiſſimus D.N. conſtituit, Romæ habendum eſſe Epiſcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Epiſcopis Latinis Italiæ, & Inſularum adiacentium ſubiectos, ab epiſcopo Græco ordinari volentes, cum illorum dimiſſorijs, ad id tantum concedendis, ritu Græco ordinet.

Item mandauit, vt ad maiorem inſtructionem dominorum Epiſcoporum Latinorum, imprimantur cum hac ipſa Decretales ſeu litterę quædã Apoſtolicæ, ad Græcorum ritus pertinentes, ac etiam profeſſio orthodoxæ fidei à Græcis, qui ad vnitatem ſanctæ Roman. Eccleſiæ veniunt facienda.

Ita Sanctitas ſua ex ſententia Congregationis ſuper reformatione Græcorum, decreuit, & declarauit, ac fieri mandauit. Romæ in Palatio montis Quirinalis apud S. Marcum die. 31. menſis Auguſti Anno Domini. 1595. Pontifi. ſui an. 4.

Iul. Ant. Card. S. Seuerinę.

Innocentij PP. IIII. Bulla ſeu litteræ ad Epiſcopum Tuſculanũ. Apoſtolicę ſedis Legatum in Regno Cypri, quæ extant in eius Regeſto Bullarum Pontificatus ſui anno. II. apud Bibliothecam Vaticanam ſuper ritibus Græcorum qui tolerari vel non tolerari poſſunt.

Innocentius IV. &c. Epiſcopo Tuſculano Apoſtol. Sedis Legato.

Sub Catholicæ profeſſione fidei atque cultu conſiſtere, ac proficere vniuerſos, cæteris noſtræ mentis deſiderabilibus præferentes, illud tanquam acceptabilius pleniori deſiderio cupimus, & ad hoc velut operatiuum ſalutis præcipuum intimis affectibus anxius aſpiramus. Hæc inquam vnio, ſiue connexio cordi noſtro inæſtimabilis gaudij rorem infunderet, ſi varias gentium nationes eiuſdem obſeruantia fidei, in vnum acceptabilem in Chriſto populum adunaret. Id vtique anxiæ mentis noſtræ ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, ſi omnes quos olim in vnum Catholi

cum gregem ouile collegit Domini, cum multi ab eo diſceſſerint, in idē individuū Collegium vnius paſtoris ſolidaret magiſterium, & cuſtodia cōmuniret. O ſi orientalibus oriens ex alto luceret, & ſui luminis illuſtratione ipſos ad Catholicam reduceret vnitatem, vt cum reliquis orthodoxis in vnius aulæ collecti gremio, de matris Eccleſiæ vbere, fluenta doctrinæ ſalutaris haurirent; tunc ipſi Eccleſiæ proueniret magnū, & deſiderabile ſalutare; tunc eius vterus ſobole geminata concreſceret, tūc Orientalibus oriretur ſupernæ illuminationis aurora, tunc eis clareſceret lucifer veritatis: tunc per vniuerſam Eccleſiam innundantis gaudij erumperet plenitudo: tunc exultatione nimia, clareſceret totus orbis, quia valde bonum, & iucundum exiſteret, fratres ſimul in domo Domini habitare: tunc eadem Eccleſia multiplicata lætitia, nouæ iucunditatis canticum perſonaret. Verum quia nonnulli Græcorum iamdudum ad deuotionē Sedis Apoſtolicæ redeuntes, ei reuerenter obediunt, & intendūt, licet expedit vt mores ac ritus eorum, quantum cum Deo poſſumus, tolerantes, ipſos in Eccleſiæ Romanæ obedientia præſeruemus: quanquam in his quæ animarum periculū parerent, vel honeſtati Eccleſiaſticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus. Sane inter Ven. Fratrem noſtrum Archiepiſcopum Nicoſien. & eius Suffraganeos Latinos ex parte vna, & Epiſcopos Græcos Regni Cypri ex altera, de quibuſdam certis articulis, diſcordiam, & turbationem forte ſubortam, & eorundem tenorem articulorum, ac reſponſiones ipſorum Græcorum ad illos, nobis vt melius poſſemus inſtrui ſuper eis, plenè ac prouide per tuas litteras intimaſti, ſollicitè requirendo, vt prouidere ſuper hoc Apoſtolica diligentia curaremus. Nos autem litteris ipſis affectuoſè receptis, earum ſeriem, & ipſos articulos, ac reſponſiones eaſdem, & cætera quæ continebantur in illis, vna cum Fratribus noſtris, perlegimus, intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendantes, & meditantes, ac deliberantes ſuper his, prout rei qualitas exigebat.
1 Circa hæc itaque ſic deliberatio noſtra reſedit, vt Græci eiuſdem Regni,
in vnctionibus quæ circa Baptiſma fiunt, morē Eccleſiæ Romanæ teneāt,
2 & obſeruent: Ritus vero, ſeu conſuetudo, quam habere dicuntur vngendi
per totum Baptizandorum corpora, ſi tolli ſine ſcandalo, vel remoueri nō
poteſt, cum ſiue fiat, ſiue non, quātum ad baptiſmi efficaciam vel effectū,
3 non multum referat, toleretur. Nec refert etiam vtrum in frigida vel cali
da aqua baptizent, cum parem vim, & effectum in vtraque baptiſmum
4 habere, aſſeuerare dicantur. Soli autem Epiſcopi conſignent Chriſmate in
frontibus baptizatos, quia huius vnctio non debet niſi per Epiſcopos exhiberi, quoniam ſoli Apoſtoli, quorum vices gerunt Epiſcopi, per manus impoſitionem, quam confirmatio, vel frontis chriſmatio repræſentat, Spi

ritum

ritum Sanctum tribuiſſe leguntur.
5 Singuli quoque epiſcopi in ſuis eccleſijs in die Cenæ Domini, poſſunt
ſecundum formam Eccleſiæ, chriſma conficere, ex balſamo quidẽ, & oleo
oliuarum. Nam Spiritus ſancti donum, in chriſmatis vnctione cõfertur,
& columba vtique, quæ ipſum deſignat Spiritum, oliuæ ramum, ad arcã
legitur retuliſſe: ſed ſi ſuum antiquum ritum, in hoc Græci potius ſeruare
voluerint, videlicet quod Patriarcha, vna cum Archiepiſcopis, & Epi-
ſcopis eius Suffraganeis, & Archiepiſcopi cum Suffraganeis ſuis ſimul
6 chriſma conficiant, in tali eorum conſuetudine tolerentur. Nullis autem
per ſacerdotes vel Confeſſores pro ſatisfactione pœnitentiæ vnctio aliqua
7 ſolummodo iniungatur. Infirmis vero, iuxta verbum Iacobi Apoſtoli, vn
ctio exhibeatur extrema. Porro in appoſitione aquæ, ſiue frigidę, ſiue cali
dæ, vel tepidæ, in altaris ſacrificio, ſuam ſi velint conſuetudinem Græci
ſequantur, dummodo credant, & aſſerant, quod ſeruata canonis forma cõ
ficiatur pariter de vtraque. Sed eucharistiam in die Cenæ Domini conſe
8 cratam, vſque ad annum, prætextu infirmorum, vt de illa videlicet ipſos
cõmunicent, non reſeruent; liceat tamen eis pro infirmis ipſis corpus Chri
9 ſti conficere, ac per quindecim dies, & non longiori temporis ſpatio, con-
ſeruare, ne per diutinam ipſius reſeruationem, alteratis forſitã ſpeciebus,
reddatur minus habile ad ſumendum, licet veritas, & efficacia ſemper ea
dem omnino remaneat, nec vlla vnquam diuturnitate, ſeu volubilitate tẽ
10 poris euaneſcat. In celebratione vero ſolemnium, & aliarum miſſarum,
& de hora celebrandi eas, dummodo in confectione vel conſecratione for
mam verborum à Domino expreſſam, & traditam obſeruent, & celebrã
do non tranſgrediantur horam nonam, ſuam ſequi conſuetudinem permit
11 tantur. Sacerdotes autem dicant horas canonicas more ſuo, ſed miſſam
celebrare, priuſquam officium matutinale compleuerint, non præſumant.
12 Promouendi vero ad Sacerdotium, & Præſbyteri qui præficiendi fuerint
Eccleſiarum regimini, examinentur antea diligenter, ſi præcipue de horis
canonicis, & miſſarum officijs, ſecundũ diſtinctionem temporum exequẽ
dis, ſint ſufficienter inſtructi, vt ad hæc niſi digni, & idonei admittantur.
13 Cæterum vnuſquiſque ſacerdos, in aureo vel argenteo ſolum, aut ſaltem
ſtamneo calice ſacrificet, habens corporale de lino candidum, & nitidũ,
& altare mundis veſtimentis opertum, vel decentibus paramentis. Mu-
14 lieres autem ſeruire ad altare non audeant, ſed ab illius miniſterio repel-
lantur omnino. De ieiunio vero diei Sabbathi Quadrageſimali tempore,
15 quanquam honeſtius, & ſalubrius Græci agerent, ſi ſic toto illo tempore
abſtinerent, vt nec vnico die inſtitutum ieiunium violarent, teneant, &
16 ſeruent pro libitu morem ſuum. Sacerdotes quoque coniugati, & alij qui
bus parochiarum cura, vel eccleſiarum parochialium regimen per epiſco-

poſ ſuos committitur, licitè ac liberè poſſint parochianorum ſuorum confeſſiones audire, ipſiſque pœnitentiam iniungere pro peccatis: quia cui licet vel conceditur, quod eſt maius, cōpetit nimirum, nec negari conuenit,
17 *quod eſt minus: liberũ tamen ſit ipſis epiſcopis, viros alios idoneos coadiutores, & cooperatores habere, in audiẽdis confeſſionibus, & pœnitentijs iniũgẽdis, ac cæteris quæ ad ſalutẽ pertinẽt animarũ, ipſiſq; in his per eorũ diœceſes abſque ſacerdotũ ipſorum prǽiudicio, & grauamine, committere vices ſuas, cum propter occupationes multiplices, & occaſiones varias poſſit contingere, quod nequeant per eaſdem diœceſes officium ſuum exequi per ſe ipſos. De fornicatione autem quam ſolutus cum ſoluta com*
18 *mittit, quin ſit mortale peccatum, non eſt aliquatenus ambigendum, cum tam fornicarios quam adulteros à Regno Dei Apoſtololus aſſerat alienos.*

19 *Ad hæc volumus, & expreſſe præcipimus, quod epiſcopi Grǽci ſeptem ordines ſecundum morem eccleſię Romanę de cætero conferant, cum huc uſque tres de minoribus circa ordinandos neglexiſſe vel prętermiſiſſe dicantur. Illi tamen qui iam ſunt tali er ordinati per eos, propter nimiam ipſorum multitudinem in ſic ſuſceptis ordinibus tolerentur.*

20 *Quia vero ſecundum Apoſtolum mulier mortuo viro ab ipſius eſt lege ſoluta, vt nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, ſecũdas et tertias, ac vlteriores etiam nuptias Græci non reprehẽdant aliquatenus, nec condemnent, ſed potius illas approbẽt inter perſonas, quæ alias licitè ad inuicem matrimonio iungi poſſunt. Secundo tamen nubentes,*
21 *presbyteri nullatenus benedicant.*

22 *Et quoniam apud eos conſueuerunt contrahi matrimonia inter perſonas contingentes ſe, iuxta eorum computationem, octauo gradu, qui ſecũdum cõputationem, & diſtinctionem graduum, quam nos facimus, apud nos quartus habetur, ne id præſumatur deinceps, firmiter prohibemus, diſtrictè præcipientes, vt cum in vlterioribus gradibus licitè matrimonia contrahantur, in prædicto quarto conſanguinitatis vel affinitatis gradu, copulari vlterius non præſumant, ſtatutum in hoc generalis Concilij obſeruantes. Illos tamen qui iam in gradu huiuſmodi contraxerunt, diſpen-*
23 *ſatiuè permittimus in ſic contracto matrimonio remanere. Denique cum veritas in Euãgelio aſſerat, quod ſi quis in ſpiritum ſanctum blaſphemiam dixerit, neque in hoc ſęculo, neque in futuro dimittetur ei, per quod datur intelligi, quaſdam culpas in præſenti, quaſdam vero in futuro poſſe ſæculo relaxari, & Apoſtolus dicat, quod vniuſcuiuſque opus quale ſit, ignis probabit, & cuius opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem; & ipſi Græci verè ac indubitanter credere, ac affirmare dicantur, animas illo-*
rum

rum qui ſuſcepta pœnitentia, ea non peracta, vel qui ſine mortali peccato cum venialibus tamen, & minutis decedunt, purgari poſt mortē, & poſſe ſuffragijs eccleſię adiuuari. Nos, quia locum purgationis huiuſmodi dicunt non fuiſſe ſibi ab eorum doctoribus certo, & proprio nomine indicatum, illum quidem iuxta traditiones, & authoritates Sanctorum patrum purgatorium nominantes, volumus quod de cætero apud ipſos iſto nomine appelletur, illo enim tranſitorio igne, peccata vtique, non tamen criminalia, ſeu capitalia, quæ prius per pœnitentiam non fuere remiſſa, ſed parua, & minuta purgantur, quę poſt mortem etiā grauant, ſi in vita nō
24 *fuerint relaxata. Si quis autem abſque pœnitentia in peccato mortali decedit, hic proculdubio ęternę gehennę ardoribus perpetuo cruciatur. Ani*
25 *mę vero paruulorum poſt baptiſmi lauacrum, et adultorum etiam in charitate decedentium, qui nec peccato, nec ad ſatisfactionem aliquam pro ipſo tenentur, ad patriam protinus tranſuolant ſempiternam.*
26 *Ordinationes demum, & inſtituta regularia ſanctorum patrum de vita & ſtatu Monachorum, pręcipimus ab Abbatibus, & Monachis, Grę cis inuiolabiliter obſeruari. Fraternitatem itaque tuam hortamur, attentè per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus præmiſſa omnia Epiſcopis Græcis præfati Regni ſeriatim, & diligēter exponi facias, diſtricté ipſis iniungens, vt ea ſollicitè attendere, ſtudioſè tenere ac efficaciter procurent, & à ſuis faciant ſubditis obſeruari. Memoratis autem Archiepiſcopo Nicoſien. & eius Suffraganeis Latinis, firmiter authoritate noſtra præcipiat, vt eoſdem Græcos ſuper præmiſſis contra huiuſmodi prouiſionem, & deliberationem noſtram, non inquietent aliquatenus, nec moleſtent, Contradictores eadem authoritate, appellatione poſtpoſita cōpeſcendo. Non obſtantibus, ſi prædictis Archiepiſcopo, & ſuffraganeis, & quibuſcunque alijs à ſede Apoſt. ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Lateran. 2. Non. Mar. anno. 11.*

De viſitatione beneficiorum ſimplicium, Seminarij. Confraternitatum, Hoſpitalium.

SVMMARIVM.

31 ***Miſſarum onera in fundatione beneficio appoſita diminui non poſſunt.***
32 ***Infirmus quando excuſatur ab oneribus beneficij.***

Benefi-

33 *Beneficium obtinens ſimplex non tenetur ad perſonale exercitium onerum beneficij.*
34 *Parochi functiones quæ ſint propriæ.*
35 *Seminarium ſcholarium quomodo viſitandum.*
36 *Confraternitates laicorum quomodo viſitandæ.*
37 *Confraternitates cogi non poſſunt ad proceſſiones.*
38 *Hoſpitalia quando viſitari poſſint.*

Circa viſitationem Capellarum, altarium, ſeu quorumuis beneficiorum ſimplicium, vltra ea quæ de moribus ipſius beneficiati corrigendis ex ſuperioribus cognoſci poſſunt. Videri debet titulus, quo beneficium poſſidet, litteræ item ordinum, Videnda eſt fundatio ſeu erectio ipſius beneficij, fructus ipſius in quo cōſiſtant, quomodo adminiſtrentur, defendantur, neuè illicitè alienentur.

Onera in fundatione ſi quę annexa ſunt beneficio, an adimpleatur, adimpleri enim debent etiamſi fuerint grauia, vt quia eſſet onerofus miſſarū numerus, iſte enim expleri omnino debet, nec poteſt diminui nē quidem vigore. Conc. Trid. c. 4. ſeſſ. 25. de ref. quo alias miſſarum numerus moderari poteſt, eo enim decreto non comprehendi numerum miſſarum in fundatione aſſignatum declarauit S. Cong. Conc. in an. 1597. die. 3. Mart. verbis ſequentibus.

31 *Cong. Conc. cenſuit ex decreto Conc. c. 4. ſeſſ. 25. non licere Epiſcopo reducere onera miſſarum in fundatione appoſita.*

32 Et ne quidem infirmitate excuſari poſſet huiuſmodi beneficiatus quominus miſſas celebret, vel per alium celebrari faciat, ſi beneficium principaliter fundatum eſt pro miſſis celebrandis, niſi infirmitas duret per tempus modicum vt per octo vel decē dies. Pet. Nau. de reſtit. li. 2. nu. 210. alterius tamen beneficij ſimplicis rector, quod non principaliter eſt fundatum pro miſſis celebrandis non tenetur ad onera beneficij obeunda tempore infirmitatis. Abb. in cap. 1. de cler. ægrot. Genuen. in prax. cap. 56. Poſſet tamen ſi velit etiā dū bene valet per ſubſtitutum beneficio deſeruire vel miſſas celebrari facere ſimplex huiuſmodi beneficium obtinens, nec ab Epiſcopo cogi poteſt vt per ſeipſum deſeruiat, quod fuiſſe declaratum à Sacr. Congreg. Concil. refert Gonz. citat. gloſſ. 5. num. 81. his verbis.

Epiſcopus non poteſt cogere obtinentem beneficia ſimplicia perſonale

aliquod

aliquod ſeruitium impendere, cum ex antiquiſſima totius Eccleſiæ conſuetudine non teneatur.

33 Neque poſſet cogi taliter beneficiatus vt promoueri ſe faciat ad ordinem Præsbyteratus, ad hoc eiuſdem S.Cong.decretum refert. id.Gonz.loc.cit.nu.88.vt ſequitur.

Si fundatio capellæ eſſet ſub verbis teſtatoris, quod capellanus debeat celebrare Diuina officia die noctuque ſicut cæteri capellani faciunt, an capellanus hic debeat eſſe præsbiter.

Cong. cenſuit ex his verbis poſitis in fundatione huius capellæ nõ inferri neceſſario vt capellanus debeat eſſe præſbiter.

Et iterum.ibid.num.84.

Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem capellam vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur, quod capellani celebrent, nam iſtis oneribus miſſarum rectè per ſubſtitutum ſatisfit.

Tum demum autem teneretur eſſe ſacerdos, & per ſeipſum inſeruire, ſi in fundatione diceretur, quod debeat eſſe ſacerdos, & per ſe ipſum inſeruire; ſi nimirũ hoc fuerit appoſitum de conſenſu Epiſcopi, vbi enim fundator diſponit de modo conferendi ſimplex beneficium aliter quàm ius ordinat, non teneret niſi conſenſerit epiſcopus. Felin. in cap. cum acceſſiſſent, de conſtitut.

Aduertendum præterea viſitatori ne huiuſmodi beneficiati in concernentibus Eccleſię Parochiali ſeſe intromittant, ad proceſſiones publicas parochialis ſeu alterius maioris Eccleſiæ vt accedant, ad hoc enim obligantur, & compelli poſſunt. Conc.cit.ſeſſ.25.cap.13.de Reg.

Functiones autem propriæ parocho, & in quibus capellanum ſeu quorumuis beneficiorum ſimplicium rectores intromittere ſe non poſſunt, determinantur in decreto S.Cong.Rituum relato à Quar. verb.miſſa vt ſequitur.

In Eccleſijs Parochialibus, & quæ ſub Magiſtrorum laicorum gubernio, & directione eſſe ſolent, ex ſtauritis nuncupatis, ſacerdotalia munera ac præsbyterales functiones, quæ populi, & animarum curam quoquo modo concernere videntur, quales ſunt.

Candelarum, Cinerum, Palmarum, fontis Baptiſmalis benedictiones,

nes, Sanctiſſimi Sacramenti delationes, celebrationes miſſarum feriæ. V. in Cœna Domini, & ſabbati Sancti aſperſiones domorũ, & quæ in Dominicis diebus in eccleſia fiunt, quæque circa cultum Sanctiſſimi Sacramenti Corporis Chriſti in 40. horarum oratione, & ſimiles, non ad Capellanos ſeu Sacriſtam Eccleſiarum huiuſmodi ab eiſdem laicis deputatos, ſed ad Parochum ſeu Rectorem animarũ curã habentem in eccleſijs huiuſmodi inſtitutũ præcedente examine, & alijs requiſitis ab Ordinario loci prouiſum, ſpectare debere cenſuit Sacrorum rituum Congregatio, die 18. Maij. 1602.

Ptolomeus Cardinalis.

Alex. Gratianus pro Secretario.

Hũc pertinet, quod in huiuſmodi capellis, & alijs Eccleſijs non parochialibus, non poteſt aſſeruari Sãctiſſimum Sacramentum pro adoratione nequidem de licẽtia Epiſcopi, niſi ex auctoritate, & cõceſſione Papæ, quod ſibi reſponſum fuiſſe à Sac. Cong. Conc. in an. 1609. refert Genuen. in prax. cap. 110. his verbis.

Duo enim dubia circa hoc petij declarari. Primum an Epiſcopus poſſit concedere Eccleſiæ non parochiali, vt in ea retineatur Sanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ ſolum pro adoratione, vel requiratur auctoritas Papæ; Secundum, præſuppoſito quod Epiſcopus conceſſerit licentiam aſſeruandi Sanctiſſimum Sacramentum, in Eccleſia non parochiali pro adoratione, an poſſit Epiſcopus ſucceſſor dictam licentiam reuocare. Sacra Congregatio reſpõdit infraſcriptis verbis.

Ad primum id non poſſe concedi ab Ordinario, ſed requiri licentiam ſedis Apoſtolicæ.

Ad ſecundum huiuſmodi licentiam fuiſſe nullam, ac propterea ei non eſſe deferendum, nec eſſe neceſſariam reuocationem.

Neceſſarium itaque eſt ad hoc priuilegium Papæ vt habent Regulares.

Ad extremum huiuſmodi beneficia ſimplicia ſi fierint ad tenuitatem redacta, vel fundata in Eccleſijs quæ vetuſtate collapſæ amplius inſtaurari non poſſnnt, transferri poſſent vel vniri alicui Eccleſiæ alteri, vocatis quorum intereſt. cit. Conc. Trid. ſeſſ. 21. cap. 7. de refor.

Circa

Circa viſitationem Seminarij videndum eſt quomodo obſerue tur in receptione ſingulorum, ne minores duodecim annis recipiantur; item vt recipiendi habeant bonam indolem, & aliqua principia litterarum, & vt de ijs ſit ſpes, quod Eccleſiaſticis minineſterijs perpetuo ſint inſeruituri. Ne item recipiãtur niſi pauperes, diuites autem ita demum recipiantur, ſi ſuo ſumptu ibidem alantur.

Inquirendum præterea an aliqui ſint diſcoli, & alios corrumpẽtes, & caſtigan i.

An habeant aliqua exercitia ſpiritualia, miſſas an audiant ſingulis diebus, an ſæpius confiteantur, communicent.

In litteris quo ordine, à quibus præceptoribus, num à viris probis *inſtituantur*, In victu, & alijs neceſſarijs quomodo prouideantur; prouentus Seminarij quomodo diſpenſentur, & ſi ipſe Epiſcopus viſitat, poſſet vna cum deputatis ex clero, & capitulo rationem expenſorum exigere, & auſcultare.

Ordinationes item aliquas in poſterũ obſeruandas, ſi quas ſalubres, & neceſſarias iudicauerit, poſſet ibidem de conſilio dictorum deputatorum relinquere. Conc. cit. ſeſſ. 23. c. 18. de ref.

Quod autem confraternitates quaſcumque etiam laicorum attinet, iſtę quoque quoad actiones ſpirituales, vt quoad confeſſiones, communionem, miſſas, ſepulturam, habitum, & modum in proceſſionibus publicis ſeruandum, ſubſunt epiſcopo, etiamſi in eccleſijs Regularium congregationes ſuas habeant, Nauar. conſ. 3. de foro comp. & poſſunt ab ipſo viſitari quoad pręmiſſa, nulla exemptione obſtante: Eæ tamen, quæ ſub Regum immediata protectione exiſtunt, non niſi de eorundem Regum licentia viſitari debent, cit. Conc. ſeſſ. 22. cap. 8. de reſ. Adminiſtratores quoque confraternitatum earundem, reddere tenentur rationem adminiſtrationis ſuæ ordinario, quod ſi alicubi ſiue legitima conſuetudine, ſiue priuilegio obtinuerint, vt rationem nõ niſi deputatis è medio congregationis reddant, adhuc Epiſcopus poſſet cum illis deputatis intereſſe rationi. id. Conc. ſeſſ. 28. cap. 8. de ref. melius autem iudicari poterit, in quibus confraternitates huiuſmodi Ordinario ſubſint, & quæ viſitatori in earum viſitatione aduertenda ſint, ſi quædam ab eiſdem cõfraternitatibus obſeruanda, ex ordinatione, Clem. Papę VIII. viderimus, cuius Conſt. publicatæ Romæ, die 24. Decemb. 1604. tenor ſequitur.

Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Quæcumque à ſede Apoſtolica ad promouendam Chriſtifideliũ ſalutem aliquãdo conceſſa ſunt, etſi ea maturo conſilio, magnaque prudentia & cautione ſancita, & decreta ſint, tamen cum Rom. Pontifex de animarum ſalute ſollicitus progreſſu temporis animaduertit ſenſim aliquos abuſus in eiſdem ſtatutis, & decretis obſeruandis prouenire, debet pro ſui paſtoralis officij munere, illis opportuna ratione occurrere, & quantum cum Domino poteſt, adhibito ſalutari remedio, prouidere. Cum itaque à plurimis Rom. Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, & forſan etiam à nobis nõnullis Regularibus ordinibus, Religionibus, & inſtitutis, ac etiã Chriſtifidelium ſæcularium Archiconfraternitatibus, & congregationibus diuerſarum nationum, nominum, & inſtitutorum, tam in alma Vrbe noſtra, quam in alijs ciuitatibus, & locis Chriſtiani orbis inſtitutis, facultas erigendi, & inſtituendi in eorum, & alijs Eccleſijs, & Collegijs, necnon etiam ſibi aggregandi Confraternitates, & Congregationes in eadem vrbe, & in alijs locis exiſtentes, eiſque priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta ſibi conceſſa reſpectiuè communicandi attributa fuerit, ac nulla certa forma, vel ratio præſcripta ſit, quę in huiuſmodi erectionibus, inſtitutionib. aggregationibus, & communicationibus faciendis, ſeruari debeat, propterea ſiue negligentia ſuperiorum Ordinum, Religionum, & inſtitutorum, vel Officialium Archiconfraternitatum, & congregationum erigentium, inſtituentium, aggregantium, & communicantium, quæ confraternitatibus, & congregationibus erigendis, inſtituendis, & aggregandis, & quibus communicationes priuilegiorum, indulgentiarum, aliarumque gratiarum prædictarum fiunt, non ſeruant formam in huiuſmodi erectionibus, inſtitutionibus, aggregationibus, & communicationibus ſeruari debitam, neque præſcribũt modum, quo priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, indulta prędicta conſequi debeant; ſeu ipſarum Confraternitatum, & congregationum incuria, quæ non inquirunt ea, quæ præſtare oportet vt illa conſequantur, nonnullæ prauæ conſuetudines irrepſerunt multaq; incommoda inde prouenerunt. Quibus Nos pro commiſſo nobis Apoſtolicæ ſollicitudinis officio, paternaque erga omnes Chriſti fideles charitate proſpicere volentes hac noſtra conſtitutione perpetuo valitura.

Y Con-

Confraternitates non ſunt erigendæ niſi de conſenſu loci ordinarij.

Determinimus atq; ſtatuimus, vt in poſteritatē huius almæ Vrbis noſtrę, quam aliarum ciuitatum, & locorum totius Chriſtiani Orbis Regulariū Ordinum, Religionum, & inſtitutorum quibus in eorum, & quibuſcumque alijs Eccleſijs, & Collegijs Confraternitates ſæcularium erigendi, & inſtituendi facultas conceſſa eſt, necnon etiam Archiconfrater. & Congregationum cuiuſuis nationis nominis, & inſtituti illæ ſint, & in quibuſcunque eccleſijs Domibus, & oratorijs, tam ſecularium, quam vt præfertur quorumcumque etiam mendicantium Ordinum Religionum, & inſtitutorum Regularium quauis tam ordinaria quam Apoſtolica authoritate erectæ ac conſtitutæ exiſtant, ſeu alias quouis modo introductæ reperiantur, quibus alias confraternitates, & congregationes inſtituendi erigendi ac ſibi aggregandi, illiſque priuilegia, indulgentias, facultates aliaſque ſpirituales gratias, & indulta prędicta elargiendi, & communicandi poteſtas à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, vel à nobis, & Apoſtolica ſede attributa fuit, magiſtri Priores, Præpoſiti, Rectores, Gubernatores, Præceptores, Primicerij, Prælati, Cuſtodes, Guardiani, præfecti, adminiſtratores, & alij officiales ſeu ſuperiores quouis modo nūcupati, regulariū ſiquidem ordinum, religionum, & inſtitutorum, vnam tātum confraternitatem, & congregationem de conſenſu tamen ordinarij loci, & cum litteris eius teſtimonialibus quibus confraternitatis, & cōgreg. erigēdæ, & inſtituēdę pietas, & Chriſtianæ charitatis officia, quæ exercere cupit apud eos cōmendentur, in eorum, & quibuſcumq; alijs eccleſijs, & collegijs erigere, & inſtituere, cæterarum vero Archiconfraternitatū, & Congregationum in ſingulis ciuitatibus oppidis, vel locis vnam etiam confraternitatem, & congregationem duntaxat, quę Apoſtolica, vel ordinaria auctoritate prius erecta nulli alteri ordini Religioni, Inſtituto Archiconfraternitati, & congregationi eiuſdem, vel alterius nationis, nominis, & inſtituti aggregata ſit, præuio ſimiliter loci ordinarij conſenſu, & cum eius litteris teſtimonialibus quibus eiuſdem confraternitatis, & congregationis aggregandæ inſtitutum pietas, & Chriſtianæ charitatis officia, quæ exercere conſueuit apud eos commendētur ſibi adiungere, & aggregare poſſint. Huic vero confraternitati, & congregationi erigendæ, inſtituendæ ſeu aggregandæ ea tantum priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta, quæ ipſi ordini, Religioni, inſtituto erigenti, inſtituenti ac communicanti; ſeu Archiconfraternitati, & congregationi aggreganti nominatim, & in ſpecię, non autē, quæ per

exten-

Digitized by Google

extenſionem, vel communicationem ſibi quouis modo conceſſa ſunt, & illa quidem non ſub generali forma verborum, vel ad inſtar, ſed expreſſe, & in ſpecie communicare valeant.

Statuta confratrum ab ord. examinari approbari & corrigi poſſunt.

Statuta autem pro regimine Ordinum, Religionum, & inſtitutorum erigentium, & inſtituentium ac communicantium ſeu Archiconfraternitatum, & congregationum aggregantium edita, confraternitatibus, & congregationibus erigendis inſtituendis, & aggregandis, & quibus communicationes priuilegiorum, & aliorum prædictorum fiunt, impartiri nõ poſſint, niſi ea prius ab Epiſcopo Diœceſano examinata, & pro ratione loci approbata fuerint, quæ nihilominus eiuſdem Epiſcopi decretis ac moderationi, & correctioni in omnibus ſemper ſubiecta remaneant.

Indulgentias concedendas aggregatis confraternit. Ordinarius prius recognoſcere debet.

Inſuper volumus, & ordinamus, vt prædicti ordines, Religiones, inſtituta erigentia, inſtituentia, ac communicantia, necnõ Archiconfraternitates, & congregationes aggregantes, certam erigendi inſtituendi aggregandi, & communicandi formulam à nobis nouiſſimè approbatam diligẽter obſeruent; ſecundum quam priuilegia, indulgentias, facultates, aliasq; ſpirituales gratias, & indulta ipſis ordinibus, Religionibus, inſtitutis erigentibus, inſtituentibus, & communicantibus ſeu Archiconfraternitatibus, ſeu congregationibus aggregantibus nominatim & expreſſè non autem per communicationem neque ad inſtar, vt ſupra conceſſa ipſis confraternitatibus, & congreg. erigendis inſtituẽdis, & aggregandis, & quibus communicationes fiunt, communicare poſſint, quibus cõfraternitates, & congregationes eiuſdem duntaxat nationis, & nominis, ordinis, Religionis, & inſtituti, Archiconfraternitatis, & congregationis cui aggregantur, tam hactenus aggregatæ, quam in poſterum aggregandæ vtantur, potiantur, & gaudeant, ita vt dictarum confraternitatum, & congregationum erectarum inſtitutarum, & aggregatarum, ac quibus communicationes factæ ſunt miniſtri, & officiales, & alij ſupradicti priuilegia indulgentias facultates aliaſque ſpirituales gratias, & indulta huiuſmodi præuia tamen recognitiòne Ordinarij loci, qui adhibitis duobus de eiuſdem Eccleſiæ Capitulo illa iuxta ſacri Conc. Trid. decretum promulganda decernat, debitis temporibus promulgare valeant.

Quibus

Digitized by Google

Quibus etiam miniſtris Officialibus, & alijs prędictis, eleemoſynas, & alia oblata Chriſtianæ charitatis ſubſidia iuxta modum & formam per ordinarium loci præſcribendam, remotis tamē menſis, peluibus, & capſis, quæ in eccleſijs, & oratorijs dictarum confraternitatum, & congregationum publicè ad hoc exponi conſueuerunt, excipiendi poteſtas detur. Atque hoc ipſum ordines, Religiones, inſtituta erigentia, inſtituentia ac communicantia ſeu Archiconfraternitates, & congregationes aggregantes tam Almæ Vrbis noſtræ quam aliarum ciuitatum, & locorum quorūcūque iuxta modū à Vicario Vrbis, & ab ordinarijs, locorum reſpectiuè præſcribendum obſeruare teneantur.

Eleemoſynas collectas pro arbitrio Ordinarij ad pios vſus exponant Confrates.

Eleemoſynas autem ſic collectas in reparationem, & ornatum eccleſiarum tam Ordinum, Religionum, inſtitutorum erigentium, inſtituentiū, & communicantium, ac Archiconfraternitatum, & congregationum, aggregantium, quam confraternitatum, & congregationum, erigendarum, inſtituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios earum pios vſus arbitrio eiuſdem Vicarij noſtri in Vrbe, necnon Ordinariorum locorum reſpectiuè fideliter exponere atque erogare procurent, vt omnes intelligant cæleſtes eccleſiæ theſauros non quæſtus aut alicuius lucri cauſa, ſed pietatis, & charitatis excitādæ gratia ex Apoſtolicæ ſedis benignitate Chriſti fidelibus aperiri.

Confeſſarij Confrater. ſint approbati ab ordinario.

Præterea volumus, vt confeſſarij, qui vigore Priuilegiorum ip[illegible] ordinibus, Religionibus, inſtitutis erigentibus, inſtituentibus, & communicātibus, ſeu Archiconfraternitatibus, ac congregationibus aggregantibus, conceſſorum, ac confraternitatibus, & congregationibus aggregandis, cōmunicandorum eligi poſſunt, & potuerunt, ſæculares in alma Vrbe à prædicto noſtro Vicario, extra Vrbem vero à locorū ordinarijs, Regulares autem non ſolum à prædicto Vicario noſtro, & à locorum ordinarijs reſpectiuè, ſed etiam à ſuis ſuperioribus approbati ſint, vt que confratres confitentes à criminibus, caſibus, & cenſuris iuxta dictorum priuilegiorum (quatenus tamen ſint in vſu, & ſacris Conc. Triden. decretis, ac Romanorum Pontif. prædeceſſorum noſtrorum, & noſtris conſtitutionibus non aduerſentur, nec reuocata, aut ſub aliquibus reuocantibus comprehenſa ſint) formam, & tenorem duntaxat abſoluere valeant.

Caſus.

Caſus reſeruatos quos abſoluere non poſſint Confeſſarij Confraternitatum.

Decernimus inſuper, vt ijdem cõfeſſarij prædictos confratres cuiuſcũque gradus, ſtatus, conditionis, & præeminentiæ, etiamſi ſpeciali nota digna fuerint, à caſibus contentis in litteris, quæ die Cænæ Domini legi cõſueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis eccleſiaſticæ, & Clauſuræ monaſteriorum monialium, ſi videlicet ſine neceſſaria, & vrgenti cauſa, ac ſine ſuperiorum licentia, vel etiam ſi cauſa, & licentia cõceſſa abutentes, prædicta monaſteria ingreſſi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & ſingularis certaminis ſeu duelli, ac ab alijs etiam caſibus tam à nobis, quam à prædicto noſtro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinarijs reſpectiuè reſeruatis, & pro tempore reſeruandis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata abſoluere, & ſuper irregularitatibus, tam ex aliquo defectu prouenientibus, quam occaſione delicti contractis cum aliquo diſpenſare prætextu dictorum priuilegiorum, nullo modo poſſint.

Confraternitates ante erectæ nouas erectionum litteras petant.

Demum ſtatuimus, & pariter ordinamus, vt confraternitates, & congregationes, vbiuis locorum quauis auctoritate, vt præfertur erectæ, & inſtitutæ, quibus communicationes, prædictæ factæ ſunt, ac cuicumque ex dictis ordinibus, Religionibus, inſtitutis Archiconfraternitatibus, & congregationibus vbilibet exiſtentibus hactenus aggregatæ, ab eiſdem reſpectiuè Ordinibus, Religionibus, inſtitutis, Archiconfraternitatibus, & cõgregationibus, nouas erectionum, inſtitutionum, communicationum, & aggregationum, litteras, iuxta formam à nobis nouiſſimè approbatam infra annum ſi in Europa ſint, & ſi extra Europam fuerint, infra biennium, à die publicationis præſentium in Romana Curia faciendæ computandos, impetrare teneantur, alioquin dicto tempore elapſo erectiones, inſtitutiones, & quæcumque communicationes priuilegiorum facultatum indulgentiarum, aliarumque ſpiritualium gratiarum, & indultorum, & aggregationes illarum vigore ipſis conceſſe, nullius ſint roboris, & momenti ac reuocatæ, & abolitę cenſeantur eo ipſo.

Litteræ erectionum gratis dandæ.

Erectionum autem inſtitutionum, communicationum, & aggregationum, tam hactenus factarum, quam deinceps faciendarum litteræ ab ipſis ordini-

ordinibus, Religionibus, inſtitutis, ſeu Archiconfraternitatibus, & congregationibus, gratis omnino ac nulla prorſus mercede etiam à ſponte dãtibus accepta expediri, & concedi debeant.

Pœnę contra contrauenientes.

Quod ſi miniſtri aliqui ſuperiores, vel officiales quocunque nomine nũcupati, Ordinum, Religionum, inſtitutorum, ſeu Archiconfraternitatum, congregationum, & cõfraternitatum, huiuſmodi quauis auctoritate, vel priuilegio, & officio fungantur, & præfulgeant contra prémiſſa in aliquo venire, vel facere præſumpſerint, erectiones inſtitutiones, & cõicationes, priuilegiorum, indulgentiarum, facultatũ, ſpiritualiumq; gratiarum, & indultorum, aliorumque præmiſſorum conceſſiones, necnon aggregationes per ipſos faciendæ, ſeu reuocandę nullius ſint roboris, & momenti, & quilibet eorundem miniſtrorum, ſuperiorum, officialium, & aliorum prædictorum priuationis officiorum, quæ obtinet ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda pœnam, quę ab alio, quam à nobis, vel Romano Pontifice pro tempore exiſtente remitti non poſſit incurrat eo ipſo. Decernentes præſentes litteras perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore ac ab omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat inuiolabiliter obſeruari debere, ſicque noſtræ mentis, & intentionis exiſtere, & ita, & non aliter per quoſcumque iudices, &c. Non obſtantibus, &c.

Frequenter etiam in negotijs confraternitatum occurrere ſolet dubium, an poſſint compelli ad publicas proceſſiones per Epiſco-
32 pum, ad quod reſoluendum ſubiunximus hic decretum S. Congr. Conc. datum Epiſcopo Scalenſi, prout refertur apud Quar. ver. præcedentia, vt ſequitur.

Reuerẽdiſſ. vti frater. Quamuis Theſaurarij, magiſtri, & confratres ſanctæ Mariæ Annunciatæ magis conſcientiæ ſuæ ac pietati ſatisfeciſſent, ſi Ampl. tuæ eos ad publicas proceſſiones vocanti morem geſſiſſent, cum tamen ad eas accedere deteſtauerint, neque ab Ampl. tua compelli, neque vllis propterea Cenſuris diſtringi, atque innodari debuerunt, quod ſæpius alias conſulti reſponderunt Illuſtriſſimi Patres Sac. Conc. Trid. interpretes, Itaque interdictum hac de cauſa latum protinus tollas oportet, ac de cætero à ſimilibus compulſionibus abſtineas. Deus Ampl. tuam incolumem ſeruet. Romæ. die 6. Maij. 1597.

Card. Matthæius.

Viſitari poſſunt,& hoſpitalia quæcunque.Conc. loc.cita. cap.8. ſeſſ.22.ſi tamen immediatè ſub Regum protectione ſunt, ſine ipſorum licentia viſitari non debent.Conc.ibid.

38 Hoſpitale item nouiter fundatum, & ipſo fundatore ſuperſtite, viſitari non poteſt,niſi habeat formam Eccleſiæ,vel Altare pro miſſarum celebratione , ſeu ſit fundatum authoritate Epiſcopi, aliter enim nullo modo ſubeſt Epiſcopo,cum nec cenſeatur locus religioſus,& ſubiaceat totali diſpoſitioni fundatoris,ita , quod ab illo deſtrui,& ad libitum prout,& alia bona diſponi poſſit, Innoc. in cap. inter dilectos,de donat.& cap.ad hoc.de Relig.dom.Syl.Arm.ver. hoſpitale.Mortuo tamen fundatore viſitari poteſt,licet non habuerit Eccleſiam nec altare,cum ſufficiat, quod ſit locus pius , ad hoc vt viſitari poſſit,& prouideri,vt omnia iuxta volũtatem teſtatoris procedant,cap.tua nobis,de teſtamen.imo etiamſi fundator prohibuiſſet,viſitari adhuc poſſet vt docet.Nauar.conſ.3.de relig. dom. Couarr.loc.cit.de teſtamen.num.6.

Similiter,& montes pietatis ſiue charitatis , & quæcunque alia pia loca viſitanda ſunt,Conc.loc.cit.nomine autem piorum locorũ, intelliguntur quæcunque deſtinantur ad honorem Dei vel Sanctorum,ſeu pro ſalute animarum.

In viſitatione autem eorum videndum eſt an fideliter adminiſtrẽtur,Pauperes,peregrini ſeu infirmi,quo ordine alantur, & an iuxta fundationis præſcriptum gubernentur . Fructus , & redditus talium locorum an fideliter diſpẽſentur.Poteſt, & exigi ratio perceptorũ , & expenſorum ab adminiſtratoribus . Quod ſi conſuetudo vel priuilegium velit,vt adminiſtratores huiuſmodi non niſi deputatis ex collegio ipſorum vel aliquibus alijs rationem reddant,adhuc tamẽ Epiſcopus vna cũ iſtis deputatis rationi intereſſe poſſet.Conc.loco. cit.nu.9.Iiſdem adminiſtratorib.ne vltra trienniũ adminiſtratio cõmittatur , prouideri quoque debet.id.Conc. ſeſſ.25.c.8.de ref.

Ea quoque quæ alendis pauperibus ſuperſunt , Epiſcopus cum conſilio duorum ex capitulo vel etiam patronorum ſæculariũ quorum intereſſet,in alium pium vſum conuertere, & etiam totos fructus in alium magis pium,& illi loco commodiorem vſum applicare poſſet Conc.cit.ſeſſ.25 c.8.de ref.

Capella item ſi quæ penes hoſpitale fundata eſt, ipſiusq; rector, viſitari debet,& inquiri,quomodo muneri ſuo ſatisfaciat : capellã ipſam an in decẽti ordine pro facultatib.loci teneat:Infirmis an ſacramenta adminiſtret , & ſi ſuper hoc aliquod ius legittimum habeat,de iure enim communi non ad capellanum ſed ad parochum

ſpectat

ſpectat Sacramentorum adminiſtratio,niſi capellanus hoc obtinue rit ex fundatione,priuilegio, vel ad minus annorum quadraginta præſcriptione.Clem.quia contingit.§.cæterum,de relig. dom. iun. gl.Card.Imol.ibid. Vnde & capellanus clauſtri ſiue conſeruatorij puellarum,non poſſet adminiſtrare ſacramentum matrimonij alicuius puellarum,ſed id pertineret ad parochum.Genuen.loc.cit.c. 61.quod & in facto deciſum fuiſſe in curia Neap.teſtatur.ibid.

Ad extremum circa viſitationem,& quouis alio tempore deberet Epiſcopus prouidere ne librorũ impreſſores vel propolæ,libros hæreticos vel prohibitos imprimant,ſeu venales exponant,ſine ipſius licentia,ad ipſum enim ſpectat cenſura librorum.Conc.cit.ſeſſ. 4.de edit.libr.

De Viſitatione Regularium.

SVMMARIVM.

39 *Regulares omnes ſua ſibi inuicem priuilegia communicant.*
40 *Priuilegia Regularium moderata per Conc.Lateranen.*
41 *Priuilegia Regul.in quibus moderauit Conc.Trid.*
42 *Priuilegia Regularibus conceſſa poſt Conc. Trid. ſunt poſtea reducta ad terminos. Conc.Trid.*
43 *Conſeruatores ſibi eligere debent Regulares coram quibus conueniantur.*
44 *Regulares delinquentes ad requiſitionem Epiſcopi à ſuis ſuperioribus. sũt puniendi.*
45 *Viſitari poſſunt ab Epiſcopo Reg.monaſteria commendata.*
46 *Regularium Eccleſiæ curam animarum habentes,quoad curam ſunt ſubiectę Epiſcopo.*
47 *Monaſteria noua quomodo ſint ædificanda.*
48 *Præcedentiam inter Regulares quomodo iudicare debeat Epiſcopus.*
49 *Mendicantium nomine qui regulares comprehendantur.*
50 *Funera leuare cum ſcitu parochi debent regulares.*
51 *Contra exemptionem currit præſcriptio.*
52 *Regularis excommunicatus à iure vel Apoſt.conſtitutione,declarari poteſt per epiſcopum excommunicatus.*

LIcet Regulares varijs ſummorum Pontificum priuilegijs à iuriſdictione ordinariorum ſint exempti,vt latè colligit, & explicat eorum priuilegia Eman.Roder.quæſt.Reg. Tom.1.à quæſt.51.

& omnes tam mendicantes,quam non mendicantes inuicem ſua ſi
39 bi priuilegia communicent,illiſque æqualiter,licet vni tantum eorum ordini ſint conceſſa,gaudeant,vt deducit Cõfect.in ſum. priu. mend.tit.3.cap.5.Sorb.in comp.priuil.verb.communicatio priuil. in multis tamen hæc eorum priuilegia reſtricta,& limitata fuere varijs ſummorum Põtificum decretis,quorum vtiliora, & ad praxim Iuriſdictionis Epiſcopalis neceſſaria hic referre conabimur, vt appareat num aliquibus caſibus ſaltem,Iuriſdictionem ſuam in ipſos exercere poſſint locorum Ordinarij.Vnde primo moderata fuerũt ipſorum priuilegia à Leon.X.in Conc.Lateran.conſtitutione ſubinſerta relata in Bull.fol.123.

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei.

40 *Sacro approbante Concilio. Dum intra mentis arcana reuoluimus, & infra.Sane cupientes vt iura ſpiritualia quæ ad Dei laudem, & Chriſti fidelium animarum ſalutem pertinent,& quorum exertitium præfatis Epiſcopis,& eorum ſuperioribus in ſuis Diæceſibus (cum ipſi in partem ſollicitudinis vt præfertur aſſumpti,ac Diæceſes diſtinctæ,& cuilibet eorundem Epiſcoporum aſſignatæ fuerint,) commiſſum extitit,per ipſos Epiſcopos exerceantur,& ius illa liberè exercendi quantum fieri poteſt eis illæſum preſeruetur:Etſi aliqua dictis Fratribus Mendicantibus in eorundem Epiſcoporum læſionem per Rom. Pontifices prædeceſſores noſtros,& Sedem Apoſtolicam conceſſa fuerint,conceſſiones huiuſmodi eiſdem Religioſis factas in ſubſequentibus duximus moderandas,vt ipſi fratres potius ab eiſdem Epiſcopis omni cum charitate foueantur, quam aliquo modo moleſtentur,& inquietentur.Vna enim eſt Regularium,ſæculariũ,Prælatorum,& ſubditorum exemptorum,& non exemptorũ vniuerſalis Eccleſia,extra quam nullus omnino ſaluatur, eorumque omniũ vnus Dominus,vna fides:& propterea decet eos qui eiuſdem ſunt corporis,vnius etiam eſſe voluntatis,& ſicut fratres,nexu inuicem charitatis aſtricti ſunt,ſic non conuenit alterum in alterius iniuriam ſeu iacturam proſilire dicente Saluatore. Hoc eſt præceptum meum vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos.*

Ad conſeruandã igitur inter Epiſcopos,& eorũ ſuperiores ac Prælatos, & Fratres huiuſmodi mutuam charitatem,& beneuolẽtiam,diuini quoque cultus augmentum,pacemque,& tranquillitatem Vniuerſalis Eccleſiæ ſtatus,quod ita demum fieri poſſe cognoſcimus,ſi vnicuique quantum fieri poteſt ſua iuriſdictio cõſeruetur:Sacro approbante Cõcilio ſtatuimus,

& or-

& ordinamus, quod Epiſcopi, & eorum ſuperiores, & alij Prælati præfa t, parochiales Eccleſias ad eoſdem Fratres ratione locorum ſuorum legit timè ſpectantes, quo ad ea quæ ad parochianorum curam, & ſacramento rum conſeruationem adminiſtrationemque pertinent (ſine tamen viſita torum inſolito grauamine vel impenſa) viſitare, & illarum curam gerẽ tes, & circa illam delinquentes, ſi religioſi fuerint, iuxta ipſius ordinis regularia inſtituta intra ſepta regularis loci, ſæculares vero præsbiteros, & fratres huiuſmodi beneficia obtinentes, libere tanquam ſuæ iuriſdictio ni ſubiectos punire, ac tam prælati quam præsbiteri ſæculares, qui vincu lo excommunicationis ligati non fuerint miſſas in Eccleſijs domorum eo rundem deuotionis cauſa celebrare volentes libenter recipere debeant.

Ac ab eiſdem Prælatis ad proceſſiones ſolemnes pro tempore facien das requiſiti (dummodo eorum loca ſuburbana vltra vnum milliare à ciuitatibus reſpectiue non ſint remota) accedere.

Necnon ſuperiores eorundem Fratrum, Fratres quos ad audiendas cõ feſſiones ſubditorum eorundem Prælatorum pro tempore elegerint, eiſdẽ prælatis perſonaliter exhibere ac præſentare, ſi eos ſibi exhiberi, & præ ſentari petierint, alioquin eorum Vicarijs (dummodo ad prælatos vltra duas dietas accedere non cogantur) omnino teneantur. Poſſintque illi per eoſdem Epiſcopos, & prælatos ſuper ſufficienti litteratura, & aliqua ſaltem huiuſmodi Sacramenti peritia duntaxat examinari, Talibuſque præſentatis admiſſis, vel etiam indebitè recuſatis, confitentes, conſtitutio ni quæ incipit. Omnis vtriuſque ſexus. quo ad confeſſionem duntaxat ſa tisfeciſſe cenſeantur.

Ipſique Fratres etiam forenſium confeſſiones audire valeant, laicos ta men, & clericos ſæculares à ſententijs ab homine latis nullatenus abſol uere poſſint.

Eucharistiæ vero, & extremæ vnctionis aliaq; eccleſiaſtica ſacramẽ ta, illis, quorum, etiam infirmorum ac decedentium, confeſſiones audie rint, dicentibus proprium ſacerdotem illa ſibi dare denegaſſe, dare ne queant, niſi denegatio ſine legittima cauſa facta, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram notario publico facta doceretur. Eorundem vero fratrum obſequio inſiſtentibus ſacramenta huiuſmodi nullatenus miniſtrare valeant niſi illorum durante obſequio.

Pacta autem, & conuentiones inter eoſdem Fratres, & Prælatos atq; curatos pro tempore inita valeant, niſi per ſubſequutum capitulum proxi mum generale vel prouinciale refutata, per eos refutatio huiuſmodi inti mata debito tempore fuerit.

Parochias autẽ cũ cruce ad leuanda funera eorum qui apud eccleſias domorum, & locorum eorundem ſuam elegerint ſepulturam, intrare non poſſint.

Digitized by Google

poſſint, niſi prius præmonito, & requiſito ac recuſante parochiano preſbytero, & tunc ſine eius ac ordinarij præiudicio, niſi eiſdem Fratribus ſuper hoc antiqua conſuetudo, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſuffragetur.

Volentes quoque ſepeliri in habitu eorundem fratrum in clauſtro non degentes, ſed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate ſepulturam ſibi eligere poſſint.

Quodque Fratres ipſi ad ordines promouendi, per ordinarios de grammatica, & ſufficientia examinari, & dummodo competenter reſpondeant per eoſdem ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum eccleſijs ſeu domibus aut alijs eorum locis ab alio quã à Diœceſano epiſcopo vel eius Vicario ſuper hoc cum debita reuerentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel eo à Diœceſi abſente, ad dictos ordines promoueri debeant.

Nec ab alieno epiſcopo conſecrationem eccleſiæ vel altaris aut cimiterij benedictionem petere, ſeu in eccleſijs per eos pro tempore ædificãdis, primum lapidem per alienum epiſcopum poni facere poſſint, niſi ordinarius bis aut ter cum debitis reuerentia, & inſtantia requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit.

Et abſque curatorum conſenſu, ſponſum, & ſponſam benedicere nequeant.

Et vt debitus honor matrici eccleſiæ reddatur, tam ipſi fratres, quam alij clerici ſæculares, etiam ſuper hoc Apoſtolicæ ſedis priuilegio muniti die Sabbati maioris hebdomadę, antequam campana Cathedralis vel matricis eccleſiæ pulſauerit, campanas in eccleſijs ſuis pulſare minimè poſſint, contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.

Cenſuras autem per eoſdem Ordinarios latas, & promulgatas, ac in matrici eccleſia ciuitatum, necnon in collegiatis, & parochialibus eccleſijs, caſtrorum, & oppidorum reſpectiuè ſolemniter publicatas, quando ſuper hoc ab eiſdem Ordinarijs requiſiti fuerint, in eccleſijs domorũ ſuarum publicare ac ſeruare:

Et vt animarum vtriuſque ſexus Chriſtifidelium ſaluti vberius conſulatur, illos quorum confeſſiones pro tempore audierint, cuiuſcumque ſtatus, & conditionis fuerint, ad ſoluendum decimas, ſiue aliam bonorũ, ſeu fructuum quotam, in locis in quibus decimæ ipſę aut ſimilia ſolui conſueuerunt, etiam ſub onere conſcientiarum ſuarum monere, & hortari, ipſiſque etiam illas ſoluere recuſantibus abſolutionem denegare, & ſuper hoc requiſiti id populo etiam publicè prædicare, & perſuadere teneantur.

Conſeruatores autem eiſdem Fratribus pro tempore à ſede Apoſtolica deputandi, doctrina, & probitate præſtantes, & in eccleſiaſtica digni-

tate

tate conſtituti eſſe debeant, & coram eis per eoſdem fratres quibus dati fuerint, vltra duas dietas à loco ſolitæ ſuæ habitationis nullus trahi poſſit, priuilegijs ſuper hoc alias eis conceſſis nullatenus ſuffragantibus. Excommunicati quoque ordinem mendicantium profiteri volentes, vbi de intereſſe tertij ageretur, abſolui non poſſint, niſi præuia ſatisfactione.

Procuratores quoque, & negotiorum geſtores ac operarij eorundem Fratrum ſeruitijs inſiſtentes, ſententijs excommunicationis promulgatis, illaqueati ſint, & eſſe cenſeantur, ſi illis cauſam dederint, aut dantibus, conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint.

Fratres autem, & ſorores Tertij ordinis, necnon mantellati, corrigiati, Pizochare, cordellati, & alij quocumque nomine nuncupati, in proprijs domibus habitantes, ſepulturam vbi voluerint, eligere valeant. Sed die Paſchatis tantum Eucharistiam, necnon extremam vnctionem, cæteraque Eccleſiaſtica ſacramenta (pœnitentiæ ſacramento duntaxat excepto) à proprio ſacerdote recipere, & ad onera, quæ laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro ſæculari, coram iudicibus ſæcularibus conueniri poſſint.

Et ne cenſura vileſcat eccleſiaſtica, & minoris auctoritatis interdicti ſententia reputetur, ijdem dicti Tertij ordinis ad diuina audienda in eccleſijs ſuorum ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, ſi cauſam dederint interdicto, vel cauſam ipſam nutriant, ſeu foueant, aut dantibus, auxilium, conſilium, vel fauorem quoquomodo præſtiterint. Collegialiter autem viuentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes, ac mulieres virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam ducentes, priuilegijs quibus fratres ordinis cuius tertiæ regulæ habitum geſtant, gaudere debeant.

Omnia etiam ſingula ſupradicta ad reliquos religioſos ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam ſeruari debere volumus atque decernimus. Saluis tamen in reliquis deſuper non expreſſis tam Epiſcoporum, quam fratrum, & aliorum religioſorum prædictorum iuribus quibus per præmiſſa in aliquo præiudicare, ſeu quicquam innouare non intendimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dictorum ordinum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, & indultis ac litteris Apoſtolicis contra præmiſſa ſeu aliquod præmiſſorum eiſdem ordinibus cōceſſis, etiam in Mari magno contentis quibus (etiamſi ad illorum derogationem, de eis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autē per clauſulas generales idem importantes, mētio, ſeu quæuis alia expreſ-

ſio

ſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, illorumque te nores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes) ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Decernentes ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis au ctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eoſdem inſuper Fratres in virtute ſanctæ obedientiæ monemus, vt eoſdem Epiſcopos loco ſanctorum Apoſtolorum ſubrogatos, pro debita, & noſtra, ac ſedis Apoſtolicæ reuerentia, congruo honore, & conuenienti obſeruantia venerentur. Ipſos quoque Epiſcopos hortamur, ac per viſcera miſericordiæ Dei noſtri requirimus, vt Fratres ipſos affectu beneuolo proſequentes, charitatiuè tractent, ac benignè foueant, ſeque illis minimè difficiles aut duros, vel moroſos, ſed potius faciles, mites, propitios, piaq; munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis tanquam in agro dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum charitate, cuſtodiant, atq; defendant, vt tam Epiſcopi, quam Fratres præfati (quorum operæ vt luti lucernæ ardentes ſupra montem poſitæ, omnibus Chriſtifidelibus lumen prębere debent) ad Dei laudem, fidei Catholicæ exaltationem, populorumq; ſalutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde à largiſſimo bonorũ omnium retributore Domino perennis vitæ præmium conſequi mereantur. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ in publica ſeſſione in Lateranenſi ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, anno Incarnatio. Dominicæ, 1516. 19. Decemb. Pont. noſtri, ann. 4.

Aliorum etiam ſummorum Pontificum varijs decretis reſtricta fuerunt eorundem Regularium priuilegia, & iuriſdictio ordinariorum contra ipſos ampliata, præcipuè autem in Concilio Tridentino, vt ex ſequentibus patebit.

41 Et primo quidem libros de rebus fidei ſeu ſacris imprimere ſeu imprimi facere non poſſunt, niſi prius examinatos, & probatos ab Epiſcopo, Conc. Trid. ſeſſ. 4. de edit. libr.

Item vt lectionem ſacræ ſcripturæ in monaſterijs ſuis habeant, compelli poſſunt ab Epiſcopo. id. Conc. ſeſſ. 5. cap. 1. de ref. nouiſſimè autem Paulus V. ordinauit, vt in omnibus Regularium domibus ſeu monaſterijs lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ, habeatur, & à Regularibus diligenter addiſcatur, conſtitutione ſua, incip. Apoſtolicæ ſeruitutis, ann. 1610. kal. Aug.

Prædicator item Regularis prædicare non debet in ſua Eccleſia, niſi fuerit approbatus à ſuis ſuperioribus, & ſe præſentauerit Epiſcopo pro benedictione ab ipſo obtinenda. In Eccleſia vero non ſuę ordi-

ordinis, ſi prædicare voluerit non tantum benedictionem, ſed etiã licentiam ad ſic prædicãdum obtinere prius debet ab ordinario, id. Conc. loc. cit. cap. 2. & fidem de ſua doctrina, moribus, idoneitate per litteras authenticas ſuorum ſuperiorum, eidem ordinario facere obligatur ex ordinatione cõſtitutionis, Leon X. incip. ſupernæ, in Concil. Lateran. citat. factæ, quam alia occaſione ſupra retulimus.

Prędicans tamen abſque huiuſmodi Epiſcopi licentia, non ab epiſcopo, ſed à ſuo ſuperiore puniri debet ex voto ſac. Congreg. Conci. relato à Quar. ver. priuilegia Regularium, in hæc verba.

Congr. Conc. cenſuit. Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſijs, quæ ſuorum ordinum non ſunt, tametſi decreto eiuſdem, Conc. cap. 2. ſeſſ. 5. contra fecerint, non poſſe tamen puniri ab Epiſcopo, ſed tantum à ſuis ſuperioribus Regularibus.

Si item prædicet errores Regularis, prædicationem ipſi interdicere poteſt Epiſcopus, Concil. loc. cit. Imo quocunque alio modo etiam non reddita cauſa, poteſt Epiſcopus interdicere Regulari ne prædicet, virtute decreti, cit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. de ref. illo loco (contradicente Epiſcopo) & declaratum fuiſſe idem à ſac. Congreg. Conc. teſtatur, Franc. Leo. in ſua prax. par. 1. cap. 8. num. 9. Et licet Pius V. conſtitutione ſua incip. Ad hoc nos Deus, de an. 1571. die 23. Sept. Regularibus conceſſerit, vt irrequiſito, & contradicente Epiſcopo prædicare poſſint, in multiſque alijs contra dicti Concil. Trid. decreta, tum illa conſtitutione tum & alia incip. Etſi mendicantium, de ann. 1567. 17. Kal. Iun. & alia incip. ex ſupernæ, eiuſdem anni 7. Kal. Sep. itemque alia incip. Ad exequendum, eo. an. kal. Nouemb. Cum ipſis Regularibus diſpenſauerit, pariterque inter omnes regulares, tam mendicantes, quam non mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia, per Greg. XIII. reuocata, & ad terminos iuris, & Concil. Trid. reducta fuerunt conſtitutione ipſius Greg. quæ ſequitur.

In tanta rerum, & negotiorum mole qua Rom. Pontifex ex omnibus mundi partibus aſſiduè premitur, vix vitari poteſt, ne aliqua interdum exiliãt, quibus poſtea recognitis, neceſſe eſt moderationis remedium adhibere. Cum itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædeceſſor noſter, auditis grauaminibus, quæ Fratribus ordinum mẽdicantium ab ordinarijs locorum, & Parochialium Eccleſiarum rectoribus multis modis inferri dicebãtur ſuper ſacris, concionibus, & lectionibus habendis, confeſſionibus audien-

dis, penitentijs iniungendis, fratribus ad ordines promouendis, celebratione miſſarum, cura animarum, ſacramẽtorum adminiſtratione, ſepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemoſynis, collectionibus, alijſque huiuſmodi iuribus, necnon decimis, & diuerſis oneribus, ac etiam ſuper ſtatu, & regimine ſanctimonialium ipſis fratribus ſubiectarum, formatione proceſſuum, cẽſurarum publicatione, proceſſionibus, præcedẽtia, locorum acquiſitione, cæteriſq; alijs rebus tunc expenſis, multa per quaſdam ſuas litteras prædictis fratribus, non modo ſtatuerit, ſed & quæ iã in Conc. Tridentino decreta fuerunt ad hæc pertinentia, declarauerit, multaque præterea priuilegia eiſdem 17. kal. Iun. Pont. ſui anno ſecundo. & deinde ea omnia diuerſis alijs ordinibus, & congregationibus regularium non mendicantium, etiam per modum communicationis conceſſerit. Poſtea per quandam ſuam conſtitutionem de Vicarijs perpetuis in Parochialibus eccleſijs vnitis per ordinarios locorum inſtituendis, & portione illarum vicarijs aſſignanda, editam, alia ſuper conſtitutione fratrũ eorundem ad exercitium curæ animarum in eorum parochialibus eccleſijs, quæ domibus, & locis ſuis vnitæ ſunt, decreuerit. Demum animaduerſo, quod ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magniſque difficultatibus obſtructa, multas magnaſque diſſenſiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum ordinarios, & fratrum ipſorum ordines, non ſine graui diuini cultus, & animarum detrimento, ac populorum ſcandalo concitauerãt, contra ac ipſe ſperabat, & præter ſuam expectationem, vt qui interdum conquereretur multò aliter alioque ſenſu à ſe prolata fuiſſe, quã litteris expreſſa eſſent: Cupiens his mederi incommodis, primum illa omnia, quæ regularibus aliorum ordinum, quam mendicantium communicauerat, & ſecundum præmiſſa conceſſerat, motu proprio reſtrinxerit. Deinde plenius prouidere volens, prioribus litteris à ſe quoad ipſas mendicantes magna in parte moderatis, omnes, & quaſcunque alias litteras, quæ de alijs ordinibus, & congregationibus extra mendicantium ordines de obſeruantia nuncupatos, emanauerant, omnino, aboleuerit; cauſas omnes iam de his etiam in Rom. Curia pendentes ad ſe aduocando, lites extinguendo, ac formatos ſuper illis proceſſus, lataſque ſententias annullãdo, quemadmodum alijs ſuis litteris in regiſtro proximè compertis, nunquam tamen publicatis plenius continetur. Poſtremo circa confeſſariorum regularium etiam mendicantium approbationem iuxta Concilij prædicti decretum faciendam, etiam lectores in Theologia graduatos, & certos alios tunc expreſſos comprehendi debere declarauit. Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici litterarum, & cõſtitutionum editione, procedit, præſentibus, & futuris diſcriminibus occurrere volentes. De nobis attributa poteſtatis plenitudine ſtatuimus, & ordinamus,

de

de prædictis,& alijs omnibus litteris,& conſtitutionibus,quæ ab eodem prædeceſſore eiſdẽ de rebus pro quorumcumque regularium etiam mendicantium ordinibus,& congregationibus, quomodolibet emanarunt, ac omnibus, & quibuſcunque in eis contentis, eam deinceps diſpoſitionem atque deciſionem pro ſubiecta materia futuram eſſe, quæ ſiue ex iure veteri,ſiue ex ſacris dicti Concilij decretis,ſiue alias legittimè ante dictarũ litterarum,& conſtitutionum editionem erat, & ſi ipſæ non emanaſſent futura fuiſſet,ad quam diſpoſitionem,& deciſionem ſuumque priſtinum, & integrum ſtatum ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus,& abrogamus omnia irritantia,& alia decreta:necnon prohibitiones,declarationes,mandata, & quæcumque alia ipſa litteris,conſtitutionibus appoſita,& alias eorum occaſione, vel cauſa factis, his noſtris ſtatuto,ordinationi,& reductioni aduerſantia,quibuſcumque illa ſint concepta formulis,ac præſeruationibus,declarationibus,modificationibus,reſtitutionibus,mentis atteſtationibus,derogatoriarũ derogatorijs,alijsq; fortiſſimis,efficaciſſimis,& inuiolabilibus clauſulis,etiam motu,& poteſtatis plenitudine ſimilibus,& ex certa ſcientia,etiam pro conſeruatione ſtatus regularis, & ex quibuſcumque alijs vrgentiſſimis cauſis quotieſcunque roborata. Decernẽtes illa omnia pro nullis,& infectis haberi,omneſque ſupradictos illarum vſu, commodo,& effectu carere. Ac omnes lites controuerſias, quæ coram quibuſuis iudicibus ſiue ordinarijs, ſiue commiſſarijs etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sanctæ Rom Eccle.Cardinalib. etiam de latere Legatis, prædictarum litterarũ, & conſtitutionum occaſione ſuper pręmiſſis iam motæ ſunt, necdum deciſæ aut finitę,vel ẽt quæ iam deciſa ſunt, ſi modo tractum habeant ſucceſſiuum,eaſque rurſus,& inter quoſcunque excitari in poſterum contingat, ſecundum prædictam diſpoſitionem,nec aliter decidendas, futura vero dubia,& difficultates,quandocunque,& vbicunque orientur,ad nos,& Sedem Apoſtolicam,vbi & cętera quæ ad decreta dicti Concilij pertinẽt quotidie declarantur,omnino referenda eſſe: Necnon irritũ,& inane quicquid ſecus ſuper his per quaſcunque ſcienter vel ignoranter contigerit attentari: Mandamus itaque in virtute ſanctæ obedientiæ præſentes ab omnibus vbique Epiſcopis,& locorum ordinarijs,necnon Eccleſiarum prælatis,rectoribus,fratribusque prædictis ac cæteris ad quos pertinet ſemper inuiolata obſeruari. Non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis,necnon Eccleſiarum,monaſteriorum,conuẽtuum,domorum,locorum,& ordinum quorumcunque,iuramento,confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus,priuilegijs quoque,indultis,& litteris Apoſtolicis, etiã mare magnum,& Bulla aurea nuncupatis,dictis eccleſijs,ordinibus,& con

gregationibus quomodolibet conceſſis, & confirmatis: quibus omnib. etiã ſi de illis eorũque totis tenoribus ſpecialis, expreſſa, indiuidua, & ad verbum, non autem per clauſulas generales idẽ importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma adhoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus, pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Vt autem præſentes omnibus plenius innoteſcant, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum. an. incarn. Dom. 1572. Kal. Mart. Pont. an. 1.

Et licet idem Greg. poſtmodum priuilegia mendicantium confirmauerit, cum clauſula (nullis contrarijs etiam ſuis obſtantibus,) in ipſis tamen confirmationis litteris appoſita eſt alia clauſula, (in quantum decretis Concilij Trid. non ſunt contraria) ita quod nec poſteriores reconfirmationes reualidẽt dicta decreta Pij V. in quãtum aduerſantur Conc. prædicto; quam clauſulam etiam alij Pontifices in ſimilibus ſuis confirmationibus ſemper apponi voluerũt vt ex ipſarum confirmationum tenore cognoſcere licet.

Idem Greg. XIII. reuocauit confirmationem eiuſdem Pij V. priuilegiorum militum S. Ioãnis Hieroſolimitani, & eam ſimiliter reduxit ad terminos dicti Conc. Trid. cõſtit. ſua incip. circumſpect a. de an. 1580. die 25. Nouemb.

Vltra præmiſſa autem, Regularem prædicantem hæreſim Epiſcopus ipſemet punire poteſt. Conc. loc. cit. ſeſſ. 5. & quocunq; alio modo de hæreſi ſe fecerit ſuſpectum regularis, ab Epiſcopo, & inquiſitore iudicari debet, cap. ad abolendam, de hæret. in 6. Nau. conſ. 1. num. 5. de hæret. Similiter, & de omni crimine depoſitione digno, non ſuperior regularis ſed Epiſcopus cognoſcere debet. id. Nauar. de foro compet. conſil. 6. Zerol par. 2. verb. regulares.

In cauſis item mercedum, & miſerabilium perſonarum, contra regulares extra clauſtra degentes exemptione non obſtante, & quãuis habeant conſeruatorem ſeu iudicem ſuum deputatum, procedere poteſt Epiſcopus. Conc. cit. ſeſſ. 7. c. 14. de ref.

Eoſdem regulares degentes extra clauſtrum, ſi delinquant punire poteſt idem Epiſcopus. id. Conc. ſeſſ. 6. ca. 3. de ref. Idque etiamſi in ſtudijs morentur, ſeu alias de ſuperioris licentia in ciuitate extra monaſterium ſui ordinis habitent. id. Conc. ſeſſ. 25. cap. 4. de Reg idemque declaratum fuiſſe à ſacra Cong. Concil. refert Genuen. in prax. c. 59. in hæc verba.

Regu-

Regularis manens extra clauſtrum de licentia ſuperioris etiam in domo deputata ad erectionem monaſterij, niſi in dicta domo ſit regularis obſeruantia, vt ſaltem viuat ſub ſuperiore conuentualiter, poteſt puniri ab Ordinario.

Item & vagabundi, & abſque litteris obedientiæ, per ciuitates ſeu Diæceſim tranſeuntes, ab Epiſcopo detineri, carcerari, & tãquã inſtituti ſui deſertores puniri poſſunt. Conc. loc. cit.

Intra clauſtra autem degentes Regulares in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, tum demum ab Epiſcopo iudicari poſſunt ſi conſeruatores ſibi non elegerint. id. Conc. ſeſſ. 7. cap. 14. de ref. ſuper quorum electione editum decretum à dicta Sac. Cong. refert, Confect. in comp. priuil. tit. 4. c. 9. & Quar. verb. priuilegia. Regul. verbis quæ ſequuntur.

43 *Iuſſu Greg. XIII. per Sac. Cong. declaratum fuit quod Regulares omnes in ciuitatibus exiſtentes ſibi conſeruatores eligerent coram quibus conuenirentur, ac ſemel electos non niſi in capitulis prouincialibus mutarẽt, eorundemque nomina intra menſem à die electionis Epiſcopis locorum ordinarijs indicerent, alioquin coram ipſis Ordinarijs conueniri poſſent.*

Intra clauſtra item degens Regularis, ſed extra ea ita notoriè delinquens vt populo ſcandalo ſit, ad requiſitionem Epiſcopi à ſuo ſuperiore puniri debet intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, & ſi ſuperior requiſitus non puniret, Epiſcopus ipſe punire poſſet. id. Cõcil. cit. ſeſſ. 25. de Reg. ca. 14. Et hoc caſu poſſet Regularis deprehẽſus in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum ſuperiorem puniendus cum præfixione termini ad puniendum, quod ſeruari in praxi Curiæ Neap. teſtatur. Genuen. loco citato. numero. 3.

Ad maiorem autem dicti. cap. 14. exequutionem, & ne Regularium ſuperiores, Epiſcopum requirentem vt puniantur huiuſmodi delicta quouis prætextu eludant, emanauit Cõſtitutio Clem. VIII. vt ſequitur.

44 *Suſcepti muneris ratio poſtulat vt ea quæ in ſacro. Trid. Concilio prouidè conſtituta ſunt ab ijs ad quos ſpectat, inuiolatè obſeruari curemus. Maturo ſane conſilio ipſius concilij decreto prouiſum eſt vt quicunque regu-*

regularis non ſubditus Epiſcopo, intra clauſtra degens, extra ea ita notoriè deliquerit vt populo ſcandalo ſit, epiſcopo inſtante à ſuo ſuperiore intra tempus ab epiſcopo præfigendum ſeuerè puniatur, & ſuperior de punitione epiſcopum certiorem faciat, ſin minus, ipſe à ſuo item ſuperiore officio priuetur, & delinquens ab epiſcopo puniri poſſit. Verum quia experientia compertum eſt, interdum in huiuſmodi decreti executione nimis remiſſè procedi, cum enim epiſcopus inſtat aliquem regularem eo quo ſupradictum eſt modo delinquentem, à ſuo ſuperiore puniri, ſæpè fit vt ſuperior, regularem delinquentem, ad alia ſuorum ordinum loca, extra epiſcopi diœceſim, ex induſtria impunitum tranſmittat, atque etiam ipſe aliquãdo ad alias prouincias ſe conferat, nec vlterius ſuper delinquentis exceſſibus inquirat, & de eius punitione epiſcopum certiorẽ reddat; Vnde nec Regularis delinquens tunc ab epiſcopo puniri poteſt, cum extra ipſius diæceſim exiſtat, nec ſuperior qui delinquentem corrigere negligit, officio priuatur. Nos pro paſtorali noſtra ſollicitudine, præfati decreti executioni quantum cum Domino poſſumus, fauere, & præmiſſis malis (vt par eſt) opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium prædicti concilij interpretum ſententia: Motuproprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, omnibus, & ſingulis cuiuſcunque ordinis, & inſtituti regularium, etiam mendicantium ſuperioribus, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum, per eos obtentorum, eò ipſo incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, vt iuxta prædictum decretum, quilibet ipſorum regularem non ſubditum epiſcopo, intra clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem vt populo ſcandalo ſit, epiſcopo inſtante, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniat, ac de punitione epiſcopum certiorem faciat, & alias decretum ipſum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum ſi ſuperior in regularem delinquẽtem, non animaduerterit, quinimo ſi illum impunitum ad alia ſuorum ordinum loca extra epiſcopi diæceſim vt præfertur tranſmiſerit, volumus, & ſimili motu atque auctoritate decernimus, vt ſuperior inſtante epiſcopo in ra terminum ab epiſcopo præfigendum, & ſub eiſdem indignationis noſtræ ac priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum, necnon & ſub inhabilitatis, ad illa & alia in poſterum obtinen. ac vlterius priuationis actiuæ, & paſſiuæ vocis ad quas à nemine præterquam à nobis, & à Rom. Pontifice pro tempore exiſtente reſtitui poſſit, ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis, ipſum regularem delinquentem à loco ad quem trãſmiſſus fuit reuocare, & in quo deliquit conſtituere ſeu ſiſtere teneatur. Quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit, per præſentes ſimiliter ſtatuimus, vt or

dina-

Digitized by Google

dinarius loci ad quem regularis delinquens tranſmiſſus fuerit, ſuper præmiſſis ab ipſo Ordinario loci in quo deliquit ſimiliter requiſitus, vel alias de illius delicto informatus vt præfertur, tăquam ſedis Apoſt. delegatus, prædictum concilij decretum omnino exequi, in regularem delinquentem ſeuerè animaduertere poſſit, & debeat. Decernentes ſic, & non aliter per quoſcunque Iudices, &c. Non obſtantibus quibuſuis eorundem ordinum vel inſtitutorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque in dultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ. apud S. Petrum, an. incarn. Dom. 1595. 7. Kal. Mart. Pont. an. 5.

45 Viſitari etiam poſſunt ab Epiſcopo Monaſteria Regularium cōmendata, in quibus non viget regularis obſeruantia, nulla præſcriptione, priuilegio, conſeruatorum deputatione obſtante. Et ſi in eis viget obſeruantia regularis, monere debet Epiſcopus eorum ſuperiores vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigant: qui ſi intra ſex menſes viſitare neglexerint, Epiſcopus ipſe viſitare poſſet, & corrigere: nullo priuilegio aut appellatione obſtante. id. Conc. ſeſſ. 21. cap. 8. de reform.

Similiter monaſteria quæ generalibus capitulis nō ſubſunt, nec ſuos habent Viſitatores Regulares, ſi monita in congregationes ſeſe non redegerint, in omnibus epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt. id. Conc. ſeſſ. 25. cit. c. 8. de regul.

46 Item monaſteria quæuis ſeu eccleſiæ locauè regularium, curam animarum adnexam habentia, quoad ipſam curam viſitari debent ab epiſcopo; itemque, & perſonæ curam huiuſmodi exercentes ſiue ſint ſæculares ſiue regulares in omnibus curam ipſam concernētibus nulla exēptione ſe tueri poſſunt quominus viſitentur, & corrigantur per epiſcopum. id. Cōc. c. 7. ſeſſ. 7. de ref. & c. 11. ſeſſ. 25. cit. quod idem diſponi in Bulla Leon. X. vidimus ſuperius.

Particulariter autem Militum S. Ioannis Hieroſolimitani, quos merito inter huiuſmodi exemptorum ſeriem recenſere poſſumus, eccleſias, quibus cura animarum incumbit, in concernētibus ipſam curam Ordinario ſubiectas eſſe, & ab eiſdem viſitari poſſe, clare patebit ex reſcripto Pij PP. V. quod ſequitur.

Expoſcit, & infra. Decernimus, declaramus, ſtatuimus, omnes, & ſingulos locorum Epiſcopos, & alios ſuperiores, tanquam Apoſtol. ſedis delegatos,

legatos, omnes, & quaſcunque Parochiales Eccleſias, cæteraque beneficia eccleſiaſtica ſuarũ ciuitatum, & Diœceſum quibus animarum cura imminet, ad dictam religionem eiuſque milites, Capellanos, Miniſtros, Rectores, quolibet pertinen. Et quod in eis epiſcopalẽ, & tẽporalẽ iuriſdictionem religio, & milites prædicti haberẽt, eorumque eccleſias, Rectores, Vicarios, & miniſtros quoſcumque (in his tamen duntaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & ſacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt) viſitare, omneſque actus viſitationem concernentes exercere poſſe, & debere, ac rectores cæteroſque huiuſmodi miniſtros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, ſiquidem ad nutum amouibiles ſint, ſtatim amouere, ſin vero titulares ſint, illico ſuſpendere, ac ſuperiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorũ ſubrogent alios idoneos, prius tamen per ipſos epiſcopos, & alios ſuperiores examinatos, & approbatos, titularibus verò ſuſpenſis, deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt ſupra, in coadiutores ſeu Vicarios iuxta decretũ Conc. ſeſſ. 21. cap. 6. Interea vero dum hæc ſubrogatio ſeu deputatio fiat, ipſi epiſcopi, & alij ſuperiores pro neceſſitate curæ animarum prouideant arbitrio ſuo, quod ſi ſuperiores dictorum Rectorum, & miniſtrorum, intra tempus præfixum non ſubrogauerint aut deputauerint, vt ſupra, tunc dicto termino elapſo ipſi epiſcopi, & alij ſuperiores, alios præuio examine iuxta eiuſdem Conc. formam idoneos repertos in locum amotorum ſubrogent: titularibus vero ſuſpenſis coadiutores deputent, iuxta dictũ, c. 6. ſeſ. 21. qui tñ in dictis parochialibus perinde inſeruiãt, ac ſi ſubrogati aut deputati ab ipſis ſuperioribus religionis, & militum prædictorum fuiſſent. Volumus autem quod epiſcopi, & alij ſuperiores prædicti, viſitationem huiuſmodi, & prædicta omnia ſolum tanquam delegati Apoſt. ſedis, & gratis, & abſque vlla dictæ religionis rectorum impenſa, & onere faciant. In collatione item ordinum, necnon conſecratione Eccleſiarum, & ſacrorum vaſorum, ac benedictionibus, & alijs actibus ſpiritualitatem concernentibus, ac inſtitutione præſentatorum ab eiſdem militibus ad beneficia, aut approbatione, ſeu confirmatione, quas ab eiſdem fieri harum præſentium vigore contigerit, gratis omnia faciãt, & diligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requiſitas non habeant, ac præuio examine, iuxta eiuſdem Concilij decreta idonei non exiſtant. Nolumus autem epiſcopos, & alios ſuperiores locorũ ſupraſcripta facultate vti, qui cum eadem religione, & militibus ſuper iuriſdictione epiſcopali in locis viſitan. coram quibuſcunque iudicibus litigant, niſi ipſi epiſcopi, & alij ſuperiores viciniores, ius aliquod in iuriſdictione huiuſmodi non habentes, nullumque intereſſe prorſus prętẽdentes, facultate prędicta vtãtur. Nolumus item per preſentes vllum afferri prę

iudicium

indicium iuri viſitandi dictas parochiales eccleſias, & alia beneficia curam animarum habentia, quod antea religioni, & militibus, prędictis cõpetebat, inhibemusque expreſſe dictis epiſcopis, & alijs ſuperioribus, ne hac facultate viſitandi eis per pręſentes conceſſa alio vtantur modo, quã pręſcripto, ſicque per quoſcunque iudices, &c. Dat. Romę apud S. Petrũ ſub annulo Piſcat. die. 22. Septem. 1571. Pont. noſtri an. 6.

Qui etiam dictam curam exerceant, ſiue ſęculares ſiue regulares eſſe debeant, poni debent ad arbitrium ſuperiorum ipſorum regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari, & approbari prius debent ab epiſcopo antequam ponantur, quod declaratum fuiſſe à Sac. Cong. Conc. refert Gonz. ſuper. 8. Cancel. gl. 5. §. 3. num. 34. his verbis.

Petentibus Ieſuitis an Parochia Toletana in Monaſterium erecta, & vnita eorum collegio, gubernari poſſit à deputato ab ipſis, modo ſit approbatus ab Ordinario.

Cenſuerunt poſſe.

Et iterum.

Neque Vicarios perpetuos, neque temporales poſſe ab Ordinario poni in monaſterijs, quibus cura imminet animarum, vel à principio, vel ratione annexionis, ſed tantum à ſuperioribus eorum, prævio tamen examine ipſius ordinarij iuxta præſcriptum decreti Conc. ſeſſ. 25. c. 11.

Si tamen in deputando ipſi ſuperiores regulares negligentes eſſent, vel non deputarent tot perſonas, quot ad exercitium ipſius curæ ſufficerent, ab Epiſcopo compelli poſſent vt deputent, quod etiã fuiſſe declaratum à dicta Congr. teſtatur Confect. citat. titulo. 5. capitulo. 4.

Ijdem deputati ad curam animarum in Eccleſijs Regularium, ad Synodum Epiſcopi venire tenentur. citat. Conc. ſeſſ. 24. capit. 2. de reform.

Beneficia item in quibus habent ius præſentandi vel inſtituendi regulares, ſi intra debitum tempus beneficijs huiuſmodi non prouiderint, collatio ipſorum deuoluitur ad Epiſcopũ. Clem. vn. de ſupplic. negl. præl. Rebuff. de deuolut. num. 37.

Regulares ijdem ſubditi ſunt Epiſcopo quoad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, ita quod illas audire non poſſunt

Bb niſi

niſi prius fuerint approbati ab Epiſcopo, ad quod vltra Conſt. Leo. X. ſupra allatam, faciũt etiam declarationes alias à nobis relatę de foro pœnitent.

Et ſi habuerint approbationem huiuſmodi, adhuc non poſſunt abſoluere pœnitentes ab excommunicatione lata ab homine, alioquin incurrunt ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam, eandem excommunicationem incurrunt ſi adminiſtrēt infirmo Eucharistiæ vel extremæ vnctionis Sacramentum, vel benedicunt ſpõſos ſine Parochi licētia, ex diſpoſitione. Clem. 1. de priuil. vltra qđ illis hæc etiam ſunt prohibita dicta conſt. Leonina.

Similiter incurrunt Regulares excommunicationis ſententiam, ſi aliquid in concionibus vel ſermonibus alijs prædicent quo populus à decimarum ſolutione abſtrahatur. Clem. cupientes, de pœnis.

Ordines item ſuſcipere non debent niſi ab Ordinario, ad quod videnda declaratio Clem. VIII. ſupra de Ordin. allata.

Poſitionem primarij lapidis, conſecrationem Eccleſiæ, Altaris, Cimiterij petere non debent niſi ab Ordinario. vt ſupra in dicta Leon.

Nouum etiam Monaſterium ædificare ſeu fundare nõ poſſunt, niſi obtenta licentia ab Epiſcopo. cit. Conc. ſeſſ. 25. cap. 3. de Regu. Quem autem modum tenere debeat Epiſcopus in concedenda huiuſmodi licentia, ordinauit Clemen. VIII. conſtitutione ſua quæ ſequitur.

47 *Quoniam ad inſtitutã Regulariũ locorum, & perſonarum reformationem promouendam, & cõſeruandam maximè pertinet, vt in quibuſcũq; domib. & monaſterijs, is tm̃ numerus Religioſorũ, qui commodè ibidē ali poſſit contineatur, ac eo pariter ſpectat, vt in quibuſque ciuitatibus, & locis noua domus, & monaſteria, præſertim mendicantium, non erigantur niſi in eiſdem ciuitatibus, & locis, aliorum domorum, & monaſteriorum in eis exiſtentium habita ratione, commodè ſuſtentari poſſe dignoſcatur. Hac igitur nos conſideratione ducti, & in præmiſſis pro noſtro paſtorali munere opportunè prouidere volentes. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ex voto etiam S.R.E. Cardinalium, ſuper conſultationibus, negotijs Epiſcoporum, & regularium præpoſitorum, harum ſerie declaramus, locorum ordinarios non poſſe licentiam ad nouos conuentus cuiuſque etiã mendicantiũ ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis, erigendos impartiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdē ciuitatibus, & locis exiſtentium conuentuum prioribus ſeu procuratoribus, &*

bus,& alijs intereſſe habentib.& cauſa ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit,in eiſdẽ ciuitatib.& locis nouos huiuſmodi erigendos conuentus ſine aliorum detrimento cõmodè ſuſtentari poſſe.Si vero ab eorum in huiuſmodi cauſis,& ſententijs ad nos & Apoſtolicam ſedem prouocari, & appellari contigerit,ipſos ordinarios;tam diu erectionem nouorum conuentuum ſuſpendere debere,quouſque à nobis, & Apoſtolica ſede in eadem cauſa pronunciatum extiterit,irritũ nihilominus, & inane decernentes, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuerſis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis,Epiſcopis,& alijs locorum ordinarijs, per præſentes in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo, mandamus, vt præſentes noſtras litteras obſeruent,& obſeruari curent,& faciant.Non obſtantibus,&c.Dat.Romæ,apud San. Marcum,ſub annulo piſcatoris,die 23.Iulij 1603.Pont.ann.12.

Similiter & oratoria priuata ædificare non poſſunt,niſi prius ab ordinario fuerint deſignata,cit.Conc.ſeſſ.22.in decreto,de celebr. miſſ.quo decreto derogatum eſſe priuilegio regularium à Six. IV. conceſſo de celebranda miſſa quocumque loco ſuper altari portatili,ita vt hodie poſt Conc.Trid. hoc priuilegio vti non poſſint,tenet Confect. ſup. cita. titu.19.cap.2. quinimo ſubſunt in omnibus alijs quæ in illo decreto Conc.diſponuntur, vt quoad ceremonias ſuperſtitioſas,mercedum conditiones, Eleemoſynarum circa celeberationem importunas exactiones aliosque abuſus ibidem expreſſos,vitandos.

Dies feſtos quos in ſua Diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit, Regulares quoque ſeruare tenentur,cit.Conc.ſeſſ.2.cap.12.de reg. circa quam feſtorum obſeruationem emanauit decretum,Sac.Congregat. Conc. relatum à Quaran. loc.cit. tenore verborum huiuſmodi.

Cong.Conc.cenſuit,decretum,cap.12. verſ. Dies etiam feſti, ſeſſ.25. de reg.ita eſſe intelligendum, vt regularium ritus, illis feſtis ſemper permaneant quoad miſſas celebrandas,& cætera diuina officia tam publicè quam priuatim ab ipſis Regularibus in eorum eccleſijs perſoluenda, nec circa hæc ab Epiſcopis quoquomodo quicquam in contrarium eiſdem regularibus præcipi poſſe.Quod ſi de facto præceperint,Regulares neutiquã ipſis Epiſcopis obedire teneri.Verũ quoad Conciones, & lectiones, quas ijdem Regulares ad populum habuerint,debere ſe conformare Euangelijs & Epiſtolis,quibus clerus ſæcularis vtitur illis diebus feſtis.

Cenſuras item & interdicta lata ab epiſcopo, ad mandatum ipſius Epiſcopi publicare, & obſeruare in ſuis Eccleſijs obligantur, id. Conc. ibid.

Indulgentias quaſcumque publicare non debent, abſque ſcitu, & auctoritate Epiſcopi, id. Conc. ſeſſ. 21. c. 9. de ref.

Quoad quæſtuationes etiam & Eleemoſynarum exactiones ſubduntur regulares in eo Epiſcopo, quod ipſi quæſtuantes tenētur Epiſcopo facere fidem per litteras authēticas de licentia ad huiuſmodi quæſtuationem à ſuis ſuperioribus ſibi data, circa quod cõſulta Sac. Cong. Conc. reſpondiſſe legitur his verbis.

Cong. Conc. cenſuit Regulares mendicantes teneri ad oſtendendam ordinario licentiam quærendi Eleemoſynas à ſuis ſuperioribus ſibi datam.

Imo & prohiberi poſſunt per Epiſcopum ab immoderata exactione Eleemoſynæ, vel ne exigant Eleemoſynas pro conuentu extra Diæceſim exiſtente, & ne exigant, niſi illi quorum licentias confirmauerit prius Epiſcopus, quod praxi ſuarum partium obſeruari refert Genuen. in prax. ſua, cit. cap. 59. num. 11.

Vt accedant ad proceſſiones publicas compelli poſſunt per Epiſcopum, cit. Conc. ſeſſ. 25. cit. cap. 13. de reg. cum moderatione nimirum ſac. Cong. Conc. relata à Quar. loc. cit. vt ſequitur.

Congr. Conc. cenſuit, Regulares monaſterij vltra medium milliare à ciuitate diſtantis, non poſſe ab Epiſcopo compelli accedere ad proceſſiones.

Controuerſias etiam de præcedentia, in proceſſionibus publicis inter ipſos Regulares ſeu etiam ſæculares clericos quoſuis exortas componere omni appellatione remota, pertinet ad epiſcopum id. Concil. loc. cit. quis autem modus in eis componēdis tenendus ſit, declarauit Gregor. XIII. conſtitutione ſua relata apud Confect. fol. 250. vt ſequitur.

48 *Expoſcit Paſtoralis officij munus. & infra. De nobis attributa poteſtatis plenitudine volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod quicumque ex dictis fratribus mendicantibus inter ſe de præcedentia huiuſmodi contendentibus, aut Confratribus confraternitatum prædictarũ, inter quos lites, & cauſæ præmiſſorum occaſione ortæ iam ſint ſeu oriri contigerit in futurum, qui in quaſi poſſeſſione præcedentiæ ac iuris præcedendi*

Digitized by Google

cedendi ſunt, ij (quibuſcumque reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus, & alijs ſubterfugijs prorſus remotis, & ceſſantibus, & poſtpoſitis) in proceſſionibus tam publicis quam priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur aut non conſtet de quaſi poſſeſſione præcedentię huiuſmodi, inter fratres quidem mendicantes ij, qui antiquiores in loco controuerſiæ, inter confratres vero inter ſe litigantes ij qui prius ſaccis vſi ſunt, in proceſſionibus, tam publicis quam priuatis præcedere debeant, ita vt ſi contigerit noua monaſteria aut domos alicuius ordinis mẽdicantium in loco in quo alterius ordinis ex dictis mendicantibus monaſteria aut domus prius erecta, & instituta ſint, ille ordo, qui prius monaſterium ſeu domum in loco habuerit præcedat. Præterea quia inter prædictos ordines plerumque alia in proceſſionibus, & alia in Concilijs Generalibus, & alijs actibus publicis ſiue priuatis ratio circa modum præcedẽdi ſeruatur, nolumus per præſentes prærogatiuis dictorum ordinum quoad præcedentias huiuſmodi, quæ proprijs ordinibus præterquam in proceſſionibus prædictis debentur, aut fratribus Cappucinis nuncupatis, qui in proceſſionibus publicis ſub conuentualium S. Franciſci aut Minorum de obſeruantia fratrum nuncupatorum Cruce, vt ſolent, incedere poſſint, aliquod præiudicium generari, ſicque per quoſcumque iudices, &c. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſt. necnon Eccleſiarum monaſteriorum ordinum congregationum Domorum aut confraternitatum quarumcunque, etiam iuramento confirmatione Apoſtol. vel quauis firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſt. &c. Dat. Rom. apud S. Marcum, die 15. Iul. 1583.

Et iterum ſac. Congr. conſulta ſuper dubijs controuerſiarũ de pręcedentia reſpondit die 26. Auguſt. 1593. in hæc verba relata, apud Quar. ver. præcedentia.

Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum, & Reuerẽdiſſ. DD. Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præfecta, ad tollendas omnes lites, & controuerſias, quæ inter Regulares plerumque ſolent oriri ſuper eorum præcedentia in proceſſionibus cæteriſque actibus tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obſeruandum cenſuit, quod in hac alma Vrbe omnium magiſtra ſeruatur.

Die 30. Aug. 1593. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Card. Alexan. retulit ſupraſcriptam Cõgregationis ſententiam Sanctiſſimo placuiſſe, & iuxta eam in caſibus occurrentibus ſemper reſcribi. & ſi oportunum fore videbitur generalem conſtitutionem deſuper fieri mandaſſe, illa Gregor. XIII. quæ incipit expoſuit alijſque contrarijs quibuſcunque non obſtantibus.

Sub-

Digitized by Google

Subduntur præterea Regulares Epiſcopo quoad cõtributionem pro ſeminario præſtandam, eam enim pro modo facultatum monaſterij cuiuſq; imponere ipſis põt epiſcopus Cóc.cit.c.vlt.ſeſſ.23.vbi tamen excipiuntur mendicantes.quorum nomine quænam intelligi debeant, declarauit Pius V.conſtitutione ſua relata apud Cõſec. cit.fol.290.cuius verba ſequuntur.

49 *Romanus Pontifex, & infra: Motu proprio non ad ipſorum fratrum vel alicuius eorum nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & ſingulos quatuor mendicantium ordinum videlicet Sancti Dominici, & Sancti Franciſci, ac Eremitarum Sancti Auguſtini, necnon Carmelitarum, & quos etiã recenſeri volumus ſeruorum Beatæ Mariæ nominibus comprehenſos fratres, eorumque domus monaſteria, & loca etiamſi in cõmuni propria bona, tam mobilia quam immobilia, & ſtabilia ac alia quæcunque poſſederint, mendicantium vocabulo, & omnibus & ſingulis mẽdicantium priuilegijs eis quomodolibet conceſſis, vti poſſe, & debere nec ſuper præmiſſis vllo vnquam tempore moleſtari poſſe auctoritate Apoſtolica per præſentes ſtatuimus, & declaramus, ac tam Conc. Triden. quam omnia & ſingula alia decreta, ſtatuta ordinationes priuilegia, & iura de mendicantibus loquentia, ad omnes & ſingulos ordines præfatos eorũque, domos & loca etiam propria bona in communi tamen retinentes extendimus, & ampliamus, illaque de illis loqui etiam auctoritate præfata per eaſdem præſentes declaramus. Ac inſuper eiſdem ordinarijs, & quibuſuis alijs tam eccleſiaſticis, quam ſæcularibus quauis auctoritate fungentibus in virtute ſanctæ obedientiæ, & alijs arbitrio noſtro moderandis pœnis ſimiliter per præſentes mandamus, vt ſi quid per eos tam noſtro quam prædeceſſoris noſtri temporibus, tam ratione ſeminarij, ſubſidij, & decimarum, quam aliorum onerum huiuſmodi exactum fuit, id totum eiſdem fratribus omni mora, & dilatione poſtpoſitis, reſtituant, diſtrictius inhibentes eiſdem locorum ordinarijs cæteriſque perſonis tam eccleſiaſticis quam ſæcularibus, quauis auctoritate fungentibus, & cuiuſuis dignitatis, gradus, & conditionis exiſtentibus, ne eoſdem mendicantium ordinum fratres præfatos, bona huiuſmodi retinentes quouis prætextu ſuper ſeminarij, ſubſidij, & decimarũ contributione moleſtare inquietare, vel perturbare audeant, vel præſumant. Decernentes, &c. Datum Romæ, die 1. Octob. 1568.*

Patres quoque Societ. Ieſu inter mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V. Conſtit. ſua, quæ ſequitur.

Pius

Pius Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

DVm indefeſſæ conſiderationis intuitu perſcrutamur, quantam Chriſtianæ Reipubl. vtilitatem attulerint, dilecti filij presbyteri Soc. Ieſu, ac planè conſpicimus, eos verè mundi huius relictis illecebris ſe adeo ſaluatori ſuo dedicaſſe, vt conculcatis theſauris quos ærugo, & tinea comedit, lumbiſque paupertate, & humilitate præcinctis, non contenti terrarum finibus, vſque ad orientales, & occidẽtales Indias penetrauerint, ac eorum aliquos Domini amor perſtrinxerit, vt etiam proprij ſanguinis prodigi, vt verbum Dei inibi efficacius plantarent, martyrio voluntario ſe ſuppoſuerint, perquo eorum ſpiritualia exercitia, etiam Regna ipſa fidẽ Chriſti agnouerint, ac tam inibi quam vbiq; terrarum, charitatis, & miſericordiæ opera exercere. Studeãt, facere nullo modo poſſumus, quin eos tanquam veros palmites in Chriſto per charitatẽ coniunctos, & benignè amplectamur, & ea ſibi ſpecialiter concedamus, quæ & paupertatis per eos emiſſæ voto, & eorum inſtituto ac commoditati credimus profutura. Hinc eſt, quod nos attendentes, quod licet dilecti filij præpoſitus Generalis, & presbyteri, Soc. huiuſmodi, tum quia ipſa Societas mendicans exiſtit, quippe, quæ ex eius inſtituto, & conſtitutionibus Apoſtolica authoritate confirmatis, bona ſtabilia poſſidere nequit, ſed incertis eleemoſynis, fideliumq; largitionibus, & ſubuentionibus viuit, tum quia non minus, quam cæteri mendicantes in excolenda vinea Domini aſſiduè laborant, fructusque ingentes, & ſalutiferos producunt, ac propterea eiſdem priuilegijs, indultis & gratijs fratribus mẽdicantibus hactenus conceſſis, vti, frui, potiri, gaudere merito poſſint ac debeant. Cum autem illud aliquando in controuerſiam deduci poſſet, ex eo quod dicta Soc. Collegia habeat ſecum adiuncta. Nos ambiguitatem huiuſmodi omnino amputare volentes, eoſdem Præpoſitum, & Societatem, eorumque ſingulos à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtant, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, necnon dictæ Soc. inſtituti, conſtitutionum, & diſpoſitionum, tam de iure, quam ab homine prouenientium, necnon priuilegiorum immunitatum, indulgentiarũ, & gratiarum mendicantibus fratribus huiuſmodi quomodolibet conceſſorum, ac litterarum deſuper confectarum tenores, præſentibus pro expreſſis habentes, motu proprio non ad ipſorum Præpoſiti generalis, & Societatis, vel alicuius eorum, aut alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera liberalitate, & certa

ſcientia

ſcientia noſtris, illam & illius prępoſitum ac ſingulas perſonas Soc. huiuſmodi, verè, & non fictè, mendicātes fuiſſe, & eſſe, & fore, & inter aliorum fratrum, & religioſorum mendicantium ordines, alioſque fratres, & religioſos mendicantes, prout illos nos connumeramus, & connumerari debere, ac omnes, & ſingulos tam iuris quam hominum diſpoſitiones in fauorē religioſorū, ſeu fratrū mendicantiū, nunc & pro tēpore emanatas, ēt in Soc. illiusq; domib. Collegijs, Præpoſito & alijs Religioſis locū habere, necnon oīa, & ſingula quæcunq, quotcunq; & qualiacunq; ſint, ēt ſpeciali nota digna, priuilegia, imunitates, exēptiones, facultates, cōceſſiones indulta indulgētias, peccatorū remiſſiones, & gratias tā ſpirituales, quā temporales, litteraſque Apoſtolicas etiam iuſtitiam, ſiue mixtum concernentia, hactenus per nos, & quoſcunque alios Pontifices, tam prædeceſſores, quam ſucceſſores noſtros, & denique Sedem Apoſt. & illius Legatos de latere ſiue Nuncios, & quaſcunque alias perſonas quauis authoritate fungentes, etiam motu, & ſcientia ſimilibus ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam Conſiſtorialiter, tam in genere, quam in ſpecie, & tam communiter, & coniunctim, quam particulariter, & diuiſim, etiā per modum extenſionis ſeu communicationis, & alias quomodolibet, quibuſuis ordinibus fratrum, & ſororum mendicantium, quocunque nomine nuncupentur, illorumque Congregationibus, conuentibus, & capitulis, ac vtriuſque ſexus perſonis ac illorum monaſterijs, domibus, Eccleſiis, hoſpitalibus, & alijs pijs locis, hactenus conceſſa, & in poſterum concedenda, quorum omnium, & ſingulorum tenores, acſi de verbo ad verbum inſerti forent, præſentibus pro inſertis, & expreſſis haberi volumus, eiſdem præpoſito ac Societati, & omnibus illius perſonis, domibus ac collegijs vbiq; terrarum ſitis, ita quod Societas, domus, collegia, præpoſitus, & perſonæ huiuſmodi, omnibus, & ſingulis prædictis priuilegijs, immunitatibus exemptionibus, facultatibus, conceſſionibus, indultis, indulgentijs, remiſſionibus, gratijs, & litteris eiſdem fratrum, & ſororum mendicantium ordinibus, congregationibus conuentibus, capitulis, perſonis, monaſterijs, domibus, eccleſijs, hoſpitalibus, & alijs pijs locis vt præfertur conceſſis, & concedendis, ante potuerint, ex nunc ac in futurum, dummodo inſtituto ſocietatis, & præpoſiti ſeu deputatarum perſonarum huiuſmodi, volūtatis beneplacito non refragentur, poſſint libere, & licite vti, frui, potiri, & gaudere in omnibus, & per omnia, nō ſolum ad illorum inſtar, ſed pariformiter, & æquè principaliter abſque vlla prorſus differentia, perinde acſi ſocietati, præpoſito, perſonis, domibus, & collegijs prædictis, nominatim, ſpecialiter, ac generaliter conceſſa fuiſſent, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuo ſancimus, volumus, & declaramus, ac pariter concedimus, indulgemus, & elargimur. Decernentes præſentes litteras

nullo

nullo vnquam tempore per nos aut ſedem prædictam reuocari, aut limitari, vel illis derogari poſſe, neque ſub vllis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, alterationibus, limitationibus, derogationib. aut alijs contrarijs diſpoſitionibus, nunc & pro tempore emanatis, comprehendi, ſed ſemper ab illis excipi, & quoties reuocari, alterari, limitari, & derogari contingat, toties in priſtinum, & eum in quo ante præmiſſa erant ſtatum reſtitutas, & de nouo etiam ſub poſteriore data per pro tempore exiſtentem Soc. huiuſmodi præpoſitum generalem eligendam, conceſſas eſſe, & fore. Ac ita, & non aliter per quoſcunque iudices, tam ordinaria, quã delegata, & mixta authoritate fungẽtes, etiam S.R.E. Cardinales, etiam ſedis Apoſt. Legatos de latere, & Nuncios, ac cauſarum Palatij Apoſt. Auditores, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi facultate, vbique & in quauis inſtantia interpretari, cenſeri, iudicari, cognoſci, & decidi debere. Irritum quoque & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquã quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerab. fratribus Patriarchis. &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcat. 1571. die 7. Iulij. Pont. an. 6.

Similiter, & ordo minimorũ, S. Franc. de Paula annumeratus fuit inter mendicãtes ab eodẽ Pio V. Conſt. ſua incip. Apoſtolicæ, de an. 1567. 9. Nouẽb. & alia Conſt. incip. Romanus, eiuſdẽ eo. an. 19. Nouẽb. Congreg. Ieſuatorũ, mẽdicantiũ ordinibus annumerata fuit. Et demum, Clemen. VIII. Conſt. incip. Rom. Pontifi. decet, ann. 1603. 20. Aug. Carmelitas diſcalceatos, declarauit eſſe ex ordine mendicantium.

Moderata etiam fuerunt priuilegia Regularium, vt ad leuanda defunctorum corpora intra parochiam cum Cruce ſine ſcitu parochi intrare non poſſint à Leon. X. in Concil. Lateran. citat. Conſtit. Dum intra mentis arcana. ſuper quo extat declaratio ſacr. Congregat. relata apud, Quaran. ver. priuilegia Regul. cit. hoc verborum tenore.

50 *Licet in ſacro generali Lateranenſi Concilio ſtatutum, & ordinatum fuerit, vt fratres ordinum mendicantium cæterique Religioſi Regulares non poſſint intrare Parochias cum Cruce ad leuanda funera eorum, qui apud eccleſias Domorum, & locorum eorundem ſuam elegerint ſepulturã niſi prius præmonito, & requiſito ac recuſante parochiano presbytero, & tunc ſine eius & ordinarij præiudicio, ſignificatũ tamen eſt ſacr. Congreg. S.R.E. Card. negotijs Epiſcoporũ, & Regul. ꝑpoſitę, nõnullos fratres præſertim ordinis Minorum de obſeruantia cuiuſdam conſuetudinis prætextu, quam neque antiquitate vallari, neque obſeruantia viridi inniti,*

neque pacifica, & non interrupta poſſeſſione firmatam eſſe conſtat, contendere ſibi licere, defunctorum funera proprio eorum parocho abſente, eoque irrequiſito, efferre, & leuare; idque haud leues controuerſias, & altercationes aliquibus in locis nō ſine populi ſcandalo, & Dei offenſione excitaſſe, Ideo volens eadem Sacra Congreg. omnem eiuſmodi diſſenſionum, & ſcandalorum materiam, & occaſionem præcidere, atque in futurum prouidere, vt tam parochi quam Fratres ipſi vnanimi inter ſe voluntate, & ea qua par eſt charitate vltima hæc chriſtianæ pietatis officia defunctis, præſtēt, declarat, & huius decreti tenore ſtatuit prædictis Fratribus Ordinis minorum de obſeruantia alijſque quibuſuis Regularibus quorumcunque ordinum, & congregationum tam mendicantium quam non mendicantium exiſtant, nullo modo licere etiam ſpecialis alicuius cō ſuetudinis prætextu parochias cum Cruce proceſſionaliter aut alias ad efferenda, & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, niſi vocato, & expectato proprio defuncti parocho, eoque ibidem præſente, ſi tamen ipſe aliter fieri non conſentiat, & permittat, vel niſi requiſitus venire expreſſè omnino recuſet. Atque ita obſeruari mandat, & diſtrictè præcipit, firmis cæteroqui, & in ſuo robore permanentibus ijs omnibus quæ ſuper quarta funerum, & canonica portione alijsq; iuribus ad ſepulturas pertinentibus à ſacris canonibus, & Conciliorum Decretis ſūmorumque Pontificum conſtitutionibus hactenus ſancita, ordinata ſunt, vel alias ex particulari conſuetudine vel alio iure obſeruātur. Rom. die 12. Ian. 1603.

Alex. Card. Flor.

Funeralium etiam medietatem ſeu eius æſtimationem parocho dare obligantur, Regulares, extrauag. inter cunctas. §. de funeralibus, de priuil. comm. vel ſi fuerit quoad quantitatem ſoluendi, loci ſpecialis conſuetudo, ſeu conuentio cum parocho, illa ſeruanda eſt. Confect. in cit. ſum. tit. 20. cap. 1.

Funeralium autem nomine intelliguntur ea omnia quæ circa funus deferuntur, exceptis candellis quas fratres in mãibus deferunt, de quibus portio funeralis peti non poteſt. extrauag. cit.

Regularis item ſuſcipiens onus exequutionis teſtamenti ex permiſſu ſuperiorum, tenetur reddere rationem exequutionis ſuæ Epiſcopo, & ſi in ea deliquerit poteſt puniri ab Epiſcopo. cl. vn. de teſtam. Pro delicto etiam in ſęculo ſeu ante ingreſſum religionis commiſſo ab Epiſcopo puniri debet Regularis. Confect. cit. tit. 5. cap. 2. in fine. Item, & ratione reconuentionis, ca. 1. de mut. pet. Mar. 4. p. diſt.

diſt.6.num.44.Zer.verb.excommunicatio materialis,in fine.

Regularis ſepeliens interdictum excommunicatum, ſeu in alijs caſibus prohibitis,ab excommunicatione quam ipſo facto incurrit non eſt abſoluendus niſi arbitrio Epiſcopi læſæ parti ſatisfecerit. clem.1.de ſepult.

Renũciatio bonorum quæuis per nouitium ante annum profeſſionis facienda,fieri debet de conſenſu Epiſcopi,alioquin ſubiacet vitio nullitatis.Conc.cit.ſeſſ.25.cap.16.de Regul. Exeũti ante profeſſionem omnia quæ ſua ſunt,vt reſtituantur Epiſcopus per Cenſuras compellere poteſt.ibid.

Controuerſia de validitate profeſſionis Regularium ſpectat ad iudicium Epiſcopi Conc.ibid.cap.19.vbi & modus traditur in huiuſmodi cauſis procedendi,vt videlicet opponens de inualiditate cauſas afferat legitimas,& ſi ſponte ante dimiſerit habitum, non amplius oppoſitio ipſi ſuffragetur.

Cathedrali Eccleſiæ honorem præſtare debẽt ijdem Regulares, vt in eo quod Leo.X.in cit.ſua conſtitutione ordinauit his verbis.

Et vt debitus honor matrici Eccleſiæ reddatur tam ipſi fratres,quam alij Clerici ſæculares,etiam ſuper hoc Apoſtolicæ ſedis priuilegio muniti,die Sabbati maioris hebdomadæ antequam campana Cathedralis vel matricis Eccleſiæ pulſauerit,campanas in Eccleſijs ſuis pulſare minimè poſſint,contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.

Tenentur,& ad reuerentiam condignam Epiſcopo exhibendam, nec poſſunt ipſum prohibere quominus in eorum Eccleſijs populũ benedicere,pontificaliter celebrare,vel celebrationi pontificalib. indutus adeſſe valeat. Cle.vn. de priuileg.ſpecialiter autem quod Baldachino vti poſſit in Eccleſijs Regularium,declarauit.Sacra Cõgreg.in hæc verba relata apud Quar.loc.cit.

Decet Epiſcopis,& infra. Atque ideo Sac.Cõg.S.R.E. Cardinalium negotijs,& conſultationibus Epiſcoporum,& Regularium præpoſita,facto verbo cum ſanctiſſimo.D.N.Clemente PP.VIII.ac de Sanctitatis ſuę ſpeciali,& expreſſo mandato hoc præſenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat,ſtatuit,decernit,& mandat,vt de cætero Epiſcopi vbi tam ex conſuetudine,& priuilegio,quam ex ſacrorum Canonũ conſtitutionibus,& Pontificalis Romani præſcripto aut alio iure, Pontificalia exercere,aut Pontificalibus paramentis cum mitra,vel etiam ſola cappa induti,in quibuſuis Regularium tã mẽdicantiũ,quam non mendi

cantium Monachorum, etiam Caſſinenſium Clericorum præsbiterorum, & cuiuſuis alterius Ordinis, & Religionis Militiæ Societatis aut Congregationis eccleſijs intereſſe poſſunt, ipſi Regulares quoties opus fuerit teneantur ibi, & debeant in loco ad ſolium epiſcopi conſtituendū opportuno, & cōgruo Baldachinum attollere: Eis autem id facere negligentibus aut nolentibus, liceat eiſdē epiſcopis illud apportari, & in quacunque eorundem Regularium aut alia quantumuis exempta eccleſia, ſupra ſolium epiſcopale ſeu Pontificale faldiſtorium erigi facere, atque ſub eo ſedere, & ſtare quemadmodum in proprijs, & Cathedralibus eorum eccleſijs ſtare, & ſedere ſolent, eo tamen duntaxat tempore, quo Pontificales einſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe cui in Pontificalibus aderūt, peragetur. Si qui vero Regularium huic declarationi ſtatuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, ſciant ſe ab eiſdem epiſcopis ad id per cenſuras, pœnas eccleſiaſticas huius Decreti virtute cogi, & compelli poſſe, & alijsque pœnis tam ſpiritualibus, quam temporalib. arbitrio Summi Romani Pontificis ſubiacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus, quibuſuis conſtitutionibus, &c. Romæ. 10. Iun. 1603.

Alex. Card. Flor. Ep. Præneſt.

In qua declaratione illud ſpecialiter eſt notandum poſſe hoc caſu Epiſcopum contra Regulares contumaces excommunicationis, & cenſurarum pœnis ſe tueri, quod & Quar. cit. notat.

Abbates item exempti tenentur exhibere reuerētiam Epiſcopo. Felin. in cap. conquerente, num. 1. de off. Ord. & electi ab Epiſcopo ſunt confirmandi, & benedicendi. c. cum monaſterium, de electio. Abb. in cap. 1. de ſuppl. negl. præl. Hoſt. in ſum. ibid. nu. 4. circa quā confirmationem, & benedictionem, poteſt Epiſcopus exigere iuramentum ab Abbate de præſtanda ſibi reuerentia, & obedientia iuxta formam traditam. in c. ne Dei Eccleſia, de Simon.

Vltra prædicta contra Regulares exemptos Epiſcopus Iuriſdictionem prætendere poteſt in illis quæ in ipſorum priuilegijs, non ſunt expreſſa, quod ex inſpectione ipſorum priuilegiorum dignoſci poteſt. capit. porro, de priuil. & notat. gloſſ. in cap. ſane de exceſſ. prælat. poteſtati enim ordinariorum nunquam detrahitur niſi in quantum fuerit expreſſum, vt notat ſimiliter, gl. in verb. quantum, cap. 1. de priuil. in 6. Tenentur autem requiſiti exhibere ſuę exemptionis priuilegium, quando non conſtat notorie de eorum exemptione. cap. Abbate. iun. gl. verb. fiat fides. de verb. ſign. c. cum perſonæ. de priuil. in 6. Confect. loc. cit. tit. 5. c. 24.

Pro

Pro regula etiam vniuerſali notat Innoc.in cap. cum capella. de priuil.exemptos ratione rei non exemptę ſubiacere Iuriſdictioni ordinarij.

51 Similiter ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni ſi contra exemptionem legitimè fuerit præſcriptum,præſcribi enim poteſt contra priuilegia Regularium ſpacio annorum quadraginta ſi ipſis ſcienter,& voluntarie,& oblata vtendi occaſione non fuerint vſi,non quidem in totum,ſed ita vt de exemptione tantum detrahatur quantum fuerit præſcriptũ,videlicet reſpectu clauſtri,& Epiſcopi ſeu alterius præſcribentis,& reſpectu rei præſcriptæ,cap.accedentibus, c. ſi de terra.iun.gloſ.de priuil.quod & præſupponere ſolent Sum.Pont.in cõfirmationibus huiuſmodi priuilegiorum,vt Greg. XIII. in ſua Bulla.incip.ex benigna.de anno.1575.21.Mar.adhibuit clauſulã (quatenus ſint in vſu,& Sacris Canonibus ac decretis ſacri Conc. Trid. non aduerſentur approbamus,&c.) & Six.V.in aliquibus ſuis confirmationibus,vt refert Eman.Roder.Reg.quæſt.tom.1.quæſtio.8. artic.3.

Subſunt item Regulares Iuriſdictioni Epiſcopi ſi in aliquo ſponte ipſi ſe ſubmiſerint,hoc enim facere poſſunt,cum quilibet priuilegio ſuo ſpeciali,licet non priuilegio iuris communis, renũciare poſſit,cap.ſi de terra.cit.maximè vero vniuerſitas ſeu Clauſtrum totũ, & non perſona ſingularis,vel ſaltem in ſuum pręiudicium,& non in præiudiciũ ſuperioris eximentis.Ab.in c.ſignificaſti,de foro comp. Ang.Arm.ver.exempt.nu.5.& 8. Vnde & pacta per Regulares inita licet non fuerint approbata à Capitulo ipſorum Generali vel prouinciali,ligant ipſos regulares,c.vlt.de pactis,in 6. quod magis confirmant verba conſtitutionis ſupra à nobis relatæ Leo.X.illo loco.

Pacta autem,& conuentiones inter eoſdem Fratres, & Prælatos atque curatos pro tempore inita valeant,niſi per ſubſequutum Capitulum proximum generale vel Prouinciale refutata,& per eos refutatio huiuſmodi intimata debito tempore fuerit.

Ad extremũ ponẽdũ hic eſt quod licet Regulares delinquentes contra ſtatutũ Epiſcopi excõicationẽ annexã trahens,propter eorũ priuilegia,quibus ipſis conceditur, quod excommunicari non poſſint, non incidant in excommunicationem ſic ſtatuto Epiſcopi annexam,ſed puniendi ſint à ſuis ſuperioribus Regularibus, ad requi-
52 ſitionem ipſius Epiſcopi,excommunicati tamen à iure,vel conſtitutionibus Apoſtolicis,declarari ab Epiſcopo, et pro excommunica-

tis

tis publicari, ad effectum, vt euitentur à populo Diæceſis, Clem.1. de priuil.ibique Card.num.24.Felin. in cap.non poteſt. num.3.de re iud.vbi dicit exemptum ſic excommunicatum, citari etiam poſſe ad videndum ſe declarari. Abſoluere tamen Regulares non poteſt Epiſcopus ab excommunicatione ſic incurſa, licet alias ſuos ſubditos ſi eandem excommunicationem incurrant, aliqua ratione abſoluere poſſit, quia nimirum Regulares nō ſunt illius ſubditi, Abb. in cap.ſignificaſti, de foro comp. Ange.Arm. ver.exemptio, num.6. & 9. Sed huiuſmodi abſolutio ſpectat ad ſuperiores ipſorum regulares, qui etiam in caſibus, cap.6.ſeſſ.24.Conc.Trid.cit.de ref.ſuos ſubditos itidem regulares abſoluere poſſunt facultate ipſis ad hoc data à Pio V. conſtitutione ſua incip. Romana.de an.1571.die 21. Iulij, quam etiam refert Confect.ſup.cit.

Delinquentes autem Religioſi in caſibus in quibus ex Conc.Triden.iuriſdictioni Epiſcoporum ſubduntur, excommunicari, & alijs pœnis puniri poſſunt ab Epo, cū quoad contenta in dicto Conc.ceſſent omnes eorum exemptiones, & priuilegia, vt patet ex textu eiuſdem Conc.cap.vlt.ſeſſ.25.de reg.& ex Bulla Pij IV.incipit.In Principis, ann.1565.24. Febr. qua reuocantur priuilegia Regularium, quoad contenta in decretis Conc.Trid. ita Genuen. lo.ſup.cit.cap. 59.num.9.

Similiter, & in omnibus alijs caſibus præmiſſorum, quibus Regulares ſubeſſe diximus Epiſcopo, iidem regulares excommunicari poſſunt ab ipſo Epiſcopo, maximè vero ſi epiſcopus reperiatur in poſſeſſione iuriſdictionis contra ipſos, tunc enim epiſcopus ad defenſionem iuris proprij poſſet contumaces excommunicare de facto, etiam non obſeruato iudiciali proceſſu nec monitione præmiſſa, tunc enim faceret non vt iudex, ſed vt pars defendens ius ſuum, nec obligaretur ad obſeruationem iudicialis proceſſus, Felin.in ca. ſacro, num.6.de ſentent.excommun. neque appellatione huiuſmodi excommunicatio impediri poſſet.Innoc.in cap.venerabili, de cēſibus. E contra vero ſi ipſi regulares in poſſeſſione reperiantur cū titulo ſaltem colorato, in ea manuteneri debent, quouſque per ſuperiorem dubium de exemptione cognoſcatur, cap.1.vt lite pendēte, Innoc.Abb.ib. cognitio autem huiuſmodi ſpectat ad Papam, ca. cum veniſſent, de iudicijs, tum vero maximè, quia ipſe ſibi eam reſeruare ſolet in ipſorum priuilegiorum contextu, vt videre licet in ipſiſmet priuilegijs varijs regularibus conceſſis.

Et hæc pro viſitatione Regularium dicta ſint, qui licet abſolutè viſitari non poſſint, niſi in caſibus ſupra expreſſis, tamen cum Epiſcopus

ſcopus viſitat ſuam Diœceſim, & loca domicilijs regularium vicina, an regulares ibidem degentes in caſibus præmiſſis iuriſdictionem ipſius Epiſcopi concernentibus, delinquant, inquirere, eoſque iuris remedijs in diſciplina continere poteſt.

De Viſitatione ſanctimonialium.

SVMMARIVM.

53 *Clauſuram monialium prouidere ſpectat ad Epiſcopum.*
54 *Moniales alloquendi facultas à quo danda.*
55 *Monaſteria monial. ingrediendi licentia quando non iuuat.*
56 *Moniales vltra numerum præfixum non ſunt recipiendæ.*
57 *Puellæ educationis cauſa teneri poſſunt in monaſt. monial.*
58 *Tertiariæ quando non gaudeant priuilegio regulæ.*

Moniales ſub aliqua regula certa, & approbata viuentes, priuilegijs fratrum eius regulæ cui ſunt adſcriptæ, gaudent, præcipuè vero moniales ordinum mendicantium, quorum priuilegia fratribus, & ſororibus inuicem communicauit Leo X. conſtitutione ſua, incip. Dudum per nos, ann. 1519. 10. Decemb. relata apud cit. Confect. fol. 160. Aliquando tamen, vel ex fundationis modo, ſiue legitima præſcriptione, ſeu alia quauis vt diximus de ipſis fratribus rationū, quæ in multis, monialibus quoque applicari poſſunt, ſub-
53 duntur iuriſdictioni epiſcopi, ſpecialiter aūt quoad clauſuram omnes moniales indifferenter ſubiectæ ſunt epiſcopo, etiam illę quæ à regularibus reguntur, ita quod epiſcopus quoad clauſuram huiuſmodi eas ſępe viſitare poſſit, & cogere, vt ea diligēter obſeruetur, cap. vn. de ſtat. regul. in 6. cit. Conc. ſeſſ. 25. ca. 5. de reg. Quod idem confirmauit Pius V. Conſtit. ſua, quæ ſequitur

Circa Paſtoralis officij, & infra. Hac igitur perpetuo valitura conſtitutione, inhærentes etiam conſtitutioni fel. rec. Bonif. Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit. Periculoſo, & decretis Conc. Trid. ſuper clauſura Monialium editis, authoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, atque perpetuo decernimus, vniuerſas & ſingulas moniales, pręſentes atque futuras, cuiuſcumque religionis, ordinis, vel militiarum, etiam Hieroſolimitan. ſint, quæ vel iam receptæ ſint, vel in poſterum in quibuſuis monaſterijs ſiue domibus recipientur, & tacitè, vel ex preſſè

preſſè religionem profeſſæ, etiamſi conuerſæ aut quocumque alio nomine appellentur, etiamſi ex inſtitutis, & fundationibus earum regulæ ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum monaſterijs ſeu domibus, etiam ab immemorabili tempore, ea ſeruata non fuerit, ſub perpetua in ſuis monaſterijs ſeu domibus de cætero debere permanere clauſura, iuxta formam dictæ Conſt. fe. rec. Bonif. Papæ VIII. prædeceſ. noſtri, quæ incipit. Periculoſo, in ſacro Conc. Trid. approbatam, & innouatam, quam nos authoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtrictè obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulæ ſuæ fretæ, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant, aut quoquomodo reluctentur, Ordinarij vna cum ſuperioribus earum, omnibus iuris, & facti remedijs compellant eaſdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè ſubeundum dictam clauſuram, & perpetuo obſeruandum. mulieres quoque, quæ Tertiariæ, ſeu de pœnitentia dicuntur, cuiuſcunque fuerint ordinis, in congregatione viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, ita vt ſolemne votum emiſerint, ad clauſuram præcisè, vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votum ſolemne nõ emiſerint, Ordinarij vna cum ſuperioribus earum, hortětur, & perſuadere ſtudeăt, vt illud emittant, & profiteantur, ac poſt emiſſionem, & profeſſionem eidẽ clauſuræ ſe ſubijciant: quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere, ſeueriſſimè puniantur. Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omnino volentibus, interdicimus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum ordinem, Religionem, Congregationemvè recipiant.

Quod ſi contra huiuſmodi hanc noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet profeſſiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porro ne moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clauſuram detrimětum, aut incommodum aliquod in earum neceſſitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, ſed vt eis opportunè conſulatur, authoritate Apoſtolica præfata ſtatuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinarijs, & ſuperioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemoſynas per conuerſas, quæ non ſint profeſſæ, vel ſi profeſſæ fuerint ſint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus cötiguis, extra tamen monaſterium degant, & non ingrediătur clauſuram aliarũ monialium, niſi in caſibus ex earum conſtitutionibus permiſſis, & de earum domibus exire non poſſint pro huiuſmodi eleemoſynis colligendis, niſi de licentia Ordinarij, vel earum ſuperiorum, & de cætero nullę aliæ cõ-

uerſæ

nerſæ profeſſæ recipi amplius, etiam de conſenſu ſuorum ſuperiorum, vel Prælatorum poſſint. Quod ſi aduerſus hanc noſtram prohibitionem recepta fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis ſit, prout ex nũc nullam, irritam facimus, & annullamus. Quod ſi prædicto modo neceſſitatibus monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum ſuccurri ſufficienter non poterit, mandamus ipſis Ordinarijs, & ſuperioribus earum, vt ipſi prouideant de alijs perſonis pijs, & Deo deuotis, quæ fideliũ eleemoſynas colligant, vel alias eo meliori, & commodiori modo quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipſarum monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum, & ſuperiorum earundem, & prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur, & ſuccurratur. Et ne propter monialium numerum exceſſiuum, clauſuræ obſeruatio violetur, inhærentes etiam ſimiliter diſpoſitioni dictæ Conſtitutionis Bonif. & Concil. Trid. decreto, monialibus prædictis, & illarum ſuperioribus, & ordinarijs diſtrictè inhibendo præcipimus, & mandamus, ne plures in earũ monaſterijs recipiant, admittant, ſiue recipi, & admitti permittant, quam ex proprijs reditibus ipſorum monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint, mandantes propterea in virtute ſanctæ obedientiæ ſub obteſtatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, vniuerſis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenus in ciuitatibus, & diæceſib. proprijs, præſentes noſtras litteras publicari faciant, ac in monaſterijs monialium ſibi ordinario iure ſubiectis, in his vero quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè ſpectant Eccleſiam, ſedis Apoſtolicæ authoritate vna cum ſuperioribus eorundem monaſteriorum, clauſuram, (vt præmittitur) quã primũ poterint, ſeruari procurent, cõtradictores atq; rebelles per cenſurã Eccleſ. appellatione poſtpoſita cõpeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Ac vt hoc tã ſalutare decretũ facilius obſeruetur, oẽs Principes ſæculares, & alios Dños, & magiſtratus tẽporales rogamus requirimus, & obſecramus ꝑ viſcera miſericordiæ dñi noſtri Ieſu Chriſti, eiſdẽ in remiſſionẽ peccatorũ iniungẽtes, quod in præmiſſis oĩbus, eiſdẽ Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & alijs monialium ſuperioribus aſſiſtant, ac ſuum fauorem, & auxilium præſtent, ac impedientes, pænis ẽt tẽporalibus afficiant præmiſſis, conſt. & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ẽt per ſedem Apoſtolicam approbatis, & confirmatis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam in fundatione, & inſtitutione eiſdem monaſterijs, vel domibus, & monialibus ſub quibuſcumque verborũ formis, & clauſulis irritantibus, & alijs decretis quibuslibet conceſſis, cõfirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, quibus om-

nibus etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quauis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores, huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad effectum validitatis noſtræ conſtitutionis tantum derogamus contrarijs quibuſcũque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici aut ſuſpendi non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Per hoc autem in monaſterijs exemptis ordinarij locorum, quoad alia nullam ſibi credant iuriſdictionem, vel poteſtatem aliquatenus attributam. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum an. Incar. Dom. 1566. 4. Kal. Iunij.

Monaſteria vero quæ à Regularibus non reguntur, ſed ſunt ſub immediata ſedis Apoſtolicæ protectione, non ſolum quoad clauſuram, ſed etiam in alijs omnibus ab epiſcopo corrigi poſſunt, id. Conc. loc. cit. cap. 9. tanto magis monaſteria ſi quæ reperiuntur omnimodè ſubiecta Epiſcopo, ab ipſomet in omnibus corrigi, & gubernari debent.

Moniales item quæcunque etiam Regularibus ſuperioribus ſubiectæ, etiam mendicantes, in caſibus, quibus è monaſterio licitũ eſt ipſis egredi, vltra licentiam ſuorum ſuperiorum regularium, etiam ab epiſcopo licentiam huiuſmodi egrediendi, obtinere tenentur, ex ordinatione, Pij V. conſtitutione ſua, quæ ſequitur, in qua & cauſæ propter quas concedenda ſit huiuſmodi licentia egrediendi, determinantur.

Decori, & honeſtati omnium Sanctimonialium, quarum Ieſus Chriſtus Dominus noſter ſponſus eſt, vt in puritate, & caſtitate ſuperædificãtes in ipſo fœliciter inhabitare valeant, conſulentes, ea quæ illarum exiſtimationi detrahere poſſent, decet nos conſultò ſummouere. Sanè periculo, & ſcandalo plena res eſt, ac regulari obſeruantiæ vehemẽter aduerſatur, ſanctimoniales aliquando parentes, fratres, ſorores, aut alios agnatos vel cognatos, necnon monaſteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis ſubiecta viſitandi, aut infirmitatis cauſa alioue prætextu à monaſterijs exire, & per ſæcularium perſonarum domos diſcurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honeſtatis, & pudicitiæ decus in diſcrimen cõmittunt. Vnde nos malo huic pro noſtro paſtoralis officii debito ſalubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto ſacri Conc. Trid. de clauſura

ra

ra monialium diſponenti, ac alijs noſtris litteris ſuper huiuſmodi clauſura editis adijciētes, volumus, ſancimus, & ordinamus, nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliarumuè monialium, etiam Cartuſien. Ciſtercien. Sancti Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum ordinum etiā militarium, ac ſtatuum, graduum, conditionum dignitatum, ac præeminentiarum exiſtentium, etiam è Regia vel Illuſtri proſapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, ſeu aliorum monaſteriorum, etiam eis ſubiectorum, aut domorum parentum, aliorumvè conſanguineorum viſitandorū, aliavè occaſione, & prætextu, niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios ordinum ſuperiores quibus cura monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum ſeu alium loci ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporū, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſe in ſcriptis approbata ſit, à monaſterijs præfatis exire: ſed nec in prædictis caſibus extra illa, niſi ad neceſſarium tempus ſtare licere. Aliter autem quam vt præfertur egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas aut ſæculares, vel eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non, excōmunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo, ſtatim eo ipſo abſque alia declaratione ſubiacere, à qua præterquam à Rom. Pontifice niſi in mortis articulo abſolui nequeant. Et inſuper, tam egreſſas, quam præſidentes, & alios ſuperiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus officijs, & adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda inhabiles, necnon licentias, & facultates, ſeu indulta, & priuilegia exeundi à monaſterijs, & extra illa ſtandi, à nobis ſeu alio Rom. Pont. prædeceſſore noſtro ac ſedis Apoſt. Nuncijs, & Legatis etiam de latere, ac maiore pænitentiario, aut ordinum prædictorum ſuperioribus, aliſque perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis reſtitutiuis præſeruatiuis, mentis atteſtatiuis, etiam nouam gratiam, & datam concedentibus, aliiſque efficacioribus, & efficaciſſimis, ac inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, etiā motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S.R.E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac inſtantia, vel alias quomodolibet conceſſa, quæ prorſus abolemus, ac litteras deſuper confectas, & in poſterum concedendas, & conficiendas, nullas, & inualidas, nulliusq; roboris, et momēti fore, nec illas habentibus, & habituris ſuffragari, poſſe, & ita per quoſcunque Iudices, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. Kalen. Februar. 1570.

54 Dare licentiam ingrediẽdi monaſteria monialium ſeu colloquẽdi cum Monialibus in monaſterijs Apoſtolicæ ſedi vel Ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis, ad ipſummet ſpectat Epiſcopum, id. Conc. loc. cit. quoad moniales tamen Regularibus ſubiectas, ita demum ſpectat ad Epiſcopum huiuſmodi conceſſio licentiæ, ſi fuerit conſuetudo loci legittimè præſcripta, vt licentia huiuſmodi, vel à ſolo Epiſcopo, vel ab epiſcopo, & ſuperioribus regularibus coniunctim obtineatur, de his videri poteſt. Gutrierez. lib. 1. can. quæſt. cap. 14. Eman. Rod. ſup. cit. tom. 1. à quæſt. 45. & ita declaraſſe dictã S. Congreg. meminit Quar. cit. verbo. monaſteria monialium.

Quoad loquentes autem cum monialibus non obtenta licentia ab epiſcopo ſeu alio ſuperiori, non ingrediendo clauſurã, aduertendum eſt nullam contra tales pœnam eſſe impoſitam de iure cõmuni, ſed eos illas tantum pęnas incurrere, ſi quas epiſcopus ſtatuerit, prout fere vbique pro delicto ſimili pœnam excõmunicationis Ordinarij fulminare conſueuerunt, Abb. in c. monaſteria. de vita & honeſt. Cler.

Licentiæ autem huiuſmodi ingrediendi monaſteria monialium non niſi ex cauſis neceſſarijs ſunt concedendæ. Conc. loc. cit. cap. 5. quinimo obtinentes licentiam ingrediendi ex cauſa, ſi ingrediantur pro libitu, & ſine neceſſaria cauſa, adhuc incurrunt ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam ex cõſtitutione Greg. XIII. qua reuocantur omnes licentiæ ingrediendi monaſteria, legitur apud Confect. cit. fol. 237. his verbis.

55 *Vbi gratiæ, & infra. Auctoritate præſentiũ reuocamus, & abolemus, oẽs, & quaſcunq; licentias ac facultates ingrediendi monaſteria, domos, & loca monialium, ac etiam virorum quorumuis ordinum, quibuſuis ẽt Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & alijs cuiuſcunque ſtatus, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quaſcunque licentias ingrediendi Monaſteria, domos, & loca ipſarum Sanctimonialium, quibuſcunque viris, etiam eiuſdem ſtatus, & dignitatis tam à prędeceſſoribus noſtris, quã etiam à nobis, & ſedis Apoſtolicæ legatis, aut alijs ex quibuſuis quantũcumque vrgentibus cauſis, ſub quibuſcunque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatorijs, reuocatorum reſtitutorijs, aliiſque efficacioribus clauſulis, irritantibusq; & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorum vè Principum contemplationem, vel ſupplicationem conceſſas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas, caſſamusque, & annullamus litteras deſuper confectas, & proceſſus habitos per eaſdem. Inhibentes eiſdem qui illas obtinuerunt, ſub excommunicationis pœ-*

nis pęna ipſo facto incurrenda, ſuper qua à nemine niſi à Rom. Pontifice (præterquam in mortis articulo) abſolutionis beneficium poſſit imparti-ri, ne ipſarum licentiarum prætextu Monaſteria huiuſmodi quouis modo ingredi audeant; Abbatiſſis vero, necnon Abbatibus, Cõuentibus, & aliis Monaſteriorum vtriuſque ſexus ſuperioribus, & perſonis quocunque nomine vocentur, diſtrictè præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatũ, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ne in monaſteria domos, & loca ſua, quẽquam prętextu huiuſmodi licentiarum, & facultatũ ingredi faciant vel permittant. Quin etiam ſub eiſdem pęnis ipſo facto incurrendis prohibemus atque interdicimus omnibus, & quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis, & ſecularibus, ac etiam ordinum quorumcunque etiã mendicantium regularibus, ne prætextu licentiarum ab epiſcopis vel ſuperioribus quibus illas concedendi, in caſibus neceſſarijs tantum ex decreto Concilii Trid. tribuitur, ne monaſteria ipſa monialium pro libitu, ſed neceſſitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neuè moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. an. incarnat. 1575. Idib. Iunij.

Quoad ingredienda eadem monialium monaſteria per Epiſcopum ſeu alios ſuperiores ius ingrediendi habentes, non niſi cum iuſta cauſa, edita fuit alia declaratio ab codẽ Greg. XIII. relata apud Confect. cit. fol. 241. vt ſequitur.

Dubiis quæ emergunt, & infra. Harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus, Prælatos omnes tã ſæculares quam regulares quib. cura, & regimen monaſteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta, ita demum vti poſſe, ſi id faciãt in caſib. neceſſarijs, & à paucis ijsque ſeniorib. ac religioſis pſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos epiſcopali ſeu maiori ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinũ Abbates, Priores, miniſtros, ac alios quoſcũque ſuperiores regulares ſeriò monemus, vt facultate huiuſmodi qui eam habent, præterquam in caſibus vt præfertur neceſſariis, neutiquam vtantur. Quod ſi contrafecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua contrafecerint, ingreſſu eccleſiæ interdictos, pro ſecunda, à munere Pontificali, & à Diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto, abſque alia declaratione excommunicatos exiſter e: Regulares vero omni officio ac miniſterio priuatos, excommunicationi ſimiliter ſubiacere. Non obſtantibus. &c. Dat. Romæ. anno. 1582. 23. Decembr.

Explo-

Explorare quoque voluntatem monialis antequam faciat profeſſionem, cuiuſcunque monaſterij illa ſit, pertinet ad Epiſcopum, & præfecta monaſterij vno menſe ante, de huiuſmodi profeſſione facienda, ſignificare debet Epiſcopo, alioquin poſſet ſuſpendi ab officio ad libitum Epiſcopi. Conc. cit. ſeſſ. 25. c. 17. de regul. & declaratum fuit à Sac. Cong. in vna Burgen. his verbis.

Congr. Conc. cenſuit explorationem voluntatis puellarum profiteri uolentium ad præſcriptum decreti dicti. cap. 17. vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus, & profeſſionis facienda ad Archiepiſcopum pertinere, quamuis monaſterium ab eius iuriſdictione exemptum exiſtat.

Determinare numerum monialium, vltra quem plures ad monaſterium recipi non poſſint, pertinet quoque ad epiſcopum, in quibuſuis monaſterijs etiam Regularibus ſubiectis, ex conſtitutione Greg. XIII. incip. Deo ſacris. an. 1573. in qua de Eleemoſynis applicandis monialibus multa ordinantur, ad noſtrum autem propoſitum, faciunt verba eiuſdem conſtitutionis ſequentia.

Eleemoſynarum vero prædictarum contributionem, & applicationẽ durare, & valere decernimus, ac ſuos effectus ad plenum ſortiri debere, donec numerus monialium etiam tertiariarum huiuſmodi (quem per ipſos locorum ordinarios, etiam in monaſterijs ab eorum cura, & regimine quomodocunque exemptis, cum illarum ſuperiorum interuentu ſtabiliri, & ordinari, neque ſupra illum numerum alias recipi poſſe, etiam de conſenſu ſuorum ſuperiorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ moniales, & tertiariæ ex proprijs reditibus monaſteriorum ipſorum vel conſuetis Eleemoſynis, ſe commodè ſuſtentare queant. &c.

De recipiendis autem vltra numerum præfixũ modo prædicto, edidit ſac. Congr. Reg. ordinationem, quæ reperitur apud impreſſores Camerales tenoris ſequentis.

Quemadmodum ſacri olim Canones, & nouiſſimè ſacrũ generale Con
56 *cilium Trid. ſumma ratione decreuit, vt in monaſterijs, & domibus tam virorum quam mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus cõſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex reditibus proprijs monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis, commodè poſſit ſuſtentari, ita quoque ſacra Congregatio San. R. E. Cardinalium, quæ negotijs ac cõſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præeſt, cui antiquius*

Digitized by Google

antiquius nihil eſt, quam ſalutaria huiuſmodi decreta debitæ executioni demandari curare, ſæpius locorum ordinarijs reſcripſit, vt certum numerum in ſingulis monaſterijs monialium, etiam curæ regularium ſeu militiarum ſubiectis, iuxta cuiuſque monaſterij facultates præſcriberēt, & ſi quæ ſupra ſtatutum numerum reciperentur, duplicem eleemoſynam ad ferre, & ſupranumerarium locum tenere deberent. Verum quia in dubiū plerumque venit, num ſupranumerariæ prædictæ, aliquibus ex numero in quolibet monaſterio definito, decedentibus, in eorum locum ſubrogari poſſent, aut deberent; eadem ſacra Congregatio, quæ peculiariter ſuper ea re ſæpenumero reſcripſit, prouidere volens, ne qs deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore ſtatuit, & declarat moniales, quæ ſupranumerum in quolibet monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium, intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis monaſterijs moniales intra numerum poſſunt admitti, quinimo eaſdem ſic ſupra numerum receptas, ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere etiamſi in cæteris ab alijs nihil differant, ſed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiuſque monaſterij inſtitutum eſſe debeant. Declarat inſuper eadem ſac. Congreg. duplicis eleemoſynæ nomine intelligi ſemper debere duplicatā ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit, ita tamen vt vbi ſumma, quæ confertur, minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſoluenda ſint ſcuta quadringenta, & non minus.

Eadem quoque ſacra Congregatio, diſtrictè prohibet ne loca per obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura, cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera, & reali illorū vacatione, atque ita demū & non antea, de eis diſponi, ac in monialis demortuæ locum, promiſſionem aut receptionem in capitulo ſeu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas, quibus etiam præditas eſſe debere vult eas puellas, quæ ſupra numerum recipiendæ ſunt iam tunc, cum eis loca, vel promittuntur vel dantur. Si quid vero contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe decernit. Ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcunque monaſteriorum ſuperiores, qui cuiuſuis puellæ receptioni vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni ſeu conceſſioni, aduerſus præſentis decreti diſpoſitionem, conſenſerint, priuationi vocis actiuæ, & paſſiuæ, aliſq; arbitrio

Digitized by Google

arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pęnis, obſtrictos, & obnoxios fore declarat, ſaluis etiam ſemper, & in ſuo robore permanentibus alijs quibuſcunque ipſius Congregationis decretis alias latis, præſenti decreto non cōtrarijs, præſertim circa monialium admiſſionem, & receptionem ad habitum, & profeſſionem, & circa eleemoſynarum depoſitionem ſolutionem, & erogationem in loca ſtabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Romæ. die. 6. Septem. 1604.

Alex. Card. Florent.

Puellas etiam cauſa educationis in monaſterijs monialium recipi poſſe, nec illis obſtare decretum prædictum de numeri monialiū
57 determinatione, reſcripſit, Sac. Congreg. Concil. Epiſcopo Hieracen. quod reſcriptum refert, Quar. citat. ver. monaſteria monialiū, vt ſequitur.

Reuerendiſſ. Domine. Ex ſacra Congregatione Cardinalium Trid. Cōcilij interpretum Amplitudinis tuæ nomine quęſitum eſt, an puellę in monaſterijs monialium educationis cauſa permanere poſſint. Ii vero ſic cenſuerunt ad te ſcribendum, iam dudum ab eadem Congregatione ſtatutum eſſe, nullo Concilij decreto probiberi, quominus puellæ in monaſterijs monialium educentur: ſi tamen eadem monaſteria ante Concilium conſueuerint huiuſmodi puellas recipere, ſique à ſuperioribus monaſteriorum, ſcriptam licentiam impetrarint, atque Abbatiſſæ, & reliquarum monialium conſenſus acceſſerit: tum vero hæ ipſæ puellæ eo veſtitu in monaſteria intromittantur, qui virginali pudori ac modeſtiæ conueniat, nullamque ſecum famulam adducant, nec manere in eis poſſint, niſi vſque ad ætatis ſuæ annum vigeſimum quintum, atque in eis dum erunt, eandem ſeruent clauſuræ legem quam moniales ipſæ, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi, facultatem. Proinde congregatio his litteris impertiendam tibi hanc facultatem duxit, vt quotieſcunque in iſta tua ciuitate, & diæceſi Hieracenſi id expedire Amplitudo tua iudicauerit, poſſit permittere puellas in monialium, monaſteria, in quibus piè, & honeſtè inſtituantur, introduci, adhibitis tamen conditionibus ſupraſcriptis, & benè in Domino valebit. Romæ die vlt. Aug. 1575.

Amplitudinis tuæ vti Frater.

Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

Tertia.

Tertiariarum quoque curam committit ordinario Conſt. Pi V. incip. cura paſtoralis, ſupra relata.

Et tales hoc tempore poſſe prohiberi ne maneant in communitate niſi profeſſionem emittant, reſpondit ſac. Congreg. Reg. Epiſcopo Leucen. ann. 1596. 22. Ian. Eaſdem non gaudere immunitate Eccclesiaſtica ſi habitant in ædibus priuatis, tenerique in Paſchate & in morte à proprio parocho recipere ſacramenta, reſpondit eadem, ſac. Congreg. Epiſcopo Roſſanen. 11. Sept. 1584. & Epiſcopo Maſcenſi, 26. Aug. 1597.

In monaſterijs ordinario, vel delegato iure ſibi ſubiectis electioni Abbatiſſarum, vel Priorisſarum adeſſe debet Epiſcopus, & ad cancellorum feneſtellam, non intrando clauſuram, ſingularum vota excipere. Conc. lo. cit. c. 7. in qua electione aduertēdum eſt, vt non minor quadragenaria eligatur, vel ſaltem, quæ exceſſerit annos triginta, & à quinquennio ad minus fuerit profeſſa, Conc. ib. In electione etiam ſi fuerint diſcordes, poſſe Epiſcopum nominare vnam, quā magis idoneam iudicauerit reſpondit, ſac. Cong. Reg. Vicario Cremonē. ann. 1592. Et eadem reſcripſit Epiſcopo Aſſiſien: 20. Nouem. 1585. ex tripartito numero monialium duas partes concurrere debere in electione, niſi alia fuerit loci conſuetudo.

Prohiberi etiam debet ne intra ſepta monaſterij monialium SS. ſacramentū Euchariſtiæ teneatur. Conc. cit. c. 10. & ne oſtium habeant per quod in Eccleſiam ipſarum exteriorem introire poſſint, vt in Conſt. Greg. XIII. ſupra à nobis allegata. In alijs circa viſitationem monialium occurrentibus, ex ordinatione ſac. Congr. Regularium, informare ſeſe poteſt prudens Viſitator pro loci, & temporis exigentia, cuius vtilitati eandem ordinationem hic inſerendam putauimus impreſſam Romæ apud impreſſores Camerales tenore ſequenti.

Ordinationes quædam per Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardin. ſuper Congregatione Regularium deputatos, datæ Reueren. DD. Viſitatoribus Apoſtolicis monaſteriorum ſanctimonialium Ciuitatum Neap. & Salern. ſub die 2. Iunij, 1589. & per eoſdem Illuſtriſſ. DD. Cardinales reformatæ, & modificatæ, ſub die 12. Iulij, 1592. vt eas perpetuo obſeruari, & cuſtodiri mandent, & procurent.

In quolibet monaſterio non habeantur nec permittantur plures crates ferreæ ſeu feneſtræ collocutoriæ, quam vna, aut ad ſummum duæ.

Hæ nullo modo in Eccleſijs ſint, ſed extra eas tantum.

In monaſterijs vero in quibus hactenus laminarum vſus non eſt intro

ductis, in feneſtris collocutorijs ponantur binæ crates ferreæ introrſus altera, altera extrorſus, & diſtantes ab inuicem ſaltem per ſpatium duorum palmorum, vel totius craſſitudinis muri; necnon ſpiſſæ ſeu ſtrictę adeo vt nec puellæ manus per foramina tranſmitti poſſit. In que exteriori crate figantur claui ferrei eminentes, & acuti, ita vt locuturi facies illi nequeat adhærere, & colloquentium verba exaudiri valeant.

In feneſtellis confeſſionalibus configantur etiam laminæ ferreæ, ſcilicet cum minutis foraminibus, è quibus nec ipſæ moniales cernere, vel ſpectare quempiam nec à quopiam vllo modo cerni aut ſpectari poſſint.

Feneſtella vnde SS. Euchariſtiæ Sacramẽtum percipiunt, alta ſit dimidiato palmo, lata vero integro, quæ binis foriculis totidemque ſeris & clauibus alteris intrinſecus alteris forinſecus occludatur.

Tam in ingreſſu ſeu in habitu regulari ſuſcipiendo, quam in profeſſione emittenda, velo ſuſcipiendo, vel conſecratione monialium, in quibus monaſterijs Ordinis, vel Regulæ S. Benedicti mos eſt, vt conſecrentur, fas ne ſit eis munera, xenia, dona, vel aliud quidlibet ſingularibus, vel particularibus monialibus dare, vel erogare; ſed quicquid à cognatis, vel affinibus donatur, vel offertur, id vniuerſum tribuatur, & referatur in commune, nec lauta aut ſumptuoſa ſiue luculenta conuiuia fiant aut permittantur, ſed ſobria tantum, quæ ſacras Virgines deceat ſpiritus corporiſq; recreatio concedatur.

In quouis monaſterio eligatur quotannis magiſtra nouitiarum, cui vni, curæ ſit illas inſtituere, nec eidem curæ ſiue illis inſtituendis, matertera ſeu Amitę, vel quæuis aliæ etiam qualibet cognatione coniunctæ ſe immiſceant vllo pacto.

Ad ianuam monaſterij veſtibulum ſit binis foribus munitum, in quod moniales nunquam intrent, dum fores exteriores, vel apertæ ſunt, vel mox aperiendæ, ne inde vnquam moniales ſpectare aut ſpectari poſſint.

Collocutorium interius locus ſit ſeris occluſus, in quem nulla monialium ingrediatur, niſi vocata, & à ſua ſuperiore venia ei data, ibique auſcultatrices huic muneri deſignatæ ſemper interſint, & aſſiſtant, quæ quicquid dicatur audire debẽat, niſi futurus ſermo ſecretum expoſtularet, quo caſu de Abbatiſſæ ſiue Prioriſſæ licentia, propinquioribus conſanguineis remotis arbitris, permitti poſſet.

Non ſcribant litteras iniuſſu ſuperioris, ſcilicet Abbatiſſę ſiue Prioriſſæ, nec dent, neuè ad eas miſſas recipiant niſi ante ab eiſdem fuerint perlectæ.

Praſbyteris Confeſſarijs ab Abbatiſſis Prioriſſis, vel alijs Pręfectis monaſteriorum ſtatuatur æqua, & idonea eleemoſyna ſiue prouiſio, quæ ære communi monaſterij perſoluatur; ijs autem viciſſitudo mu-

do munerum quãtumuis exigui valoris, quæ ſibi cum monialib. poſſit intercedere, omnino interdicta ſit, ſub pœna perpetua ſuſpenſionis ab audiẽdis tam illarum quam quorumuis aliorum confeſſionibus, in quam ipſo facto incurrant.

Nulla monialis vel conuerſa dona munera, & pecuniã aut aliud quippiam etiam charitatis aut pietatis vel eleemoſyna nomine ſiue intuitu cuicunque perſonæ tribuat, donet aut largiatur, ſed ſi ex aliqua iuſta vel rationabili cauſa aliquid dandum vel tribuendum viſum fuerit, id à præfecta ſeu ſuperiori monaſterij, & re communi fiat.

Præſertim vero caueatur ne qua monialis vel conuerſa quicquam ex bonis monaſterij det aut donet, nec ex eis quidẽ quæ in vſum ſuũ aſſignãtur niſi de licentia Abbatiſſæ.

Neque vllius generis bellaria, edulia, eſculenta, ientacula, offellas, confectiones, & ſirupata, vel alia ſimilia quæcunque conficiant aut coquãt, vt illa venditent, donent, aut largiantur, niſi de licentia Abbatiſſæ, & de rebus modicæ impenſæ, & in conſanguineos tantum.

Moniales officiales monaſterij in ſuis muneribus obeundis nihil niſi de re, & pecunia monaſterij expendant.

Denuncietur cunctis Sanctimonialibus cuiuſcunque ordinis, Religioſas profeſſas, quæ teſtamentum faciunt, vel de rebus ſibi in vſum aſſignatis diſponunt, mori, & decedere proprietarias, illaſque cenſuris, & pœnis à ſacris canonibus, regulis, ac ordinum, & Monaſteriorum conſtitutionibus, atque alijs ordinationibus contra proprietarios editis, & promulgatis ſubiacere ac obſtrictas eſſe. Idemque contractus, & inſtrumenta in quibus moniales ab earum Monaſterio emunt annuos reditus quoad ipſæ vixerint vel etiam vt poſt ipſarum obitum alia ſuccedat, & ſimilia; nullius ſint roboris vel momẽti ſed irrita, & inania, ac proinde ijs defunctis cuncta omnino Monaſterio incorporentur, cui ſunt reditus huiuſmodi acquiſiti.

In quouis monaſterio ſit infirmaria communis, & vbi non fuerit à ſuperioribus extrui vel fieri quamprimum curetur, etiam ſi res poſtulat ſub cenſuris, & pœnis eis bene viſis: in eam autẽ recipere ſe teneantur in virtute ſanctæ obedientiæ omnes moniales, & conuerſæ tam profeſſæ, quam nouitiæ ægrotæ, quibus opus ſit medico: nec medicus quampiam ſecundo inuiſat, nec inuiſere permittatur à præfecta monaſterij, neque medicinam præſcribat extra infirmariam ſub pœna excommunicationis. Neque etiam extra illam confeſſarij monialium deputati cuiuſuis audiant confeſſionẽ, ſub pœna ſuſpenſionis ab illarum, & aliorum quorumuis confeſſionibus audiendis, in quam ipſo facto incurrant. Si tamen aliqua monaſteria ob anguſtiam loci, aut ob nimiam paupertatem, non poſſent ita ſtatim extrue-

re infirmariam, Ordinarius ſiue ſuperior viſitet monaſterium, & illis præſcribat certum locum, & aſſignet ſpacium temporis intra quod omnino debeat exequi, & quo ad impenſam neceſſariam pro fabrica, videat idem Ordinarius vt per eleemoſynas aut per alios ſibi bene viſos modos ei prouideatur, & quam primum de his quæ egerint Congregationem certiorem faciant.

Aegrotantibus autem, & Infirmis in Infirmaria decumbentibus, ex ea pecunia quæ in eam cauſam vt infra, aſſignabitur, ſuppeditentur omnes ſumptus, & expenſæ pro victu, alimentis, lectulis, & medicinis, & alijs rebus neceſſarijs ad illarum morbos curandos ac valetudinem conſequẽdam. In ea vero nulla audeat aliunde particulares ſumptus ſibi facere: quo circa Viſitatores, & exinde ſuperiores in monaſterijs in quibus huiuſmodi ſubuentiones non ponuntur in communi depoſito, aſſignabunt huiuſmodi infirmariæ communi, reditus ſufficientes tam ex communi menſa monaſterij, quam ex aſſignatis rebus, cenſibus, & bonis ad ſingularum ſeu particularium monialium vſum ſiue ſuſtentationem, pro ea rata tamẽ quæ eis videbitur huic negotio ſatis eſſe.

Eligatur autem monialis ſollicitudine, ſedulitate, & charitate præſtãs quæ ægrotantium ſororum cum omni ſtudio, & pietate curam gerat, fideliterque pecuniam ſibi commiſſam adminiſtret cuius rationem reddere teneatur.

Ei autem conſtituantur tot moniales conuerſæ auxiliares quot videbuntur ei muneri ſatis eſſe.

Nulla audeat accedere ad infirmariam tanquam ægrotans, vel infirma, niſi febri, vel alio morbo laboret, quem ibi curare oporteat de conſilio medici, qui ad reſtitutionem expenſarum in foro conſcientiæ teneatur ſi cui huiuſmodi conſilium dederit vbi opus non erit.

Omnes feneſtræ vel foramina quæ fuerint in clauſtrorum parietibus, è quibus moniales foras ſpectari poſſint, omnino occludantur, permiſſis ſolis feneſtris aliquibus ad lumen excipiendum neceſſarijs, quæ tamen tales ſint ne inde vllo modo proſpici aut proſpicere queant. Monialibus, & earum Eccleſijs non permittatur cantus figuratus, ſed tantum firmus ac prætereaetiam ex omnibus monaſterijs omnia inſtrumenta muſica (exceptis organis, quæ in exteriore Eccleſia permittuntur) tollantur.

Solæ moniales officium Diuinum in ſuis eccleſijs celebrent, ita vt nulla Regularis vel ſæcularis aut alia qualibet laica perſona ad id quomodolibet ſe ingerat ſed tantum ſacerdotes, & clerici deputati vel deputandi ab Ordinario ſiue ſuperiore pro celebrandis miſſis in die ſolemnitatis monaſterij, ad ea ſua munera obeunda quæ ſint ex vſu neceſſario Eccleſiæ, cuiuſmodi ſunt miſſæ celebratio, benedictiones, & his ſimilia, quę per mo-

niales

Digitized by Google

niales expediri non poſſunt, accedant.

Nulla monialis vel conuerſa, vel quauis alia perſona, etiam quę non ſit de monaſterio, audeat alias priuatas ſibi miſſas celebrari facere in eccleſijs monaſteriorum monialium, pręter eas quę à Capellanis deputatis communibus impenſis monaſterij celebrandę ſunt.

Quia uero in quibuſdã monaſterijs quã plurimę miſſę quę magnũ Sacerdotũ numerũ requirũt, celebrari debẽt ex teſtamẽtis vel relictis, & alijs diſpoſitionib. & nihilominus defectu capellanorũ, aut monaſteriorũ paupertate, vel alia de cauſa ommittũtur vel ommitti oportet, mandatur Dominis Viſitatoribus, & ſucceſſiuè Ordinarijs, & ſuperioribus vt ei rei opportunè prouideant iuxta decreti Sacroſancti generalis Conc. Trid. & prouincialis Syn. Neap. aut alia meliori ratione conſulentes, ac referant huic Sanctæ Sedi.

Nulla monialis vel Conuerſa cum aliquo Aduocato, Procuratore, Sollicitatore, Exactore alioque negotiorum geſtore quodcunque negotiũ cauſam vel litem pertractet, niſi cum ſolis ijs qui pro communibus negotijs, cauſis, & litibus monaſterij procurandis, & defendendis deputati ſunt, & de licentia Præfectæ eiuſdem monaſterij.

Vectores qui vinum pro vſu monaſterij vel etiam aquam Balneorum pro infirmis conuehunt, monaſterium ingredi niſi interdiu nullatenus permittantur.

Ad conficiendum panem vel etiam ad cernendam farinam nemo in monaſterium intret, quod ſi alia de cauſa neceſſaria, & vrgenti intrauerit, iſtiuſmodi operam ne præſtet.

Abijciantur è monaſteriis omnes catelli.

Collocutoria exteriora fores ne habeant quæ poſſint occludi, ſed omnia pateant.

Ianitrices, & quæ Sacriſtiæ curam habent, & Comitatrices quæ ingreſſos comitantur, quadraginta annis non paucioribus natæ ſint.

Comitatrices confeſſarios, medicos, Chirurgos, & alios quos ex neceſſitate intra clauſtra pro tempore admitti oportet, vbi ingreſſi fuerint, ſemper comitentur.

Omnino aſſignetur confeſſarius extraordinarius iuxta Decretum Sac. Generalis Conc. Trid. quem quauis monialis adire teneatur, cui tamen liberum ſit illi ſua peccata confiteri vel non confiteri.

Ne quicquam commodato accipiant pro ipſarum Eccleſijs vel Oratorijs ornandis ſed proprio ſint ornatu contentæ, quem nec alijs commodent.

Omnes conuerſæ rei communi monaſterij inſeruiant. Conuerſæ autem particulares nulli monialium concedantur, & quæ iam conceſſę ſunt in cõ

munita-

munitatem redigantur, ſed ſi quæ vel propter infirmitatem, morbum, aut ſenectutem particulari miniſterio indigeat Abbatiſſa vel Præfecta monaſterij ex eiſdem cõuerſis communibus vnam pluresuè aſſignet prout opus fuerit; ad nutum tamẽ ipſius reuocabiles, & ex induſtria aliam vel alias viciſſim ad tempus ſubſtituat, vt neceſſitati vniuſcuiuſque ſit conſultum & priuato ſeruitio nequaquam illarum quæpiam addicta ſeu aſſignata ſit aut dici poſſit.

In Conuerſas non recipiantur in quoquo monaſterio plures tertia parte aliarum monialium, vel ad ſummum non niſi duæ ad rationem quinque monialium, vbi vero conſuetudo eſt vt ea proportio non expleatur, ſed minor ſit numerus conuerſarum, ea vt potè laudabilior, obſeruetur.

Famulæ ſæculares quæ in monaſterijs pro illarum ſeruitio, & miniſterio degunt, omnino dimittantur, nec habitum ſuſcipiant niſi prius extra monaſterium dimiſſæ, ab ordinarijs illarum volũtas fuerit explorata iuxta prædicti Sacri Conc. Trid. decretum; quod tamen fiat omnino gratis, neque ſint ſupra numerum proximè definitum.

Tam moniales quam conuerſæ ſuam quæque cellã habeat, nec in vna plures commorentur; neque vna cum alia, ſed ſeorſum quælibet in ſuo lectulo dormiat ſeu quieſcat.

Non recipiatur monialis vel conuerſa in quoduis monaſterium, niſi in eo ſingulæ ſingulis monialibus, & cõuerſis propriæ cellæ, quæ ſiue ex muro vel cemento, ſiue ex tabulis, ſiue ex tela in communi dormitorio diſtinguantur, aſſignatæ ſint, & actu eas inhabitent, & vacua ſuperſit propria cella pro recipienda in monialem vel conuerſam.

Viſitatores numerum monialium ac etiam conuerſarum iuxta ſupradictam rationem in quolibet monaſterio, certum definiant, ex facultatibus, & reditibus, qui à monaſterio in communi poſſidentur, & ex conſuetis eleemoſynis, ſtatuentes in monaſterijs ciuitatis Neapol. pro ſingulis monialibus annuatim quinquagenos ducatos, quadragenos autem pro ſingulis conuerſis, quę tamen præſcriptam portionem non excedant.

Verum vbi monaſterium aliquas in moniales ſupra numerum definitum recipere voluerit, id quidẽ cõceditur ſi fuerint cellæ pro eis, vel aliud ex prædictis non obſtiterit, & in dotem præterea vel Eleemoſynam à ſingulis aſſignetur præſens pecunia, ex qua ſaltem poſſit emi annuus reditus ducatorum ſexagintaſex, illius monetæ, in abſolutum monaſterij commodum, & vtilitatem conuertendus, & inalienabilis ac perpetuo retinendus. In monaſterijs vero Salernitanæ ciuitatis, (obſeruatis conditionib. cæteris iam dictis) Domini Viſitatores taxent certam annuam quantitatem redituum pro loci, & perſonarum qualitate.

Nulla vnquam recipiatur in monialem niſi prius parentes fratres vel

ij ad quos eius cura ſpectat promptam habuerint vniuerſam pecuniã pro dote vel Eleemoſyna conſueta ex qua puellæ nomine annuus reditus ematur accedente Monaſterij conſenſu, cui huiuſmodi reditus alimentorum cauſa vſque ad profeſſionis diem cedat, ea vero ſequuta ſucceſſionis iure integer acquiratur.

Cum vero Regularis viuẽdi ratio, & optimi inſtituti, & tuta via qua ad omnem perfectionis gradum aſcenditur, ſit vita communis, nihilque proprij poſſidere, nec pecuniam tractare, ne eam quidem quæ in vſum cuiuſque conceditur; diſtrictè præcipiatur, & mandetur vt ſi quæ moniales huiuſmodi ſanctã, & regularẽ viuẽdi rationem elegerint, & omnia bona redditusvè quouismõ ad vsũ conceſſa vel reſeruata à ſe abdicauerint, & monaſterio ceſſerint, Abbatiſſa Prioriſſa vel aliæ Præfectæ monaſteriorũ renunciationem huiuſmodi recipere omnino teneantur, & ex monaſterij bonis, & reditibus ſeu introitibus in his, quæ ad victum, & veſtitum, & reliquam vitæ ſuſtentationem pertinent, illis præcipuè prouidere, & ita opportunè omnia ſubminiſtrare, vt nulla re indigere permittãtur; ſi quis autem vel ſi qua intra, vel extra monaſterium talem pium viuendi vſum dicto, vel facto, nutu vel ſigno exturbare, reprehendere; aut quouis modo impedire maligno ſpiritu inſtigante præſumpſerit, ſuperiores in eum eamvè maledictionem æternam, & excommunicationis ſententiam, etiam ipſo facto incurrendam comminari, & infligere poſſint: Quinimo omnibus dictorum monaſteriorum ſuperioribus, & Præfectis in Domino iniungatur, vt prædictarum monialium piè & Religiosè viuentium, ſingularem curam gerant; vt potè, quæ ſub ſpeciali protectione ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, & noſtræ Congregationis exiſtunt. Et vt hæc tuta viuendi ratio dãte Dño amplificetur de cætero in prædictis monaſterijs, nulla ingreſſura monaſterium recipiatur aut admittatur aliquo modo in monialem, vel conuerſam, niſi promiſerit communis vitæ inſtitutum prædictum amplecti, & iuxta illud perpetuo viuere, vbi vero ingreſſa fuerit, vna cum alijs monialibus eiuſdem inſtituti, & obſeruantiæ adiungatur, & cum eis viuat, confeſſarij etiam ſedulò hortentur ac moneant moniales, vt prædictũ communis vitæ inſtitutum, & tutam Deo ſeruiendi viam ſequantur.

In monaſterijs in quibus ſimiliter retinentur hactenus prouiſiones, & ſubuentiones, & non omnia in communi conferuntur, concedatur licentia accipiendi aliquam ſubuentionem de manibus tamen Abbatiſſæ ſeu præfectæ monaſterij ſiue depoſitariæ ad nutum tamen Abbatiſſæ ſiue præfectæ prædictæ pro ſuis religioſis neceſſitatibus, quæ vero ſuperſunt; Abbatiſſa erogare teneatur in communes vſus monaſterij. Ac ordinarij ſiue ſuperiores monaſterij quotannis exigant rationem à Depoſitaria, & Abbatiſſa ſeu præfecta prædictis de huiuſmodi prouiſionibus, ſubuentionib. & de-

& depoſitis, & in eas tranſgredientes grauiter animaduertant.

Vt autem ad Dei gloriam, & monialium in Domino profectum, & animarum ſalutem ſupradictæ ordinationes debita deuotione, & reuerentia ſuſcipiantur, vniuerſis, & ſingulis reuerendis Abbatiſſis prioriſſis ac alijs præfectis, & ſuperioribus monaſteriorum ac monialibus, & conuerſis in virtute ſanctæ obedientiæ ac ſub priuationis officiorum, & perpetuę inhabilitatis, ac vocis actiuę & paſſiuę atque alijs cenſuris Eccleſiaſticis & pœnis etiam ipſo facto incurrendis reſpectiuè (in caſibus tantum à Congregatione præſcribendis, quoad cenſuras, ſcilicet) ac alias iuxta facultates dictis Dominis viſitatoribus conceſſas diſtrictè pręcipitur, & mandatur vt omnia & ſingula in eiſdem ordinationibus contenta obſeruēt, & exequantur ac obſeruari, & exequi faciant.

Præterea Dominus Ordinarius Neap. eiuſq; Vicarius, & Officiales in ſpiritualibus Generales, & prædicti Domini viſitatores Apoſtolici, nec non & alij ſuperiores Regulares ad quos monaſteriorum cura quomodolibet ſpectat, ſtudeant vt hęc omnia inuiolabiliter obſeruentur, tranſgredientes vero prædictis cenſuris eccleſiaſticis, & pœnis etiam inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis ac alijs prout eis videbitur iuris, & facti remedijs opportunis exerceant, & caſtigent, cum facultate declarandi Abbatiſſas, Prioriſſas, & alias Pręfectas culpabiles repertas incurriſſe in pœnas etiam priuationis officiorum, & inhabilitatis ad ea, atque illas ſic declaratas deponendi, & puniendi ac alias idoneas illarum loco ſubrogandi, & ſufficiēdi, quæ Regularis diſciplinæ zelo accēſæ huic reformationi inuigilare poſſint, & velint.

E monaſterijs S. Mariæ Angelorum, S. Mariæ Conſolationis, Sancti Antonij de Padua, & S. Mariæ Magdalenæ Neap. Ciuitatis, emittātur omnes, & quæcumque puellæ atque ſęculares mulieres, quæ educationis, vel alia quauis cauſa in eis morantur non obſtantibus quibuſcunq.

In monaſterio S. Marię Angelorum, S. Mariæ Conſolationis, & San. Antonij de Padua nulla de cætero admittatur in monialem, vel conuerſam, nec Religionis habitum ſuſcipiat ſub pœna priuationis ipſo facto, officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, tā per Abbatiſſam quam per Diſcretas, quæ huic rei auctoritatem, vel aſſenſum præbent, incurrenda. Ac inſuper illius receptio, & profeſſio inde ſequuta, irrita ſit, & inanis, ac nullius ſit roboris, vel momenti. Sed & quæ de facto in poſterum iā recepta fuerit, de monaſterijs eijciatur.

Idem quoq; obſeruetur in monaſterio S. Mariæ Magdalenæ, cum propter loci inſalubritatem, & alias iuſtas ac rationabiles cauſas, Dominis viſitatoribus datum fuerit in mandatis, vt ipſi habita ratione redituum, tam communium, quam particularium, ſeu in proprios vſus aſſignato-

rum,

rum, tantum ex reditibus conuentui ſeu menſę monialium tribuatur, quã tum videatur ſatis eſſe ad illarum congruam ſuſtẽtationem. quod autem ſupereſt futuro monaſterio extruendo reſeruetur. Dat. Romæ, in ſac. Congreg. ſuper Regularibus habita, die 2. Iulij 1589

F. Mich. Bonell. Card. Alex.

De Viſitatione quorumuis aliorum exempt., Viſitationis modo, & effectu.

SVMMARIVM.

59 Clerici ſæculares quouis modo exempti viſitari poſſunt.
60 Modus formandi ſcrutinij inquiſitionis in viſitatione.
61 Pœna imponenda pro delicto per inquiſitionem reuelato.
62 Archidiaconus dum viſitat, quæ ſeruare teneatur.
63 Archiepiſcopus viſitare non poteſt ſuffrag. ſuum niſi cauſa prius in ſynodo Prouinciali probata.
64 Procuratio ratione viſitationis debetur Epiſcopo.
65 Procurationem dare, qui non obligantur.

59 VLtra præmiſſa viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque clericos ſæculares exemptos, Prothonotarios Apoſtolicos, Capellanos Regios, Acolithatus, Comitis Palatini, ſeu alicuius militiæ, vel hoſpitalis titulis inſignitos, dummodo actu militiæ ſeu hoſpitali cui adſcripti ſunt non inſeruiant. Item & reſidentes in curia Romana, & familiares Cardinalium, iſti enim ratione beneficiorum, Diæceſano, in cuius Diœce. beneficia obtinent ſubijciuntur. cit. Conc. ſeſſ. 24. c. 11. de ref. & ſi reſideat, etiam in perſona in cauſis delictorum, & correctionis morum ab eodem Diæceſano ſiue in viſitatione ſiue extra viſitationem puniri poſſunt. id. Conc. ſeſſ. 14. cap. 4. de ref. quam iuriſdictionem Ordinarijs contra huiuſmodi exemptos, prothonotarios habitum non deferentes, alioſque Curiales, vel familiares Cardinalium actu familiaritatem non exercentes, conceſſerat etiam Leo. X. conſtitutione ſua incip. Regimini. An. 1515. 4. Nonas Maij, in Conc. Lateran.

Eccleſias item quæ nullius ſunt diæceſis, vicinior Epiſcopus, vel quem ſemel elegerint, viſitare poteſt, Conc. loc. cit. c. 9.

Modus autem in inquirendis defectibus, & delictis tenendus eſt

60 vt de ſtatu generali Eccleſiæ inquiratur, & non in ſpecie de delictis rectoris, Specul. lo. cit. de inquiſ. & vt procedatur de plano nulla ſeruata forma iudicij. cap. olim, de accuſat. ſecretò etiam examinandum eſt, & nullum iuramentum ab examinatis exigendum, cap. Romana, cit. ſuper quo extat etiam reſcriptum, ſac. Congreg. Conc. tenoris ſequentis.

Congreg. Con. cenſuit in Viſitatione quando fit inquiſitio, quæ præparatoria vocatur, non licere Epiſcopo ad detegenda viſitatorum peccata, per edicta publica monere homines ſub excommunicationis pœna, ad reuelandum, neque in ea exigere iuramentum à viſitatis.

Ex quo tamen reuelaretur ſine iuramento aliquid corrigendum, poſſet viſitator pro maiori verificatione ſuper illo particulari exigere iuramentum, glo. in. cit. cap. Romana, §. ſane, vel in genere poſſet exigi iuramentum, vt dicant ſi quæ ſciunt in Eccleſia reformanda, tam in capite, quam in membris, cap. qualiter, de accuſ.

Præcauendũ ẽt ne dicantur occulta, vt ſi reuelãs ſolus ſciat delictum, vel ipſe, & alius tantum; talia enim neque quæri, neque referri poſſunt cum Eccleſia de occultis non iudicet, ſed ſoli Deo reſeruantur, cap. qualiter, cit. cap. erubeſcant, 32. diſtinctione. Imo etſi duo concordarent contra aliquem in crimine occulto, talis non deberet iudicari, Hoſt. in ſum. de inquiſ. num. 5. vbi addit non eſſe inquirendum ſuper contentis in ſchedulis occultè traditis, quia nimirum hoc vergeret in magnum detrimentum famæ clericorum, quorum delicta, non ſunt propalanda, ſed potius quantum ſine ſcandalo fieri poteſt occultanda, exemplo Imperatoris Conſtantini, cap. in, ſcripturis, 96. diſtin.

In huiuſmodi item generali inquiſitione, admittenti ſunt quicũque deponere volentes etiam criminoſi, & qui alias à teſtimonio eſſent repellendi; aduertere tamen debet viſitator, an ex odio deponant, vel ex auditu ſeu fama tantum, vt ex huiuſmodi deponentium circumſtantijs iudicium ſuum moderari ſciat, Hoſt. loc. cit.

Viſitationis abſoluto proceſſu, ordinare ſolet viſitator aliqua, quæ corrigenda duxerit, & iniungere eccleſiæ rectori, vt ea intra aſſignatum terminum exequatur. Delicta etiam ſi quæ detecta ſunt, punire debet.

61 Et quidem ſi accuſatus fatetur delictum, puniendus eſt, non pœna ordinaria, ſed pœna arbitraria, hæc enim propria eſt pœna iudicij inquiſitionis, cap. præsbyterum, 50. diſtinctione, cap. non dicatis

12.quæſt.1.cap.qualiter,cit.cap.inquiſitionis,de accuſa.Tanto magis, quod viſitatio potius fit per modum fori pœnitentialis, quam contentioſi,nec in ea præcisè puniendi finis intendendus eſt,ſed corrigendi,& ſalutaris pœnitentiæ iniungendæ,ita Imol.in cap.Romana,de cenſ.in 6.cit.

Huiuſmodi tamen correctio,appellatione, vel recuſatione iudicis,vt ſuſpecti non poteſt impediri, cit.Conc.ſeſſ.24.cit.cap.10.de ref.hocque idem fuiſſe declaratum à ſac. Cong.Conc. teſtatur Genuen.in ſua prax.cit.cap.21. quoad effectum videlicet ſuſpẽſiuum, quoad effectum enim deuolutiuum appellatio non eſt prohibita ex voto eiuſdem ſac.Cong.vt ſequitur.

An decretum, cap.10. ſeſſio.24. ſuſtulerit appellationem deuolutiuam.

Cong.cenſuit,non ſuſtuliſſe deuolutiuam,ſed ſuſpenſiuam tantum.

Pro crimine etiam à quo quis alias fuit legitimè abſolutus, iterum puniri non debet,cap.de his, lo.cit.de accuſat. Abb.ib.& text. l.ſi cui, §.ijdem,ff.de accuſat.

Quod ſi accuſatus in negatione perſiſtat, & fuit depoſitum contra ipſum, de fama, & credulitate tantum, nec adſit modus, quo probari poſſit facti veritas,adſit tamen infamatio ſeu ſcandalum,& non leuis præſumptio,iniungenda eſt canonica purgatio,cap.præſbyter,2.quæſt.4.cap.inquiſitionis,cit.Felin.in cit.cap.qualiter,nume.9.de accuſat.quod ſi in purgatione defecerit,pro confeſſo haberi debet,cap.cum P.& cap. inter.de purg.Can.

Si autem negat accuſatus,& fuit depoſitum de certitudine facti, & grauis ſit orta infamia, vel ſcandalum, ſeu agatur de præiudicio tertij, reſeruandus eſt ad iudicium ordinarium, & contra eum per modum accuſationis ab Aduocato Fiſci Epiſcopalis procedi debet. Et tum demum deueniri poteſt ad inquiſitionem ſpecialẽ, in qua & iurare teſtes,& non niſi legittimi admitti debẽt, nam tunc poteſt ſi velit accuſatus excipere contra teſtes,poteſt petere probationum copias,& omnibus defenſionum remedijs vti. Hoſtienſ. loc.cit. Pœna etiam ordinaria,& à iure ſtatuta hoc caſu puniri debet delinquens, non autem arbitraria, cap.qualiter, cit.licet hoc tempore omnes pœnæ ſint iudici arbitrariæ, & omnes pœnas legum pro circumſtantijs delictorum, & locorum iudex moderari poteſt. Hoſt. in ſum.cit.de pœnitent.num.6.Boer.deciſ.289.num.7.

Detineri etiam hoc caſu poteſt ſub cuſtodia reus interim dũ formatur proceſſus ſi ſit ſuſpectus de fuga. cit. Conc. ſeſſio.25. cap.6 de refor.

Hoc eodem caſu cum proceditur compilato proceſſu, recuſari poteſt iudex, vt ſuſpectus, & ab eo licitè appellatur, appellatione nō ſolum deuolutiua, ſed etiam ſuſpenſiua, neque tunc procedit diſpoſitio cit. cap. 10. ſeſſ. 24. appellatione enim correctionis morum, nō intelligitur correctio, quæ fit ſeruato iudiciali proceſſu. Genuen. loc. cit.

Non ſolum autem per ſe ipſum viſitare poteſt Epiſcopus, ſed & per delegatum, quod ipſi iura concedunt in caſu iuſti impedimenti, cap. Epiſcopum, 10. quæſt. 1. cap. ſi Epiſcopus, de off. ord. in 6.

62 Viſitat, & Archidiaconus cum ſcitu Epiſcopi, per ſeipſum tamē tantum, aſſumpto ſecum notario publico viſitare debet, viſitationiſque rationem, acta, & proceſſum infra menſem epiſcopo reddere tenetur, Conc. loc. cit. ſeſſ. 24. cap. 3. de ref. Eidem præſcribere poteſt epiſcopus terminum, & comitatum in viſitatione tenendum ex voto ſac. Congr. Conc. quod ſequitur.

An Epiſcopus poſſit præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum ne oneri ſit eccleſijs quas viſitauerit.

Cong. cenſuit poſſe.

63 Viſitat ad extremum Archiepiſcopus diæceſim ſui ſuffraganei, ſed non niſi cauſa prius cognita, & probata in concilio prouinciali, Conc. loc. cit.

Reliquum eſt, vt videamus quidnam Epiſcopus ratione viſitationis à viſitatis recipere poſſit.

Munera itaque qualiacunque, & quomodocunq; illa offerantur recipere non poteſt, Conc. loc. cit. ne quidem comeſtibilia, vt illa ſecum aſportet. Imol. Anchar. in Clem. 2. de cenſib.

Neque Cancellarius, auditor, vel notarius Epiſcopi recipere quicquam poteſt à viſitatis pro ſcriptura proceſſus viſitationis: pro copia tamen actorum ſeu decretorum viſitationis ab eis, qui ea petunt, licitè poſſet petere mercedem competentem. Nau. conſ. 1. de cenſibus. Ioan. Monach. Gemin. Franch. in cap. 2. de cenſibus in 6. ſupra cit.

Neque tenentur Viſitati præſtare vecturas equorum neque ferraturas pro equis viſitatoris. Doct. cit. & Clem. 2. de cenſ.

64 Procurationem tamen ſiue alimēta illius diei quo viſitat per ipſo, & ſuo comitatu Viſitati prouidere obligantur. Conc. ibid. & c. 1. de cenſib. in 6. cit.

Non

Non epulæ autem ſumptuoſæ, ſed victus frugalis pro temporis neceſſitate quo viſitatio expeditur, & nõ amplius dari debet. Concil. ibidem.

Et non niſi pro moderato comitatu qui viginti vel triginta euectiones excedere non debet, c. dum Apoſtolus, de cenſibus. Et quidem hic numerus comitatus in locis abundantibus reditibus ſuſtineri poſſet, aliæ autem Eccleſiæ pauperes quæ tanto numero ſuſtentando ſufficere non poſſent, vltra ſuas vires grauari non debent. c. illud te. 10. quæſt. 3. Sed ſi vna non ſufficiat ad ſuſtẽtationem, duæ, tres, vel etiam plures vnam procurationem componant, cap. procurationes, de cenſibus.

Liberum eſt etiam viſitatis ſi velint pecunia redimere procurationem, & Viſitator tenetur recipere in ea ſpecie quæ fuerit oblata. cap. fęlicis, de cenſibus. in 6. Conc. loc. cit.

65 Dum autem viſitat clerum ciuitatis vbi ſita eſt cathedra, procuratio illi nulla debetur, vt etiã ſeruari teſtatur in ſua praxi Genuen. cit. c. 19. & ſępius reſpondit S. Cong. Conc.

Neque debetur procuratio, dum viſitantur loca ſpecialiter exẽpta à præſtanda procuratione, Hoſt. in ſum. de cenſib. nu. 14.

Neque debetur dum viſitantur hoſpitalia, & domus pauperum vel infirmorum. Card. in clem. quia contingit. de relig. dom. Lapus. de Hoſpital. nu. 98. Sylu. in ſua. ſum. verb. hoſpitale. nu. 16.

Inſuper etiamſi de iure communi procuratio præſcribi non poſſit, cap. cum ex officij. de præſcript. hodie tamen ex noua diſpoſitione. Conc. Trid. loc. cit. præſcribitur, nec peti poteſt vbi illam non dãdi viget conſuetudo, propter illa verb. Conc. ibid.

In illis vero locis ſeu prouincijs, vbi conſuetudo eſt vt nec victualia, nec pecunia, nec quicquam aliud à Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant, ibi id obſeruetur.

Caput

Caput Quartum.

De Iudicijs.

Expeditis breui Iudicijs extraordinarijs Ordinarium videamus. Et iſtud dicitur actus legitimus trium perſonarum Iudicis, Actoris, & Rei qui redditur in inuitum, Hoſt. in ſum. de Iudi. num. 1. Abbas in rub. ibid.

De Perſona Iudicis.

VMMARIVM.

1 *Epiſcopus habet iuriſdictionem immediatam in ſua Diœceſi.*
2 *Archiepiſcopus non poteſt iuriſdictionem exercere in Diœceſi ſui ſuffraganei.*
3 *Cauſæ quædam immediatè in Rom. Curia iudicantur.*
4 *Iudex ex quibus cauſis recuſari poſſit.*
5 *Vicarius Epiſcopi non aliam habet poteſtatem niſi quantum in litteris Vicariatus fuerit ipſi conceſſum.*
6 *Vicariatus laico committi non poteſt.*
7 *Iudex delegatus quæ poſſit.*
8 *Canonicatus veniunt appellatione dignitatis.*
9 *Iudici quæ aduertenda ſint in iudicando.*
10 *Sententia definitiua reuocari non poteſt.*
11 *Notarios quis creare poſſit.*
12 *Notarius quæ requiſita habere debet.*

1 IVdex fori Eccleſiaſtici proprius eſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, cap. conquerente, de offic. ord. cap. de perſona, 2. quæſt. 1. & quolibet loco Diæceſis ſuæ non exempto pro tribunali ſedere poteſt. capit. cum epiſcopus, de off. ord. in 6. ita quod nemo alius ipſo inſcio ſub ditos ipſius iudicare poſſit, nequidem Archiepiſcopus niſi cauſa
2 ad eum per viam appellationis deuoluta, cap. duo ſimul. loc. cit. de off. ord. c. Romana, de for. comp. in 6. Nequidem de conſenſu partium, clerici enim non poſſunt conſentire in iuriſdictionem non

ſui præ-

ſui prælati ſine aſſenſu proprij Epiſcopi.ca.ſignificaſti,de foro cōp.
Gemin.in cap.1.cit.eod.tit.in 6.Sicut & èconſtra epiſcopus non po
teſt ſubijcere clericum alteri tanquam ordinario ipſo inuito, licet
cauſam ipſius alteri delegare poſſit.Hoſt.in ſum.de for. comp.nu.
14.§.Item epiſcopus.Cauſa autem ad Archiepiſcopum deuoluta,
acquiritur Archiepiſcopo iuriſdictio quo ad perſonas appellantes
tantum,non quoad alios,neque aliquem alium etiam ad ferendum
teſtimonium in cauſa citare poteſt,neque cauſam ſubdelegare epi-
ſcopi ſuffraganei ſubdito inuito,cap.1.cit.de for.comp. in 6. Qui-
nimo & Sancta Sedes Apoſtolica licet immediatè quaſcunq; cau-
ſas eccleſiaſticas iudicare poſſit.cap.cuncta.cap.nunc vero.9.q.3.
ipſius tamen curiæ ſtylus ſeruat,vt omnes cauſas in prima inſtantia
coram Ordinario loci remittat decidendas,hocque idem ordina-
uit.Conc.Trid.ſeſſ.24.de ref.cap.10.quod excipit cauſas quæ iux-
3 ta Canonicas Sanctiones apud S.Sedem ſunt iudicandæ, vel quas
Sum.Pont.arbitrio ſuo ſupplicatione manu propria ſignata expreſ-
sè ad ſe aduocauerit. ſimiliter, & cauſæ poſſeſſionis beneficiorum
reſeruatorum Sedi Apoſtolicæ,poſſunt immediate ab Auditore Ca
meræ ſeu alio delegato Apoſt.cognoſci, quod praxi quotidiana Si-
gnaturę ſeruatur,& declarauit Greg. XIII. ſuper executione litte
rarum in forma breuis ad capiendam poſſionem vt ſequitur.

Ad Romani Pontificis prouidentiam circumſpectam pertinere digno ſcitur, dubia ſuper Sacrorum Conciliorum Decretis pro tempore inſurgētia,ſic ſuæ declarationis oraculo dilucidare,& interpretari vt exinde litium diſpendia inter fideles quoslibet valeant ſubmoueri.

Accepimus ſane nuper quod licet multoties Rom.Pont. vt prouiſiones & gratiæ per eum de beneficijs pro tempore vacantibus ac ſuæ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni,& Ordinationi reſeruatis in fauorem diuerſarū perſonarum ſibi gratarum,& acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur,& ne (dum litteræ Apoſtolicæ ſub plumbo deſuper expediūtur) beneficia ipſa ab aliquibus indebitè occupentur, aut aliqua in ſpiritualibus,& temporalibus detrimenta ſuſtineant,nonnunquam corporalem poſſeſſionem ipſorum beneficiorum,& illis annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quomodocunque, Sedis, & Cameræ Apoſtolicarum nominibus apprehendi,ac omnes,& quoſcunque fructus reditus,& prouentus beneficiorum,& annexorum eorundem percipi,exigi,eoſque integros perſonis Prædictis poſtquam ipſæ litteras ſub plumbo expeditas haberent,vna cum dicta poſſeſſione conſignari,quandoque vero dum litteræ ſub plumbo huiuſmodi expeditæ exiſtunt,vt ius ſuum vnicuique illorum

conſer-

Digitized by Google

conſeruetur, & temerariorum audacia debita caſtigatione compeſcatur ac ipſa litteræ Apoſtolicæ facilius debitæ executioni, vt par eſt demandentur, prouiſos de beneficijs in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prędictorũ induci, & inductos in ea manuteneri, amotis quibuslibet intruſis detentoribus ab eiſdem, aliaq; fieri, & exequi per diuerſas ſuas in forma Breuis, & ſub annulo Piſcatoris confectas litteras mandet, & pręcipiat, certis inibi forma, & modo tunc præſcriptis, dilecto filio cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori ſeu alijs executoribus deſuper deputatis, quibus omnino parendum eſſet. Nihilominus nonnulli beneficijs prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumq; intruſiones, & detentiones improbè tueri ſatagentes, executionem litterarum in forma breuis huiuſmodi, & facultatem per eas ipſis executoribus attributã diuerſis dubijs, & cauillationibus remorentur, & proceſſus per eoſdem executores deſuper habitos, & formatos ac inde ſequuta quæcunq;, nulla, & inualida nulliusque roboris, vel momenti eſſe, neque attendi debere cõtendunt, ſub prætextu, quod in Decreto Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. diſpoſitum fuerit, quod cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum duntaxat cognoſcantur, exceptis his quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud ſedem prædictam ſunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa, iudicauerit ſummus Pont. Rom. per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ ſuæ eius manu propria ſubſcribendum, committere aut auocare. Verum cum decretum huiuſmodi Concilij conceſſionem prædictarum litterarum in forma breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neque per illos cauſa ſeu inſtantia introducatur, ſed mere executiuè procedi mandetur, litteræ quoque in forma Breuis annulo Piſcatoris munitæ non minoris ſint efficaciæ, & auctoritatis, quam reſcripta ſignaturæ Roman. Pont. eius manu propria ſubſcripta: Nos in his noſtra debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac prouiſorum prædictorum ius aduerſus dubia, & cauillationes huiuſmodi, æquitate, & iuſtitia ſuadentibus præſeruare volentes, nec non prædictarum, & quarumcunq; litterarum in forma Breuis ſuper capienda poſſeſſione nomine Cameræ huiuſmodi aut in fauorem litterarum ſub plumbo expeditarum tam à prædeceſſoribus noſtris, quam nobis, & dicta ſede hactenus conceſſarum tenores ac litis, & cauſæ ſi quæ deſuper exiſtant ſtatum, & merita nominaque, & cognomina iudicum, executorum, & collitigantium præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, motu proprio non ad ipſorum prouiſorum aut aliorũ nobis pro eis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiã, ſed ex certa ſcientia ac de mera noſtra deliberatione decernimus, & declaramus, per cõceſſio-

nem

nem litterarum in forma breuis & ſub annulo Piſcatoris, ſuper capienda poſſeſſione quorumcunq; beneficiorum diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatorum ſeu affectorum, ſedis & Cameræ Apoſtolicarum nominibus apprehē denda, & eiuſdem poſſeſſionis in fauorem prouiſorum ab ipſa ſede de eiſdem beneficijs poſtquam litteras ſub plumbo ſuper prouiſionibus huiuſmodi habuerint expeditas relaxatione nec non aſſiſtentia ipſis prouiſis litteras deſuper ſub plumbo expeditas habentibus præſtanda, & aliorum inibi expreſſorum executione facienda, quæ mandata executiua ſunt & ſummariam duntaxat cauſarum propter quas illæ emanarunt cognitionem requirunt, Decretis huiuſmodi Concilij non contrauenire, nihilque præiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neq; id dici aut cenſeri vel executionem litterarum earundem propterea in aliquo ſuſpendi ſiue remorari aut facultatem litterarum executoribus conceſſam impediri, ſed executores ipſos, & ab eis deputatos ſubexecutores, facultate ſibi per eaſdem litteras, vt præfertur conceſſa, vti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incurſus pœnarum, & cenſurarum in eiſdem litteris in forma Breuis contentarum ac inuocationem Brachij ſæcularis procedere, ac alia omnia & ſingula in eiſdem litteris contenta (illarum tamen forma ſeruata) facere, & exequi liberè & licitè potuiſſe, & poſſe, necnon proceſſus deſuper habitos & formatos habendoſq; & formandos ac inde ſequuta, & ſequenda quæcunq; firma valida, & efficacia fuiſſe, & eſſe & fore ſuoſq; integros, & plenarios effectus ſortiri debere in omnibus, & per omnia, præſentes quoq; litteras de ſubreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis noſtræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel inualidari nullatenus poſſe, ſicq; in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcunq; indices, &c. Non obſtantib. &c. Dat. Romę, die 10. Iulij, ann. 1574.

Licet autem vt diximus Epiſcopus ſit iudex proprius ſuorum Diæceſanorum. aliquando tamen ceſſat ipſius huiuſmodi iuriſdictio ita quod iudicare non poſſit. Vt primo ſi fuerit excommunicatus, vel hæreticus declaratus, cap. ad probandum, de re iud. cap. excommunicatus, de hæret. Item ſi fuerit ſurdus, mutus, furioſus, cap. 1. 3. quæſt. 7. Item dum fuerit in aliena Diæceſi, dum enim eſt extra ſuam Diæceſim, omnia illa, quæ requirunt cauſæ cognitionē exercere non poteſt, niſi de licentia illius in cuius Diæceſi moratur, cap. non inuitati, 9. q. 2. Abb. in ca. nouit. de off. leg. & tū ita demū ſi conſentiant ſubditi, alioquin inuiti non poſſunt trahi ad alienam Diæceſim, nec tenentur comparere citati, cap. vt litigantes, de offi. ord. in 6. glo. in Clem. vn. de foro comp. ver. indulgemus, & eſſe com

Digitized by Google

munem opin. teſtatur Abb. loc. cit. ſecus illa quæ expediuntur ſine cauſę cognitione, illa enim ſine aliqua licentia vbicunque fuerit exercere poteſt, vnde poteſt dum eſt extra Diæceſim delegare cauſam iudicandam in ſua Diæceſi, poteſt & ad beneficia inſtituere, & omnia alia facere, quæ ſunt volūtariæ iuriſdictionis, cap. nouit. iun. glo. ver. terminos, de off. leg. Couar. lib. 3. Var. reſ. cap. 20.

Non poſſet itē iudicare in caſib. in quibus ab alterutra partium
4 legitimè recuſaretur, vt ſi vellet iudicare cauſam propriam: & cauſa dicitur propria eius ad quem ex ea emolumentum, vel dānum pertinet. Hoſt. in ſum. de ſent. num. 4. vel ſi eſſet cauſa ſuæ eccleſiæ, ſeu bonorum menſæ ipſius, nam licet poſſit eſſe iudex in cauſa Eccleſiæ ſuæ, cap. ſi quis erga, 2. quæſt. 7. recuſari tamen poteſt vt ſuſpectus, Sicul. in cap. inſinuante, de off. deleg. Capy. deciſ. 137. nu. 1. Item recuſari poſſet ſi ſit pater, vel filius, ſeu affinis, intimus amicus, vnius ex collitigantibus, cap. adhæc. de reſcriptis, cap. accuſatores, vlt. 3. quæſt. 5. & de his videndus eſt Aufr. qui 93. caſus recuſationis ſuſpecti iudicis ſatis accuratè collegit. In caſu tamen recuſationis quocunque, recuſans cauſam recuſationis allegare tenetur, & ipſam coram arbitris per ipſum, & per ordinarium cōiter eligendis probare, & niſi cauſam probauerit, Ordinarius ſua iuriſdictione vti poteſt, cap. 2. cap. cum ſpeciali, de appell. ibiq; Innoc.

Non ſolum autem per ſe ipſum iudicat Epiſcopus, ſed & per delegatos. Vnde poteſt ſibi conſtituere vnum ſeu plures Vicarios, cap. quoniam, de off. ord. Anch. in Clem. 2. de reſcript. Cuius Vicarij poteſtas in tantum extendetur, in quantum ipſi per expreſſum fuerit conceſſum, cap. 2. & vlt. de offi. Vic. in 6. Hoſt. in ſum. tit. eo. num. 1.
5 Diaz. in pract. crim. cap. 3. Vnde & morte Epiſcopi concedentis expirat iuriſdictio ipſius, cum concedatur ſemper ad beneplacitum concedentis arg. text. cap. ſi gratioſè. de reſcript. in 6. Couar. lib. 2. var. reſ. cap. 5. à num. 8. Rebuff. de for. Vic. num. 216. & 224. Et non ſolum morte naturali, ſed & ciuili, vnde excommunicato Epiſcopo, Vicarius ipſius, iuriſdictionem exercere non poteſt, cap. 1. de offic. Vic. in 6. glo. in Clem. vlt. de procura. verb. conteſtata. Epiſcopo etiam vt ſuſpecto recuſato, ex eadem cauſa Vicarius ipſius recuſari poteſt, cap. inſinuante, de offi. deleg. Abb. ib. num. 2. non tamen è cōtra, cap. ſi contra vnum, eo. tit. in 6.

Exfacto etiam Vicarij ſui tenetur Epiſcopus, & ſibi imputare debet ſi malum elegerit Vicarium, cap. ad hæc, de offic. Archid. Rebuff. lo. cit. num. 188.

Conſtitui autem ſolet Vicarius, vel Generalis, vel particularis ſeu

ſeu foraneus. Et licet vterque in eo conueniat, quod non amplius poſſit niſi in quantum illi fuerit conceſſum, differunt tamen in eo, quod generali, cauſarum vniuerſitas committitur, vnde, & cenſetur vnum tribunal ſeu conſiſtorium cum Epiſcopo, & ab eo non ad Epiſcopum, ſed ad Archiepiſcopum ſeu ſuperiorem appellatur, cap. 2. de conſuet. in 6. Hoſt. in ſum. cit. de off. Vic. num. 2. Foraneo autem non niſi certus locus Diœceſis, & certæ cauſæ demandantur, & ab ipſo ad Epiſcopum ſeu ad Vicarium Generalem appellari poteſt, ſicut, & à quolibet alio delegato, glo. lo. cita. de conſuetu. ver. officiali.

Laicus autem Vicarius dari non poteſt, cap. decernimus, de iudic.
6 ibique Felyn. num. 6. Dec. num. 15. Rip. num. 34. & omnes communiter. Imo neque vna cauſa ſpiritualis laico committi, neq; in ipſum compromitti poteſt, cap. contingit, iun. glo. de arbitr. cauſa tamen pecuniaria inter clericos committi, & compromitti poſſet laico, c. expoſita, ib. iun. glo. ver. compromiſit. ſimiliter, & pro aſſeſſore in iudicijs ſpiritualibus laicus licitè adhibetur, niſi quod de honeſtate potius ſit adhibendus clericus ſi reperiatur idoneus. Felyn. Dec. lo. cit. Item ſi Epiſcopus habet iuriſdictionem temporalē, ad eam exercendam Vicarium laicum inſtituere poteſt, Doct. loc. cit.

Locare autem Vicariatum, vel facultatem nominandi Vicarium diſtrictè prohibet, Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 11. de ref.

De Vicario multa collegit Sbroz. edito ſuper hoc particulari tractatu, ille conſuli poteſt. hic plura de eo congerere, videtur ſuperfluum cum ſatis ſit dicere omnia eum poſſe, quæ poteſt Epiſcopus ſi ipſi ſpecialiter committantur, præter ea tamē, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, illa enim ipſi committi non poſſunt niſi ſit Epiſcopus, cap. quorundam, 23. diſtinct. cap. quanto, de conſuet. Hoſt. lo. cit. de off. deleg. num. 6. Rebuff. lo. cit. num. 168.

Iudicat item Epiſcopus non ſolum iuridictione ordinaria, ſed ēt
7 delegata, quam ipſi iura aliquando concedunt, & nouiſſimè Conc. Trid. circa correctionem, & viſitationem exemptorum in multis illam conceſſit, vt ſuis locis dictum fuit.

Vel ſi ſuperior aliquam cauſam particularem illi delegat. Hoſt. cit. de off. deleg. num. 1. Aut ſuo anteceſſori, tranſit enim delegatio in ſucceſſorem ſi dignitati fuerit delegatum, cap. quoniam Abbas, lo. cit. de off. deleg. Felyn. in cap. eam te. de reſcript. num. 17. ſi vero certæ perſonæ nomine expreſſo fuerit delegatum, non tranſit in ſucceſſorem, glo. in cit. cap. quoniam, ibique Abb. num. 3. & 4.

Similiter & cauſa delegata Vicario tranſit in ſucceſſorem ſi di-

gnitati fuerit delegatum, Achil.de graſ.deciſ.3. de off. Vicar.Gab. de off.leg.à lat.lib.8.num.97. & Rota diuerſ.par.1. deciſ.12.communis autem opinio,quæ facit in contrarium praxi contraria quotidiana ſublata eſt, vt teſtatur Genuen.in prax.cap.85.

Cauſam autem delegatam Epiſcopo nō poteſt iudicare Vicarius ipſius,etiamſi habuerit mandatū ad cauſas generale.Card.in Clem. 2.de reſcr. quæſt.9. Etiamſi haberet mandatum ad cauſas ordinarias,& delegatas, hoc enim mandatum non poſſet extendi ad cauſas quæ in futurum delegarentur,Pelyn.lo. cit.de off. deleg.in cap. vlt.num.8.limit.4.

Neque è contra Epiſcopus cauſam Vicario ſuo delegatam licet ille ab officio fuerit amotus iudicare poteſt . Card.lo.cit.Nauar.de off.deleg.conſ.5.Et etiamſi eſſet commiſſa alternatiuè Epiſcopo ſiue Vicario, poſtquam fuerit vni eorum præſentata, alter ſeſe intromittere in ea non poteſt,cap.cum plures, de off.deleg.in 6.Franch. Imol.ib.& omnes communiter.

Subdelegari etiam poteſt cauſa delegata,cap. vlt. de off. deleg: ſed non extra Diæceſim niſi de partium conſenſu,& perſonis in dignitate conſtitutis.cap.ſtatutum.§.in nullo,de reſcript. in 6. & dignitatibus æquiparantur canonici Cathedralis Eccleſiæ quoad de-
8 legationes,licet non poſſint dici propriè habere dignitatem. ibid. imo largè ſumpto vocabulo veniunt appellatione dignitatis dicuntur enim coadiutores,conſiliarij,ſenatus,membra Epiſcopi.Felin.in cap.paſtoralis,nume. 12.de officio.delega.Paleot.in Archiep.Bononien.p.7.fol.513.

Vbi autem delegatur nudum miniſterium, amplius ſubdelegari non poteſt,vt ſi delegatur,abſolutio,diſpenſatio,inductio in poſſeſſionem,cap.vlt.cit. Et ſi per litteras in forma dignum committitur inſtitutio,eadem non poteſt ſubdelegari,niſi quod tunc poſſet committi actus aliquis cauſæ abſque iuriſdictione, vt capienda informatio de vita,& moribus,vel poſt delatum teſtibus iuramentum, & admiſſum,eorundem teſtium examinatio.Felin. in eo.c. vlt. cit. nu.8.Abb.in c.cum Bertoldus,de re.iud.

Similiter non poteſt ſubdelegari vbi delegans elegerit induſtriā perſonæ,cap.is cui.loc.cit.in 6.vt ſi dicatur præcipimus, mādamus, vel ſecundum tuam conſcientiam decidas,vbi autem diceretur,cō ſcientiam tuam oneramus,nō intelligitur electa induſtria perſonæ. Nau.de off.deleg.conſil.6.Felin.loc.cit.

Cauſa ſemel ſubdelegata,amplius reuocari non poteſt,niſi re integra,vel ſi ſubdelegans reuocandi ſibi reſeruauerit poteſtatem,c.ſi

delegatus,de off.deleg.in 6.cit.

Subdelegatus etiam à delegato,vel delegatus Epiſcopi, amplius ſubdelegare non poteſt, poſſet tamen committere aliquem actum cauſæ abſque iuriſdictione vt ſupra diximus, vltra allegatos facit ad hoc.Franch.in cap.cum cauſam,de appel.

Delegati Iuriſdictio expirat morte delegantis re integra. cap.relatum,cap.licet vndique.de off.deleg.ſi autem fuerit perpetuata iuriſdictio,non expirat,& perpetuatur ſola citatione,in qua inſeri debet tenor delegationis,alioquin eſſet inualida. Abb.in cap.cit.relatum.Innoc.in cap.præterea,de dilat.Bart.in l. & quia. ff. de iuriſd. omn. Iudic. Expirat,& poſtquam delegatus fuerit functus officio, Hoſt.loc.cit.de off.deleg.nu.11.

9 Iudicare autem debet Iudex ſecundum leges,& ſecundum allegata partium,non autem ſecundum quod ipſe particulari ſua ſcientia cognoſcit,cap.iudicet.3.quęſt.7.cap.1.de off.Ord.iun.gl.quam quęſtionem latiſſimè etiam tractat Couar.lib.1.var.reſ.cap.1.& tãdem concludit affirmatiuè,dicitque hanc opinionem eſſe magis cõmunem tam apud canoniſtas quam apud Theologos,vt eam tenet. S.Th.2.2.quæſt.67.art.2.Caiet.ibidem,& Sot.de Iuſtit.& iure.qu. 4.articu.2.

In notorio tamen quod conſtat ex actis etiam parte non opponente,iudex ſupplere poteſt,vt ſi viderit inhabilem teſtem,repellere ipſum poteſt.Abb.in cap.intimauit, de teſtib. & Felin. ibid. Et ſi ex actis conſtaret actori non competere actionem, reijcere ipſum poteſt iudex etiam parte non opponente.Dec.in cap.ex inſinuatione,de appell.Maran.de ord.iud.p.6.deciſ.iud.actu.1.num. 68. Itẽ & ſubſtantialia iudicij, & quibus non ſeruatis ſequeretur nullitas ſententię,iudex ex ſe ipſo ſupplere poteſt: vt repellere poteſt procuratorem non habentem mandatum etiam parte non petente.c.cauſam.de iudic.& gloſ.in cap.1.verb.abſentia,de elect.in 6.Dec. in c. cit.cauſam,num.2.Et de hac quæſtione ſatis controuerſa, ceſſat iã omnis dubitatio,ſtante praxi vulgatiſſima,omnimodè iudiciũ reddi nullum ob defectũ mandati,ita quod neque refectis expenſis redintegrari neque Principis auctoritate talis defectus ſanari poſſit, vt teſtatur.Gomez.in comp.vtr.ſig.5.& quod dictum eſt.

Ad iudicis item inſtructionem pertinet vt in dubio iudicet ſecũdum loci conſuetudinem,cap.cum dilectus,de conſuet.Et ſi hęc nõ adſit,verborum proprietas eſt attendenda,l.non aliter.ff.de leg. 2. Item in dubio benignior,& fauorabilior intellectus eſt tenẽdus,vel ad ſimilia recurrendum,arg.tex.in cap.tranſlato.de conſtitutio.In dubio

dubio item in cauſis grauioribus ad Principem eſt recurrendum, c. inter alia. de ſent. excomm. l. Diuus. ff. de off. præſid.

Ad extremum in iudicando cõmunior Doctorum ſentẽtia eſt ſequenda, cap. de iudicijs, iun. gl. verb. plurimi, 3. quæſt. 3. cap. in canonicis. 19. diſt. Felin. in cap. ad aures. de reſcript. num. 3. Et plures modos gradatim in dubijs procedendi recenſet Dec. in rub. de conſtit. à. num. 22. ad 30. & Abb. ibid.

Iudicis officij quoque eſt inducere partes ad amicabiliter componendum, cap. 1. de mut. pet. iu. gl. verb. concordia. & alia gl. in c. venerabilem verb. fauere. de elect. Quinimo, & cogere poteſt iudex partes ad faciendam concordiam, vel arbitros eligendum ſi lis fuerit diuturna, & intricata, & immineat armorum periculum ſeu timeantur graues inimicitiæ. Felin. in rub. de Treug. & pace, num. 5. Lanfr. de arb. quæſt. 45.

Præterea Iudicis eſt occurrere litigatorum artibus quibus cauſas prolongare conantur. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 10. de ref. Præcipuè autem laborare debet ne veritas opprimatur. Dec. in cap. quoniam de probat. num. 5.

Iudex poteſt interrogare partes circa merita cauſæ etiam poſt concluſionem in cauſa, dummodo interroget circa ea quæ fuerunt acta ante concluſionem. Abb. in cap. cum Ioannes, de fide inſtrum. ibique Felin. num. 11. Teſtes quoque etiam poſt publicationem interrogare poteſt ex officio ſuo, licet id facere non teneatur ad inſtãtiam partis, gloſ. in cap. per tuas, de teſtibus. verb. audiendum. Felin. ibid. num. 5.

Poteſt & interlocutoriam ſuam quandocunque ante definitiuæ ſententiæ prolationem reuocare, maximè ſi ab illa fuerit appellatũ, iuxta communem Doctorum opinionem, de qua teſtatur Felin. in cap. qualiter & quando, num. 6. de accuſ. Franch. in cap. cum ceſſante, de appell. Niſi detulerit appellationi ab illa interpoſitę, ea enim conceſſa cum iuriſdictio transferatur in ſuperiorem, non poteſt amplius ſe intromittere in cauſa vt notat Felin. loco cit. nume. 14. qui dicit hoc caſu ne quidem de cõſenſu partium redire poſſe cauſam ad primum iudicem, niſi illam ſuperior remittat, propter tranſlatã iuriſdictionem. Similiter nõ poſſet reuocare interlocutoriam quæ fuit mandata executioni, vel qua pronunciauit ſe eſſe iudicem competentem. Dec. in cit. c. cum ceſſante, num. 14. Grauat. ſuper c. 1. lib. 7. Veſtr. num. 33.

10 Sententiam autem definitiuam reuocare regulariter non poteſt. Feli. loc. cit. à nu. 23. niſi in continenti antequam habeatur pro abſoluta.

ſoluta.facit.gloſ.in cap.prædicator.verb.imo vero. 16.quęſt.1.Vel per modũ declarationis,declarare enim poteſt, & interpretari ſuã ſententiam,gloſ.in cap.loci noſtri,verb.errorem.25. quæſt.9.Item & per viam reſtitutionis in integrum reuocari poſſet ſententia.Felin.à nume. 23.cit. vbi plures caſus in quibus iudex reuocare poſſit ſententiam definitiuam colligit.Cauti autem iudices reſeruare ſibi ſolent moderationem,diminutionem vè pęnæ appoſitæ ſeu declarationem ſententiæ ne poſtea dubitare ſit neceſſe de facienda declaratione,quod & facere poſſunt vt notat Couar.lib. pract. quæſt.c. 34.præſertim vero in cauſis criminalibus.Aufrer.de poteſt.Eccleſ. in laic.caſu.12.

Iudex item modetari debet ſalaria Notariorum ne exactionib. grauent partes,& ipſe de illorũ lucro participare non poteſt,c.ſtatutum.§.notarium,de reſcript.in 6.

Similiter & munera quæuis etiam ſponte oblata,præter comeſtibilia paucorũ dierum vel expenſas moderatas in itinere forte propter cauſam ſuſcepto,recipere non poteſt.§.inſuper, ibid. Vſu tamẽ introductum eſt vt Iudices pleriſque locis propinam ſiue ſportulas pro ferenda ſententia exigant,& hæc conſuetudo toleratur. Zerol. par.2.ſuę prax.ver.Epiſcopus.nu.16.Pœna autem pecuniaria ſi quãdo de iure veniret imponenda,licet ſanctius fieret ſi in vſus pios expenderetur,eam tamen applicare ſibi poſſe Iudicem probat Couar. lib.2.Var.reſ.c.9.num.9.

Et quoniam mentio facta eſt Notariorum, non incongruè plura hic ſub perſona Iudicis de ijs referri poſſunt.Notarius enim eſt miniſter Iudicis,& eſt perſona publica,l.orphanotrophos.C.de epiſc. & cler.Et dicitur Iudex chartularius.Maran.par.4.diſt.18.num.2. Et iudex ipſum mutat vel eligit pro libitu: recuſari tamen poteſt à partibus tanquã ſuſpectus ſi cauſa ſubſit.Dec.in c.quoniam,de probat.à num.10.

11 Creatur autem à Papa Imperatore Rege vel Principe non recognoſcente ſuperiorem.Innoc.in c.cum P.de fide inſtrumen.Hoſt. tamen tenet,quod poſſit creari etiã ab epiſcopo in ſua Diæceſi. in Sũ. ne cler.vel mon.nu. 5.ſeu quolibet alio habente Iuriſdictionem in ſuo territorio.idem tit.de fide.Inſtrum.nu. 3. Imo acta p quemcunque deputatum à iudice confecta,faciunt fidem,textus expreſſe, c. quoniam,cit.de probat.& Doctores ibidem.Magiſtro quoque Generali,& Prouinciali Ord. Prædicatorum,vt poſſit creare Fratres ſui ordinis in notarios ad effectum publicandi, & exequendi mandata Apoſtolica pro ipſorum publica ſeu priuata vtilitate.Pius . V.

indul-

indulſit de anno. 1571. die. 21. Mart. cuius priuilegium refert Confect. in ſuo compend. folio. 220.

Quoad exercitium autem notariatus officij in foro ſpirituali, requiritur vt notarius ſit creatus nō à Principe ſeculari, ſed Eccleſiaſtico. Hoſt. loc. cit. ne cler. vel Mon. Poteſt tamen ipſe eſſe laicus vt communiter tenent Doctores, in c. decernimus, de iud. cit. licet magis conueniat vt ſit clericus, argu. tex. c. vt iuxta, de off. Ord. & licet clericis prohibitum ſit exercitium tabellionatus, c. ſicut te. ne cler. vel Mon. hoc tamen intelligitur de exercitio in Iudicijs Laicorum, non autem in iudicio iudicis Eccleſiaſtici. gl. & Hoſt. loc. cit.

Notarius non debet eſſe perſona vilis neque illegitimus. Arm. verb. tabellio num. 5. debet iurare in ingreſſu officij ſui, quod fide-
12 liter exercebit officium, & requiſitus ſuper auditis conficiet inſtrumentum ſine diminutione veritatis, & ſine admixtione falſitatis Syl. verb. tabellio q. 6.

Omnia pertinentia ad artem ſuam, ſcire tenetur. Abb. in capit. 1. de fide inſtrum. & debet intelligere clauſulas quæ in inſtrumento ponuntur, quod ſi interrogatus explicare ſui inſtrumenti clauſulas, neſciuerit, inualidum eſſet inſtrumentum. Alberic. in l. fin. §. penult. ff. ad Veleyanum, plura de notariorum qualitate, peritia, videri poſſunt in libello de erroribus notariorum ab Anton. Taſſara, curioſè ſatis collecto. Quoad ſufficientiam autem doctrinæ notariorum eccleſiaſticorū, cuius defectu plurimi ſæpe litigantes damnificantur, Conc. Trid. quoque cautè prouidit. ſeſſ. 22. cap. 10. de ref. ordinās vt Notarij Eccleſiaſticorū iudiciorum nulla exemptione obſtāte ab Ordinarijs locorum etiam tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatis ſuper doctrinæ ſufficientia examinari poſſint, & repelli ſiue ſuſpendi ab exercitio officij, ſi reperti fuerint inhabiles.

Scribere etiam debet notarius manu propria inſtrumenta, & habere prothocollum eorum quæ ſcribit. argum. tex. cap. cum P. iun. gloſ. fin. de fide inſtrum. Et debet nomina præſentium teſtium qui actum intellexerunt adnotare in inſtrumento, ſcribendo enim præſentes qui actum non intellexerunt, induceretur nullitas inſtrumenti, ob teſtiū defectū, cum præſentes dici non poſſint qui rem ad quā tanquam præſentes adhibentur, ignorant. Ioan. Andr. in cap. paſtoralis. de off. deleg. Circa iudicialia tamen crederetur ipſius ſcripturæ, etiamſi in ea non adhiberentur teſtes, gl. in cap. quoniam, citat. de probat.

Vniuerſa acta iudicij ſcribere debet, cap. quoniam, cit. niſi tamē cauſa parua ſit. Abb. ibid. in talibus enim non requiritur ſcriptura,

ſed

ſed ſufficit ſimplex informatio iudicis,cum in cauſis breuioribus ſine ſcripturis iudex cognoſcere poſſit.Dec.loco.citat.in capit.quoniam,num.7.

Acta iudicialia edere non debet ſine iudicis mandato. Veſtr.lib 7.cap.1.num.20.in annot.ad quod allegat Bald.in l.is apud quem C.de eden.

Proceſſum iudicialem appellantibus ad minus intra mēſem poſt quam fuerit monitus edere tenetur,alioquin ſi fuerit in mora ſuſpēdi deberet ab Ordinario,& ad dupli pœnam quanti ea lis fuerit condemnari,Quinimo & ipſe Iudex ſi cauſam moræ dederit ad eandē dupli pœnam tenetur.Conc.Trid.cit.ſeſſ.24.de ref.c.20.

De perſona Actoris.

V M M A R I V M.

13 *Agere qui iure prohibentur.*
14 *Suorum nomine qui veniant.*
15 *Actor debet eſſe paratus.*
16 *Actor tenetur edere reo ſua inſtrumenta.*
17 *Procurator eſſe poteſt qui iure non prohibetur.*
18 *Procuratoris confeſſio quando præiudicat principali.*
19 *Procurator ſine mandato non admittitur.*
20 *Mandatum procuratorium quomodo probetur.*
21 *Procurator iurare debet in animam propriam.*
22 *Procuratoris poteſtas quando finiatur.*

Agere poteſt in foro Eccleſiaſtico quicunque iure non prohibetur ſiue fuerit ex Diæceſi ſiue non,dummodo reus ad illud forum pertineat,actor enim forum rei ſequitur,c.ſi clericus, de foro. cōp. l.iuris ordinem,l.in criminali.C.de iuriſdict.omn.Iud.

Prohibentur autem Iure agere.Primo excommunicatus,cap. intelleximus.de iudicijs,ita vt neque contra alium excommunicatum
13 agere poſſit.Dec.eo.cap.intelleximus,nume.18. Prohibetur etiam agere collegium vel capitulū ſine aſſenſu ſui Prælati,& monachus ſine permiſſione Abbatis ſiue ſuperioris ſui.cap.cauſam, ibid. Item & minorennis ſine tutoris auctoritate, l. cum & minores. C. ſi aduerſus rem iudicatam.

Item & filius familias contra patrem,& ſeruus contra Dominū,

Hh l.lis

l. lis nulla. ff. de Iudicijs. Ad extremum ciuiliter nemo agere poteſt niſi qui fuit principaliter læſus, vel qui læſum habet in poteſtate, vt pater pro filio, Dominus pro iniuria ſerui, maritus pro vxore. Maranpar. 6. de inqui ſ. num. 60.

In criminalibus autem vltra prædicta, prohibetur agere mulier: cap. prohibentur, 2. quæſt. 1. caſu vero quo agere permitteretur, nõ teneretur inſcribere ſe ad pœnam talionis, l. mulier. ff. ad Senat. Turpil. Similiter in criminalibus prohibentur agere pupilli, & minorennes, cap. prohibentur, cit. item & laicus clericum pro crimine accuſare prohibetur, cap. nullus, & ſeq. 2. quæſt. 7. ſicut nec clericus accuſat laicum ad pœnam ſanguinis, cap. ſicut. ibid. Criminoſi præterea ab accuſatione arcentur. c. qui ſine. 3. quæſt. 7. Item & ſuſpectus de calũnia. vt qui ſemel falſum teſtimoniũ dixerit, vel qui ſuſpectus videretur de corruptione propter paupertatem, cap. prohibentur, cit. ſi tamen ſua vel ſuorum iniuria proſequenda ſit etiam prædicti omnes agere poſſunt. Suorum autem nomine quinam veniat, refert Abb. in cap. de cætero. de teſtibus. Maran. vero loco cit. num. 62. in-
24 nixus authoritati text. l. Lex. Cornelia. ff. de iniurijs, numerat ſuos ad ſextum gradum, magis tamẽ placet Hoſt. dictum. in Sum. de procur. num. 13, vbi ad quartum gradum affines in iudicio ſine mandato procuratorio admitti poſſe docet, eoſque coniunctorum nomine intelligi. Vel potius cum hæc quæſtio ſit controuerſa apud Doctores vt teſtatur Felin. in cap. cum dilectus, de accuſ. num. 7. attendi debet in talibus vſus cuiuſque regionis computandi gradus ſuorum, vt etiam annuit. Abb. in c. cum oportet de accuſ.

Poſſunt etiam prædicti agere pro iniuria contra Religionem ſeu patriam facta, hęc enim propria quoque cenſetur, & quilibet tanquam propriam proſequi poteſt, Maran. lo. cit. nu. 63.

Item & ſi agatur per modum denunciationis, vt in inquiſitione generali, vbi non agitur ad pœnam ordinariam, ſed tantum ad correctionem. cap. quoniam, iun. gl. ver. mulieres de teſtib. Tunc enim denuncians non agit in iudicio partem accuſatoris, neque ſe inſcribit ad pœnam talionis, Hoſt. in ſum. de denunt. nu. 1.

Actor criminaliter agens, tenetur ſe inſcribere ad pœnam talionis, cap. ſuper his, de accuſat. iun. glo. ver. oportet, vbi enumerantur caſus in quibus neceſſaria eſt inſcriptio. Hodie tamen hæc inſcriptio non practicatur, nec eſt in vſu, ſed iudex calumnioſè accuſantẽ, pœna arbitraria punire ſolet, vt teſtatur, Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 9. num. 1.

Actor prætereà tenetur ſumptibus proprijs dare copiam primi libelli

belli reo. Maran. cit. de act. edit. num. 55.

Venire debet paratus actor, cap. fin. de dolo, & contuma. & l. ſi quando, C. de dilation. Neque reus tenetur ipſi edere inſtrumenta
15 vel rationes quibus probet intentionem ſuam, cap. 1. de probat. niſi agat fiſcus, tunc enim reus teneretur edere inſtrumenta, l. nec quiſquam, ff. de eden. ſi nimirum fiſcus agat ciuiliter, nam ſi agat criminaliter, vel ad mulctam pecuniariam, edere non tenetur ipſi reus inſtrumenta, Bart. & communiter Doct. in l. 2. C. de eden.

Teneretur etiam reus edere inſtrumenta ſi ageret Eccleſia, hæc enim ęquiparatur fiſco, Abb. in cap. 1. de probat. cit. & communiter Doct. arg. l. fin. C. de Sacroſ. Eccleſ. Idem cenſendum, & in caſibus in quibus publica vtilitas verſatur, vt probat Dec. loc. cit. vbi plures limitationes cum ſuis circumſcriptionibus collegit.

E contra vero actor tenetur reo edere ſuas rationes, & inſtrumē-
16 ta. Villalob. com. opin. ſub. lit. e. num. 15.

In perſona actoris ſiue rei interuenit etiā in iudicio procurator, quem quilibet, qui lege expreſſè nō prohibetur conſtituere poteſt,
17 tam in ciuilibus quam in criminalibus, niſi quod reus criminaliter ſi non fuerit carceratus per procuratorem ſe defendere non poſſet, præterquam abſentiam excuſare, Maran. cit. par. 4. diſtinctione, iudic. 1. num. 42.

Nemo tamen per procuratorem cogitur litigare niſi ipſe velit, vnde ſi fuerit quis legittimè impeditus ſufficit quod mittat nunciū qui excuſet abſentiam, cap. querelam. de procur. ſi tamen longum eſſet impedimentum, vel negotium eſſet leuis momenti, poſſet cogi per iudicem ad conſtituendum procuratorem ſi ipſe adeſſe non poſſit, Hoſt. in ſum. de procur. nu. 10.

Poteſt autem inſtitui procurator ſiue vnus, ſiue plures, cap. ſi duo tit. eo. in 6. & ſi plures fuerint vnus ſine alio litem proſequi non poteſt, ib. in cauſis tamen beneficialibus vſu receptum eſt in Curia, vt valeat proceſſus cum vno, licet fuerint dati plures, de qua praxi teſtatur. Veſtr. lib. 4. cap. 5. num. 18. ſi vero fuerint conſtituti plures in ſolidū, præoccupans cauſam promouere debet, alius vero non niſi in caſu quo prior proſequi nollet, vel occupatus eſſet, vt poſt tex. cit. in 6. notat Dec. in c. in nomine Domini, de teſtib. num. 38.

Procurator in omnibus reprę ſentat perſonam principalis ſui, vn-
18 de & acta per ipſum afficiunt principalem, cap. 1. de procur. & confeſſio ipſius, Domino præiudicat, Felyn. in cap. ſi cautio, de fide inſtrum. num. 88. niſi tamen excedat fines mandati, vel niſi Dominus ſtatim contradicat, glo. in ver. protinus, in cap. cum olim, de electi.

Et quomodo per Dominum contradici poſſit ſeu reuocari cōfeſſio ſiue propria ſiue procuratoris etiam per ipſummet procuratorem, conſuli poteſt, Veſtr. cit. lib. 5. cap. 16.

Omnia quoque, quæ contra principalem obijci poſſunt, contra procuratorem opponi poſſunt, vt quod principalis ipſius ſit excommunicatus nec agere poſſit, & ſimilia, Hoſtien. loc. cit. num. 15. ver. poſſunt tamen.

Opponi poteſt & contra perſonam ipſius procuratoris, vt quod ipſe ſit excommunicatus, c. poſt ceſſionem, de proba. & alia propter quæ locum in iudicio ſtandi non haberet, vt ſi eſſet infamis, cap. 1. 3. quæſt. 7. ſi ſit impos mentis, furioſus, l. 2. §. furioſus, ff. de procur. Regulariter autem quilibet conſtitui poteſt procurator, niſi certa lege prohibeatur, Hoſt. loc. cit. numero. 8. Et ſi prohiberetur lege eſſe procurator, adhuc proceſſus cum ipſo factus eſſet validus, niſi exciperetur ante prolationem ſententiæ contra ipſum. vt probat Felyn. in c. poſt ceſſionem, cit. num. 22. ſolum excommunicationis impedimentū excipiendo, quod tamen æquè cum alijs impedimentis trāſire, nec vitiari proceſſum factum cum excommunicato ſeu procuratore excommunicati, niſi fuerit oppoſita exceptio huiuſmodi excommunicationis ante ſententiam, probat multis Dec. eod. lo. à num. 17. ſequutus Innoc. ib.

19 Debet autem procurator habere mandatum ſufficiens, & hoc eſt cum datur ad agendum, & defendendum. ad agendum enim tantū datum non ſufficeret, cap. conſtitutis, de procurat. Et quidem ſi voluerit ſuſtinere partem actoris, nullo modo ſine mandato eſt admittendus, niſi fuerit perſona coniuncta, & caueat de rato, cap. nonnulli, de reſcript. & coniunctorum nomine veniunt affines ad quartum gradum, vt ſupra diximus ex Hoſt. ſi autem pro reo eſſet comparendum, procurator ſine mandato, vel ſaltem, vt defenſor admitti debet facta ſolum cautione de iudicato ſoluendo in caſibus in quibus per ipſum ſolui poſſet. Et ratio pro hoc caſu militat, quia nimirū publicè intereſt abſentes per quemcunque defendi, l. ſeruum quoque, §. publicè, ff. de procur. Hoſt. lo. cit.

20 Mandatum probatur ſcriptura authentica, de qua Dec. loc. cit. à num. 6. Probatur & per teſtes Bald. deciſ. 190. Villalob. commun. opin. litt. P. num. 331. Probatur item & per litteras priuatas, ſi probetur manu conſtituentis eſſe ſcriptas per teſtes, qui deponant ſe fuiſſe præſentes ipſi ſcriptioni, non enim ſufficeret ſi dicant teſtes ſe ſcire manum eſſe conſtituentis ex comparatione litterarum, quod notabile Bart. refert Dec. lo. cit.

A die

Digitized by Google

A die autem recepti mandati, & non ante ſiue à vera notitia poteſtas acquiritur procuratori, vt notat glo.ver.receptis, in Clem.1. de procur.ante receptionem autem ſeu notitiam mandati, acta per ipſum non tenent, vt notat Alexand.in l.licet ; C.de procur.num.1. Felin.in cap.ſciſcitatus, de reſcript.num.15. Veſtr. in annotat. loc. cit.num.26.

21 Tenetur procurator iurare de calumnia in animam propriam, & non tantum in animam principalis, Veſtr.lo.cit.nu.17.

Non debet reuelare ſecreta ſiue inſtrumenta partis ſuæ, parti aduerſæ, alioquin puniri poſſet tanquam præuaricator, l.1.§.is qui, ff. ad leg.Cornel.de falſis, & l.1.ff.de præuaric.

Cauillis vti poteſt, & aduerſarium decipere, dummodo faciat ſine mendacio, & foueat iuſtam cauſam. Couar.variar.reſolut.lib.1. cap.2.

Non poteſt paciſci cum ſuo principali de quota litis parte ſibi danda ſi vincat, puta tertia, quarta, dimidia, l.litem, C.de procurat. alias enim daretur ipſi occaſio vincendi per fas, vel nefas, paciſci tamen poteſt de certo ſalario ſiue ſportula ſi litem obtinuerit, Nau.in Man.cap.25.num.36.

Non poteſt item detinere ſcripturas principalis in pignus ſalarij ſui, ſicut neque iudex ; niſi pro expenſis circa actus iudiciales factis

22 Boer.deciſ.151.à num.1. Veſtr.cit.lib.3.cap.4.nu.8. in annot.

Finitur ipſius poteſtas morte mandantis, Hoſtié. vbi ſup.num.15. & iſta reuocatio operatur licet non fuerit intimata, Imol. in clem.1. de renunc. Finitur & reuocatione, quam principalis ſemper facere poteſt etiamſi iurauerit de non reuocando, iſti enim facultati renunciari non poteſt, ſicut neque beneficio reſtitutionis in integrum, gl. in cap.fin.de procur.in 6. Felyn.in cap.ſi diligenti, num.32. de foro compet. Poſtquam tamen litem conteſtatus fuerit non niſi ex cauſa reuocari debet, c.2.de procur.in 6.cit.

Reuocatio autem iudicialis procuratoris intimari debet iudici ſiue parti, alioquin non obeſſet parti aduerſæ, & geſta per reuocatũ hoc modo procuratorem, tenerent ſi vergant in præiudicium ipſius principalis, ſi autem reſpicerent commodum ipſius non valerent, nec ratificari poſſent per ipſummet principalem in præiudicium partis. Hoſt.lo.cit.de procur. Fely.in cap.ex parte Decani, num.25. de reſcrip. vbi de reuocatione procuratoris iudicialis plura congerit conciliando, cap.vlt.de procur.in 6.cum Clem.1. de renunc.

Digitized by Google

De perſona Rei.

SVMMARIVM.

23 *Forum ſortitur quis ex quatuor cauſis.*
24 *Clerici exempti ſunt à iuriſdictione laicali.*
25 *Clerici quando poſſint trahi ad iudicium laicorum.*
26 *Forum ratione domicilij ſortitum, eſt præcipuum.*
27 *Laici quando poſſint trahi ad iudicem Eccleſiaſticum.*

23 QVatuor modos quibus ſortitur quis forum alicuius iudicis, enumerat, tex. cap. vlt. de for. comp. videlicet ratione delicti, contractus, rei & domicilij, idem in l. qua in prouincia, C. vbi de crimin. & in cap. 1. de foro comp. in 6. vbi glo. ver. contrahentes, explicat forum ratione contractus.

Vltra autem hos modos, attenditur etiam in ſortitione fori ſtatus, & conditio perſonarum, vt nimirum miles coram magiſtro militum conueniatur, & ſimilia, l. per iniquũ, C. de iuriſdict. omnium iud. Hinc & clericus coram iudice laico conueniri non poteſt, cap. ſi diligenter, de foro compet. ne quidem in crimine læſę Maieſtatis, vt probat Thom. Gramm. conſ. 1. num. 30. & in facto iudicatum fuiſſe in Curia Neapolitana teſtatur Genuen. in ſua prax. cap. 90.

Et ne quidem depoſitus clericus iudicari debet ab alio quam ab Epiſcopo, ſeu iudice Eccleſiaſtico, Dec. in cap. cum non ab homine, de iudic. in 6. ſi nimirum fuerit depoſitus, ſine traditione Curiæ ſæculari, hæc enim traditio non in omni depoſitione fit, vt clarè conſtat ex tex. cap. at ſi clerici, de iudic. in fine. Hoſt. in ſum. de hæretic. num. 10.

Neque poſſet iudicari clericus à laico etiam de conſenſu ſui Epiſcopi, cap. quanto, cap. decernimus, loc. cit. de iudic. glo. ſingularis, in cap. ſignificaſti, ver. clerici, de foro comp. Gramma. cit. deciſ. 29. num. 11. vbi notat, quod neque Papa poſſit facere, vt clerici conueniantur coram iudice ſæculari, ſi nimirum mandaret hoc fieri generaliter, nam alioquin cauſam ſingularis alicuius clerici ſiue ciuilem ſiue criminalem in facto occurrenté committere poteſt laico, cap. Ménam, 2. quæſt. 4. iun. gl. ver. arbitrio, & probat. glo. in c. decernimus, cit. ver. non præſumant.

Neque ipſemet clericus poteſt ſe ſubijcere iuriſdictioni laicali, c. at ſi clerici, de iudic. cit. & ſi de facto ſe ſubijceret, iudicium eſſet nullum,

nullum,& clericus ipſe eſſet diſtrictè puniendus,Gramm.cit.lo.nume.7.quinimo iudex Eccleſiaſticus tunc poſſet repetere clericum à iudice laico,etiamſi ipſe clericus confeſſus fuerit ſe eſſe laicum,dūmodo conſtet in contrarium.Couar.pract.quæſt.c.33.num.2.vltra quod iudex ipſe laicus iudicans huiuſmodi clericum incurrit pœnas bullæ Mart. V. & plerunque caſus huiuſmodi includitur bulla Cænæ Domini tenor autem dictæ conſtitutionis, Mart.V. eſt huiuſmodi.

Ad reprimendas, & infra. Nos igitur aduerſus talia præſumentium temeritatem remedia apponere,& ſuper his ſalubriter prouidere cupientes,ac Concil.mileuitani.ac fe.rec.Innoc.pp.III. prædeceſſoris noſtri conſtitutionib.ſuper hoc editis inhærētes auctoritate Apoſt.ex certa ſciētia, hac noſtra irrefragabili cōſtitutione perpetuo duratura tenore p̄ſentiū ſtatuimus,decernimus, ac ēt ordinamus, quod omnes, & ſingulæ perſonæ Eccleſiaſticæ ſæculares & regulares ordinum quorumlibet quacunque exemptione ſuffultæ etiamſi Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali,vel alia quauis præfulgeant dignitate,quę aliquam perſonam Eccleſiaſticam,collegium,vel conuentum;in actione reali,mixta,vel perſonali,ciuili,vel criminali etiam occaſione cuiuſcunque ſubmiſſionis,etiā iuramento vallatæ, vel alias ad forum ſiue iudicium laicale, directè vel indirectè(de qua in foro Eccleſiaſtico ordinari conſueuerit,poſſit,vel debeat,de iure,vel conſuetudine aut alias cognoſci) trahere præſumpſerit, cauſam ipſam,& omne ius ei ſiue eis,ī poſſeſſorio,vel petitorio,in re,vel ad rem,cauſa,vel occaſione huiuſmodi quomodolibet competens, eo ipſo perdāt penitus,& amittant, & ſingulares perſonæ excommunicationis, capitula vero & conuentus ſuſpenſionis,& interdicti ſententias incurrant ipſo facto, & ſi perſonæ ipſæ, & eis in præmiſſis adhærentes & ſeruientes,in aliquo rebelles fuerint,& in continenti non obedierint,omnes illas,per priuationem ſuorum beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcunque,quæ obtinebant,& in quibus, & ad quæ eis ius quomodolibet competit,& inhabilitationem ad alia in poſterum obtinenda,coerceri,& cōpelli volumus ante dictas.& nihilominus omnes, & ſingulos iudices,& executores,communitates,dominia,laicos, & laicales perſonas,poſt quā exceptum fuerit de non iuriſdictione eorum, aut euidenter appareat huiuſmodi cognitionem ad eos de iure non ſpectare,talia præſumentes,& ea fieri mandantes,ſeu eorum nomine,& mandato facta rata habentes,vel eis faciendis dantes auxilium,conſilium,vel fauorem,cuiuſcunque præeminentiæ, dignitatis, gradus, vel conditionis exiſtant,ſæculares perſonas,eorum videlicet ſingulos quocunque nomine cenſeantur,& conſiliarios,

rios, & priuatas perſonas, quæ præmiſſorum principales perpetratores exiſterent, excommunicationis ſententiam incurrere volumus ipſo facto nullusque ab eiſdem ſententijs per alium, quam per Romanum Pontificẽ, præterquam in mortis articulo, abſolui valeat ſiue poſſit, & præmiſſa omnia non tantum ad futura, ſed etiam ad præſentia, & pendentia extendimus auctoritate memorata, quodque etiam procurator fiſcalis cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ, contra culpabiles in præmiſſis, deſuper ſummaria informatione præhabita, per ſe vel alium, ſeu alios agere, & procedere poſſit & valeat, nihilominus concedentes. Non obſtante ſi aliquibus communiter, vel diuiſim à ſede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de eorum proprijs nominibus ac indulto huiuſmodi mentionem, & quibuslibet conſtitutionibus priuilegijs indultis, & litteris Apoſtolicis, de quibus etiam plena, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, in noſtris litteris habenda eſt mentio ſpecialis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, Kal. Feb. ann. 1429. Pont. noſtri, ann. 12.

Vnde neque teneret proceſſus apud iudicem ſæcularem contra clericum factus, nec poſſet reputari clericus contumax, ſi citatus nõ compareat coram huiuſmodi iudice etiamſi citetur ad docendum de ſuo clericatu, dummodo vulgo habeatur pro clerico, non enim poteſt licitè comparere neque bannum ob contumatiam huiuſmodi contra ipſum latum illi præiudicaret, vt probat multis Gramma. cit. vbi ſupra.

Dantur tamen aliqui caſus in quibus regula huiuſmodi generalis non procedit, quos latiſſimè tractat Aufrer. per regulas quatuor. Cum ſuis limitationibus, in tract. de poteſt. ſæculari in Eccleſiaſticos, nos ſingulariores tantum caſus referemus.

Vnde primo ratione feudi, quod poſſidet à laico clericus, coram Domino ipſius feudi conueniri poteſt, c. verum, de foro comp. ibique Hoſt. in ſum. nu. 13. Felyn. in c. cæterum, nu. 3. de iudic. vbi di-
25 cit hanc opinionem eſſe communem.

Item ratione reconuentionis, vt ſi clericus ageret contra laicum coram iudice laico, & ibidem reconueniretur, teneretur ibidem reſpondere, vt & è conuerſo laicus poteſt reconueniri coram iudice Eccleſiaſtico, cap. 2. de mut. petit. Hoſt. ib. in ſum. num. 3. §. reſtat igitur. Felyn. in cap. verum, cit. num. 4. Reconueniri tamen non poteſt pro cauſa ſpirituali, cuius incapax eſt laicus, neque criminaliter, neque ſi dolo fecerit ſe trahi laicus ad iudicem, vt reconuenire poſſit,

huiuſmodi

huiuſmodi enim dolus ipſi ſuffragari non debet, Maran.de ord.iudic.4 parte,diſtinctione 6.num.44.neque demum coram iudice appellationis,coram ipſo enim reconuentio fieri non poteſt.Innoc.in cap.1.de mut.petit.

Eiuſdem reconuentionis virtute, clericus agens contra laicum apud iudicē ſæcularem, ſi in cauſa ſuccumbat, ab eodem iudice cōdemnari poteſt in expenſis,Felyn.lo.cit.executionem tamen tam in bonis,quam in perſona clerici, iudex laicus facere non poteſt, ſed eſt facienda per iudicem Eccleſiaſticum, Abb.in cap.poſtulaſti, de foro comp.Franch.in cap.ſæculares,num.6.ib.& eſt communis Doctorum ſententia.

Vlterius ſubijcitur iudici laico clericus minorum ordinum ſi nō habeat requiſita.Conc.Trid.c.6.ſeſſ.23.de ref.

Item & clericus etiam maiorum ordinum incedens ſine habitu, & tonſura licitè poteſt apprehendi per miniſtros Curiæ ſæcularis, ſed tamen poſtea remitti deberet ad iudicem Eccleſiaſticum,ſi allegaret ſe eſſe clericum.Boer.deciſ.33.Et quidem ſi fuerit notorium ipſum eſſe clericum,abſq; aliqua cognitione debet remitti:ſin minus,probare prius debet clericatum,cuius cognitio licet ad iudicē Eccleſiaſticum pertineat,cap.ſi iudex.de ſenten.excommun.in 6.& notat Couar.loc.ſupr.cit.c.33.eſſe opinionem communem, in pluribus tamen locis practicatur,quod hoc caſu iudex laicus antequā remittat clericum detentum,informat ſe prius de aſſerto clericatu. Zer.in ſua prax.verb.clericus,ad 3.

Clericus item apoſtata qui pro laico ſe gerit,& habetur, vel militiam ſeu alia negotia ſæcularia exercet,per Eccleſiam non defenditur,cap.1.de Apoſtat.Leo autem X.reſcripſit Galliarum Regi,vt tales apoſtatæ poſtquam fuerint deprehenſi per quatuor menſes incedere ſine habitu clericali,poſſint capi à curia ſæculari; quod reſcriptum.incipit.Romanum decet Pont.de an. 1516.Kalen Octob. Pont.ann.4.refert.Caſſan.in lib.conſtitution.Burgun.titu.de iuſtit. numero.51.

Præterea ſi clericus deprehendatur in crimine vel rixa,licitè poteſt capi,& detineri per curiam ſæcularem,dūmodo ſine mora tradatur iudici Eccleſiaſtico.Dec.in cap.cum non ab homine. cit. nu. 10.Viuius.Cōm. opin.verb.iudex.laicus. vbi dicit eſſe opinionem communem.

Item ſi clericus aſſumat adminiſtrationem,officium,ſeu ſeruitiū apud dominum ſæcularem,ſi tertio monitus non deſiſtit ab exercitio officij,puniri poteſt à domino ſæculari ratione præuaricationis

in ipſo officio, cap. ſacerdotibus, ne cler. vel mon. ibique Innoc. Aufrer. loc. cit. Reg. 1. fall. 17. vbi probat trinam huiuſmodi monitionem, debere eſſe ſpecialem, non autem generalem contra quoſcunque, neque ſufficere vnam pro tribus, ſicut neque in alijs omnib. caſibus, in quibus ius expreſſè diſponit præmittendam trinam monitionem.

Ad extremum clericus degradatus, & traditus curiæ ſæculari, ſubeſt iudici laico. Abb. in capitu. nouimus, de verb. ſignific. & in. cit. cap. cum non ab homine, ibique Dec. vbi differentiam aſſignat, inter depoſitum, & degradatum, quia nimirum non eodem modo traduntur curiæ ſęculari.

Et quemadmodum de perſona Eccleſiaſtica iudex laicus non cognoſcit præter caſus expreſſos, ita neque de cauſis ſpiritualibus. c. Eccleſiæ ſanctæ. M. de conſtitut. niſi forte incidenter, & cum quæſtio incidit ſuper facto vt ſi agatur, an fuerit contractum matrimonium inter aliquos. Afflict. in deciſ. Reg. deciſ. 2. num. 5. vel ſi compellat aliquos ad ſeruandum matrimonium, quod conſtet ritè fuiſſe contractum. cap. non eſt, de ſponſal. Vel ſi agatur iudicio poſſeſſorio, vt de poſſeſſione decimæ, beneficij, poſſeſſio enim eſt quid tẽporale. Couar. loc. ſup. cit. cap. 35. num. 1.

Ex præcedentibus itaque conſtat, directè ac propriè clericũ ſubeſſe Iudici Eccleſiaſtico, ac ꝓpterea reus in iudicio Epiſcopali merito cenſebitur clericus, ita quod non poſſit declinare iuriſdictionem ſui ordinarij vt teſtatur Hoſt. vbi ſup. de foro comp. nume. 14. ſi nimirum ſiue ratione delicti, ſiue ratione cõtractus, domicilij vel rei de qua agitur, ipſi ſit ſubiectus.

Ratione delicti, vbi enim quis deliquit, ibidem eſt puniendus. c. placuit. 6. q. 3. c. 1. de raptor.

Ratione contractus, prout contractus ſumitur pro omni obligatione, ſi nimirum ſolutio non deſtinatur alibi. Felin. in c. vlt. loc. cit. de foro comp. num, 19.

Ratione rei vbi nimirum illa ſita eſt, ſiue mobilis, ſiue immobilis. Hoſt. vbi ſup. nu. 5.

Ratione domicilij, quod quomodo conſtituatur, diximus alias.

26 Et ratione iſtius ſortitum forum, eſt pręcipuum, & Ordinarium, cõcurritque cum alijs omnibus, ita quod iudex domicilij, etiam ratione delicti alibi commiſſi, vel contractus alibi initi, ſiue rei alibi poſſeſſæ iudicare poſſit, & citare reum etiam extra territorium ſuum exiſtentem, & etiam excommunicare alibi degentem taliter ſubditum pro delicto in territorio ſuo commiſſo, vel quod ſumpſerit ini-

Digitized by Google

rit initium in ſuo territorio,vt poteſt excõmunicare non reſidentẽ in ſuo beneficio.Conc.Trid.ſeſſ.23.cap.1.de ref.quod tamen iudicibus ex reliquis tribus capitibus iuriſdictionem habentibus,nõ eſt conceſſum,vt latè Felin.vbi ſup.num.11.23.&24.Teneretur tamẽ iudex domicilij,delinquentem,ſi ipſum nondum ipſe caſtigauerit, præmiſſa ſummaria cognitione ſuper veritate inculpati delicti, requiſitus remittere ad iudicẽ loci delicti in criminib. grauiorib. gl. in clem.paſtoralis,verb.de more.de ſent.& re iud.Couar.vbi ſup.c. 2.à num.4.quinimo etiam non expectata requiſitione ex vrbanitate remittunt aliqui.Similiter,& in caſu quo quis iuramento firmauerit ſe certo loco ſoluturum,eodem remitti debet.Couar.vbi ſupra.cap.10.

Laici etiam,licet proprium habeant forum coram iudice laico.
cap.licet.c.ex tenore.loc.cit.de foro comp.in certis tamen caſibus
dici poſſunt ſubeſſe iudici Eccleſiaſtico, quos caſus enumerat. gl.
27 in c.cum ſit generale,verb.malefactores,& alia,gl.in cap.licet.ver.
vacante,& item alia.in cap.ex tenore,verb.in iuſtitia.loc.cit.de foro comp.& comprehenduntur his verſibus.

Hæreticus,Simon,ſæuus,periurus,adulter,
Pax,priuilegium,violentus,ſacrileguſque,
Si vacat imperium,ſi negligit,ambigit an ſit,
Suſpectus iudex,ſi ſubdita terra,vel vſus,
Ruſticus,& ſeruus,peregrinus,feuda viator,
Si quis pæniteat,miſer aut ſit,cauſaque mixta,
Si denunciat Eccleſiæ,quis iudicat? ipſa.

Mixti autem fori ſunt,vſura,concubinatus,adulterium,ſacrilegiũ,ſortilegiũ,Sodomia.Clarus,in pract. cri.q.37.Aufrerius,aũt in ſuo tractatu de iuriſdictione Eccleſiaſtica in ſęculares,colligit 149. caſus,in quibus laici corrigi poſſunt per iudicem Eccleſiaſticum, quem conſule:nobis ſufficiat meminiſſe illius regulæ generalis,qđ videlicet in omni delicto iure Pontificio inducto extendatur iuriſdictio Eccleſiaſtica in laicos,cap.1.de off.ord.iu.gl.verb.ſecundũ, & teſtatur Aufrer.loc.cit.num.1.in princip.Similiter,& in omni caſu nutritiuo peccati,vel ſaltem quoad ſalutarem pœnitentiam iniungendam,cap.nouit.de Iudic.Abb.ibid. Aliquæ etiam cauſæ Eccleſiaſticæ in ſpecie, quæ magis praxi quotidiana teruntur, neceſſario nobis ſunt examinandæ. Vnde primo matrimoniales videamus.

De Matrimonijs.

SVMMARIVM.

28 *Matrimoniales cauſæ ſunt Iudicij Eccleſiaſtici.*
29 *Bannorum omiſſio non facit matrimonium nullum ſed clandeſtinum.*
30 *Banna quando remittere poteſt Epiſcopus.*
31 *Matrimonij ratificatio per carnalem copulam, ceſſat poſt Conc. Trid.*
32 *Parochus proprius quoad matrimonij contractum, quis dicatur.*
33 *Benedictio omiſſa non minuit vires matrimonij.*
34 *Sponſalia de præſenti non comprehenduntur, cap. 3. de ref. matr.*
35 *In computatione graduum, remotior attendendus.*
36 *Probationes contra matrimonium quales requirantur.*

28 Matrimoniales itaque cauſæ ſunt fori ſpiritualis, cap. tuam, de ord.cogn.cap.cauſam, qui filij ſint legit. Et de his diuerſis occaſionibus aliqua ſupra retulimus, nunc videndum eſſet de impedimentis matrimonij, quæ duodecim impedientia contrahendum, & dirimentia contractum numerantur iſtis verſibus.

Error conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi forte coire nequibis.

Quæ quia à ſummiſtis ſatis ſuperque examina reperiuntur, vt à Syl.Ang.Arm.verb.matrimonium.Hoſt.in Sum. de ſponſ. & matr. Nauar.in Man.cap.22.à num.30.Henriq.de matrim.lectore ad eoſdem auctores remiſſo, circa ea ſolum quę per Concil.Trid.ſeſſ. 24. de ref. matr. circa contractum matrimonij ordinata ſunt, aliqua referemus.

29 Et primo circa prohibitionem omiſſionis bannorum aduertendum eſt quod illorum omiſſio non reddit matrimonium nullum, ſed clandeſtinum tantum, ita quod validum ſit matrimonium illis ommiſſis, alijs tamen requiſitis ſeruatis contractū, licet puniri poſſint ſic contrahentes. Nau. loc. cit. Quinimo remitti poſſunt per Epiſcopum non ſolum ex cauſa cum matrimonium malitiosè impediri poſſet.in Conc.loc.cit.cap.1.expreſſa, ſed etiam ex alijs iuſtis cauſis arbitrio ipſius Epiſcopi, vt ſi adſit vicinitas temporis quo nu ptiæ

ptiæ prohibentur:ſi contrahendum ſit cum perſona quæ habet pa-
rentes vel tutores iniquos de quibus veriſimiliter dubitaretur ne
30 eam tradant ignobili:Si conſtitutus in articulo mortis,velit cōtra-
here cum concubina vt legittimetur proles ex ea ante ſuſcepta : Si
ad.Sit inæqualitas inter contrahētes vt quod diues ducat pauperē
nobilis ignobilem,ſenex iuuenem.Nau.loc.cit.Henriq. de matr.c.
5.iſtis tamen caſibus,& ſimilibus quibus concedenda videretur de
nūciationū omiſſio, ſecurius eſſet prius examinare ad minus duos,
teſtes qui deponant ſe ſcire inter contrahentes nullum adeſſe impe
dimentum,vt notat Genuen.in prax.c.26.nu.4.

Illa autem requiſita ab eodem.Conc.loc.cit.præſcripta vt videlicet coram proprio contrahentium parocho,& duorum vel trium reſtium præſentia contrahatur,ommiſſa,reddūt matrimonium nō ſolum clandeſtinum ſed etiam nullum,ita quod ſic contractum matrimonium non debet per Epiſcopum amplius annullari cum ipſo iure ſit annullatum,ſed tantum debet declarari eſſe nullum , vt declarauit Sac.Cong.Concilij in hæc verba.

An ſi contractum ſit matrimonium præſente Sacerdote alieno abſq; Parochi vel ordinarij licentia,debeat ordinarius illud irritare vel irritū declarare.

Cong.cenſuit debere irritum declarare non irritare, quia cum Concilium irritum fecerit,non eſt vlterius irritandum,ſed opus eſſe ſola declaratione quod irritum ſit.

Sic etiam contrahentes adeo nulliter cōtrahunt,vt poſſint ſi velint ab inuicem ſeparari etiam non expectata iudicis auctoritate. Nau.de cland.deſponſ.conſ.3.num.2.& conſil.5.nu.1.

31 Nec ratificatur ſic nulliter contractum matrimonium etiāſi ſub ſequuta fuerit carnalis copula,huiuſmodi enim ratificatio matrimonij ſequuta copula,ceſſat poſt Conc.Trid.vt docet idem Nau. de ſponſ.conſ.18.num.3.

Et in tantum quidem eſt nullum matrimonium contra prędictā Conc.diſpoſitionem contractum vt ne quidem in ſponſalia de futuro diſſoluatur,id.Nau.conſil.3.cit.de cland.deſponſ.num.3.Si tamen contrahatur inter impuberes,ſeu vnum puberem alium impuberem,reſolueretur in ſponſalia de futuro.iuxta tex.in c.1.de deſp. impub.in 6.Couar.de ſponſ.p.1.c.3.

Sic itaque nulliter contrahentes ſi velint roborare contractum, debent contrahere de nouo ſeruatis prædictis requiſitis, & hoc ſer

uatur

uaturꝗin alijs quoque defectibus propter quos matrimoniū à principio fuit nullum, ita quod ſublato defectu ſeu impedimēto, debeat matrimonium contrahi de nouo præſtito conſenſu, vt tradunt ſummiſtæ ſupra cit. ſuper impedimento erroris, violentiæ, & docet Nauarr. loc. cit. de ſponſ. conſil. 12. num. 3. & conſil. 14. nume. 1. Vnde & ſtylus. Curiæ ſeruat vt in concedendis diſpenſationibus ſuper matrimonio ſtante impedimento impediente, & dirimente contracto, addatur ſemper clauſula (de nouo præſtito conſenſu.) vt teſtatur id. Nau. conſil. 14. cit. & Genuen. in prax. cap. 25. num. 9. Vbi tamen impedimentum eſſet occultum, poſſent ſponſi priuatim tantum ſibi præſtare conſenſum abſque Parochi vel teſtium præſentia, quod ſufficere declarauit Pius. V. vt refert Nau. loc. ſup. citat. in Manual. numer. 70.

Impedimentum autem ſuperueniens poſt contractum marrimonium hic non intrat, cum illud non impediat matrimonium, cap. diſcretionem, de eo qui cogn. conſang. vx. & cap. vnic. de ſponſ. in 6. niſi fuerint ſponſalia de futuro, hæc enim. Soluuntur ſubſequēte impedimento, c. ſuper eo. de conſang. & aff.

32 Proprius autem Parochus quem Concilium requirit eſt parochus ſeu ſacerdos, cui principaliter incumbit cura animarum loci domicilij ſiue viri ſiue mulieris, ſufficit enim quod ſit alterius cuiuſuis ex ſponſis, in quacunque Parochia contrahatur. Nau. loc. cit. de cland. deſponſ. conſ. 3. num. 1. & ita declaratum fuiſſe à ſac. Congreg. Conc. teſtatur, ib. conſ. 4. num. 1.

Proprij Parochi nomine venit etiam quilibet ſacerdos deputatus ab ipſo parocho, & ſatisfit Concilio ſi contrahatur coram illa, etiamſi generaliter tantum ipſi fuerit commiſſum exercitium ſacramentorum, & etiamſi verbaliter tātum ipſi fuiſſet demandatum. Nauar. lo. cit. conſ. 12. & conſ. 13. num. 2.

Si autem parochus non fuerit actu præsbyter, licet de iure validum ſit matrimonium ipſo præſente contractum, conuenientius tamen eſſe vt deleget præsbytero alicui, qui loco ipſius interſit reſpondit ſac. Cong. Conc. referente. Nau. lo. cit. conſ. 9. & conſil. 10. num. 1.

Sufficit autem ſi parochus adſit contractui ſiue inuitatus ſiue caſu, vt ſi forte adeſſet conuiuij aut confabulationis cauſa, dummodo ad ipſum actum contractus, verè, & formaliter adhibeatur. Nau. lo. cit. conſ. 11. nu. 1. quod etiam declaraſſe ſac. Cong. Concilij refert, Gonz. glo. 48. num. 35.

33 Similiter validum erit matrimonium præſente parocho contractum,

ctum, licet ipſe parochus præſens non det benedictionem contrahentibus, benedictio enim nec auget nec minuit validitatem contractus matrimonij, Nauar.cit. de ſponſ.conſ.15.num.2. ſiquidem parochus circa contractum matrimonij adhibetur tantum pro teſte magnæ auctoritatis, neque ipſius voluntas aut conſenſus requiritur, ſicuti neque aliorum teſtium. Ledeſma.de matrim.quæſt.45.ar.5.Genuen.lo.cit.c.61.num.5.

Aduertendum præterea quod prædictæ ſolemnitates, cap.1. de ref.matr.cit.non requiruntur in ſponſalibus de futuro,& valent ſpōſalia de futuro ipſis non ſeruatis celebrata. Nauar.loc.cit.conſil.5.num.3.

Circa eadem ſponſalia de futuro, ſciendum eſt præterea, per illa induci publicam honeſtatem licet ſoluantur impedimento ſubſequenti, dummodo ab initio fuerint valida,& hanc publicam honeſtatem afficere tantum in primo gradu, cum tamen antea ſoleret durare vſque ad quartum gradum, in quo correctum fuit ius antiquū decreto Conc.Trid.lo.cit.cap.3.Si autem ſponſalia à principio fuerint inualida ex aliqua cauſa, nullum inducent impedimentum publicæ honeſtatis, vnde,& illa quæ ſub conditione contrahuntur, nō cauſabunt hoc impedimentum niſi purificata conditione. Nau.cit. de condit.appoſ.conſ.1.num.4.

Sponſalia autem de præſenti inducunt impedimentum publicæ
34 honeſtatis vſque ad quartum gradum, hæc enim non continentur in reductione huius impedimenti ad primum gradum, facta in ca. 3.cit.ſeſſ. 24. de ref. matr. ſed remanent in terminis iuris communis, vt declarauit Pius V.conſtitutione ſua, quæ ſequitur.

Pius Epiſcopus, &c.

Ad Romanū ſpectat Pontificē ſua ſollicitudine diligenter prouidere, vt ſacrorum Conciliorum decreta, ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidentur, quod nulla deſuper dubitandi occaſio cuiquam relinquatur. Sane ad aures noſtras peruenit multos eſſe, qui dubitent an decretū Oecumenici Cōcilij Trid.ſeſſ.24. de reformatione matrimonij capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicæ honeſtatis vbi ſponſalia valida non fuerint, prorſus tolli, vbi vero valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus, non poſſit huiuſmodi prohibitio ſeruari, de ſponſalibus per verba vt aiunt de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præſenti contracta, non tamē conſummata, quæ interdum ſponſalia appellantur, comprehendant, ita vt etiam

etiam eo caſu impedimentum inde proueniens ſublatum fuerit.

Nos itaque vt omnis difficultas dubitatioque tollatur, attendentes, quod ſpõſaliorum appellatione qua dictũ Concilium vtitur, nõ niſi impropriè matrimonium verbis de præſenti conceptis contractum contineatur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo caſu ſecundum proprietatem verborum duntaxat procedendum eſt, præſertim cum longe maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præſenti contracto, quam in ſponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio auctoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio ſic, vt præfertur contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque ſtatuimus. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, an. Incarnat. 1568. Kal. Iul.

Vnde etiam hæc ſponſalia de præſenti cum remaneant in terminis iuris antiqui, inducent impedimentum publicę honeſtatis licet fuerint nulla à principio ex aliqua cauſa, iure enim antiquo inducunt, vt patet ex text. cit. cap. vn. de ſponſ. in 6. Niſi fuerint nulla ex defectu cõſenſus, vel cõditionis appoſitæ, vt tex. cit. & Ioan. And. ib. Arm. ver. matrimonium, num. 46. Affinitatem tamen non inducunt hæc ſponſalia cum affinitas non oriatur ſine copula carnali. Hoſt. in ſum. de affinit. num. 9. circa fin. Nauar. loc. cit. de ſponſ. conſil. 11. numero. 1.

35 Vlterius ſciendum, in computatione graduum affinitatis ſiue cõſanguitatis, eſſe attendendum remotiorem gradum, cap. vlt. de conſang. & affin. dummodo vnus eorum non ſit in primo gradu, talis enim etiam cum multum remoto nunquam contrahere poteſt.

Et de computatione graduum huiuſmodi, & remotiori exprimendo emanauit conſtitutio Pij V. publicata ſub die 20. Auguſt. Anno 1566. tenoris ſequentis.

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam conſtitutionem dudum per fel. rec. Pium Papa IV. ſanctitatis ſuę prædeceſſorem editam, qua cauetur quod in diſpẽſationibus, matrimonialibus pro diuerſis conſanguinitatis ſeu affinitatis ex eodem ſtipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris ſolũ prout olim fieri ſolebat, ſed etiam propinquioris graduum expreſſa mẽtio fieri

fieri debeat, alioquin diſpenſationes, ac deſuper confectæ litteræ nullius ſint roboris, vel momenti, prout in dicta conſtitutione plenius continetur, à diſpoſitione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Cur. Stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum reſtringi. Volenſq; propterea iuri, & Stylo prædictis necnon piæ mem. Greg. XI. & Clem. VI. Rom. Pont. etiam ſanctitatis ſuæ prædeceſſorum veſtigijs inhærendo, ſacramento, & libertati matrimonij, quantum cum Deo poteſt fauere, Statuit, & ordinauit, quod de cætero in quibuſcunque diſpenſationibus quas pro matrimonijs contractis aut contrahendis inter viros, & mulieres inuicem diuerſis probibitis conſanguinitatis ſeu affinitatis aut mixtis ex cõmuni, ſeu ab eodem ſtipite ſurgenttib. quicumque illi ſint, dummodo primum quoquomodo non attingant, cum in eo ſanctitas ſua nunquam diſpenſare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem ſanctitate ſua & pro tẽpore exiſtente Rom. Pont. aut ſede Apoſtol. impetrari, vel alias concedi contigerit ac litteris commiſſionibusque deſuper etiam locorum ordinarijs faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque ſecum propinquiorem, ac ob id ſufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen poſtea ſuper propinquiore litteris declaratorijs, iuxta Greg. & Clemen. prædeceſ. huiuſmodi conſtitutiones, quas quo ad hoc innouauit ac inuiolabiliter obſeruari mandauit, diſpenſationeſque ſeu diſpenſandi commiſſiones ac deſuper confectas litteras, & proceſſus habitos per eoſdem, diſpenſatos ſeu hos cum quibus diſpenſari mandatur propter proximioris gradus huiuſmodi non expreſſionem, de ſubreptionis ſeu obreptionis vitio ſeu intentionis defectu notari non poſſe, ſed in omnibus, & per omnia ſuffragari perinde ac ſi in litteris ſeu commiſſionibus huiuſmodi de proximiori ſeu vtroque gradu ſpecialis, & expreſſa mentio facta fuiſſet, ſicque per quoſcunque iudices, &c.

In probandis autem impedimentis, qui teſtes requirantur, omiſſis Doctorum opinionibus controuerſis dicamus breuiter. Quod ſi agatur de diſſolutione matrimonij contracti, requiruntur teſtes om-
36 ni exceptione maiores Abb. in cap. 1. de conſang. & affin. Couarr. in 4. decr. par. 2. cap. 8. q. 12 num. 7. Et dicuntur teſtes omni exceptione maiores quibus nihil obijci poteſt, glo. ver. maiores, in ca. 1. cir. vel prout adnotantur, in cap. licet 2. de teſtibus ſaltem quoad matrimonialia, nimirum, vt iurent, vt ſciant enumerare gradus ab vtroque latere, quod cognouerint ad minus vltimi gradus conſanguineos, & à ſenioribus bonæ famæ audierint, ſintque ipſi graues viri, bonæ famæ, ib.

Admittuntur etiam conſanguinei, & pater, mater, ad perhibendũ

teſtimonium hoc, caſu imo, & alijs præferuntur, quia præſumuntur ſcire ſuam genealogiam, vt notant communiter Doctores, in c. ſuper eo. 2. de teſt. ibique Hoſt. in ſum. nu. 3.

Confeſſio autem vtriuſque coniugum de impedimento, non ſufficit ad dirimendum matrimoniũ, c. ſuper eo de eo qui cog. conſan. niſi concurrat fama, vt probat Abb. ib. ſi vero ſit probandum matrimonium, ſufficiunt teſtes ordinarij, vt reſpondiſſe Rotam Rom. in vna Tullen. refert Genuen. loc. ſup. cit. cap. 27. num. 24. & multos ad hunc effectum allegat auctores.

Vltra ſi agatur ad impediendum matrimonium contrahendum, ſufficit vnus teſtis, qui deponat iuxta normam, cap. licet, cit. vel ſaltem ad effectum ſuſpendendi contrahendum matrimonium donec veritas indagetur, arg. text. cap. cum inhibitio, de cland. deſpon. Et ſi in contrarium non probaretur, ſufficeret ad cauſandum, vt obtinenda ſit diſpenſatio, cap. ſuper eo. de teſt. cit. & cap. præterea, de ſponſal. Si vero agatur de ſolutione ſpõſaliorum de futuro, ſufficeret fama impedimenti, cap. ſuper, eo. de conſang. vel ſponſorum cõfeſſio, cum & mutuo conſenſu illa ſoluere poſſint, cap. 2. de ſponſa. idque etiamſi fuerint iurata. Nau. de ſponſ. conſ. 8. num. 3.

In caſu autem quo ob abſentiam diuturnã alterius coniugũ, alter prætendit cum alio contrahere, non ſufficiunt ſemiplenæ probationes de morte abſentis, nec ſufficit expectare quinquennium, ſed debet apparere certitudo mortis ſaltem per violentas præſumptiones, vt quod in acie fuerit in qua plurimi cæſi ſunt, quod nauis in qua nauigabat naufragium paſſa ſit, & omnes cum ea perierint Arm. ver. matrimonium. num. 45.

In probando iuſto metu, metus iuſtus ex parte mulieris reputandus eſt, qui poſſit cadere in conſtantem mulierem, & viri qui cadat in conſtantem virum, vt notat Abb. in c. cum locum, de ſponſ. metus etiam non præſumitur in præſentia patris matris, vel conſanguineorum. Villalob. com. opin. ſub litte. m. num. 56. Menoch. conſil. 69. volum. 2.

Ad extremum in matrimonialibus vbi fuerit ſemiplene probatum, iuramentum ſuppletorium deferri poteſt conſideratis perſonarum, & cauſæ circumſtantijs. Abb. in cap. mulieri, de iureiurand. Hoſt. ibid. Et magis in admittendis probationibus prudenti iudicio ſuo, & facti circumſtantijs iudex regulari debet, quã aliqua certa regula, quæ dari non poteſt, regi. cap. cum dilectus, de his quæ vi metuſvè. iun. gl. & notat Abb. in cap. in præſentia, de ſponſalib. Couarr. vbi ſup. num. 22.

Sub-

Subintrat in matrimonialib. quæſtio dotis,& ratione cônexitatis cum matrimonio,poteſt quoque cognoſci à Iudice Eccleſiaſtico,cap.ſi annum.de Iudic.in 6.& notat.gl.in ca.licet.de for.comp. verb.vacante,& cap.de prudentia, de donat. inter vir.& vx.Etiam pro dote nudo pacto promiſſa.Innoc.ibid.Bald.in l.1.C.de promiſ. dot.Et de arris datis.Feder.de ſenis.Conſ.160.

De iſta itaque notandum quod mulier adulterans amittit dotē, iudicis tamen præcedente ſententia ſuper adulterio,nam abſque iudicis auctoritate nequidē dimittere ipſam poteſt maritus ob adulterium,cap.porro.de diuort.niſi fuerit adulterium notorium,vel ipſa à viro diſceſſerit,cap.plerunque de donat.inter.virum.cit.

Si etiam poſtmodum inter ſe reconciliantur,vel Iudex ex officio ſuo redintegrat matrimonium ob fornicationem viri commiſſam poſt diuortium,quod facere poteſt vt occurratur ſcandalo fornicationis,& in praxi ſeruari teſtatur Genuen.loc.cit.num.14.tunc dotem mulier recuperat ipſo facto,cit.cap.plerunque. iun. gl.

Dotare tenetur pater filiam etiamſi nupſerit illo inuito.32.q.2.c. vlt.iu.gl.verb.parentum.

Pro dote non ſoluta licitè petitur intereſſe donec ſoluatur, cap. ſalubriter.de vſuris.etiam poſt mortem viri,donec dos reſtituatur. Couar.var.reſ.lib.3.cap.1.nu.3.Actio dotis maximè eſt priuilegiata,& pręfertur omnibus creditoribus, licet cōfeſſio dotis fuerit poſterior creditoribus,id.Couar.ibid.lib.1.c.7.

De Iureiurando.

SVMMARIVM.

37 *Iurare facientes illicita quas pęnas incurrant.*
38 *Iuramentum de re licita non voluntariè factum,ligat.*

Contra iurantes,& iurare facientes illicita,emanauit cōſtitutio Greg.XIII.quam hic propter eius frequentem vſum inſerendam putauimus,& ſequitur.

37 *Inter Apoſtolicas,& infra.Verum tamen multi infirmi cupidique ſenſus,ſeſe in huiuſmodi iuramenta cum animarum ſuarum periculo præcipitant.Nos quoniam hæc ſanctorum quoque patrum inſtitutis, & ſalubri rerum Eccleſiaſticarum directioni aduerſantur,& tanquam de radice ambi-*

ce ambitionis procedentia, omne bonũ in Eccleſijs rebuſque publicis per uertunt, ea noua prouiſionis ſubſidio prohibere volentes, præſentium auctoritate innouamus prædictam conſtitutionem Nicolai Papæ, itidemque alias omnes Canonicas ſanctiones de abuſu, & reprobatione huiuſmodi iuramentorum promulgatas, volumuſque eas vbique ab omnibus etiam quoad præterita inuiolabiliter obſeruari. Ac etiam præcipimus, & interdicimus prælatis Canonicis, & alijs ſupradictis necnon Eccleſiarum capitulis, & monaſteriorum cæteriſque Conuentibus, Ciuitatum quoque caſtrorum, & terrarum Communitatibus, & perſonis quacunque dignitate præditis, ne vlla omnino iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel libertati Eccleſiaſticæ aut Decretis Conc. Trid. obuiantia ſiue ante ſiue poſt electiones confirmationes prouiſiones, receptiones, admiſſiones, aut alios actus vbicunque ac quocunque tempore, etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis quantocunque tempore obſeruatæ, quæ potius corruptela eſt cenſenda, ſiue in genere ſiue in ſpecie præſtare, reddere vel exigere, ne uè ſuper præſtitis redditis vel exactis hucuſque quenquam in iudicio vel extra inquietare audeant, quoquo modo, vel turbare, illos enim qui iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel Eccleſiaſticæ libertati aut decretis dicti Concilij obuiantia exigere contenderint, Epiſcopos videlicet & alios quoſcunque Pontificali dignitate præditos, ſuſpendimus à Diuinis, Capitula vero, & Conuentus eorumque Eccleſias, & loca omnia interdicto Eccleſiaſtico ſupponimus, ac ſingulares perſonas excommunicationis ſententia innodamus, inhabileſque facimus ad obtenta, & alia obtinenda eo ipſo, nobiſque, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti relaxationem ſuſpenſionis, & interdicti, necnon abſolutionem ab excommunicationis ſententia huiuſmodi perpetuò reſeruamus. Decernentes eos qui talia iuramenta ſcienter præſtiterint, vſu & commodo rei, & gratiæ cuius cauſa iurauerint eo ipſo priuatos eſſe: alios vero ignorantes ad præſtitorum iuramentorum huiuſmodi obſeruationem minime teneri. Necnõ irritum, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. Non. Septembr. anno. 1584.

Quacunq; autẽ forma præſtetur iuramentũ, tenet, Arm. ver. iuramentũ, nu. 6. dũmodo adſit intẽtio. quę ſi deſit, vt accidit, in inuitis, vel ſi proteſtatur iurans corã alijs, ſe nõ intendere iurare, non tenet c. verum, de iureiuran.

De illicitis autem vt diſponitur extrauag. præmiſſa, & de illis, quæ continent peccatum, iuramentum etiam cum intentione factum non tenet, nec indiget diſpenſatione, cap. ſi vero, cap. quanto, lo. cit. de iureiuran. ſi tamen illicitum fuerit non ex parte iurantis, ſed alterius

terius in cuius fauorem iuratur, vt de ſoluendo vſuras, vel vi, ſeu metu extortum, obligat, & eſt ſeruãdum, licet repeti poſſint vſuræ poſtquam iuramento fuerit ſatisfactum. Vel antequam incurratur periurium, peti poteſt ab Epiſcopo abſolutio à iuramento, qui ſi iuratum fuerit per contractum nominatum, ex quo ius alteri fuerit quęſitum, non niſi citata parte abſolutionem præſtare debet, ſi autem ius alteri quæſitum non fuerit contractu nominato, abſque vocatione partis abſoluere poteſt, Cou. lo. cit. lib. 1. c. 4. à num. 5. ad 15.

De Hæreticis.

SVMMARIVM.

39 *Epiſcopus eſt ordinarius inquiſitor in ſua Diœceſi.*
40 *Hæreticus quis dicatur.*
41 *Teſtis quis eſſe poſſit in cauſa hæreſis.*
42 *Confeſſarius eſt ſuſpectus de hæreſi, qui ſollicitat pœnitentem ad libidinem.*
43 *Inquiſitionis officium impugnans, quas pęnas incurrit.*
44 *Iudæi iudicari poſſunt ab officio inquiſit. certis caſibus.*
45 *Thalmud Iudæorum prohibetur.*
46 *Iudæi compelli debent accedere ad Conciones.*

39 HÆreſis quoq; eſt crimen Eccleſiaſticum, c. vt inquiſitionis, de hæret. in 6. & Epiſcopus eſt iudex ordinarius cauſarũ hęreſis in Diœceſi ſua, ita quod nõ impediatur formare proceſſum, licet ĩquiſitor adſit in Diœceſi, & procedat, ſed hoc caſu vel ſeparatim vel coniũctim cum inquiſitore formare põt proceſſum, cap. per hoc. lo. cit. ſi tamen ſeorſim procedunt, debent ſibi communicare acta, & vterque ſimul proferre ſententiam, & ſi fuerint diſcordes, remittere debent inſtructam cauſam ad ſedem Apoſt. Siman. de Cath. inſt. titu. 25. nu. 4. Vnde & proceſſum contra hæreticos, & ſuper libris prohibitis, licet adſit inquiſitor, publicare poteſt Epiſcopus, collecti tamen libri prohibiti inquiſitori conſignari debent vt reſpondiſſe ſacrã Congregationem inquiſit. teſtatur Franch. Leo. in ſua praxi, cap. 37.

Hæreticus autem dicitur qui exiſtens Baptizatus errat pertinaciter in fide. ex ſiman. cit. tit. 31. vbi multis explicat quis ſit dicendus hæreticus. Vel qui pertinaciter aliquid credit quod eſt fidei Catho

licæ

in ipſo officio, cap. ſacerdotibus, ne cler. vel mon. ibique Innoc. Aufrer. loc. cit. Reg. 1. fall. 17. vbi probat trinam huiuſmodi monitionem, debere eſſe ſpecialem, non autem generalem contra quoſcunque, neque ſufficere vnam pro tribus, ſicut neque in alijs omnib. caſibus, in quibus ius expreſſè diſponit præmittendam trinam monitionem.

Ad extremum clericus degradatus, & traditus curiæ ſæculari, ſubeſt iudici laico. Abb. in capitu. nouimus, de verb. ſignific. & in. cit. cap. cum non ab homine, ibique Dec. vbi differentiam aſſignat, inter depoſitum, & degradatum, quia nimirum non eodem modo traduntur curiæ ſęculari.

Et quemadmodum de perſona Eccleſiaſtica iudex laicus non cognoſcit præter caſus expreſſos, ita neque de cauſis ſpiritualibus. c. Eccleſiæ ſanctæ M. de conſtitur. niſi forte incidenter, & cum quæſtio incidit ſuper facto vt ſi agatur, an fuerit contractum matrimonium inter aliquos. Afflict. in deciſ. Reg. deciſ. 2. num. 5. vel ſi compellat aliquos ad ſeruandum matrimonium, quod conſtet ritè fuiſſe contractum. cap. non eſt, de ſponſal. Vel ſi agatur iudicio poſſeſſorio, vt de poſſeſſione decimæ, beneficij, poſſeſſio enim eſt quid tẽporale. Couar. loc. ſup. cit. cap. 35. num. 1.

Ex præcedentibus itaque conſtat, directè ac propriè clericũ ſubeſſe Iudici Eccleſiaſtico, ac ꝓpterea reus in iudicio Epiſcopali merito cenſebitur clericus, ita quod non poſſit declinare iuriſdictionem ſui ordinarij vt teſtatur Hoſt. vbi ſup. de foro comp. nume. 14. ſi nimirum ſiue ratione delicti, ſiue ratione cõtractus, domicilij vel rei de qua agitur, ipſi ſit ſubiectus.

Ratione delicti, vbi enim quis deliquit, ibidem eſt puniendus. c. placuit. 6. q. 3. c. 1. de raptor.

Ratione contractus, prout contractus ſumitur pro omni obligatione, ſi nimirum ſolutio non deſtinatur alibi. Felin. in c. vlt. loc. cit. de foro comp. num, 19.

Ratione rei vbi nimirum illa ſita eſt, ſiue mobilis, ſiue immobilis. Hoſt. vbi ſup. nu. 5.

Ratione domicilij, quod quomodo conſtituatur, diximus alias.

26 Et ratione iſtius ſortitum forum, eſt pręcipuum, & Ordinarium, cõcurritque cum alijs omnibus, ita quod iudex domicilij, etiam ratione delicti alibi commiſſi, vel contractus alibi initi, ſiue rei alibi poſſeſſæ iudicare poſſit, & citare reum etiam extra territorium ſuum exiſtentem, & etiam excommunicare alibi degentem taliter ſubditum pro delicto in territorio ſuo commiſſo, vel quod ſumpſerit ini-

rit initium in ſuo territorio,vt poteſt excõmunicare non reſidentẽ in ſuo beneficio.Conc.Trid.ſeſſ.23.cap.1.de ref.quod tamen iudicibus ex reliquis tribus capitibus iuriſdictionem habentibus,nõ eſt conceſſum,vt latè Felin.vbi ſup.num.11.23.&24.Teneretur tamẽ iudex domicilij,delinquentem,ſi ipſum nondum ipſe caſtigauerit, præmiſſa ſummaria cognitione ſuper veritate inculpati delicti, requiſitus remittere ad iudicẽ loci delicti in criminib. grauiorib. gl. in clem.paſtoralis,verb.de more.de ſent.& re iud.Couar.vbi ſup.c. 2.à num.4.quinimo etiam non expectata requiſitione ex vrbanitate remittunt aliqui.Similiter,& in caſu quo quis iuramento firmauerit ſe certo loco ſoluturum,eodem remitti debet.Couar.vbi ſupra.cap.10.

Laici etiam,licet proprium habeant forum coram iudice laico. cap.licet.c.ex tenore.loc.cit.de foro comp.in certis tamen caſibus dici poſſunt ſubeſſe iudici Eccleſiaſtico, quos caſus enumerat. gl.
27 in c.cum ſit generale,verb.malefactores,& alia,gl.in cap.licet.ver. vacante,& item alia.in cap.ex tenore,verb.in iuſtitia.loc.cit.de foro comp.& comprehenduntur his verſibus.

Hæreticus,Simon,ſæuus,periurus,adulter,
Pax,priuilegium,violentus,ſacrilegusque,
Si vacat imperium,ſi negligit,ambigit an ſit,
Suſpectus iudex,ſi ſubdita terra,vel vſus,
Ruſticus,& ſeruus,peregrinus,feuda viator,
Si quis pæniteat,miſer aut ſit,cauſaque mixta,
Si denunciat Eccleſiæ,quis iudicat? ipſa.

Mixti autem fori ſunt,vſura,concubinatus,adulterium,ſacrilegiũ,ſortilegiũ,Sodomia.Clarus,in pract. cri.q.37.Aufrerius,aũt in ſuo tractatu de iuriſdictione Eccleſiaſtica in ſęculares,colligit 149. caſus,in quibus laici corrigi poſſunt per iudicem Eccleſiaſticum, quem conſule:nobis ſufficiat meminiſſe illius regulæ generalis qđ videlicet in omni delicto iure Pontificio inducto extendatur iuriſdictio Eccleſiaſtica in laicos,cap.1.de off.ord.iu.gl.verb.ſecundũ, & teſtatur Aufrer.loc.cit.num.1.in princip.Similiter,& in omni caſu nutritiuo peccati,vel ſaltem quoad ſalutarem pœnitentiam iniungendam,cap.nouit.de Iudic.Abb.ibid. Aliquæ etiam cauſæ Eccleſiaſticæ in ſpecie, quæ magis praxi quotidiana teruntur, neceſſario nobis ſunt examinandæ. Vnde primo matrimoniales videamus.

De Matrimonijs.

SVMMARIVM.

28 *Matrimoniales cauſæ ſunt Iudicij Eccleſiaſtici.*
29 *Bannorum omiſſio non facit matrimonium nullum ſed clandeſtinum.*
30 *Banna quando remittere poteſt Epiſcopus.*
31 *Matrimonij ratificatio per carnalem copulam, ceſſat poſt Conc. Trid.*
32 *Parochus proprius quoad matrimonij contractum, quis dicatur.*
33 *Benedictio omiſſa non minuit vires matrimonij.*
34 *Sponſalia de præſenti non comprehenduntur, cap. 3. de ref. matr.*
35 *In computatione graduum, remotior attendendus.*
36 *Probationes contra matrimonium quales requirantur.*

28 Matrimoniales itaque cauſæ ſunt fori ſpiritualis, cap. tuam, de ord. cogn. cap. cauſam, qui filij ſint legit. Et de his diuerſis occaſionibus aliqua ſupra retulimus, nunc videndum eſſet de impedimentis matrimonij, quæ duodecim impedientia contrahendum, & dirimentia contractum numerantur iſtis verſibus.

Error conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi forte coire nequibis.

Quæ quia à ſummiſtis ſatis ſuperque examina reperiuntur, vt à Syl. Ang. Arm. verb. matrimonium. Hoſt. in Sum. de ſponſ. & matr. Nauar. in Man. cap. 22. à num. 30. Henriq. de matrim. lectore ad eoſdem auctores remiſſo, circa ea ſolum quę per Concil. Trid. ſeſſ. 24. de ref. matr. circa contractum matrimonij ordinata ſunt, aliqua referemus.

29 Et primo circa prohibitionem omiſſionis bannorum aduertendum eſt quod illorum omiſſio non reddit matrimonium nullum, ſed clandeſtinum tantum, ita quod validum ſit matrimonium illis ommiſſis, alijs tamen requiſitis ſeruatis contractū, licet puniri poſſint ſic contrahentes. Nau. loc. cit. Quinimo remitti poſſunt per Epiſcopum non ſolum ex cauſa cum matrimonium malitioſè impediri poſſet. in Conc. loc. cit. cap. 1. expreſſa, ſed etiam ex alijs iuſtis cauſis arbitrio ipſius Epiſcopi, vt ſi adſit vicinitas temporis quo nu

ptiæ

priæ prohibentur:ſi contrahendum ſit cum perſona quæ habet parentes vel tutores iniquos de quibus veriſimiliter dubitaretur ne
30 eam tradant ignobili:Si conſtitutus in articulo mortis,velit cõtrahere cum concubina vt legittimetur proles ex ea ante ſuſcepta: Si ad.Sit inæqualitas inter contrahẽtes vt quod diues ducat pauperẽ nobilis ignobilem,ſenex iuuenem.Nau.loc.cit.Henriq. de matr.c. 5.iſtis tamen caſibus,& ſimilibus quibus concedenda videretur denũciationũ omiſſio, ſecurius eſſet prius examinare ad minus duos, teſtes qui deponant ſe ſcire inter contrahentes nullum adeſſe impedimentum,vt notat Genuen.in prax.c.26.nu.4.

Illa autem requiſita ab eodem.Conc.loc.cit.præſcripta vt videlicet coram proprio contrahentium parocho,& duorum vel trium teſtium præſentia contrahatur,ommiſſa,reddũt matrimonium nõ ſolum clandeſtinum ſed etiam nullum,ita quod ſic contractum matrimonium non debet per Epiſcopum amplius annullari cum ipſo iure ſit annullatum,ſed tantum debet declarari eſſe nullum, vt declarauit Sac.Cong.Concilij in hæc verba.

An ſi contractum ſit matrimonium præſente Sacerdote alieno abſq; Parochi vel ordinarij licentia,debeat ordinarius illud irritare vel irritũ declarare.

Cong.cenſuit debere irritum declarare non irritare, quia cum Concilium irritum fecerit,non eſt vlterius irritandum,ſed opus eſſe ſola declaratione quod irritum ſit.

Sic etiam contrahentes adeo nulliter cõtrahunt,vt poſſint ſi velint ab inuicem ſeparari etiam non expectata iudicis auctoritate. Nau.de cland.deſponſ.conſ.3.num.2.& conſil.5.nu.1.

31 Nec ratificatur ſic nulliter contractum matrimonium etiãſi ſubſequuta fuerit carnalis copula,huiuſmodi enim ratificatio matrimonij ſequuta copula,ceſſat poſt Conc.Trid.vt docet idem Nau. de ſponſ.conſ.18.num.3.

Et in tantum quidem eſt nullum matrimonium contra prędictã Conc.diſpoſitionem contractum vt ne quidem in ſponſalia de futuro diſſoluatur,id.Nau.conſil.3.cit.de cland.deſponſ.num. 3. Si tamen contrahatur inter impuberes,ſeu vnum puberem alium impuberem,reſolueretur in ſponſalia de futuro.iuxta tex.in c.1.de deſp. impub.in 6.Couar.de ſponſ.p.1.c.3.

Sic itaque nulliter contrahentes ſi velint roborare contractum, debent contrahere de nouo ſeruatis prædictis requiſitis, & hoc ſeruatur

uatur, in alijs quoque defectibus propter quos matrimoniũ à principio fuit nullum, ita quod ſublato defectu ſeu impedimẽto, debeat matrimonium contrahi de nouo præſtito conſenſu, vt tradunt ſum miſtæ ſupra cit. ſuper impedimento erroris, violentiæ, & docet Nauarr. loc. cit. de ſponſ. conſil. 12. num. 3. & conſil. 14. nume. 1. Vnde & ſtylus. Curiæ ſeruat vt in concedendis diſpenſationibus ſuper matrimonio ſtante impedimento impediente, & dirimente contracto, addatur ſemper clauſula (de nouo præſtito conſenſu.) vt teſtatur id. Nau. conſil. 14. cit. & Genuen. in prax. cap. 25. num. 9. Vbi tamen impedimentum eſſet occultum, poſſent ſponſi priuatim tantum ſibi præſtare conſenſum abſque Parochi vel teſtium præſentia, quod ſufficere declarauit Pius. V. vt refert Nau. loc. ſup. citat. in Manual. numer. 70.

Impedimentum autem ſuperueniens poſt contractum matrimonium hic non intrat, cum illud non impediat matrimonium, cap. diſcretionem, de eo qui cogn. conſang. vx. & cap. vnic. de ſponſ. in 6. niſi fuerint ſponſalia de futuro, hæc enim. Soluuntur ſubſequẽte impedimento, c. ſuper eo. de conſang. & aff.

32 Proprius autem Parochus quem Concilium requirit eſt parochus ſeu ſacerdos, cui principaliter incumbit cura animarum loci domicilij ſiue viri ſiue mulieris, ſufficit enim quod ſit alterius cuiuſuis ex ſponſis, in quacunque Parochia contrahatur. Nau. loc. cit. de cland. deſponſ. conſ. 3. num. 1. & ita declaratum fuiſſe à ſac. Congreg. Conc. teſtatur, ib. conſ. 4. num. 1.

Proprij Parochi nomine venit etiam quilibet ſacerdos deputatus ab ipſo parocho, & ſatisfit Concilio ſi contrahatur coram illa, etiamſi generaliter tantum ipſi fuerit commiſſum exercitium ſacramentorum, & etiamſi verbaliter tãtum ipſi fuiſſet demandatum. Nauar. lo. cit. conſ. 12. & conſ. 13. num. 2.

Si autem parochus non fuerit actu præsbyter, licet de iure validum ſit matrimonium ipſo præſente contractum, conuenientius tamen eſſe vt deleget præsbytero alicui, qui loco ipſius interſit reſpondit ſac. Cong. Conc. referente. Nau. lo. cit. conſ. 9. & conſil. 10. num. 1.

Sufficit autem ſi parochus adſit contractui ſiue inuitatus ſiue caſu, vt ſi forte adeſſet conuiuij aut confabulationis cauſa, dummodo ad ipſum actum contractus, verè, & formaliter adhibeatur. Nau. lo. cit. conſ. 11. nu. 1. quod etiam declaraſſe ſac. Cong. Concilij refert, Gonz. glo. 48. num. 35.

33 Similiter validum erit matrimonium præſente parocho contra-

ctum,

ctum, licet ipſe parochus præſens non det benedictionem contrahentibus, benedictio enim nec auget nec minuit validitatem contractus matrimonij, Nauar.cit. de ſponſ.conſ.15.num.2. ſiquidem parochus circa contractum matrimonij adhibetur tantum pro teſte magnæ auctoritatis, neque ipſius voluntas aut conſenſus requiritur, ſicuti neque aliorum teſtium. Ledeſma. de matrim.quæſt.45.ar. 5.Genuen.lo.cit.c.61.num.5.

Aduertendum præterea quod prædictæ ſolemnitates, cap.1. de ref.matr.cit.non requiruntur in ſponſalibus de futuro, & valent ſpõſalia de futuro ipſis non ſeruatis celebrata. Nauar.loc.cit.conſil.5. num.3.

Circa eadem ſponſalia de futuro, ſciendum eſt præterea, per illa induci publicam honeſtatem licet ſoluantur impedimento ſubſequenti, dummodo ab initio fuerint valida, & hanc publicam honeſtatem afficere tantum in primo gradu, cum tamen antea ſoleret durare vſque ad quartum gradum, in quo correctum fuit ius antiquũ decreto Conc.Trid.lo.cit.cap.3. Si autem ſponſalia à principio fuerint inualida ex aliqua cauſa, nullum inducent impedimentum publicæ honeſtatis, vnde, & illa quæ ſub conditione contrahuntur, nõ cauſabunt hoc impedimentum niſi purificata conditione. Nau.cit. de condit.appoſ.conſ.1.num.4.

Sponſalia autem de præſenti inducunt impedimentum publicæ
34 honeſtatis vſque ad quartum gradum, hæc enim non continentur in reductione huius impedimenti ad primum gradum, facta in ca. 3.cit.ſeſſ. 24. de ref. matr. ſed remanent in terminis iuris communis, vt declarauit Pius V. conſtitutione ſua, quæ ſequitur.

Pius Epiſcopus, &c.

Ad Romanũ ſpectat Pontificẽ ſua ſollicitudine diligenter prouidere, vt ſacrorum Conciliorum decreta, ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidentur, quod nulla deſuper dubitandi occaſio cuiquam relinquatur. Sane ad aures noſtras peruenit multos eſſe, qui dubitent an decretũ Oecumenici Cõcilij Trid.ſeſſ.24. de reformatione matrimonij capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicæ honeſtatis vbi ſponſalia valida non fuerint, prorſus tolli, vbi vero valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus, non poſſit huiuſmodi prohibitio ſeruari, de ſponſalibus per verba vt aiunt de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præſenti contracta, non tamẽ conſummata, quæ interdum ſponſalia appellantur, comprehendant, ita vt

etiam

etiam eo caſu impedimentum inde proueniens ſublatum fuerit.

Nos itaque vt omnis difficultas dubitatioque tollatur, attendentes, quod ſpõſaliorum appellatione qua dictũ Concilium vtitur, nõ niſi impropriè matrimonium verbis de præſenti conceptis contractum continetur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo caſu ſecundum proprietatem verborum duntaxat procedendum eſt, præſertim cum longe maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præſenti contracto, quam in ſponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio auctoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio ſic, vt præfertur contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque ſtatuimus. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, an. Incarnat. 1568. Kal. Iul.

Vnde etiam hæc ſponſalia de præſenti cum remaneant in terminis iuris antiqui, inducent impedimentum publicę honeſtatis licet fuerint nulla à principio ex aliqua cauſa, iure enim antiquo inducunt, vt patet ex text. cit. cap. vn. de ſponſ. in 6. Niſi fuerint nulla ex defectu cõſenſus, vel cõditionis appoſitæ, vt tex. cit. & Ioan. And. ib. Arm. ver. matrimonium, num. 46. Affinitatem tamen non inducunt hæc ſponſalia cum affinitas non oriatur ſine copula carnali. Hoſt. in ſum. de affinit. num. 9. circa fin. Nauar. loc. cit. de ſponſ. conſil. 11. numero. 1.

35 Vlterius ſciendum, in computatione graduum affinitatis ſiue cõſanguitatis, eſſe attendendum remotiorem gradum, cap. vlt. de conſang. & affin. dummodo vnus eorum non ſit in primo gradu, talis enim etiam cum multum remoto nunquam contrahere poteſt. Et de computatione graduum huiuſmodi, & remotiori exprimendo emanauit conſtitutio Pij V. publicata ſub die 20. Auguſt. Anno 1566. tenoris ſequentis.

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam conſtitutionem dudum per fel. rec. Pium Papa IV. ſanctitatis ſuę prædeceſſorem editam, qua cauetur quod in diſpẽſationibus, matrimonialibus pro diuerſis conſanguinitatis ſeu affinitatis ex eodem ſtipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris ſolũ prout olim fieri ſolebat, ſed etiam propinquioris graduum expreſſa mẽtio fieri

fieri debeat, alioquin diſpenſationes, ac deſuper confectæ litteræ nullius ſint roboris, vel momenti, prout in dicta conſtitutione plenius continetur, à diſpoſitione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Cur. Stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum reſtringi. Volensq; propterea iuri, & Stylo prædictis necnon piæ mem. Greg. XI. & Clem. VI. Rom. Pont. etiam ſanctitatis ſuæ prædeceſſorum veſtigijs inhærendo, ſacramento, & libertati matrimonij, quantum cum Deo poteſt fauere, Statuit, & ordinauit, quod de cætero in quibuſcunque diſpenſationibus quas pro matrimonijs contractis aut contrahendis inter viros, & mulieres inuicem diuerſis prohibitis conſanguinitatis ſeu affinitatis aut mixtis ex cõmuni, ſeu ab eodem ſtipite ſurgenttib. quicumque illi ſint, dummodo primum quoquomodo non attingant, cum in eo ſanctitas ſua nunquam diſpenſare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem ſanctitate ſua & pro tẽpore exiſtente Rom. Pont. aut ſede Apoſtol. impetrari, vel alias concedi contigerit ac litteris commiſſionibusque deſuper etiam locorum ordinarijs faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque ſecum propinquiorem, ac ob id ſufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen poſtea ſuper propinquiore litteris declaratorijs, iuxta Greg. & Clemen. prædeceſ. huiuſmodi conſtitutiones, quas quo ad hoc innouauit ac inuiolabiliter obſeruari mandauit, diſpenſationeſque ſeu diſpenſandi commiſſiones ac deſuper confectas litteras, & proceſſus habitos per eoſdem, diſpenſatos ſeu hos cum quibus diſpenſari mandatur propter proximioris gradus huiuſmodi non expreſſionem, de ſubreptionis ſeu obreptionis vitio ſeu intentionis defectu notari non poſſe, ſed in omnibus, & per omnia ſuffragari perinde ac ſi in litteris ſeu commiſſionibus huiuſmodi de proximiori ſeu vtroque gradu ſpecialis, & expreſſa mentio facta fuiſſet, ſicque per quoſcunque indices, &c.

In probandis autem impedimentis, qui teſtes requirantur, omiſſis Doctorum opinionibus controuerſis dicamus breuiter. Quod ſi agatur de diſſolutione matrimonij contracti, requiruntur teſtes om
36 ni exceptione maiores Abb. in cap. 1. de conſang. & affin. Couarr. in 4. decr. par. 2. cap. 8. q. 12 num. 7. Et dicuntur teſtes omni exceptione maiores quibus nihil obijci poteſt, glo. ver. maiores, in ca. 1. cit. vel prout adnotantur, in cap. licet 2. de teſtibus ſaltem quoad matrimonialia, nimirum, vt iurent, vt ſciant enumerare gradus ab vtroque latere, quod cognouerint ad minus vltimi gradus conſanguineos, & à ſenioribus bonæ famæ audierint, ſintque ipſi graues viri, bonæ famæ, ib.

Admittuntur etiam conſanguinei, & pater, mater, ad perhibendũ

teſtimonium hoc, caſu imo, & alijs præferuntur, quia præſumuntur ſcire ſuam genealogiam, vt notant communiter Doctores, in c. ſuper eo. 2. de teſt. ibique Hoſt. in ſum. nu. 3.

Confeſſio autem vtriuſque coniugum de impedimento, non ſufficit ad dirimendum matrimoniũ, c. ſuper eo de eo qui cog. conſan. niſi concurrat fama, vt probat Abb. ib. ſi vero ſit probandum matrimonium, ſufficiunt teſtes ordinarij, vt reſpondiſſe Rotam Rom. in vna Tullen. refert Genuen. loc. ſup. cit. cap. 27. num. 24. & multos ad hunc effectum allegat auctores.

Vltra ſi agatur ad impediendum matrimonium contrahendum, ſufficit vnus teſtis, qui deponat iuxta normam, cap. licet, cit. vel ſaltem ad effectum ſuſpendendi contrahendum matrimonium donec veritas indagetur, arg. text. cap. cum inhibitio, de cland. deſpon. Et ſi in contrarium non probaretur, ſufficeret ad cauſandum, vt obtinenda ſit diſpenſatio, cap. ſuper eo. de teſt. cit. & cap. præterea, de ſponſal. Si vero agatur de ſolutione ſpōſaliorum de futuro, ſufficeret fama impedimenti, cap. ſuper, eo. de conſang. vel ſponſorum cōfeſſio, cum & mutuo conſenſu illa ſoluere poſſint, cap. 2. de ſponſa. idque etiamſi fuerint iurata. Nau. de ſponſ. conſ. 8. num. 3.

In caſu autem quo ob abſentiam diuturnã alterius coniugũ, alter prætendit cum alio contrahere, non ſufficiunt ſemiplenæ probationes de morte abſentis, nec ſuffieit expectare quinquennium, ſed debet apparere certitudo mortis ſaltem per violentas præſumptiones, vt quod in acie fuerit in qua plurimi cæſi ſunt, quod nauis in qua nauigabat naufragium paſſa ſit, & omnes cum ea perierint Arm. ver. matrimonium. num. 45.

In probando iuſto metu, metus iuſtus ex parte mulieris reputandus eſt, qui poſſit cadere in conſtantem mulierem, & viri qui cadat in conſtantem virum, vt notat Abb. in c. cum locum, de ſponſ. metus etiam non præſumitur in præſentia patris matris, vel conſanguineorum. Villalob. com. opin. ſub litte. m. num. 56. Menoch. conſil. 69. volum. 2.

Ad extremum in matrimonialibus vbi fuerit ſemiplene probatum, iuramentum ſuppletorium deferri poteſt conſideratis perſonarum, & cauſæ circumſtantijs. Abb. in cap. mulieri, de iureiurand. Hoſt. ibid. Et magis in admittendis probationibus prudenti iudicio ſuo, & facti circumſtantijs iudex regulari debet, quã aliqua certa regula, quæ dari non poteſt, regi. cap. cum dilectus, de his quæ vi metusvè. iun. gl. & notat Abb. in cap. in præſentia, de ſponſalib. Couarr. vbi ſup. num. 22.

Sub-

Subintrat in matrimonialib. quæſtio dotis,& ratione cōnexitatis cum matrimonio,poteſt quoque cognoſci à Iudice Eccleſiaſtico,cap.ſi annum.de Iudic.in 6.& notat.gl.in ca.licet.de for.comp. verb.vacante,& cap.de prudentia, de donat. inter vir.& vx.Etiam pro dote nudo pacto promiſſa.Innoc.ibid.Bald.in l.1.C.de promiſſ. dot.Et de arris datis.Feder.de ſenis.Conſ.160.

De iſta itaque notandum quod mulier adulterans amittit dotē, iudicis tamen præcedente ſententia ſuper adulterio,nam abſque iudicis auctoritate nequidē dimittere ipſam poteſt maritus ob adulterium,cap.porro.de diuort.niſi fuerit adulterium notorium,vel ipſa à viro diſceſſerit,cap.plerunque de donat.inter.virum.cit.

Si etiam poſtmodum inter ſe reconciliantur,vel Iudex ex officio ſuo redintegrat matrimonium ob fornicationem viri commiſſam poſt diuortium,quod facere poteſt vt occurratur ſcandalo fornicationis,& in praxi ſeruari teſtatur Genuen. loc.cit.num.14.tunc dotem mulier recuperat ipſo facto,cit.cap.plerunque. iun. gl.

Dotare tenetur pater filiam etiamſi nupſerit illo inuito.32.q.2.c. vlt.iu.gl.verb.parentum.

Pro dote non ſoluta licitè petitur intereſſe donec ſoluatur, cap. ſalubriter.de vſuris.etiam poſt mortem viri,donec dos reſtituatur. Couar.var.reſ.lib.3.cap.1.nu.3.Actio dotis maximè eſt priuilegiata,& pręfertur omnibus creditoribus, licet cōfeſſio dotis fuerit poſterior creditoribus,id.Couar.ibid.lib.1.c.7.

De Iureiurando.

SVMMARIVM.

37 *Iurare facientes illicita quas pęnas incurrant.*
38 *Iuramentum de re licita non voluntariè factum,ligat.*

Contra iurantes,& iurare facientes illicita,emanauit cōſtitutio Greg.XIII.quam hic propter eius frequentem vſum inſerendam putauimus,& ſequitur.

37 *Inter Apoſtolicas,& infra.Verum tamen multi infirmi cupidique ſenſus,ſeſe in huiuſmodi iuramenta cum animarum ſuarum periculo præcipitant.Nos quoniam hæc ſanctorum quoque patrum inſtitutis, & ſalubri rerum Eccleſiaſticarum directioni aduerſantur,& tanquam de radi-*

ce ambitionis procedentia, omne bonũ in Eccleſijs rebuſque publicis per uertunt, ea nouæ prouiſionis ſubſidio prohibere volentes, præſentium auctoritate innouamus prædictam conſtitutionem Nicolai Papæ, itidemque alias omnes Canonicas ſanctiones de abuſu, & reprobatione huiuſmodi iuramentorum promulgatas, volumuſque eas vbique ab omnibus etiam quoad præterita inuiolabiliter obſeruari. Ac etiam præcipimus, & interdicimus prælatis Canonicis, & alijs ſupradictis necnon Eccleſiarum capitulis, & monaſteriorum cæteriſque Conuentibus, Ciuitatum quoque caſtrorum, & terrarum Communitatibus, & perſonis quacunque dignitate præditis, ne vlla omnino iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel libertati Eccleſiaſticæ aut Decretis Conc. Trid. obuiantia ſiue ante ſiue poſt electiones confirmationes prouiſiones, receptiones, admiſſiones, aut alios actus vbicunque ac quocunque tempore, etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis quantocunque tempore obſeruatæ, quæ potius corruptela eſt cenſenda, ſiue in genere ſiue in ſpecie præſtare, reddere vel exigere, ne nẽ ſuper præſtitis redditis vel exactis huculque quenquam in iudicio vel extra inquietare audeant, quoquo modo, vel turbare, illos enim qui iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel Eccleſiaſticæ libertati aut decretis dicti Concilij obuiantia exigere contenderint, Epiſcopos videlicet & alios quoſcunque Pontificali dignitate præditos, ſuſpendimus à Diuinis, Capitula vero, & Conuentus eorumque Eccleſias, & loca omnia interdicto Eccleſiaſtico ſupponimus, ac ſingulares perſonas excommunicationis ſententia innodamus, inhabileſque facimus ad obtenta, & alia obtinenda eo ipſo, nobiſque, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti relaxationem ſuſpenſionis, & interdicti, necnon abſolutionem ab excommunicationis ſententia huiuſmodi perpetuo reſeruamus. Decernentes eos qui talia iuramenta ſcienter præſtiterint, vſu & commodo rei, & gratiæ cuius cauſa iurauerint eo ipſo priuatos eſſe: alios vero ignorantes ad præſtitorum iuramentorum huiuſmodi obſeruationem minime teneri. Necnõ irritum, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. Non. Septembr. anno. 1584.

Quacunq; autẽ forma præſtetur iuramentũ, tenet, Arm. ver. iuramentũ, nu. 6. dũmodo adſit intẽtio. quę ſi deſit, vt accidit, in inuitis, vel ſi proteſtatur iurans corã alijs, ſe nõ intendere iurare, non tenet c. verum, de iureiuran.

De illicitis autem vt diſponitur extrauag. præmiſſa, & de illis, quæ continent peccatum, iuramentum etiam cum intentione factum non tenet, nec indiget diſpenſatione, cap. ſi vero, cap. quanto, lo. cit. de iureiuran. ſi tamen illicitum fuerit non ex parte iurantis, ſed al-

terius

terius in cuius fauorem iuratur, vt de ſoluendo vſuras, vel vi, ſeu me tu extortum, obligat, & eſt ſeruãdum, licet repeti poſſint vſuræ poſt quam iuramento fuerit ſatisfactum. Vel antequam incurratur periurium, peti poteſt ab Epiſcopo abſolutio à iuramento, qui ſi iuratum fuerit per contractum nominatum, ex quo ius alteri fuerit quæſitum, non niſi citata parte abſolutionem præſtare debet, ſi autem ius alteri quæſitum non fuerit contractu nominato, abſque vocatione partis abſoluere poteſt, Cou. lo. cit. lib. 1. c. 4. à num. 5. ad 15.

De Hæreticis.

SVMMARIVM.

39 *Epiſcopus eſt ordinarius inquiſitor in ſua Diœceſi.*
40 *Hæreticus quis dicatur.*
41 *Teſtis quis eſſe poſſit in cauſa hæreſis.*
42 *Confeſſarius eſt ſuſpectus de hæreſi, qui ſollicitat pœnitentem ad libidinem.*
43 *Inquiſitionis officium impugnans, quas pœnas incurrit.*
44 *Iudæi iudicari poſſunt ab officio inquiſit. certis caſibus.*
45 *Thalmud Iudæorum prohibetur.*
46 *Iudæi compelli debent accedere ad Conciones.*

39 HÆreſis quoq; eſt crimen Eccleſiaſticum, c. vt inquiſitionis, de hæret. in 6. & Epiſcopus eſt iudex ordinarius cauſarũ hęreſis in Diœceſi ſua, ita quod nõ impediatur formare proceſſum, licet iquiſitor adſit in Diœceſi, & procedat, ſed hoc caſu vel ſeparatim vel coniũctim cum inquiſitore formare põt proceſſum, cap. per hoc. lo. cit. ſi tamen ſeorſim procedunt, debent ſibi communicare acta, & vterque ſimul proferre ſententiam, & ſi fuerint diſcordes, remittere debent inſtructam cauſam ad ſedem Apoſt. Siman. de Cath. inſt. titu. 25. nu. 4. Vnde & proceſſum contra hæreticos, & ſuper libris prohibitis, licet adſit inquiſitor, publicare poteſt Epiſcopus, collecti tamen libri prohibiti inquiſitori conſignari debent vt reſpondiſſe ſacrã Congregationem inquiſit. teſtatur Franch. Leo. in ſua praxi, cap. 37.

Hæreticus autem dicitur qui exiſtens Baptizatus errat pertinaciter in fide. ex ſiman. cit. tit. 31. vbi multis explicat quis ſit dicendus hæreticus. Vel qui pertinaciter aliquid credit quod eſt fidei Catho

licæ

licæ contrarium. Nauarr. in Manual. cap. 11. numer. 22. dummodo verbo, ſcripto, vel facto exprimat ſuum errorem, aliter enim ſolus mentalis error quo ad incurrendam excõmunicationẽ, ſeu alias pę nas, fori exterioris non faciet hæreticum, cum Eccleſia actum mentis nudum non iudicet. Arm. verb. Hæreſis, num. 1.

41 In cauſa hæreſis poteſt eſſe teſtis idem qui denunciat, cap. in omni. de teſtibus. Poteſt etiam eſſe teſtis quilibet, licet criminis fuerit particeps, infamis, periurus, dummodo non ſit inimicus accuſati. cap. in fide. cap. accuſatus, de hæretic. in 6. citat. Duo tamen huius qualitatis teſtes non faciunt plenam probationem, ſed tantum indicium ad torturam, vel ad imponendum pęnam extraordinariam. Pegna. in. 3. par. direct. inquiſit. quæſtio. 64. Alij autem teſtes fide digni, & omni exceptione maiores, duo ſufficiunt ad conuincendum de hæreſi. Siman. citat. tit. 64. num. 36. Direct. inquiſ. 3. part. quæſt. 71. Pegna ibid.

Denuncians, iurare debet quod non ex odio vel animi paſſione denunciat, interrogari debet an verba hæretica, prolata fuerint ſeriò, vel iocosè vel referendo aliorum opinionem, duobus enim caſibus extremis prolata non cauſarent aliquem eſſe hæreticum. Eymer. 3. par. direct. de forma exam. teſt. grauiter tamen eſſet puniendus verba Hæretica etiam iocosè proferens vbi adeſſet periculum ſcandali.

Examinãdi ſunt teſtes in cauſa hæreſis adhibito Notario, & duabus perſonis grauibus, quæ in defectu clericorum poſſunt eſſe laici. Pegna. lo. cit. q. 63.

Non debet concedi procurator hæretico poſtquam conuictus eſt de Hæreſi. ſi autem eſſet tantum delatus, vel ſuſpectus, & negaret ſe eſſe hęreticũ, non poteſt illi denegari procurator per quem ſe defendat. Pegn. cit. 2. part. direct. commen. 10. Siman. loco citato. tit. 5. qui docet procuratorem huiuſmodi prius iurare debere ſe bona fide iuſtis ſaltem medijs defenſurum, & ſi cognouerit cauſam iniuſtam, illam ſe deſerturum.

Non debent etiam reuelari nomina teſtium vel denunciatoris, cap. ſtatuta. loco cit. in 6. niſi fuerit ſocius criminis, vel ſi non adſit periculum vindictæ. Pegna cit. in 3. p. com. 348.

Appellationis remedium Hæretico condemnato non eſt concedendum, cap. vt inquiſitionis. loco cit. Siman. cit. titul. 6. niſi ab interlocutoria, Pegna. loco. cit. comm. 31. ſeu ante prolationem ſententiæ. Felin. in cap. ſicut. de Simon. Maran. part. 6. de appellat. numero. 288.

Cauſa

Cauſa pendente non eſt admittendus ad audiendum miſſam neque illi concedi debet confeſſarius niſi in periculo mortis ſi fuerit conuerſus.Sim.loc.cit.tit.16.num.30.

Variè autem defertur aliquis pro crimine huiuſmodi. Aliquando enim defertur ex ſuſpicione leui, vt quia ſemel dixit ex ira verba hæretica,vel blaſphema,vel ſuſtinuit excommunicationem per annũ,incurrit enim talis ſuſpicionem de hæreſi,non tamẽ eſt Hæreticus.Arm.loc.cit.nume.3.Eymer.in 2.par.direct. quæſt.46.vbi & alias ſuſpiciones huiuſmodi refert.Et pro talibus facta abiuratione de leui, imponitur pœnitentia ſalutaris,& regulariter non proceditur ad torturam in talibus.Genuen.in prax.c.84.

Aliquando defertur quis ex ſuſpitione vehementi ſeu violenta, quas in caſu hæreſis nil differre teſtatur Genuen.loco cit.num.7.Et violentæ ſuſpiciones ſunt,vt ſi quis ad omnem animi motum ſępius blaſphemat ſeu verba hæreticalia profert, qui inuocat Demones verbis deprecatiuis,qui in ſortilegijs ſacramenta vel ſacramentalia admiſcet,qui viuente vna vxore contrahit cum alia; qui vocatus ad reſpõdendum de fide latitat, & propterea excommunicatus per annum in excõmunicatione perſiſtit,quos omnes,& alios multos caſus enumerat Eymer.loc.cit.par.2.q.47.

42 Vehementer etiam ſuſpectus eſt de hæreſi qui in confeſſione pœnitentem ad libidinem ſollicitat,& talem puniendum eſſe vt hæreticum,& male de ſacramento pœnitentiæ ſentientem patebit ex reſcripto Apoſtolico ſequenti.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo, Hiſpalenſi in Regno Hiſpaniæ hæreticæ prauitatis Inquiſitori Generali. Pius PP. IV.

Venerabilis frater ſalutem,& Apoſtolicam benedictionem. Dum ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, diuerſi ſacerdotes, in Regnis Hiſpaniarum atque etiam in ciuitatibus, & Diœceſibus curã animarum habentes ſiue eam pro alijs exercentes,aut alias audiendis cõfeſſionibus pœnitentium deputati,in tantam proruperint iniquitatem, vt Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendi confeſſiones abutantur; nec illi & qui id conſtituit Domino Deo,& Saluatori noſtro Ieſu Chriſto, iniuriam facere vereantur,mulieres videlicet pęnitentes ad actus inhoneſtos dum earum audiunt confeſſiones alliciendo,& prouocando,ſeu allicere, & prouocare tentando,& procurando,ac loco earum per Sacramentum huiuſmodi creatori noſtro reconciliationis,grauiorum peccatorum mole eas onerando,& in manibus Diaboli tradendo,in Diuinæ Maieſtatis offenſam,

ſenſam,& animarum perniciem, Chriſti fidelium ſcandalum non modicũ.
Nos animum inducere nequeuntes, quod qui de fide Catholica rectè ſen-
tiunt, Sacramentis ab Eccleſia Dei inſtitutis abutantur aut illis iniuriam
faciant, fraternitati tuæ de cuius eximia pietate virtute atque doctrina
plurimum in Domino confidimus, per præſentes committimus, & man-
damus, quatenus per te vel alium ſeu alios à te deputandum ſeu deputã-
dos, cõtra omnes, & ſingulos ſacerdotes dictorum Regnorum ac illarum
ciuitatum, & Diæceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæ-
culares quam quorumuis etiam exemptorum ac ſedi Apoſtolicæ imme-
diatè ſubiectorum ordinum Regulares, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gra
dus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, tam ſuper præmiſſis
quam ſuper fide Catholica, & quid de ea ſentiant, diligenter inquiras, &
iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quouis modo ſuſpe-
ctos à Sede Apoſt. conceſſarum continentiam, & tenorem procedas, ac
culpabiles repertos iuxta exceſſuum ſuorum qualitatẽ, prout de iure fue-
rit faciendum, debita præcedente degradatione ſæcularis iudicis arbitrio
puniendos tradendo, Non obſtan. &c. Dat. Romæ. Ann. 1561. die 16.
April.

De hæreſi item ſuſpectus eſt vehementer qui Officium Inquiſi-
tionis quo minus contra reos procedat, impedit, Domum Inquiſi-
tionis inuadit portas infringit, teſtes deponere volentes verberat
ſeu auxilium ad hoc præſtat. cap. vt inquiſitionis in 6. citat. &
contra tales aggrauauit pœnas Pius V. conſtitutione ſua vt ſequi-
tur.

Si de protegendis, & infra. Hac igitur generali conſtitutione de fratrũ
noſtrorum conſilio ſancimus vt quicunque ſiue priuatus, ſiue tota ciui-
tas, ſiue populus, ſiue Dominus, Comes Marchio, Dux, vel potiore titulo
43 *illuſtris, quemuis ex Inquiſitoribus Aduocatis Procuratoribus Nota-*
rijs, aliiſque miniſtris prædicti officij, vel Epiſcoporum id munus in ſua
Diæceſi aut prouincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem aut
teſtem in cauſa fidei quomodocunque productum vel euocatum occide-
rit, verberauerit, deiecerit, ſeu pterrefecerit, quiuè Eccleſias, ædes, alias-
vè res ſiue publicas ſiue priuatas, officij aut miniſtroram expugnauerit,
inuaſerit, incenderit, expilauerit, aut libros, litteras, auctoritates, exem-
plaria, regeſtra, protocolla, exempla, ſcripturas, aliauè inſtrumenta, ſiue
publica ſiue priuata vbicunque poſita combuſſerit diripuerit ſeu inuerte-
rit, ſeu ex incendio aut direptione, aut alio quocunque modo illa exporta-
uerit,

*uerit,ſeu qui in conflagratione,expugnatione aut direptione etiam iner-
mis,ſiue capiendi ſiue comburendi ſiue ſurripiendi cauſa fuerit, ſiue res
aut perſonas ſeruari defendiuè probibuerit,quiuè carcerem aut aliam cu
ſtodiam,ſeu publicam ſeu priuatam effregerit, vinctum extraxerit, ſeu
emiſerit,capiendum probibuerit,captumque eripuerit,receperit,occulta
uerit,ſeu facultatem effugiendi dederit,ſeu iuſſerit id fieri,qui cætum con
curſum vè fecerit,ſiue vt aliquid prædictorum fieret,homines accomoda-
uerit,ſiue alias auxilium conſilium aut fauorem publice vel occulte in
quolibet prædictorum ſcienter præſtiterit,licet nemo occiſus,nemo ver-
beratus,nemo extractus emiſſus vel ereptus,nihil expugnatum,nihil ef-
fractum,ſuccenſum,direptumuè,nullum denique damnum reipſa ſit ſecu
tũ; nihilominus is ſit anathemate præſentis Canonis auctoritate ligatus
idem quoque læſæ maieſtatis reus,dominio,dignitate, honore feudo, ac
quocunque alio beneficio temporali,& perpetuo eo ipſo priuatus, ſæcula
ris iudicis arbitrio relinquatur,qui de eo illas ipſas pœnas exigat, quæ
damnatis primo capite dictæ legis per conſtitutiones legittimas irrogan-
tur,bonis rebuſque omnibus fiſci iuribus applicatis,vti etiam eſt de dam-
natis hæreticis per ſanctiones Canonicas inſtitutum:eius filij paterna in
famia,omnis,& cuiuſcunque hæreditatis ſucceſſionis,donationis, & le-
gati ſiue propinquorum ſiue extraneorum,omnino ſint expertes, eiſdem
præterea portæ nunquam pateant dignitatum.Nemo autem expurgatio-
nem habere,aut cauſam vllam proponere,vel prætendere poſſit qui tan-
tum nefas in contemptum,& odium huius officij admiſerit, niſi contra-
rium per claras probationes docuerit ſe feciſſe. Quod porro de præ-
dictis eorumque filijs ſtatuimus,illud idem de omnibus clericis,& preſ
biteris ſæcularibus,& quorumuis ordinum etiam exemptorum Regulari
bus, & quacunque etiam Epiſcopali, & maiori dignitate præditis, ac
etiam priuilegio quomodocunque ſuffultis decernimus exequendum ita
vt ipſi beneficijs, & officijs omnibus Eccleſiaſticis præſentium auctori-
tate priuati,per iudicem Eccleſiaſticum hæreticorum more digradentur,
demum poteſtati ſæculari traditi, pœnis prædictis laicorum inſtar ſubij-
ciantur.Pontificum tamen cauſis nobis, & ſucceſſoribus noſtris reſerua-
tis,vt re quæſita,& nobis renuntiata, contra eos ad depoſitionem,& a-
lias pęnas prædictas procedamus vti criminis atrocitas videbitur poſtu-
lare. Quicunque autem pro talibus veniam petere aut alias intercedere
tentauerint, in eaſdem illas pęnas, quæ in hæreticorum fautores à ſacris
Conſtitutionibus inferũtur,ipſo facto ſe nouerint incidiſſe. Verum ſi quis
etiam huiuſmodi criminum conſcius,vel affinis,ſiue religionis ſtudio ſiue
pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit,ſupplicio liberetur.
Cæterum eam omnium,& quarumcunque abſolutionum rationem à prę*

dictis criminibus, necnon habilitationum, & reſtitutionum etiam ad famam & honores ita deinceps habendam optamus, vt ſucceſſores noſtri, nullas niſi ſaltem ſemeſtri poſt cuiuſque aſſumptionem ad huius dignitatis faſtigium excurſo, ac precibus apud ſupremum officium inquiſitionis hic inſtitutum verificatis concedant. Decernentes omnes, & quaſcunque huiuſmodi abſolutiones habilitationes; & reſtitutiones, quæ precibus ſic non verificatis de cætero fient, nemini prorſus prodeſſe, ſed nec præſentibus niſi toto ipſarum tenore ad verbum inſerto, & gratia ex certa Roman. Pont. ſcientia facta, & propria manu ſubſignata, vlla in parte derogari vel derogatum cenſeri debere, & ſi illis ex quacunque cauſa aliter derogari contigerit, derogationes huiuſmodi nullius prorſus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuerſos, & ſingulos Patriarchas Primates Archiepiſcopos Epiſcopos, & cæteros Eccleſiarum prælatos per vniuerſum orbem conſtitutos, vt per ſe, vel alium ſeu alios præſentes litteras aut earum exempla in ſuis quiſque Prouincijs Ciuitatibus Diæceſibus & locis ſolemniter publicare, & quantum in ſe eſt firmiter obſeruari procurent, contradictores, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ ann. Incar. Dom. 1569. Kal. April.

Proceſſu contra hæreticum formato, ſi ex eo conuincitur hæreticus formalis in caſibus à Paulo Papa IV. & deinde à Clem. VIII. prohibitis, etiam pro prima vice tradendus eſt curiæ ſæculari. conſtitutio Clem. eſt vt ſequitur.

Domini gregis, & infra. Cum itaque fel. recor. Paulus Papa IV. prædeceſſor noſter ad quorundam hominum iniquitatem coercendam, qui non ſolum diuerſas hæreſes profiteri, ſed etiam ipſius fidei fundamenta negare præſumebant, ſuoque exemplo multos in interitum animæ trahebant quadam ſua perpetuo valitura conſtitutione, quæ incipit. Cum quorundam hominum prauitas: vt huiuſmodi homines à ſuis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus reſipiſcerent, paterna monitione, & requiſitione, necnon cum ipſorum reſipiſcentium à quibuſcunque cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, & temporalibus pleniſſima abſolutione ſanciuerit, vt quicunque tam eatenus lapſi fuiſſent, & infra tempus præfixum non reſipuiſſent, quam qui in poſterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum aſſeruiſſent, dogmatizaſſent, vel credidiſſent Deum omnipotentem non eſſe trinum in perſonis, & incompoſita omnino indiuiſaque vnitate ſubſtantiæ, & vnum vna met ſimplici Diuinitatis eſſentia, aut Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum non eſſe verum Deũ eiuſdem ſubſtantiæ per omnia cum Patre & Spiritu Sancto, aut eundem

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum carnem non eſſe conceptum in vtero Beatiſſimæ ſemperq; Virginis Mariæ de Spiritu Sancto, ſed ſicut cæteros homines ex ſemine Ioſeph, aut eundem Dominum, & Deum noſtrum, Ieſum Chriſtum non ſubiiſſe acerbiſſimam Crucis mortem vt nos à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret aut eandem Beatiſſi. Virginem Mariam, non eſſe veram Dei matrem nec perſtitiſſe ſemper in virginitatis integritate, ante partum ſcilicet, in partu, & perpetuo poſt partum, pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & vt relapſi curię ſæculari tradi, & per ipſam curiam debitis pęnis in relapſos ſtatutis puniri poſſe in omibus perinde ac ſi verè, & realiter in hæreſim relapſi eſſent, & eos relapſos eſſe conſtaret prout in prædicta conſtitutione ſub Dat. Romæ apud S. Marcum, 7. Id. Aug. Pont. ſui anno primo edita plenius continetur. Eo tamen huiuſmodi impiorum hominum prorupit temeritas, vt prætextu ignorationis huiuſmodi conſtitutionis ac pęnarum in eadem conſtitutione inflictarum, ſe illis minime ſubiacere nec obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem pęnis liberari, & abſolui poſſe prætendant. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoque Paulus prædeceſſor bene animaduertit) huiuſmodi errores tam graues ac nefandos exiſtere, vt illi qui in eos incidunt, nullam prorſus excuſationem habeant, ſed ſubuerſi potius, & immanes, quam hæretici merito dici poſſint, propterea vt illi debita animaduerſione omnino puniantur, nec à præfatis errorib. vlla excuſatione de cætero ſe tueri valeant. Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtra deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitutine hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, dicti Pauli prędeceſſoris veſtigijs inhærentes ac eius conſtitutionem prædictam quoad pęnas in ea contentas innouantes ac perpetuo confirmantes, & approbantes ſupradictos omnes & ſingulos, qui hactenus in ſimiles errores aut eorum aliquem lapſi ſunt aut in poſterum prolabentur, attenta dictorum errorum grauitate, & enormitate cuiuſcũque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, nulla illis etiam ignorantiæ ſupradictæ conſtitutionis excuſatione ſuffragante pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & tanquam relapſos Curiæ ſæculari tradi, ac per eandem curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſe auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo ſtatuimus. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, die 3. Febr. 1603. Pont. ann. vndecimo.

Qui etiam Sanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento abuſus fuerit in ſortilegijs, traditur curiæ ſæculari ex praxi, S. inquiſitionis, vt teſtatur Genuen. lo. cit. num. 10.

Qui item hæreſim Principi perſuadere tentauerit ſimiliter bra-

chio ſæculari ſtatim tradi debet, Siman.loc.cit.cap.47.nu.68.

In alijs autem criminibus ſeu erroribus conuictus hæreticus, pro prima vice, ſi non ſit pertinax, non traditur Curiæ ſæculari, ſed facta abiuratione, pœna arbitraria puniri debet, cap.ad abolendam, loc.cit.in 6. de cuius moderatione videri poteſt Siman. cit.cap.46. & 47.Pegna, lo.cit.com.139. qui dicit poſſe aliquando in huiuſmodi delictis pœnam pecuniariam imponi in loca pia, vel pro cuſtodia domus inquiſitionis conuertendam.

Si autem reperiatur relapſus, vel in errore obſtinatus, tradi debet curiæ ſæculari, cap.ad abolendam, cit. & à iudice ſæculari igne cremari, quam pœnam antiquiſſimo more infligi hæreticis deducit eruditè, Siman.loc.cit.tit.46.

Nec Iudex Eccleſiaſticus ob huiuſmodi traditionem ex qua ſequitur mors, incurrit irregularitatem, vt declaraſſe, Pium V. teſtatur, Zerol.in ſua prax.ver.Hæreticus ad 12.hoc idem docet Couar. in Clem.ſi furioſus, de homic.par.2. §.5 Siman.cit.tit.34.num.47. Relapſus autem, quo ad propoſitum, dicitur, qui poſt abiuratam hæreſim, iterum in eam incidiſſe conuincitur, cap.accuſatus, lo.cit. in 6.Siman.lo.cit.tit.57.num.3.

Si vero non fuerit plene probatum nec ſit confeſſus, indicia tamen præceſſerunt violenta, abiurare debet accuſatus errorem de vehementi, & pro facto ſcandaloſo ex quo ſuſpicio oriebatur, arbitrio iudicis puniri. Genuen.lo.cit.nu.8.

44 Hoc eodē loco rectè aliqua dici poſſunt de Iudęis, quippe quos ab inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, vel Epiſcopis puniri poſſe in certis caſibus ordinauit Gregor.XIII.conſtitutione ſua vt ſequitur.

Antiqua Iudæorum improbitas quæ diuinæ bonitati ſemper reſtiterūt tanto execratior cōſiſtit in filijs quanto ipſi ad cumulandam patrum ſuorum menſuram in Dei filio repudiando, eiuſque in mortem nefariè conſpirando, grauius deliquerunt, qui propterea ſuis effecti maioribus nequiores, proprijs ſedibus expulſi atque in omnes diſperſi orbis terrarum regiones, ſeruitutique perpetuæ mancipati, non maiorem in cuiuſque ditione clementiam quam in Chriſtianorum Prouincijs, maximè vero in Apoſtolicæ pietatis gremio inuenerunt, quæ pro eorum conuerſione laborans, eos miſericorditer excepit, atq; in cohabitatione vna cum filijs ſuis ſuſtinuit, ad veritatiſque lumen allicere pio ſemper ſtudio conata eſt, rebuſque ad vitam neceſſarijs iuuit, iniurijs, & contumelijs probibuit, multis denique beneficentiæ ſuæ priuilegijs circummuniuit, illi vero nullis beneficijs mãſuefacti, nihilque de ſuo priſtino ſcelere remittentes, Dominum noſtrum

Ieſum

Ieſum Chriſtum in cælo triumphantem, adhuc in ſynagogis ſuis, & vbique perſequuntur, Chriſti quoque membris inſenſiſſimi, non deſinunt in religionem Chriſtianam horrenda facinora quotidie magis audere. Quibus nos ne pietatis noſtræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Chriſto, Chriſtianorum vè nomini impune illudatur obuiare volentes. Statuimus ac etiam declaramus inquiſitores hæreticæ prauitatis liberè procedere poſſe in omnibus cauſis, & caſibus qui ſequuntur.

Si quis iudæus aut infidelis in ijs quæ circa fidem cum illis nobis ſunt communia, veluti Deum vnum, & æternum, omnipotentem, creatorem omnium viſibilium, & inuiſibilium, & ſimilia, non eſſe aſſeruerit, prædicauerit, vel priuatim alicui inſinuauerit.

Si Dæmones innocauerit conſuluerit vè, aut eorum reſponſa acceperit, ad illos vè ſacrificia aut preces, ob diuinationem aliam vè cauſam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris alterius vè rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obſequia præſtiterit.

Si Chriſtianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiuſmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit aut perducere attentauerit.

Si Saluatorem, & Dominum Noſtrum Ieſum Chriſtum purum hominem, vel etiam peccatorem fuiſſe, matrem vè Dei non eſſe Virginem, & alias huiuſmodi blaſphemias, quæ per ſe hæreticæ dici ſolent, in Chriſtianæ fidei ignominiam contemptum aut corruptionem impiè protulerit:

Si cuiusvis eorum opera, auxilio, conſilio, vel fauore aliquis Chriſtianus à fide deſciuerit, quamque ſemel ſuſceperat abnegauerit, vel ad Iudæorum ſeu aliorum infidelium ritus cæremonias ſuperſtitiones, vel impias ſectas tranſierit, vel redierit, ſeu in hereſim aliquam inciderit, aut qui vt Chriſti fidem abneget ſeu in hæreſim incidat opem conſilium auxilium, vel fauorem quomodocunque præſtiterit.

Si quis Cathecumenum ſeu quemcunque ex Iudæis aut infidelib. Deo inſpirante ad fidem Chriſtianam venire volentem poſt declaratam nutu, verbo, facto aut quocunque alio modo eius voluntatem, à fide, vel fidei inſtructione aut à ſacri baptiſmi ſuſceptione retrahere auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, ne vè regenerationis lauacro abluatur quouis modo impediuerit.

Si quis Apoſtatas hæreticos vè ſcienter domi ſuæ acceptauerit aluerit cõmeatu iuuerit ſeu quouis modo eis cibaria vbicunque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miſerit, aut de loco ad locum deduxerit, ſeu aſſociauerit, vel deducendos ſeu aſſociandos curauerit, aut ſumptus miniſtrauerit, duces comites vè illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi aut inueſtigari queant, fecerit. Quiq; dictos Apoſtatas aut hæreticos,

ſcienter, aliquo modo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem conſilium, auxilium vel fauorem, quomodolibet præſtiterit.

Si libros hæreticos vel thalmudicos aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos aut alias prohibitos tenuerit, cuſtodierit vel diuulgauerit vel in quæcunque loca detulerit aut ad eam rem operam ſuam accomodauerit.

Si chriſtianos deriſerit, redemptioniſque noſtræ hoſtiam ſalutarem, in ara crucis immolatam Chriſtum Dominum ludibrio, & deſpectui habens quandocunque maximè vero in ſacro paraſceues die, agnum ſiue ouem aut quid aliud cruci affixerit aut appenderit, in eāuè conſpuerit ſeu quod cunque contra ipſam fecerit.

Si nutrices chriſtianas contra ſacrorum canonum ſtatuta diuerſorumque Romanorum Pont. prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones, adhuc retinuerit, aut eas retinēs die qua Sanctiſſimum Eucbariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, lac vno vel pluribus diebus in latrinas cloacas vel alia loca effundere coegerit.

In quibus caſibus vniuerſis, & ſingulis omnes prædictæ prauitatis inquiſitores omnium Regnorum, Prouinciarum, ciuitatum Dominiorum, & locorum vniuerſi orbis Chriſtiani Iudices, in ſuis quemque locis perpetuo delegamus, vt ſuper his contra Iudæos atque infideles quoſcunque ſimul vel ſeparatim prout in cauſis fidei, iuxta ſacrorum Canonum formam necnon officij Inquiſitionis huiuſmodi conſtitutiones diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorū exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione aut conſuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora, decernant, & alias de eis exempla edant quæ ſceleratos illos deterreant ab huiuſmodi flagitijs in poſterum admittendis. Nos enim Venerabilibus Fratribus noſtris, S.R.E. Cardinalibus Inquiſitoribus genera libus, necnon Patriarchis Archiepiſcopis Epiſcopis, & alijs locorum prælatis ac etiam alijs prædictis Inquiſitoribus in virtute Sanctæ obedientiæ diſtrictè præcipimus, & mandamus vt præſentes noſtras litteras in ciuitatibus, & locis cuique ſubiectis publicare, & iuxta tenorem illarum procedere ipſaſque debitæ executioni mandare procurent. Decernentes irritum, & inane. &c. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis nec non exemptionibus, &c. Dat Romæ. Ann. Incarna. 1581. kal. Iun.

45 Et quod ad thalmudicos libros attinet ſeuerius illorum detentores per Inquiſitores ſeu ordinarios puniri voluit Clem. VIII. ordinatione ſua ſubinſerta.

Cum

Cum Hebræorum,& infra. Omnibus & quibuſcunque vniuerſitatib. Hæbreorum eorumque ſingulis, tam in temporali. S. R. E. ditione quam etiam extra eam vbiuis locorum, & in quibuſuis Chriſtiani orbis partibus cōſtitutis, perpetuo probibemus, ne quoſuis libros, & codices impios Thalmudicos ſæpe damnatos, vaniſſimos cabaliſticos atque alios nefarios à prædeceſſoribus noſtris prohibitos, & condemnatos necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & ſcripta quæcunque tam lingua Hebraica quam quæuis alia hactenus conſcripta aut verſa, edita, & impreſſa, ac in poſterum conſcribenda aut vertenda, edenda vel imprimenda, continentia ſeu continentes tacitè vel expreſſe hæreſes vel errores contra ſacras veteris legis, & teſtamenti ſcripturas: necnon contumelias, impietates, blaſphemias contra Deum, ſanctiſſimam Trinitatem, & Saluatorem noſtrum Dominum Ieſum Chriſtum, eiuſque Sanctam Chriſtianam fidem, ac Beatiſſimam ipſius genitricem ſemper virginem Mariam, & Beatos Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, alioſque sāctos Dei, Sacratiſſimam Crucem, Sacramenta nouæ legis, ſacras imagines, & ſanctam Catholicam Eccleſiam, & Sedem Apoſtolicam, ac contra Chriſti fideles ꝑſertim Epiſcopos, Sacerdotes, & alias Eccleſiaſticas perſonas, atque etiam contra nuper ad eiuſdem Chriſti fidem conuerſos, ac Neophitos, & alias contra religionem Catholicam vel in quibus etiā impudicæ & obſcenæ narrationes memorātur, etiam ſub prætextu quod expurgata fuerint, vel donec expurgentur, ſiue quod de nouo typis excuſſa fuerint mutatis nominibus, vel etiam ſub obtentu ſeu tolerātia aut permiſſione (vt prætendunt) Secretarij aut cuiuſuis perſonæ ſacri Concil. Tridentini aut Indicis librorum prohibitorum per rec. me. Pium PP. IIII. prædeceſſorem noſtrum editi, vel cuiuſuis indulti Apoſtolici aut licentię per S.R.E. Cardinales etiam legatos aut Camerarium ſeu cameram Apoſtolicam vel nuncios etiam cum poteſtate Legati de latere, aut locorum Ordinarios ſeu Inquiſitores hæreticæ prauitatis forſan quomodolibet conceſſę, aut quouis alio queſito colore, legere, habere, uel retinere, emere vel vendere aut euulgare vllo modo audeant vel præſumant. Omnes vero, & quaſcunque facultates, litteras, permiſſiones, indulta, tolerantias legēdi, tenēdi etiam ad tempus certum vel incertum, vel ad effectus prædictos & ſub ſimilibus vel alijs prætextibus quæcunque vt præfertur prohibita ſcripta, volumina, libros, & alia ſupradicta quibuſuis Iudæis in genere vel in ſpecie à ꝑdeceſſoribus noſtris, & dicta Sede Apoſtolica ſeu eius legatis etiam de latere vel Nunciis aut Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, aut locorum ordinarijs, vel quibuſuis alijs quauis dignitate vel auctoritate fungentibus, etiam S.R.E. Cardinalibus eiuſque Camerario ſeu camera prædicta ſub quibuſuis verborum formis, & conceptionibus, & qui

buſuis

huſuis etiam derogatoriarum derogatorijs clauſulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibusque, & alijs decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſeu ad quorum cũq; Principum etiam Regali Ducali vel alia quacunque præeminentia fulgentium inſtantiam, vel eorum intuitu conceſſas auctoritate, & teno re præmiſſis reuocamus irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum haberi volumus. Diſtrictius inhibẽtes tam quibuſcunque ex prædictis quauis auctoritate, & facultate ſuffultis perſonis, ne huiuſmodi licentias, tolerantias, indulta, quoquomodo concedere, quam Iudæis ne illis ſic per præſentes reuocatis, aut poſt hac forſan de facto concedẽdis vti, aut earum prætextu ſeu alias quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deſerre, emere, vendere, aut de nouo edere præſumant.

Quinimo ſi quos ad præſens habent, eos ſtatim intra decem dies Romæ in officio Sanctæ Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis, extra vrbem vero intra duos menſes à die publicationis præſentium numerandos locorum Ordinarijs ſeu Inquiſitoribus Hæreticæ prauitatis, à quibus poſtmo dum abſque alio mandato noſtro nulla interpoſita mora comburantur, ex hibere, tradere, & conſignare omnino teneantur, & debeant. Præcipientes tam ipſis Iudæis quam quibuſcunq; Typographis, Bibliopolis ſeu mer catoribus, & alijs quibuſcunq; Chriſti fidelib. etiã cuiuſcunque ſtatus gra dus, ordinis, vel conditionis exiſtentibus ſub pœnis amiſſionis librorum, et publicationis omnium bonorum Fiſco eius Principis in cuius ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac alijs etiam grauioribus, & corporis afflictiuis arbitrio Diœceſani ac etiam Inquiſitoris ſi inibi fuerit, ſtatuendis ac moderandis; necnon quoad Chriſtianos etiam excommunicationis maioris latæ ſententiæ per vnumquemque contrafacientem eo ipſo incur rendæ, ne huiuſmodi libros, & alia ſcripta ſuperius prohibita vt præfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere ſeu imprimere, deſcri bere vel exemplare, aduehere, emere vendere, donare, cõmutare, aut alias quomodolibet diſtrahere vel alienare: Neuè quiſquam etiam ſub prædictis, & alijs pœnis contra fautores Apoſtatarum à fide & Hæreticorum à ſacris Canonibus, & cõſtitutionibus Apoſtolicis inflictis, ipſis Hebreis pro habendis ſcribendis ſeu imprimendis huiuſmodi libris, vel vndecunque afferendis ſeu tranſuehendis aut pro eorundem legendorum licentia de cetero impetranda, opem, conſilium, auxilium vel fauorem præſtare aut impendere quoquomodo audeat. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris tam S.R.E. Cardinalibus aduerſus hæreticam prauitatem in toto terrarum orbe generalibus Inquiſitoribus, quam etiam Patriarchis Primatibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque locorum Ordinarijs,

In &

Digitized by Google

& Inquiſitoribus quibuſcunque eiuſdem hæreticæ prauitatis, in quibuſuis Regnis Prouincijs, & Ciuitatibus pro tempore exiſtentibus per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus ipſi, & eorum ſinguli in ciuitatibus Terris, & locis vbi Iudæi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis quam priuatis domibus aut officinis, & alias vbique locorum etiam apud bibliopolas Chriſtianos prædictos, ſic prohibitos libros, & ſcripta per ſe vel alium ſeu alios ab eis deputandos diligẽtiſſimè perquirant, & contra eos qui ſuper retentione huiuſmodi culpabiles reperti fuerint ad prædictarum, & aliarum etiam grauiorum eorũ arbitrio pœnarum executionem procedant, Contradictores necnon inobedientes quoſcunque, eiſuè auxilium conſilium vel fauorem præſtãtes per opportuna iuris, & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam adhoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus. &c. Dat. Rom. An. Incarn. Dom. 1592. prid. Kal. Mart.

Eoſdem Iudæos compellendos eſſe ab Ordinarijs accedere ad Concionem ſeu lectionem ipſis ex ſacra Veteri lege faciẽdam, poſt antiqua Pontific. decreta ordinauit Gregor. XIII. ſequenti conſtitutione.

46 *Sancta Mater Eccleſia. & infra Præſenti conſtitutione generali præcipimus omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, & alijs Eccleſiarum prælatis, etiam Cardinalatus honore præditis vt in ſuis quiſque ciuitatibus terris, & locis in quibus competens aliquis numerus Iudæorum qui Synagogam conſtituat, commoratur, curent ſabbati, vel alio cuiuſque hebdomadis ſtatuto die ad Iudęos ipſos in locum prę ſtitutum non tamen ſacrum, nec vbi ſacra confici ſolent, conuocatos, per aliquem magiſtrum in Theologia, aliumvè idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipſorum hebręorum collatione aut alias prout commodius ei, videbitur, hebraicę ſi fieri poterit linguę peritum, ſermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur ſcripturę veteris teſtamenti. Moyſis ſcilicet, & prophetarum, pręſertim vero quę eo ſabbato leguntur ſeu lectę in eorum ſunt ſynagogis, iuxta ſanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum Catholicę Eccleſię ſenſum, ac in eis diſſeratur de veritate Chriſtianę fidei, dę certo aduentu, & incarnatione filij Dei, illiuſq; natiuitate, vita, miraculis, Paſſione, morte, Sepultura, deſcẽſu ad inferos, Reſurrectione, in cęlum aſcenſione, de eius euangelio in toto terrarum orbe per Apoſtolos eius, & alios Sanctos prędicato, innumeris atque clariſſimis virtutibus, & illuſtrium miraculorum gloria confirmato, ac de eius ſpirituali, & vero Regno, & de impio Idolorum cultu ſublato, & gentiũ*

vocatione de perpetua Hieruſalem, & terrę eorundem Iudęorum deſolatione, tum ipſorum vbique terrarũ diſperſione, & captiuitate, & de alijs ſimilis argumenti dogmatib. & articulis ex lege & prophetis. de diutina pręterea; & irrita Iudęorum aduentus Meſſię, & carnalis illius Regni expectatione, de vana eorum quę ſępe quinimo quotidie eos fruſtrata eſt ſpe reditus in terram promiſſionis, & reſtaurationis tertij templi, & demum de multiplicibus, & varijs erroribus, & hęreſibus eorum in quas miſerrimè ſe demerſerunt, poſtquam Chriſtum Dominum in carne venientẽ agnoſcere noluerunt & de falſa per eorum Rabinos tradita ſacrarum ſcripturarũ interpretatione, quarum litteram, & ſenſum fabulis, mendacijs, & varijs dolis, & modis detorquentes, corruperunt, & deprauarũt, & hactenus corrumpere, & deprauare non deſinunt, deque omnibus alijs quæ eos poſſint ad agnitionem fidei ad errorum ſuorum correctionem, ad orthodoxamque fidem conuertere, pro loci, temporis, ſumptiq; argumẽti ratione, prudẽter agãt, veris, & ex ſacra ſcriptura deprõptis demõſtrationibus, nulla cum obtrectatione aut iracundia, ſed magna cum charitate, & modeſtia, veritatis lumen illis aperire conentur, ad quos ſermones, & lectiones volumus vniuerſos & ſingulos vtriuſque ſexus Iudæos à duodecim annis ſupra, infirmitate aut alia legitima cauſa de qua ordinarios docere debeant non impeditos, in ciuitate, & locis, vt præfertur habitantes, vel aliunde aduenientes etiamſi inibi domicilium non habeant, ita per circuitum conuenire, vt tertia ſaltem eorum pars nec vnquam minor ſemper adſit. Quod ſi facere neglexerint interdicti cum fidelibus commercij; & alijs pœnis arbitrio ordinarij pro contumaciæ modo imponendis, donec ſatisfecerint competenter ad ipſos ſermones audiendos cõpellantur. Si quis vero de numero fidelium ita fuerit ſalutis aut ſuæ aut proximi ſui de quo vnicuiq; mandatũ eſt immemor, qui eos à ſalutaribus huiuſmodi ſermonib. ſeu lectionib. directè vel indirectè abduxerit aut impediuerit ſeu contenderit quoquomodo, excõmunicationis ſententia ſit eo ipſo ligatus, & contra eum ad alias pœnas ordinarij arbitrio omnino procedatur. Cæterum Imperatorem Regesque, & Principes omnes, necnon Reſpublicas, Magiſtratus, & Dominos temporales ſæculares rogamus, & obteſtamur in Domino, vt Patriarchis Archiepiſcopis Epiſcopis, & alijs Ordinarijs prædictis eorumque Vicarijs, & miniſtris ſuum in præmiſſis auxilium præſtent, &c. Dat. Romæ, ann. Incarn. Dom. 1584. 3. Kal. Septemb. Pont. ann. 13.

De

De Simonia.

SVMMARIVM.

47 *Simonia in ordine, & beneficio tantum incurruntur Cenſuræ.*
48 *Simonia mentali non incurruntur pœnam contra ſim. ſancitæ.*
49 *Simonia in ordine grauior quam in beneficio.*
50 *Simoniacus etiam in foro conſcientiæ tenetur ad dimiſſionem beneficij.*
51 *Pœnæ innouatæ contra ſimoniacos.*
52 *Simoniacus confidentialis quas pęnas incurrat.*

SImonia, quæ cenſetur eſſe quoque ſpecies hæreſis, cap. quoties, de Simon. cap. altare, 1. quæſt. 3. à iudice etiam Eccleſiaſtico venit iudicanda, glo. in cap. cum ſit generale, de foro comp. ſup. cit. ſicul. ib. Aufret. de poteſt. ſæcul. reg. 4. fall. 17.

Quid autem ſit ſimonia, quotuplex, & quomodo contrahatur, conſuli poſſunt ſummiſtæ. Sylu. ver. ſimonia, Nauar. in Man. ca. 23. à num. 100. Tolet. in ſum. lib. 1. cap. 49. Barthol. Vgolin. in ſuo tract. de ſimon.

47 Nos breuiter notemus in nulla ſimonia præterquam contracta in ordine, & beneficio incurri excommunicationem, vel ſuſpenſionem, de iſtis enim ſolum iura loquuntur, & notat Sylu. lo. cit. quęſt. 19. Nau. lo. cit. cap. 23. nu. 106.

Vnde emens Vicariatum ſeu aliquam adminiſtrationem ſpiritualem Epiſcopi, parochi, ſeu alterius beneficiarij licet committat ſimoniam punibilem à iudice, non tamen iſtam quæ trahit ſecum excommunicationem, & inhabilitatem, ſimiliter neque emens penſionem, cum hæc non poſſint dici propriè beneficia, Nauar. in Manual. lo. cit. num. 111.

48 Item per mentalẽ ſimoniam licet contrahatur peccatum mortale iuxta intentionis modum, non incurritur tamen pœna à iure contra ſimoniacos aſſignata, neque tenetur ad reſtitutionẽ, vel dimiſſionem beneficij per eam acquirens. Nauarr. cit. cap. 23. num. 103. & 111.

Conuentionali quoque ſimonia non incurritur excommunicatio, vel aliqua pœna expreſſa à iure, licet puniri poſſit illa delinquẽs pœna arbitraria iudicis, etiam pœna priuationis beneficij, cum ſit multo grauior, quam mẽtalis. Rota diuerſorum, deciſ. 408. num. 1. Nauar. lo. cit. volu. 104.

Digitized by Google

In Simonia tamen confidentiali ſufficeret conuentionalis ad incurrendas pœnas extrauag. Pij IV. & Pij V. Nau. ib.

Aduertendum pręterea, quod ſimoniacus in ordine incurrit, & excõicationem, & ſuſpenſionem perpetuam, & in tantum quidem quod amittit non ſolum executionem ordinis ſuſcepti, ſed etiam aliorum ante ſuſceptorum, vt notat Diaz. in prax. cap. 85.

Simoniacus autem in beneficio incurrit excommunicationis, priuationis beneficij, & inhabilitatis ad illud, & ſimilia in poſterum obtinenda pœnam, non tamen ſuſpenſionem ab exercitio ordinum
49 cum hoc non reperiatur expreſſum, ſed talis obtenta abſolutione ab excommunicatione, & beneficio dimiſſo, liberè poteſt celebrare. Nauar. lo. cit. num. 111.

Simoniacus item in beneficio, in tm̃ non acquirit ius in tali beneficio, q̃ ẽt in foro conſcientiæ, licet non præceſſerit ſen͂ia declaratoria, tenetur ad dimiſſionẽ ipſius beneficij, & fructuũ perceptorũ reſtitutionẽ. Tol. in ſum. lib. 5. c. 93. Rodriquez in ſum. c. 58. Vgolin. cit. tab. 4. c. 6. §. 1. & pœnitentiarius ipſum abſoluere non poteſt niſi
50 velit dimittere beneficium vt patet ex verbis extrauag. Pij IV. ſuper reformatione pęnitentiariæ incip. in ſublimi, ann. 1562. 4. Non. Maij, quæ ſunt huiuſmod.

Caueat etiam pęnitentiarius ne in abſolutionibus à ſimonia reali, vel conuentionali etiam occulta, vnquam concedat, vt ipſi ſimoniaci beneficia ſuper quibus ſimoniam commiſerunt, ſeu pecunias, vel alia pro illis accepta, aut fructus exinde poſt commiſſam ſimoniam perceptos in toto, vel in parte retinere poſſint, quinimo in abſolutionibus huiuſmodi, apponatur clauſula, quod vterque ad beneficium ſuper quo fuit commiſſa ſimonia perpetuo inhabilis exiſtat.

51 Pœnas autem contra Simoniacos cit. extrauag. 2. de ſimo. commun. innouauit Pius V. conſtitutione, incip. cum primum ex qua aliqua ſupra circa reuerentiam Diuinorum retulimus, quoad vitium ſimoniæ, verba illius conſtitutionis ſunt vt ſequuntur.

Et vt ſimoniacæ prauitatis labes prorſus aboleatur, conſtitutiones antecesſorum noſtrorum contra ſimoniacos editas, & præſertim Paul. II. inuiolabiliter obſeruari mandamus, & delinquentes tam in ſacrorum ordinum receptione, quam in beneficiorum aſſecutione ſtatutis etiam inferius pęnis noſtra auctoritate affici volumus. Quicunqne igitur deteſtabile crimen ſimoniacæ prauitatis commiſiſſe conuictus fuerit in conſe-

quendis

quendis ordinibus, eo ipſo ſit ab illorum exequutione per decennium ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Eccleſiaſticas ſimoniacè acquiſierit, illis ſit ipſo iure priuatus, & infuturum inhabilis ad eas, & quaſcunque alias obtinendas. Qui beneficium aut officium Eccleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo iure priuatus, & ad fructuum omnium quos perceperit reſtitutionem teneatur, & perpetuo ſit inhabilis ad ea & quæcunque alia beneficia Eccleſiaſtica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commiſiſſe conuictus fuerit, præter ſupradictas pœnas, etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Eccleſiaſticis degradatus à fidelium conſortio eijciatur. Qui vero ordines, & beneficia ſimoniacè contulerint, pœnis à iure ſtatutis puniãtur, cuiuſcunque gradus, conditionis, & dignitatis etiamſi Epiſcopi Archiepiſcopi, vel maiores fuerint. Caueant præterea quicunque ne in ſacramentorum exhibitione ſimoniacum aliquid faciãt, alioquin grauiſſimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiuſmodi criminis reos cum maxima ſeueritate coercere procurent, iuxta Conc. Tridentini ſtatuta, &c.

Idem Pius V. in executionem decreti Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 14. de ref. contra recipientes aliquid à prouiſis de beneficijs, fecit conſtitutionem tenoris ſequentis.

Durum nimis. & infra. Quare nos pro Diuini cultus exercitio ſimulque euocatorum ad illum auxilio plenius euidentiusque conſulendum fore rati reuocamus, & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia conſuetudines, & ſtatuta quarumcunque Eccleſiarum Cathedralium Metropolitanarum ac maiorum, necnon collegiatarum, etiam iuramento, cofirmatione Apoſtolica aut alio quouis præſidio munita, ac etiam ſupra hominũ memoriam, & longiſſimo ac quantocunque, tempore etiam continuo obſeruata, ſiue pro ſoluendis Eccleſiarum, vel prælatorum debitis, ſiue pro ſupportandis illorum oneribus, ſiue alijs etiam maioribus maximis, & vrgentiſſimis cauſis conceſſa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extenſa, & moderata, quod vacantibus ipſarum Eccleſiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficij, & officij fructus ac etiam quotidianas diſtributiones ex eis primo ab ipſa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouẽturi, menſæ Epiſcopali ſeu capitulari alioue loco integrè, vel partim remaneant ſeu applicentur, aut in communes vſus cedant, ſeu inter alios canonicos, & perſonas Eccleſiæ ſeu capituli diuidantur. Quodque nullus etiam Apoſtolica auctoritate prouiſus in Canonicum recipi aut ad dignitatem ſeu

portio-

portionem, beneficium vel officium admitti, vel alias in eius poſſeſſionem induci poſſit, niſi prius de obſeruandis huiuſmodi priuilegijs conſuetudinibus, & ſtatutis, iuramentum præſtiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & diſtributionum perceptioni renunciauerit, ſeu capitulo, & perſonis prædictis ceſſerit, ſeu (vt appellant) dulciaria aut quid aliud præſtiterit. Quorum omnium tenores, cauſas, & effectus, habemus præſentibus pro expreſſis, quibuſcunque illa concepta ſint formulis, nec nõ irritantibus & alijs decretis roborata, volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur, & interdicimus omnibus Epiſcopis, Capitulis, Collegijs, & perſonis ad quas id pertinet, ne poſt hac fructus aut diſtributiones huiuſmodi, nec prorſus vllã eorum partem retineant, neuè ipſorum ceſſionem, vel renunciationem aut dulciaria, vel alia quandocunque petant vel exigant, aut quẽquam ſiue ordinaria ſiue Apoſtolica auctoritate prouiſum, ad præſtandum huiuſmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti poſſeſſionem impediant, vel remorentur. Quicunque contrafecerint, ſi Eccleſiarũ Antiſtites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione præuia, illis per ſedem Apoſtolicam ſuſpenſio relaxetur. Capitula vero, & collegia, quæcunque, Eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto, ac ſingulares perſonæ in excommunicationis ſententiam incurrant, à qua niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quam à Rom. Pontif. abſolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiuſmodi præſtita iuramenta non tenere nec quẽquam illis obligari, quinimo iurantes in huiuſmodi cenſuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his per quoſcunque ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus ſtatuimus, vt vbicumque huiuſmodi fructus, & diſtributiones, fabricæ, vel Sacriſtiæ, vel alterius pij loci vſibus vltra ſemeſtre tempus reperiuntur conceſſi, horum duntaxat dimidia pars ipſi Sacriſtiæ, vel fabricæ aut pio loco deinceps tribuatur, alteram vero beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contrarijs quibuſcumque, &c. Cæterum per prædicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, collegijs, menſis aut perſonis, fructus, & diſtributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, ſiue poſſeſſionis apprehenſionem prouenientes ex ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio huiuſmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus ipſi illos interim, vt antea exigere valeant, & habere, &c.

Datum Romæ, anno Incarnatio. Domin. 1570. prid. Kalend. Iul. Pontificat. anno quinto.

52 Contra aliam autem ſimoniæ ſpeciem circa beneficiorum aſſecutiones, quæ confidentialis appellatur, tanto grauiores pœ-

nas

nas Pius Quartus, conſtitutione ſua incipien. Romanum, anno 1564. decimoſeptimo, kalendas Nouembr. & poſtmodum Pius Quintus, ordinarunt, quanto facilius tam damnoſo crimine delinquebatur. In eo autem maximè grauiores ſunt pęnę huius criminis, quia nimirum illo peccans, etiam beneficijs antea obtentis priuatus exiſtit, & beneficium ſic quæſitū remanet ſedi Apoſtol. reſeruatum, & quod ſolis præſumptionibus probari poſſit, & alia plura vt ex cōtextu conſtitutionum patet, quæ notat Suarez de cenſuris. diſp. 22. ſect. 6. & Pariſ. in tract. de confiden. benef. præcipuè quæſt. 58. à nu. 31. nobis ſufficiet referre conſtitutionem Pij V. illa enim etiam cōtenta Bullæ Pij IV. referuntur. Et ſequitur.

Intolerabilis multorum, & infra. Bene quidem, & prouidenter Fe. rec. Pius PP. IV. prædeceſſor noſter ad tollendam fiduciariæ mancipationis beneficiorum Eccleſiaſticorum corruptelam, ſtatuit, & decreuit vt ipſo iure vacarent Eccleſiæ, monaſteria, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica in confidantiam à quibuſcunque etiam San. Roman. Eccleſ. Cardinalibus, cuiuſuis perſonæ contemplatione vel intuitu recepta, liberam illorum diſpoſitionem ſibi, & Apoſtolicæ ſedi reſeruando.

Nec valerent ipſorum collationes, ſeu conceſſiones, nec fructuum, nec penſionum reſeruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi ſeu accedendi ad Eccleſias, monaſteria, beneficia ſupradicta, illaque recipientes, fructus, penſiones, & alias res eorundem indebite perciperent, Prohibens quibuſcunque etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis ne quid huiuſmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes, & quaſcunque prouiſiones, præfectiones, collationes, commendas, & alias diſpoſitiones de Eccleſijs Monaſterijs, & beneficijs, necnon reſeruationes fructuum, penſionum, rerum, & iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliaſque facultates ſiue per ſe ſiue futuros Romanos Pontifices, etiam motu proprio ac Conſiſtorialiter, ſiue etiam per ordinarios collatores, etiā ad patronorū præſentationē, cū interuentu confidentiæ huiuſmodi, ſiue expreſſe ſiue occultè ac de iure præſumpto, & alias cōtra prædicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquam ſuffragari, ſed Eccleſias Monaſteria, & beneficia huiuſmodi ipſo iure vacare, ac prædictæ diſpoſitioni reſeruata eſſe, ſicque per quoſcunque etiam per præſumptiones, & coniecturas legittimas, & alias eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiuſmodi in lucem erui, & probari non poſſe conſtaret) iudicari, & definiri debere, necnon irritum & inane quicquid ſecus contigerit attentari, quemadmodum confectis ſuper his litteris ſuis plenius continetur. Verumtamen propter improbas multorum cupiditates,

tes, prædicta quæ ad purgandam hac pernicie Eccleſiam, & animarum ſalutem ab ipſo prædeceſſore edita ſunt, in multis deprehendimus viam aperuiſſe grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati, quod Iudices in cauſis huiuſmodi confidentiarum expediendis remiſſiores eſſent, omnes, & ſingulas cauſas ipſas vbicunque, & inter quoſcunque motas ad nos aduocauiſſemus ac omnimodam huiuſmodi cauſarum præſentium, & futurarum, rerumque omnium ex ipſis reſultantium cognitionem nobis, & ſucceßoribus noſtris reſeruauiſſemus, & ſuperquibuſdam coram nobis proceſſum fuiſſet, varijs inde nec leuibus coniecturis intelleximus, vitium quidem confidentiæ occultè irrepſiſſe, ſed in pleriſque cauſis præſumptiones, & cōiecturas quæ ad illud probandum deducuntur, minimè ſufficere, eiuſque rei cauſa plurimos qui ante litterarum prædictarum editionem huiuſmodi confidentiam exercebant, vbi cognouerunt obſtructam veritatem propter difficultates probandi in iudicijs, confidentias ipſas contempta conſtitutione prædicta, eccleſias, monaſteria, & beneficia ſic recepta vt prius retinere, alios fructus, penſiones, & alias res percipere, alios eorum exemplo ad ſimilia, & grauiora fidentius commoueri. Multi enim ipſa beneficia iure retinere nequeuntes, alij ne cogantur ad ſacros ordines, ad reſidentiam, ad incedendum in habitu clericali, vt ad bellum proficiſcantur, vt inimicos occidant: alij vt alieno nomine lites agant aut defendant, alij propter crimina incapaces: quidam vt purgato delicto vel abſolutione conſequuta, illa repetant, eadem in alios deponūt, & in pleriſque fructus ipſorum aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, ſæpè Laicis, & inhabilibus. Plerique vel ſenes vel infirmi vt beneficia in domibus ſuis perpetuent, illa renunciarunt, & renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus eccleſiaſticis alant, vel illa etiamnum infantibus aut naſcituris aſſeruent, facto interdum circuitu retroceſſionis, cum reſeruatione fructuū, & aliarum rerum, aut acceßu, præſertim ab illis qui præſtandorum Iurium Cameræ Apoſtolicæ ſunt immunes: alij aut incapaces aut alijs beneficijs eccleſiaſticis onuſti, aut eccleſiaſtico ordini ſeſe mancipare refugientes, aut mere laici beneficia eccleſiaſtica alijs conferēda procurant, vt de illis poſtmodum ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad hæc plerique ordinarij, & alij collatores ac etiā patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus ſeu penſiones capiāt eorundem, alijſque faciant miniſtrari. Alia item permulta eiuſcemodi admittuntur, quibus immaculata rerum Diuinarum puritas impie violatur, diſciplinæ eccleſiaſticæ neruus dirumpitur, & imminens patratur exitium animarum. Quare nos volentes periculoſam talium audaciam noui iuris ſubſidio cohibere, præſentium auctoritate ſtatuimus vt ſi quis

quacun-

quacunque auctoritate eccleſiam vel monaſterium aut aliud beneficium eccleſiaſticum qualecunque ex reſignatione vel ceſſione cuiuſcunque perſonæ ſimpliciter aut cum circuitu retroceſſionis, cum regreſſu vel acceſſu, etiam ſola dimittentis intentione receperit, vt illa vel illud etiam in euentum regreſſus vel acceſſus, eidem dimittenti vel alteri poſtea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alij vel aliis concedantur, vel pẽſiones ſoluantur ex eiſdem, hæc confidentia cenſeatur. Itidem ſi ordinarius vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium eccleſiaſticum quouis modo vacans, ea conditione tacita vel expreſſa, vt poſtea in alterum pro arbitrio collatoris, ſeu alterius cuiuſcunque contra iuris communis ordinationem diſponatur; ſiue vt de eo prouiſus, fructus illius vel partem ad vtilitatem vel libitum cõferentis vel cedentis aut alterius relinquat, & remittat; ſeu penſionem illi vel illis quẽ vel quos idem collator aut cedens per ſe vel alium ſcripto aut verbo iuſſerit ſeu ſignificauerit, perſoluat, & pariter ſi à patrono etiam laico vel altero præſentatore ſeu electore contigerit id fieri. Ad hæc ſi clericus prædictæ Cameræ aut Cardinalis aut alius à ſolutione iurium ipſius Cameræ vel etiam Cancellariæ Apoſtolicæ exemptus, poſt reſignationẽ vel ceſſionem alicuius extranei de eccleſia Monaſterio vel alio beneficio Eccleſiaſtico, in ſe Apoſtolica vel alia auctoritate factam, & admiſſam, illam vel illud etiam confectis litteris Apoſtolicis, & poſſeſſione apprehenſa in eundem reſignantem vel cedentem, modico ſpacio interiecto, veluti duorum aut trium menſium retroceſſerit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retroceſſione fructus Eccleſiæ ſeu monaſterij aut benefici͂j, vel eorum pars ſeu penſio, ſeu quid aliud ſuper illis reſeruatum, aut regreſſus ſeu acceſſus, & ingreſſus ad illam vel illud, ipſi clerico vel Cardinali aut alij exempto ſit fuerit vè conceſſus. Poſtremo ſi quis crimine aliquo abſolutus, aut cum quo ſuper irregularitate diſpenſatum eſt, denuo receperit quacunque auctoritate Eccleſiam Monaſterium vel aliud beneficium Eccleſiaſticum quod ante vel poſt commiſſum delictum aut contractam irregularitatem dimiſerit, in quouis horum caſuum confidentiæ prauitas ſit contracta, caſusque huiuſmodi litteris prædictis comprehendantur, ac ſi illis ſpeciatim expreſſi fuiſſent; licet ipſum confidentiæ crimẽ alterius tantum partis conſcientia ſit admiſſum. Ad probandum vero plenè confidentiarum abuſum inter alia etiam hæ præſumptiones, & coniecturæ habeantur legittimæ, videlicet ſi quis poſt ceſſam ab ſe Eccleſiam vel Monaſterium aut beneficium, & publicatam reſignationem, ſeu ceſſionem, captamque à ſucceſſore poſſeſſionem, ſeſe in illa vel illo, ſeu rebus illius per ſe vel alium ſeu alios de facto ingeſſerit, aut fructus perceperit, aut quicunque ſucceſſor illi, vel eius propinquis ipſos aut partem aliquã

remiſerit eorundem, ſi recipiens beneficium conſtituerit dimittentem, vel eius parentes aut propinquos procuratores ad percipiẽdum, vel locandũ fructus beneficij dimiſſi, & illi vel illis de fructib. perceptis aut percipiendis donationem fecerit. Si vel ſola procuratoris depoſitione, vel libris rationalibus menſariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ perſonam recipientis concernit proſecuta ſit, ſimulque expenſæ pro ea neceſſariæ ab illo factæ fuerint. Denique ſi quis pro conceſſione alicui facta quacunque auctoritate de beneficio Eccleſiaſtico per ſe, vel alium ſeu alios interceſſerit, vel alias in negotio conceſſionis ſeſe immiſcuerit quoquomodo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto etiam per manus poſſeſſoris ac etiam ſimplicis donationis titulo perceperit, ſeu de illa poſtmodum ad voluntatem interceſſoris fuerit diſpoſitum quandocunque. Teſtes autem de quaq; re ſingulares, ſingulis probare valeant præſumptiones, & coniecturas, pluresque huiuſmodi præſumptiones, & coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterum criminoſi, & cæteri omnes, qui ad perhibendum in caſibus ſimoniæ teſtimonium recipi poſſunt, ad prædicta omnia admittantur. Sed ne quiſquam etiam vana fiducia fretus non intendendi contra ſe iudicij in crimine perſeueret, vtque hoc malum grauioris cenſuræ ſtimulo vſquequaque prohibeatur, omnes & ſingulos, qui hucuſque Eccleſias, monaſteria, beneficia, fructus, penſiones alias vè res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, niſi ſtatim ad ſe reuerſi, & reſipiſcentes celeri dimiſſione ſibi proſpexerint, & quiquid tale admiſerint in futurũ etiam omnibus, & ſingulis alijs Eccleſijs, monaſterijs, dignitatibus, adminiſtrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter ſub dicta reſeruatione comprehendi volumus, necnon fructibus penſionibus, & alijs rebus Eccleſiaſticis, ac etiam Rom. Curiæ, & alijs officijs temporalibus præſentium auctoritate priuamus, & ad futuras inhabiles decernimus, & in iuris ſubſidium excommunicationis ſententia innodamus, à qua nullus niſi in mortis articulo conſtitutus ab alio quam à Rom. Pont. abſolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione cauſarum huiuſmodi, & reſeruatione cognitionis illarum, rerumque omnium inde emergentium, nobis & prædictis ſucceſſoribus, vt dictũ eſt, facta (cauſis illis dũtaxat exceptis, quæ iã coram nobis pendere noſcuntur, ac etiam ijs quas ratione Eccleſiarum, & monaſteriorũ quorũ diſpoſitio in conſiſtorio fieri conſueuit, aut debet, itemq; cõtra ordinarios collatores Epiſcopos, & alios ſuperiores Prælatos, etiam Cardinales haberi contigerit, vti iam alijs noſtris litteris ſtatutũ eſt, audiendis decidendis, & terminandis) harum ſerie prorſus relaxata, decernimus ita deinceps quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarũ Palatij Apoſtolici Auditores, ac prædictæ Rom. Eccleſiæ Cardinales, ſub-

lata

lata eis & ipſorum cuicunque quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate vbique iudicare, interpretari, & definire debere, necnon irritum, & inane quicquid ſecus in prædictis per quoſcunq; quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca omnibus locorum ordinarijs diſtrictius iniungimus, vt in ſuis quiſque Eccleſijs, ciuitatibus, Diœceſibus & locis etiam exemptis ad prædicta ſtudioſè attendant, & quatenus illis relaxauimus in delinquentes ſeuerè animaduertant, ſi Diuinæ maieſtatis iudicium, dictæque ſedis cenſuram voluerint euitare. In cæteris vero cauſis, & negotijs (nobis & prædictis ſucceſſoribus exceptis) eoſdem locorum Ordinarios præſentium auctoritate delegamus, vt gratia, & fauore poſtpoſitis, pro ſe quiſque cum venerit vſus contra prædictos omnes ſub ipſa exceptione compreherſos, diligenter inquirant, ſuoque inquiſitiones omnes ſigillo obſignatas ad prædictam ſedem quamprimum transferant, vt nos, & prædicti ſucceſſores in cauſis huiuſmodi procedentes, quod iuſtum fuerit decernamus. Nos enim ſingulis ordinarijs ipſis prædictos omnes, & quoſcunque alios etiam exẽptos, etiam per edictum publicum, conſtito prius ſummariè, & extraiudicialiter denon tuto ad illos acceſſu, citandi, monendi, eiſque ac iudicibus ordinarijs, & delegatis alijſque perſonis quibuſcunque ne prædictorũ executionem quoquomodo impediant, vel alias in illis ſeſe interponãt etiam per ſimile edictum inhibendi, eoſdemque alios contradictores, & rebelles quoſcunque per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas ac omnia alia iuris, & facti remedia oportuna, compellendi, auxilium brachij ſæcularis, quandocunque opus erit inuocandi, cæteraque in prædictis omnibus & ſingulis neceſſaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, ann. Incarnat. Dom. 1569. Kal. Iun. Pont. ann. quarto.

De immunitate Eccleſiaſtica.

SVMMARIVM.

53 *Immunitas Eccleſiæ in quibus attendenda.*
54 *Eccleſia non conſecrata, gaudet immunitate.*
55 *Confugientes rei ad Eccleſiam quomodo tractandi.*
56 *Clerici non tenẽtur ad onera perſonalia impoſita à Principe ſæculari.*
57 *Clerici non tenentur ad tallias, & gabellas de eorum bonis.*
58 *Clerici ad quæ onera obligantur.*

CAuſæ immunitatis Eccleſiaſticę pertinent quoque ad iudicem Eccleſiaſticum, cap. conqueſtus, lo. cit. de foro comp. immuni-

Digitized by Google

tas autem Eccleſiaſticæ conſiſtit primo in obſeruatione. decētis cul tus ipſius loci Eccleſiæ. Ad quod facit, quod in Eccleſia cauſæ ſan-
53 guiuis,& negotia tractari non debent, cap. accuſatio. 2. quæſt. 7. c. cum Eccleſia, de immunit. Eccle. & ſententia à laico in Eccleſia lata eſt ipſo iure nulla, c. decet. tit. eo. in 6.

Eccleſia præterea incaſtellari non debet ſeu muniri vt in ea defenſiones vel militum receptacula fiant; inſtante tamen neceſſitate graui, poſſet hoc concedere Epiſcopus, dummodo ceſſante neceſſitate incaſtellatio quoque ceſſet. Hoſtien. in ſumma. titulo. citat. numero. 6.

54 Et non ſolùm Eccleſiâ conſecrata, ſed & nondum conſecrata in qua tamen Diuina peraguntur, & etiam interdicta, gaudet immunitate. cap. Eccleſiæ. tit. ci t. ibique doctores communiter. Item, & palātium Epiſcopi ſi fuerit ædificatum intra quadraginta paſſus ab ipſa Eccleſia. Conar. var. reſ. lib. 2. cap. 20. nume. 5. Quoad hoſpitalia autem, & oratoria priuata attendendam eſſe loci conſuetudinem, docet Abb. in cap. Eccleſiæ. tit. cit. Couar. loc. cit. num. 4. qui dicit in pleriſque locis immunitatem hanc attendi ſolum in Eccleſijs in quibus expoſitum tenetur SS. Euchariſtiæ Sacramentum ad publicam venerationem.

Vel præcipuum autem eſt immunitatis Eccleſiarum priuilegiũ, quod ad eas confugientes inde extrahi non poſſunt, cap. inter alia. tit. cit. Circa quod multas, & quotidie plures naſcentes controuerſias, ſopiuit Greg. XIIII. conſtitutione ſua circa protectionem ad
55 Eccleſias confugientium perpetuo obſeruandam, tenoris ſequentis.

Cum alias nonnulli prædeceſſores noſtri, & præſertim fel. rec. Sixtus. PP. V. & infra. Hac igitur noſtra perpetuo valitura conſtitutione, omnia & quæcunque priuilegia indulta, & gratias; tam per prædictum Six. ac Pium. V. quam alios quoſcunque noſtros prædeceſſores aut noſmetipſos Sedemque Apoſtolicam eiuſvè Legatos, ſuper abducendis vel extrahendis ab Eccleſijs, Monaſterijs, Sacellis, domibus Regularibus, & ſæcularibus; lociſvè ſacris aut Religioſis, aliaſque in caſibus à iure permiſſis hominibus certorum tunc expreſſorum vel non expreſſorum criminum reis aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum; & pro bono, pace & quiete publica; & ex cauſis vrgentiſſimis ac neceſſarijs, & æquipollentibus caſibus in iure expreſſis; atque ex paritate, identitate aut maioritate rationis extenſis, perpetuo vel ad certum nondum elapſũ tempus, ſeu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, ſeu alias quomodo-

modolibet conceſſa, etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata, & innouata ac vſu recepta, litteraſque Apoſtolicas ſub plumbo aut in forma Breuis ſeu alias quomodocunque deſuper cōfectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expreſſis ac ad verbum inſertis, ſublata penitus omni differentia, ita ad vnam tātum formam reducimus, & moderamur, vt laicis ad Eccleſias loca que ſacra, & Religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediũtur, aut depopulatores agrorum, qui vè homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs earumvè cemeterijs committere non verentur, aut qui proditorie proximum ſuũ occiderint, aut aſſaſini, vel hæreſis aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur. Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis Primatibus Archiepiſcopis Epiſcopis cæteriſque Eccleſiarum, & Monaſteriorũ prælatis, tam ſæcularibus quam cuiuſuis Ordinis Regularibus diſtrictè præcipiendo mandamus, & præcipimus vt laicos in caſibus prædictis delinquentes, ad eorum Eccleſias, monaſteria, domos, & alia loca ſupradicta ſacra ſeu Religioſa reſpectiuè cõfugientes, & in eis ſe recipientes atque morantes, qui prædicta delicta eorum ve aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, quandò à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus, miniſtris, & officialibus curiæ ſæcularis abſque irregularitatis nota aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu, tradi & conſignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat. Ne autem Curiæ ſæcularis miniſtri prædicta facultate illos per ſe & propria auctoritate extrahendi, & abducẽdi ſibi olim vt præfertur attributa, & per præſentes reuocata, abutantur, volumus dictaque authoritate decernimus, & declaramus, vt curia ſæcularis eiuſque Iudices, & officiales ab Eccleſijs, Monaſterijs, locisque ſacris prædictis, laicũ aliquem vt præfertur delinquentem, in vllo ex caſibus ſupradictis ſine expreſſa licentia Epiſcopi vel eius officialis, & interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo authoritatem habentis, ad quos ſolos, & non alios epiſcopis inferiores, etiamſi alias Ordinarij ſint aut nullius Diæceſis, aut cõſeruatores ab hac ſede ſpecialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi, facultas pertineat; occurrente autem caſu in loco exẽpto, & nullius Diæceſis, tunc ad epiſcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu quo ipſe Epiſcopus, & dicta perſonæ Eccleſiaſticæ requiſita, illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles, tradere, aut capturæ, carcerationi interuenire, & aſſiſtere recuſauerint, tuncque reuerentiæ Eccleſiæ, & locis ſacris debitæ memores, prædictos delin-

quen-

quentes minori quo id fieri poterit cum ſcandalo, & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laici prædicti poſtquam, vt præfertur ab Eccleſiis locisvè ſacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto, & firmo carcere, ac oportuna cuſtodia, data illis ſi opus fuerit per Curiam ſæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, curiæque ſæculari prædictæ cõſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, tuncque demum de mandato Epiſcopi per iudicẽ Eccleſiaſticum Curiæ ſæculari quacunq; appellatione poſtpoſita, conſignentur. De crimine vero Hæreſis cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat, neque in ea curia ſæcularis ſe quoquomodo intromittat, ſicuti etiam prohibemus ne contra Eccleſiaſticas perſonas ſæculares aut cuiuſuis ordinis, vel militiæ etiam S. Ioannis Hieroſolimitani regulares, quoquomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum: indultorum aut conceſſionum, quæ omnia ad terminos iuris per præſentes reducimus, procedant, aut ſe intromittant, illasvè ab Eccleſijs, monaſterijs Domibus, locisque ſacris aut religioſis etiam in caſibus in hac conſtitutione expreſſis, extrahere abducere, capere, carcerare, aut cognoſcere de criminibus ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus, alias quam de iure & per priuilegia eiſdem ordinibus aut militijs conceſſa permittitur, quomodolibet præſumant. Quod ſi quis quacunque dignitate, & auctoritate præditus, præmiſſorum aut alio quouis prætextu, qui cquam præter aut cõtra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones & Conciliorum generalium noſtrorumque prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ, ſicque per quoſcunque Iudices, &c.

Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. an. Incar. Dom. 1591 *9. kal. Iun.*

Immunitas Eccleſiaſtica attenditur quoque in perſonis Eccleſia-
56 ſticis. vnde vt vidimus ſupra clerici exẽpti ſunt à iuriſdictione laicorum. Non tenentur etiam ad onera merè perſonalia per laicos impoſita, & hæc dicuntur, quæ animi prouiſione, & corporali labore abſoluuntur, l. fin. ff. de mu. & hon. Et ne quidem ad ea tenentur, quæ ſunt honeſta non ſordida, vt ad officia ſæcularia, legationes, curas, tutelas, cap. generaliter, 16. quæſt. 1. poſſunt tamen ſi volunt recipere tutelam legittimam, cap. peruenit, 86. diſtinctione. Non tenentur item ire ad bellum, vt pugnent, etiam inſtanre neceſſitate, Abb. in cap. peruenit, tit. cir. de immun. Eccleſ.

Eodẽ modo liberi ſunt ab oneribus realib. ſiue quæ rõne bonorũ

per

per ipſos poſſeſſorum præſtanda viderentur, neque tenentur ad tallias ſeu collectas laicorum, cap. non minus, hoc. tit. cap. 1. eo. titu. in 6. Imo ſæculares magiſtratus, imponentes clericis huiuſmodi collectas incurrunt hodie cenſuras Bullæ Cænæ Domini, vt in ipſius cōtextu videre licet.

Non tenentur etiam ad gabellas pro frumento, vino, & alijs fructibus ex propriis eorū præbendis collectis, Abb. in cit. cap. non minus. Bal. in l. placet, C. de ſacroſ. Eccleſ.

Neque tenentur contribuere pro reparatione murorum, ſeu fortificatione ciuitatis, vel dare albergum, ſeu hoſpitium militibus. Innoc. in cap. 1. hoc. tit. Sicul. ib. & conſ. 3. Aufrer. in repet. 1. de offic. ord. not. 3. Et non ſolum ipſi, ſed & ipſorum familiæ, & coloni gaudent hac immunitate, cap. generaliter, 16. q. 1. cit.

In aliquibus tamen caſibus non ſuffragatur ipſis hæc immunitas, nam inſtante graui neceſſitate tenentur ad murorum cuſtodiam, &
58 vigilias, cap. peruehit, hoc tit. Tenentur ad ſoluenda tributa ſeu cēſus bonis ipſorum antequam deuenirent ad Eccleſiam impoſitos, & annexos, bona enim tranſeunt cum onere, glo. in ver. bonorum, cap. 1. hoc tit. in 6. cap. ſi tributum, 11. quæſt. 1. Abb. in cap. fin. de vita & honeſt. cleric. & ad ſolutionem huiuſmodi onerum poſſunt compelli per iudicē laicum vt probat Aufr. de pōt. ſæc. reg. 2. fallē. 27.

Eadem ratione tenentur ad albergum ſeu hoſpitium dandum laicis, ſi domus peruenit ad ipſos, quæ tenebātur ad hoſpitium præſtandum, Hoſt. in ſum. hoc tit. num. 7. Innoc. in cap. 1. ib.

Item tenentur ad onera, quæ naturali ratione ſequuntur res poſſeſſas, vt ad reficiendum, mundandum viam ante domum ſuā. Barr. in l. ad inſtructiones, C. de Sacr. ſanct. Eccleſ. cit. Similiter tenentur cōtribuere pro rebus ex quibus ipſimet percipiunt emolumentum, vt pro purgando flumine, puteo, ex quo aquam hauriunt, ſoluere gabellam impoſitam pro reparatione ſiue conſeruatione pōtis, viç, quam ipſi quoque eundo carris ſuis deſtruunt, l. ad inſtructiones, cit. Felin. in cap. Eccleſia S. M. de conſt. num. 105. alias circa iſta cōſuetudo loci eſt attendenda, vt docet Hoſt. lo. cit. num. 4.

Tenentur etiam ad ſolutionem gabellarum ſi negotiationē exerceant, vel ferant ſeu tranſmittant res alienas, cap. fin. de vita & honeſt. cler. cap. quanquam. de cenſib. in 6. Felin. lo. cit.

Tenentur item inſtante graui neceſſitate ad murorum, & fortificationis reparationem vbi laicorum facultates non ſuppetunt, & pro ſuccurſu neceſſitati Principis. Sed his & ſimilibus caſibus non neceſſitate aſtringi, ſed ſponte quantum ipſimet iudicauerint, & nō

niſi

niſi ad præceptum Epiſcopi, & Apoſtolica ſede conſulta, offerre debent. c. aduerſus. hoc. tit. ibiq; Innoc. in cap. non minus. Vbi tamen ageretur de priuata vtilitate cleri, vel eſſet periculũ in mora etiã non expectato Apoſtolicæ ſedis aſſenſu, hoc fieri poſſe notat Ang. verb. immunitas, nu. 37. circa finem.

Ad extremum ſi Eccleſia vel Clericus obtineat feudum à laico, tenetur ad omnia onera, quæ ratione ipſius feudi debentur, & cogi poteſt per Dominum fęudi ad illorum prȩſtationem. Innoc. in c. verum. de foro comp. Hoſt. loc. cit. nu. 4.

De Decimis.

SVMMARIVM.

59 *Decimarum cauſa expedienda proceſſu ſummario.*
60 *Ad ſolutionem decimæ quilibet obligatur.*
61 *Decimæ cui Eccleſiæ ſint ſoluendæ.*
62 *Decimam præſcribere poteſt Eccleſia contra aliam Eccleſiam.*
63 *Priuilegio poteſt obtineri libertas à ſolutione decimæ.*
64 *Decima quota, conſuetudine moderari poteſt.*
65 *Decimæ perſonales præſcribi poſſunt.*
66 *Conſuetudo præſcripta non ſoluendi decimas toleratur ab Eccleſia.*

Cognitio cauſæ decimarum cum ſit de re ſpirituali ad forũ ſpectat Eccleſiaſticum, c. peruenit, cap. tua nobis, de decimis. Cum videlicet quæſtio fundatur in articulo Iuris ſeu agitur petitorio. Si vero agatur poſſeſſorio, & in facto tantum, etiam per laicum cognoſci poſſet. Dec. in cap. decernimus, de Iud. à nu. 24. Felin. in cap. cauſam quæ. de præſcript. num. 15. Nau. conſil. 1. de conſt. non priuatiuè ad Iudicem Eccleſiaſticum ſed ita vt detur locus præuentio
59 ni. Feder. de Senis conſi. 245. Et debet expediri ſummariè. Clem. diſpendioſa. de Iudic. neque in ea appellatur. cap. tua nobis, cit. Maran. par. 6. de appell. num. 293.

Quoad effectum videlicet ſuſpenſiuum, cum quis fuit in poſſeſſione, & agit poſſeſſorio, quominus vtatur poſſeſſione, appellatione impediri non poteſt; ſecus quo ad effectum deuolutiuum, & vbi agitur de proprietate ſeu Iure percipiendi decimas; tunc enim appellare licet. gl. in cit. cap. tua nobis, verb. tributa. Marcheſ. de commiſſ. c. 4. nu. 15.

Digitized by Google

60 Ad ſolutionem autem decimarũ quilibet obligatur, vt late probat Innoc. in cap. vlt. de Paroch. & prædicantes aliquid quo populus abſtrahatur à ſolutione decimarum, incurrunt ipſo facto excõmunicationem. clem. vlt. de pœnis.

Debent ſolui, licet Eccleſia fuerit diues ex alijs prouentibus, nõ enim releuatur debitor à ſoluẽdo ex eo quod ſuus creditor ſit opulentus: Couar. lib. 1. var. reſ. c. 17. nu. 4.

Solui debent non deductis expenſis aut ſemine. cap. non eſt. cap. tua nobis, hoc. tit.

Deferri debent ad horrea clericorum, vel ſi fuerit loci conſuetudo contraria, illa ſeruanda eſt: Couar. loc. cit. nu. 8. Eadem conſuetudine regulari oportet circa ipſam decimationem, vt laici nõ colligant fructus, niſi in præſentia clerici ſeu ipſius procuratoris, & decima ſoluta: vel è contra prius fructus liberè in horrea condant, & poſt demum ſoluant decimas ſecundum quod loci fuerit conſuetudo. Guid. Papæ. conſil. 285. nu. 1. Couar. loc. cit.

61 Soluendæ autem ſunt Eccleſię Parochiali intra cuius limites prædium eſt ſitum, cap. cum contingat hoc tit. Hoſt. in ſum. ibid. nume. 4. In dubio autem vel vbi locus nulli fuerit ſubiectus Parochiæ, pertinent ad Epiſcopum, ille enim cum ſit vniuerſalis Parochus Diæceſis ſuæ, concurrit in emolumentis cum Parochis, & eſt diſpenſator omnium decimarum, cap. quoniam, hic. cap. in ſacris. 16. quæſt. 1. Imo & ex qualibet decima Parochiali debita, quartam ſibi retinere poteſt, cap. quatuor. 12. quęſtio. 2. niſi contra ipſum Parochus longa conſuetudine contraria præſcripſerit, cap. quoniam, cit.

Et debentur decimæ nõ ſolum à laicis ſed etiam à clericis de eorum prædijs ſiue Eccleſiaſticis, ſi intra alienam Parochiam fuerint ſita, ſiue patrimonialibus, cap. ſi quis laicus. cap. queſti ſunt. 16. q. 1. cit. Et à monachis, cap. commiſſum, hoc tit.

Et à Iudæis ſi prædia colant ex quibus decima debetur, cap. de terris, ibid.

62 Poteſt tamen conſuetudine vel præſcriptione legittima induci vt decima vni Eccleſiæ debita, alteri Eccleſiæ ſoluatur, cap. ad aures, de præſcript. cap. ad Apoſtolicæ, cap. cum contigat. hoc. lo.

Non tamen vt debeatur Regularibus, iſti enim decimam Eccleſiæ Parochiali debitam percipere aliqua conſuetudine ſeu præſcriptione non poſſunt, cum de iure ſint incapaces decimarum, c. peruenit. 16. quæſt. 1. cit. cap. nuper. hoc tit. iun. gloſſ. verb. componendum, niſi habeant adiũctam vnitam Eccleſiam Parochialem. Hoſt. loc. cit. num. 10.

O o Poſſunt

Poſſunt item clerici contra clericos eadem cõſuetudine ſeu præſcriptione obtinere libertatem à ſolutione decimarum de eorum prædijs etiam patrimonialibus. Couar. loc. cit. nu. 9.

63 Priuilegio quoque Eccleſia ſiue clericus liberari poteſt à ſolutione decimarum, cap. ex parte, & c. ad audientiam, hic. Similiter & Regulares; vnde Mendicantes multis ſummorum Pont. priuilegijs fuerunt liberati à ſolutione huiuſmodi de terris ab ipſis excultis, item & multi alij Regulares, & ſæpe ipſorum quoque coloni, quo caſu informatio eſt petenda ex inſpectione priuilegiorum ipſorum Regularium, & iuxta præſcriptum illorum, exemptio huiuſmodi eſt moderanda, vt notat. gloſſ. verb. excolendas, in Clem. 1. de decim. ibidemque Anchar. Imol. Card. & Abb. in cap. ex parte, nume. 5. de decim.

Derogationem Solum. cap. nuper. de decimis. à Greg. XIII. in fauorem Religionis Patrum Soc. Ieſu factam, hic per extenſum ponere libuit, vt pote in hac materia ſingularem, & in praxi ſæpius neceſſariam, vt ſequitur.

Greg. PP. XIII. ad perpetuam rei memoriam.

Paſtoralis officij, & infra. Exponi ſiquidem nuper nobis fecit dilectus filius Euerardus Mercurianus Præpoſitus generalis Soc. Ieſu, quod licet alias fe. rec. Paulus PP. III. prædeceſſ. noſter, volens dictam Soc. per eum authoritate Apoſtolica inſtitutam, & approbatam, illiuſque ſocios fauore proſequi gratiæ ſpecialis, inter alia eidem Soc. & ſocijs dicta authoritate conceſſit ac indulſit, vt de ijs quæ in ornamentis, aut pro eis, ſeu libris, fabrica, luminaribus, vel victu aut indumentis eorum, necnõ annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliquæ domus ipſius Societ. obligatæ forſan exiſtebant, ac de domibus, & Collegijs, eorumque prædijs, hortis, & alijs locis eiſdem ſocijs iuxta eorum viuendi inſtitutum habere conceſſis, aut de ijs quæ pro huiuſmodi rebus, domibus Collegijs, prædijs, locis, & hortis emendis, per quaſcunque perſonas pro tempore legari aut relinqui contingeret, & alijs bonis quibuſcunque per dictam Soci. & illius Collegia poſſeſſis, & obtentis aliquam decimam etiam Papalem ſoluere, ſeu Canonicam portionem exhibere, aut ad præſtationem procurationum legatorum dictæ ſedis, vel Nunciorum ipſius, ſeu ordinariorum locorum, aut exactionum, collectarum vel ſubſidiorum ſeu prouiſionum quarumcunque minimè tenerētur, nec ad id per litteras ſedis vel legatorum ſeu Nunciorum, aut Diæceſanorum prædictorum, cuiuſcunq; tenoris forent, nullo vnquam tempore compelli poßent, niſi ipſæ litteræ

Apoſto-

Apoſtolicæ plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto, & conceſſione huiuſmodi ac de eorum ordine mentionem facerent, & ſi forte per ipſum prædeceſſorem vel dictam Sedem de ijs legatis, diſpoſitis, & relictis in genere vel ſpecie decima vel altera portio ſeu quarta alteri piæ vel non piæ cauſæ quomodolibet eatenus conceſſa eſſet, vel illam in poſterum concedi, ſeu ſolui aut dari mandari contingeret, ſocios prædictos aut illorum domus, & bona quæcunque, necnon eis legata, & relicta, aut alias in eorum fauorem diſpoſita in conceſſionibus, & mandatis huiuſmodi decreuerit, & voluerit minimè comprehendi, niſi de ipſis ac ſuis decreto, & voluntate huiuſmodi non per clauſulas generales idem importantes, ſed vera, expreſſa, & ſpecifica mentio fieret in eiſdē. Et ſucceſſiuè piæ me. Pius PP. IV. etiam prædeceſſ. noſter exemptionem ac cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis litteras ipſius Pauli prædeceſ. deſuper confectas, necnon inde ſequuta quæcunque per ſuas litteras ex certa ſcientia confirmauerit, approbauerit, & etiam plenariè innouauerit, ac pro potiori cautela vniuerſam Soc. prædictam omniaque, & ſingula illius domos etiam probationis, & collegia vbilibet conſiſtentia, præſentia & futura, eorumque perſonas, fructus, reditus, & prouentus, etiam bonorum eccleſiaſticorum ſæcularium, & Regularium quorumcūque illis pro tempore vnitorum, aliasque res, & bona quæcūque à quibuſuis decimis etiā Papalibus, prædialibus, perſonalibus, quartis, medietatibus, & alijs fructuum partibus, ſubſidijs etiam charitatiuis, & alijs Ordinarijs oneribus etiam pro expeditione contra infideles, defenſione patriæ ac alias quomodolibet, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum inſtantiam pro tempore impoſitis, etiamſi in illorum impoſitione caueretur, quod nulla prorſus exemptio cuiquam aduerſus illa ſuffragaretur, ita quod Societas, eiuſque domus etiam probationis, Collegia, fructus, res, & bona præfata ſemper ab illis abſque declaratione deſuper facienda excepta eſſent, & eſſe cenſerentur, perpetuo liberauerit, & exemerit, prout in ſingulis litteris prædeceſſorum huiuſmodi plenius cōtinetur. Nihilominus quia in illis nulla de conſtitutione recolendæ me. Innoc. PP. III. ſimiliter prædeceſ. noſtri in Concilio generali ſuper decimis edita, quæ incipit. Nuper. expreſſa, & ſpecifica mētio facta, nec eis ſpecialiter, & expreſſe derogatum fuit, idem præpoſitus dubitat ſingulas litteras prædictas de ſubreptionis ſeu nullitatis vitio notari, ac Societati illiusque domibus Collegijs, & perſonis prædictis minus vtiles reddi, aut illa ſuper exemptione huiuſmodi moleſtari vel perturbari poſſe tempore procedente. Nos igitur qui votiuum ipſius Soc. profectum ſincero paternæ charitatis affectu libenter proſequimur, eidem Soc. illiuſque domibus etiam probationis, Collegijs, & perſonis, ne propterea dictarum litterarum fruſtren-

tur affectu opportunè prouidere volentes, ipſumque Præpoſitum, & ſingulares perſonas Soc. huiuſmodi à quibuſuis excommunicationis ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris & pœnis, à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum harum ſeriè abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, necnon ſingularum litterarum prædictarum veriores tenores, ac quarumcunque litiũ & cauſarum ſuper præmiſſis iam forſan motarum ſtatum, & merita nominaque, & cognomina iudicum, & collitigantium; ac titulos, & iura eorũ præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, ipſius Præpoſiti ſupplicationibus in hac parte inclinati, volumus, ac ſocietati illiusque domibus etiam probationum, Collegijs, & perſonis prædictis eadem authoritate concedimus, quod ſingulæ litteræ prædictæ cum exemptionibus; cæteriſque omnibus & ſingulis in eis contentis clauſulis, & decretis, proceſſusque habiti per eaſdem, ac inde ſequuta quæcunque valeant; plenamq; roboris firmitatem obtineant; & eis quibus conceſſæ exiſtunt perpetuo ſuffragentur in omnibus, & per omnia perinde ac ſi in illis de conſtitutione Innoc. prædeceſ. ſeu Concil. generalis huiuſmodi ſpecifica, & expreſſa mentio facta, eique ſpecialiter; & expreſſè derogatum fuiſſet, prout nos eidem conſtitutioni ad effectum præmiſſorum ſpecialiter; & expreſſè harum ſeriè derogamus; decernentes ita in quibuſcunque cauſis pẽdentibus, & futuris per quoſcunque iudices; & commiſſarios quauis authoritate fungentes iudicari, & definiri debere, irritum quoque, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter cõtigerit attentari. Non obſtantibus litis pendentijs ſi quæ ſint, & alijs præmiſſis, ac Innoc. prædeceſ. noſtri, ſeu generalis Conc. huiuſmodi alijſque Apoſtolicis; necnon in Prouincialibus; & ſynodalibus Concilijs editis generalibus; vel ſpecialibus conſtitutionibus; & ordinationibus, ac omnibus illis; quæ in ſingulis litteris prædictis expraſſum fuit non obſtare cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod earundem præſentium tranſumptis, &c. Dat. Romæ; apud S. Petrum, ſub annulo Piſcat. die 1. Ian. 1578. Pont. ann. 6.

Item & conuentione ſeu tranſactione liberatur Eccleſia à ſoluendis decimis alteri Eccleſiæ, Eccleſia enim cum alia Eccleſia ſeu clerici inter ſe ſuper decimis licitè componere poſſunt, cap. ſuggeſtũ, cap. nuper, hoc tit. quæ tñ compoſitio non perpetuatur, niſi fuerit roborata auctoritate Epiſcopi, vt notat, glo. ver. eandem conuentionem, in cap. ex multiplici, tit. eo.

Laici etiam priuilegio obtinere poſſunt, vt percipiant decimas,

vel

vel vt ab earum præſtatione ſint liberi ſiue ad tempus ſiue ad vitam, ita videlicet, vt habeant ius percipiendi illas nomine Eccleſię non ſuo, glo. in cap. à nobis, ver. exemptus, hoc tit. Abb. ib. & eſt communis Doctorum ſententia. Et hoc priuilegium concedere poteſt Epiſcopus ex aliqua iuſta cauſa, gl. communiter recepta, in cap. quamuis, ver. conceſſerit, hoc tit. Card. in cap. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à præl. In feudum tamen decimas concedere non poteſt, quæ antea in feudum dari non fuerunt. Solitæ, cap. 2. de locato. c. quãuis, cit. licet feudo conceſſo ante Conc. Later. Alex. III. laici decimas licitè detinere poſſint, & eodē feudo ceſsãte decimę ad Eccleſiã redeuntes, poſſint iterũ à Prælato cōcedi, vel de cōſenſu feudatarij in alium transferri ſimili feudo quo aliæ res ab Eccleſia in feudum dari conſueuerunt; cap. 2. de feudis; cap. prohibemus, iun. glo. ver. laicos, hoc, tit. cap. 2. §. ſanè, iun. glo. eod. titu. in 6.

Licitè præterea laici decimas percipere, vel detinere poſſunt ex conceſſione, vel locatione Clerici ad tempus quoad ipſum ſpectat, cap. querelam, ne præl. vic. ſuas, Innoc. Abb. ib. Couar. lo. cit. num. 5.

Locationes tamen huiuſmodi non debent fieri ad longum tempus anticipatis ſolutionibus, & factæ ad annos viginti, vel vltra, ſi fuerint damnoſæ Eccleſiæ, & contrariæ ſacris Canonibus, reſcindi poſſunt per Concilium Prouinciale, etiamſi fuerint approbatæ à ſede Apoſtolica, Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 11. de ref.

Poteſt etiam conſuetudine reduci decima, ad viceſimam, triceſimam. Guid. Papæ, conſ. 284. & communiter Doctores tenent.

Conſuetudo quoque ſuſtineri poteſt, vt de aliquibus decima nō ſoluatur, vt de feno, vino, oliuis, herbis, quod per totum fere Chriſtianum orbem ſeruari teſtatur Paul. Caſtr. lib. 2. conſ. 17.

Eadem conſuetudine, vel præſcriptione tolli poſſunt decimæ perſonales. Felin. in cap. cauſam que. de præſcript. Hoſtieſ. loc. cit. & propterea in tota fere Chriſtianitate non ſoluuntur, & quidem licite, vt teſtatur. Nauar. in ſuo man. cap. 21. num. 31. quare & nos plura de illis dicere cōſulto omiſimus, ad ſolas prædiales directo præſenti tractatu.

Item licet laici nullà conſuetudine aut præſcriptione obtinere
66 poſſint, vt decimas alicui Eccleſiæ debitas percipiant, cap. cauſam quæ, de præſcript. & omnes concordant, obtinere tamen poſſunt, vt ſint liberi à ſolutione decimarum de prædijs, quæ ipſi colunt. hoc probat latè Couar. lo. cit. nu. 10.

Et tum præſcribunt ipſum tantum actum præſtandi decimas iure præſtationis ſaluo remanente, ita quod ſi Papa, vel Conciliũ per ſuam

ſuam conſtitutionem ſeu decretum expreſſe derogaret tali conſuetudini, & indiceret ſolutionem decimarum, tenerentur ad illas præſtandas dicti præſcribentes præſcriptione non obſtante. quod intelligunt Theologi communiter tenentes hanc ſententiam, cum dicunt, (niſi quis obſtinatus nullo modo vellet ſoluere) vt etiam explicat verba, S. Thomæ, 2. 2. quæſt. 87. art. 1. Couar. lo. cit. Ang. ver. decima, num. 2.

Et hæc opinio à modernioribus communiter recepta, & vſu praticata, eſt veriſſima, vel ſaltem propter cõniuentiam Eccleſiæ, quæ patitur conſuetudinem huiuſmodi in pluribus locis. Vt in Regnis Hiſpaniarum, vbi vetitum eſt Regia pragmatica, nè à laicis exigantur decimæ quæ per conſuetudinem antiquam non conſueuerunt ſolui, ſimiliter, & in Regno Galliæ à pluribus Regibus idẽ ordinatũ fuiſſe teſtatur Couar. lo. cit. num. 8. §. nono principaliter, & tamen huiuſmodi pragmaticę ab Eccleſia tolerantur, ne videlicet ſequantur deteriora, ſi iſtis cõtradiceretur. Huic moderationi aſſentitur quoque Hoſt. loc. cit. num. 15. §. ſeptimo quæritur, & facit multum ad propoſitum, glo. in ver. poſſideri, cap. 1. 14. quæſt. 1. quæ dicit laicum ſpoliatum decimis poſſe petere reſtitutionem.

Ad extremum poſſunt laici cum Eccleſia de decimis componere vel earum præſtationem aliqua iuſta recompenſatione redimere, vt prædio, fundo, ſeu alijs vtilibus Azor. Inſtit. moral. lib. 7. cap. 37. Afflict. in conſt. Reg. conſt. quanto cæteris, num. 11. vbi refert quod communitas Neapolis conſignauit turrim Græcam Archiepiſcopo Neap. pro decimis. Imo conſuetudo ſeu præſcriptio non ſoluẽdi decimas, in hac præſumptione fundatur, quia videlicet præſumitur cõſuetudinem præceſſiſſe tranſactio ſeu recompenſatio. Azor. loc. cit. Arm. ver. decima, num. 3. Si nimirum Eccleſia dotem ſufficientem poſſideat, caſu vero quo nihil poſſideret, & vigeret conſuetudo de non ſoluendis decimis, poſſet cogi populus ad præſtanda alimenta Clero. Conc. Triden. ſeſſ. 21. cap. 4. de ref. alimenta enim debentur clericis iure naturali, & Diuino legis Euangelicæ, nec aliqua conſuetudine, vel præſcriptione induci poteſt quo minus ſoluantur, Couarr. loc. cit.

De Ordine Iudiciorum.

SVMMARIVM.

67 *Proceſſu ſummario omnes cauſæ expediendæ.*

68 *Pro-*

68 Proceſſus ſummarius quis ſit.
69 Terminorum defectus non vitiat proceſſum.
70 Iudex in concedendis dilationibus informari debet qualitate facti.

CIrca ordinem in iudicijs ſeruandum parum nobis immorādum eſt, poſtquam hæc materia ſatis accuratè tractata reperitur, apud Maran.par.6.de ord.iud.Veſtr.à lib.5.ſuę prax.Salluſt.Tib.in ſuo ſpeciali tractatu, de modo procedendi in cauſis coram Audi. Cam.& poſtquam antiquorum iudiciorum curſum ad diffugia, & cauillationes malitioſas cauſidicorum paſſim iam vſurpatum, noſtri temporis iudicia vix ſeruant, cognitionem ipſam æquitatis, terminorum captionibus præferendo, & communiter ſummariè expediūtur. Et in primis quidē.Clem.diſpendioſam, de iud.in cauſis electionum, poſtulationum, & quorumcunque beneficiorum Eccleſiaſticorum, decimarum, matrimonij, vſurarum, ſummariè proceden-
67 dum ordinauit. Nunc vero iam non tātum in iſtis, ſed & in alijs omnibus cauſis proceſſus hic ſummarius tenetur, & de tali communi vſu teſtatur Maran.cit.par.4.diſt inctione 9.num.1. Albericus Oliua.ritu.23. Immo, & ſignatura iuſtitiæ committēdo cauſas, paſſim ſummariè procedendum reſcribit, ita quod licet hoc addere aliquando omittat, errore hoc Regentis potius fieri, & nihilominus iudicem ſummariè procedere ſolere teſtatur. Veſtr.cit.lib.5.cap.1.
68 Quid autem importet proceſſus ſummarius, docet Felin.in cap. dilecti, de iudic.Alexand.lib.3.conſ.6.nimirùm in proceſſu ſummario omnes iuris ſolemnitates eſſe ſublatas, præter citationem, quæ eſt iuris naturalis, & præter neceſſarias probationes, quę prætermitti non poſſunt. Ita quod tunc poſſit iudex expedire cauſas manu Regia ſola facti veritate inſpecta prout olim tempore iuriſgentium tractabantur Maran.loc.cit.

Amplius autem. Clem.ſæpe, de verbor.ſignificat.circumſcribit ſummarium proceſſum, vt videlicet in ſummarijs iudex libellum, vel litis conteſtationem neceſſario non exigat, etiam tempore feriarum ob neceſſitates hominum inductarum procedat, appellationes fruſtratorias repellat, dilationum materiam amputet, teſtium multitudinem ſuperfluam refrenet, ita tamen, vt probationes, & defenſiones legittimæ non impediantur, iuramentum item de calumnia in ſummarijs tum demum præſtandum, ſi petatur, ſi vero nō peteretur, propter hoc non vitiaretur proceſſus, Veſtr. loc.cit.cap.2. & latè præmiſſa explicat. Lanfran.in repet.ad dictam Clemen.per. 16.concluſ.

Et

Et nouiſſimè Pius Papa IV. & Clem. VIII. ne aliquis ſolemnitatū iuris ſeu terminorum defectus vitiet proceſſum in quacunque cau-
69 ſa, niſi fuerit defectus citationis, mandati aut iuriſdictionis, ordinarunt, & conſtitutionem Clem. VIII. quę praxi forenſi eſt multum neceſſaria, hic referendam putauimus, vt ſequitur.

Litium diſpendijs & ambagibus præſertim inter perſonas curę, & iuriſdictioni noſtræ etiam in temporalibus ſubiectas occurrere quantum in nobis eſt cupientes, ſtatutum fel. rec. Pij Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, ne iudices Almæ Vrbis nullitates attendant, niſi ex defectu citationis, iuriſdictionis, aut mandati; ſed illis non obſtantibus, ad expeditionem cauſarum procedant, ad omnes, & quoſcunque iudices Ordinarios, & magiſtratus, & officiales in quibuſuis ditionis noſtræ temporalis Eccleſiaſticę, Prouincijs, & ciuitatibus, terris, Oppidis, & locis quamcunque iuriſdictionem exercentes, & quauis auctoritate, & dignitate fungentes, hac noſtra perpetuo valitura cōſtitutione extēdimus, & ampliamus, atque in quocunque Tribunali aut Curia ſæculari, vel Eccleſiaſtica firmiter, & inuiolatè ſeruari, ſicque, & non aliter per quoſcunque ex ipſis iudicibus etiam Cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinales ac Legatos etiam de latere, ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi facultate, in quacunque cauſa, & inſtantia etiam nunc pendente, aut in futurum mouenda, Eccleſiaſtica, prophana, ciuili, & criminali, aut mixta, iudicari, & definiri, & quibuſcunque nullitatibus præter ſuperius expreſſas nequaquam attentis ad expeditionē cauſarum earundem procedi debere præcipimus, & mandamus. Decernentes irritum, & inane ſi ſecus ſuper his per quoſcunque quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationib. Apoſtolicis, &c. Dat. Romæ, Anno Incar. Dom. 1592. 5. Idib. Febr.

Vnde neque termini quos in ſummarijs requiri refert. Veſtr. loc. cit. videlicet ad ponendum, ad articulandum, ad producendū omnia, & ad dicendum contra producta, erunt omnino de ſubſtantia ita vt omiſſi vitient proceſſum, ſed tum demum ſi ſtatus cauſæ hos requirat ſeu ex præſuppoſitione. Vel etiam pro arbitrio prudentis iudicis, qui debet dilationes oportunes partibus indulgere, vel etiā
70 reſcindere ſuperfluas, dummodo de veritate ipſi conſtet. Quod & in praxi iudiciorum Aud. Cam. facile obſeruari poteſt, vbi pro obligatione Camerali quæ pro manifeſto habetur, nullæ ſolemnitates terminorum ſeruantur, ſed facta citatione ad ſoluendum, & præ-

miſſa intimatione, expeditur mandatum executiuum contra debitore,& alias prout ſubiecta materia exigit diuerſus in diuerſis cauſis modus procedendi practicatur, videri poteſt breuis pract.term. Rotę Flam.Pariſ. & Sall. Tyb.loc.cit.c.52.

Et licet dicta conſtitutio ad ſolos Iudices Dominij temporalis Eccleſiæ Rom.directa tantum videatur, tamen cum Romanæ Curiæ, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt.cap.vlt.de foro comp.ſtylum omnes aliæ Eccleſiæ ſequi,& ſeruare teneantur, vt docet Cardin.Zab.in clem.quamuis,de appell.in princip.Gomez. in proem. Reg.Canc.quæſt.2.merito eadem ordinatio in Iudicijs etiam aliorum omnium Iudicum Eccleſiaſticorum eſt ſeruanda.

De Pœnis.

SVMMARIVM.

71 *Pœnæ quædam ſpirituales quædam corporales.*
72 *Interdictum quid ſit.*
73 *Interdici quæ poſſint.*
74 *Interdicti tempore quæ officia Diuina ſint licita.*
75 *Interdictum violans quas pœnas incurrat.*

71 POEnæ quas Iudex Eccleſiaſticus infligere poteſt, aliæ ſunt ſpirituales, aliæ corporales, & quaſi corporales, ſeu eorum quę circa corpus. Spirituales ſunt Primo.

72 INTERDICTVM eſt Cęſura Eccleſiaſtica qua prohibentur Diuina officia, ſepultura,& Sacramenta Eccleſiaſtica actiue,& paſſiuè. Nau.cap.27.num.164.Fertur ob delictum Principis ſiue populi vel etiam perſonæ particularis, quando aliter de facili corrigi non poteſt.Cou.lib.2.var.reſ.c.9. Et quidem fertur aliquando contra lo-
73 cum tantum, aliquando contra populum tãtum ſeu collegium, vel contra perſonam particularem tantum, aliquando contra locum, & perſonas ſimul.

Si locus tantum fuerit interdictus, populus loci illius in alio territorio non interdicto licitè poteſt participare Diuina. Quod ſi populus ſolum fuerit interdictus, externi licitè ibi audient Diuina exclusis interdictis, ipſi autem interdicti, neq; ibi neque alibi poſſunt adeſſe Diuinis, ſed cum illis deambulat interdictum, cap.ſi ſententia, de ſent.excom.in 6.

74 In interdicto excipitur Baptiſmus, Chriſmatio, pœnitentia ſanorum ſi cauſam interdicto non dederunt, & ſatisfacere ſint parati, pœnitentia ægrotorum, & morientium, extrema tamen Vnctio morientibus ſemper denegatur, & ſepultura Eccleſiaſtica, cap. quod in te. de pœnit. & remiſſ. cap. reſponſo. de ſent. excommunic. Imo & ſolẽnitates conducendi corporis prohibẽtur, nẽpe cũ orationibus, comitatu cleri ſuperpelliceati, & proceſſionaliter vt mos eſt incedentis. Si tamen ſepeliatur quis in Eccleſia eo tempore prohibito, non eſt exhumandus, multa enim facta tenent, quæ fieri prohibentur, gloſ. verb. forma. in cap. à nobis. 2. de ſent. excomm.

Ceſſante etiam interdicto, tales poſſunt trãsferri ad ſepulturam in loco ſacro ſeruatis ſolemnitatibus, ſi in eis apparuerunt ſigna cõtritionis. cit. c. à nobis. Arm. verb. interdictum. num. 47.

Conceditur præterea interdicti tempore, vt ſingulis diebus feſtis miſſæ celebrẽtur ianuis clauſis, & ſine ſonitu campanarum, diebus vero Natalis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes Natiuitatis B. M. V. ſolemniter omnia Diuina officia celebrari poſſunt etiam in præſentia interdictorum excommunicatis excluſis. c. alma mater. de ſent. excomm. in 6. cit.

Licitè etiam interdicti poſſunt ingredi Eccleſiam orationis cauſa dum ibi Diuina officia non peraguntur. Poteſt, & prædicari interdicti tempore, & ad eum finem ſonari campana, & pro Aue maria vt moris eſt. cap. reſponſo. de ſent. excom.

Interdictos nemo vitare tenetur in humanis; niſi in Diuinis poſt quam fuerit denunciatum interdictum. Arm. lo. cit. nu. 1. Nau. loc. cit. num. 170.

Contractus etiam matrimonij tempore interdicti non eſt prohibitus. Abb. in cap. non eſt, de ſponſ. Arm. lo. cit. num. 53. & notat gl. in cap. vlt. de ſent. excomm. in 6. verb. ſacramentis, ſolemnis tamen benedictio ſponſis tunc dari non debet. Nauar. loco. cit. numero. 179. & authores. cit.

75 Celebrans vel aliquem actum ordini ſacro deputatum exercens in loco interdicto præterquam in caſibus conceſſis, vel ipſe interdictus exiſtens, incurrit irregularitatem non niſi à Papa diſpenſandã, cap. is qui. loc. cit. in 6. Item & ſepeliens interdictum cum officio, & pompa exequiali ſolita in Eccleſia; cẽſetur enim tũ exercere actũ ordini Sacerdotali deputatũ, & incurrere irregularitatem. Syl. ver. interdictum. 5. §. 8.

Interdici non poteſt locus, ciuitas, vel vniuerſitas pro debito pecuniario ſine ſpeciali mandato Papæ, Extrauag. prouide. §. præſentis de

tis de ſent.excomm.comm .Felin.in cap.ſane.2.de officio. delegat. numero.3.

SVMMARIVM.

76 *Suſpenſio quid ſit.*
77 *Iudex ferens ſuſpenſionem ſine cauſa quas pœnas incurrat.*
78 *Suſpenſionem violans quando efficiatur irregularis.*
79 *Epiſcopus non ligatur ſuſpenſione aliqua niſi de eo fuerit facta ſpecialis mentio.*
80 *Epiſcopus in quibus caſibus incurrat ſuſpenſionem.*
81 *Suſpenſus ad tempus, lapſo tempore eo ipſo abſoluitur à ſuſpenſione.*

76 SVSPENSIO eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua alicui perſonæ Eccleſiaſticæ inhibetur exercitium officij ſui. Nauarr. loco. citat. numero.151.

Suſpenſio ferenda eſt monitione præmiſſa ſicut & excommunicatio, & interdictum, Innoc.in c.1.de exceſſ.præl.Abb.in c.reprehenſibilis, de appell.

77 Ferri debet in ſcripto, & cum expreſſione cauſæ rationabilis propter quam fertur, aliter iudex ferens illam, incurreret ipſo facto ſuſpenſionem à Diuinis, & ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem, cap. cum medicinalis, de ſent.excom.in 6.cit.

Non ſuſpenditur ſuſpenſio appellatione, ſicut neque interdictum ſi appellatum fuerit poſt ipſius prolationem, c.is cui.lo.cit.

78 Suſpenſus ab exercitio alicuius certi Ordinis non intelligitur ſuſpenſus ab exercitio ordinis inferioris, vt ſuſpenſus ab ordine Sacerdotali, non eſt ſuſpenſus quoad Diaconatum, & poteſt exercere officium Diaconi. & ſuſpenſus ab exercitio Pontificalium, ſolum eſt ſuſpenſus ab illis quæ dependent ab ordine Pontificali, ſed officium Sacerdotale licitè exercere poteſt, è contra autem ſuſpenſus ab inferiori, etiam quoad omnes ſuperiores ordines manet ſuſpenſus, vt ſuſpenſus à Diaconatu, Sacerdotale officium exercere non debet, & ſuſpenſus à Sacerdotio Pontificalia exercere non poteſt. Arm.loco.cit.nu.9.12.Nau.lo.cit.nu.163.Ang.loc.cit.

Suſpenſus ab adminiſtratione, aut à beneficio non cenſetur ſuſpenſus ab Ordine, & ab alijs quæ non ſunt connexa actui à quo eſt ſuſpenſus. Nauar.loc.cit.num.160. nam in tantum ſuſpenſio ligat in quantum exprimit iudex in ſententia, vnde iudex ſemper exprimere debet à quibus actibus ſuſpendere intendat. Diaz. in prax. crim.

capitulo centeſimo vigeſimo ſecundo.

Suſpenſus item ab ingreſſu Eccleſiæ efficitur irregularis ſi in ea exerceat actum aliquem ordini ſacro deputatum, loc. cit. ſi tamen exerceat vel celebret domi vel in oratorio priuato, nullam contrahit irregularitatem: ſimiliter ſuſpenſus ab ingreſſu vnius Eccleſiæ licitè in alia exercere poteſt officium ſuum. Arm. verb. ſuſpenſio. nume. 8. Ang. ver. ſuſpenſio. 3. nu. 3.

Nullus etiam ſuſpenſus, præterquam ille qui ſuſpenditur à Diuinis ſiue abſolute ſiue in aliquo loco, incurrit irregularitatem cótra ueniendo ſuſpenſioni, licet peccet. Felin. in cap. appoſtolicæ, nume. 13. de except. & ſuſpēſus à Diuinis tū demum incurrit irregularitatem, ſi exercet actum alicui ordini ſacro ſpecialiter deputatum. dicitur autem actus ordini deputatus cuius faciēdi ſpecialis poteſtas traditur in ordinatione. Nau. lo. cit. num. 163. vbi etiam actum prędicandi vult eſſe actum Ordini ſacro, Diaconatui videlicet deputatum, & ſuſpenſum à prædicatione licet non fiat irregularis celebrando, fieri tamen irregularem ſi prædicet. cui tamen oppoſitum tenet Arm. loc. cit. num. 15.

Suſpenſus etiam vitari debet in illis actibus à quibus eſt ſuſpenſus. Nau. loc. cit.

Quæ autem crimina digna ſint ſuſpenſione, certa regula dari nō poteſt, vt teſtatur. Abb. in cap. at ſi clerici. de Iudic. Diaz. loc. cit. à iure vero latæ ſuſpēſiones numerantur apud Syl. verb. ſuſpēſio. §. 6. nu. quadraginta, apud Arm. loco cit. nu. 16. nu. triginta nouem, quo lectorem remittimus.

79 Illud adhuc Notabiliter hic de hac materia ſciendum eſt Epiſcopum nunquam incurrere ſuſpenſionem vel cenſuram aliquam Iuris vel hominis, niſi de ipſo fiat expreſſa mentio. cap. quia periculoſū, de ſentent. excomm. in 6. cit. Caſus autem in quibus expreſsè ſuſpēditur Epiſcopus quorum etiam ſparſim aliquos ſuis locis retulimus ſunt.

80 Ordinans aliquem ſine litteris dimiſſorijs proprij Ordinarij, ſuſpenditur à collatione eorum ordinum per annum. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. de refor.

Pontificalia exercens, vel etiam ſolos calices, corporalia benedicens in aliena Diæceſi ſine licentia loci Epiſcopi, efficitur ſuſpenſus ab exercitio Pontificalium. idem. Conc. ſeſſ. 6. c. 5. de ref. Naua. conſil. 69. nu. 1. de ſent. excom.

Ordinans infantem, illiteratum, bigamum, ſolemniter pœnitentem, vel indignum, ſuſpenditur per annum ab ordinū collatione in

quibus

Digitized by Google

quibus peccauit,cap.fina.de temp.ord.in 6.cap.ſi qui Epiſcopi. 1. quæſt.1.ca.nullus,55.diſt.

Ordinans aliquem vno die ad duos ſacros Ordines vel die ſabbati ad vnum ſequenti vero Dominica ad alterum,licet continuato ieiunio,ſuſpenditur à collatione eorundem ordinum quouſque diſpenſetur à Papa.c.litteras,de temp.ord.quod & Conc.cit. prohibuit ſeſſ.23.cap.13.de ref.

Ordinans religioſum non profeſſum ſine titulo ſeu prouiſione, ſuſpenditur à collatione eorundem ordinum ex Bulla Pij. V. ſupra à nobis relata.

Ordinans aliquem accepta ab eo promiſſione quod ipſum non moleſtabit de prouiſione ad quam promouetur, ſuſpenditur per triennium à collatione ordinum,c.ſi quis,de ſimon.

Occupans fructus beneficij vacantis cuius collatio ad ipſum ſpectat vltra moderationem,extrauag.ſuſcepti,de Elect.Ioann.22.ſuſpenditur à Pontificalibus,& ab ingreſſu Eccleſiæ, non abſoluendus donec accepta reſtituat.Similiter occupans res derelictas clerici,niſi aliquo priuilegio vel conſuetudine legittimè præſcripta hoc ipſi competat,ſuſpenditur donec ablata reſtituat. cap. præſenti de off.ord.in 6.

Non viſitans limina Apoſtolorum iuxta præſcriptum conſtitutionis Six. Papa V. ſupra relatæ ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ,& ab adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium, donec à ſede Apoſtolica obtinuerit abſolutionem.

Negligens procedere contra inculpatos de hæreſi, odij annonis aut commodi temporalis obtenta, vel aliquem malitioſè inculpans de hæreſi, & ſuſpenditur ipſo facto ab officio per trienniũ. Clem.1.de hæret.

Non conuocans clerum ſuæ Diæceſis, vt ipſi publicet geſta in ſynodo Prouinciali intra ſex menſes poſt ipſius ſynodi celebrationem,ſuſpenditur per duos menſes, cap.vlt.18. diſtinctione, quam tamen ſuſpenſionem dicit non eſſe in vſu Suarez.tom.3. diſtinctione 33.ſect.5.num.7. multæ aliæ iuris ſuſpenſiones ſunt contra Epiſcopus per totam diſtinctionẽ 30. quas tamen non eſſe latæ ſententiæ,ſed ferendæ notat glo.in cap.2.de foro comp. cùm enim index vel Canon præcipit,quid fieri ſub pœna ſuſpenſionis,vel excommunicationis,etiamſi vtatur verbo ſit excommunicatus, vel excommunicetur nõ obediens,non ſtatim talis erit ſuſpẽſus, vel excõmunicatus,cum iſta verba ſignificent potius comminationem,ſed poterit illa pœna puniri,ſi non paruerit,Nau.cit.cap.27.nu.12.

Ad

81 Ad extremum notandum quod ſuſpenſus, vel etiam interdictus ad tempus, adueniente tempore, ipſo facto eſt abſolutus nec indiget alia abſolutione. Arm. lo. cit. nu. 21.

Durante autem tempore ſuſpenſionis incurſæ à iure ob delictum commiſſum non poteſt totaliter abſolui, ſed diſpenſatiuè poteſt ipſi moderari pœnam Epiſcopus. Nau. loc. cit. num. 162. ſi vero ſuſpẽſio fuerit inflicta à iure ob contumaciam, abſoluere ab illa poterit Epiſcopus, niſi conditor Canonis ſibi reſeruauerit abſolutionem, cap. nuper. de ſentent. excommun. ſuſpenſionem autem ab homine latam nemo abſoluere poteſt, niſi qui eam tulit, vel eius ſuperior, ſeu ſucceſſor, cap. Paſtoralis de off. ord. ibique Felin. num. 9. vbi ſex limitationes circa hoc refert.

SVMMARIVM.

82 *Excommunicatio quomodo ſit ferenda.*
83 *Excommunicatio, quando non ligat.*
84 *Excommunicatio ad finem reuelationis.*
85 *Reuelare quis non teneatur.*
86 *Excommunicatus vitari non debet niſi ſit denuntiatus.*
87 *Excommunicatus notorius ad effectum vt euitetur quis dicatur.*
88 *Excommunicatus à quo abſoluendus.*

EXCOMMVNICATIO quoque eſt cenſura Eccleſiaſtica eo grauior præcedentibus, quod priuat non ſolum participatione in diuinis, ſed etiam in humanis cum fidelibus, vt definit excommunicationem maiorem, Hoſt. in ſum. hoc. tit. num. 1.

Fertur alia à iure propter futurum delictũ, idque non niſi ſi fuerit mortale, cap. nemo, 11. quæſt. 3. Et in hac nulla requiritur præcedens monitio, ſed ipſe Canon facit pro monitione, Innoc. in cap. ſacro, de ſentent. excom. cit. Alia fertur ab homine. & hęc non niſi trina monitione præmiſſa ferri debet, cap. ſacro. cit. cap. ſtatuimus, c. conſtitutionem. eod. tit. in 6. iun. glo. nec ſufficeret vna pro tribus, Felin. in cap. cum ſit Romana, num. 19. de appel. ſufficeret tamen ſi in vna monitione ponantur tria interſtitia videlicet primo pro prima, Secundo pro ſecunda, & tertio, pro tertia cum ſuis interuallis
82 ad minus ſex dierum pro quolibet, vt praxi curię quotidiana obſeruatur, & facit tex. in cap. conſtitutionem, cit. ſimiliter, & in ferenda declaratoria excommunicationis requiritur præcedens monitio, glo. in Clemen. præſenti, de cenſibus ver. conſtiterit, Nauarr. conſil.

fil.9.numero.quarto,de ſententia excommunic.

Monitio autem debet eſſe perſonalis,Innoc.in ca.ſi aduerſarius, de eo qui mitt.in poſſeſſ. Couar.in cap. alma mater.par.1.§.9.niſi reus malitioſè latitaret,quod præſumitur de clerico non reſidente. Genuen.in prax. cap.29. num.12. vel ſi impedit quominus moneatur,ſeu ſi non detur ad illum tutus acceſſus, cap.quoniam frequenter,vt lite non conteſt.His tamen caſibus non ſufficit,quod conſtet iudici de aliqua cauſa præmiſſarum priuatim,ſed debet hoc conſtare in actis,ita quod Nuncius legalis primo faciat diligentiam de inuenienda perſona,& facta relatione ad acta quod non potuerit inuenire,cum atteſtatione duorum teſtium,denuo citet in loco ſolito habitationis,argu.tex.cap.ſacro,cit.Maran.par.6.de cit.num.126. Sufficit etiam ſi prima citatio tantum fuerit perſonalis,reliquę vero in audientia contradictarum ſeu ad valuas Eccleſiæ.Genuen. & auctores,cit.

Et in tantum quidem monitiones ſunt neceſſario præmittendæ ante prolationem excommunicationis,quod iudex excommunicãs illis non præmiſſis ipſo facto incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem,cap.ſacro,cit. Niſi excommunicaret ſine monitione in caſu quo eſſet periculum in mora,Felin.vbi ſup.nume.21. vel niſi excommunicaret in defenſionem iuris proprij, vt cum turbatur ipſius iuriſdictio,cap.dilecto,lo.cit. in 6.& diximus alias ex Innoc.in cap.venerabili,de cenſibus.

Debet item ferri excommunicatio ex cauſa iuſta,exprimenda in ipſa ſententia,& non ſolo verbo ferri debet; ſed in ſcriptis, & eius copia tradenda eſt reo ſi petatur, & contra faciens iudex ſuſpenditur quoq; ipſo iure per mẽſem vnum à Diuinis officijs,& ab ingreſſu Eccleſiæ,c.1.lo.cit.in 6.qua tamen ſuſpenſione,vt neq; præcedẽti non ligatur Epiſcopus,cum in iuribus allegatis non fiat de eo ſpecialis mentio.arg.tex.cap.quia periculoſum, hoc eo.tit.in 6. & notat Nau.lo.cit.num.8,vt ſupra diximus.

Tenet tamen excommunicatio lata ſine monitione, vel non ſeruato iuris ordine,licet puniatur iudex,vt diximus,glo.ver.probari, & ver.iuſta,cap.ſacro,cit.Nau.vbi ſup. Niſi quod excommunicatio maior lata contra participantes cum excommunicatis eſt omnino nulla ſi non præmittatur monitio,cap.ſtatuimus,cit.in 6. ſimiliter ſententia declaratoria incurſę excommunicationis ſi illam à ſe præceſſerit monitio eſt nulla.Felin.in cap. Rodulphus, num.41. de reſcript.Alber.oliua,ritu.3,num.8.

Nulla item eſt excommunicatio ſi feratur à iudice incompetenti,ca-

Digitized by Google

ti, capitulo. nullus, de Parochijs.

Et ſi feratur poſt appellationem interpoſitam, cap. ad præſentiã,
83 de appell. Vel ſi continet intolerabilem iuris errorem, vt ſi quis ex communicetur, quia non fecit peccatum mortale, cap. qui reſiſtit, 11. quæſt. 3. Nauar. loc. cit. num. 4. Vel vbi prælatus excommunicat ſubditum contra priuilegij ſui tenorem, cap. cum Capella. cap. quãto. de priuil. Vel ſi iudex ferens ſententiam, non intendit ligare, excõmunicatio enim ſumit vires ab intentione. Abba. in cap. ex parte, 1. de off. ord. Ang. ver. excommunicatio, 3. num. 16. Arm. eo. num. 16. Item eſt nulla excommunicatio ſi feratur à delegato in caſu ſibi nõ permiſſo, vel contra delegantis intentionem, cap. fina. de prębend. Vel ſi feratur à iudice interdicto, ſuſpenſo, vel excommunicato, gl. in ca. præſenti, hoc tit. in 6. ver. ad cautelã, quæ colligit plures caſus nullitatis excommunicationis. & ſuſpenſum intellige, vt ſit ſuſpenſus à iuriſdictione, nam ab ordine tantum ſuſpenſus poteſt facere ea quæ ſunt iuriſdictionis, & tenet ipſius excommunicatio, ſicut & ſuſpenſus à iuriſdictione poteſt ea quæ ſunt ordinis. Arm. ver. excõ. cit. num. 16.

Pœna excommunicationis in contractu etiam ſponte appoſita, iudex non debet punire, aut declarare excommunicatum contrauenientem contractui, quod etiam ordinauit vtiliter Pius. V. in reformatione tribunalis Aud. Cam. in hæc verba.

Neuè quiſquam ratione ſui conſenſus in contractu, ſeu quaſi contractu, aut alias in iudicio vel extra iudicium per ſe vel alium quocunque modo etiam in ſuſceptione quam vocant cenſurarum, de cætero præſtiti, purè aut ſub cõditione, aut in diem, cenſuris Eccleſiaſticis innodetur aut innodatus declaretur.

Præter præmiſſa quo ad modum ferendæ excommunicationis ſalubriter ordinauit Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. de ref. vt videlicet iudex excommunicationem non ex quauis cauſa vel leui ferat, ſed cõtumaces potius puniat alij pœnis, & ad excommunicationem non procedat niſi tum demum cum executio realis vel perſonalis haberi non poteſt.

Præterea vt monitoria ad finem reuelationis cum pœna excommunicationis dari ſolita, non concedantur de facili, & non niſi pro re graui, & non niſi per ipſummet Epiſcopum. Poſſe tamen illa concedi etiam per Vicariũ generalem Epiſcopi, ſi hæc facultas ipſi fuerit expreſsè ab Epiſcopo conceſſa, reſpondit ſæpius Sac. Cong. Cõc.

vt te-

Digitized by Google

vt teſtatur Genuen. in prax. cap. 1. numero. 1.

84 Et de iſtorum modo cum in praxi frequenter occurrāt plura nobis annotanda ſunt, Vnde primo videnda eſt forma quam præſcripſit Pius. V. circa conceſſionem huiuſmodi monitoriorum ſeruandam, & eſt talis.

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D. N. D. Pius Diuina prouidentia PP. V. volens ſuper expeditione mandatorum, quæ fiunt in forma Significauit. pro rerum ſubtractarum aut deperditarū reſtitutione, ſeu illarum, & illas ſubtrahentium reuelatione, modum, & formam ſtatuere (manēte in alijs reformatione officij correctoris litterarum contradictarum à Sanctitate ſua edita) præſenti; quod perpetuo obſeruari vult, ſcripto ordinat, vt mandata pro reſtitutione ſeu reuelatione huiuſmodi dentur (modo ſuper illis ſupplicationes in præſentia ſuæ Sanctitatis ſignatæ fuerint) ad eorum duntaxat inſtantiam, quorum ciuiliter intereſt. Quæ ſupplicationes rem ipſam de qua agitur, reique valorem, nominatim, & ſpecificè exprimāt, niſi forte ſint pro Eccleſijs, locis pijs, communitatibus, vniuerſitatibus, collegijs, aut vniuerſalibus ſucceſſoribus, quos veriſimile eſt certam rerum notitiam non habere, tunc etenim hac ipſa perſonarum qualitate expreſſa, ita demum ferri poterit quædam in genere deſignatio rerū, ſi deſignatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inueriſimilis ſit, & tamen oſtendat res ipſas (id quod præcipuè in omnibus attendendū eſt) minimè vulgares exiſtere, &c.

Publicata Rom. in Cancell. Apoſt. Ann. incarn. Dom. 1570. *die* 27. *Iunij.*

Illud præterea in iſtis monitorijs tenendum eſt, vt formentur cōtra detentorem non reſtituentem, & contra ſcientes, & non reuelātes. Si enim contra ſcientes, & non reuelantes tantum ponatur, dubium eſſet an ligarent ipſum detentorem, ſtante inter doctores q̄ſtione controuerſa, & indeciſa an aliquis teneatur reuelare contra ſeipſum, de qua opinionum varietate teſtatur Genuen. loco. citat. capitulo. 1.

Licet autem formetur modo prędicto monitorium et contra detinentem, adhuc tamen detentor non teneretur reſtituere ſi deuenerit ad paupertatem, nec habeat quod reſtituat. Silu. Nupt. lib. 3. verb. monitoriæ. nume. 56. Neque ſi ipſi ex reſtitutione immineret aliquod damnum honoris, bonæ famæ, & eo maximè ſi non adeſſet modus reſtituendi ſaltem per ſubordinatam perſonam ſine periculo diffamationis. argumēto. tex. c. officij. de pœnit. Item ſi credit ſe

poſſidere iuſtè, vel in recompenſam; tanto magis ſi id facit ex conſilio peritorum: & ſi lis pendet indeciſa, & eſt dubia. Genuen. loco. citat. à num. 1.

85 Neque tenetur ſciens reuelare, ſi peccatum fuerit occultum, vel peccator ſiue detentor ſit emandatus, ſeu probabiliter ſit emendãdus fraterna correctione.

Et ſi ſcit ex auditu tantum incertæ perſonę, vel leuis. Item ſi ſciat detentorem, detinere rem iuſtè vel in recompẽſam. Vel ſi nouit per ſolam Sacramentalem confeſſionem aut conſultationem ſecretam. Nau. in com. in c. inter verba. 11. quæſt. 3. concluſ. 6. & in Man. cap. 25. num. 46. Neque item ſciens tenetur reuelare, ſi timet veriſimiliter ex reuelatione ſibi graues inimicitias ſeu damnum futurum. Felin. in c. dilectorum, num. 3. de teſt. cogen.

Neque Priuilegiati, & qui de iure teſtificari non tenẽtur, vt enumerantur, in l. Iulia. ff. de teſtib. reuelare tenẽtur, niſi in defectu aliorum teſtium. Nau. loc. cit. num. 50. Genuen. loc. cit. num. 3. Inhabiles autem ad teſtificandum tenentur reuelare, quia licet non probent, faciunt tamen præſumptionem illorum reuelationes vt notat. gloſ. in verbo. ad teſtimonium, capitulo. 1. de teſtibus, in 6. Franch. ibidem.

Neque ligãtur monitione qui tempore quo promulgatur, & decurrit tempus incurrendæ excommunicationis, degunt extra territorium Iudicis monentis. Genuen. cit. Neque illi quos pars vel Iudex nõ præſumitur velle excõmunicare, vt pater filiũ, maritus vxorem non præſumitur velle excommunicare, licet etiam iſti teneantur ad reſtitutionem. Silu. nupt. loco citat. Nauarr. citat. cap. 27. numero. 14.

Vlterius circa eadem monitoria aduertendum eſt cum non ſint concedenda niſi pro re graui, quænam res ſit æſtimanda grauis, relinqui arbitrio Epiſcopi, qui conſiderata loci conſuetudine vel paupertate petentis, hoc iudicabit, reſpectu enim perſonæ pauperis petentis poſſet dici ſumma viginti vel triginta ducatorum ſufficiẽs ad concedendum monitorium, quæ tamen in alia perſona diuite pro leui reputari poſſet. Romana autem curia, & plerique alij loci ſeruant vt non cõcedantur monitoria niſi pro ſumma ad minus ducatorum quinquaginta, vt teſtatur. Zerol. verb. excom. mater. nu. 1. Genuen. loc. cit. c. 1. nu. 3.

Non ſunt item concedenda niſi in ſubſidium, & quando veritas aliter haberi non poteſt. Vnde ſi ſciretur detentor, & poſſet contra ipſum agi via ordinaria, non deberent concedi monitoria, niſi deeſſent

deeſſent teſtes ad probandum, tūc enim poſſent moneri qui ſcirēt, vt teſtificentur. Silua. Nupt. lo. cit.

Receptis autem reuelationibus, ſiquidem nihil contineant infamatorium, vel criminale, tradenda eſt ipſarum copia actori, vt ex illis probet ſuam intentionem coram iudice competenti. Si autem contineant quid infamatorium, vel ex quo intendi poſſet actio criminalis, nō debet ipſarū copia tradi ꝓpter periculū irregularitatis, quæ ſequi poſſet ex morte, vel mēbri amiſſione rei ob criminalitatē hmōi forte infligēda, ſed moneri pōt detentor, & repetitis teſtimonijs cū iuramento, & citato detentore ad dicendū quare non debeat declarari, ſi pertinaciter non reſtituat, poſſet declarari excommunicatus ob non reſtitutionem. quem modū procedendi tradit Sil. nupt. Neuizani loc. cit. Tutius tamen eſſe ſi in criminalibus, & infamatorijs, vel vbi ſequeretur ſcandalū, vt non concedantur monitoria huiuſmodi docet. Genuen. cit. cap. 1. num. 7.

Eædem excommunicationes morte eius qui eas tulit ſiue naturali ſiue ciuili, vt ſi ab officio remoueatur, expirant, ſi mors ſequatur antequam incurrerentur. glo. in ver. non niſi, cap. à nobis, 1. de ſent. excom. ibique Abb. & omnes communiter.

Sciendum præterea, quod ſi iudex præcipiat aliquid ſub pœna excommunicationis, iſta verba eſſe comminatoria, nec contrauenientem incurrere excommunicationem ipſo facto, ſed eſſe excommunicandum, vt & ſupra diximus. Si autem prohibeatur ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, quod facere poteſt iudex pro futuris delictis, tunc non eſt dubium quod perpetrato delicto ſtatim excommunicatio incurritur. Similiter, & ſi dicat iudex, niſi infra decem paruerit, excommunico, lapſo enim termino reus tenetur abſtinere à participatione cum fidelibus. Felin. in c. Rodolphus, de reſcript. num. 35. niſi excuſetur iuris, vel facti ignorātia probabili, Nau. lo. cit. cap. 27. num. 16.

Quo autem ad alios, vt teneantur euitare excommunicatum, nō ſufficit excommunicatio incurſa, ſed requiritur, vt ſit publicata, & denunciata, Fel. lo. cit. Couar. in cap. alma mater, cit. §. 7. & fuit ordinatum à Leo. X. in Conc. Lateranen. in concordatis Galliæ, in hęc verba.

Statuimus inſuper quod ad euitandum ſcandala, & multa pericula, ſubueniendumque conſcientijs timoratis, quod nemo deinceps à communicatione alicuius in ſacramentorū adminiſtratione, vel receptione aut alijs quibuſcunque diuinis, vel etiam prætextu cuiuſcunque ſententiæ

aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, ſeu ſuſpenſionis, aut prohibitionis ab homine, vel à iure generaliter promulgatæ, teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, vel interdictum Eccleſiaſticum obſeruare, niſi ſententia, prohibitio, ſuſpenſio, vel cenſura huiuſmodi fuerit, vel contra perſonam, collegium, vniuerſitatem Eccleſiaſticam aut locum certum aut certam, à iudice publicata, & denuntiata ſpecialiter, & expreſſe, aut ſi notoriè in excommunicationis ſententiam conſtiterit incidiſſe, quod nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari, cum à communione illius abſtinere volumus iuxta canonicas ſanctiones. Per hoc tamen huiuſmodi excõmunicatos, ſuſpenſos, interdictos, ſeu prohibitos nõ intendimus in aliqua releuare nec eis quomodolibet ſuffragari, &c.

Vndè patet ſolos excommunicatos declaratos, & notorios eſſe euitandos. Nomine autem notorij hoc loco ſolum percuſſorem clerici notorium euidentia facti, quod tergiuerſatione celari
87 non poſſit intelligendum eſſe, communis Doctorum interpretandi vſus obtinuit, ita quod alij notorij etiamſi euidenter conſtet ipſos fuiſſe excommunicatos ſiue à iure ſiue ab homine, vitari non debẽt antequam fuerint denunciati, Couar. lo. cit. Gutier. lib. 1. Can. queſt. cap. 1: eamque extrauagantem eſſe vſu receptã cũ iſta limitatione, vt intelligatur notorium de ſolo percuſſore clerici, concedit Naua. lo. cit. num. 35. & tanto magis, quia innititur decreto Concilij Baſilienſis; quod ſolos percurſores clerici notorios decreuit euitãdos, quod decretum refert Felin. lo. cit. num. 39. in hæc verba.

Inſuper ad euitanda ſcandala, & multa pericula, quæ conſcientijs timoratis contingere poſſent miſericorditer indulgemus, vt nemo deinceps à communicatione alicuius, ſacramentorum adminiſtratione, vel receptione, aut alijs quibuſcunque Diuinis intus, vel extra prætextu cuiuſcunque cenſuræ à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ teneat abſtinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Eccleſiaſticum obſeruare, niſi ſententia, vel cenſura huiuſmodi fuerit publicata, vel denunciata ſpecialiter, & expreſſe, non obſtantibus conſtitutionibus, &c. ſaluo ſi quem pro ſacrilega manuum in clericos iniectione ſententiam latam à Canone adeo notoriè conſtiterit incidiſſe, quod factum non poſſit aliqua tergiuerſatione celari, nec aliquo ſuffragio excuſari, nam à communione illius, licet denunciatus non fuerit volumus abſtineri iuxta canonicas ſanctiones, &c.

Vide eadẽ relata apud Nau. in c. 1. §. laboret, de pœn. diſtinct. 6.

Sciendum item quod non poteſt excommunicari vniuerſitas, collegium.

Digitized by Google

legium, vel capitulum, ſi tamen de facto excommunicaretur, ligaret excommunicatio, cap. Romanæ, hoc tit. in 6. iun. glo. ver. penitus. Et tanto magis eſſet valida ſi in ea apponeretur clauſula, (excommunicamus Capitulum, & ſingulas illius perſonas, quæ fuerunt culpabiles.) Nauar. conſil. 7. & 8. hoc, tit. & tunc ligarentur illi ſolum qui eſſent in culpa, Couar. lib. 2. var. reſ. ca. 8.

Non poteſt etiam aliquis excommunicare ſeipſum, neque æqualem, neque ſuperiorem, cap. cum inferior, 21. diſtinctione vnde Epiſcopus licet delinquat contra ſuum ſtatutum habens annexam excommunicationem non erit excommunicatus, Hoſtien. in ſum. hoc titu. num. 6. Armil. loc. cit. num. 25. Nau. lo. cit. cap. 27. nu. 6.

Semel autem excommunicatus, & denunciatus ſemper euitari debet, donec conſtiterit de abſolutione, glo. in ver. de abſolutione, in c. propoſuit, de cler. excommun. miniſtr. Arm. lo. cit. nu. 62.

Ad hæc ſciendum, quod excommunicatus exercens actum aliquem ordini ſacro deputatum incurrit irregularitatem Papæ reſeruatam, cap. 2. de cler. excomm. cit. cap. is qui. hoc noſtro, tit. in 6. Eam tamen non incurrit excommunicatus minori excommunicatione, cap. ſi celebrat, lo. cit. de cler. excomm. Vltra quod excommunicatio hæc minor non eſt in vſu, niſi in caſu participationis cũ excommunicato maiori excommunicatione, vt teſtatur, Naua. lo. cit. num. 25. Imo & in dubio non præſumitur de minore, ſed de maiore c. penult. hoc tit. licet alias in pœnalibus ſemper præſumendũ ſit de minore pœna, cap. in pœnis, de reg. iuris in 6. Neque ille irregularitatem incurrit, qui appellat à ſentẽtia excommunicationis, quã probabiliter dubitat eſſe validam, licet poſtea declaretur male appellaſſe. Felin. in cap. Rodulphus, cit. num. 43. Nauarr. cit. cap. 25. num. 104.

Neque in caſibus in quibus communi ſenſu ſubintelligitur tumdemum incurrere excommunicationem ſi non paruerit abſque iuſta cauſa, in talibus enim non cenſetur quis pro excommunicato niſi poſtquam per iudicem fuerit declaratum eum ob non paritionẽ excommunicationem incurriſſe, quales ſunt omnes excommunicationes latæ à iure, & mandata iudicum, ver. grat. ſit excommunicatus ipſo facto niſi paruerit, & ſimilia, & ita deciſum fuiſſe in Rota Rom. teſtatur, Felin. cit. in cap. ad probandum. num. 6. de re iudic. Vnde & penſionarius non ſoluens penſionem in termino ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ſibi præfixo, non eſt excommunicatus nec efficitur irregularis celebrando ex quo credit excuſatum ſe fore impotentia ſoluendi, concordia, vel bonitate penſiona-

rij,

Digitized by Google

rij donec ille cui debetur penſio id declaret, & ita praxim communem ſeruare teſtatur, Nauar. cap.23. num.104. & cap.27. cit. numero 15.

Sciendum item quod excommunicatio non ſuſpenditur appellatione interpoſita poſt latam ſententiam, cap. is cui. hoc tit. in 6. Declaratio tamen excommunicationis appellatione ſuſpenditur, glo. in ver. priuatos, in cap. cupientes, de elect. in 6. ver. priuatos, Felin. in cap. Rodulphus, cit. num.43. Ita quod licitè communicari poſſit ſic declarato, nec ipſe celebrans incurret irregularitatem, ſi dubitet de valore excommunicationis, ſeu confidit ſuæ appellationi, vt diximus. ſecurius tamen eſt in talibus abſtinere ab illis actibus quibus irregularitas inducitur, cum vulgatum ſit etiam iniuſtam excommunicationem ligare, & id quod ſalutarius eſt animæ eſſe ſequendum.

Quod autem abſolutionẽ excommunicationis attinet, ab excommunicatione minore abſoluere poteſt quilibet confeſſor approba-
88 tus. cap. nuper. hoc tit. Ab excommunicatione vero maiore à iure lata, ſi conditor canonis illam ſibi non reſeruauit, abſoluere debet Prælatus ſeu Epiſcopus. Nau. cit. cap.27. nu.39. & fuit dictum ſupra de foro pœnitentiali, ab excommunicatione demum ab homine lata nemo alius abſoluere poteſt niſi qui eam tulit, vel ipſius ſucceſſor, vel ſuperior. Hoſt. lo. cit. num.12. §. ſi vero.

Abſolutio item ab excommunicatione poteſt concedi ad tẽpus tantum cum reincidentia, vt ſi velit iudex abſoluere aliquem ad effectum, vt poſſit ferre teſtimonium, glo. fin. in cap. veniẽs, de teſtib. Abb. ib. vel ſi concedenda ſit abſolutio ad cautelam, de qua Quar. ver. Archiep. auctorit. num.14. Genuen. lo. cit. cap.5. & nos infra de appell. aliqua referemus. Suſpendi autem excommunicatio non poteſt, ſed vel ſtatim ligat vel ſtatim nulla eſt, c. paſtoralis, de appell. glo. in c. dilectis, ver. ſuſpendendum, & alia, in cap. ad hæc quoniam, ver. interdictum, ib. licet interdictum poſſit ſuſpendi, lo. cit. & gl.1. in cap. præſenti, hoc titu. de ſent. excom. in 6.

Vltimo excommunicatio tolli poteſt de conſenſu partis antequam incurratur, poſtquam tamen eſſet incurſa ſuperuenienti conſenſu non tolleretur. nec poteſt differri, ita vt ſemel ſublata, lapſo termino de partis conſenſu in quo debebat incurri, iterum alio termino arbitrio partis incurratur, niſi prorogatio huiuſmodi termini fiat iudicis authoritate, excommunicatio enim non poteſt naſci ex pacto, ſed ex iudicis authoritate, Bald. in l. tale pactum, ff. de pactis. Ang. ver. excommunicatio, 1. nu.21. Nau. cit. c.27. nu.15.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

89 Carceris pęna ex quibus cauſis ſit infligenda.
90 Carcer infamat.
91 Verberum pęna eſt in iure vſitata.
92 Torqueri non debet clericus niſi praceſſerint grauia indicia.
93 Depoſitionis pœna quibus caſibus infligenda.
94 Degradatio in quibus caſibus facienda.
95 Bannum Epiſcopi extenditur tantum per ipſius Diaceſim.
96 Priuari nemo debet beneficio niſi in caſibus in iure expreſſis.
97 Pęnam pecuniariam, quando poſſit retinere ſibi iudex.

CORPORALES, pœnę ſunt. Carceris perpetui. & hæc pœna non debet imponi clericis niſi in caſibus à iure expreſſis, cap. penul. & vlt. de hæretic. & non niſi in caſibus quibus de iure ciuili eſſet imponenda pœna mortis, non ſimplex, ſed cum aliqua qualitate atroci, vt ignis, membrorum lacerationis, Diaz. in practica crimina. cap. centeſimo vigeſimo nono. Hoc tamen caſu prouidendum eſt ne ex defectu iuris, vel cibi carceratus moriatur, Abb. in cap. à nobis. de Apoſtat. ſequuta enim morte quam arctitudo carceris vel fames cauſaret, iudex efficeretur irregularis. Card. in clem. 1. de pœnit. & remiſſ. quæſt. 7.

Carcerari etiam poteſt clericus cauſa cuſtodiæ, & in vinculis detineri, licet agatur ciuiliter, ſi nimirum ſit ſuſpectus de fuga. cap. ſi
clericos, de ſent. excomm. in 6. cap. dilectis. de appell. Carcer tamē
non debet eſſe ſquallidus, & immundus nec corporis afflictiuus, &
cauendum eſt ne carceratio paſſim fiat, nec leui de cauſa, ſed habi-
ta prius informatione, & indicijs, cū carceratio ipſa infamet, & ge-
90 neret præiudicium irreparabile, vt notat Felin. in cap. cum ſuper.
de re iudic. num. 17. Iaſon. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudicat.
quin & ſola accuſatione opinio hominis grauatur. Arch. in cap. tan-
tis. 85. diſt. in. & iudex carcerans iniuſtè, pœnam excommunicatio-
nis non effugit. cap. ſi clericos. cit. Genuen. in prax. cap. 34.

Poſſunt & laici carcerari à Iudice Eccleſiaſtico in criminib. Eccleſiaſticis. Clem. 1. de hæret. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. in Laicos. ſub principium.

Ad capturam autem carcerādorum, laicorum miniſterio vti poteſt, nec incurrunt tum laici pœnam excommunicationis capiendo clericum vel etiam percutiendo ſi ſe defendat, & ſi aliter detineri

non

non poſſit. Hoſt. in ſum. loc. cit. de ſentent. excomm. nume. 4. Ang. ver. excom. 5. nu. 6.

91 Verberum quoque pœna eſt vſitata cap. 1. de calumniatoribus, cap. fin. 35. diſt. ſed non niſi per clericum clerico verbera ſunt infligenda, vel per ipſummet Iudicem. cap. vniuerſitatis. loc. cit. de ſen. excomm. Epiſcopus tamen ipſe neminem debet percutere. cap. non liceat. 86. diſt. Caueri etiam debet vt citra mortis, & membrorum læſionis periculum verbera infligantur, & citra ſanguinis effuſionẽ. capitu. in archiepiſcopatu. de raptor: ſi tamen caſu ſuccederet ſanguinis effuſio, non propter hoc ſequeretur irregularitas, cum hæc non inducatur niſi morte vel membri abſciſſione cauſata. Diaz. lo. citat. cap. 125. Abſtinere item debet iudex quam maxime ab huiuſmodi pœnis corporalibus, & non niſi in grauiſſimis culpis illis vti, & facilius contra minores clericos, quam ſacerdotes, vt monet Archid. in cap. vlt. cit. 35. diſt.

Huc pertinet quod clericus pro crimine torqueri poteſt Diaz. loco. cit. cap. 117. dummodo prius extent contra ipſum magna, & violenta indicia ad minus per duos teſtes probata, & quod fuerit infamatus de eo crimine. Siman. de cath. inſtitut. tit. 65. num. 14. nam propter teſtimonium vnius qui fuit particeps criminis nemo torquendus eſt, niſi alia ſuffragentur. Boer. deciſ. 319. neque ad vnius teſtis bonæ famæ; ſi reus etiam habeat adminicula integræ conuerſationis, alioquin ſi fuerit infamatus, & ſuſpectus, ad vnius teſtis bonæ famæ relationem torqueri poſſet, cum hæc faciat ſemiplenã probationem. Simanc. cit. num. 25. Confeſſio autem extraiudicialiter facta, licet regulariter in clerico non ſufficiat ad torturam, Diaz. loco. citat. Aufr. de poteſt ſæc. Reg. 3. fall. 4. contrarium tamẽ vſu ſeruatur vt refert Boſſ. de indicijs, num. 103. Genuen. cit. cap. 70. num. 17. Tortura eadem non deberet infligi clericis per laicos, tamẽ vſus obtinuit contrarium. Aufr. vbi ſupr. Zerol. verb. excommunic. efficiens, num. 8.

Pœna corporalis quoque eſt damnatio ad triremes in Italia vſitatiſſima, de qua Diaz. citat. cap. 135. Et hac damnati clerici, ſi dãnentur ad vitam, degradantur prius, ſi vero ad tempus, deponuntur tantum verbaliter, & vtroque caſu licite vapulantur à miniſtris triremium. Zerol. citat. par. 2. verb. excomm. nu. 19.

93 Depoſitionis pœna eſt qua remouetur clericus ab altaris miniſterio. de qua in cap. at ſi clerici. de Iudic. Abb. ibidem. depoſitio videlicet verbalis quæ fit ſine ſolemnitatibus vt infra, & de hac intelliguntur iura in dubio cum loquuntur de depoſitione, quia nimirũ

eſt

eſt leuior. Abb. in cap. ad abolendam de Hæret.

Nemo autem deponi debet niſi in caſibus à iure expreſſis, vel in illis tantum in quibus ius ciuile imponit pœnam mortis. Felin. in cap. qualiter, 1. de accuſat. num. 25. Dec. vero in cap. at ſi clerici. cit. num. 20. tenet arbitrarium eſſe iudici quando debeat, infligere hãc pœnam, imo omnes pœnæ hoc tempore ſunt arbitrariæ iudici, ita qđ poſſit pro arbitrio eas augere vel minuere. Couar. lib. 2. var. reſ. ca. 9. num. 8. Marant. 4. par. diſtin. 1. num. 65. Zer. cit. verb. priuatio. in pinc. Et huiuſmodi depoſiti deberent in monaſterium detrudi vt ibi lugeant commiſſa. cap. ſacerdos. 81. diſt. debentque ali ex beneficijs ſuis, vel ab Epiſcopo ſi ſint pauperes, alimenta enim ipſis debentur. cap. de lapſis. 15. quæſt. 6. Felin. loc. cit. num. 27. His tamen temporibus hæc detruſio in monaſterium non vſitatur, cum monaſteria tales recipere paſſim recuſent, nec ab Epiſcopo vt ſuſcipiant cogi poſſunt cum fere vbique ſint exempta. Diaz. cit. cap. 128.

Degradatio eſt alius modus depoſitionis, quo delinquens deponitur cum ſolemnitatibus quæ habentur, in cap. degradatio. de pœnis. in 6. & traditur Curiæ ſæculari, ad quam cum antiquo iure debuerit adhiberi certus numerus Epiſcoporum vt in depoſitione præſbiteri, ſex Epiſcopi, in Diaconi depoſitione tres adeſſe debebãt cap. fælix. 15. quæſt. 7. Conc. Tri. ſeſſ. 13. cap. 4. de reſ. ordinauit vt loco Epiſcoporum adhiberi poſſint totidem Abbates vſum mitræ, & baculi habentes, vel ſi & iſti commodè haberi non poſſint, aliæ quæuis graues perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę, & iuris ſcientia commendabiles.

94 Degradationis pœna infligitur pro hæreſi. cap. ad abolendam, de hæret. cit. Pro crimine falſi. cap. ad falſariorum, de crim. falſi. Et propter calumniam ſeu contumeliam illatam Epiſcopo. cap. ſi quis ſacerdotum, 11. quæſt. 1. vide gloſ. in cap. ad abolendam, cit. verbo. relinquatur. Pro crimine item læſæ maieſtatis contra Papam commiſſo. vt in facto iudicatum fuiſſe refert Felin. in cap. Rodulphus. de reſcript. cit. num. 37.

Non ordinatus celebrans, eadem pœna puniendus eſt ex ordinatione Clem. 8. vt ſequitur.

Etſi alias fe. re. Paulus PP. IIII. & infra. Nos igitur animaduertentes huiuſmodi perditos, & nefarios homines ad ſacrum præſbiteratus ordinem non promotos miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes, nõ ſolum actus idololatriæ ſaltem extrinſecè ſeu per externa, & viſibilia religionis, & pietatis ſigna exercere, ſed etiam quantum in ipſis eſt efficere

vt Chriſti fideles, qui credunt eos ordinatos eſſe, & rite conficere Sacramentum Euchariſtiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem, & vinum tanquam verum Chriſti Domini noſtri corpus, & ſanguinem eiſdem adorãdum proponentes. Confeſſiones autem audiẽtes non ſolum ſacramenti pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiã Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſoluendi à peccatis magno cum periculo, & ſcandalo plurimorum. Propterea vt grauiſſima hæc ſcelera committentes poſthac debito ſupplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſciẽtia ac matura deliberatione deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine S. Inquiſitionis iudicum conſcientiæ conſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponẽda dubitari poſſit, prouidere volentes, supradictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhęrentes, hac perpetuo valitura conſtitutione decernimus atque ſtatuimus vt quicunque non promotus ad ſacrum prẹſbiteratus ordinem repertus fuerit miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel Sacramentalem confeſſionem audiuiſſe, à Iudicib. S. Inquiſitionis vel locorum ordinarijs tanquam Eccleſiæ miſericordiæ indignus à foro Eccleſiaſtico abijciatur, & ab ordinibus Eccleſiaſticis ſi quos habuerit ritè degradatus, ſtatim Curię ſęculari tradatur, per Iudices ſæculares debitis pœnis plectendus. Non obſtantibus, &c.

Dat. Rom. die. 1. Decembr. 1601.

Crimen nefandũ contra naturã eadẽ pęna degradationis, & traditionis curię ſęculari puniri voluit Pius. V. cuius cõſtitutionis verba refert Nau. cap. 27. num. 249. & dicit intelligendum eſſe non de quocunque committẽte hoc crimen, ſed exercente, frequentatione actuum.

In delictis item atrocibus pro arbitrio pœnam hanc inſligi poſſe tenet Diaz, cit. & pluries in facto iudicatum fuiſſe vt in crimine parricidij. teſtatur idem ibid. cap. 90. Nemo tamen degradari debet niſi directè accuſatus, & conuictus ſeu confeſſus, & præſens, cõtra abſentem enim non proceditur ad hanc pœnam. Inno. in c. qualiter. 2. de accuſat.

Exilij pœnæ meminit, cap. 1. de calumniatoribus, cap. accedens. 50. diſt. quam ferre plurimum conducit, vbi delictum puniendum
95 cohæret loco, & vbi loci mutatione leuaretur ſcandalũ, & occaſio
iterum delinquendi criminoſo. Diaz. cit. cap. 126. ſed hoc exilij bã
num non extenditur extra Diœceſim iudicantis. Felin. in c. poſtulaſti. num. 2. de foro. compe. Archiepiſcopus tamen non tantum ex Diœ
ceſi ſua, ſed etiam ex tota ſua Prouincia poteſt exulare facere, cap.

tuatum, de priuil. Quaran. verb. Archiepiſcopi auctor. num. 39. Hęc etiam pœna relaxari poteſt ex cauſa per ipſum Epiſcopum. Diaz. loco citat.

96 Priuationis pœna vſitata eſt in iudicio Eccleſiaſtico, priuari, tamen nemo debet niſi in caſibus à iure expreſſis. Felin. in cap. querelam, num. 1. & 2. de iureiurand. & in cap. ex parte. de reſcript. num. 2. Innoc. in cap. bonæ. de elect. In caſibus etiam in quibus priuatur quis ipſo iure, requiritur ſemper Iudicis ſententia declaratoria, & ante ipſam non tenetur quis dimittere beneficium, Felin. in cap. Rodulphus. cit. num. 38. Cauſæ autem priuationis in iure expreſſę præcipuæ ſunt. Crimen Simoniæ, cap. inſinuatum. de ſim. quod aliquando priuat etiam non expectata iudicis declaratoria vt ſuo loco dictum fuit. Cōcubinatus, ſi concubinarius monitus, & mulctatus primo ſequeſtratione tertiæ partis fructuum, deinde pœna ſuſpenſionis ab adminiſtratione officij, concubinam non dimittit. cap. ſicut. cap. ſi autem. de cohab. cler. & mul. Conc. Trid. ſeſſ. 25. capitul. 14. de ref. Periurium item punitur pœna priuationis, cap. querelam. de iureiuran. non tamen hoc intelligitur de non tenente promiſſum, vt notat Felin. ibid. num. 7. Imo ſignatura non concedit priuationē pro periurio, niſi fuerit iudiciale. vt teſtatur Staphil. de litt. grat. ti. de modis priuandi.

Homicida voluntarius priuari etiam debet beneficijs, cap. 1. & 2. de cler. pug. in duel. non tamen eſt ipſo iure priuatus, ſed eſt priuādus Iudicis ſententia, quod communiter ſentire Doct. teſtatur. Felin. in cap. inquiſitionis, num. 3. de accuſ. & in tātum quidem quod licet lata fuerit ſententia condemnatoria de homicidio, & in ea nō fiat mentio priuationis, non cenſeretur adhuc talis priuatus. Diaz. loc. cit. c. 88. quia nimirum præſumi poſſet Epiſcopum voluiſſe cū ipſo diſpenſare in retentione beneficij, cum hoc caſu, & in omnibus ferè alijs quoad beneficij retentionem diſpenſare poſſit Epiſcopus Staphil. Diaz. locis cit. & diximus alias ex Innoc. in c. ex litteris. de cler. non ord. miniſtr.

Si etiam in ſententia exprimatur pœna priuationis, & condemnatus appellat, durante appellatione non eſt priuatus, & ſi reſignaret interim, teneret reſignatio etiamſi beneficium iam fuiſſet impetratum ob priuationem. Creſcen. deciſ. 6. num. 3. de renun. Ant. de Butrio. conſil. 43. num. 2. quod pro indubitato practicari in Rota Romana refert Genuen. cit. cap. 65. num. 18. Vltra priuationem autem homicida puniendus eſt pœna depoſitionis verbalis, & detruſionis in monaſterio ad quinquennium vel ſeptennium, cap. ſicut dignum

§.vlt.iun.glo.verb.conſilium,de homicid.cap.tuæ.de pœnis,& capit.cum non ab homine.de Iudic.

Priuari demum debet non reſidens,& ſe abſentans à beneficio requirente reſidentiam,vltra tempus licitum.Priuationem tamen pręcedere debet monitio,& deindè pœna cenſurarum, deinde ſubtractionis fructuum, ita quod poſt quemlibet terminum pœnæ,expectetur ad minus per ſex menſes,cap.quoniam frequenter,vt lite nō conteſt.& demum ſi pertinaciter adhuc ſe abſentauerit priuandus. Conc.Trident.cit.ſeſſ.23.de ref.cap.1.Et quidèm debet citari abſens perſonaliter ſi ſcitur vbi ſit,ſi autem neſciatur vbi ſit citari debet in ſua Eccleſia ter ſucceſſiuè,nec ſufficeret vna citatio pro tribus,gloſ.in cap.quoniam.cit.verb.Canonibus.Abb.conſil.67.lib.1.Felin.in cap.conſuluit.num.13.de off.deleg.neque teneret ſententia qua priuaretur non reſidens non præmiſſa trina citatione. Abb. loc.cit.vel non ſeruata forma dicti Conc. ſi videlicet non reſidens non fuerit primo cenſuris, ſequeſtratione fructuum alijſque iuris remedijs caſtigatus,vt fuiſſe deciſum in Rota Rom. corā Seraphino.die.5.Decem.1567.in vna Salamantinen.refert Genuen.cit.c.112.vt alias diximus.

Pecuniariam quoque pœnam imponere poteſt iudex Eccleſiaſticus.Felin.latè.in cap.irrefragabilis. nu. 6.de off.ord.& ſi fuerit pę-
97 na hæc impoſita ſtatuto,licitè ipſam ſibi retinere poteſt Iudex,ſi vero imponatur per Sententiam,honeſtius eſt vt ad pios vſus conuertatur.Fel.loc.cit.hodie vero Conc.Trid.ſeſ.25.cap.3.de ref.voluit has pœnas omnino erogari ad pios vſus, ita quod Epiſcopus ipſas non poſſit conuertere nequidem in fabricam Eccleſiæ cathedralis aut mercedem Vicarij,vel aliorum officialium Curię,quemadmodum declaraſſe.Sac.Congreg.Concilij teſtatur Genuen.citat.capitulo.69.

Pœna autem pecuniaria quæ ſolet vulgo apponi in contractibus licet de iure exigi poſſit,Felin.in cap.1.de conſtit.num.43.de conſuetudine tamen non exigitur,niſi quatenus concurrit intereſſe,argum.tex.cap.ſuam,iun.gloſ.fin.de pœnis.Anch.in cap.peccatum,de reg.iuris.in 6.Naua.in Man.c.23.nu.68. Libet hic etiam referre de pœnis imponendis pro blaſphemia ordinationem Pij V. in Bulla. incip.cum primum,alijs etiam locis à nobis adductam,quoad propoſitum itaque verba ipſius ſunt.

Ad abolendum vero nefarium,& execrabile blaſphemia ſcelus,quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat,& imperialibus quoque legibus rece-

*bus receptum eſt, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo ſe-
gnitiem, vel potius deſuetudinem, ſupra modum inualuit. Leon. X. prædeceſ-
ceſſoris noſtri in nouiſſimo Lateranen. Concilio ſtatuta innouantes. De-
cernimus vt quicunque laicus Deum, & Dominum noſtrum Ieſum Chri
ſtum, vel glorioſam Virginem Mariam eius genitricem expreſſe blaſphe
mauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro
ſecunda, pœna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos ſoluet, &
ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui vero plebeius fuerit, nec erit
ſoluendo, prima vice manibus poſt tergum ligatis ante fores Eccleſiæ con
ſtituetur per diem integrum, pro ſecunda fuſtigabitur per vrbem, pro ter-
tia, lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicũque clericus in
hoc blaſphemiæ crimẽ incurrerit, ꝑ prima vice fructibus vnius anni om
nium, & quorumcumque beneficiorum ſuorum, pro ſecunda beneficijs ip-
ſis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, &
in exilium mittatur. Quod ſi clericus nullum obtinuerit beneficium, pœ-
na pecuniaria vel corporali pro prima vice puniatur, pro ſecũda carceri-
bus mãcipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur.
Qui reliquos ſanctos blaſphemauerit, pro qualitate blaſphemiæ atque per
ſonæ, arbitrio iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturam
propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ ſæcu
lari puniendus tradatur, & ſi clericus fuerit omnibus ordinibus degrada-
tus ſimili pœnæ ſubijciatur. Monemus præterea omnes locorum ordina-
rios; & in virtute ſanctæ obedientiæ eis præcipimus vt ſtatuta Trid. Con
cil. contra concubinarios tam clericos, quam laicos edita, diſtrictè faciãt
obſeruari, reddituri Deo ac nobis ſi id omiſerint rationem. Et vt præmiſ-
ſorum delictorum ſimoniæ, blaſphemiæ, ac ſtupri nefandi notitia facilius
habeatur, volumus quod in ſingulis caſibus, non ſolum per accuſationem
& inquiſitionem ſed etiam ad ſimplicem, & ſecretam denunciationem
procedatur per quoſcunque iudices, alias tamen de iure competentes, tam
ratione delicti quam perſonarum, ita quod inter eos locus ſit preuentioni.
Monemus præterea omnes, & ſingulos, vt ſolum Dei timorem præ ocu-
lis habentes, & non alia praua animi affectione ducti, culpabiles tantum
deferant; innocentes non vexent. Quod ſi aliqui ex calumnia aliquos de-
nunciaſſe comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus, & mã
damus. Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus lo
cis pijs arbitrio noſtro in Vrbe, extra vero ordinariorum, pro tertia accuſa
tori qui delinquentes detulerit. Mandamus autẽ, &c. Non obſtãtib. &c.*

De Appellationibus.

SVMMARIVM.

98 *Ordinata per Conc. Trid. circa appellationes.*
99 *Sententia definitiua quid ſit.*
100 *Carceratio inducit grauamen irreparabile.*
101 *Archiepiſcopus quando debeat admittere appellationes factas à ſuis ſuffraganeis.*
102 *Appellatio non concedenda in facto notorio.*
103 *Appellanti præfigi poteſt terminus proſequendæ appellationis.*
104 *Sequeſtrum quando concedi poſſit.*

DIFFVSAM appellationum materiam de qua copioſiſſimi extant variorum tractatus, pro noſtro more in ijs tantum, quę circa eas recenter, & maximè poſt Conc. Triden. fuerunt innouata, ſufficiet attigiſſe.

Vnde primo Conc. cit. ſeſſ. 22. cap. 7. de ref. ordinauit, vt ab om-
98 nib. Legatis Nuncijs S. Sedis, Metropolitanis alijſque ſuperioribus iudicibus, conſt. Innoc. IV. relata in cap. Romana, de appella. in 6. in admittendis appellationibus, ſeruetur.

Idem ſeſſ. 24. cap. 20. prohibet appellationes admitti, niſi à definitiua ſententia, vel ab habente vim definitiuæ, vel ab interlocutoria grauamen irreparabile continente. Quæ autem ſit differentia inter has ſententias, tradit Felin. in rub. de re iud. Hoſt. in ſum. titu. eo. num. 2. nimirum, quod definitiua eſt, quæ decidit negotium prin-
99 cipale in iudicium deductum. Vim definitiuæ habens eſt quæ definit vnum articulum cauſę ſubſtantialem, vel etiam totum negotiũ perimit. licet per indirectum, vt ſi quis repellatur ab agendo per aliquam exceptionem, Interlocutoria vero eſt omnis alia pronũtiatio iudicis ſuper intercidentibus ante definitiuam.

100 Grauamen autem irreparabile eſt omnis actus irretractabilis, & quo mandato executioni, pars grauata amplius non ſubleuaretur appellatione à definitiua, vel nõ ſine difficultate, & præiudicio ſubleuaretur, vt eſt carceratio, tortura, excõmunicatio, ſuſpenſio, interdictũ, Duen. reg. 52. Franch. de appell. c. ſuper eo. 2. not. 2. Rebuf. in Cõcord. tit. de friuol. appellat. Et quoad carceratione declaratũ fuit à S. Cõg. Cõc. vt refert Quar. ver. Archiepiſcopi auctori. i addi.

VI nume-

numero vigeſimo, verſus finem in hunc modum.

An quod decreto ſacri Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 1. de refor. & alio ſeſſ. 24. cap. 20. de ref. dicitur de grauamine quod per appellationem à diffinitiua reparari non poteſt, intelligi poſſit, & debeat de grauamine indebitæ carcerationis.

S. D. N. audita relatione Congregationis Concilij, declarauit ita eſſe intelligendũ, & ideo ab huiuſmodi grauamine appellari poſſe & ordinarium teneri huic appellationi deferre, & teneri proceſſum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus donec iudex appellationis cauſa cognita aliud iuſſerit.

Idem Conc. ſeſſ. 23. cap. 1. de ref. ordinat, ne vlla appellatio, vel inhibitio ſuperioris impedire poſſit ordinarium quo minus ſuam ſententiam circa reſidentiam curati latam exequatur.

Seſſ. vero 13. cap. 1. & ſeſſ. 24. cap. 10. de refo. ſimiliter vult ne in cauſis viſitationis, correctionis morũ, & criminalibus, executio ſententię appellatione ſuſpendatur.

Eadem, ſeſſ. 13. cap. 2. ſtatuitur, vt cauſę ad Rom. Curiam per appellationem deuolutæ, committantur in partibus Archiepiſcopo ſeu eius Vicario, ſiue ex cauſa alteri viciniori Epiſcopo ſeu eius Vicario, & non inferiori.

Seſſ. 25. cap. 13. de Regular. vt cauſæ præcedentiæ remota omni appellatione terminentur.

Eadem ſeſſ. c. 14. de ref. ordinatur, vt cõtra cõcubinarios ordinarius procedere poſſit, appellatione non obſtante.

Circa eandem appellationum materiam decreuit quoque ſacra Epiſcoporum Congregatio ea quæ ſequuntur in anno 1600. relata apud Genuen. cit. cap. 88. & Quar. lo. cit.

101 *Ad tollendas ambiguitates, & controuerſias iuriſdictionales, quæ inter appellationum, & prioris inſtantiæ iudices, non ſine partium diſpendio curſusque iuſtitiæ impedimento, & ſæpè cum ſcandalo oriuntur, ſacra Congregatio Cauſis Epiſcoporum præpoſita, facta prius relatione San. Dom. N. Clem. VIII. ac de ſanctitatis ſuæ mandato viuæ vocis oraculo de ſuper habito in hunc qui ſequitur modum ab omnibus ad quos ſpectat, in poſterum fieri, ac ſeruari debere mandauit, & mandat.*

Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates, aut Patriarchæ, ſuffraganeos eorumque ſubditos non iudicent, niſi in caſibus à iure expreſſis. Item nec alij ſuperiores etiam Nuncij, vel Legati de latere ſpecifica facul-

facultatem maiorem non habentes, cauſas in Curijs Ordinariorum, vel aliorum inferiorum iudicum pendentes, ad ſe aduocent, niſi per viam legittimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iuriſdictionibus quoad alias cauſas, eximere non poſſint.

Appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quę realiter exhibeantur, prius conſtiterit, appellationem à ſententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine quod per definitiuam ſententiam reparari non poſſit in caſibus à iure non prohibitis per legittimam perſonam, & intra debita tempora fuiſſe interpoſitam ac proſecutam.

Nec dum cauſa coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuā ſententiam, vel vim definitiuæ habentem, de grauamine illato ſuperiores cognoſcere valeant, licet citra præiudicium curſus cauſarum, ſe id facere conteſtentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mā dare, vt ipſis copia proceſſus tranſmittatur etiam expenſis appellantis.

Inhibitiones poſt appellationem ſicut præmittitur receptam, non concedantur niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ aut decreti definitiui, aut vim definitiui habentis, vel damnum per definitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta quæcunque ſint ipſo iure nulla eiſque impunè non parere liceat.

Si appellans aſſerat ſententiam aut appellationis exemplum culpa iudicis, vel actuarij habere non poſſe, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantum ad quos pertinet iniungi poterit, vt ſoluta condigna mercede actorum, exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur. Caueat tamen iudex à quo, ne ſi verè appellatum fuerit in caſu appellabili, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & ſi per actum publicum aut per teſtium depoſitionem conſtiterit, acta denegari appellāti, tunc mandato tradendi acta, poſſit iudex appellationis adijcere ne interim aliquid noui contra appellantem attentetur.

Ab executione decretorum ſac. Conc. Trident. aut Viſitationis Apoſtolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec ſi Epiſcopi virtute eiuſdem ſac. Concilij procedant vti ſedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum iuriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalua tamen in hoc caſu Legatorum & Nunciorum Apoſtolicorum auctoritate.

In cauſis vero viſitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantum admittantur, niſi de grauamine per definitiuam irreparabili agatur, vel cum viſitator citata parte, & adhi

bita

bita cauſæ cognitione, iudicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit etiam quoad effectum ſuſpenſiuum.

Cum à grauamine quod por definitiuam reparari nequit, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, non niſi viſis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouiſio aliqua concedatur.

Cauſa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere permanebit, quoad iudex ad quem appellatum eſt, viſis actis, & cauſa cognita aliter decreuerit, & tũc ſi à iudicis ad quem, decreto vim definitiuę habente fuerit appellatum, nihil mandare aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatũ.

Acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad iudicem appellationis Notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad ordinarium, vt in ſuo archiuio conſeruentur.

Cenſura Eccleſiaſtica in appellantem prolata, relaxari aut nulla declarari per Iudicem appellationis non poſſit, niſi auditis partibus, & cauſa cognita, tuncque ſi cõſtiterit eam iuſtam eſſe, ad iudicem qui excommunicauit appellans remittendus eſt, vt ab ipſo iuxta ſacros canones beneficium abſolutionis, ſi humiliter petierit debitamque emendationem præſtiterit, obtineat: ſi vero iniuſtam eſſe clare appareat, ſuperior abſolutionem impendat; ſi dubitetur honeſtius eſt vt ad excommunicatorem intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum abſoluendus remittatur, licet etiam ſuperior hoc caſu id ipſum per ſe præſtare iure poſſit.

Abſolutio ad cautelam, non niſi parte citata, & viſis actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ vel à iure, ſi occurrat dubium facti vel probabile dubium iuris, concedenda erit, tuncque ad tempus breue cum reincidentia, & præſtita per excommunicatum cautione de ſtando iuri, & parendo mandatis Eccleſiæ tantũ: & ſi iuxta formam à Iure præſcriptam apparebit quem ob manifeſtam offenſam excommunicatum fuiſſe, debitam etiam ſatisfactionem præſtare, & ſi ob contumaciam manifeſtam, expenſas pariter ſatisfacere, & cauere de iudicio ſiſti coram excommunicatore quis tenebitur prius, quam ad cautelam abſoluatur.

A ſententia etiam definitiua contra verum contumacem prolata, appellatio nõ recipiatur, nec inhibitio aut alia quęuis prouiſio, quamdiu appellans in huiuſmodi vera cõtumacia perſtiterit, concedatur. Romæ in ſacra Congregatione die 13. Octob. 1600.

Alex. Card. Florent. ***Hieron. Acutius Secret.***

Vltra præmiſſa autem circa eandem appellationum materiam notari poteſt vtiliter, appellationem non eſſe concedendam in notorio, manifeſto ex ipſa facti euidentia, vt ſi quis fuerit confeſſus, & conuictus, nec confeſſio fuerit excuſata, cap. cum ſpeciali. §. por-
102 ro. de appell. vel ſi quis obligauit ſe apud acta ipſius Iudicis, vel obligatione Camerali. Veſtr. lib. 7. cap. 3. nu. 16. Similiter ſi conſtet ex confeſſione alterius, vt ſi hæres conueniatur ex cõfeſſione defuncti. Veſtr. ibid.

Seruat quoque Romanæ Curiæ ſtylus viſitatus vt non deferatur appellationi in rebus parui momenti, vt ſi pro ſumma non maiori decem ducatorum agatur. Veſtr. ibid.

Notandum item quod in appellatione à definitiua vel deffinitiuæ vim habente, nulla cauſa eſt exprimenda, quia ius ipſum concedit appellare. In appellatione vero ab iterlocutoria, neceſſario cauſa exprimi debet, aliter eſſet appellatio nulla, cauſa autem exprimitur, vt iudex cauſa conſiderata, poſſit ſi velit reuocare ſententiam, poteſt enim reuocare interlocutoriam à qua appellatur, cap. cum ceſſante, de appel.

Appellans item, ſi intra decem dies à prolatione ſententiæ computandos non appellat in ſcripto, appellatio cenſetur deſerta. Maran. 6. par. de appell. num. 202. niſi grauamen eſſet permanens, & habens cauſam continuam, vt eſt carcerario, vel niſi iuſta excuſaretur ignorantia. Alius autem terminus dierum triginta ad petendũ apoſtolos, non appellanti, ſed iudici conceſſus eſt à iure vt interim deliberare poſſit an debeat deferre appellationi, illo tamen durante debet appellans petere apoſtolos ter, ſeu vno contextu dicere peto inſtanter, inſtantius, inſtantiſſimè. Clem. quamuis. de appell.

Et non niſi ab interlocutoria ſunt petendi, à definitiua enim ius ipſum defert appellationi. cap. biduum. 11. quæſtio. 6. Veſtr. loco. citatò. in fin.

Tempus proſequendæ appellationis annus eſt præfinitus à iure, & ex cauſa biennium, cap. cum ſit Romana. cap. perſonas, de appell.
103 Poteſt tamen iudex à quo, præfigere breuiorem terminum appellanti, intra quem appellationem ſuam proſequatur, & doceat de proſequutione, cap. ad aures. loco. cit. non tamen aſſignare poteſt terminum intra quem appellatio finiatur, quia eſſet imponere legem ſuperiori. cap. ex inſinuatione, ibid. Franch. in c. perſonas, cir.

Notandum item quod iudex appellationis in concernentibus ordinem procedendi, tenere debet vſum ſui Tribunalis, quo ad merita autem cauſæ, & modũ decidendi, vſum Tribunalis iudicis à quo,
gloſ. in

gloſ.in verb.decreto.in cap.licet canon.de elect.in 6.Felin. in cap. ſuper his,num.13.de accuſat.& faciunt relata per Innoc.in rubr.de conſuetūd.

Finaliter ſciendum quod quādo appellatur à ſententia, contra poſſeſſorē lata,ſequeſtrari poſſunt res tam mobiles quā immobiles
104 de quib.agitur,ſi timeatur de diſtractione ſeu dilapidatione,c.2. de ſequeſtrat.iun.gloſſ.verb.ſequeſtrari.quæ colligit cauſas ſequeſtrationis,hocque idem faciunt Doctores,ibidem. Specialiter autē in beneficialibus de ſequeſtris ordinatum eſt,vt ſi à prima ſententia in Romana Curia lata contra detentorem beneficij,niſi ſit trienna lis poſſeſſor,appellatur,etiam ordinarius poſſit ſequeſtrare huiuſmodi beneficium,qui caſus eſt ſingularis quo inferior intromittere ſe poteſt in cauſa ad Roman.Curiam deuoluta.Clemen.1.de ſequeſtrat. Caſſad.deciſ.5.numero.3. de ſequeſtrat. poſſ.ſi nimirum feratur ſententia contra poſſeſſorem,& pro eo qui petit ſequeſtrū, ſi autem pro poſſeſſore fuerit ſententiatum,deneganda eſſet ſequeſtratio.gloſſ.in citat.Clemen.verb.contra poſſeſſorem.Veſtr.libro. 7.capitulo.ſecundo,numero.6.ſi etiam præuenerit Iudex Roman. Curiæ ſeu ſuperior in decernendo ſequeſtro.inferior illud amplius decernere non poſſet.Maran.p.6.de appell.num.177.

Caput Quintum.

De Iuriſdictione Voluntaria.

QVarto demum, & vltimo loco conſideranda nobis venit poteſtas Epiſcopi Iuriſdictionis voluntariæ, ad quā reducemus diſpoſitionem rerum, & fructuum, qui Epiſcopo ratione officij, & dignitatis ſuæ debentur. Et primo de beneficiorum collatione videbimus, hæc enim eſt iuriſdictionis voluntariæ. Zer. verb. Beneficia. ad. 9. & inter fructus Epiſcopo debitos computatur, capitulo. his. quæ. capitul. cum olim. iun. gloſſ. verbo. capitulo. de. maior. & obedientia.

Quænam beneficia conferre poſſit Epiſcopus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatio ſpectat propriè ad Epiſcopum in ſua Diæceſi.*
2 *Papa reſeruare ſibi poteſt collationem beneficiorum.*
3 *Reſeruationes Regularum Cancellariæ.*
4 *Reſeruationes Papales aliæ diuerſæ.*
5 *Iuſpatronatus quibus acquiratur.*
6 *Scriptura authentica quæ dicatur.*
7 *Iuſpatronatus quomodo probatur.*
8 *Iuſpatronatus quomodo deuoluatur ad ſucceſſores.*
9 *Legatus à Latere concurrit cum Ordinario in collatione beneficiorum.*
10 *Concordata Germaniæ.*
11 *Concordata Galliæ.*
12 *Beneficia reſeruata quando conferre poſſit Epiſcopus.*
13 *Patrono non præſentante intra certum tempus, beneficium confert Epiſcopus.*
14 *Vicarius Epiſcopi quæ beneficia conferre poſſit.*
15 *Archiepiſcopus non poteſt conferre beneficia ſede vacante ſui ſuffraganei.*
16 *Capitulum ſede vacante circa beneficia vacantia quæ poſſit.*

1 Omnium itaque beneficiorum Eccleſiaſticorum Diæceſis collatio, &

tio,& inſtitutio de iure ſpectat ad Epiſcopum,cap.nullus omnino. 16.quæſt.7.cap.conquerente.de off.ord. cap. ex frequentibus, de inſtitut.Innoc.in cap.poſtulaſti.de iurepatr.Felin.in cap. cum venerabilis.num.31.de except.Dec.conſil. 117.Staphil.de litt.grat. in proem.Mandoſ.in Reg. 14.Canc.q.2.nu.2.

Limitatur tamen hæc ipſius poteſtas Primo reſeruationib. Papæ, qui cum ſit Ordinarius ordinariorum,& illi ſoli collata ſit plenitu-
2 do poteſtatis in Eccleſia.cap.qui ſe ſcit.2.quæſt.6.licet hanc poteſtatem in Epiſcopos tranſtulerit,penes ipſum tamen maior remanſit,cap.dudum,de præben.in 6.& poteſtati Epiſcoporum prædictæ derogare ſibique collationes reſeruare poteſt. cap.præſenti. capit. licet.loc.cit.in 6.gl.ſingularis.verb.reſeruamus,in extrauag.execrabilis.Ioan.22.

Vnde Papæ reſeruatur beneficia per extrauag.cit.& extrauag.ad regimen.eo.tit.comm.& cap.licet,cap.præſenti.cit.Quas tamen reſeruationes ſublatas fuiſſe in concilio Baſilien.refert.Rebuff.titul. de reſeruationibus,num.38.Zecchus,de beneficijs,cap. 5.nume. 5. Sed quidquid ſit de iſtis,ſucceſſerunt earum loco reſeruationes Regularum Cancellariæ quas quilibet ſummus Pont. immediatè poſt
3 ſuam creationem ordinare ſolet,quæ poſtea expirant morte ipſius. & iterum à ſucceſſore de nouo reaſſumuntur,& publicantur. Pauli.V.autem fęliciter PP. moderni ſunt hæ quæ ſequuntur, beneficialia concernentes.

Reſeruationes generales,& ſpeciales.

1 *In primis fecit eaſdem reſeruationes quæ in conſtitutione Fęlic.rec. Bened.PP.XII. quæ incipit.ad regimen.continentur, & illa innouauit ac locum habere voluit etiamſi officiales in eadem conſtitutione expreſſi Apoſtolicæ Sedis officiales ante obitum eorum eſſe deſierint,quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant obtinebant. Declarãs nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales,qui ratione officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem ſedis Notarij erant etiam dimiſſis ipſis officijs, & quandocunque aſſequuti fuerint,ſub huiuſmodi reſeruationibus comprehendi.*

Reſeruatio Cathedralium Eccleſiarum,& Monaſteriorum ac tempore vacationis Epiſcopatuum vacaturorum beneficiorum.

2 *Item reſeruauit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales,Primatiales.*

Digitized by Google

les Archiepiſcopales, Epiſcopales, necnon omnia Monaſteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione exceden. Et voluit quod exceſſus huiuſmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reſeruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcunque aliam diſpoſitionem Patriarcharum, primatum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon Abbatum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collatricum ſæcularium, & Regularium, quomodolibet, non tamen ad collationẽ cum alio, vel aliјs, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem pertinentia, quæ poſt illorum obitum aut Eccleſiarum ſeu monaſteriorũ, vel aliarum dignitatum ſuarum dimiſſionem ſeu amiſſionem, vel priuationem, vſque ad promotionem ſucceſſorum ad eaſdem Eccleſias aut monaſteria, vel dignitates Apoſtolica auctoritate faciendam, & adeptam ab eiſdem ſucceßoribus pacificam illorum poßeſſionem, quomodocunque vacant, & vacabunt in futurum.

Reſeruatio dignitatum, necnon ſuorum, & S.R.E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

3 *Item reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi extimatione exceden. principales in Collegiatis Eccleſijs. Reſeruauit etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias dignitates Conuentuales, & præceptorias generales ordinum quorumcunque, ſed non militiarum. Ac quæcumque beneficia, quæ ſui etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, exiſtentes, ac S.R.E. viuentium nunc, & qui erunt ſuo tempore Cardinalium familiares, continui commenſales, obtinent, & in poſterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ ius eis competit, aut competierit, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel alias receſſerint. Declarans dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis, poſt Pontificales non maiores exiſtunt, & quæ ex Apoſtolicæ ſedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut conſuetudine præſcripta, vel alias quouis modo in collegiatis Eccleſiis, principalem præeminentiam habere noſcuntur, ſub reſeruatione prædicta comprehendi debere.*

Reſeruatio beneficiorum collectorum, & ſubcollectorum.

4 *Item reſeruauit generaliter omnia beneficia Eccleſiaſtica quorumcunque*

que

Digitized by Google

que collectorum, & vnitorum in quacunque ciuitate, vel Diæceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus ſeu ad quæ ius eis competebat.

Reſeruatio beneficiorum Curialium dum Curia transfertur.

Item reſeruauit omnia & ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcunque
5 *que curialium, quos dum Curia Rom. de loco ad locum transfertur eam ſequẽdo, decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

Reſeruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

6 *Item reſeruauit generaliter D. N. Papa diſpoſitioni ſuæ omnia beneficia cubiculariorum, & curſorum ſuorum.*

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Ioan. Lateranen. & S. Petri, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium, à Curia abſentium.

7 *Item reſeruauit diſpoſitioni ſuæ generaliter quæcunque canonicatus, & præbendas ac dignitates, perſonatus, & officia in S. Ioan. Lateranen. & Principis Apoſt. ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſijs; necnõ ad collationem, prouiſionem, & præſentationem ſeu quamuis aliam diſpoſitionẽ, S. R. E. Cardinaliũ à Rom. Curia abſentium, ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarũ ſpectantia; quamdiu abſentia ſua durauerit; canonicatus, & præbendas, dignitates perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura vacantia, & in antea vacatura tã in eadem Vrbe, quam in Eccleſijs ciuitatibus, & Diæceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia, ac decreuit irritum, &c.*

Reſeruatio menſium Apoſtolicorum, & de alternatiũa pro Epiſcopis reſidentibus.

8 *Item cupiens idem D. N. Papa pauperibus clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularium qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, & ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij,*

Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, menſibus, vſque ad ſuæ volũtatis beneplacitum extra Romanam Curiam alias quam per reſignationem quocunque modo vacatura, ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque, collatorum, & collatricum ſæcularium, & quorumuis ordinum regulariũ (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum ſub concordatis inter ſedem Apoſtolicam, & quoſcunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerant acceptatis, & obſeruatis, quæ lædere non intendit comprehenſorum) quomodolibet pertinentia, diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit. Volens in ſupplicationibus ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de menſe in quo vacauerint, diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe. Ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas necnon priuilegia, & indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quibuſuis perſonis, & collegijs cuiuſcunque dignitatis, & ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis, exiſtentibus, quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari. Inſuper ſanctitas ſua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, ipſis quamdiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas verè ac perſonaliter reſederint duntaxat, de omnibus, & quibuſcunque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſecularibus & Regularibus, ad liberam ipſorum duntaxat non autem aliorum cũ eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu ſeu interuentu capitulorũ, vel aliorũ aut alias pertinentibus, quæ in antea in menſib. Februar. April. Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipſam vacare contigerit (dummodo alias diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint) liberè diſponendi facultatem conceſſit, ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione aut alia diſpoſitione beneficiorum in alijs ſex menſibus videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, (quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur reſeruauit) ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ ſedis alias quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum, ſeſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratiæ ſanctitatis ſuæ de illis debitum effectum conſequantur, impedimẽtum quoquomodo præſtiterint, vſu & beneficio prædictæ facultatis eo ipſo priuati exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de beneficijs illius prætextu deinceps faciendæ, nullius ſint roboris, vel momenti. Illi vero qui gratiam alternatiuæ prædictæ,

dictæ,

dicta, acceptare voluerint, acceptationẽ huiuſmodi p patẽtes litteras manu propria ſubſignatas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua quiſque ciuitate vel Diœceſi datas, declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium ſanctitatis ſuæ tranſmittere teneantur quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta. Decernentes ſic in prædictis omnibus per quoſcunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c.

Declaratio reſeruationis Eccleſiarum, & beneficiorum per prædeceſſores reſeruatorum.

10 *Item declarauit omnium, & ſingularum Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorum prouiſiones, quas prædicti prædeceſſores ſui, ordinationi ac diſpoſitioni eorum, necnon omnia & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quæ dicti prædeceſſores etiam prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione decreti, reſeruauerant (quæ quidem Eccleſiæ, & monaſteria necnõ ſic reſeruata beneficia, tempore obitus eorundem prędeceſſorum vacabant, aut Eccleſiæ ipſæ, vel monaſteria huiuſmodi ſi commendata, vel eis admininiſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc vacaſſent) remanſiſſe, & remanere per huiuſmodi reſeruationem, & decretum affecta, nullumque de illis præter Romanum Pontificem, ea vice ſe intromittere, vel diſponere potuiſſe ſiue poſſe quoquomodo. Decernentes irritum, & inane ſi ſecus ſuper illis attentatum forſan erat tunc vel in poſterum contingeret attentari.*

Reſeruatio facultatum conferendi beneficia reſeruata.

14 *Item reuocat quaſcunque facultates, & litteras deſuper confectas per quas quicunque ſui prædeceſſores Romani Pont. quibuſuis perſonis, ordinariam collationem ſeu aliam diſpoſitionem beneficiorum Eccleſiaſticorũ de iure vel conſuetudine habentibus, & quauis etiam Patriarchali Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel alia dignitate, vel alio non tamen Cardinalatus honore, fungentibus, quauis conſideratione, vel intuitu etiam motu proprio, & ex certa ſciẽtia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine cõceſſerant, aut quamdiu viuerent, vel ſuis Eccleſiis, ſeu monaſterijs præeſſent aut ad aliud tempus de beneficijs Eccleſiaſticis generaliter reſeruatis ſeu affectis ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quãuis aliam diſpoſitionem communiter, vel diuiſim ſpectantibus, diſponere liberè, & licitè valerent, aut etiam ad id per eoſdem prædeceſſores Vicarij perpetui, vel ad tempus conſtituti forent.*

De beneficijs vacaturis per promotionem ad Eccleſias, & Monaſteria.

25 *Item prædictus D. N. Papa voluit, decreuit, & ordinauit, quod quæcunque conceſſiones gratiæ, & mandata etiam motu proprio, & cum derogatione huius conſtitutionis quæ ab eo pro quibuſuis perſonis emanauerint, de prouidendo eis de quibuſuis beneficijs vacaturis per promotionem quorumcunque ad Eccleſiarũ, & monaſteriorum regimina, ſi huiuſmodi conceſſiones, & mandata diem promotionis promouendorum ipſorum præceſſerint, necnon quæcunque collationes prouiſiones, & diſpoſitiones pro tempore facienda, de præmiſſis ac quibuſuis alijs beneficijs Eccleſiaſticis ſæcularibus, & regularibus, quæ per promouendos, vel aſſumẽdos ad quaſcunque prælaturas inter illarũ vacationis, & huiuſmodi promotionis, vel aſſumptionis tempora ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis vbicunque reſignari, vel alias dimitti contigerit cum inde ſequutis pro tempore ſint caſſa, & irrita nulliusque roboris vel momenti.*

Beneficia item vacantia propter crimen Hæreſis reſeruauit ſedi Apoſtoli. Pius. V. conſtitutione ſua incip. cum ex Apoſtolatus, an. 1566. 6. Kal. Febr.

4 Idem reſeruauit beneficia quæcunque recepta in confidentiam quæ vacant ipſo iure vt ſupra in bulla confidentiali à nobis relata.

Reſeruata item ſunt ſedi Apoſtolicæ beneficia contra formam Conc. Trid. collata ab Ordinarijs collatoribus, conſtitutione eiuſdem Pij. V. quam infra referemus. Et beneficia per reſignationem vacantia ſi non conferantur iuxta formam conſtitutionis Gregor. XIII. incipit, Humano vix iudicio, de qua inferius.

Affecta etiam beneficia per appoſitionem manus Papæ ſunt reſeruata ſedi Apoſtolicæ nec amplius quiſquam pro ea vice de eis ſeſe intromittere poteſt. extrauag. ad Romani, de præben. comm. vt ſi Papa det beneficium in commendam, ceſſante commenda, cenſetur eo modo vacare quo vacabat eo tempore quo fuit commendatum. Nau. cap. 25. num. 126. & ſolus Papa illud confert, & ſi apponat in prouiſione decretum, vt reſignetur beneficiũ in manus eius, cum fuerit reſignatum à nullo conferri poteſt præterquam à Papa. Item ſi conferat Papa beneficium inhabili, ſi vacaret propter huiuſmodi inhabilitatem, pertineret ad diſpoſitionem Papę. Cum etiam Papa mandat alicui prouideri de primo vacante, primum vacans

remanet

Digitized by Google

remanet affectum, & reſeruatum. Aeneas de Falcon. de reſeru. præ-lud. 3. Mandoſius, in Reg. 4. Canc. quæſt. 4. Rebuff. loc. cit. à nu. 30. Gonz. ſuper. 8. reg. Canc. gl. 52. vbi viginti affectionis modos enumerat cum decem limitationibus.

Reſeruatum præterea cenſetur beneficium Papæ ſi præueniat in collatione Ordinarium, datur enim ipſi præuentioni locus, cap. ſi à ſede. c. dudum, loco. cit. de præb. in 6. Similiter, & Epiſcopus licitè poteſt præuenire ſuum Vicarium generalem, cui dederit facultaté conferendi beneficia, gl. in c. conſtitutus, de præben. verb. canonicè. Rebuff. de Vicar. nu. 89.

Reſeruata demum ſunt beneficia Papæ de quibus Ordinarius collator intra ſex menſium decurſum non prouiderit, c. licet de ſup plen. negl. prælat.

Vltra autem reſeruationes Papales Limitatur ſecundo Epiſcopi facultas in conferendis beneficijs, Iurepatronatus, quo alicui competit Ius nominandi perſonam inſtituendam in aliqua Eccleſia.

Et hoc acquiritur ex fundatione, conſtructione, vel dotatione
5 Eccleſiæ, cap. quoniam, iun. gloſ. verb. fundatores, de iurepat. Alios autem modos prætendendi iuſpatronatus ſuſtulit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. cap. 12. & ſeſſ. 25. cap. 9. vbi præſcripſit modum probandi iurapatronatus, vt videlicet probentur per ſcripturas authenticas. Vnde non ſufficeret probare per teſtes vt etiam declarauit Sac. Cong. Conc. conſulta ſuper loco cit. Conc. relata apud Gonzal. cit. gl. 18. num. 79.

Congregatio omnium conſenſu cenſuit requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & regulam eſſe conſtituendam quod probatio per teſtes non ſufficiat.

Si tamen ageretur poſſeſſorio tantum, ſufficeret probatio per teſtes vt vult Zerol. verb. iuſpatronatus, ad. 3.

6 Scriptura autem authentica dicitur, quæ conficitur per actuarium publicum, ſeu Iudicem cum duorum vel trium teſtium ſubſcriptione ſeu præſentia; gloſ. in cap. 1. de fide inſtrum. verb. ſi ſcripturam. Quod ad propoſitum autem, ſcriptura authentica cenſeretur Bulla Epiſcopi ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum ſiue dotandum, facit enim plenam fidem in his quæ fiunt ſine figura iudicij ſola ſcriptura vel ſigillum Epiſcopi, capit. poſt ceſſionem. iun. gloſ. verb. litteras. de probat.

7 Libri autem viſitationum licet probent quoad viſitationem per

Digitized by Google

ſonarum,& Sacramentorum, non tamen ſufficerent ad probandũ Iuſpatronatus cum fiant ſine cauſæ cognitione.Genuen.in prax.ca. 63.num.17.

Et ſufficit quod probetur fundatio ſiue dotatio licet non appareat de reſeruatione Iuriſpatronatus,ſola enim fundatione acquiritur iuſpatronatus ſine reſeruatione aliqua,& tranſit ad hæredes licet hoc fundator non expreſſerit.Staph.loco.citat.titu.de iuriſpatronat.prærog.num.5.Genuen.loco.cit.num. 13. qui dicit opinionem eſſe communem.

Eſt & alius modus probãdi iuſpatronatus à Conc.vbi ſupra præſcriptus,vt videlicet probari poſſit per multiplicatas præſentationes cum præſcriptione immemorabilis temporis Si nimirum præſentationes fuerint ſucceſſiuæ,& fuerint ſortitę ſuum effectum.Calder.de iurep.conſ.12.Zerol.loc.cit.

Immemorabilis quoque computanda eſt ad diem motæ litis vt etiam Sac.Congreg.Conc.declarauit.referente Gonzal.loco.citat. numero.89.his verbis.

Congregatio cenſuit vt ad conficiendam immemorabilem concurrant anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ,& non tempus decurſum vſque ad publicationem Concilij tantum attendendum ſit.

Probata autem immemorabili præſumetur probatum Iuſpatronatus ex fundatione,licet hoc non appareat vt declaraſſe eandem Sac.Cong.refert.Genuen.loc.cit.num.14.

Non tamen ſuffragaretur immemorabilis ſeu continuatæ præſẽtationes,quando conſtaret de initio inualido à principio, vt ſi appareat quod fuerit vſurpatũ Iuſpatronatus ex priuilegio,& non ex fundatione ſeu dotatione,quod etiam declaratum fuiſſe à Sac. Cõgreg.refert.Gonz.loc.cit.num.48.& tenet.Genuen.loc.cit.nu.5.ſimiliter non iuuatur quis immemorabili,quando conſtat de mala fide.c.vlt.de præſcript.&c.1 eod.tit.in 6.

Non tamen requireretur iſte rigor præſcriptus à Conc. in probando Iurepatronatus,ſi agatur pro iurepatronatus non contra Eccleſiam,ſed inter ipſos patronos, vt fuiſſe deciſum in vna de Ianzi 10.Apr.& 20. Nouemb.1595. coram Mantica.teſtatur. Gonz.loc. cit.num.59.& tenet Genuen.lo.cit.num.11.& cap.100.num.2.

Deſcendentes autem,vltra prædictas probationes, tenentur etiã probare iure deuolutionis iuſtọ, ſe eſſe patronos. Deuoluitur autẽ iuſpatronatus,primo hæreditate,cap.quoniam,cap.cum ſæculum, iun.

Digitized by Google

iun.glo.ver.emptorum,de iurepatr.Et tum debet conſtare eum eſſe hæredem ſucceſſionis,qui prætendit iuſpatronatus, ſola enim ſanguinis hæreditas non ſufficit.Vnde filia dotata non ſuccedens patri ſtantibus maſculis, & filius, qui repudiauit hæreditatem patris,repelluntur à iure præſentādi, Abb.in cap.cit.cum ſæculum.Zecchus, cit.de beneſ.cap.12.niſi teſtator ordinauerit, vt in iurepatronatus ſuccedant omnes hæredes ſanguinis.Anch.conſ.81. Similiter licet in iurepatronatus ſuccedatur in ſtirpes nō in capita.Clem.plures.de iurepatr.tamē ſi Iuſpatr.dēatur iure donationis, vel legati facti toti familiæ,oēs de familia ſuccedunt,&oēs de collegio ſi collegio fuerit relictum.Genuen.lo.cit.cap.101.num.2.Legari enim poteſt, vel donari,cap.ex inſinuatione,lo.cit.de iurepatr.requiritur tamen cōſenſus Epiſcopi ſi fiat donatio iuriſpatr.laico, licet ſi fiat Eccleſiæ, vel clerico,etiam ſine conſenſu Epiſcopi ſit valida,glo.ver.contuliſſet,lo.cit.Abb.in cap.cit.cum ſæculum.

Deuoluitur quoque iuſpatronatus venditione, vel conceſſione in feudum hæreditatis, cap.cum ſæculum, cit.Innoc.ib. non tamen tranſit ad locatores ſeu conductores bonorum. Rocchus, de iurepatr.quæſt.26.Genuen. lo.cit.num.5. ipſum autem per ſe iuſpatronatus vendi non poteſt,aliter tam emens quam vendens illo priuarentur, & Eccleſia rediret ad libertatem,cap.quia clerici,cap.de de iure.tit.cit.Conc.vbi ſupra.ſic etiam amittit iuſpatronatus occidens Rectorem ſeu clericum ſuæ Eccleſiæ patronatæ, vel ſi fuerit Hæreticus. Zerol. loc.cit.ad 8. In tantum autem eſt priuilegiatum iuſpatronatus, vt neque collatio Epiſcopi illud impedire neque reſeruationes Papæ illi derogare poſſint, niſi expreſſe dicat Papa ſe velle derogare.& hoc indulgent iura laicis quo alliciantur ad ſubueniendum Eccleſijs, glo.ver.collatio. in cap.2. de præbend.in 6. Franch.ib.num.8. Staph.lo.cit.num.1. Tanto magis ſi iuſpatronatus fuerit Regum ſeu aliorum ſupremorum Principum iſtis enim nequidem Conc.cit. dicta ſua ordinatione de modis probandi derogauit,vt patet ex textu ipſius,Conc.

Iuripatronatus tamen Eccleſiaſtico, ſiue quod clerico ſeu alteri alicui cōpetit rōne beneficij ſeu officij Eccleſiaſtici, derogari ſolet, c.cū dilectus,tit.cit.illiq;derogari per Regulas Cancellariæ multis probat Gonz.lo.cit. ſi vero clerico iuſpatronatus competat ratione proprij patrimonij, vel ratione rei ſæcularis, cenſebitur per omnia vt iuſpatronatus laicale Staph. lo.cit.num.2. Et ſi clericus in ſimul cum laico ſit patronus, gaudebit priuilegio laici nec afficietur reſeruationibus, ſicut & è conuerſo laicus gaudebit priuilegio clerici

rici in fauorabilibus, late Felin. in tract. quando litt. Apoſt. noceant patr. limit. 3. vbi dicit hanc opinionem eſſe communem, idem tenet Couar. pract. q. cap. 36. num. 5.

Tertio limitatur Epiſcopi facultas in conferendis beneficijs priuilegijs ſeu conſuetudinibus particularium perſonarum, vel collegiorum. Vt priuilegio legati à latere Cardinalis, qui in prouincia ad quam eſt Legatus, omnia poteſt, quæ poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, & concurrit cum eo in collatione beneficiorum, cap. 1. & 2. de offi. Leg. in 6. cap. ſi à ſede, de præb. ib. ſi tamen non fuerit Cardinalis, hoc non poteſt, vnde neque Nuncij cum facultatibus Legati à latere beneficia conferre poſſunt, niſi habuerint ſuper hoc conceſſionem expreſſam, cap. 1. cit.

Derogatur item Epiſcopo priuilegio Capituli ſi id habeat ad eligendum ad aliqua beneficia, cap. cum in Eccleſijs, de præb. in 6. cit. cap. ſi capitulo, de conceſſ. præb. ib. vel ſi vna cum Epiſcopo conferre ſoleat, cap. poſtulaſtis, extr. hoc tit. vel alternatiuè, cap. cum in illis, de præb. in 6. cit. Quandoque etiam Abbates Priores ſeu alij inferiores Prælati habent priuilegia particularia beneficia conferendi, Clem. vn. de ſupplen. negl. prælat.

Exceptis itaque limitatis caſibus prædictis Epiſcopus liberè confert beneficia Eccleſiaſtica ſuæ Diœceſis, vt diximus. Quinimo, & in caſibus iſtis limitatis aliquando retinet ſuam poteſtatem. Vt primo ad Eccleſiam Parochialem vacantem in menſibus Papæ reſeruatis, ille poteſt per concurſum eligere digniorem inſtituendnm ex ordinatione dicti Conc. ſeſſ. 24. cap. 18. de ref. & declaratum fuit conſtitutione Pij V. quæ infra referetur.

Confert, & in reſeruatis vacantia per reſignationem, vacantia enim per reſignationem non afficiuntur reſeruatione, vt patet ex tex. Reg. 8. & probat Gonz. cit. ſuper illis verbis Regulæ glo. 14. Similiter confert & reſignata cauſa permutationis quocunque tempore vacauerint. cap. cum olim, cap. cum vniuerſorum, de rerum permutatio. Feder. de Senis, de permut. benefic. num. 30. Rebuff. eo. tit. num. 36.

Cōfert, & præſtimonia, hoſpitalia, beneficia manualia ſeu ad nutum amouibilia nulla reſuatione obſtante, neque enim hæc afficiūtur reſeruationibus. Staph. cit. de noua forma expect. num. 29. Zer. verb. beneficia, ad 3. Gonz. cit. gloſſ. 5. §. 6.

Signanter autem de hoſpitalibus. loquitur Clem. per litteras. de præb. quippe quæ non veniant appellatione beneficiorū. Felin. in c. de quarta, num. 9. de præſcript.

Con-

Digitized by Google

Confert item non obſtantibus reſeruationibus quando ipſi ſpeciali aliquo priuilegio hoc fuerit indultum. Sicuti nationi Germanicæ, & Gallicæ vi concordatorum cum ſede Apoſt. quædã ſpecialia circa collationem beneficiorum conceſſa ſunt quorum concordatorum conſtitutiones quo vtilitati ſiue curioſitati multorum ſatisfiat hic poſuimus, vt ſequitur Primo Germanica Nicolai PP. V.

10 *Nicolaus Epiſcopus, &c. Ad Sacram Petri ſedem, &c. Nuper ſiquidem chariſſimus in Chriſto filius noſter Federicus Romanorum Rex illuſtris, & nonnulli alij dilecti filij Eccleſiaſtici, & ſæculares Principes inclitæ nationis Germanicæ ex vna, ac dilectus filius noſter Ioannes ſancti Angeli Diaconus Cardinalis in partibus illis Apoſtolicæ ſedis de latere Legatus per nos ad dictas partes miſſus ſufficienti deſuper à nobis, & ſede Apoſtolica auctoritate ſuffultus ex alia partibus, Romanæ Eccleſiæ, & dictæ nationis nominibus, pro ipſius Eccleſiæ vnione pace, & trãquillitate, inter Eccleſiam, & nationem prędictam perpetuo ſolidandis, & cõſeruandis diuerſa rationabilia, & vtilia, ordinationes, & ſtatuta à partibus ipſis hinc inde approbata, laudata, concluſa, acceptata, & concordata fecerunt ac ediderunt. Nobiſque humiliter ſupplicari fecerunt vt illis pro firmiori eorum ſubſiſtentia robur Apoſtolicæ firmitatis adijcere, necnon auctoritatem potiorem, & decretum interponere dignaremur. Nos itaque qui ſtatuta ordinationes, & concordata prædicta per nonnullos ex Venerabilibus fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus, magnorum maturitatis, auctoritatis, & litteraturæ viros, diligenter examinari, & diſcuti fecimus, eaque rationabilia, & ſalubria tam Eccleſiæ quam Nationi præfatæ fore comperimus de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum noſtrorum prædictæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio, & aſſenſu, Apoſtolica auctoritate, & ex certa ſcientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus; & præſentis ſcripti patrocinio communimus, iuxta modum & formam ſubſequentes. Placet nobis ſuper prouiſione Eccleſiarum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcunque vti iuris ſcripti reſeruatione, & execrabilis, & ad regimen conſtitutionum modificatis vt ſequitur. Ad regimen Eccleſiæ generalis quanquam immeriti ſuperna diſpoſitione vocati gerimus in noſtris deſiderijs vt debemus, quod per noſtrę diligentiæ ſtudium ad quarumlibet Eccleſiarum, & Monaſteriorum regimina, ac alia beneficia iuxta diuinum beneplacitum, & noſtræ intentionis affectum viri aſſumantur idonei qui præſint, & proſint committendis eis Eccleſijs monaſterijs, & beneficijs prælibatis. Præmiſſorum itaq; conſideratione inducti, & ſuadentibus nobis alijs rationabilibus cauſis nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum Rom. Pontificum veſtigijs inhærentes,*

regularia cum cura vel ſine cura, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa perſonæ conſueuerint ſeu debuerint per electionem ſeu quẽuis alium modum aſſumi, quæ promoti per nos ſeu authoritate noſtra ad Patriarchalium Archiepiſcopalium, & Epiſcopalium Eccleſiarum, necnon Monaſteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum, nunc quocunque modo vacantia aut in poſterum vacatura: necnõ etiam per aſſecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, Perſonatuum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, Eccleſiarum aut beneficiorum aliorum per nos ſeu authoritate noſtrarum litterarum immediate collatorum ſeu conferendorum in poſterum, præterquam ſi virtute gratiæ expectatiuæ aſſecutio fiet, nunc vacantia, & inãtea vacatura, plenã ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis cum Fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſequuta, Ordinationi diſpoſitioni, & prouiſioni noſtræ de ipſorum fratrum conſilio, authoritate Apoſtolica reſeruamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper præmiſſis, & quolibet eorum per quoſcunq; quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attẽtari. Item placet nobis quod in Metropolitanis, & cathedralibus etiam immediatè non ſubiectis Eccleſijs: & in monaſterijs immediatè ſubiectis ſedi Apoſtolicæ, fiãt electiones canonicæ, quæ ad dictam ſedem deferantur, quas etiam ad tempus conſtitutionis fel. rec. Nicolai PP. III. quæ incipit. cupientes, expectabimus, & elapſo dicto tempore ſi non præſentatæ, vel ſi præſentatæ minus canonicæ fuerint, prouidebimus, & ſi canonicæ fuerint eas confirmab imus, niſi ex rationabili, & euidenti cauſa, ac de dictorum fratrum conſilio, de digniori, & vtiliori perſona duxerimus prouidendum, prouiſo quod confirmati prædicti, & per nos prouiſi metropolitanis ſuis, & alijs præſtent debita iuramenta, & alia ad quæ de iure tenentur. Et in monaſterijs dictæ ſedi immediate non ſubiectis, & alijs regularibus beneficijs, ſuper quibus pro confirmatione vel prouiſione ad dictam ſedem non conſueuit haberi recurſus, electi ſeu illi, quibus prouidendum eſt pro confirmatione, & prouiſione huiuſmodi ad Curiam Rom. venire non tenebuntur, ipſaque regularia beneficia ſub expectatiuis gratijs non cadant. Vbi autem pro Monaſterijs ad dictã curiam venire ſeu mittere conſueuerint, non aliter confirmabimus vel prouidebimus, quam ſuperius de cathedralibus Eccleſijs eſt expreſſum. Et de monaſterijs Monialium non diſponemus, niſi ſint exempta, & tunc per commiſſionem ad partes. De cæteris vero dignitatibus, & beneficijs quibuſcunque ſæcularibus, & regularibus vacaturis vltra reſeruationes prædictas (maioribus dignitatibus poſt põtificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis Eccleſijs exceptis) de quibus iure ordinario prouidetur per illos inferiores ad quos alias pertinet, placet etiã nobis quod

per quamcunque aliam reſeruationem, gratiam expectatiuam, aut quamuis aliam diſpoſitionem, ſub quacunque verborum forma, per nos vel authoritate noſtra factam vel faciendam, non impediemus nos quominus de illis cum vacabunt de Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, octobris, & Decembris menſibus libere diſponatur per illos, ad quos eorum collatio, prouiſio, præſentatio, electio, ſeu quæuis alia diſpoſitio pertinebat, reſeruatione alia vè quauis diſpoſitione authoritate noſtra factis vel faciendis non obſtantibus quibuſcunque. Quoties vero aliquo vacante beneficio in Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris menſibus ſpecialiter diſpoſitioni dictæ ſedis reſeruatis, non apparuerit intra tres menſes à die notæ vacationis in loco beneficij, quod alicui de illo Apoſtolica authoritate prouiſum fuerit, ex tunc, & non antea ordinarius, vel alius ad quē illius diſpoſitio pertinebit de illo liberè diſponere poterit. Et ad finem vt hæc ordinatio collationum beneficiorum non reſeruatorum per alternos menſes poſſit per dictam Nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint tempus congruum habeant eam acceptandi, tunc quoad dictam ſedem à Kalendis Iunij proxime futuris ipſa currere incipiet, & durabit deinceps, niſi in futuro Concilio de conſenſu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum. Placet ſimiliter nobis quod circa prouiſionem dictæ ſedis ordinandam, modus Annatarum hoc modo currat. De Eccleſijs cathedralibus omnibus, & Monaſterijs virorum duntaxat vacantibus, & vacaturis, ſoluantur de fructibus primi anni à die vacationis, ſummæ pecuniarum, in libris cameræ Apoſtolicæ taxatæ quæ communia ſeruitia nuncupantur: Et ſi quæ exceſſiuè taxatæ ſint, retaxentur, & quod prouideatur in grauatis regionibus, ſecundum qualitatem rerum, temporum, & regionum, ne nimium prægrauentur: ad quod petentibus dabimus commiſſarios in partibus qui diligenter inquirant, & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ poſſeſſionis pacificæ, totius, vel maioris partis ſoluantur, & pro alia media parte infra annum ſequentem. Et ſi infra annum bis vel pluries vacauerint, ſemel tantum ſoluantur, nec debitum huiuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia vel Monaſterio tranſeat. De cęteris vero dignitatibus, perſonatibus, officijs, & beneficiis ſecularibus, & regularibus quibuſcunque quæ authoritate dictæ ſedis conferentur, vel de quibus prouidebitur (præter quā vigore gratiarū expectatiuarū aut cauſa permutationis) ſoluātur Annatæ ſeu medij fructus iuxta taxā ſolitā à tempore poſſeſſionis infra annum, & debitum huiuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem in beneficio non tranſeat. Sed de beneficijs, quæ valorem viginti quatuor florenorum auri de Camera non excedunt, nihil ſoluatur. duretque hæc obſeruantia deinceps niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius Nationis conſenſu contingat immutari.

In alijs

In alijs autem quę per fæl. rec. Eugen. Papa IV. etiam prædeceſſorem noſtrum pro dicta natione vſque ad tempus futuri generalis Concilij permiſſa, conceſſa, indulta. & decreta, ac per nos confirmata fuerunt, in quãtum illa concordiæ præſenti non obuiant iſta vice nihil volumus eſſe immutatum. Et per hoc quod in concordatis huiuſmodi ſiue quibuſuis alijs eorũ occaſione conficiendis litteris propter compendioſiorem deſcriptionem Alemania ſpecialiter appellatur, natio ipſa cenſeri non debet à Germanica natione diſtincta ſeu quomodolibet ſeparata. Et præterea quia diſ ficilè foret præſentes litteras ad ſingula in quibus de eis forſan facienda fides fuerit loca deferri, eadem Apoſtolica authoritate decernimus, quod ipſarum tranſumpto, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, an. Incar. Domin. 1448. 18. Kal. April.

Regni autẽ Franciæ concordata cum Leone X. in Conc. Lateranen. confirmata multò maiora priuilegia circa beneficiorum diſpoſitionem ei nationi conceſſa continet tenore ſequenti.

11 *Sacro approbante Concilio. & infra. De eorundem fratrum conſilio & vnanimi conſenſu ex certa noſtra ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſtatuimus; & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus loco dictæ pragmaticæ conſtitutionis ac omnium, & ſingulorum capitulorum in ea contentorum, in dicto Regno Delphinatu, & comitatu Dien. ac Valentinen. infraſcriptæ obſeruentur conſtitutiones, videlicet. Quod cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs in Regno Delphinatu, & Comitatu prædictis nunc & pro tempore etiam per ceſſionem in manibus noſtris, & ſucceſſorum noſtrorum, Rom. Pont. canonicè intrantium ſponte factam vacantibus, illarum Capitula, & Canonici ad electionem ſeu poſtulationem inibi futuri prælati procedere non poſſint, ſed illarum occurrente huiuſmodi vacatione Rex Franciæ pro tempore exiſtens, vnum grauem Magiſtrum ſeu licentiatum in Theologia aut in vtroque ſeu altero iurium Doctorem aut licentiatum in vniuerſitate famoſa, & cum rigore examinis, & in vigeſimo ſeptimo ſuæ ætatis anno ad minus cõſtitutum, & alias idoneum, infra ſex menſes à die vacationis Eccleſiarum earundem computandos, nobis, & ſucceſſoribus noſtris, Rom. Pont. ſeu ſedi prædictæ nominare, & de perſona per Regem huiuſmodi nominata, per nos, & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem prædictam prouideri, & ſi contingeret præfatum Regem, perſonam taliter non qualificatam ad dictas Eccleſias ſic vacantes nominare, per nos ſeu ſucceſſores ſeu ſedem huiuſmodi de perſona ſic nominata eiſdem Eccleſijs minimè prouideri debeat, ſed teneatur idem Rex infra tres alios menſes à die recuſationis perſonæ nomina-*

tæ non qualificatæ ſolicitatori nominationem non qualificatam proſequē ti conſiſtorialiter factæ intimandæ computandos, alium ſupradicto modo qualificatum nominare, alioquin, vt diſpendioſæ Eccleſiarum huiuſmodi vacationi celeriter conſulatur, Eccleſiæ tunc ſic vacanti per nos, & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem huiuſmodi de perſona, vt præfertur qualificata, necnon Eccleſijs per obitum apud ſedem prædictam vacantibus, ſemper nulla dicti Regis præcedente nominatione liberè prouideri poſſit: decernētes electiones contra præmiſſa attentatas, ac prouiſiones per nos, & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem huiuſmodi factas, nullas, & inualidas exiſtere. Conſanguineis tamen præfati Regis ac perſonis ſublimibus ex cauſa rationabili, & legittima, in nominatione, & Apoſtolicis litteris exprimenda, necnon religioſis mendicantibus reformatis eminentis ſcientiæ, & excellentis doctrinæ, qui iuxta ſui ordinis regularia inſtituta ad gradus huiuſmodi aſſumi non poſſunt, ſub prohibitione præmiſſa minimè comprehēſis, ſed de eorum perſonis dictis Eccleſijs pro tempore vacantibus ad dicti Regis nominationem per nos, & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem huiuſmodi, liberè prouideri poſſit, monaſterijs vero, & prioratibus conuentualibus, & verè electiuis, videlicet in quorum electionibus forma capituli. Quia propter; ſeruari, & confirmationes electionum huiuſmodi ſolemniter peti conſueuerūt, in Regno, Delphinatu, & Comitatu huiuſmodi nūc & pro tempore etiam per ſimilem ceſſionem vacantibus, illorum Conuētus ad electionem ſeu poſtulationem Abbatis ſeu Prioris procedere non poſſint, ſed idem Rex occurrēte huiuſmodi vacatione, religioſum eiuſdem ordinis, in ætate viginti trium annorum ad minus conſtitutum infra ſimile tempus ſex menſium à die vacationis monaſteriorum, & prioratuum huiuſmodi computandorum, nobis & ſucceſſoribus noſtris aut ſedi huiuſmodi nominare, & de perſona per Regem huiuſmodi monaſterio vacanti nominata per nos, & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem huiuſmodi prouideri. Prioratus vero perſonæ ad illum per eundem Regem nominatæ conferri debeat: Si vero idem Rex presbyterum ſæcularem aut religioſum alterius ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel alias inhabilem nobis aut ſucceſſoribus noſtris infra dictum ſemeſtre, ſeu ſedi huiuſmodi nominaret, talis nominatus recuſari, & nullatenus ſibi prouideri debeat, ſed Rex ipſe infra trimeſtre à die recuſationis ſupradicto modo intimandæ computandos, alium modo ſupradicto qualificatum, monaſterio ſeu prioratui tunc vacanti nominare, & de perſona ad monaſterium nominata illi prouideri; ad prioratum vero nominato, prioratus ipſe per nos, & ſucceſſores noſtros, ſeu ſedem prædictam conferri debeat, alioquin dictis nouem menſibus effluxis, nulla, ſeu de perſona minus idonea, & modo præmiſſo non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud ſedē

prædictam, ſemper etiam nulla dicti Regis expectata nominatione, per nos & ſucceſſores noſtros ſeu ſedem prædictam monaſterijs prouideri: priora tus vero perſonis, vt præfertur qualificatis duntaxat conferri liberè poſſint: Electiones autem, & illarum confirmationes, necnon prouiſiones per nos, & ſucceſſores noſtros, & ſedem prædictam contra præmiſſa pro tempore factas, nullas irritas, & inanes eſſe decernimus. Per præmiſſa tamen non intendimus in aliquo præiudicare capitulis Eccleſiarum, & cõuentibus monaſteriorum, & Prioratuum huiuſmodi, priuilegia à ſede Apoſtolica proprium eligendi prælatum obtinentibus, quo minus, ad electionem Epiſcoporum ac Abbatum, & Priorum iuxta priuilegia eis conceſſa liberè procedere poſſint, iuxta formam in eorum priuilegijs contentam: & ſi in eorum priuilegijs forma aliqua expreſſa non fuerit, tunc formam Conc. generalis. Quia propter. ſeruare teneantur. dummodo de priuilegijs ſibi conceſſis huiuſmodi, per litteras Apoſtolicas ſeu alias authenticas ſcripturas docuerint, omni alia ſpecie probationis eis in hoc adempta. Volumus quoque, & ordinamus, quod in Regno Delphinatu & Comitatu prædictis de cætero non dentur aliquæ gratiæ expectatiuæ, ac ſpeciales, vel generales reſeruationes, ad vacatura beneficia per nos & ſedem prædictam non fiãt: & ſi de facto per importunitatem aut alias à nobis, & ſucceſſoribus noſtris, & ſede prædicta emanauerint, illas irritas, & inanes eſſe decernimus. In Cathedralibus tamen Metropolitanis, & Collegiatis Eccleſijs, in quarum ſtatutis caueretur expreſſe, quod nullus ibidem dignitatem perſonatum adminiſtrationem, vel officium obtinere poſſit, niſi in illis actu Canonicus exiſtat, canonicos (ad effectum dũtaxat inibi obtinendi dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium huiuſmodi, & non conſequendum primam præbendam vacaturam) creare poſſe intendimus. Statuimus inſuper quod ordinarius collator in vnaquaque Cathedrali ac etiam Metropolitana Eccleſia, Canonicatum, & præbendam Theologalem inibi conſiſtentes, conferre teneatur vni magiſtro ſeu licẽtiato aut Bacchalareo formato in Theologia, qui per decenniũ in vniuerſitate ſtudij generalis priuilegiata ſtuduerit, ac onus reſidentię, lecturæ, & prædicationis, actu ſubire voluerit, quique bis aut ſemel ad minus per ſingulas hebdomadas, impedimento ceſſante legittimo, legere debeat, & quoties ipſum in huiuſmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium capituli per ſubtractionem diſtributionum totius hebdomadæ puniri poſſit: & ſi reſidentiam deſeruerit, de illis alteri prouideri debeat; & vt liberius ſtudio vacare poſſit, etiamſi abſens fuerit à Diuinis, habeatur pro præſente, ita vt nihil perdat, Præfatique ordinarij collatores ſeu patroni Eccleſiaſtici quicunque fuerint, vltra dictam præbendam Theologicam, quam (vt præfertur) qualificato conferre teneantur, tertiam par-

tem omnium dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationum, & officiorum, cæterorumque beneficiorum Eccleſiaſticorum ad eorum collationem, prouiſionem, nominationem, præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem, quomodolibet ſpectantiũ: viris litteratis, graduatis, & per vniuerſitates nominatis, hoc modo, videlicet primo menſe poſt præſentiũ acceptationem, & earundem publicationem, præfati ordinarij collatores, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia ad eorum collationem, prouiſionem, nominationem, præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionẽ, (vt præfertur) ſpectantia, graduatis huiuſmodi, qui litteras ſuorum graduum cum tempore ſtudij debitè inſinuauerint, conferre teneantur.

Beneficia vero, quæ in duobus ſequentibus menſibus vacare contigerint, illa iuxta iuris communis diſpoſitionem perſonis idoneis liberè conferre ſeu perſonas idoneas ad illa præſentare, Beneficia aũt q̃ in quarto mẽſe vacare cõtigerint, viris graduatis per vniuerſitatẽ noĩatis q gradus, & noĩationis litteras cũ tpe ſtudij debitè inſinuauerint, cõferre ſeu præſentare teneantur. Beneficia vero quę quinto menſe, & ſexto vacare contigerint, ſimili modo perſonis idoneis liberè conferre, ſeu perſonas ad illa præſentare poſſint. Beneficia autem quæ ſeptimo menſe vacare contigerint, graduatis, qui ſimili modo litteras gradus cum tempore ſtudij debitè inſinuauerint conferre teneantur. Beneficia vero quæ octauo, & nono menſibus vacare contigerint pari modo perſonis idoneis conferre, ſeu perſonas idoneas ad illa præſentare teneantur. Beneficia autem quæ menſe decimo vacare contigerint, graduatis nominatis, qui gradus, & nominationis litteras cum tempore ſtudij debitè inſinuauerint, per eoſdem ordinarios conferri, ſeu ipſi ad illa præſentari debeant. Beneficia autem quæ vndecimo, & duodecimo menſibus vacare contigerint, per eoſdem ordinarios perſonis idoneis iuxta iuris communis diſpoſitionem conferri, ſeu ipſi ad illa præſentari debeant. Si quis vero cuiuſcunque ſtatus etiam Cardinalatus Patriarchalis Archiepiſcopalis, aut Pontificalis, vel alterius cuiuſlibet dignitatis, contra prædictum ordinem, & qualificationes ſuperius ordinatas, de dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, vel officijs, ſeu quibuſuis alijs beneficijs Eccleſiaſticis huiuſmodi, aliter quam modo præmiſſo diſpoſuerit, diſpoſitiones ipſæ ſint ipſo iure nullæ, collationesq; & prouiſiones ac diſpoſitiones illorum ad immediatum ſuperiorem deuoluãtur, qui eiſdem perſonis modo præmiſſo qualificatis prouidere teneatur, & ſi contrauenerit, ad alium ſuperiorem deuoluatur prouiſio, & præſentatio huiuſmodi gradatim, donec ad ſedem Apoſtolicam fiat deuolutio.

Præterea volumus, quod collatores ordinarij, & patroni Eccleſiaſtici pręfati, qui dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia ac beneficia in menſibus graduatis, & nominatis aſſignatis vacantia, illis graduatis ſim-

plicibus

plicibus aut nominatis illa conferre, aut ad illas eos duntaxat præſentare teneantur qui per tempus competens, in vniuerſitate famoſa ſtuduerint, tempus autem competens decennium in magiſtris ſeu licentiatis ac bacchalarijs in Theologia, ſeptennium vero in doctoribus ſeu licentiatis in iure Canonico, ciuili, aut medicinis quinquennium autem in magiſtris ſeu licentiatis in artibus cum rigore examinis à logicalibus incluſiuè aut in altiori facultate. ſexẽnium autem in bacchalarijs ſimplicibus in Theologia. Quinquẽnium vero in bacchalarijs iuris Canonici aut ciuilis, ĩ quibus bacchalarijs iuris Canonici, aut ciuilis, ſi ex vtroque parente nobiles fuerint, triennium eſſe decernimus, præfatique graduati, & nominati collatoribus ordinarijs ſiue patronis Eccleſiaſticis, ſemel ante vacationẽ beneficij, de litteris gradus, ſeu nominationis, & de præfato tempore ſtudij per litteras patentes vniuerſitatis in qua ſtuduerint, manu ſcribæ, & ſigillo vniuerſitatis ſignatas fidem facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum, vt nobiles ipſi gaudere poſſint beneficio minoris temporis ſtudij, tunc nobilitas ipſa per quatuor teſtes deponẽtes in iudicio coram iudice ordinario loci in quo eſt natus ille, de cuius nobilitate ex vtroque parente conſtare debet, etiam in partis abſentia probari poſſit, teneanturque præfati graduati, tam ſimplices, quam nominati patronis Eccleſiaſticis aut collatoribus ordinarijs, quibus gradus aut nominationis litteras huiuſmodi inſinuare deberent, litteras ſuorũ gradus, & nominationis, certificationis, temporis ſtudij, & atteſtationis nobilitatis duplicatas dare, ac ſingulis annis tempore quadrageſimæ per ſe, vel procuratorem ſuum collatoribus, nominatoribus ſeu patronis Eccleſiaſticis aut eorum vicarijs, eorum nomina, & cognomina inſinuare, & eo anno quo præfatam inſinuationem facere omiſerint, beneficium in vim gradus aut nominationis huiuſmodi petere non poſſint. & ſi collatoribus ordinarijs aut patronis Eccleſiaſticis in menſibus deputatis graduatis ſimplicibus, aut graduatis nominatis, non eſſet graduatus aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerit, collatio ſeu præſentatio per collatorem ſeu patronum Eccleſiaſticum etiam eiſdem menſib. facta alteri quam graduato, vel nominato non propter hoc irrita cenſeatur ſi tamen graduatus ſimplex beneficium poſt inſinuationem gradus aut nominationis in menſibus eis aſſignatis vacãs petierit, & inter ſuã inſinuationẽ, & præfatã requiſitionẽ non ſuperuenerit Quadrageſima, in qua nomẽ, & cognomẽ inſinuare debuerit, ad beneficiũ ſic vacans, eũ capacẽ, ipſumq; illud cõſequi poſſe, & debere decernimus. Statuimus quoq; & ordinamus, q̃d collatores Ordinarij, & patroni Eccleſiaſtici præfati, inter graduatos qui litteras gradus cum tempore ſtudij, & atteſtatione nobilitatis, debite inſinuauerint, quo ad beneficia in menſibus eis deputatis vacantia gratifi-

care

*care poſſint, illum ex eis quem voluerint, quo vero ad beneficia in menſi-
bus graduatis, nominatis deputatis, antiquiori nominato conferre, ſeu
antiquiorem nominatum qui litteras nominationis, temporis ſtudij, & at-
teſtationis nobilitatis debitè inſinuauerit, præſentare ſeu nominare teneã-
tur. Concurrentibus autem nominatis eiuſdem anni, doctores, licentiatis;
licētiatos, Bacchalarijs, dēptis Bacchalarijs formatis in Theologia, quos
fauore ſtudij Theologici licentiatis in iure canonico, ciuili, aut medicina
præferēdos eſſe decernimus: bacchalarios iuris canonici aut ciuilis magi
ſtris in artibus præferri volumus. Concurrentib. aũt pluribus doctorib. in
diuerſis facultatibus, doctorē Theologum, doctori in iure, doctorem in iu-
re canonico, Doctori in iure ciuili, doctorem in iure ciuili, doctori in medi
cina præferendos eſſe decernimus, & idem in licentiatis, & bacchalarijs
ſeruari debere volumus: & ſi in eiſdē facultate, & gradu concurrerent,
ad datam nominationis ſeu gradus recurrēdum eſſe volumus, & ſi in om
nibus his concurrerent, tunc collator ordinarius inter eoſdem concurren-
tes gratificare poſſit. Volumus autem quod nominati litteras nominatio-
nis ab vniuerſitatibus in quibus ſtuduerint obtinentes, in nominationum
litteris, beneficia per eos poſſeſſa, & eorum verum valorem, exprimere te-
neantur, alioquin litteræ nominationis huiuſmodi eo ipſo nullæ ſint, &
eſſe cenſeantur. Si quis vero ex dictis qualificatis, graduatis ſimplicibus
aut nominatis tempore vacationis beneficij in menſibus eis deputatis va-
cantis, duas obtineat præbendas in cathedralibus etiam Metropolitanis
aut collegiatis, ſeu dignitatem vel præbendam vel aliud beneficium ſeu
alia beneficia, quorum inſimul vel cuius fructus reditus, & prouentus
tempore reſidentiæ, & horis diuinis intereſſendo ad ſummam ducentorũ
florenorum auri de camera aſcenderent, beneficium in vim gradus ſeu no-
minationis huiuſmodi tunc petere ſeu conſequi nõ poſſit. Et inſuper quod
tam graduati ſimplices quam nominati, beneficia in menſibus eis aſſigna-
tis vacantia petere, & conſequi poſſint, ſecundum propriæ perſonæ
condecentiam, & conformitatem, videlicet ſæculares ſæcularia, & reli-
gioſi regularia beneficia Eccleſiaſtica, ita quod ſæcularis nominatus, bene
ficia regularia in menſibus deputatis vacantia prætextu cuiuſuis diſpen-
ſationis Apoſtolicæ, & è contra, religioſus beneficia ſæcularia petere aut
conſequi minimè poſſint. Quodque beneficia ſimpliciter vel ex cauſa per
mutationis in menſibus graduatis ſimplicibus, & nominatis aſſignatis va
cantia eis non ſint affecta, nec debita, ſed ex cauſa permutationis cum per
mutantibus duntaxat, ſimpliciter vero vacantia beneficia huiuſmodi per
ſonis idoneis per ipſos ordinarios liberè conferri poſſint. Satuimus quoque
quod Parochiales Eccleſiæ in ciuitatib. aut villis muratis exiſtentes, non
niſi perſonis modo præmiſſo qualificatis, aut ſaltem qui per tres annos in*

Theo-

Theologia vel altero iurium ſtuduerint, ſeu magiſtris in artibus qui in aliqua vniuerſitate priuilegiata ſtudẽtes, magiſterij gradum adepti fuerint conferantur. Monemus autem præfati regni vniuerſitates ſub pęna priuationis omnium, & ſingulorum priuilegiorum, à nobis & ſede Apoſtolica obtentorum, ne collatoribus ſiue patronis Eccleſiaſticis habeant aliquos nominare, niſi eos, qui ſecundum præfata tempora ſtuduerint, & ſecundum dictarum vniuerſitatum ſtatuta ad gradus, & non per ſaltum promecti fuerint. Quod ſi ſecus fecerint, vltra nullitatis pęnam, quam in præfatarum nominationum litteris declaramus, vniuerſitates ipſas nominãdi priuilegio ad tempus ſecundum culpæ qualitatẽ ſuſpendemus. Si quis autem graduatorum aut nominatorum in menſibus deputatis collatorib. Ordinarijs aut perſonis Eccleſiaſticis, beneficium vacans in vim gradus aut moninationis petierit, & collatorem ordinarium in vim præfati gradus aut nominationis in proceſſu poſuerit, & aliter moleſtauerit, illũ vltra expenſarum, damnorum, & intereſſe cõdemnationem, à fructibus ſui gradus, & nominationis priuandum eſſe decernimus, eodemque vinculo collatores ordinarios, & patronos Eccleſiaſticos, quibus graduati, & nominati debite vt ſupra qualificati ſuos gradus, & nominationis litteras inſinuauerint, aſtringimus, vt beneficia ad eorum collationem vel præſentationem ſpectantia, in menſibus graduatorum ſimplicium, & nominatorum vacantia, ſtantibus præfatis graduatis aut nominatis debitè qualificatis illa proſequẽtibus, alijs quam graduatis aut nominatis nõ cõferant, ſub pœna ſubſpenſionis poteſtatis conferendi beneficia in octo menſibus illo anno ad collationem eorum ac præſentationem liberam ſpectantibus. Statuimus quoque, & ordinamus quod quilibet Rom. Pont. ſemel duntaxat tempore ſui Pontificatus litteras in forma mandati iuxta formam inferius annotatam, & non vltra dare poſſit hoc modo videlicet, vnum Collatorem habentem collationem decem beneficiorum in vno, habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum, & vltra, in duobus beneficijs duntaxat grauare poſſit, ita tamen quod in eadem Eccleſia cathedrali vel collegiata collatorem vnum pro tempore in duabus præbendis non grauet. Et vt obuietur litibus quæ occaſione litterarum mandatorũ huiuſmodi oriri poſſent, mãdata huiuſmodi ſub forma quæ eſt inferius annotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in cancellaria Apoſtolica publicari, & in illius quinterno regiſtrari mandamus: Declarantes proſequentes huiuſmodi mandata, quo ad beneficia ſub illis cõprehenſa, ordinarijs collatoribus, & graduatis ſimplicibus, & nominatis præferendos, noſque & ſucceſſores noſtros iure præuentionis, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia cæteraque beneficia Eccleſiaſtica ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia quæcunque, & quomodo

Digitized by Google

cunque qualificata, tam in menſibus graduatis, ſimplicibus, & nominatis quam ordinarijs collatoribus præfatis aſſignatis vacantia, ac etiã ſub dictis mandatis comprehenſa liberè conferre. Statuimus inſuper quod in prouiſionibus quas perſonis quibuſuis de beneficijs vacantibus, ſeu certo promotis ad Eccleſias Cathedrales, & metropolitanas ac Monaſteria, vt obtenta per eos beneficia retinere poſſint, fieri contigerit, illorum verus annuus per florenos aut Duc. auri de camera aut libras Turonen. ſeu alterius monetæ valor ſecundum communem æſtimationem exprimi debeat, alioquin gratiæ ipſæ ſint ipſo iure nullæ. Statuimus quoque & ordinamus quod in Regno, Delphinatu, & comitatu prædictis, omnes, & ſingulæ cauſæ exceptis maiorib. in iure expreßè denominatis, apud illos indices in partibus, qui de iure aut conſuetudine præſcripta, vel priuilegio illarũ cognitionẽ habẽt, terminari, & finiri debeant. Et ne ſub vmbra appellationum, quæ nimium, & nonnunquam friuolæ interponi conſueuerũt, atque etiam in eadem inſtantia ad pro rogationem litium ſæpe multiplicari, iniuſtis vexationibus materia præbeatur. Volumus, quod ſi quis offenſus coram ſuo iudice iuſtitiæ complementum habere non poſſit ad immediatum ſuperiorem etiam ad nos, & ſucceſſores noſtros, vel ſedem prædictam omiſſo medio, nec à grauamine in quacunque inſtantia ante definitiuam ſentẽtiam quomodolibet appelletur, niſi forſitan tale grauamen extiterit, quod in definitiua reparari nequiret, & eo caſu non niſi ad immediatum ſuperiorem liceat appellari, ſi quis vero immediate ſubiectus ſedi Apoſtolicæ ad eandem ſedem duxerit appellandum, cauſa committatur in partibus per reſcriptum vſque ad finem litis, videlicet vſque ad tertiam ſententiam conformem incluſiuè ſi ab illis appellari contigerit, niſi propter defectum denegatæ iuſtitiæ, aut iuſtum metum, & tunc committi debeat in partibus conuicinis, & cum cauſarum expreſſione, quæ etiam de illis etiam legittimè alias quam per iuramentum, coram iudicibus à ſede Apoſtolica deputandis, conſtare debeat. Proceſſus autem contra præmiſſa attentatos, nullos, & irritos eſſe volumus, ac reſcripta contra præmiſſa impetrantes, in expenſis, damnis, & intereſſe condemnari debere decernimus, atque declaramus. Sanctæ vero Rom. Eccl. Cardinales, qui pro vniuerſali Eccleſia continuè laborant, necnon dictæ ſedis officiales, officia ſua actu exercentes, ſub præſenti decreto non intendimus comprehendi. Statuimus etiam & ordinamus, quod iudices, cauſas quæ in partibus teminari debent, coram eis pro tempore pendentes ſub pœna excommunicationis, & priuationis beneficiorum per eos obtentorum eo ipſo incurrenda infra biennium terminare debeant, pars vero diffugiens, & expeditionem ipſius cauſæ malitioſè impediens grauiſſimè per eoſdem Iudices mulctetur, etiam vſque ad priuationem iuris in huiuſmodi proceſ-

ſu præ-

Digitized by Google

ſu prætenſi ſi eis viſum fuerit, ſuper quo eorum conſcientias oneramus; ab interlocutorijs autem ſecundo, à definitiuis vero tertio duntaxat prouocare licere decernimus. Volumuſque ſecundam ſententiam interlocutoriam conformem, & tertiam definitiuam etiam conformem, omni mora ceſſante, exequutioni debitæ demandari debere, quacunque appellatione interpoſita non obſtante. Statuimus quoque quod quicunque dummodo non ſit violentus, ſed habens coloratum titulum pacificè & ſine lite prælaturam dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium ſeu quodcunque beneficium Eccleſiaſticum triēnio proximo hactenus poſſidet vel pro tempore poſſidebit, in petitorio vel poſſeſſorio à quoquam etiam ratione iuris nouiter reperti moleſtari nequeat, præterquam prætextu hoſtilitatis aut alterius legittimi impedimenti, de quo proteſtari, & illud iuxta Conc. Vienn. intimari debeat, lis autem hoc caſu quoad futuras controuerſias intelligatur ſi ad executionem citationis, iuriſq; ſui in iudicio exhibitionem, aut terminorum omnium obſeruationē proceſſum fuerit. Monemus etiam Ordinarios vt diligenter inquirant, ne quis ſine titulo beneficium poſſideat, & ſi quem beneficium ſine titulo poſſidere repererint, declarent illi ius non competere, cuiuſuis temporis detentione non obſtante: de ipſoque beneficio poſſit illi (dummodo non ſit intruſus, vel uiolentus, aut alias indignus) uel alteri idoneo prouideri.

Quod ſequitur in concordata eſt de concubinarijs puniendis, & interdicto non ferendo in loca, oppida, caſtra, ob culpam priuatæ alicuius perſonæ.

Nulli ergo. &c. Dat. Romæ an. incarn. Dom. 1516. 15. kal. Septem. Pont. an. 4.

Quænam autem vltra conceſſiones Iuris communis, & Regularum Canc. concedantur præmiſſis concordatis, facile ex ipſo textu apparere poſſunt, & videri poſſunt apud Rebuff. in ſuo luculentiſſimo tractatu ſuper concordatis Galliæ, & Georg. Branden. ſuper cōcordatis Germaniæ.

Vltra præmiſſa autem Epiſcopum circa reſeruata diſponere poſſe vigore, cap. ſtatutum, de præben. in 6. videlicet beneficia vacātia in Curia ſi de ipſis ſedes Apoſt. intra menſem à die vacationis non prouiderit; hæc enim per Ordinarium liberè conferri poſſe, contēdit Aeneas de Falcon. cit. de reſeruat. quæſt. 4. aſſerens illi iuri nullibi expreſſe fuiſſe derogatum, hoc idem vult Zerol. loc. cit. contrarium tamen ſeruat Curię vſus, vt teſtatur Gomez. de grat. expect. nu. 21. & aperte primę opinioni contrariatur. Reg. 10. Canc. multiſq; contrarium probat Gonz. cit. §. 5. Proem, à num. 148.

Vigore tamen, cap. ſi apoſtolica, ibid. in 6. Eccleſias Parochiales reſeruatas quæ non fuerunt collatæ viuente Pontificè, liberè conferre poteſt, & ille textus non fuit reuocatus, eſtque in obſeruantia. Gonz. vbi ſup. Rebuff. de reſeru. num. 2.

Sede item Apoſtolica vacante beneficia quouis modo vacantia etiam reſeruata Epiſcopus liberè confert. reſeruationes enim Reg. Cancell. cùm fiant ad beneplacitum Papæ, expirãt morte ipſius, nec impediunt tunc ordinarium collatorem, cap. ſi gratioſa, de reſcript. in 6. Mandoſ. in Reg. 1. Canc. quæſt. 1. & 10. Gonz. cit. gloſſ. 12. numero. 2.

Poteſt Epiſcopus, & ad beneficium vacans quouis modo reſeruatum deputare Oeconomum ſeu Vicarium, qui illius fructus adminiſtret ne diſtrahantur, donec de illo fuerit legittimè prouiſum. arg. tex. c. cum vos. de off. ord. Rebuff. de requiſit. nu. 20.

3 Beneficia quoque Iuriſpatronatus liberè confert Epiſcopus iurepatronatus non obſtãte, ſi patronus intra tempora à Iure ſtatuta nõ præſentauerit perſonam idoneam. Tempora autẽ ſtatuta ſunt, nimirũ vt ſi fuerit iuſpatronatus laicale, intra quatuor menſes præſentare teneatur patronus, ſi vero fuerit Eccleſiaſticũ, ſiue ratione rei Eccleſiaſticæ competens, ſex menſes patronus habet ad præſentandũ, cap. cum propter. cap. eam te. de iurepatronat. capit. vnic. eodem. titul. in 6.

Et longius tempus datur clerico ſeu patrono Eccleſiaſtico, quia clericus poſtquam præſentauerit amplius variare non poteſt, laico autem licitum eſt variare, cap. paſtoralis, loc. cit. iun. gloſ. verb. robur. Poteſt etiam tempora hæc prorogare Epiſcopus ex cauſa. Zecchus, loc. cit. cap. 12. num. 23. Vel ſi lis de iure patronatus longo tẽpore ſit duratura; poſſet interim conferre Eṕs beneficiũ ne Eccleſia diſpendium paciatur, ſaluo iure patronatus ei qui litem obtinuerit, ita vt ab illo repræſentetur inſtitutus, cap. ſi vero. loc. cit. Similiter, & beneficia à Prælatis Regularibus cõferri ſolita, ſi illi intra ſex menſes conferre neglexerint, conferre poteſt. Clem. vn. de ſuppl. negli. prælat. Et illa quæ Capitulum habens ius conferendi non confert ſtatuto tempore, deuoluitur enim collatio ad Epiſcopum, & ad capitulum Epiſcopo negligente, & demum ad ſuperiorem, c. nulla, de conceſſ. præben.

Põt itẽ Epiſcopus gratificare cui voluerit, ſi patronus variat vel plures præſentat. c. cum dilectus, ib. Si tamen plures ſint patroni, & plures præſentent, & alter patronorũ pinguius ius habeat, ſeu vnus ex præſentatis à pluribus patronis nominetur, tunc nominatus à pluribus,

ribus,

Digitized by Google

ribus,vel potiore,ab vno eſſet,alijs preferēdus,c.q̄m,ib.Poſſet grati
ficari & ipſi patrono ſi fuerit ad illud beneficium idoneus, licet ipſe
patronus ſeipſum præſentare non poſſit,c.per noſtras,lo.cit. Hoſt.
in ſum.ib.num.12.

Non tenetur etiam Epiſcopus recipere præſentatum indignum,
imo patronus præſentans indignum,deberet priuari pro ea vice iu-
re præſentandi,cap.ſicut nobis, de ſuppl,negl.prælat. Zerol.lo.cit.
Conc.Trid.ſeſſ.25.cap.9.de ref. ſi tamen præſentetur dignus,nō po
teſt cogi patronus,vt præſentet magis dignum.Genuen.in Man.cap.
38.num.6.

Inſtitutio quoque ad beneficia quæcunque etiam electiua,vel Iu
riſpatronatus,ad ſolum ſpectat Epiſcopum , nec poteſt præſentatus
ſiue electus adire quenquam aliū pro obtinēda inſtitutione niſi loci
Epiſcopum.Conc.cit.ſeſſ.14.cap.13.de ref. Couar.pract.quæſt.cap.
36.num.5. niſi Epiſcopus ſine cauſa recuſaret inſtituere , tunc enim
appellari poſſet,& adiri ſuperior,Gonz.cit.gloſ.18.nume.111.Et ſi
inſtitutio iure, vel conſuetudine ad alium ſpectaret , quam ad Epi-
ſcopū,adhuc tamen inſtituendus deberet prius examinari ſuper ido
neitate per Epiſcopū,maximè ad beneficia curata,ad eum.n.ſpectat
examinare,& non ad aliquē alium inferiorem.Conc.cit.ſeſſ.25.c.9.

Non ſolum autem per ſeipſum beneficia conferre poteſt Epiſco-
pus,ſed etiam eandem facultatē conferendi concedere poteſt Vica-
rio ſuo ſiue alicui alteri,dūmodo cōcedat indiffer enter collationē
14 beneficiorum certi loci,vel certi valoris,vel etiam omnia,limitatè
enim ad primum vacans concedere non poteſt , niſi iam vacaret de
facto.cap.conſtitutus , de conceſſ.præben.ſicut neque patronus po-
teſt dare facultatem præſentandi ad beneficium vacaturum, cap.fi.
ib.Rebuff. de forma Vicar.num.58. ſine expreſſa autem conceſſio-
ne Vicarius beneficia conferre non poteſt;cap.fin.iun.glo.ver.com-
miſſa,de off.Vic.in 6.Rebuff.lo.cit.num.49.

Neque Archiepiſcopus ſede Epiſcopali vacante, vel Epiſcopo ſu-
ſpenſo poſſet cōferre illius Diæceſis vacantis beneficia, cum neque
in adminiſtrationem ſeſe aliquo modo ingerere poſſit , cap.penult.
de ſuppl.negl.prælat.in 6.

Neque capitulum ſede ſimiliter vacante ſeu ſuſpenſo Epiſcopo,
cap.1. in glo.ver. in collationibus.ne ſede vacan. imo talia benefi-
cia reſeruata ſunt Papæ per 2.Reg.Canc.vt vidimus ſupra.Niſi for-
te beneficium ad collationem Epiſcopi,& Capituli in ſimul ſpecta-
ret,hoc enim caſu liberè,cōferri poſſet à Capitulo, c.vn.tit.cit.in 6.
Neque reſeruatio Reg.cit.illos afficeret, cum in illa expreſſe exci-
piantur.

Digitized by Google

piantur beneficia, quę cum alijs cōfert Epiſcopus, vt in textu, eiuſdē Reg. 2. Poſſet ēt Capitulū ſede vacante beneficium collationis ſolius Epiſcopi commendare ad tempus donec Epiſcopus ſuccedat Ioan. Andr. in cap. vn. ne ſede vacan. in 6. Rebuff. de deuolutio. num. 77.

Poteſt & præſentatos à patronis vacante ſimiliter ſede inſtituere, cap. 1. de inſtitut. in 6. cit. ſicut & reſignationes recipere poteſt ex cauſa iuſta factas. Franch. in cap. 1. de rerum permut. num. 7. in 6. Quar. ver. Capitulum, limita. 5. Poteſt, & ex cauſa priuare beneficio, poteſt, & confirmare electum, cap. cum olim. iun. glo. ver. Capitulo. de maior. & obed.

Quomodo ſint beneficia conferenda.

SVMMARIVM.

17 *Beneficia curata quomodo ſint conferenda.*
18 *Beneficia curata iuriſpatronatus quomodo conferenda.*
19 *Doctior minus doctō quando eſt præferendus.*
20 *Scientia, quæ requiratur in curato.*
21 *Aetas qua requiratur ad conſequen. beneficium.*
22 *In reſignatione beneficiorum, quæ attendenda.*
23 *Beneficia ſæcularia regularibus conferri non poſſunt.*
24 *Beneficia poſſunt aliquando dari in commendam.*
25 *Penſionem an poſſit imponere Epiſcopus ſuper beneficio.*
26 *Beneficia incompatibilia, quæ dicantur.*
27 *Fidei profeſſio quomodo exigenda.*
28 *Pro collatione beneficij nihil poteſt accipere Epiſcopus.*

Beneficia quædam ſunt curata, quæ nimirum habent populum cui ſacramenta adminiſtrare tenentur: quædam ſimplicia, quæ populo quidem carent, aliquod tamen onus habent adnexum, videlicet iuriſdictionis ſupra clerum, celebrationis Miſſarum, canendi in choro, & ſimilium: alia demum ſimplicia, quæ nullum onus habent adnexum. Staph. cit. de qualit. benef. ſecundum diuerſitatem itaque huiuſmodi qualitatum beneficiorum, diuerſi quoque modi in eorum collatione ſunt tenendi.

Vnde primo in collatione Parochialium, ſeruandum eſt omnino decretum Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de ref. vt videlicet occurrente

te vacatione Parochialis, deputetur in ea vicarius, qui eam admini-
17 ſtret donec prouideatur de Rectore, & intra decem dies Epiſcopus
eligat aliquot perſonas, vel concurſu propoſito inuitet, qui ſe ve-
lint ſubdere examini examinatorum deputatorum in ſynodo Diæ-
ceſana, demum vero vnum ex approbatis ab examinatoribus quem
ipſe iudicauerit prouideat de vacante Eccleſia. Et quidem neminẽ
prouidere debet de Parochiali ſine præuio huiuſmodi examine, vel
concurſu, alioquin prouiſio eſſet omnino nulla ex conſtitutione Pij
Papæ V. huiuſmodi.

In conferẽdis beneficijs Eccleſiaſticis, & p̄ſertim Parochial. Eccleſijs, perſonis dignis, & habilibus, quæ in loco reſidere, & per ſeipſos curam exercere valeant, quantam diligentiã adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateran. & Gregor. X. in Lugdunen. generalibus Concil. ac Innoc. ſimiliter III. & aliorum Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum edita conſtitutiones teſtantur, quod vt diligentius ac rectius perficiatur, ſtatuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ etiã generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium, aut alias quomodolibet reſeruatæ, vel affectæ, debeat Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione, conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Epiſcopus & qui iuſpatronatus habet intra decem dies aut aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum aliquos clericos ad regendum Eccleſiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiuſdem ſynodi deputatis, nominet, & non niſi eiſdem examinatoribus per concurſum aliorũ examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Epiſcopo iudicato, & electo de Eccleſia prouideatur, alias prouiſiones ſeu inſtitutiones omnes præter formam prædictam factæ ſubreptitiæ cenſeantur. Sed quoniam res humanæ ſemper in deterius prolabuntur, niſi ſit, qui eas retineat ac debitæ executioni demandet, & verendum ſit ne propter conſtitutionum huiuſmodi transgreſſionem maximi abuſus oriantur. Nos ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis, occurrente vacatione parochialium Eccleſiarum, eas nullo aut minus ritè ſeruato examine, præſertim illo quod per concurſum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis, aut aliæ humanæ paſſionis affectum non rationis iudicium ſequentes, contuliſſe, & de eis prouidiſſe, volentes quantum cum Deo poſſumus huiuſmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædeceſſorum noſtrorum conſtitu-

tutiones

tiones præfatas etiam innouando, authoritate Apoſtolica tenore præſentium omnes & ſingulas collationes, prouiſiones, inſtitutiones Parochialiũ Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis ac quibuſuis alijs collatoribus, tam ordinarijs quam delegatis, etiam Sanctæ Rom. Eccleſ. Cardinalibus ac ſedis Apoſtolicæ Legatis vel Nuncijs, præter, & contra formam ab eodem Conc. Trid. præſertim in examine per concurſum faciendo, præſcriptam, factas aut in futurum faciendas, nullas irritas ac nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe, nullumque prouiſis ius aut titulum etiam coloratum poſſidendi præbere, & parochiales Eccleſias huiuſmodi, quæ vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtræ, & ſedis Apoſtolicæ ſeu eorum quibus ius conferendi eas, præterquam Epiſcopis & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiuſdem Conc. habere debent, competet, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque parochialium Eccleſiarum quarum dum pro tempore vacant, ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, & quoſuis alios ordinarios collatores in menſibus ordinarijs collatoribus etiam per noſtras regulas aſſignatis prouiſio, & collatio ſpectat & pertinet, de quibus ijdem Epiſcopi, & ordinarii prædicti, intra ſex menſium ſpatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ ſedi generaliter vel ſpecialiter ex quauis cauſa reſeruatæ ſeu affectæ exiſtũt, aut aliis ex indulto ſedis Apoſtolicæ competunt, ad quas occurrente illarum vacatione, Epiſcopi & Archiepiſcopi præfati, perſonas per examen concurſu mutuo habito iuxta dicti Concil. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel ſucceſſoribus noſtris aut ijs ad quos collatio ſpectabit pro collatione obtinenda intra quatuor menſium ſpatium à die illius vacationis non ſignificauerint, necnon parochialium Eccleſiarum ſimilium quæ iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, vel laicorum ſeu clericorum, & laicorum ſimul fuerint, ſic præſentatus intra tempus eiſdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Conc. approbatus petatur inſtitui, inſtitutioque ipſa per duos menſes à die præſentationis dilata fuerit, collationem, prouiſionem, inſtitutionem, ac omnimodam diſpoſitionem nobis & ipſi ſedi ac perſonis indulta huiuſmodi conferendi, prouidendi, ſeu inſtituendi obtinentibus, reſpectiuè reſeruamus, data tamen in parochialibus iuriſpatronatus, optione ipſis patronis, vt ſi inſtitutio ad ordinarios ſpectabit, ipſis ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro huiuſdi inſtitutione obtinenda habere recurſum ad Metropolitanum, vel vici-

niorem

niorem ordinarium, aut ad ſedem Apoſtolicam. Prohibentes etiam eiſdē ordinarijs ne tempus decem dierum eiſdem ordinarijs, & patronis ab eodem Conc. Trid. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeāt, vel præſumant, Diſtrictius inhibentes ne quis præter Rom. Pontificem aut alios indulta huiuſmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque ſit ſuper hoc auctoritate munitus de huiuſmodi beneficijs ſic reſeruatis, vt præfertur diſponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquomodo præſumat. Vt autem non ſolum dignis, ſed magis idoneis repertis iuxta eiuſdem Cōcilij decretum Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ſi Epiſcopus minus habilem poſthabitis magis idoneis elegerit, poſſint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti noſtrum, & ſedis huiuſmodi delegatum aut alias ad ipſam ſedem Apoſtolicam appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipſo appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate noſtra (quatenus collatio ad epiſcopum à quo appellatum fuit ſpectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda, remittatur ad eum, ad quem collatio, prouiſio, vel inſtitutio ſpectabit. Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat aut ſuſpēdat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouiſus ab eadem Eccleſia cauſa appellationis huiuſmodi pendente non amoueatur. Et ſi quis à ſententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad ſedem ipſam Apoſtolicam appellabit, ſi ſecus in præmiſſis omnibus & ſingulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præſentium tranſumptis manu alicuius Notarij: &c. Datum Romæ, Anno Incarnatio. Domin. 1566. 15. Kalend. April.

Et ne quidem Doctores vel licentiati in aliqua profeſſione inſtitui debent ad parochiales ſine prævio concurſu vel examine prædicto, vt declarauit Sac. Cong. Conc. cuius decretum refert Gonz. cit. gloſ. 4. num. 91. in hæc verba.

Doctor ſiue licentiatus in Theologia ſiue in iure canonico, & in publica vniuerſitate graduatus, non excuſatur ab examine quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali.

Beneficijs quoque curatis Sedi Apoſt.& cuicunque alteri reſeruatis vacantibus, ſimilem concurſum ſeu examen facere poteſt Epiſcopus,& eligere digniorem inſtituẽdum à ſede Apoſt. ſeu alio cui fuerit reſeruatum vt patet ex textu Conc.& conſtitutionis præmiſſe,& declaratum fuit à dicta Sacr.Cong.vt refert Pariſ. de reſignatio.benef.libr.8.quæſtio.9.numero.103.& Gonz.cit.gloſſ.6.num. 112.in hæc verba.

In beneficijs curatis reſeruatis ſedi Apoſtolicæ vacantibus per obitũ puta in menſibus reſeruatis, ordinarij proponent edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica prouiſio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo Diæceſana deputatis, ſi fidem approbationis habet ab ordinario vt in dicta conſtitutione Pij.V.

De curatis tamen vacantibus in curia ſiue per reſignationem in manibus Papæ, ſolet alioqui Dataria prouidere ſine concurſu, præmiſſo ſolo examine ſuper ſufficientia vt teſtatur Gonz. loco. citat. numero.116.

Curata quoque Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici dum vacauerint in menſibus Apoſtolicis, per concurſum,& examen prouideri debent. Gonz.loc.cit.qui refert eandem Sac.Cong.reſpondiſſe in ſimili dubio, verbis ſequentibus.

Si beneficium curatum Iuriſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ ſedi reſeruatis vacauerit, Epiſcopus ipſe ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concurſus proponere, & idoneum eligere, at Romam mittere cum fide ipſiuſmet Ordinarij à Summo Pont. inſtituẽdum, ſicut fit in alijs curatis quæ non ſunt Iuriſpatronatus.

13 Vacante autem beneficio in menſibus non reſeruatis, patronus Eccleſiaſticus debet nominare plures examinandos, vel etiam alios Epiſcopus inuitare poteſt ad concurſum, & demum ex approbatis in examine vnum eliget ipſe patronus de beneficio vacante inſtituẽdum, quod etiam declaratum fuiſſe à Sac.Cong.citat.teſtatur. Genuen.in prax.cap.66.

In curato vero Iuriſpatronatus laicorum concurſus huiuſmodi non requiritur ſed tantum debet examinari præſentatus ſuper ſufficientia.Gonz.loc.cit.num.134.vbi refert votum dictæ Sac. Congreg.his verbis.

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialis quæ ſit

ſit Iuriſpatronatus laicorum;ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur.

Niſi plures fuerint præſentati,tunc enim in concurſum committi poſſunt.Eadem Sac.Cong.apud Gonz.loc.cit.nu.138.

Eueniente vacatione Parochialis de iurepatronatus laicorum, quando plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantum vt ex his qui peracto examine idonei ab examinatoribus denunciati ſunt, Epiſcopus eum eligat quem cæteris magis idoneũ iudicauerit, atque illum & non alium inſtituat.

In Parochialibus item Regularibus conferri ſolitis concurſus non requiritur ſed ſolum examen eadem Sacr.Congreg.ſuper, capitulo.18.citat.

Hoc decretum non habet locum in beneficijs Regularibus, quæ Regularibus, conferri conſueuerunt.

Neque fit concurſus quando cura animarum ſpectat ad collegiũ vel annexa eſt alicui præbẽdæ,tunc enim cura huiuſmodi non facit beneficium curatum illud cui adnectitur ſed ſequitur naturam ipſius,cap.ſtatutum de elect.in 6.nec inducit aliquam incompatibilitatem,niſi eam habeat ex ſui natura principale,cap. ſuper eod. iun. gloſ.verb. non obuiet. de preben.in 6.cit.& fuiſſe declaratum à Sacrat.Cong.cit.ad petitionẽ hebdomadariorum Collegiatæ S.Ioan. Maioris Neap.refert Genuen.loc.cit.nu.2.

Neque requiritur concurſus ſi Parochialis vacat cauſa permutationis vel reſignationis in fauorem.Pariſ.loc.cito.nume. 95. niſi quod tunc etiam requiritur examen de ſufficientia promouendi. Gonz.loco.citat.

Omitti etiam poteſt concurſus ſi Parochialis vacans habuerit tenues reditus vel nemo adſit qui ſe examini ſubijcere velit, & vbi veriſimiliter timerentur rixæ ex tali concurſu.Conc.loco.citat.verſus finem.

19 Debet autem præferri doctior minus docto in examine cœteris paribus, quod communiter ſentire tam Theologos quam Canoniſtas teſtatur.Genuen.cit.in Manuali.c.38.

Dignus tamen digniori præferri poteſt,cuius mores ſunt magis

noti & probati ex voto Sac. Congreg. relato apud cit. Gonz. glo. 4. num. 112. his verbis.

Præferendus eſt minus doctus modo idoneus, quando eius mores ſunt noti, & approbati, doctiori, cuius vita ignoratur.

Et idoneus de eadem ciuitate, vel de gremio Eccleſiæ, vel ſi fuerit de genere fundatoris magis idoneo externo præferri debet. Lãbert. de iure patr. lib. 2. part. 3. art. 6. Zecchus. citat. cap. 12. nu. 36.

20 Quæ autem idoneitas, & ſcientia neceſſario requiratur, poſſet dici quod curatus ſcire debet Canones pœnitentiales, & ea quæ in adminiſtratione Sacramentorum requiruntur. Conc. loc. cit. Alij autem beneficiati ſcire debent ea quæ muneri ſingulorum exequendo incumbunt. Innoc. in cap. cum in cunctis. de elect. Vt ad Archidiaconatũ promouẽdus debet eſſe Doctor vel licentiatus in Theologia ſeu iure canonico. Conc. loc. cit. c. 12. De archidiaconatu tamen qui non habet actu annexam iuriſdictionem aliquam legitur huiuſmodi. Sac. Cong. reſcriptum.

An Archidiaconus qui verè cura animarum, & omni prorſus iuriſdictione caret, comprehendatur decreto. Conc. ſeſſ. 24. c. 12. quoad qualitatem doctoratus, licentiæ, in eo requiſitam.

Congregatio cenſuit non comprehendi.

Vicarius etiam ſede vacante eligendus, debet eſſe ſimiliter Doctor ſeu licentiatus. Conc. ead. ſeſſ. c. 16. Præbendam Theologalem Pœnitentialem, Scholaſteriam obtinẽs, requiritur quoque vt ſit Doctor ſiue licentiatus. Conc. ea. ſeſſ. cap. 8. & ſeſſ. 5. cap. 1. de ref. Quinimo idem Conc. ſeſſ. 24. cap. 12. cit. monet vt vbi id commode fieri poteſt dignitates omnes, & vel ſaltem dimidia pars Canonicatuũ in Cathedralibus, & collegiatis inſignibus, non niſi Doctoribus ſeu licentiatis in Theologia ſeu iure canonico conferantur.

In alijs autem beneficijs ſimplicibus ſufficit doctrina mediocris vel ſaltem quod beneficiatus ſciat legere, conſtruere, canere, horas canonicas recitare. Clem. vn. de conceſſ. preben. iun. gl. ver. reputamus, Nau. de horis canon. cap. 7. num. 3. Rebuff. de for. Vic. nu. 87.

Clerici etiam pauperes qui impenſas non habent ad ſtudia, ſed proprijs manibus victum quærũt, tolerari poſſent dummodo ſciãt circa ſacramenta ea quæ ſimplices laici ſciunt, ex auctoritate Innoc. cit. in c. 1. de ſan. Trinit.

Requi-

Requiritur præterea in promouendo ad beneficiũ Eccleſiaſticũ vt ſit clericus ad minus primæ tonſuræ, laicus enim non eſt capax beneficij Eccleſiaſtici, cap. ex litteris, de tranſact. Et quod ſit legitti mus, illegittimus enim eſt incapax beneficiorum, niſi quod Epiſcopus cum ipſo diſpenſare poſſit ad minores ordines, & ſimplex beneficium, cap. 1. de filijs præſb. in 6. non tamen ipſi poſſet conferre beneficium in Eccleſia in qua ſuus genitor miniſtrauit. Conc. cita. ſeſ. 25. cap. 15. de ref.

Irregulares quoque ex quocunque irregularitatis capite, ſunt incapaces beneficiorum Eccleſiaſticorum, de quibus conſule quæ ſupra de impedimẽtis ad ordines diximus, ferè enim æqualiter in omnibus irregularitas impedit ab aſſecutione beneficij quæ impedit ab ordinibus.

Requiritur item in promouendo ætas ſufficiens, & quidem in
21 promouendo ad beneficium curatum requiritur ætas annorum, vigintiquinque vel ſaltem ea, qua poſſit infra annum promoueri ad præſbiteratum, cap. licet, de elect. in 6. Conc. cit. cap. 12. ſeſſ. 24.

Ad dignitatem autem ſeu canonicatum in Cathedrali requiritur ætas quam requirit ordo illi dignitati vel canonicatui adiunctus, vel ſaltem ea qua ad ordinem Canonicatui adnexum intra annum promoueri poſſit prouiſus. Conc. loc. cit. Et attendẽdus eſt ordo quem requirit ipſa dignitas vel Canonicatus ex ſui natura, non autem quem requireret aliquod aliud beneficium ipſi Canonicatui forte adiunctum, hoc enim non alterat naturam Canonicatus cui adiungitur, ſed ſequitur naturam ipſius, vt etiam in ſimili dubio reſpondit Sacra. Cong. Conc. his verbis.

N. obtinuit Canonicatum requirentem ordinẽ ſubdiaconatus, ſed quia illi canonicatui vnita eſt parochialis, cum eſſet in ætate legittima, ad canonicatum, ſed non ad Parochialem, ordinarius difficilem ſe reddebat ad ipſum admittendum vnde conſuluit congregationem.

Cong. cenſuit attendendam eſſe naturam canonicatus non parochialis, & ſufficere quod prouiſus ſit in ea ætate quem exigit Canonicatus ſi parochialis eſt vnita perpetuo, & acceſſoriè canonicatui, ſecus ſi æquè principaliter vnita eſſet, quia tum non aſſumit naturam canonicatus.

Quoad dignitates autem, & canonicatus in alijs Eccleſijs inferioribus, requiſita ætatis remanent in diſpoſitione Iuris communis quod etiam fuiſſe declaratum à prædicta Sac. Cong. refert Gonz. citar. gl. 5. num. 5. his verbis.

Concilium nihil innouauit ſuper ætate promouendorum ad canonicatus Eccleſiarum collegiatarum.

Vnde

Vnde remanent in diſpoſitione Iuris veteris ita vt in illis ætas annorum quatuordecim ſufficiat. cap. ſuper inordinata. iun. gloſ. ver. pueri. de præben. Rebuff. de diſpenſ. ætatis, num. 2.

Si tamen ex conſuetudine vel ſtatuto aliquis ordo huiuſmodi beneficijs in collegiatis fuerit adnexus, eius ætatis deberet eſſe neceſſario promouēdus, quę ille ordo requirit, vel cū qua ſaltē infra annum ad illum ordinem promoueri poſſit, aliter prouiſio eſſet irrita. Concil. citat. ſeſſion. 22. capitulo. quarto, de ref. Neque Epiſcopus de non ſuſcipiendo ordine huiuſmodi diſpenſare poſſet, niſi ad annum. Conc. cit. ſeſſ. 7. cap. 12. de ref. vel ex cauſis in iure expreſſis, vt ratione ſtudij, dummodo infra annum ſaltem ſubdiaconatus ordinem ſuſcipiat ſic diſpenſandus, ne videlicet retrocedere poſſit. c. cum ex eo. de elect. in 6.

Circa beneficiorum item collationem aduertendum eſt, vt conferantur beneficia vacātia, vacatura enim ſeu viuente poſſeſſore beneficia conferri non poſſunt, cap. non furem. 7. quæſt. 1. & cap. 1. de conceſſ. præb. beneficij enim viuentis impetratio eſt in iure reprobata. niſi obtinens beneficium, eſſet priuatus ipſo iure vel etiam ab homine. vt ſi fuerit adeptus aliud beneficium incompatibile. extrauag. execrabilis. Ioan. 22. de præben. vel ſi matrimonium contraxit ſeu ſponſalia de præſenti, cap. 1. & 3. de cler. coniug. vel ſi fuerit ingreſſus religionem, & annum probationis impleuerit. c. beneficium de Regular. in 6. vel ſi quis ipſo iure priuetur propter crimen, tum tamen debet prius præcedere ſententia declaratoria etiamſi fuerit crimen notorium. Ioan. And. in cap. 1. num. 10. de homic. in 6. Gomez. in Reg. de ann. q. 52. Couar. in c. alma mater. par. 1. §. 2.

Eadē ratione beneficium nondum vacans promitti non debet, c. nulla, cap. ex tenore, de conceſſ. pręb. Lapus. Alleg. 84. num. 7. neque expectatiuæ ad primum vacans, quas nouiſſimè prohibuit dari Cōcil. Trid. cit. ſeſſ. 24. c. 19. de ref.

Non debent etiam conferri beneficia reſignata niſi iuxta modum præſcriptum conſtitutione Pij. V. in qua & reſignationes admitti prohibentur niſi in caſibus ibi expreſſis eius cōſtitutionis tenor eſt.

22. *Quanta Eccleſiæ Dei incommoda, & infra. Poſthac Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum duntaxat reſignationes recipere, & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut nō debent Eccleſiæ vel beneficio inſeruire, qui vnū aliud vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem*

*gionem quoque ingreſſuri, vel Matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea
id re ipſa exequantur. denique cum quis ex alijs caſib. acciderit, qui cōſti
tutione fel. rec. Inn. PP. III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſijs edita
continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audēt
in loco beneficij reſidere ſecuri, ſed nec horum vllus ſacro ordini manci-
patus, niſi religionem ingreſſurus, valeat vllo modo beneficium, vel offi-
cium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit quo in vita poſſit commo
dè ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admitte-
re, quæ canonicis ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittū-
tur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores
præſentatores, & patroni tam Eccleſiaſtici, quam laici, quicunque ſint,
ne verbo quidem aut nutu, vel ſigno, futuri in huiuſmodi beneficijs, & of
ficijs ſucceſſores ab ipſis reſignantibus, vel alijs eorum ſignificatione, vel
hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam
intentio qualiſcunque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdici-
mus ne ipſi Epiſcopi aut alij collatores de beneficijs, & officijs reſignan-
dis prædictis aut ſuis aut admittentium conſanguineis affinibus, vel fami
liaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos col-
lationum audeant prouidere: quod ſi ſecus ac etiam quicquid præter, vel
contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum, id
totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere. Qui vero con-
tra fecerint, vt in eo quo deliquerint puniantur à beneficiorum, & officio
rum collatione, necnon electione, præſentatione, confirmatione, & inſti-
tutione prout cuiq; competierit, tamdiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſ
ſionem à Rom. Pont. meruerint obtinere: & qui talia beneficia ſeu officia
receperint, eos prædictis pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos,
qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere præſentare, cōfirmare, vel inſtituere auſi
fuerint, excommunicationem quoad perſonas; quo vero ad capitula, &
conuentus à diuinis ſuſpenſionis, ſententias ipſo facto promulgamus, à
quibus nullus alius quam ipſe Rom. Pont. ſiue abſolutionis ſiue relaxa-
tionis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, &c.
Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, An. 1568. Kal. April.*

Quoad beneficia tamē iuriſpatronatus reſignata, cōferenda fami
liaribus ſeu affinibus, extat reſcriptum ſac. Cong. Cōc. relatum apud
Quar. ver. beneficiorum reſignationes, his verbis.

*Nos Hieron. tit. S. Pancrat. San. Rom. Eccleſ. Præsbiter Cardin. Mat-
theius fidem facimus, & atteſtamur in libris ſacræ Congreg. Concilij qui
apud nos aſſeruantur adnotatum eſſe, quod fal. record. Greg. XIII. decla-
rauit*

Digitized by Google

rauit, beneficia iuriſpatronatus non comprehendi in §. cæterum, contento in conſtitutione Sanctæ mem. Pij V. relaxante prohibitionem de non admittendis reſignationibus, quo §. prohibetur Epiſcopis, beneficia in eorum manibus reſignata, eorum, aut reſignantium affinibus, conſanguineis, vel familiaribus conferre.

Hieron. Card. Matth.

Latiſſimè etiam declaratur dicta conſtitutio Pij V. per Pariſium, de reſign. benef. p. 1. lib. 5. quæſ. 6. & cauſæ ob quas reſignatio eſt admittenda ſatis accuratè explicantur apud Quar. lo. cit. in addit. nos adhuc conſtitutionem Gregor. XIII. de publicandis reſignationibus hic referamus, & ſequitur.

Humano vix indicio. & infra. Statuimus vt poſthac omnes, & quæcunque reſignationes etiam cauſa permutationis, ac commendarum, & etiam litteris Apoſtolicis non confectis, & poſſeſſione non habita, necnõ litis & iurium quorumcunque ceſſiones ac retroceſſiones, quæ deinceps de quibuſcumque beneficijs Eccleſiaſticis in noſtris ſeu Rom. Pont. pro tempore exiſtentis manibus, ac etiam coràm notario publico, & teſtibus fient & à nobis, vel illo, ſeu noſtro, vel illius mandato admittentur, & ſuper eis prouiſiones, & quæcunque aliæ diſpoſitiones ſiue temporales ſiue perpetuæ aut ad hoc mandata Apoſtolica ſub quacunque forma, & quibuſcunque etiam S.R.E. Cardinalibus ac pijs locis quocunque priuilegio ſuffultis facta, publicari debeant cum litteris Apoſtolicis deſuper confectis intra ſex menſes, ſi beneficium citra montes fuerit, vltra vero intra nouẽ à data conceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea conſenſus numerandos, etiamſi poſtea conceſſio gratiæ huiuſmodi ex quauis cauſa diuerſisque ſubſequentibus datis, ac quotieſcunque, & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios ceſſiones, ac etiam in ipſummet primum reſignantem, vel cedentem retroceſſiones termino prædicto nondum elapſo retroceſſerint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus ſucceſſiuis ceſſionibus ac retroceſſionibus decurrat, vt qui poſtremus gratiam habuerit, publicationem huiuſmodi facere cæteraque omnia hic præſcripta intra eundem terminum præſtare teneatur.

Ipſa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Eccleſia, vel Eccleſijs ſi in pluribus illud ſit, fiat, ibique dum frequens populus ad miſſarum ſolemnia conuenerit, palam omnibus, litteræ Apoſtolicæ prædictæ, earumvè tranſumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce reſignatio ſeu ceſſio huiuſmodi ac beneficij qualitas, & inuocatio,

nomi-

nominaque, & cognomina reſignantis ſeu cedentis, ac illius in cuius fauorem gratia huiuſmodi facta eſt, pronuncietur ita, vt hæc omnia poſſint ad notitiam omnium ibi exiſtentium veriſimiliter peruenire, ſcriptoque de his omnibus exemplo collato, valuis dictarum Eccleſiarum affixum relinquatur.

Si vero Eccleſia beneficij ruralis ſit, aut populo conuentuque careat, eo caſu in parochiali, intra cuius parochiæ limites beneficium ipſum conſiſtit, & in Cathedrali Eccleſia, vel ſi locus bello ſeu peſti alijs vè manifeſtis periculis ſubiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Eccleſia, vel ſi aditus ad illas aut vtramuis minimè ſit ſecurus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori periculorum immuni, publicatio huiuſmodi per agatur.

Is quoque in quem diſponi, vel mandari de beneficio etiam litigioſo, vel à cedente non poſſeſſo, ſub quacunque forma contigerit, poſſeſſionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & ſi propter litem aut aliud legittimum impedimentum nequiuerit, ſaltem litteras Apoſtolicas cum earum publicatione ſi tunc facta erit, Iudici ſeu executori illarũ, vel alijs ad quos pertinet, per ſe vel procuratorem ſuum legittimum intra idẽ tempus præſentare, & apud illum vel illos pro ipſarum litterarũ exequutione inſtare, & poſſeſſionem huiuſmodi inſtanter petere teneatur.

Cæterum modus, & forma hic tradita ſemper, & vbique debeat obſeruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiuſmodi reſignationibus ceſſionibus, & retroceſſionibus de quibuſcũque Eccleſijs, Monaſterijs, prioratibus tam virorum quam mulierum, dignitatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis ſæcularibus, & quorumuis ordinũ etiã militarium regularibus, etiam electiuis, & Manualibus, ac etiam de iure patronatus laicorum illuſtrium, & alias quomodocunque, exiſtentibus ſiue pacificis, ſiue in petitorio ſiue in poſſeſſorio litigioſis etiam de quibus in conſiſtorio noſtro diſponi conſueuit, ſeu debet, quæ poſthac ex quacunque cauſa fient, & per nos ac prædictos ſucceſſores, extra tamen dictum conſiſtorium admittentur, etiam cum reſeruationibus nominis, tituli, ad miniſtrationis, poſſeſſionis fructuum etiam omnium ac rerum, & iurium quorumcunque.

Ad prædictorum tamen obſeruationem eum in quem iuris ſit ceſſio, beneficij, quod tempore ceſſionis huiuſmodi, & ante illam vigore litterarum Apoſt. vt ſupra ſi ad id tenebatur publicatarum realiter poſſidebat, noluimus obligari.

Quod ſi quicquam prædictorum omnium omiſſum fuerit dictis terminis vt cuique præſcripti ſunt elapſis, omnes diſpoſitiones, & gratiæ reſi-

gnatorum, & ceſſorum beneficiorum aut iurium huiuſmodi cum omnibus inde ſequutis ſiue de pacificis ſiue de litigioſis, ſint irritæ, & inanes, nullaque alia gratia ſuper huiuſmodi beneficio ſiue iure ceſſo his quibus conceſſa fuerit ſuffragetur; ſed ipſi tales, inhabiles, & incapaces ſint ad huiuſmodi beneficia ſic reſignata, & ceſſa quandocunque obtinenda, illaque ſiue iura ad ipſa ſtatim prima reſignatione ſeu ceſſione, & etiãſi illæ alias nullæ, & inualidæ eſſent, vacauiſſe, & vacare cenſeantur eo ipſo, nec reſignantibus ſeu cedentibus, ſi poſtea in ſua poſſeſſione remanent, conſtitutiones de annali, & triennali poſſeſſore, nec præſumptæ aut tacitæ retroceſſiones etiam propter diuturnam continuatæ poſſeſſionis huiuſmodi tolerantiam, nec omnino aliud ius, vel beneficium vllo tempore ſuffragetur ſed ipſa beneficia ſiue iura ſic à principio vacantia, à ſede Apoſtolica prædicta duntaxat impetrari valeant ac concedi.

Illorum vero impetrationes vel etiam motu proprio conceſſiones quibuſcunque derogationibus ſuffultæ, nunquam ſub clauſulis generalibus aut vacationum modis conditionalibus vel implicitis comprehendantur, ſed ſpecialiter, & expreſsè ob non ſeruatam præſentis conſtitutionis formam, ac cum declaratione nominum, & cognominum reſignantis ſeu cedentis, & gratiam habentis diſpoſitiuè, & non conditionaliter fieri omnino debeant, & quicunque ſic impetrans, aut gratiam etiam motu ſimili habens, præfinitum cuique caſui tempus prædictum à data cõceſſionis gratiæ ſibi factæ huiuſmodi, ea omnia quæ cadens à iure prædicto debeat, præſtare teneatur; & ſi pluribus gratiam huiuſmodi fieri contigerit, pręomnibus obtineat qui primus publicationem ſuæ impetrationis fecerit; & poſſeſſionem adeptus fuerit aut petierit; omniaque requiſita prædicta adimpleuerit quamuis in data ſit poſtremus, & poſſeſſio ab alio in publicãdo negligentiore prius apprehenſa fuerit vel petita.

Reſeruationibus omnib. nominis adminiſtrationis fructuum etiã oĩum ac penſionum, & aliarum rerum quarumcunque, necnon facultatibus indultis, & alijs conceſſionibus, tam ipſis reſignantibus ſeu cedentibus qui tamen poſſeſſionem ab initio reipſa admiſerint, quam alijs ex huiuſmodi reſignationibus ſeu ceſſionibus à ſede Apoſtolica factis nihilominus validis plenumque effectum ſortituris.

Sed ne in beneficijs ſuper poſſeſſione vel proprietate litigioſis, litis proſecatio turbari valeat vel differri, in cauſis huiuſmodi contra cedentem, ad vlteriora etiam ad ſententiam definitiuam, & rem iudicatam ac illius executionem quouſque ille qui gratiam ex reſignatione, ſeu ceſſione, aut ex omiſſa forma publicationis huiuſmodi obtinuit, ad cauſam per ſe vel procuratorem legittimum acceſſerit, litemque huiuſmodi ſuſceperit, eodẽ modo, & ordine procedi poſſit, quo potuiſſet legittime ſi ceſſio huiuſmodi facta

Digitized by Google

facta non fuiſſet, ac quicquid interim ſic procedendo decretum, & expeditum fuerit ſiue cum cedente ſiue contra eum, etiam poſtquã ipſe vel quiuis alius incumbentia ſibi ſecundum prædicta præſtiterit, non ſolum circa fructus ſed etiam circa poſſeſſionem, & ipſius ius quod ceſſum eſt valeat omnino, & vim obtineat, Illumque ipſum cui gratia facta eſt non minus afficiat, quã ſi ipſo legittimè citato contra eum decretum & expeditum fuiſſet, nec ipſe aduerſus hæc prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiã illius ignoratæ aut citationis vel intimationis executionis contra ipſum minime demandatæ, aliauè ratione valeat excuſari. Poſſit tamen ipſe etiã ſi in lite, & cauſa huiuſmodi ſubrogatus non ſit, quandocunque ad illius proſecutionem, & terminationem venire, & à Iudice coram quo cauſam ipſam etiam ex delegatione pẽdere contigerit, in illis ipſis ſtatu, & terminis, in quibus tunc eam eſſe repererit etiam abſque reſcripto ſpeciali admitti.

De beneficijs autem quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorũ, etiam Cardinalium etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apoſtolica ſede habentium, ac legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam ſpecialium eiuſdem ſedis extra Rom. Curiam reſignari, etiam ex cauſa permutationis contigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſum admiſſionis vel reiectionis reſignationis huiuſmodi, & (ſi per eos facienda erit) prouiſionis reſignati beneficij iuxta Apoſtolicas, & alias Canonicas ſanctiones omnino abſoluant. Et qui ſic prouiſus fuerit intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis, illam publicet, & poſſeſſionem beneficij capiat modo & forma ſupradictis, alioquin illis elapſis, nulla ſit eius prouiſio, & beneficium vacare cenſeatur eo ipſo.

Ordinarijque & alij prædicti qui hæc vti eis præſcribuntur non perfecerint, eo caſu poteſtate diſponendi de ipſis beneficijs ſint ea vice priuati, eorumque diſpoſitio eo ipſo ad ſedem Apoſt. deuoluta exiſtat, aut alijs idoneis ab ipſa ſede duntaxat, modo, & forma prædictis concedantur. Decernentes ſic per quoſcunque iudicari debere, necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his per quoſcunque ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus prædicti Pij V. & alijs omnibus aliorum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus de publicandis reſignationibus huiuſmodi hactenus editis, & reformatis quas omnes omnino abrogamus. &c. Necnon reſignantium ſiue cedentium voluntatibus, conditionibus, proteſtationibus, & clauſulis, &c. Necnon indultis priuilegijs, &c. cæteriſque contrarijs quibuſcunque, &c.

Dat. Romæ, ann. Incarnat. Dominic. 1583. Non. Ianuar.

23 In beneficiorum collatione aduertendum præterea, vt ſæcularia

ſæcularibus, regularia regularibus conferantur. c. officij, c. cum ad noſtram de elect. cap. cum de beneficio, de præben. in 6. Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 10. de ref. Regulariter autem omnia beneficia cenſentur ſæcularia, niſi in eorū fundatione cautum fuerit, vt ſint Regularia, vel niſi præſumantur regularia ex quadraginta annorum decurſu quo in eis per Regulares continuè fuerit deſeruitum. Nau. conſil 3. de præben. Gonz. cit. glo. 7. in princip. Zerol. ver. beneficium, par. ſecunda, num. 11.

Poſſet tamen beneficium Regulare ſæculari concedi dummodo emittat profeſſionem, cap. cum cauſam, cap. officij, de electio. Abb. num. 5. Ant. de Butr. num. 13. ib. & ad hoc propoſitum declarationē ſac. Cong. Conc. refert. Gonz. glo. 8. num. 78. huiuſmodi.

An præter Papam poſſint ordinarij collatores Regularia beneficia, in titulum Regularibus profeſſis prouideri conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius ordinis habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.

Sac. Cong. die 12. Decemb. An. 1585. Cēſuit iuxta hoc caput poſſe etiā ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales Regularibus prouideri conſuetas, conferre nedum eius ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur, Abbatias tamen, & beneficia adminiſtrationem habentia, non niſi profeſſis iuxta Canones per ordinarios conferri poſſe.

Tempus autem emittendæ profeſſionis huiuſmodi ſæcularibus promotus ad beneficium Regulare, haberet ſex menſium. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 21. de Regul. vel ſecundum arbitrium ſuperioris pro diuerſitate qualitatis perſonarum. glo. in ver. competenter. in cap. officij. cit.

Similiter, & Regularis poſſet præfici in Eccleſia ſæculari cauſa neceſſitatis de conſenſu ſui ſuperioris, Clem. 1. iun. glo. ver. ſæcularis, de elect. Staph. cit. tit. benefic. in obtinē. quæ requirun. num. 6. quo tamen ad beneficia curata per regulares aſſumēda refert Góz. cita. glo. 7. numero. 53. declarationem, Gregor. Papa XIII. in hæc verba.

Sanctiſſ. D. N. Greg. XIII. noluit licere Canonicis Regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.

Con-

Conferenda item ſunt beneficia ſine pacto,ſine conditione recō-penſæ,vel precij,cap.2.de elect. in 6.& diximus alias, tit.de Simo. Conditio tamen,vt prouiſus aliud beneficium reſignet, vt reſideat, vel conferimus ſi vacat, apponi poſſet ,glo.lo.cit.in 6.ver.incerta, Rebuff.de requiſ.in collat.num.2.

Sponte accipientibus non inuitis etiam conferri debent,Epiſcopus enim cogere non poteſt, vt quis inuitus recipiat officium, vel beneficium,licet hoc Papa poſſit, cap.penul. de his quæ vi.Rebuff. lo.cit.Zecchus,de benef.cap.12.num.21.

Conferri item debent perpetuo,& non ad tempus.Rebuff.lo.cit.
24 num.13.Vicarius tamen vel oeconomus ad tempus dari ſolent, ca. cum vos, de off.ord. vel ſi beneficium datur in commendam , hoc enim modo ad tempus dari poteſt. imo beneficium curatum non niſi ad ſex menſes commendare poteſt Epiſcopus,cap.nemo.de electio.in 6.& talis commendatarius non dicetur verus prælatus, ſed depoſitarius,nec facit fructus ſuos,ſed illos colligere, & in neceſſitates Eccleſiæ diſpenſare poteſt.gl.lo.cit.ver.commenda.

Beneficia autem ſimplicia etiam ad vitam commendare poteſt Epiſcopus,cap.cum conſtiterit,de accuſ. Franch.in cap.nemo,cita. Rebuff.lo.cit.num.16.quod & Papa ſæpè concedit. Et huiuſmodi cōmendatarius ad vitam , dicetur verus prælatus,& habet eandem auctoritatem , & poteſtatem iuriſdictionis, & adminiſtrationis fructuum diſpenſationis,quam haberet beneficiatus in titulum. Naua. de red.Eccl.num.80. Poteſtque vti baculo, & mitra ſi hoc competat beneficio commendato, prout in facto cōmendatarios vtentes inſignibus huiuſmodi ſe vidiſſe teſtatur Zerol. cit. verb.beneficia, ad 1.§.11.

Datur etiam beneficium ad tempus cum datur coadiutor ægroto,ſeni,vel illiterato, cap.penul.& fin. de cler. ægrot. Coadiutoria enim hęc non poteſt dari cum futura ſucceſſione , ſed ceſſante cauſa,vel mortuo coadiuto, ipſa quoque ceſſat. Papa tamē etiam cum futura ſucceſſione ipſam concedere poteſt.Conc.Trid. ſeſſ.21.c.6. & ſeſſ.25.cap.7.de ref.

Manualia quoque beneficia ad tempus dari ſolent Rebuff. loc. cit.num.15.

Sine diminutione etiam beneficia ſunt conferenda, cap.vnic.vt Eccl.benef.ſine dimin.confer.nec Epiſcopus poteſt ſibi retinere partem fructuum beneficij,cap.prohibemus,de cenſibus,& ſi hoc faceret ex pacto,vel conuentione incurreret Simoniam , vt vidimus ſupra de Sim. Poſſet tamen ſi vrgeret neceſſitas Eccleſiæ , vel propter

ſuſten-

Digitized by Google

ſuſtendandum dignitatem ſuam Epiſcopalem de conſenſu ſui capituli dum vacat beneficium, & antequam conferatur, retinere ſibi ad tempus partem aliquam fructuum, glo. fin. cap. vn. cita. Innoc. Abb. ib. tutius tamen eſſet in talibus petere conceſſionem à ſede Apoſtolica, arg. tex. cap. tua nobis, de verb. ſignif.

Penſionem quoque beneficio conferendo imponere poteſt, dum modo faciat ex iuſta cauſa, vt propter bonum pacis, propter extinguendam litem quando beneficium eſt litigioſum, vel vt ſubueniatur ſeni pro eius ſuſtentatione quando dimittit beneficium oneroſum, vel ad ſubueniendum ſcholari pauperi, vel in permutatione beneficiorum ratione inæqualitatis vnius beneficij permutandi.

25 Non autem, vt faciat fraudem Canonibus, vt cum non poſſit nepoti conferre plura beneficia incompatibilia, reſernet ipſi penſiones, cap. audiuimus, de colluſ. de regen. Felin. in cap. quia veriſimile, nume. 1. de præſumpt. & in cap. ad audientiam, 2. num. 2. de reſcript. Abb. in cap. conquerente, de cler. non reſid. num. 5. eſtque communis omnium ſententia, vt fatetur. Rebuff. de reſeruation. num. 29. licet ipſe velit amiſiſſe Epiſcopos hoc priuilegium non vſu, quod tñ ſufficienter refutat, Gonz. glo. 5. §. 5. à num. 27. ad 36. firmando multis argumentis opinionem communem, quæ indubitatè tenẽda eſt, illo ſolo contrarium ſentientibus conceſſo, penſionem videlicet fore nullam ſi ipſam Epiſcopus ſine cauſa iuſta, quam & exprimere in conceſſione tenetur, imponat. Caccialup. de penſion. quæſt. 4. num. 4. Zecchus, cit. cap. 11.

In Parochialibus tamen quarum fructus annui valorem centum ducatorum non excedunt penſio imponi non poteſt. Conc. cit. ſeſſ. 24. cap. 13. de ref. neque in canonicatibus Cathedralium quorum ſimiliter valor fructuum annuus non eſt maior centum ducatis. Pariſ. de reſign. Tom. 1. lib. 6. quæſt. 2.

Neque in alijs beneficijs penſio debet imponi niſi iuſta, & ita, vt ea exacta tantum remaneat beneficiato quo commodè onera beneficij ſuſtinere poſſit, arg. tex. c. de monachis, c. cum cauſam. de præb. neq; plus aſſignetur penſionario, quã tertia pars fructuũ, duas autẽ percipiat beneficiatus. Caccialup. cit. quæſt. ſeptima, Zecchus vbi ſup. num. 6. Papa tamen cõcedit etiam dimidiam fructuum partem, nec ipſe tenetur exprimere cauſam, propter quam imponit penſionem, vt diximus de Epiſcopo, cum ex ſuo beneplacito quouis modo de beneficijs, & eorum fructibus diſponere poſſit. Rebuff. & Gonz. locis cit. Regulariter autem penſio expirat morte penſionarij, nec transferri poteſt in aliã perſonam, niſi per Papã. Rebuff. lo. cit. de reſerua-

ſeruationibus,num.20.neque poteſt concedi, vt penſionarius ſuam quoram auctoritate propria percipiat, ſed tantum per manus beneficiati titularis,alioquin viderentur eſſe duo titulares. Hieron. Gigaſ.de penſion.quæſt.8.& 9.Rebuff. vbi ſup.num.19.

Beneficia item conferenda ſunt illis qui non habent, Hoſtienſ.in ſum.de conceſſ.præbend.num.4.5.item inſtituendus, habenti enim beneficium aliud non debet conferri niſi primo renunciet, cap.de multa,tit.cit.vt autem clarius intelligatur quonammodo beneficia plura retineri non poſſint,conſideranda eſt diuerſa incompatibilitatis ratio. Et primo quidem beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno adepto vacat ipſo facto aliud ſimile prius poſſeſſum, qualia ſunt omnia beneficia curata,& illa quæ habent aliquam iuriſdictionem annexam,vt viſitandi,corrigendi,excommunicandi, prout determinantur, in extrauagan.execrabilis Ioann. 22. Eiuſdem generis erit,beneficium Cathedrale, cum Parochiali, vt vno habito,aliud de facto vacet, ex noua diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ. 24.cap.17.de ref.Similiter & beneficia vniformia, vt duo Canonicatus,duo perſonatus in eadem Eccleſia,Staph.cit.de 2.forma,nume.5.ſi nimirum inſtituta ſunt ad eundem finem,habeantque idem prorſus onus & officium,eodem tẽpore explendum,aliter ad inducendam huiuſmodi incompatibilitatem non ſufficeret,quod ſint in vna Eccleſia,vel ſi etiã ſimili nomine nuncupentur. Nau.conſil.16. de præbend.Quar.ver.beneficiorum reſign.in addit. Et intelligitur tum demum vacare primum, poſtquam ſecundum fuerit pacificè poſſeſſum, & fuerit habita libera fructuum ipſius perceptio: ante habitam autem poſſeſſionem fraude ceſſante, vel ſi fructus alteri ex cauſa aliqua debeantur ad tempus, non cenſetur vacare primum,cap.ſi tibi,de præben.in 6.Franc.Gemin. ib.Diaz.in prac.cap. 42.Huiuſmodi itaque beneficia incompatibilia nullá ratione inſimul duo retineri poſſunt,niſi vnum obtineatur in titulum, alterum in commendam,& quidem in commendam ad tempus, nam obtentũ in cõmendam ad vitã cenſeretur eodẽ modo incõpatibile quo & obtentum in titulum,Nau.in Man. c.25. nu.126.Neque Epiſcopus in huiuſmodi beneficijs retinendis diſpenſare poteſt, cum aperte prohibeatur,cap.de multa,cit.& quia eſt prohibitio Conciliaris,cõtra Concilium autem Epiſcopo diſpenſare non licet, cap.cum dilectus,iun.glo.ver.in ætate,de elect.niſi inſtãte graui neceſſitate, quæ legem non habet, & vtilitate Eccleſiæ maximè vbi Papa de facili conſuli non poteſt. Archid.in cap.licet Canon.de electio. in 6.Staphil.cit.titu.beneficij in obtentione,quæ requir.numero 6.Rebuff.

de

de diſpenſatio. ad plura, à numero trigeſimo.

Secundo autem modo beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno accepto nõ vacat quidem primum ſimile prius poſſeſſum ipſo iure, ſed datur optio detinenti, vt vnum eorum eligere poſſit detinẽdum, altero vero poteſt per ſuperiorem priuari, qualia ſunt beneficia reſidentiam requirentia. Conc. loc. cit. & reſidentiam requirit omne beneficium etiam minimum, niſi ius, ſtatutum, fundatio, vel conſuetudo diſponat expreſſe non requiri reſidentiam, Staphi. cit. de qualit. benef. nu. 7. Et circa huiuſmodi beneficiorũ retẽtionem diſpenſare poteſt Epiſcopus, iuxta gl. communiter receptã, in cap. dudum, 2. de electio. ver. intitulatam. quam & à Conc. lo. cit. approbatam eſſe vult, Nau. lo. cit. num. 127. & ſumma ratio pro hoc facit, quia nullibi prohibetur. Imo & conſuetudinem iuſtam in talibus excuſare docet idem Nauarr. ib. quia nimirum eodem modo quo & diſpenſatio, conſuetudo derogare poſſit iuri communi, cap. vlt. de conſuet.

Tertio demum modo incompatibilia beneficia dici poſſunt, quę ſimul poſſeſſa non vacant, neque aliquo eorum priuari poteſt beneficiatus, peccat tamen plura detinens ſi vnum ipſorum ſufficiat ad ipſius ſuſtentationem. regulariter enim omnis beneficiorum pluralitas eſt prohibita, cap. conquerente, iun. glo. fin. de cler. non reſidentibus: & talia ſunt omnia beneficia ſimplicia non requirentia ex ſtatuto vel conſuetudine reſidentiam, ſeu vnum curatum vel requirens reſidentiam, cum altero reſidentiam non requirente. Huiuſmodi itaque beneficia abſque diſpenſatione licitè detinentur, vt teſtatur Nau. loc. cit. & ſeruatur conſuetudine generali vt in talibus non petatur diſpenſatio. Rebuff. loc. cit. num. 29. ſed relinquitur conſcientiæ cuiuſlibet. Zecch. cit. de benef. cap. 5. vt ſecum ipſe iudicet an vnum ſufficiat ad ſui ſuſtentationem quo excuſari poſſit quoad Deum. Aliter autem difficile eſt determinare quando beneficium ſit ſufficiens ad ſuſtentationem alicuius, & nullibi à iure legitur definitum, cum vnum beneficium reſpectu tẽporum, & perſonarum aliquando poſſit dici magnum, aliquando paruum. Pariſ. de reſig. benef. tom. 1. lib. 3. quæſt. 16. num. 132.

In iudicanda etiam huiuſmodi ſufficientia non ſunt connumerãda bona patrimonialia beneficiati, cum illa, & eorum fructus poſſit reſeruare beneficiatus, & ex fructibus ſolius beneficij viuere ſecundum communem Doctorum ſententiam. Fel. cap. poſtulaſti, nu. 6. de reſcript. Couar. in c. 1. nu. 2. de teſtam. Nau. in Apol. lib. de redit. Eccl. q. 1. monit. 30.

Bene-

Beneficia item conferre poteſt Epiſcopus etiam dum moratur in Diœceſi aliena,& eorum reſignationes admittere,cum hoc ſit iuriſdictionis voluntariæ,cap.nouit.iun.glo.verb.terminos,de off.Leg. Rebuff.de forma Vic.num.227.Zer.verb.beneficia.ad.9.

Circa inſtitutionem ad beneficium,poteſt recipere ab inſtituendo iuramentum de reſidendo ſi ſit curatus,de reddenda ſibi & ſucceſſoribus loci ordinarijs debita obedientia;de non alienandis bonis Eccleſiæ ſuæ.c.nullus.iun.gl.de iureiurando.

Fidei quoque profeſſio recipienda eſt ab inſtituendo,& ſi ipſam non emiſerit ſaltem intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis,nō facit fructus ſuos,& poſſeſſio ipſi non ſuffragatur.Conc. Trid.cit. ſeſſ.24.c.12.de ref.

Formam autem dictæ profeſſionis faciendæ ordinauit Pius. IV. in hunc modum.

Ego.N.firma fide credo & profiteor omnia,& ſingula quæ continentur in ſymbolo fidei quo ſancta Rom.Eccleſia vtitur,videlicet. Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem cæli,& terræ, viſibilium omnium,& inuiſibilium,& in vnum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei vnigenitum,& ex Patre natum ante omnia ſæcula. Deum de Deo,lumen de lumine,Deum verum de Deo vero,Genitum non factum,conſubſtantialem Patri per quem omnia facta ſunt.Qui propter nos homines,& propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis,& incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Maria Virgine,& homo factus eſt.Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato,paſſus,& ſepultus eſt,& reſurrexit tertia die ſecūdum ſcripturas,& aſcendit in cælum ſedet ad dexteram Patris, & iterū venturus eſt cum gloria iudicare viuos,& mortuos,cuius Regni non erit finis.Et in Spiritum Sanctum Dominum , & viuificantem qui ex Patre filioque procedit,qui cum Patre,& filio ſimul adoratur,& conglorificatur,qui loquutus eſt per Prophetas . Et vnam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam,Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum,& expecto reſurrectionem mortuorum,& vitam venturi ſæculi. Amen.

Apoſtolicas,& Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector.

Item ſacram ſcripturam iuxta eum ſenſum quem tenuit,& tenet ſancta mater Eccleſia,cuius eſt iudicare de vero ſenſu,& interpretatione ſacrarum ſcripturarum,admitto,nec eam vnquam niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum accipiam,& interpretabor.

Profiteor quoque ſeptem eſſe verè, & propriè Sacramenta noua legis à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet non omnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Cõfirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationẽ, & ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe.

Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto.

Omnia & ſingula quæ de peccato originali, & de Iuſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in miſſa offerri Deo verum proprium, & propitiatorium ſacrificium pro viuis, & defunctis, atque in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe verè, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſanguinem vna cum anima, & Diuinitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, fierique cõuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, quam conuerſionem Catholica Eccleſia tranſubſtantiationem appellat.

Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum atque integrum Chriſtũ verumque Sacramentum ſumi.

Conſtanter teneo purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas, fidelium ſuffragijs iuuari.

Similiter, & Sanctos vna cum Chriſto regnantes venerando atque inuocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas.

Firmiter aſſero imagines Chriſti ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum ſanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem ac venerationem impartiendam.

Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum matrem, & magiſtram agnoſco. Romanoque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori ac Ieſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo ac iuro.

Cætera itẽ omnia à ſacris canonibus, & Oecumenicis concilijs ac præcipuè à ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor, ſimulque contraria omnia atque hæreſes quaſcunque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno reijcio, & anatematizo.

Hanc

Digitized by Google

Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis ſeu illis quorum cura ad me in munere meo ſpectabit teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum Ego idem N. ſpondeo voueo ac iuro; ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Et quoniam aliqua ſupra de Græcis cum S. Romana Eccleſia reconciliatis retulimus, merito formam quoq; profeſſionis fidei per ipſos emittendæ, iuſſu Gregor. XIII. editam referemus, & eſt vt ſequitur.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula quæ continentur in ſymbolo fidei, quo ſancta Eccleſia Romana vtitur, videlicet.

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, viſibilium Omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum Filium Dei Vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deũ de Deo, lumẽ de lumine, Deũ verum de Deo vero; Genitũ non factum, cõſubſtantialẽ Patri, per quẽ omnia facta ſunt; qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas. Et aſcendit in cælum: ſedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur: qui loquutus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vitam venturi ſæculi. Amen.

Credo etiam, ſuſcipio, atque profiteor ea omnia quæ ſacra Oecumenica Synodus Florentina ſuper vnione Occidentalis, & Orientalis Eccleſiæ deffiniuit, & declarauit, videlicet, quod Spiritus ſanctus à Patre, & Filio æternaliter eſt, & eſſentiam ſuam, ſuumque eſſe ſubſiſtens habet ex Patre ſimul & Filio, & ex vtroque æternaliter, tamquam ab vno principio, & vnica Spiratione procedit. Cũ id quod ſancti Doctores, & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum ſanctum, ad hanc intelligentiam tendat, vt per hoc ſignificetur, Filium quoque eſſe ſecundũ Græcos quidem cauſam, ſecundum latinos vero principium ſubſiſtentiæ Spi-

ritus ſancti ſicut & Patrem Cumque omnia quæ patris ſunt, ipſe Pater vnigenito Filio ſuo gignendo dederit, præter eſſe Patrem, hoc ipſum quod ſpiritus ſanctus procedit ex Filio, ipſe Filius à patre æternaliter habet, à quo æternaliter etiam genitus eſt: illamque verborum illorum, Filioque, explicationem, veritatis declarandæ gratia, & imminente tunc neceſſitate, licitè ac rationabiliter ſymbolo fuiſſe appoſitam.

Item in Azimo ſiue fermentato pane triticeo corpus Chriſti veraciter confici, ſacerdotesque in altero ipſum Domini corpus conficere debere, vnumquemque ſcilicet iuxta ſuæ Eccleſiæ ſiue Occidentalis, ſiue orientalis conſuetudinem.

Item ſi vere pœnitentes in Dei charitate deceſſerint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commiſſis ſatisfecerint, & omiſſis; eorum animas pœnis purgatorij poſt mortem purgari, & vt à pœnis huiuſmodi releuentur, prodeſſe eis fidelium viuorum ſuffragia, miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes, & Eleemoſynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelib. pro alijs fidelibus fieri cõſueuerunt ſecundum Eccleſiæ inſtituta: illorũque animas qui poſt Baptiſma ſuſceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ poſt contractam peccati maculam, vel in ſuis corporibus, vel eiſdem exutæ corporibus, prout ſuperius dictum eſt ſunt purgatæ, in cælum mox recipi, & intueri clarè ipſum Deum trinum, & vnum ſicuti eſt, meritorum tamen diuerſitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel ſolo originali decedunt, mox in infernum deſcendere, pœnis tamen diſparibus puniendas.

Item ſanctam Apoſtolicam ſedem, & Romanum Pontificem in vniuerſum orbem tenere primatum, & ipſum Põt. Rom. ſucceſſorẽ eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ caput, & omnium Chriſtianorũ patrem ac doctorem exiſtere, & ipſi in beato Petro, paſcendi, regendi, & gubernandi vniuerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in actis Oecumenicorum Conciliorum, & in ſacris canonibus continetur.

Inſuper profiteor ac recipio alia omnia quæ ex decretis ſacræ Oecumenicæ generalis ſynodi Tridentinæ, ſacroſancta Romana, & Apoſtolica Eccleſia, etiam vltra contenta in ſupradicto fidei ſymbolo profitenda ac recipienda propoſuit atque præſcripſit, vt ſequitur.

Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & cõſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. &c.

Deinde ſubiungantur omnia de verbo ad verbum quæ ſequuntur ab iſtis verbis in præmiſſa profeſſione fidei Pij IV. vſque ad finem quæ nos iterare noluimus.

Bullæ

Bullæ item ſiue litteræ prouiſionis debent dari prouiſo, nã alias ipſi non crederetur, nec Eccleſia teneretur ipſum recipere ſine prouiſionis litteris Extrauag. iniunctæ. de elect. comm. Abb. in ca. qualiter. eo. tit. Felin. in cap. eam te. num. 3. de reſcript. Poſſet tamen probari prouiſio per teſtes ſi litteræ deperdantur. Fol. cit. in cap. ſicut, num. 2. de re iud. Rebuff. de miſſ. in poſſ. num. 41. Zerol. verb. Bullę. ad 3. vbi tamen ageretur de præiudicio tertij, plura requirerentur ad probandam prouiſionem. Nau. conſil. 4. de præſumpt. & conſil. 5. de ſucceſſ. ab inteſt. Prouiſio autem Papæ nunquam probatur niſi per litteras ex ſtylo curiæ vt teſtatur idem Zerol. & Zecchus, loco. citat. cap. 5.

18 Pro Bullis autem ſeu litteris huiuſmodi vel pro ipſa inſtitutione non poteſt recipere quicquam Epiſcopus, neque ipſius Cãcellarius vel Notarius, præter iuſtam mercedem ſi non habeat certum conſtitutum ſalarium pro exercendo ſuo officio. Nau. conſil. 2. 7. & 15. de Simon. ſuper quo habetur declaratio Sacr. Cong. Conc. quam & Quar. refert verb. ſimonia. In additionib.

Cong. Conc. cenſuit non poſſe Cancellarios pro expeditione litterarum collationis vel inſtitutionis quorumcunque beneficiorum vel pro deputatione Vicariorum in illis, accipere, niſi mercedem ſuo labori conuenientem, quæ tamen ſcriptura, ſigillo, & ceris computatis, vnum aureum non excedat, dummodo ipſis Cancellarijs ſalarium vllum pro officio exercendo conſtitutum non ſit, & ex pecunia quam acceperint nihil prorſus emolumenti collatores aliquo modo directè, vel indirectè percipiant.

Mitti quoque debet prouiſus in poſſeſſionem, & nõ ipſemet propria auctoritate ingredi, mittitur autem per Archidiaconum, cap. ad hæc. de off. Archid. ſeu per Decanum, cap. poſt electionem, de cõceſſ. præben. Vel communiter ſolet inſtitutor mãdare omnibus ad quos intromiſſio de iure vel conſuetudine ſpectat, & omnibus ſuis ſubditis vt intromittant. Imo dare poteſt facultatem inſtituto vt ẽt propria auctoritate apprehendat poſſeſſionem dum vacat beneficium, & à nemine detinetur. Rebuff. loco. cit. de miſſ. in poſſ.

Capitur autem poſſeſſio per ingreſſum Eccleſiæ, per aſperſionẽ aquæ benedictæ, oſculum altaris maioris, & per tactum fontis baptiſmalis, ſi apprehendenda ſit poſſeſſio Parochialis Eccleſiæ. In apprehenſione autem poſſeſſionis canonicatus, aſſignatur ſtallum in choro, & locus in Capitulo, adhibito ſonitu campanarum vt populus notificetur, conſignatur & domus præsbiteralis cuius traditione in-

ne intelliguntur tradita bona temporalia illius beneficij vel Eccleſiæ,& aliæ ceremoniæ adhibentur pro locorum conſuetudine. Rebuff.loc.cit.Zerol.cit.verb.poſſeſſio.ad 5.

De Bonis menſæ Epiſcopalis eorumque vſu.

SVMMARIVM.

29 *Bona Eccleſiæ ſuæ alienare non poteſt Epiſcopus.*
30 *Res Eccleſiæ mobiles alienari non debent.*
31 *Alienatio rerum Eccleſiæ iuſta quas ſolemnitates requirat.*
32 *Præſcribi poſſunt res Eccleſiæ.*
33 *Alienatio rerum Eccl. quando ſit licita.*
34 *Vſumfructum bonorum menſæ ſuę licitè poteſt concedere epiſcopus ad ſuam vitam.*
35 *Bona menſæ Epiſcopalis quæ ſint.*
36 *Quarta Epiſcopalis ex quibus deduci poſſit.*
37 *Oblationes cui debeantur.*
38 *Donare quantum poſſit Epiſcopus conſanguineis.*
39 *Teſtari non poſſunt clerici de bonis Eccleſiæ.*
40 *Conſuetudo teſtandi de bonis eccleſiæ toleratur.*

AD portum quem iam è propinquo conſpicimus feſſam ratem appellere feſtinantes, varias bonorum diſtinctiones hoc loco afferri ſolitas, omittamus, illa ſola contenti qua vtitur. Nauarr.de redit.Eccl.quæſ.1.num.4.Videlicet bona Eccleſiaſtica mobilia, vel immobilia poſſe conſiderari, vel vt ſunt fundata pro dote, & patrimonio Eccleſiæ ſeu beneficij, vel vt ſunt fructus ſeu reditus annui ipſi Eccleſiæ ſeu beneficio debiti.

Primo modo ſi ſumantur, bonorum huiuſmodi Epiſcopus in ſua Eccleſia eſt adminiſtrator & procurator, nō Dominus, c.ſi priuatū. 12.q.1.Vnde curā ipſorum diligentem habere debet, & vel vitę periculo illa defendere, c.conuenior.iun.gl.ver.pro altarib. 23.q.8.

30 Tenetur facere repertoriū ſeu inuentarium omnium bonorū, & iurium Eccleſiæ ſuę, & conſtruere archiuiū vbi huiuſmodi iura Eccleſię & aliorum omniū inferiorū beneficiorum deponātur. Couar. in c.1.de teſtam.nu.9.Fuſcus,de viſit.c.15.nu.33.& de archiuio pęnes Eccleſiā Cathedralē conſtruēdo emanaſſe conſtitutionē, Six.V. incip.prouida.an.1587.publ.die 8.Iun.teſtatur. Quar. v.archiuus.

Nec

Nec poteſt Epiſcopus bona huiuſmodi ſibi vſurpare, vel alie-
29 nare, cap. monemus, cap. quiſquis, 12. quæſt. 2. cap. nulli, de rebus Eccleſ. non alienan. Seuerius autem alienationem bonorum Eccleſiæ inhibuit Paul. II. extrauag. Ambitioſa, tit. cit. commun. cuius verba ſequuntur.

Ambitioſa, & infra. Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, pro inſtantis temporis exigentia: hac perpetuo valitura cõſtitutione præſenti fieri prohibemus, prædeceſſorũ noſtrorũ conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs ſuper hoc editis, quæ tenore præſentiũ innouamus in ſuo nihilominus robore permãſuris. Si quis aũt contra huius noſtræ prohibitionis ſeriẽ, de bonis, & reb. eiſdem quicquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio, huiuſmodi, nullius omnino ſint roboris, vel momenti. Et tam qui alienat, quam is qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat; alienanti vero bona Eccleſiarum, monaſteriorum, locorumque piorum quorumlibet, inconſulto Rom. Pontifice, aut contra præſentis conſtitutionis tenorem ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ ſit penitus interdictus. Et ſi per ſex menſes immediatè ſequentes ſub interdicto huiuſmodi, animo (quod abſit) perſeuerauerit indurato, lapſis menſibus eiſdem, à regimine, & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, vel monaſterij cui præſidet in ſpiritualibus, & temporalibus ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores vero prælati, commendatarij, & aliarum Eccleſiarum Rectores beneficia, vel adminiſtrationem quomodolibet obtinẽtes, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, dignitatibus, perſonatibus adminiſtrationibus, officijs, canonicatibus, præbendis alijſque Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipſo facto priuati exiſtant, illaque abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintque per locorum ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint) liberè de iure conferri, niſi alias diſpoſitioni Apoſtolicæ ſedis ſint ſpecialiter aut generaliter reſeruatæ. Nihilominus alienatæ res & bona huiuſmodi ad Eccleſias, monaſteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant liberè reuertantur. Nulli er-

go.

go.&c.Dat.Romæ, Ann.Incarnat.Domini.1468.Kalen.Mart.

Tanto magis autem Epiſcopus obligatur non alienare bona Eccleſiæ ſuæ, quia iurat in ſua promotione hoc modo.

Poſſeſſiones vero ad menſam meam pertinentes non vendam neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ inconſulto Rom. Pontifice, & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas eo ipſo incurrere volo, &c.

Non ſolum autem directum dominium alienari prohibetur, ſed & vtile. vnde in noua feuda concedere, vltra trienniũ locare, hypothecare ſeu pignorare bona Eccleſiæ non licet, ex extrauag. præmiſſę. Rebuff. in cõpen. alien. rerum Eccle. num. 6. Rodoan. de reb. Eccleſ. alienan. quæſt. 2. cap. 24.

Item & iura, actiones, vel nomina debitorum alienari nõ debẽt, Abb. in cap. nulli. cit. Rebuff. loc. cit. num. 54. neq; ſeruitus aliqua bonis Eccleſiæ imponi poteſt. Rodoan. cap. 16 Rebuff. num. 4 & 6. locis cit.

30 Neque res mobiles, quæ ſeruando ſeruari poſſunt alienandę, ſunt, vt vaſa aurea argentea, gemmæ precioſæ. Item & armenta, greges pecudum. Quar. lo. cit. num. 24. Arbores etiam ſolo adhærẽtes, ſyluæ cæduæ non poſſunt taliter excindi, quo bona Eccleſiæ ex inciſione deteriorentur. Abb. lo. cit. Nauar. conſil. 6. num. ſecundo, eodem. titu.

Et quidem prohibita eſt alienatio etiamſi facienda ſit in aliam Eccleſiam, vel in perſonam Eccleſiaſticam, cap. 1. lo. cit. Nec licitè fieri poteſt etiam per viam tranſactionis, vel compromiſſi, Abb. in cap. vt ſuper, loc. cit. Rodoan. vbi ſup. cap. 1. ſi nimirum tranſactio fiat de re Eccleſiæ incorporata. Quar. cit. num. 20.

Neque per modum permutationis, cap. nulli, cit. de rebus Eccleſ. non alienan.

Neque conſuetudo contraria alienandi, iuuaret alienationem, conſuetudo enim huiuſmodi cẽſeretur irrationabilis, gl. in ver. pręiudicat, in cap. cum cauſa de re iudic. Quar. cit. num. 30.

31 Poſſet tamen licitè fieri alienatio ſi adſint cauſæ iuſtæ, & obſeruẽtur circa eam ſolemnitates requiſitæ.

Cauſæ iuſtæ ſunt vtilitatis, neceſſitatis, incommodi, pietatis. Abbas, in cap. nulli, cit. Rebuff. lo. cit. num. 9. Couar. lib. 2. Var. reſ. cap. 16. à num. 8.

Solem-

Solemnitates requiſitæ ſunt, vt ſi alienãda ſit res Eccleſiæ Cathe-
dralis, accedat ad hoc conſenſus Epiſcopi, & Capituli, cap. quanto,
de his quæ fiunt à Præl. ſminoris autem Eccleſiæ ſi res alienatur, Col
legij, Capituli, ſeu ſi ſolum vnum Rectorem habet, illius conſenſus,
requiritur, illo enim inuito res ipſius Eccleſiæ alienari n on poteſt
cap. placuit, 12. quæſt. 2. ne quidem vacante ipſa Eccleſia, cap. vlt.
10. quæſ. 2. Solemnitas neceſſario requiſita quoque eſt, vt habeatur
conſenſus à ſede Apoſtolica ſuper alienatione facienda, vt patet ex
verbis ipſius extrauag. & huiuſmodi conſenſus debet præcedere ip-
ſum contractum alienationis, Abb. vbi ſup. num. 7. Quar. loc. cit. nu-
me. 8. Conſenſum autem patroni vbi Eccleſia eſt patronata non re-
quiri de neceſſitate, tenet Abb. in cap. vn. vt Eccl. benef. ſine dimin.
confer. Rodoan. cit. quæſt. 31.

In dubio autem præſumũtur fuiſſe ſeruatæ ſolemnitates propter
temporis diuturnitatem. Felin. in cap. ſicut, num. 29. de ſent. & re iu-
31 dic. Caualcan. deciſ. 29. par. 2. Nauar. conſ. 3. num. 7. de cenſib. Nec
mirum cum temporis diuturnitate etiam præſcribi poſſit res Eccle-
ſiæ, nempe annorum quadraginta, Nau. cit. conſ. 1. & 2. de præſcrip.
Rebuff. lo. cit. num. 36. Doct. communiter, in cap. 2. de rebus Eccleſ.
non alien. in 6.

Neque obſtat conſtitutio Pauli, IV. incip. iniunctum, ann. 1555.
Id. Iulij, qua omnes alienationes bonorum quarumuis Eccleſiarum
ſine requiſitis ſolemnitatibus, & in damnum ipſarum Eccleſiarum
factas reuocauit, nullaque temporis pręſcriptione illas validari poſ-
ſe decreuit, illam enim conſtitutionem Pius IV. reuocauit, & redu-
xit ad terminos iuris communis conſtitutione ſua incip. Prouida.
An. 1560. 3. Id. Septemb. eſt in Bull. fol. 501.

Niſi tamen ex inſtrumento alienationis appareret iniuſtus titu-
lus, qui cauſaret malam fidem tum enim nen induceretur præſcri-
ptio, cap. fin. de præſcript. Nau. conſ. 3. & 5. lo. cit.

Tanto magis præſcripta cenſeretur res Eccleſiæ, vbi interceſſerit
à tempore alienationis tempus immemorabile, vel centum annorũ,
talis enim præſcriptio etiam contra res Eccleſiæ Romanæ proce-
dit, capit. ad audientiam, de præſcript. & operatur ſuum effectum
etiam in caſu quo lex prohiberet præſcriptionem, huiuſmodi enim
prohibitione non excluderetur immemorabilis niſi expreſſe nomi-
naretur. Felin. in rub. de præſcript. nu. 18. Maſcard. de probat. con-
cluſ. 12. & 15. num. 55.

Abſq; cauſis, & ſolemnitatibus prædictis licita quoq; eſt aliena-
tio in tribus caſibus quos prædicta Paulina concedit.

Primus eſt, circa res, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, huiuſmodi enim res licitè alienantur, Hoſt. in ſum. hoc tit. nu. 3. de reb. Eccleſ. non alienan. Seruari autem non poſſe dicuntur, quæ veriſimiliter ad triénium ſine notabili deterioratione nõn durarent, vt ſunt veſtes, arborum fructus, iumenta, & pecora ſingularia. Abb. in cap. nulli, cit. Berous, ib. Rebuff. lo. cit. num. 24. Pecunia quoque regulariter computatur pro re quæ ſeruando ſeruari non poteſt, quia retẽta nihil operatur. l. 1. §. quæſitum, ff. ad Trebell. Iaſon, ib. nume. 38. Abbas. lo. cit. Pecunia tamẽ deſtinata ad emptionem immobilium, ſeu ad emendum cenſum annuum, inter immobilia connumeranda: eſt nec poteſt alienari. Rodoan. cit. quæſt. 51. cap. 25. Boer. deciſ. 209. & fuiſſe deciſum in Rota Roman. in vna Venet. 13. Nouemb. 1602. coram Pamphilio, refert Genuen. in prax. cap. 75. nu. 14.

Secundus caſus liberæ alienationis in Paulina conceſſus eſt, vt res in feudum, vel Emphyteuſim dati ſolitæ, ſi feudum huiuſmodi, vel Emphyteuſis expiret, poſſint iterum in ſimile feudum concedi, ad hoc etiam facit, cap. 2. de feudis. Vt autem res dicatur in feudum concedi ſolita, ſufficiunt duo actus conceſſionis factæ, vel vnus ſolemnis cum decurſu annorum quadraginta, Rodoan. cit. quæſt. 65. Genuen. lo. cit. num. 5.

Vbi tamen ceſſaret cauſa primæ conceſſionis, non poſſet de nouo concedi. Abb. in cap. vt ſuper. lo. cit. & ſi offeratur maior cenſus, pro antiquo canonẽ non deberet concedi. Rota diuerſ. volum. 1. deciſ. 360. neque cum conditione grauiori Eccleſiæ, quam prius fuit. Caualcan. cit. deciſ. 29. num. 13. par. 2. neque pro fœminis ſi pro maſculis tãtum fuerit concedi ſolitum. Genuen. lo. cit. num. 6. vbi ſex enumerat caſus in quibus feudum reuerſum ad Eccleſiam, de nouo non poteſt concedi, & plures allegat Doctores.

Tertius caſus eſt Paulinę prædictæ, vt res Eccleſiæ locari poſſint ad triennium. Succeſſor tamen non tenetur ſtare huiuſmodi locationi. Abb. in cap. ne prælat. vices ſuas. niſi in caſu cum res non eſſet integra. vt ſi iam eſſent ſati agri, tunc enim obligaretur ſtare contractui quouſque fructus colligerentur, Caualc. lo. cit. deciſ. 44. nume. 32. & fuiſſe deciſum, in Rota Rom. in vna Auximana, locationis. 24. Ian. 1598. refert. Genuen. cit. cap. 118.

Multominus teneretur ſucceſſor ſtare locationi ſi eſſet facta anticipata ſolutione, hæc enim prohibita eſt Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 11. de ref. niſi fiat adhibitis ſolemnitatibus, & de conſenſu ſedis Apoſtolicæ. Rodoan. cit. quæſt. 57. Genuen. lo. cit.

Vltra prædictos etiam caſus licita eſt alienatio rerum Eccleſiæ virtu-

virtute,cap.terrulas,12.queſt.2.ſi nimirum alienā da ſit res ſiue mobilis ſiue immobilis exigui valoris,& concurrat neceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ:& huic capitulo;terrulas.neque Paulinam neque Concil.Trid.derogaſſe,declarauit ſac.Cong. Conc.vt teſtatur Quar.lo. cit.num.41.

Quæ autem dicatur res modica,& exigui valoris relinquitur arbitrio boni viri, qui Eccleſiæ alienantis facultatibus, valore rei alienandæ,pro loci conſuetudine conſideratis,an modica res alienetur iudicabit,argum.text.cap.cæterum, de donat.Rodoan.citat. quæſt.10.Genuen. cit. cap.75.num.3.qui dicunt eſſe opinionem communem.

Eſſet item licita alienatio caſu quo Papa de facili adiri non poſſet,& eſſet periculum in mora. vt pro alimonia pauperum vrgente neceſſitate,pro redemptione captiuorum,cap.gloria Epiſcopi.12. queſt.2.cit.Abb.in c.fin.de Eccleſ.ædifi.nu.8,Rebuff.loc.cit.nu.35.

Poſſet etiam alienari licitè res quæ nondum peruenit ad Eccleſię poſſeſſionem,vt poſſet remitti legatū,vel hæreditas aſſignata teſtamento Eccleſiæ,maxime ſi timeantur odia, vel ſcandala. Rodoan. cit.quæſt.2.cap.7.Rebuff.lo.cit.num.31.in acquirendis enim prælatus Eccleſiæ ſuę pręiudicare poteſt.Abb.in cap.tua, num.9.de his quæ fiunt à præl.ſine conſ.cap. Lapus.alleg.25. Arm.ver.alienatio, num.17.& communiorem eſſe hanc ſententiam teſtatur.Felin.in cap.in præſentia,num.57.de probat. Si tamen legatum communiter ſeruiret Epiſcopo,& Capitulo,Epiſcopus renūciare illi non poſſet in præiudicium Capituli, Rebuff.loc.cita.num.30.Quaran.lo. cit.numero 43.

Relicta quoque Eccleſiæ incapaci, vt mēdicantibus, licitè alienari poſſunt,Dec.in cap.in præſentia, num.69.de probat. quinimo Regulares poſſunt alienare bona ipſorum ex pluribus priuilegijs ipſis conceſſis quæ videri poſſunt apud cōfect.in ſua recoll.priuil.mēdican.& ſpecialiter Greg.XIII.conſt. incip. Apoſtolicæ ſedis, anno 1576.die 18.Decem.induſſit Patri.Soc.Ieſu, vt bona locorū eiuſdē Soc.alienare poſſint arbitrio ipſorū præpoſiti generalis, nulla ſuper hoc alia petita licentia à ſede Apoſtolica, vel à loci ordinario.legitur hęc conſt.in Coll.priu.Eman.Rod.Tom.2.fol.459.

Rem ab Eccleſia male poſſeſſam poſſet quoq; Prælatus reſtituere, non.n.tenetur defendere res Eccleſię contra conſcientiam, c.quod debetur,14.q.1.iun.glo.Fel.in c.fi.de pſcr.nu.10.Gen.in man.c.76.

34 Bonorum menſę ſuę vſumfructū ad ſuum beneplacitū,vel ſua durante vita poſſet et licitè concedere Prælatus,Abb.in c.cōtinebatur.

de his quę fiunt à præl.cit.Ang.v.alienatio,nu.21. Arm.ib.nu.14.

Licitè item Epiſcopus in vnione, vel diſmembratione Eccleſiarũ applicare põt bona vnius Eccleſię alteri Eccleſię, in caſibus à iure conceſſis, & à Conc. Trid.ſeſſ.21.cap.4.& 5.& ſeſſ.23.c.18. & ſeſſ. 24.cap.13.& 14.de ref.

Permutatio bonorum Eccleſię cũ alia Eccleſia, vel cum Principe cõceſſa quoq; eſt à iure, c.1.de rerum permut. tamen etiam in hac debere adhiberi ſolemnitates requiſitas, notat Innoc.ib. & multis probat.Quar.cit.num.55.

Ad extremum alienans quocunq; modo bona Eccleſiæ nõ incurrit pęnas Paulinæ, vbi hęc non fuerit vſu recepta, valet.n.contra illã conſuetudo, quemadmodum in multis locis in nullo fuit recepta in aliquibus aũt ſolum quoad irritationem cõtractus, Syl.v.alienatio. q.13.Nau.in man.c.27.nu.149.Dr autem lex non recepta vſu, quando populus per lapſum decennij legem publicatã contraueniendo nõ ſeruat, & princeps id ſciens diſſimulat, vel ſi princeps non ſciat, quadraginta annorum pręſcriptio inter currit.Fel.in c.1.de treuga. à num.6.Couar.lib.2.var.reſ.c.16.num.6.

In ſecunda autem conſideratione ſumpta bona Eccleſiæ in quantum nimirum ſunt fructus annui, acquiruntur beneficiato, & per ipſum in vſus proprios diſpenſari poſſunt, beneficiarius enim eſt vſufructuarius in vita bonorum Eccleſiæ ſuæ.gl.in c.ſi quis, ver.obitus de pec.cler.& alia gl.in c.vlt.ver.reſeruari.de off.ord.in 6.

Percipit autem Epiſcopus fructus huiuſmodi ex bonis mẽſæ ſuæ.

35 Et bona menſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad illius ſuſtentationem ſunt deputata, & nullum alium rectorem habent præterquam ipſum Epiſcopum, gl.in cle.1.de exceſ.præl.ver. ad menſam. Innoc.in c.vt ſuper.de bonis Eccl.nõ alien.ibique Abb. à nu.9. Rodoan.cit.quæſ.62.vbi multis docet quando bona debeant dici eſſe de menſa.

Debentur etiam aliqui fructus Epiſcopo ex bonis oĩum Eccleſiarũ Diæceſis ſuæ, ille enim eſt prælatus vniuerſalis, & præordinator in cunctis in Diæceſi ſua.c.per lectis.25.diſt.illi incumbit defendere bona omnium Eccleſiarũ Diæceſis.c.cum dilectus, de ſucceſ. ab inteſt.& ille poteſt agere, & conueniri pro Eccleſijs ſibi ſubiectis.c. ex tranſmiſſa.iun.gl.ver.Eccleſia.de præſcript.Inno.in c.olim.1.de. reſtit.ſpol.Vnde & poteſt ſibi retinere partem fructuum vacãtis Eccleſiæ, c.vn.vt Eccleſ.benef.vt alias dictum fuit.Illi debetur procuratio, quarta pars decimarum, charitatiuum ſubſidium, ca.conquerente.de off.ord.

Eodem

Eodem iure debetur ipſi quarta mortuariorum, quæ eſt quota
pars eorum quæ legantur Eccleſijs, capitulo. requiſiſti, de teſtame.
capitulo. conquerente. citat. Non poteſt tamen deduci quarta hu-
iuſmodi ex legatis ad pias cauſas, capitul. vltimo. de teſtamen. vt ſi
36 relinquatur legatum pro alendis pauperibus, pro monachandis vel
maritandis puellis, pro reſtauranda vel ornanda Eccleſia. capitul.
2. de ſepult. iun. gloſſ. verbo. decreuerit. Innoc. Abbas. numer. 8. ibi-
dem, & in terminis deciſionem Rotæ Roman. in vna ſyracuſana. re
fert Quarant. citat. verb. quarta Epiſcopalis. quo ne lector habeat
neceſſe recurrere, ipſius commoditati illam hic referemus, vt ſe-
quitur.

FVit dubitatum per Illuſtriſſ. & Reuerendiſs. Dom. Seraphynum Oliuarium Razalium Rotæ Auditorem in cauſa Syracuſan. quartæ, An opera pia in quibus conſumenda ſunt bona hæreditaria, ſint priuilegiata à iure ita vt non debeatur quarta Epiſcopo Syracuſan. & die Mercurij. quinta Martij. 1586. fuit facta reſolutio infraſcripta, videlicet.

Circa propoſitum dubium plures conſideratæ fuerunt difficultales. Prima fuit an Reuerendiſsimo Domino ⁞ Epiſcopo ſyracuſan. debeatur quarta ex relictis pro maritandis ſeu monachãdis puellis pauperibus, & pro pane præſtando qualibet hebdomada pauperibus; Et circa hunc articulum Domini dixerunt, regulam eſſe quod de relictis pauperibus in genere nulla debetur quarta, gloſs. in cap. 2. in ver. decreuit, & ibi Innoc. numero. 1. Abbas. numero. 8. de ſepult. Bald. in l. id quod pauperibus, num. 30. verſic. addo tertiam rationem. Cod. de Epiſcop. & cler. Rom. conſil. 233. numero. 2. verſiculo. tertio fallit. Petr. de Vbald. de Canonica Epiſcopali, capitulo. 5. numero. 10. & 11. & capit. 7. numero. 15. & 50. & ratio eſt quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur perſonis non autem pijs locis, de relictis autem perſonis, nũ detrahitur quarta Epiſcopalis, iuxta tex. in cap. ex parte. 3. de verb. ſignific. Innoc. Abbas. Petr. de Vbald. vbi ſupra. Fallit autẽ hæc regulas in relicto facto pauperibus certi loci, quia tũc legatum videtur factum intuitu illius loci, & ſic factum pio loco, vt poſt Ioann. Andr. limitat. Abb. in dict. c. 2. nu. 3. & Pet. de Vbal. vbi ſupra.

Secunda difficultas eſt, An de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, monaſteriorum, Hoſpitalium, & aliorum locorum piorum debeatur quarta. Et Domini cenſuerũt non deberi, iuxta tex. in cap. vltim. ibi. ſeu fabrica, de teſtam. & in dicto, capitul. ex parte. ibi. vel ad fabricam. Rom. dict. conſil. 233. in princ. Ca.

pyc.

pyc.deciſ.23.numero.4.

Sed circa hunc articulum inſurgit alia difficultas, an hoc caſu debeatur quarta, quando de præſenti non indigent reſtauratione, nam affirmatiuam tenuerunt Hoſt. Ioan. And. Anch. in dict. capit. vlt. de teſtam. vbi Couar. exiſtimat eſſe magis communem opinionem: contrarium vero tenuerunt, Goffred. Card. Barb. & ipſe Couar per tex in cap. nobis, 2. q. 2. quia legatum Eccleſia nō indigente, ſeruādum eſt in futuram Eccleſiæ refectionem, & reſtaurationem. Ideo in hoc conflictu attendenda eſt forma legati: ſi enim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ, quæ reparatione non indigeat, tunc ſeruari poterit communis ſententia, ſi vero legat pro reſtauratione Eccleſiæ quoties ea indigebit, tunc contraria ſententia erit ſequēda, & ſub hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſubuentione Eccleſiæ reſpectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum Diuinum pertinentium, ex his namq; non debetur quarta, dict. capitu. fin. ſi vero vſus eſt indeterminatus, & non deſtinatus perpetuo cultui Diuino, tunc debetur quarta. dict. c. ex parte, & c. requiſiti, de teſtam.

Tertia difficultas eſt, An de relictis pro alijs operibus pijs in genere detrahatur quarta; & hæc pendet à futuro euentu; ſi enim executores diſtribuerint legatum in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia Diuinum cultum, tunc quarta non deducitur, dict. c. fin. & cap. ex parte, & Couar. in dict. cap. fin. num. 7. quia diſtributio quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore. l. vnum ex familia, §. 1. vbi Dinus. Bart. & Doct. de leg. 1. ſecus ſi executores diſtribuerent legatum in vſum non priuilegiatum locorum piorum.

Quarta difficultas verſatur circa legatum factum pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea: & concluſum fuit neque etiam hoc caſu deberi quartam: quia aut ſunt pauperes, & non debetur quarta vt ſupra dictum eſt, cum legatum ſit factum perſonis, & non locis, aut nō ſunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & ideo ex eo quarta non debetur, Tiraq. de priuil. piæ cauſæ in princ. Quare concluſum ſecundum legatorum differentias, & diſtinctiones ſupra deductas, eſſe in hac cauſa pronunciandum. Seraphinus Oliuarius Auditor.

Neque debet deduci quarta ex legatis factis Regularibus, extrauag. 1. de ſepult. comm.

Quota autem pars quartæ nomine veniat, locorum conſuetudo attendenda eſt. gloſ. in cap. requiſiſti. cit. verb. quartam. Conſuetudine eadem ſiue præſcriptione legitima induci quoque poteſt

vt

vt quarta Epiſcopo non debeatur, cap. de quarta, de præſcript. conſuetudinem tamen vt nihil accipiat Eccleſia Parochialis quartæ nomine, dicit eſſe irrationabilem Hoſtien. in ſumm. de ſepult. nu. 8.

Simili iure de bonis derelictis morientis clerici inteſtati partem poteſt habere Epiſcopus vbi talis eſt conſuetudo, argumen. tex. capit. vltim. cit. de off. ord. in 6. capit. ſancto, iun. gloſ. verb. morientium, de ſucceſſ. ab inteſt. Et ſiquidem cōſtaret bona derelicta clerici fuiſſe quæſita ex reditibus Eccleſiæ, eidem Eccleſiæ omnia cedere debent parte ſua data Epiſcopo. Si vero appareret demortuum etiam ex induſtria ſua vel ex patrimonio aliqua habuiſſe, diuidenda eſſent derelicta in quatuor partes, quarum vna Epiſcopo, altera Eccleſiæ, tertia pauperibus, quarta cedat conſanguineis, vel loci cōſuetudo, ſi quę fuerit circa talia, ſeruāda eſt. Hoſt. in S. de ſucceſ. ab inteſt. num. 1.

Imo & de bonis laicorum decedentium ſine teſtamento, poſſet deducere quartam Epiſcopus diſtribuendam ad opera pia, vbi talis vigeret conſuetudo, vt eam vigere in Regno Neap. teſtatur Genuen. in prax. cap. 96. & refert reſcriptum à Sac. Conc. Epiſc. ſuper huiuſmodi dubio datum in hæc verba.

Sacra Congregatio Illuſtriſſ. & Reuerendiſſim. D D. S. R. E. Cardinalium ſuper negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & aliorū Prælatorum ac Viſitationibus Apoſtolicis d. S. D. N. ſpecialiter deputatorū, ad tollendas dubitationes, & controuerſias quæ pluribus in Diœceſibus Regni Neap. ſæpe accidunt ſuper conſuetudine illa, qua ſolent Epiſcopi diſponere de quarta bonorum mobilium decedentium ab inteſtato, facto prius verbo cum ſanctitate ſua ita cenſuit, & declarauit; conſuetudinem ante dictam vti laudabilem vbi viget, omnino retinendam fore, ſic vero ſeruandam, vt ab ipſis locorum ordinarijs non ad rigorem quarta debeat æſtimari, ſed vocatis hæredibus, certū quid taxari arbitrio boni viri, perſonarum conditione, ac hæreditatis valore perpenſis: idque totum abſque vlla diminutione pro ſuffragio animæ defuncti de ipſorum hæredū conſilio erogandū; quod ſi hæres vel alij contradixerint, iuris remedijs etiā per cenſuras in ſubſidium ab ordinarijs compeſcantur, & quod erit diſpoſitum ſuper bonis hæreditarijs; appellatione remota exequantur.

Deducenda autem eſt quarta, deductis prius oneribus expeditionis familiæ, ſolutionis debitorum, impenſarum pro pompa funerali, cit. c. vlt. §. porro. de off. ord. in 6. Lapus. Gemin. ibid.

De oblationibus quoque factis Eccleſijs participare poteſt Epiſcopus.

ſcopus.cap.conceſſo.12.quæſt.2.ſi nimirum ſit conſuetudo, & qui
37 dem illa quæ offeruntur dum ipſe Epiſcopus celebrat, in quacunq; Eccleſia, illi ſoli debentur. Hoſt. in ſumm. de Paroch. numer. 2. Marian. Soc. de oblat. libro 18. quæſtio. fin. Regulariter autem Parochus habet intentionem fundatam de iure ſuper oblationibus quæ fiunt intra fines ipſius Parochiæ, vel quæ fiunt in benedictione nuptiarum, in purificationibus poſt partum, circa benedictiones in Paſchate, in adminiſtratione ſacramentorum, celebratione miſſarum, licet per alium hæc exerceantur non per ipſum parochum, per ſe enim facere videtur dum facit per alium. Reg. qui facit, de reg. iuris. in 6. & oblationes vel legata facta alicui capellæ in eccleſia exiſtenti, non capellano, ſed eccleſiæ, & Rectori debentur, niſi capella habeat bona diſtincta ab ipſa eccleſia, & appareat relictum eſſe intuitu ipſius capellæ non eccleſiæ. Felin. in capitulo dilectus, nume ro. 2. & 3. de off. ordin. Socin. vbi ſupra. Genuen. cit. capitul. 72. vbi ſub numer. 14. refert etiam fuiſſe deciſum in Rota Rom. an. 1585. 2. Decem. in vna Beneuentana, quod oblationes tempore Iubilæi factæ, ſpectabant ad Archipreſbiterum curæ animarum, & Sacramentorum in ea eccleſia adminiſtrationem habentem, & nō ad Archiepiſcopum.

Reditus itaque & obuentiones prędictæ acquiruntur epiſcopo, & ipſe eſt eorum vſufructuarius in vita, illoſque poteſt in ſuos ſuorumque vſus neceſſarios inſumere, capitulo. ex his. 12. quæſtion. 1. Idque etiamſi eſſet diues ex patrimonio vel ex aliJs honeſtè quæſitis bonis, illa enim cum ſuis fructibus, retinere poteſt pro ſuis conſanguineis, nec tenetur ex illis viuere, ſed ex bonis eccleſiæ; nemo enim proprijs ſtipendijs militare tenetur, capitulo. cum ſecundum de præben. Innoc. in cap. epiſcopus. ibidem. Dec. in capitulo. poſtulaſti, numer. 8. de reſcript. Nauar. de redit. eccleſ. quæſt. 1. num. 78. & quæſt. 3. num. 7.

Frugaliter tamen viuere debet & vti ſuppellectili modeſta. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de ref. viuere enim de altari non luxuriari conceſſum eſt clericis, 44. diſt. in princip. Seruata nimirum ratione qualitatis perſonæ, nobilitatis, gradus, & loci exigentiæ, aliquando enim aliquid ſufficit vni quod non ſufficeret alteri, ca. clericum. iu. gl. verb. neceſſitatem. 21. q. 1. Nau. cit. q. 1. nu. 92.

Poteſt & donare ex eiſdem eccleſiæ fructibus, moderatè tamen, amicis, vel familiaribus ſuis, intuitu obſequij vel beneficij ſibi ſeu eccleſiæ ſuæ præſtiti. c. adhęc. c. relatum, de teſtam.

38 Poteſt & intuitu vinculi ſanguinis donare cōſanguineis ſi egeát,

ad

ad decentem eorum ſuſtentationem, cap. non ſatis, cap. eſt probanda 86. diſtinct. conſiderata qualitate ipſorum quam acquirunt per promotioné ipſius prælati ſui conſanguinei, creſcit enim ipſius promotione, illorum quoque dignitas, & in tali gradu, non ſufficeret eis ad decentem ſuſtentationem quod antea ſufficere poterat. Nauar. loco. cit. nume. 66. Non tamen debet dari tantum, quo ditiores fiant. Conc. Trid. loc. cit.

Quod autem ſupereſt vltra decentem ſuſtentationem, & neceſſitates ſuorum, tenetur erogare pauperibus. cap. quod autem, 23. quæſtione 7. & pauperum nomine intelliguntur omnia opera pia. Nau. lo. cit. num. 9.

Teſtari autem de bonis ex reditibus Eccleſiaſticis quæſitis de iure non poteſt, cap. cum in officijs, cap. adhæc, de teſtamen. cap. Epiſcopi, 12. quæſtione prima. Et quo ad hoc æquiparantur omnes beneficiati Eccleſiaſtici, tam maiores, quam minores, vt quando vnus prohibetur teſtari, neque alius poſſit, ita quod neque Papa teſtari conſueuerit de reditibus ſui Pontificatus. Nau. cit. quæſtione prima, num. 27. & 73.

Relinquere tamen poſſet prælatus teſtaměto cui voluerit ex reditibus huiuſmodi, tantum quantum ex ſuis proprijs ſeu patrimonialibus bonis contulit Eccleſiæ, vel in opera pia, capit. ſi quis. qua libet, 11. quæſtione ſecunda, & cap. ſi Epiſcopus, ibid. quæſtione quinta.

Poſſet teſtari, & de illis, quæ ſuo labore perſonalique opera lucratur, etiamſi ea quęſita ſint per eos actus ad quos beneficium obli garet, vt ſi curatus lucretur aliquid extra prouentus certos ſui beneficij ex recitatione miſſarum, exercitio capellaniæ, Vicariatus, ex adminiſtratione ſacramentorum, vel concionando, vel ex legatis piorum, huiuſmodi enim quęſita ęquiparantur patrimonialibus bonis, de quibus diſponere libere poſſunt clerici æquè ac laici de ſuis, cap. Epiſcopi, 12. quæſtio. 1. & cap. fixum, ib. quæſt. 5. cap. quia nos, de teſtam. Innoc. ib.

Similiter, & de illis diſponere poſſet, quę parcius viuendo ſupereſſe facit, de eo, quod in honeſtam ſui ſuſtentationem impendere poterat. Nauar. lo. cit. num. 59. quantum autem requiratur ad ſuſtentationem honeſtam, relinquitur arbitrio conſcientię timoratę, vt idem. Nauar. loc. cit. quæſtione ſecunda, num. 20. Regulariter autem in beneficio modici valoris, vt ducatorum triginta præſumitur nihil ſupereſſe vltra victű, & bona huiuſmodi beneficiati cenſentur quęſita perſonali labore, ita vt de illis libere diſponere etiam teſta-

mento poſſit. vnde & Camera Apoſtolica in locis in quibus ſpolia morientium in menſibus reſeruatis exigit,nõ exigit quicquam ſpoliorum nomine ex bonis clericorum, qui dum viuerent non habuerunt beneficium Eccleſiaſticum excedens in ſuis fructibus ducatos triginta annui valoris,vt ordinauit Pius V. in ſua conſtitutione incip.Romani, an.1567.3.Kal. Septemb. verba illius conſtitutionis, quoad propoſitum noſtrum ſunt.

Decernimus,& declaramus,quod quacunque ſcamna, Cathedra,arca,& etiam lignea, vel lapidea, etiam marmorea menſa, & tabula ac quacunque dolia ſeu vaſa vinaria, & alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica per quoſuis presbyteros,ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Eccleſijs,ſeu eorum domibus Eccleſiarum earundem,vel alibi vbiuis locorum relicta, etiamſi ex fructibus,& prouentibus beneficiorum, qua dum viuerent obtinebant acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum appellatione minimè veniant, nec pro ſpolijs ullo modo reputari poſſint, praterea, quod nullum ſpolium Camera præfata fieri, nec quicquam à quibuſuis ſpoliorum Camera huiuſmodi collectoribus, vel ſubcollectoribus exigi poſſit per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia Eccleſiaſtica obtinuerit, cuius vel quorum in ſimul fructus, reditus, & prouentus, triginta ducatorum auri de Camera ſecundum communem aſtimationem, valorem annuum non exceſſerint, aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis vſque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is ſe ab omni illicita negotiatione, & à ſacris Canonibus prohibita abſtinuerit, &c.

Poteſt etiam teſtari de bonis ex redditibus Eccleſiaſticis quęſitis,qui facultatem teſtandi obtinuerit à ſede Apoſtolica, eam enim Papa concedere poteſt, & de facto ſępè concedere ſolet. Nauarr. loc.cit. quęſtione tertia, num.17. Staphil. de litt. in forma breuis, num.14.

Finaliter licitum eſt teſtari de reditibus huiuſmodi Eccleſiaſti-
40 cis,in locis in quibus talis vigeret conſuetudo.Lapus,in cap.vltim. de offic.ord.in 6.Ioann.Monach.ib. Et huiuſmodi conſuetudinem vigere in pluribus locis Hiſpaniarũ teſtatur,Couar.in c.cum in officijs, numero 8. de teſtam. Franc. ſarmienta, de redit. Eccleſ.par. ſecunda, cap.6. Et licet, Nauar. ſolam conſuetudinem teſtandi ad opera pia, admittat,loc.cit.quęſtione tertia,numero 10. tamen, & aliam conſuetudinem, teſtandi nimirum pro libitu etiam ad profana

Digitized by Google

ſana,multis in locis ſeruari, & ab Eccleſia tolerari ad obuiandum ſcandalis, & litibus,quę exinde facilè oriri poſſent, fatetur in ſuo propug.Apolog.de redit.Eccleſ.num.5.

Laus Deo Virginique Matri.

F I N I S.

Digitized by Google

INDEX RERVM MAGIS NOTABILIVM.

A

Abbas benedictus conferre poteſt ordines minores. fol. 21

Abbas benedicere poteſt paramenta Eccleſiæ. 78

Abbas in ſua eccleſia dare poteſt benedictionem ſolemnem. 71

Abbates quando teneantur venire ad ſynodum epiſcopi. 112

Abbates quem locum habere debent in ſynodo. 114

Abbatiſſa, quæ eligitur ad tempus benedici non debet. 70

Abbatiſſæ in electione, quæ ſeruanda. 217

Abortum procurans quas pœnas incurrat. 30

Abſciſſus à medicis, vel hoſtibus an efficiatur irreg. 44

Abſentes per quoſcunq; defendi publicè intereſt. 144

Abſolutio ab excommunicatione cũ reincidenda quomodo danda. 310

Acta per procuratorem non habẽtem mandatum, non tenent. 145

Acta ſynodi Diœceſ. quomodo publicanda. 122

Acta confecta per quemcunq; deputatum à iudice faciunt fidem. 239

Actio ſpolij competit reſignanti beneficium ad quæ ordinatur ſi non habet aliam prouiſionem. 50

Actio dotis eſt priuilegiata. 259

Actor forum rei ſequitur. 241

Actor venire debet paratus. 243

Actor tenetur edere reo ſua inſtrumenta. ib.

Actor tenetur ſuis ſumptibus dare reo copiam primi libelli. ib.

Actor quando agere non poſſit. 242

Aetas, quæ requiratur in quibuſque ordinibus. 29

Aetatis defectum ad ordines Epiſcopus diſpenſare non poteſt. 67

Aetas quæ requiratur ad aſſecutionẽ beneficiorum. 359

Affecta beneficia Papæ, quæ dicuntur. 330

Affinitas nõ contrahitur per ſpõſalia niſi ſequuta copula carnali. 256

Albugo in oculo quando impediat ab ordinibus. 45

Alienatio bonorum eccleſiæ eſt prohibita. 376

Alienationis cauſæ iuſtæ q̃ ſint. 378

Alienatio rerum eccleſiæ quas ſolẽnitates requirat. ib.

Alienari poteſt res quæ nondum peruenit ad eccleſiæ poſſeſſionem. 381

Altare quando dicendum ſit violatum. 77

Altare violatum non reconciliatur, ſed de nouo conſecrandum. ib.

Altaris portatilis vſus quomodo concedendus. 16. & 146

Amens ordinari non poteſt. 48

Anni-

Digitized by Google

Anniuerſariorum numerus ſicut, & miſſarum reduci poteſt. 238
Anniuerſarius dies conſecrationis eccleſiæ ex cauſa transferri poteſt, in alium diem. 77
Annulorum vſus clericis prohibitus, niſi ratione dignitatis hoc alicui competat. 137
Apoſtata ordinari prohibetur. 28
Apoſtatæ apprehendi poſſunt per curiam ſæcularem. 249
Apoſtolorum limina tenentur viſitare epiſcopi. 18
Appellans ab interlocutoria, cauſam appell. exprimere tenetur. 322
Appellatio in quibus denegari non poteſt. 328
Appellatio non concedenda in facto notorio. 322
Appellatio non conceditur in cauſis parui momenti. ib.
Appellanti præfigi poteſt terminus proſequendæ appellationis. ib.
Appellatio non conceditur à ſentẽtia lata contra hæreticum. 262
Appellatio in correctione morũ quoad effectum deuolutiuum negari nõ poteſt. 227
Archiepiſcopus non poteſt ordinare ſubditum ſui ſuffraganei ſine ipſius dimiſſorijs. 23
Archiepiſcopus non poteſt iudicare ſubditos ſui ſuffrag. niſi cauſa per appellationem ad ipſum deuoluta. 231
Archiep. non poteſt delegare cauſam ſui ſuffrag. ſubdito inuito. ib.
Archiepiſcopus quando poſſit viſitare Diæceſim ſui ſuffraganei. 228
Archiepiſcopus non poteſt conferre beneficia ſedis vacantis ſui ſuffragan. 351
Archiepiſcopus, quæ ſeruare debeat in admittendis appellationib. à ſententijs ſui ſuffrag. 319
Archiepiſcopus bãnire poteſt ex tota ſua prouincia. 314
Archidiaconus debet eſſe Doctor ſeu licentiatus in Theol. ſeu iure. 358
Archidiaconus viſitare non debet irrequiſito Epiſcopo. 228
Archidiaconus tenetur reddere Epiſcopo acta ſuæ viſitationis. ib.
Archidiacono præſtituere põt Epiſcopus numerum comitatus in viſitatione tenendi. 161
Auaritiæ nota, quam maximè viſitãda epiſcopo. 124
Auditus ſenſu carens ordinari non debet. 43

B

Bannorum omiſſio non reddit matrimonium nullum, ſed clandeſtinum. 252
Banna ex quibus cauſis remittere poſſit epiſcopus. 253
Bannire Epiſcopus non poteſt niſi ex ſua Diæceſi. 314
Baptiſmus eſt ianua ſacramentorũ. 27
Baptiſmum iterans quomodo efficiatur irregularis. 28
Benedicere Reges, Principes ad quem ſpectat. 69
Benedictio Abbatum quid cõferat. 70
Benedicere ſolemniter populum ſolius Epiſcopi. 16
Benedictio nec auget nec minuit vires matrimonij. 255

Bene-

Beneficiorum reſeruationes plures. 325
Beneficium nondum vacans promitti non poteſt. 360
Beneficia electi ad epiſcopatum quãdo vacare incipiunt. 13
Beneficia curata iuriſpatronatus quo modo conferenda. 356
Beneficia iuriſpatronatus, quando poſſit conferre Epiſcopus. 350
Beneficia vacantia propter crimen hæreſis ſunt reſeruata Papæ. 330
Beneficia reſeruata quando conferre poſſit Epiſcopus. 349
Beneficia accepta in confidentiam reſeruata ſunt Papæ. 338
Beneficia quæ dicantur incompatibilia. 370
Beneficiatus quãdo excuſatur ab oneribus ſui beneficij. 168
Beneficiati ſimplices ad proceſſiones maioris Eccleſiæ accedere tenẽtur. 169
Beneficium ſimplex obtinens non tenetur ad perſonale exercitium onerum beneficij. 169
Beneficium curatum quod dicatur. 352
Beneficium quando dicendum ſit nõ requirere reſidentiam. 370
Beneficium ſæculare regulari conferri non poteſt. 365
Beneficium ſufficiens ad ſuſtentationem quod dicatur. 148
Bigamus ordinari non poteſt. 44
Bigamiæ impedimentum nõ tollitur per baptiſmum. ib.
Bigamia triplex, & quomodo contrahatur. 45
Bigamia non contrahitur ex pluralitate ſponſaliorum. ibid.
Bigamus diſpenſari non poteſt per Epiſcopum ad vllos ordines. 68
Blaſphemans eſt ſuſpectus de hæreſi. 263
Bona Eccleſiæ vltra triennium locari non poſſunt. 138
Bona clericorum ſunt exempta ab oneribus laicorum. 287
Bona menſæ Epiſcopalis, quæ ſint. 382
Bona tranſeunt cum ſuo onere. 387
Bulla cum ſigillo Epiſcopi cenſetur ſcriptura authentica. 331
Bullarum amiſſio quomodo probetur. 375

C

Calix dum conſecratur vngendus chriſmate. 77
Campanas benedicendi vſus ſeruatur in Eccleſia. 78
Cancellariam ſuam non poteſt locare Epiſcopus. 124
Cancellarius quid recipere poſſit pro litteris beneficij. 375
Canonicatus veniunt appellatione dignitatis. 236
Canonicus abſens quando lucratur diſtributiones. 130
Canonicus quanto tempore abeſſe poteſt à ſua Eccleſia. 132
Canonici incedẽtes capitulariter præcedunt Abbates. 213
Canonica purgatio quando ſit iniungenda. 227
Capitulum ſede vacãte poteſt ea quæ ſunt iuriſdictionis. 12
Capitulum ſede vacante non poteſt con-

concedere indulgentias. ibid.
Capitulum ſede vacante quando dimiſſorias concedere poſſit. 24
Capitulum ſede vacante concedere poteſt exercitium Pontificalium externo Epiſcopo. 25
Capitulum ſede vacante abſoluere poteſt caſus reſeruatos Epiſcopo. 109
Capitulum Cathed. Eccleſiæ ad ſynodum eſt vocandum. 112
Capitulum ſede vacante in ſynodo habet vocem deciſiuam. 113
Capitulum ſede vacante circa beneficiorum collationem, quid poſſit. 351.
Capitula collegiatarum inſignium ad Synodum vocanda. 113
Capellanus alicuius loci in concernentibus Parochum non debet ſe ingerere. 178
Carcer regulariter infamat. 311
Carceris perpetui pœna quando infligenda. ibid.
Carceratio inducit grauamen irreparabile. 318
Character imprimitur in anima per ordinis ſuſceptionem. 58
Character quid ſit. ibid.
Charitatiuum ſubſidium petere poteſt Epiſcopus à ſuo clero. 121
Charitatiuum ſubſidium petendi vſus, præſcribi non poteſt. ibid.
Chriſma quomodo conficiatur. 73
Chriſma peti non debet niſi ab Epiſcopo loci. ibid.
Caſtitatis voto ligantur ordinati ad ſacros ordines. 58
Caſus Papæ reſeruati Bulla Cœnæ Domini. 80
Caſus Papæ reſeruati in corpore iuris. 89
Caſus Papæ reſeruati diuerſis Pontif. decretis. 90
Caſus Epiſcopo reſeruatos non poſſunt abſoluere Regulares. 96
Caſus Epiſcopo reſeruati qui ſint. 99
Caſus Papæ reſeruatos quando poſſit abſoluere Epiſcopus. 100
Cathedralis Eccleſia viſitari ſemper poteſt. 126
Cathedralis Eccleſia concurrit in cura animarum cum omnibus Eccleſijs Diœceſis. 153
Cathedrali Eccleſiæ honor eſt præſtandus ab inferioribus etiam Regul. Eccleſijs. 203
Cæcitas quæ impediat ab Ordinibus. 42
Celebrãs in Eccleſia interdicta quas pœnas incurrat. 298
Celebrans non ordinatus, tradendus curiæ ſæculari. 313
Ceremoniæ Pontificalis circa ordinationem neceſſario ſeruandæ. 57
Cimiterium cenſetur pollutum, polluta Eccleſia. 76
Claudus enormiter ordinari non debet. 43
Clauſuram monialium etiam exemptarum prouidere ſpectat ad Epiſcopum. 207
Clauſura monialium in quibus attendenda. ibid.
Clericatus ordo nobilitat. 59
Clericatus quomodo probetur. ibid.
Clericus non poteſt declinare iuriſdictionem ſui ordinarij. 250
Clericus non poteſt ſe ſubijcere iuriſdictioni laicali. 246

Clericus ſubijciens ſe iudici laico puniri debet. 247
Clericus depoſitus verbaliter gaudet priuilegio canonis. 246
Clerici primæ tonſuræ gaudent priuilegio canonis. 20
Clerici quando poſſint iudicari à iudice laico. 248
Clericus deprehenſus in rixa per curiam ſecularem detineri poteſt. 249.
Clericus torqueri poteſt exſtantibus grauibus indicijs. 312
Clerici non tenentur ad onera perſonalia impoſita à Principe ſeculari. 386
Clerici non tenentur ad gabellas de eorum bonis. 387
clerici tenentur ad murorum cuſtodiam inſtante graui neceſſitate. ibidem.
clerici non tenentur ad albergum præſtandum militibus. ibid.
clerici tenentur ad onera quæ ſequuntur res poſſeſſas ab ipſis. ibid.
clerici non tenentur ire ad bellũ etiã inſtante neceſſitate. ibid.
clericus negotiationem exercens tenetur ad gabellas. ibid.
clerici ſæcularia negotia tractare nõ debent. 133
clerici prædia conducere non debent lucri gratia. ibidem.
Coadiutor infirmo dari poteſt. 360
coadiutor cum futura ſucceſſione dari non poteſt niſi à Papa. ibid.
coadiutor ad Epiſcopatum quæ poſſit. 13
collegiatę Eccleſiæ canonici tenentur ad reſidentiam. 132
commendari poteſt Eccleſia curata ad 6. menſes. 367
commendare poteſt epiſcopus ad vitam beneficia ſimplicia. ibid.
commendatarij Abbatiarum quem locum habeant in Synodo. 114
commendatarius ad vitam eſt verus prælatus. 367
conceptio B.M.V. in peccato originali vel ſine præiudicari non debet. 142.
concubinarius qua pęna puniendus. 315.
Concurſus vacante curato beneficio neceſſario faciendus. 352
Concurſus in benefic. iuriſpatronatus laicorũ nõ eſt neceſſarius. 356
Concurſus non requiritur in curatis Regularibus conferri ſolitis. 357
concurſus non fit vacante curato cauſa permutationis. ib.
concurſus omitti poſſet, vbi timerentur rixæ. ib.
confeſſarius Epiſcopi poteſt abſolue re Epiſcop. in omnibus in quibus poteſt ipſe Epiſcopus. 110
confeſſarius prouocans ad libidinem confitentẽ ſuſpectus de hæreſi. 263
confeſſarius confraternitatum, debet eſſe prius approbatus ab ordinario. 175
confeſſio per nuncium vel per litteras condemnata ab eccleſia. 92
confeſſio facta ſacerdoti non approbato an ſit valida. 93
confirmationis miniſter eſt ſolus epiſcopus. 71
confirmationis ſacramentum quid ſit. ibid.
confirmationis adminiſtrationem Pa

pa poteſt committere Abbati ſeu ſimplici ſacerdoti. ib.
Confirmatio à non ieiuno conferri, & ſuſcipi poteſt. 72
Confirmandi quæ requiſita habere debent. ibid.
Confraternitates erigi non debent ſine ſcitu Epiſcopi. 173
Confraternitatum ſtatuta reuidere, & corrigere poteſt epiſcopus. 174
Confratres Eleemoſynas collectas exponere debent ad pios vſus arbitrio Epiſcopi. 175
Confraternitates non poſſunt cogi accedere ad proceſſiones. 177
Conſanguinei admittuntur ad teſtimonium in cauſis matrimonij. 258
Conſecratio oleorum ſolo die Cœnæ Domini facienda. 73
Conſecratio Eccleſiæ ſpectat ad Epiſcopum. 74
Conſecrata Eccleſia reconſecrari non debet. 75
Conſecratio Eccleſiæ quomodo probetur. ibid.
Conſecratio Eccleſiæ quocunque tempore fieri poteſt. ibid.
Conſeruatores ſibi eligere tenentur Regulares. 189
Conſuetudine defendi poteſt pluralitas beneficiorum. 370
Conſuetudinis, & legis par poteſtas. 118
Conſuetudo quando præſcribat cōtra legem Principis. 382
Conſuetudo teſtandi de bonis Eccleſiæ tenet. 388
Contritio neceſſaria eſt in ſacram. confirma. ſuſcipiendo. 72
Conuiuia in Eccleſia fieri non debēt. 150

D

Debilitans membrum alicuius, ſed non abſcindens non eſt irregularis. 38
Decimarum cauſæ ſummariè ſunt expediendæ. 288
Decimæ ſolui debent ab omnibus. 289
Decimæ debentur Eccleſiæ Parochiali. ibid.
Decimas ſoluere tenentur etiam infideles de agris quos colunt. ibid.
Decimæ ſolui debent non deductis expenſis. ibid.
Decimæ debent deferri in horrea clericorum vbi talis eſt conſuetudo. ibid.
Decimæ perceptionem poteſt præſcribere vna Eccleſia contra aliam. ibidem.
Decimam debitam Parochiali Regulares præſcribere non poſſunt. ibi.
Decimas ſoluere non obligantur mendicantes de eorum bonis. 290
Decimæ perceptionem habere poteſt laicus ex priuilegio. 292
Decima cōſuetudine reduci poteſt ad viceſimam, triceſimam. 293
Decimæ non ſoluuntur de herbis, fœno, &c. ibi.
Decimæ præſcribi poſſunt per laicos. ibid.
Decimæ redimi poſſunt re fructifera æquiualenti. 294
Deformitas corporis quando inducat irregularitatem. 44

De-

Digitized by Google

Degradatio ſolemnis, quæ requirat. 313
Degradatio ſolemnis quæ requirat. 313
Degradationis pæna pro quibus delictis imponatur. ibid.
Degradari non poteſt quis abſens. 314
Delegati iuriſdictio quando expirat. 237
Delegatio quando tranſit in ſucceſſorem. 235
Delegatus Epiſcopi ſubdelegare non poteſt. 237
Delicta dominorum trahuntur à ſubditis in exemplum. 123
Delicta occulta non ſunt inquirenda. 226
Delicta clericorum non ſunt propalanda. ibid.
Delinquẽs puniri debet in loco in quo deliquit. 250
Delirus ordinari non poteſt. 46
Dæmones inuocans ſuſpectus eſt vehementer de hæreſi. 263
Dæmoniacus ordinari non debet. 46
Denuncians hæreticum iurare prius debet. 261
Denunciare poteſt quilibet, etiam criminoſus. 242
Denuncians poteſt eſſe teſtis in cauſa hæreſis. 262
Deponi nemo debet niſi in caſibus in iure expreſſis. 313
Depoſitionis pæna, quæ ſit. 312
Depoſito debentur alimenta ex beneficio quod obtinuit. 313
Deputati ad Hoſpitalia, Capellanias, ad eadem ordinari poſſunt. 51
Detentor rei alienæ, quando non tenetur ad reſtitutionem. 106
Detruſio in monaſterium hoc tempore non vſitatur. 313
Dictum patris filio non præiudicat. 31
Diebus feſtis, q̃ opera ſint licita. 149
Dignus quilibet præſumitur. 54
Dignus digniori quando preferẽdus. 358
Dimiſſorias habens à quocunq; Epiſcopo ordinari poteſt. 24
Dimiſſorias petens, eſt prius examinandus. ibid.
Dimiſſoriæ ſemel conceſſæ ſemper durant. 25
Dimiſſorias quis concedere poſſit. 24
Diſpenſare quomodo poſſit Epiſcopus vigore, c. 6. ſeſſ. 24 60
Diſpenſatio de iure in quibus ſit conceſſa Epiſcopo. 62
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in omnibus in quibus expreſſe non prohibetur. 68
Diſpenſare aliquãdo præſumitur Epiſcopus licet hoc non exprimat voce. 69
Diſpenſare circa impedimenta matrimonij quãdo poſſit Epiſcopus. 104
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus circa beneficiorum pluralitatem. 369
Doctrina non præſumitur niſi probetur. 55
Doctor petens beneſ. curatum nõ excuſatur ab examine. 355
Doctrinam Chriſtianam tenetur Parochus explicare pueris. 144
Diſtributiones quomodo diuidendæ. 129
Diſtributiones abſentibus remitti nõ poſſunt per Capitulum. ibid.

Digitized by Google

Diſtributiones remitti non poſſunt abſenti ex iuſta cauſa. ibi.
Diſtributiones abſentium quando accreſcunt præſentibus. 130
Diſtributiones lucratur theologus occupatus circa lectionem. ibid.
*Diſtributiones lucratur infirmus.*ibi.
Diſtributiones debentur ſuſpenſo, carcerato iniuſte. 131
*Diſtributiones groſſę dēpta tertia parte debentur abſenti cā ſtudij.*131
Doctrina q̄ reqritur ad ordines. 46
Doctrina quæ requiratur in promouendis ad beneficia. 358
Domicilium q̄uo conſtituatur. 22
Domicilium pluribus in locis conſtitui poteſt. 23
Domicilium habere dicitur quis vbi habet beneficium reſidentiam requirens. ibid.
Domus clericales concedi non debent ad habitandū fœminis. 138
Donari quantum poſſit ex reditibus Eccleſiaſticis. 386
Dos debetur filiæ nubenti cōtra voluntatem patris. 252
Dotem recuperat vxor reconciliata viro poſt adulterium. ibid.
Dotis cauſa eſt maximè priuilegiata in iure. ibid.

E

Eccleſia noua ædificari non poteſt ſine conſenſu Epiſcopi. 74
Eccleſiam ædificans, illam dotare tenetur. ibid.
*Eccleſia noua quando dotari poſſit ex fructib. prioris Eccleſiæ.*ibid.
Eccleſia non conſecrata gaudet immunitate. 284
*Eccleſia non polluitur niſi intercedat violentia in ea commiſſa.*75
*Eccleſię cōſecratio q̄uo probetur.*ib.
Eccleſia æquiparatur fiſco. 243
Eccleſias ædificandi verſus orientem vſus. 75
Eccleſia incaſtellari pro munitione non debet. 284
Eccleſia de occultis nō iudicat. 226
Eccleſia polluta antequam reconcilietur lauari poteſt. 76
Electiones capitulorum liberæ hoc tempore ſunt ſublatæ. 2
Electos examinandi, & promouendi modus. ibid.
*Electus acquirit ius ad rē nō in re.*8.
Electus ante confirmationem, eccleſiam ſuam adminiſtrare non poteſt. ibid.
Electus tenetur expedire litteras ſuę promotionis. 9
Electus confirmatus poteſt ea quæ ſunt iuriſdictionis. 12
*Electus intra tres menſes à die confirmationis conſecrari debet.*ibid.
Electi beneficia non vacant niſi habuerit poſſeſſionem realem. 13
Eleemoſynarum quæſtores prohiberi poſſunt ne exigant immoderatē. 196
Eleemoſynarum quæſtores tempore miſſarum ex eccleſia eijciendi. 151.
Epiſcopi in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt. 80
Epiſcopi domus debet eſſe magiſtra publicæ diſciplinæ. 124
Epiſcopus habet intentionem fundatam in iure ſuper collatione beneficiorum. 325
Epiſcopus non ligatur pœnis ſui ſtatuti.

tati. 309
Epiſcopus an debeat ipſemet audire confeſſiones. 110
Epiſcopus vti poteſt vbicunque altari portatili. 77
Epiſcopus non ligatur cenſura Canonis, niſi de eo expreſſe ſtatuatur. 300
Epiſcopus dum eſt in aliena Diæceſi poteſt ea quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis. 234
Epiſcopo excommunicato, ipſius ſubditi ordinari poſſunt à quocunque alio Epiſcopo. 24
Epiſcopus in aliena diæceſi prædicare non poteſt ſine licentia. 140
Epiſcopus habet iuriſdictionem immediatam in ſua Diæceſi. 230
Epiſcopus tenetur facere profeſſionem fidei in prima ſynodo poſt ſuam promotionem. 114
Epiſcopus tenetur de facto ſui Vicarij. 234
Epiſcopus conueniri poteſt pro eccleſijs Diæceſis. 382
Epiſcopus quando teneatur ſequi conſilium ſui capituli. 119
Epiſcopus eſt ordinarius inquiſitor in ſua Diæceſi. 261
epiſcopus an poſſit tenere familiam armatam. 125
epiſcopus tenetur dotare eccleſiam quam conſecrat indotatam. 74
epiſcopus tenetur prouidere quē ordinauit ſciens non habentem prouiſionem. 47
epiſcopus titularis familiaritatis ratione neminē ordinare poteſt. 26
epiſcopo denegante abſolutionem in reſeruatis ſine cauſa, ceſſat reſeruatio. 108
epiſcopus abſtinere debet à percuſſione cuiuſuis. 312
epiſcopus præiudicare poteſt eccleſiæ in quærendis. 381
epiſcopus tenetur facere inuentariū bonorum ſuæ eccleſiæ. 376
epiſcopus intelligitur non alius inferior, quando canon abſolutionem permittit inferiori. 100
epiſcopus excommunicare poteſt nō ſeruato iuris ordine, in defenſione iuris ſui. 206
eucharistiæ Sacram. intra ſepta monialium monaſterij teneri non debet. 217
eucharistiæ Sacram. in capellis, & eccleſijs non paroch. aſſeruari nō debet. 170
examinatores pro examinandis ad beneficia, in ſynodo deputandi. 115.
examen debet eſſe rigoroſum circa promouendos ad ordines. 54
excōmunicationis pęna grauior eſt pęna ſuſpenſionis. 302
excommunicatio ferri non debet niſi trina monitione præmiſſa. ib.
excommunicatio expirat morte excommunicantis re integra. 307
excommunicatio in ſtatuto de facili apponi non debet. 120.
excommunicationes ad finem reuelationis pro quanta ſumma concedendæ. 306
excommunicati o etiam iniuſta ligat. 303
excommunicatio quando dici poſſit nulla. ib.
excommunicatione in contractu ſpōte

te appoſita nemo puniri debet. 304.
excommunicatus non denunciatus vitari non debet. 307
excommunicare ſeipſum nemo poteſt. 309
excommunicatus ſemper præſumitur talis niſi appareat de abſolutione. ib.
excommunicatio minor non eſt in vſu. ib.
excommunicatio non ſuſpenditur appellatione. 310
excommunicationem quis abſoluere poſſit. ibid.
excommunicationem à ſe latã quãdoque non poteſt abſoluere epiſcopus. 102
excommunicatio tollitur conſenſu partis antequam incurratur. 310
excommunicatio non ligat ſi iudex vel pars non intendat velle excõmunicare. 306
excommunicatus notorius ad effectũ vt euitetur, quis dicatur. 308
excommunicatus per annum non reſipiſcens ſuſpectus eſt de hæreſi. 263.
exempti quilibet quando poſſint puniri per epiſcopum. 225
exilij pœna quando ſit imponenda. 314.
exorciſtæ quid tradatur in ſua ordinatione. 57

F

Facta multa tenent quæ fieri prohibentur. 298
Falſarij qui dicantur. 105
Familiaris triennalis ad effectum ut poſſit ordinari, quis dicatur. 26
Familia epiſcopi qualis eſſe debeat. 124.
Feſtis diebus quæ opera exercere ſit licitum. 140
Fæmina ſi ordinatur nõ recipit characterem. 27
Fœtus quo tempore in vtero animatur. 38
Feudum habens etiam clericus ratione ipſius Domino feudi ſubijcitur. 248
Fidei profeſſionem aſſecutus beneficium non emittens, non facit fructus ſuos. 371
Fidei profeſſionis faciendæ forma. ibidem.
Fiſcalis epiſcopi iurare dẽt de exercendo fideliter officio ſuo. 115
Forũ quomodo quis ſortiatur. 246
Fori in fortitione attendenda conditio perſonarum. ibid.
Fori mixti delicta quænam ſint dicenda. 251
Franciæ Regnum habet multa peculiaria circa beneficiorum reſeruatorum collationem. 341
Fraude ſua nemo debet iuuari. 22
Frænetici ordinari non poſſunt. 46
Fructus menſe epiſcopalis cenſetur collatio beneficiorum. 324
Fructus menſæ ſua licitè pro libitu in vita ſua diſpenſat prælatus. 382
Funera leuare non poſſunt regulares ſine ſcitu parochi. 201
Funeralium nomine intelligũtur ea quæ circa funus deferuntur. 202
Funeralium nomine non intelligun tur

Digitized by Google

tur candelæ quas in manibus fratres deferunt. ibid.
Furem detinens, & iudici tradens puniendum quando incurrat irregularitatem. 57
Furtiuè ordines ſuſcipiens, quādo poſſit diſpenſari per Epiſcopum. 62

G

GRadus remotior in computatione graduum conſanguinitatis, vel affinitatis attendendus. 256
Grauamen irreparabile quod dicatur. 318
Græcorum reconciliatorum Eccleſiæ viſitari poſſunt ab Epiſcopo loci. 157
Græcorum ritus in quibus tolerantur ab Eccleſia. 159

H

HAbitus clericalis quis ſit nullibi in iure determinatur. 137
Habitus nec ſordidus nec exquiſitus conuenit clericis. ibid.
Habitum clericalem nō deferēs quas pœnas incurrat. 134
Habitum non deferens clericalem, quando non incurrat pœnas. 137
Hæreſis caſum abſoluere non poteſt Epiſcopus. 100
Hæreſis eſt crimen Eccleſiaſticum. 261
Hæreſis crimen iudicare poteſt Epiſcopus, etiamſi adſit inquiſitor. ibi.
Hæreticus quis dicatur. ibi.
Hæreticus carceratus non eſt admittendus ad audiendum miſſam. 263
Hæretico, quando cōcedendus ſit procurator. 262
Hæreticus ſi non ſit pertinax prima vice non traditur curiæ ſæculari. 268
Hæreticus in quibuſdam caſibus pro prima vice traditur curiæ ſæculari. 266
Hæreticus relapſus quis dicatur. 268
Hæreticorum filij ad tertiam generationem non poſſunt promoueri ad ordines. 28
Hermaphroditus nunquam poteſt ordinari. 27
Homicida voluntarius prohibetur ordinari. 36
Homicidium in defenſione vitæ ſeruato moderamine nullam cauſat irregularitatem. 62
Homicidium in defenſione vitæ patris, propinquorum, non excuſat ab irregularitate. 37
Homicidio cauſam dans quando contrahat irregularitatem. 36
Homicida non amittit ipſo facto beneficium niſi ſequatur iudicis ſententia. 315
Homicida clericus qua pœna puniendus. ibi.
Hoſpitalia quādo viſitari poſſint. 178
Hoſpitale non habens capellam viuēte fundatore viſitari non poteſt. ibid.
Hoſpitale gaudet immunitate Eccleſiaſtica vbi talis ſit conſuetudo. 284

I

ILlegitimi qui dicantur. 31
Illegitimitas ſecundum Canones,
non.

non ſecundum leges attendenda in ordinibus. ibi.
Illegitimi ingredientes religionem ipſo iure diſpenſantur fauore religionis. 32
Illegitimitas occulta impedit ab ordinibus. ibi.
Illegitimitas occulta diſpenſari non poteſt facultate, c.6.ſeſſ.24.Conc. Trident. 60
Illegitimus diſpenſari poteſt per Epiſcopum ad minores ordines,& ſimplex beneficium. 68
Illiterati ordinari prohibentur. 46
Immunitas Eccleſiaſtica in quibus attenditur. 284
Immemorabilis conſuetudo lege non tollitur niſi de ea fiat mentio ſpecialis. 379
In dubio benignior interpretatio eſt tenenda. 337
Indulgentias quales poſſit concedere Epiſcopus. 77
Indulgentiam maiorem 40. dierum, eidem loco etiam plures Epiſcopi concedere non poſſunt. ibid.
Indulgentiæ, quæuis publicari non debent ſine ſcitu Epiſcopi. 143
In dubio quod ſalutarius eſt animæ ſequendum. 58
Infans expoſitus an ſit cenſendus legittimus. 32
Infans expoſitus conſequitur plenam libertatem. ibid.
Infantem expoſitum diſpenſare poteſt Epiſcopus ad ordines. 68
Infamis quis dicatur. 33
Infamia triplex. ibi.
Infamia canonica,& ciuilis ad paria iudicantur. 35
Infamis non debet ordinari. ib.
Infamis reſtitutus per imperatorem, vel Principem non eget alia diſpẽſatione,& poteſt ordinari. ibi.
Inferior quando poſſit ſe intromittere in cauſa ad Curiam Rom. deuoluta. 323
Inquiſitor procedere poteſt contra hæreticum etiamſi procedat Epiſcopus. 261
Inquiſitori tradendi ſunt libri prohibiti. ibid.
Inquiſitor non incurrit irregularitatem tradendo Hæreticum curiæ ſæculari. 268
Inquiſitionis officium impediens, vel offendes eſt infamis, & vt hæreticus puniendus. 264
Inſtitutio ad beneficia eccleſiaſtica ad ſolum ſpectat Epiſcopum. 351
Inſtituere poteſt præſentatos ad beneficia capitulum ſede vacante. 352
Inſtrumenta materialia quibus conferuntur ordines, quæ ſint. 57
intentio in ordinante, & ordnato, qualis requiratur. 56
interdictum quid ſit. 297
interdici, quæ poſſint. ibi.
interdicti vitari non debent in actionibus humanis, ſed tantum in Diuinis. 298
interdici non debent ciuitates, loca, ob debitum pecuniarium. ibid.
interdicti tempore quæ diuina ſint licita. ibi.
interdictum violans clericus quas pœnas incurrat. ibi.
interdictum violans laicus irregularitatem non incurrit, licet peccet. 29

Inui-

Digitized by Google

Inuitum ordinans quas pœnas incurrat. 45
Inuitus ordinatus quando non ligatur vinculo ordinis. ib.
Iudex Eccleſiaſticus laicus eſſe non poteſt. 235
Iudex iudicare debet ſecundum allegata, & probata. 237
Iudex ſæpius dirigi debet circumſtatijs occurrentis facti. 258
Iudex debet concedere partibus dilationes neceſſarias vel denegare ſuperfluas. 296
Iudex repellere poteſt procuratorem non habentem mandatum etiam parte non opponente. 237
Iudex inducere poteſt partes ad amicabiliter componendum. 238
iudex cauillationibus procuratorum occurrere debet ne veritas opprimatur. ib.
iudex debet moderari ſalaria notariorum. 239
Iudex laicus in quib. procedere poſſit contra clericos. 248
Iudex laicus cauſas ſpirituales iudicare non poteſt. 250
Iudex communiorem Doctorum opinionem in decidendo ſequi debet. 238
Iudex excommunicans non ſeruato iuris ordine incurrit ipſo facto ſuſpenſionem. 303
iudæi in quibus caſibus per iudicem Eccleſiaſticum puniri poſſunt. 268.
iudæorum Talmud prohibitum. 270
iudæi medici prohiberi debent ne accedant ad infirmos chriſtianos. 345.
iudæis prædicari debet fides Catholica, & compelli poſſunt vt accedant ad huiuſmodi cõciones. 273
iuramentum deferri poteſt in matrimonialibus vbi fuerit ſemiplenè probatum. 258
iurantes, & iurare facientes illicita incidũt excommunicationem Papalem. 259.
iuramentum quacunque forma præſtetur, ligat. 260
iuramentum vi extortum, ligat, & ſi frangatur incurritur periuriũ. 261.
iuſpatronatus acquiritur fundatione, conſtructione, dotatione. 331
iuſpatronatus quomodo probandum. ibid.
iuſpatronatus libris viſitationum non probatur. ibid.
iuſpatronatus in dubio præſumitur quæſitum fundatione. 332
iuriſpatronatus tranſit ad ſucceſſores hęredes. 333
iuſpatronatus legari, vel donari poteſt. ibid.
iuſpatronatus eſt in iure maximè priuilegiatum. ibid.
iuſpatronatus non tranſit ad locatores bonorum. ibid.
iuſpatronatus amittit occidens rectorem ipſius Eccleſiæ. ibid.

L

Laici ad ſynodum quando ſint vocandi. 113
Laicus eſt incapax beneficiorum eccleſiaſticorum. 20
Laicus patronus variare poteſt in

præſentando. 350
Laici in quibus cauſis poſſint iudicari à iudice Eccleſiaſtico. 251
Laicus ſpoliatus poſſeſſione decimę, petere poteſt reſtitutionem. 294
Lapidis primarij poſitionem committere poteſt inferiori Epiſcopus. 74
Latini ritu Græco celebrare non poſſunt. 147
Legatus à latere concurrit cum Ordinario in collatione beneficiorum. 332
Legatum factum Eccleſiæ quando poſſit alienari. 381
Legitimatus per principem ſecularem, ordinari adhuc non poteſt. 31.
Legitimatus per ſubſequens matrimonium licitè ordinatur. 32
Leproſus ordinari non debet. 46
Leuis percuſſio clerici quando ſit iudicanda. 101
Librorum cenſura ſpectat ad Epiſcopum. 179
Librorum venditores prohiberi poſſunt ne vendant libros prohibitos. ibid.
Licentiam monialibus egrediendi è monaſterio etiam in monaſterijs exemptis dare ſpectat ad Epiſcopum. 210
Licentiam ingrediendi monaſteria monialium quis dare poſſit. 212
Licentiæ ingrediendi monaſteria monialium ſunt reuocatę à Gregor. XIII. ibid.
Licentiæ ingrediendi clauſuram monialium non niſi in caſu neceſſitatis proſunt. 213
Litteræ erectionum confraternitatum gratis ſunt dandæ. 176
Locari non poſſunt bona Eccleſiæ vltra triennium. 380
Locari non debent Iudæis bona Eccleſiæ. 138
Locationi prædeceſſoris nō tenetur ſtare ſucceſſor prælatus. 380

M

Mandatum procuratoriū quomodo probatur. 244
Mandatum expirat morte mandantis. 245
Manu carens vel digito neceſſorio ad fractionem Euch. promoueri non poteſt. 43
Maritus, & vxor poſt diuortium reconciliari poſſunt. 259
Maritus vxorem adulteram dimittere non debet ſine iudicis authoritate. ibid.
Matrimonij impedimenta quæ ſint. 252.
Matrimonia certis temporibus celebrari prohibentur. 155
Matrimoniales cauſæ pertinent ad iudicium Eccleſiaſticum. 252
Matrimonii impedimenta quę ſint. ibidem.
Matri ſe concepiſſe ex adulterio aſſerenti nō tenetur credere filius. 31.
Matrimonium eſt nullum ſine teſtibus, & Parocho contractum. 253
Matrimonium nullum non conualidatur niſi de nouo contrahatur. ibidem.
Matrimonij ratificatio ſequuta carnali

nali copula ceſſat poſt. Concilio. Trid. ibi.
Matrimonium dirimi non poteſt ob ſolam coniugum confeſſionem de impedimento. 258
Matrimonium contrahi poteſt lici te tempore interdicti. 298
Matrimonium clandeſtinè contrahentes diſpenſare poteſt Epiſcopus. 104
Matrimonium non impeditur impe dimento ſubſequenti. 254
Medici accedentes ad infirmos quæ ſeruare tenentur. 153
Medici tenentur emittere fidei pro feſſionem. ibid.
Medico Iudæo vtens ſi moriatur, debet carere Eccleſiaſtica ſepultura. 145
Membri abſciſſionem cauſans effici tur irregularis, æquè ac committens homicidium. 36
Membrum hominis dicitur pars diſtinctum officium habens. ibid.
Membri abſciſſio non continetur prohibitione diſpenſandi homicidium. 62
Mendicantium ordinum nomine qui comprehendantur. 198
Mendicantes non tenentur ad contributionem pro ſeminario. ibid.
Mercatus diebus feſtis fieri non debent. 149
Metus iuſtus quomodo ſit æſtimandus. 258
Metus non præſumitur interceſſiſſe vbi ad fuit præſentia patris. ibidem.
Mentali hæreſi non contrahuntur pœnæ contra hæreticos ſancita. 262
Miniſtrans in ordine quem non habet efficitur irregularis. 47
Miniſtrans in ordine quem non habet per Epiſcopum diſpenſari poteſt. 62
Minores ordines eodem die omnes dari poſſunt. 56
Minorum ordinum clerici ad quæ obligantur. 59
Miracula noua publicari non debēt niſi fuerint prius examinata per Epiſcopum. 143
Miraculorum occurrentibus caſib. quid faciendum. ibi.
Miſſa eſt de neceſſitate præcepti nō de neceſſitate ſacramenti in collatione ordinum. 55
Miſſarum pro defunctis numerus reduci poteſt arbitrio ordinarij. 138.
Miſſarum numerus in fundatione beneficio impoſitus diminui non poteſt. 168
Miſſa in eccleſia nō conſecrata quo modo celebrari poſſit. 146
Miſſæ celebratio in ædibus priuatis quomodo concedi poſſit. ib.
Miſſæ plures eodem die celebrari quomodo poſſint. ibid.
Miſſam diebus feſtis audiens in Eccleſijs regularium ſatisfacit præcepto Eccleſiæ. 148
Miſſam in Eccleſia celebrans canonicus non cēſetur præſens in choro. 129
Monaſteria mendicantiū noua quo modo ſint ædificanda. 194
Moniales in quibus caſibus extra clauſuram exire poſſint. 210

Monialibus præfigere numerum vltra quem plures recipi nõ poſſint ſpectat ad Epiſcopum. 214
Moniales vltra præfixum numerũ recipi non poſſunt. ibid.
Moniales ſupranumerariæ intra numerum recipi non poſſunt. 215
Monialium decedentium loca promitti non poſſunt. 215
Monialis uoluntatem explorare antequam emittat profeſſionem ſpectat ad Epiſcopum. 214
Monialis teſtamentum faciens de rebus ſibi ad vſum aſſignatis moritur proprietaria. 219
Monitoria ad finem reuelationis quando ſint concedenda. 305
Monitoria ad finem reuelationis nõ ſunt concedenda niſi quando aliter veritas haberi non poteſt. 306.
Monitio triplex præcedere debet antequam feratur ſententia excommunicationis. 302
Monitio præmittenda ante excommunicationem, debet eſſe perſonalis. 303
Mõtes pietatis viſitari poſſunt per Epiſcopum. 178
Mors coniugis longo tempore abſentis non facile præſumenda. 258.
Mortuaria, & portiones funerales æquiparantur diſtributionib. quotidianis. 131
Mulier condemnata de adulterio amittit dotem. 259
Munera iudex recipere non debet. 239.
Mutus promoueri non poteſt. 43
Mutus prohibetur eſſe iudex. 231

N

NAſum truncum, deformem habens ordinari non debet. 43
Neceſſitas Eccleſiæ vrgens in omnibus prohibitionib. excipitur. 96.
Neophiti ordinari prohibentur. 28
Neophiti qui prohibentur ordinari intelliguntur recenter conuerſi. ibidem.
Nemo præſumitur eſſe ſine ſubiectione. 121
Notarios creare poteſt quilibet Prælatus pro ſuo territorio. 239
Notarios creare poſſunt prælati Ordin. Præd. pro eorum cauſis. ibid.
Notarius dicitur iudex chartularius. 239
Notarius in iudicio Eccleſiaſtico debet eſſe creatus à principe eccleſiaſtico. 240
Notarius non debet eſſe perſona vilis. ibid.
Notarius omnia ad artem ſuam pertinentia ſcire tenetur. ibid.
Notarius non intelligens clauſulas ſui inſtrumenti, facit nullum illud inſtrumentum. ib.
Notarios habere debet protbocolum actorum. ibid.
Notarius acta iudicialia ſine ſcitu iudicis edere non debet. ibid.
Notarius non dans appellantibus copias proceſſus puniendus. 241
Nullitates in proceſſu iudiciali quæ ſint attendendæ. 296
Nullius Diœceſis Eccleſiæ à viciniori epiſcopo viſitari poſſunt. 225

Nuptiæ

INDEX.

Nuptiæ ſecundæ benedici non debent. 156

O

Oblationes Epiſcopo celebrante, debentur Epiſcopo. 386
Oblationes facta intra fines Parochiæ debentur parocho, niſi appareat de alia intentione offerentis. ibi.
Oculorum defectus quando impediat ab ordinibus. 42
Occupans fructus beneficij vacantis cuius collatio ſpectat ad ipſum ſuſpenſionem incurrit. 301
Oeconomus Capituli ſingulis annis rationem ſui œconomatus reddere obligatur. 138
Oeconomus deputari poteſt p Epiſcopum ad beneficium vacans reſeruatum. 350
Officia Diuina in Eccleſia polluta celebrari non debent. 66
Olea ſancta à ſolo Epiſcopo conſecrantur. 73
Omiſſa in ordinatione quomodo ſuppleri debeant. 58
Oratorium priuatum poteſt concedere Epiſcopus, dummodo illud viſitet ſingulis annis. 146
Ord. militum S. Ioan. Hieroſol. priuilegia reducta ad terminos Concil. Triden. 188
Ord. mil. S. Ioan. Hieroſ. Eccleſiæ curam animarum habentes, viſitari poſſunt. 191
Ordo minimorum S. Franc. de Paula annumeratus inter mendicantium ordines. 201
Ordo Carmelit. diſcalceatorum annumeratus inter mendicantes. ibi.
Ordo eſt ſacramentum. 19
Ordinis ſacramentum quid ſit. 20
Ordines eſſe nouem communis opinio Canoniſtarum. ibid.
Ordines ſacri duo eadem die dari non poſſunt. 52
Ordines conferre nõ poteſt Epiſcopus in non ſua Diœceſi. ibi.
Ordinãs inhabilem, incurrit ſuſpenſionem per annum. 300
Ordinans non confirmatum an peccet. 31
Ordines graduatim conferri debent. 55
Ordines omnes in ſimul vnum efficiũt characterem. 58
Ordinati ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſ. abſolui poſſunt à ſuſpenſione à proprio Epiſcopo. 62
Ordinans aliquem promiſſione accepta de non petenda prouiſione, incurrit ſuſpenſionem. 301
Ordinatus ad ſacros ordines, tenetur voto caſtitatis. 58
Ordinatus à ſchiſmatico, hæretico, eſt ſuſpenſus ab exequutione ordinum ſuſceptorum. 28
Ordines ſuſcepti quomodo probari poſſunt. 59
Ordinator nihil poteſt recipere ab ordinato pro ordinatione. ibid.
Ordines aſſignari debent prabendis non perſonis Canonicorum in diſtributione ordinum. 127
Originis ratione dicitur quis ex Diœceſi Epiſcopi loci ſuæ originis. 22
Origo probari poteſt per librum baptiſmi. ibid.

Pa-

P

Pacta per regulares inita, ſeruari debent. 205

Papa ſolus habet principatum, & iuriſdictionem ſupremam in vniuerſa Eccleſia. 80

Papa licitè poteſt ſibi reſeruare quoſdam caſus. ibid.

Papa iudex eſt immediatus omnium cauſarum Eccleſiaſticarum. 231

Papa licitè poteſt ſibi reſeruare collationem beneficiorum. 225

Papa facere non poteſt, vt clerus vniuerſus ſubſit iuriſdictioni laicorũ. 246

Parochus proprius quis dicatur. 254

Parochia noua quãdo erigi poſſit. 157

Parochus ſiue viri ſiue mulieris ſufficit in contrahendo matrimonio. 254

Parochus in matrimonij cõtractu adhibetur tantum pro teſte magnæ authoritatis. 255

Parochiani compelli poſſunt ad reparationem Eccleſiæ. 148

Parochi functiones, quæ ſint. 140

Parocho adiũgi poteſt capellanus vbi parochia eſt frequens. 145

Parochus circa feſtum paſchatis tenetur obſeruare an aliqui præcepto Eccleſiæ non ſatisfecerint. 153

Parochus non excuſatur metu peſtis, quominus adminiſtret ſacramenta infirmo. ibi.

Parochus cuius culpa moreretur infans ſine baptiſmo, eſſet deponẽdus 155

Parochus obligatur ad reſidẽtiam in ſua Parochia. 156

Parochus cui datus eſt coadiutor non excuſatur à reſidentia. ibid.

Parochus non poteſt recipere quicquã pro adminiſtratione ſacramentorum. 146

Parochus quando dicitur non habere vltra decentem ſuſtentationem. 148

Parochus an teneatur ad reparationẽ Eccleſiæ ſuæ. ibid.

Parocho non habenti ſufficientem ſuſtentationẽ quomodo ſit ſubueniendum. 157

Parochus tenetur publicare ſingulis annis conſt. de medicis Iudæis in locis vbi habitant Iudæi. 145

Patrinus ad confirmationem debet eſſe alius quam fuit in baptiſmo. 72

Patrinus ad confirmationem contrahit affinitatem æque, vt in baptiſmo. ib.

Patrinus quis eſſe prohibeatur. ibid.

Patronus non præſentans intra tempus debitum, amittit pro ea vice ius præſentandi. 355

Pauper dicitur qui ex annuo reditu non recipit decentem ſuſtentationẽ 121

Peccatum à quo rationabiliter noluit abſoluere Epiſcopus, ipſi remanet reſeruatum. 103

Penſionem licitè reſeruare poteſt Epiſcopus ſuper beneficio ex cauſa. 368

Penſionem ex quibus cauſis imponere poſſit Epiſcopus. ibi.

Pęna pecuniaria in contractu appoſita non exigitur niſi concurrat intereſſe. 238

Pœnæ omnes ſunt iudicibus arbitrariæ. 227

Pæ-

Pænæ pecuniariæ fugiendæ ſunt iudici Eccleſiaſtico. 120
Pœnam pecuniariam an ſibi poſſit applicare iudex. 313
Pœnitentiarium conſtituere debet Epiſcopus in ſua Eccleſia. 108
Pęnitentiarius, quando poſſit abſolue re caſum Epiſcopo reſeruatum. ibi.
Pęnitentiarius quando poſſit ſubdelegare abſolutionem reſeruati. ibid.
Pęnitentia publica non vſitatur his temporibus. 102
Pollutio Eccleſiæ ex quibus caſib. ſequatur. 75
Pollutio eccleſiæ debet eſſe publica ad eff ctum vt indigeat reconciliatione. 76
Pollutio beneficij per quos actus tradatur. 375
Præcedentiæ iudicium ſpectat ad Epiſcopum. 196
Præcedentiæ cauſæ quomodo iudicari debeant. ibi.
Pręcedere in conſeſſu ſynodali qui debeant. 113
Præbenda theologalis erigi debet in Eccleſia cathedrali. 128
Prædicator, quæ vitare debeat in prædicatione. 140
Præsbyter Epiſcopo præſente benedicere non poteſt. 61
Præſcribi poſſunt res Eccleſiæ. 379
Præſcriptio non currit vbi interceſſit mala fides. ibid.
Pręſentationes continuatæ, quãdo probant iuſpatronatus. 332
Præſentatum indignum non tenetur inſtituere Epiſcopus. 351
Præferri dẽt minus doctus bene notus doctiori cuius mores ignorãtur. 358.
Principi prædicans hęreſim pro prima vice tradẽdus curiæ ſæculari. 267
Priuationis beneficij pœna non imponenda niſi in caſibus in iure expreſſis. 315
Priuationis cauſæ in iure expreſſæ. ibid.
Priuatio ob non reſidentiam eſt nulla, quam nõ præceſſerunt aliæ pęnæ leuiores. 316
Priuilegia Regularium moderata fuerunt in Conc. Lateran. 180
Priuilegia Regulariũ reducta ſunt ad terminos Conc. Trid. 185
Priuilegia Regularium præſcribi poſſunt. 205
Proceſſus ſummarius his temporibus in omnibus cauſis teneri poteſt. 295
Proceſſus ſummarius quis dicatur. 296
Proceſſus contra clericum coram iudice laico factus non tenet. 248
Procurator eſſe poteſt quicunque non prohibetur. 243
Procuratorem habere nemo cogitur. ibid.
Procurator in omnibus repræſentat perſonam ſui principalis. ibi.
Procurator ex quibus cauſis reprobari poteſt. 244
Procurator reuelãs ſecreta ſuę partis, parti aduerſæ, cenſetur falſarius. 105
Procurator non poteſt paciſci cũ principali de quota litis. 245
Procurator tenetur iurare de calumnia in animam propriam non tantum in animam principalis. ibid.
Procurator excedens fines mandati ſui,

Digitized by Google

ſui, domino non prẹiudicat. 243
Procuratio debetur Epiſcopo viſitanti ſuam Diœceſim. 228
Procurationis nomine quę debentur. ibid.
Procuratio non debetur à quibuſdam locis. 239
Procuratio præſcribi poteſt ordinatione noua Conc. Trid. ibi.
Puellæ educationis cauſa in monaſterijs monialium teneri poſſunt. 216

Q

Quarta Epiſcopalis non poteſt deduci ex legatis pro alimonia pauperum. 382
Quarta Epiſcopalis an deducenda ſit ex relictis pro fabrica Eccleſiæ. ib.
Quarta epiſcopalis an deduci poſſit de relictis pro maritandis puellis. ibi.

R

Radix delicti attendenda, quãdo debet indicari occultum. 61
Recuſari iudex, vt ſuſpectus ex quib. cauſis poſſit. 234
Recuſans iudicem vt ſuſpectum recuſationis cauſam probare debet. ibi.
Regulares non profeſſi ordinari nõ debẽt abſque prouiſione. 48
Regulares quomodo ſeruare debeãt feſta quę in Diœceſi ſua ſeruare præceperit Epiſcopus. 195
Regulares cenſuras ab Epiſcopo latas in ſuis eccleſijs ſeruare tenentur. 196
Regulares compelli poſſunt, vt accedant ad proceſſiones. ibid.
Regulares tenentur exhibere reuerentiam epiſcopo. 203
Regulares omnes ſua ſibi inuicem priuilegia communicant. 179
Regulares ad audiendas confeſſiones habere debent approbationem ab epiſcopo. 95
Regulares habentes annexam curam animarũ in omnibus quo ad ipſam curam ſubduntur Epiſcopo. 191
Regularis prædicare non poteſt in Eccleſia non ſua ſine licentia Epiſcopi. 185
Regularis prædicare non poteſt etiam in ſua Eccleſia inuito Epiſcopo. ibid.
Regularis prædicans hæreſim ab Epiſcopo corrigi poteſt. 188
Regularis delinquens carcerari poteſt & tradi ſuperiori puniendus. 189
Regularium ſuperiores abſoluere poſſunt ſuos ſubditos, in caſibus, ca. 6. ſeſſ. 24. Conc. Trid. 206
Regularium mẽdicantium ſuperiores, poſſunt benedicere paramenta, pro vſu ſuarum Eccleſiarum. 78
Res modica quæ ſit dicenda pendet ab arbitrio iudicis. 381
Reſeruationes regularum Cancellariæ ceſſant morte reſeruantis. 350
Reſtitutionis in integrum beneficio renunciari non poteſt. 245
Reuelare aliquando quis non obligatur. 36
Reuelationum copiæ contĩnẽtes quid infamatorium, parti tradi non debent. 37
Reus criminaliter per procuratorem defendere ſe non poteſt niſi ſit conſtitutus in carcere. 243

Rex

Rex vngitur oleo cathecumenorum dum benedicitur. 69

S

Sacerdoti ſimplici cõmittere poteſt Papa collationem minorum ordinum. 1

Sacramenta adminiſtrari debent gratis. 146

Sacram. Euchar. non deferendum per plateam in qua habitant Iudæi. 153

Sacram. Euchar. renouari debet ſingulis octo diebus. 152

Sacramento Euchar. abutẽs in ſortilegijs tradendus curiæ ſæculari. 267

Sanguinis cauſæ in Eccleſia tractari non debent. 280

Scabies enormis impedit ab ordinibus. 46

Scientia quæ requiratur in curato. 358

Seminariſtæ ordinari non poſſunt ad titulum ſeminarij. 50

Seminarium ſcholarium erigere tenetur Epiſcopus. 126

Seminarium ſcholarium ex quibus dotari debet. ibid.

Seminarium ſcholarium quomodo ſit viſitandum. 191

Sententia definitiua quæ dicatur. 318

Sententiæ definitiuæ vim habens quæ interlocutoria quæ dicantur. ibid.

Sententia definitiua reuocari nõ poteſt. 238

Sententiam ſuam definitiuam declarare poteſt iudex. 239

Sententia interlocutoria reuocari pœ-

teſt. 238

Sepultus in loco ſacro tempore interdicti, non eſt amplius exhumandus. 298

Serui prohibentur ordinari. 35

Seruitio aliorum voluntariè dediti quando non poſſunt ordinari. ibid.

Sequeſtrari poſſunt bona litigioſa ne dilapidentur appellatione pendente. 323

Sequeſtrum non datur vbi pro poſſeſſore lata fuit ſententia. ibid.

Simonia eſt crimen Eccleſiaſticum. 275.

Simonia eſt ſpecies hæreſis. ibid.

Simonia in ordine etiam occulta diſpenſari non poteſt conceſſione Concil. Trid. c. 6. ſeſſ. 24. 63.

Simonia ſola circa ordines, & beneficia inducit cenſuras. 275

Simonia mentalis licet ſit peccatum, tamen non punitur pœnis iuris. ibidem.

Simonia admiſſa circa ſacrament. adminiſtrationem grauiter eſt puniendam. 276.

Simoniacus in ordine incurrit, & excommunicationem, & ſuſpenſionem. ibid.

Simoniacus in beneficio incurrit ſolũ excommunicationem. ibid.

Simoniacus in beneficio ſi ſit occultus, diſpenſari poteſt per Epiſcopum. 07.

Simoniam incurrit prælatus recipiens aliquid pro collatione beneficij. 277.

Simonia conuentionali non incurruntur cenſuræ. 275

Simoniacus in beneficio, non debet ab ſolui

ſolui in foro conſcientiæ niſi reſti-tuat fructus perceptos, & beneficium dimittat. 276
Simonia confidentialis quomodo probetur. 279
Simplicia beneficia quænam dicantur. 352
Simplicia beneficia quæ detineri poſſunt plura ſine diſpenſatione. 370
Soc. Ieſu patres cenſentur religioſi profeſſi poſt emiſſa vota ſimplicia. 49.
Soc. Ieſu patres ordinari poſſunt extra tempora ſtatuta. 52
Soc. Ieſu ſuperiores benedicere poſſunt paramenta Eccleſiæ pro ſuo vſu. 78
Soc. Ieſu eſt ordo mendicantium. 199
Soc. Ieſu eſt exempta à ſolutione decimarum. 290
Soc. Ieſu patres miſſam vna hora ante auroram celebrare poſſunt. 147
Soc. Ieſu patres alienare poſſunt bona ipſorum quæcunque ſine aliqua alia licentia. 381
Solemnitates quæ requirantur in alienatione rerum Eccleſiæ. 379
Solemnitates præſumuntur ſeruatæ in dubio. ib.
Solutionem certo loco promittens, eodem remitti debet. 251
Sortilegium eſt caſus reſeruatus Epiſcopo. 105
Sortilegium quod dicatur. ibid.
Sponſalia de futuro valent ſine ſolemnitatibus Concilij Tridenti. de matrim. 255
Sponſalia de præſenti non comprehenduntur. capitul. 3. Concilio. Trid. de matr. ibid.
Sponſalia de futuro mutuo conſenſu diſſolui poſſunt. 258
Statuta facere poteſt Epiſcopus ſine conſenſu capituli. 119
Statutum Epiſcopi non debet contrariari canonibus. 117
Statui poteſt aliquando contra canones. ibid.
Statuta epiſcopi ligant tantum quoad pœnam non quoad culpam. 120
Statuta capituli reuidere, & corrigere poteſt epiſcopus. 138
Statuta confraternitatum approbare & corrigere debet epiſcopus. 174
Subdelegata cauſa amplius reuocari non poteſt. 236
Subdelegatus amplius ſubdelegare nõ poteſt. 237
Suorum nomine quinam veniant. 242.
Surdus promoueri non poteſt. 43
Suſpenſio in tantum extenditur in quantum exprimitur in ſententia. 292.
Suſpenſus ab ordine ſuperiore eſt ſuſpenſus quoad inferiores. ibid.
Suſpenſus ab adminiſtratione, non eſt ſuſpenſus ab ordine. ibid.
Suſpenſus ab ingreſſu eccleſiæ non incurrit cenſuras, celebrans domi. 300.
Suſpenſus ad tempus, tempore adueniente eo ipſo abſoluitur. 302
Suſpenſiones contra epiſcopos in iure latæ. 300
Synodum annis ſingulis celebrare debet epiſcopus. 112
Synodus non eſt celebranda tempore quo ieiuniis vacandum. 113
Synodus quo ordine celebranda. 114

Synodo

Synodo quinam intereſſe teneantur. 112.
Synodaticum debetur epiſcopo in ſignum ſubiectionis. 120
Synodatici nomine quid debeatur. ibidem.
Synodaticum regulares dare non obligantur. 121

T

Tabernaculum vbi Sac. eucharistia ſeruatur quomodo viſitandum. 152
Tempora conferendis ordinibus à iure ſtatuta, quæ. 52
Terminorum defectus non vitiat proceſſum. 296
Tertiariæ in communi viuentes compelli debent vt profeſſionem emittant. 217
Tertiariæ habitantes in ædibus priuatis nec emiſſa profeſſione non gaudent fori priuilegio. ib.
Teſtari poſſunt clerici de bonis patrimonialibus æquè ac laici de ſuis. 387.
Teſtamento relinquere licite poteſt clericus ex bonis eccleſiæ, tantum quantum de ſuo dedit in pios vſus. ibidem.
Teſtari de bonis eccleſiæ licitum eſt vbi talis viget conſuetudo. 388
Teſtes Synodales qui dicantur. 115
Teſti ſingulari circa miracula nõ creditur. 143
Teſtes omni exceptione maiores qui dicantur. 257
Teſtes omni exceptione maiores requiruntur ſi agatur contra matrimonium. ibid.
Teſtis vnus ſufficit ad impediendum contrahendum matrimonium. 258.
Teſtes in cauſa hæreſis qui eſſe poſſint. 262
Teſtium nomina in cauſa hæreſis reuelari non debent. ibid.
Thalmud iudæorum tenentes quas pœnas incurrant. 271
Torqueri non debet clericus niſi fuerit infamatus de crimine. 312
Triremium pœna clericis imponi ſolita per Italiam. ibid.

V

Veſtes, & vaſa ſacra quomodo profanantur. 78
Vicarius Capituli ſede vacante debet eſſe Doctor. 358
Vicarius Epiſcopi non amplius habet poteſtatis quam illi fuerit in litteris conceſſum. 235
Vicarios plures poteſt ſibi conſtituere Epiſcopus. 234
Vicarius generalis cenſetur vnum tribunal cum epiſcopo. 235
Vicarium ſuum præuenire poteſt Epiſcopus in collatione beneficiorum. 331
Vicariatus locari non debet. 235
Vicarij Epiſcopi facultas expirat morte ipſius Epiſcopi. 234
Vicarius Epiſcopi ex eiſdem cauſis recuſari poteſt ex quibus recuſatur Epiſcopus. ibi.
Vicarius foraneus quis dicatur. ibid.
Vicarius Epiſcopi laicus eſſe non poteſt. 235

Digitized by Google

Vicarius an poſſit abſoluere caſus Epiſcopo reſeruatos. 109

Vicarius epiſcopi quæ beneficia cōferre poſſit. 351

Virgines Dominicæ benedicendi mos ſublatus. 70

Vniuerſitas excommunicari nō poteſt. 309

Votorum quinque abſolutio Papæ reſeruata. 92

Votum ſimplex continentiæ quomodo poſſit diſpenſare epiſcopus. 183

Votum de dando ex quo alicui ius eſt quæſitum, quomodo diſpenſandum. 104

Viſitare debet epiſcopus ſuam Diœceſim ſingulis biennijs. 223

Viſitationi debet præmitti proceſſus intimatorius. 225

Viſitatio potius ſit per modum fori pænitentialis quam contentioſi. 227

Viſitationis inchoandæ modus. 226

Viſitatori frugalis victus eſt præſtandus non epulæ ſumptuoſæ. 229

Viſitator recuſari nō poteſt, vt ſuſpectus. 227

Vſura licite pati poteſt pro dote non ſoluta. 259

Vxorem ſecundam ducēs viuente prima præſumitur hæreticus. 265

Errores Corrigendi.

pag.12.verſ.12.intercurit.lege,intercurrit.
pag.23.verſ.11.priucipale.lege,principale.
pag.27.verſ.4.ordiantur.lege,ordinatur.
pag.28.verſ.11.citta.lege,citat.
pag.31.verſ.18.inceſtu.lege,inçeſtu.
pag.32.verſ.18.limitarto.lege,limitatio.
pag.60.verſ.28.occltum.lege,occultum.
pag.76.verſ.6.diuerſiatc.lege,diuerſitate.
pag.85.verſ 5.ſaræ.lege,ſacræ.
pag.141.verſ.1.bactenus.lege,hactenus.
pa.143.poſt verſ.36.omiſſa.Et præcipuè videri debet,ſi caſus occurrens,arte vel naturali ratione euenire non poterit,quod facile diiudicari poterit comparato caſu illo cũ veri miraculi natura,quod ſubito,& ĩ inſtanti fieri & ex omni parte perfectum eſſe debet, cap. ſunt plures. de pęnit.diſt.3.Turrecrem.ib.S.Thom.in 3.p.ſum.q.44. art.3.
pag.148.poſt verſ.23.omiſſa quæ ſequuntur. Et hoc idem declaratum fuiſſe à Clem. VIII.breui quodam directo ad Nuncium ſedis Apoſto.inferioris Germaniæ, de anno 1592.die 2.Septemb. refertur in Coll.priuil. Eman.Roder.pag.520.ſub nu.4.
pag.237.verſ.27.feruatis.lege,ſeruatis.
pag.250.verſ.14.Eccleſiæ.lege,Eccleſia.
pag.298.verſ.36. cſẽetur. lege,cenſetur.
pag.348.verſ.4.poſt verbum,ſeu certo.deſunt iſta,modo vacaturis, per nos & ſucceſſores noſtros,ac ſedem prædictam, etiam motu proprio, etiam
pag.258.verſ.39.mutusvè. lege,metusvè.
pag.379.verſ.29.nen.lege,non.

Digitized by Google

Digitized by Google